

**T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI**

**YÜKSEK FEN KURULU
KARAR VE GÖRÜŞLER
2005 - 2020**

**YÜKSEK FEN KURULU BAŞKANLIĞI
1934'TEN BERİ**

T.C.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

1934

"Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümlerine uygun olarak hak sahibi Çevre ve Şehircilik Bakanlığında yazılı izin alınmadıkça; hiçbir şekil ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç vermek, temsil edilmek, sunulmak telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz."

T.C.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

1934

HER HAKKI SAKLIDIR

Mustafa Kemal Mahallesi
Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bul.) 9. Km. No:278
06530 Çankaya/ANKARA
Tel : (0312) 410 22 62 Fax: (0312) 284 92 03
Elektronik ağ : www.csb.gov.tr
e-posta : <https://yfk.csb.gov.tr/>

Mustafa Kemal ATATÜRK
Türkiye Cumhuriyetinin Kurucusu

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Murat KURUM
Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Şehircilik Bakanı

Bakanlığımız; millet bahçelerinden sıfır atık projesine, kentsel dönüşümden sosyal konut üretimine, doğa harikası tabiat varlıklarımızın korunmasından yerel yönetimlerimizin güçlendirilmesine kadar çevre ve şehircilik konularında çok geniş bir sorumluluk alanına sahiptir.

Ülkemizin tüm bu konularda zengin bir bilgi birikimi ve güçlü bir altyapısı bulunmaktadır. Bakanlık olarak; özellikle inşaat sektörünün kalite ve verimliliğinin artırılması noktasında tüm birimlerimizle sektörle ilgili gelişmeleri yakından takip ederek çalışmalarımızı sürdürüyor, yeni sistemler geliştiriyor, şehirlerimizin ihtiyaçları doğrultusunda mevzuat düzenlemeleri yapıyor, yayınlar ve projeler hazırlıyoruz.

Sorumlu olduğumuz inşaat ve müteahhitlik sektörleri gerek ülkemizin gerekse içinde bulunduğumuz coğrafi bölgenin kalkınmasında önemli bir paya sahiptir.

1934 yılından bugüne faaliyetlerini sürdüren Yüksek Fen Kurulumuz, bu sektörlerimizin geliştirilmesine katkı sağlayarak ülkemizin büyük mimarlık ve mühendislik projelerinin gerçekleştirilmesinde her zaman önemli bir mercii olmuştur.

Bugün Kurulumuz, yapım işleriyle ilgili şartname, tip sözleşme, yıllık rayiç, birim fiyatlara ait analiz ve tarifleri hazırlamak; yapı yaklaşık birim maliyetlerini, proje ve kontrollük işlerinde uygulanacak fiyat artış oranlarını tespit etmek; kamu kurum ve kuruluşlarının yapım işlerine ilişkin sözleşmelerde ortaya çıkan anlaşmazlıkların giderilmesine yönelik karar ve görüşler üretmek suretiyle çalışmalarını sürdürmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle beraber teşkilat yapısı, görev, yetki ve sorumlulukları yeninden düzenlenen Yüksek Fen Kurulumuz, sözleşmelerin kamu tarafının eksik ve yanlış uygulamaya yapmasını önlemek, uygulama birlikteliği oluşturup telafisi güç zararların önüne geçmek ve yargı yükünü azaltmak hususlarında faydalı hizmetler sunmaya devam edecektir.

Hazırladığımız bu kitap, kamu kurum ve kuruluşlarınca Bakanlığımıza intikal ettirilen ve sözleşmelerin yürütülmesinde ortaya çıkan anlaşmazlık konularına ilişkin Yüksek Fen Kurulumuzun karar ve görüşlerine ait bir derlemedir.

Gerek kamu kurumlarımızın gerek özel sektörümüzün faydalanması amacıyla hazırladığımız bu çalışmanın, inşaat sektörüne katkı sağlayacağı ve ilgililere yararlı olacağı düşüncesiyle, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

YÜKSEK FEN KURULU

Başkan
Ertan YETİM
İnşaat Mühendisi

Üye
Atilla ÜNAL
İnşaat Mühendisi

Üye
Seyfettin AYÇİÇEK
Jeoloji Mühendisi

Üye
Hüseyin ÇELİK
İnşaat Mühendisi

Üye
Levent TÜZÜN
Makine Mühendisi

Üye
Yahya TÜMER
İnşaat Mühendisi

Üye
İsmail ALACA
Şehir ve Bölge Plancısı

Üye
Celal YAZICI
İnşaat Mühendisi

Üye
Mustafa Tahsin BADEM
İnşaat Mühendisi

Üye
Erdinç DEMİREL
İnşaat Mühendisi

Üye
Recep YILDIRIM
Elektrik Elektronik Müh.

Üye
Ufuktan GÜNEŞ
İnşaat Mühendisi

Üye
Gamze ÖZER
Şehir ve Bölge Plancısı

Üye
Yusuf ÜÇÜNCÜ
Makine Mühendisi

Üye
Sonay AKTAŞ
Mimar

Üye
Dr. Davut YILMAZ
İnşaat Mühendisi

Üye
Feriha KOÇ
Mimar

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	17	
KURUL'UN TARİHÇESİ	17	
KURUL'UN BUGÜNÜ	20	
KURUL KARAR VE GÖRÜŞLERİ	22	
YÜKSEK FEN KURULU KARAR VE GÖRÜŞ ÖRNEKLERİ	23	
2020 / 69	Kazı nakliyesi bedeli	27
2020 / 54	Uzatılan sürede fiyat farkı hesaplanması	30
2020 / 44	Ara hakedişlerde hesaplanmayan fiyat farkı	32
2020 / 43	Mevzuat değişikliği nedeniyle fiyat farkı hesaplanıp hesaplanamayacağı	34
2020 / 35	Birim fiyatın yeniden hesaplanıp hesaplanamayacağı	36
2020 / 33	Duşakabin imalatının sözleşme kapsamında olup olmadığı	38
2020 / 29	İhale yönetmeliğinde yapılan değişiklik hükümlerinin uygulanması	40
2020 / 27	Ağırlık oranlarına göre fiyat farkı hesaplanıp hesaplanamayacağı	42
2020 / 02	Kesin kabul başvuru süresi	44
2019 / 19	Fiyat tespitinde yüklenici kar oranı	46
2019 / 17	Teminat süresi	48
2019 / 10	Sözleşmenin kapsamı, su deposu imalatları	50
2019 / 08	İş artışı konusunda anlaşmazlık	52
2019 / 02	Sertlik zammı, nakliye ve dolgu bedeli, yaklaşık maliyetin güncellenmesi	54
2019 / 01	Sözleşmenin kapsamı	58
2018 / 47	Sık sorulan sorular	62
2018 / 46	Sözleşme bedelinden kesinti yapıp yapılamayacağı	65
2018 / 42	Boş foraj ve nakliye bedeli	67
2018 / 25	Bitüm malzemesi ve nakliyesi bedeli	70
2018 / 01	Nakliye bedeli	72
2017 / 29	Hafriyat fazlalığı	74
2017 / 05	Sözleşmenin kapsamı	76
2017 / 03	Teknik personel bildirimini	78
2016 / 61	Proje değişikliği	80
2016 / 58	Sözleşmenin kapsamı	82
2016 / 53	Sözleşmenin kapsamı	84
2016 / 48	Moloz nakliyesi	86
2016 / 45	İstinad duvarının yapılması	88
2016 / 42	Süre uzatımı	90
2016 / 35	Asansör, pano ve kablolama imalatları yapımı	93
2016 / 30	Asansörün yapımı	95
2016 / 10	Fiyat farkı hesaplanması	97
2016 / 02	Asansörün yapımı	99
2015 / 70	Revize iş programı, süre uzatımı, fiyat farkı hesaplanması	101
2015 / 65	Bakım onarım bedelleri	103
2015 / 59	Doğalgaz servis hattı	105
2015 / 58	Kablo taşıyıcı tavaları bedeli	108
2015 / 49	İskele bedeli	110
2015 / 48	Çelik konstrüksiyon platform yapılması bedeli	112
2015 / 45	Demir donatı ve sehpa demirleri yapım bedeli	114
2015 / 27	Teknik personel bildirimini	116
2015 / 15	Projede ve mahal listelerindeki farklılık nedeniyle oluşan anlaşmazlık	118
2015 / 12	Sözleşmenin kapsamı, detay çizimleri bulunmayan duvar imalatları	120
2015 / 11	Teknik personel bildirimini geç verilmesi	122
2015 / 10	Sözleşmenin kapsamı, engelli asansörün imalatı	124
2015 / 08	Fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen işte süre uzatımı ve fiyat farkı	126
2015 / 07	Çakıl ocağı yerinin değişmesi, çakıl nakliyesi birim fiyatının tespiti	128

2014 / 74	Proje değişikliği, tenzilat uyg. dair yeni birim fiyat anlaşmazlığı	131
2014 / 72	Kazı döküm alanı nakliye mesafesi değişikliği	134
2014 / 52	Proje değişikliği, iş artışı, iş eksilişi, yeni birim fiyat tespiti	136
2014 / 49	Sözleşmenin kapsamı, iş artışı, iş eksilişi	138
2014 / 46	Sözleşmenin kapsamı (Trafo, jeneratör, asansör, cephe kaplaması hk)	141
2014 / 45	Sözleşmenin kapsamı (hasta yatak başı üniteleri vs. hk)	143
2014 / 43	İş programındaki ödeneğin harcanamaması halinde fiyat farkı	147
2014 / 36	İmalat bedelinin kesilmesi, yapılan imalat bedelinin ödenmesi	149
2014 / 35	Teklif birim fiyatın kapsamı	151
2014 / 31	Sözleşmenin kapsamı (kanalizasyon, yağmur suyu, içme suyu hk)	153
2014 / 30	Teklif birim fiyatın kapsamı	155
2014 / 28	Teklif birim fiyatı olan iş için yeni birim fiyat tespit edilemeyeceği	157
2014 / 27	Sözleşmenin kapsamı, yeni birim fiyat tespiti anlaşmazlığı	159
2014 / 23	Sözleşmenin kapsamı (çatı, kanalizasyon hattı, hasır çelik imalatları)	164
2014 / 14	Sözleşmenin kapsamı (fosseptik yapılması hk)	168
2014 / 11	Sözleşmenin kapsamı (radye sehpa demirleri vs. hk)	170
2014 / 10	İşin sözleşme bedelinin % 80'inden düşük bedelle tamamlanması	172
2014 / 05	Sözleşmenin kapsamı (mutfak,yemekhane ve çamaşırhane imalatları)	175
2014 / 04	Yeni birim fiyatların tespitinde ortaya çıkan anlaşmazlık	177
2014 / 03	Sözleşmenin kapsamı (atıksu ve yağmur suyu imalatları vs. hk.)	182
2013 / 64	Sözleşmenin kapsamı (projede gösterim olarak yer alan koltuklar hk)	184
2013 / 63	Projede olmayıp yaklaşık maliyet ve porsantajda yer alan imalatlar	186
2013 / 48	İhale sürecinin uzaması nedeniyle süre uzatımı talebi	188
2013 / 46	Proje revizyonu nedeniyle iş kalemleri miktarının artması	190
2013 / 36	Doğalgaz servis hattının sözleşme kapsamında olup olmadığı	192
2013 / 28	Sözleşme bedelinin kapsamı	194
2013 / 26	Sözleşmenin kapsamı	196
2013 / 24	Revize birim fiyatın hesaplanması ve uygulanması	198
2013 / 23	Süre uzatımı anlaşmazlığı	203
2013 / 21	Sözleşmenin kapsamı, iş artışı	206
2013 / 20	Teklif birim fiyatın kapsamı	208
2013 / 19	Sözleşmenin kapsamı, proje revizyonu, iş artışı/iş eksilişi	212
2013 / 18	Birim fiyat tespiti ve uzatılan sürede yapılan imalatlara fiyat farkı	215
2013 / 17	Sözleşmenin kapsamı	218
2013 / 10	Fiyat anlaşmazlığı	221
2013 / 09	Kazı güçlüğü ve istinat duvarı imalatındaki anlaşmazlık	225
2013 / 08	Sözleşme süresinin kısaltılması	228
2013 / 03	Projesinde bulunmayan ancak porsantaj listesinde yer alan işler	230
2012 / 61	Proje ve mahal listesindeki farklılıklar nedeniyle oluşan anlaşmazlık	232
2012 / 55	Projelerdeki farklılık ve yapımından vazgeçilen imalat kesintileri	235
2012 / 50	Teknik personelin işbaşında bulunmaması nedeniyle ceza kesintisi	238
2012 / 47	Yeni birim fiyat tespiti anlaşmazlığı	241
2012 / 46	Kazı cinsindeki farklılık ve kazı nakli	243
2012 / 43	Yer teslimindeki gecikme, fiyat farkı	246
2012 / 42	Süre uzatımı, fiyat farkı	248
2012 / 40	Fiyat tespiti ve uygulamada ortaya çıkan anlaşmazlık	250
2012 / 35	Karma sözleşmede kesin hesap kesintilerinin ödenmesi	255
2012 / 30	Proje değişikliği nedeniyle iş artışı	257
2012 / 28	Fiyat farklarının hakkeğişlere göre hesaplanması talebi	259
2012 / 27	Teklif birim fiyat sözleşmede iş artışı	261
2012 / 21	Proje bedeli	263
2012 / 16	Süre uzatımı ve fiyat farkı	266
2012 / 14	Uzatılan sürede yapılan imalatın fiyat farkına esas endeksleri	268
2012 / 10	Sözleşme bedeline dahil olan imalat	270
2012 / 09	Teklif birim fiyatın kapsamı	272
2012 / 06	Hakkeğişlerin her ay yapılmaması, fiyat farkı uygulaması	274

2011 / 38	Teknik personel taahhünamesi, ceza kesintisi	276
2011 / 24	Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmenin kapsamı	278
2011 / 18	Sözleşmenin kapsamı, yeni fiyat tespiti	281
2011 / 16	Teklif birim fiyat uygulamasında anlaşmazlık	283
2011 / 03	Yeni birim fiyat tespitinde tenzilat uygulanamayacağı	285
2011 / 01	Yeni fiyatın müştereken tespit edilmesi	288
2010 / 85	Hatalı imalatların bedeli	290
2010 / 83	Ödenek yetersizliği nedeniyle süre uzatımı verilmesi	294
2010 / 80	Sözleşmenin feshi konusunda yapılacak iş ve işlemler	296
2010 / 79	Düzeltilici işlem kararı verilen işlerde yapılacak iş ve işlemler	299
2010 / 76	Yapı Denetim Kanunu – üst hakkı imtiyazı	302
2010 / 59	Sözleşme muhtevasına yeni iş alınması	305
2010 / 39	Proje revizyonu (İmalatın Yönetmeliğe uygun olması)	307
2010 / 28	İş artışı uygulamalarındaki anlaşmazlık	310
2010 / 17	Yeni birim fiyat tespiti anlaşmazlığı	313
2010 / 05	İş kapsamı, tünel ve aç-kapa uygulamasında imalat anlaşmazlığı	315
2010 / 04	Sözleşme uygulamalarındaki anlaşmazlık, gecikme cezası	319
2009 / 128	4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanunun kapsamı	322
2009 / 97	Teklif fiyat kapsamı	328
2009 / 77	Kısmi gecikme cezası, imalatın tespiti	330
2009 / 18	Sözleşmenin kapsamı, betonarme projesi bulunmayan imalat	332
2008 / 96	Teklif fiyat kapsamı, çelik boru tecridi	334
21.02.2008/225	Tasfiye ve sonrasında yapılacak iş ve işlemler, hesap kesme	335
08.02.2008/170	Fesih ve sonrasında yapılacak iş ve işlemler, hesap kesme	338
2007 / 06	İş programı uygulamaları ve ödenek aktarılması	342
05.04.2007/427	Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Tebliği'nin kapsamı	344
2006 / 57	Tespit edilmiş yeni birim fiyatlara yapılan itiraz	345
2006 / 54	İşin tasfiyesi ve kesin teminatın iadesi	348
2006 / 51	Süre uzatımı ve ödenek aktarılması	350
2006 / 21	İş kalemi miktarlarının tespiti ve revize birim fiyat ilişkisi	353
2006 / 06	Sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin zarar ziyan tazmini	355
2005 / 11	Gecikme cezası kesilme yöntemi	357
1955 / 60	Nafia Meclisi Kararı/ Birim fiyatlardaki müteahhit karı ve genel giderler oranının tespiti	358
YÜKSEK FEN KURULU GENELGELERİ		363
2018/12	Havanın Fen Noktasından Çalışılmaya Uygun Olmayan Devresi	365
2013/38	Yapım İşleri Hakkında	383
İLGİLİ MEVZUAT		389
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI KURULUŞ KARARNAMESİ (1 NUMARALI CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ) İLGİLİ SAYFALARI		391
YÜKSEK FEN KURULU BAŞKANLIĞININ ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK		395
NAFİA VEKALETİNİN TEŞKİLAT VE VAZİFELERİNE DAİR KANUN YÜKSEK FEN KURULU KURULUŞU (29.05.1934 TARİHLİ R.G.) İLGİLİ SAYFALARI		399

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI YÜKSEK FEN KURULU BAŞKANLIĞI

GİRİŞ

Dünya ülkeleri içinde, bayındırlık işleri ve kentleşme konuları ile ilgili bakanlıkların tanımlandığı genel bir model bulunmamaktadır. Ülkelere göre çok farklı bakanlık teşkilatları bulunmakta olup, bu teşkilatlanmalar da teknolojik ve politik durumlara göre değişim göstermektedir. Ayrıca, mühendislik, mimarlık ve müteahhitlik hizmetleri ile ilgili eğitim ve uygulama süreçlerinde de kamu ve özel sektörün üstlendiği çok farklı teşkilatlanma biçimleri bulunmaktadır. Üniter devlet modelleri içinde yazılı kuralların (hukuk düzeninin) oluşturulmasında, merkezi yönetimlerin yürütme görevleri kapsamında, özellikle bakanlıklar vasıtasıyla ülke ölçeğinde sektörel uygulamalar için ortak bir dil oluşturulması ve uygulama birlikteliği sağlanması temel amaçlar içindedir.

Ülkemizdeki yönetsel yapılanma içinde, Merkezi Yönetim kurumlarımız ulusal düzeydeki politikaların belirlenmesi ve uygulanmasından sorumlu olarak, hiyerarşik yapılanmayla birlikte, bu yapılanmaya destek sağlayacak danışma, denetim ve koordinasyon birimleri de oluşturmuşlardır. Bakanlığımızın geçmiş dönemlerden gelen kuruluş yapısı içindeki “Yüksek Fen Kurulu” ve “Bayındırlık Kurulu” oluşumları da esas itibarıyla bu model çerçevesinde mevcudiyetlerini devam ettirmiştir.

Bayındırlık faaliyetleri, inşaat konuları, yapım sözleşmeleri gibi temelinde mühendislik hizmetlerinin uygulanmasında ortaya çıkan sorunların çözümünde, mahkemelere gitmeden önce, dış ülkelerde, Yüksek Fen Kurulu’nun anlaşmazlıklar ile ilgili modellemesine benzeyen kurumlar daha çok “arbitrasyon” yani “tahkim” modeline benzeyen kurumlar şeklindedir.

Yüksek Fen Kurulu da, Bakanlığımız yapılanması içinde, özellikle yapım sözleşme anlaşmazlıklarının çözümünde katkı sağlayan yol gösterici yapısı ile, ülkemizdeki kamu inşaat uygulamaları ile ilgili taleplere cevap vermektedir. Kurulun oluşturduğu kararlar ve görüşler, sektörün uygulamalarda karşılaştıkları sorunların çözümünde önemli destek sağlamakta olup, bu kararlardan, yargı çevreleri de dâhil olmak üzere gerektiğinde çeşitli kurumlar tarafından farklı zamanlarda yararlanıldığı da bilinmektedir.

Bakanlığımız Yüksek Fen Kurulu’nca alınmış olan kararların daha geniş kesimlere ulaştırılması ve ilgililerin her an başvuracağı bir kaynak olması gayesiyle, benzer nitelikte olmayan ve farklı sorunlara ışık tutan seçilmiş kararlardan oluşan bu kitap hazırlanmıştır.

KURUL’UN TARİHÇESİ

Osmanlı Devletinin Tanzimat Döneminde oluşturulan bakanlıklar içinde 1848 yılında “**Nafia Nezareti**” adı ile yer alan imar ve bayındırlık faaliyetlerinin teşkilatlanma biçimi, daha sonraları bazı değişikliklere uğradıysa da, günümüze kadar devam eden önemli bir tarihi geçmişi barındırmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk Hükûmeti, 2 Mayıs 1920 tarihli 3 numaralı “*Türkiye Büyük Millet Meclisi ve İcra Vekillerinin Sureti İntihabına Dair Kanun*” ile Büyük Millet Meclisi Reisi’nin başkanlığında on bir bakandan ibaret olarak teşekkül edilmiş ve Bakanlığımız, kurulan bu ilk hükûmetteki on bir bakanlık arasında, İstanbul’daki mevcut hükûmetin Nafia Nezareti’ne karşılık olarak ‘**Nafia Vekaleti**’ ismi ile yer almıştır.

“Nafia”, kelime olarak, “yararlı işler”, “faydalı işler” demektir. Bakanlığımız, toplumun ve kent hayatının ihtiyacı olan alt yapı işlerinin ve kamu binalarının gerçekleştirilmesi için kurulmuştur.

Mühendislik konularının, özellikle ülke ölçeğinde ele alınan büyük projelerle ilgili konuların bir “kurul” marifetiyle değerlendirilmesi amacıyla Nafia Nezaretinden itibaren gelen teşkilatlanma biçimi, Yüksek Fen Kurulu’nun tarihi gelişimi açısından incelenmesi gereken önemli bir husus olmaktadır. Cumhuriyet öncesi kurulan Nafia Nezareti’nde “**Nafia Meclisi**” bulunmaktaydı.

Nafia Nezareti kuruluş ve teşkilatı hakkındaki 9 Ekim 1914 tarihli kanun, 1934’e kadar kullanılmıştır.

Bayındırlık işlerini, 1914 tarihli Nafia Nezareti Teşkilatı hakkındaki nizamnameye göre yürüten Bakanlık için, günün gelişen şartlarına uygun yeni bir teşkilat kanununa ihtiyacı olması nedeniyle çıkartılan ve 26.05.1934 tarihinde kabul edilerek 29.05.1934 tarih ve 2713 sayılı resmi gazetede yayınlanan **2443 Sayılı Nafia Vekâletinin Teşkilât ve Vazifelerine Dair Kanunu**'na göre, Bakanlık bünyesinde; Müsteşarlık, **Nafia Yüksek Fen Heyeti**, Teftiş Kurulu, Bayındırlık hizmetleri için üç Reislik, ikisi genel bütçeye tabi ve diğer ikisi katma bütçeli olmak üzere dört Genel Müdürlük, yardımcı hizmetler için üç müşavirlik, idari hizmetler için altı müdürlük ile, bağlı okullar olarak Yüksek Mühendis Mektebi Rektörlüğü (Şimdiki Teknik Üniversite) ile Nafia Fen Mektebi Müdürlüğü bulunmaktadır.

Bu Kanun'da, Nafia Meclisi muhafaza edilirken, ayrıca bir de "**Nafia Yüksek Fen Heyeti**" teşekkül ettirilmiştir.

Yüksek Fen Kurulu'nun, ilk adıyla Nafia Yüksek Fen Heyeti'nin teşekkülü ile görevleri, 2443 Sayılı Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilmiş olup aşağıdaki hüküm dikkat çekicidir.

"Madde 4 — Nafia Yüksek Fen Heyeti: tecrübe ve kemalleri ve filen vücade getirdikleri eserleri ile tanınmış birinci ve ikinci sınıf müşavirlerle birinci sınıf başmühendisler arasından seçilecek üç zattan teşekkül eder. Mimar müşavirler de bu hakkı haizdir. Yüksek fen heyeti, birinci maddede yazıldığı üzere Nafia Vekâletinin mükellef olduğu vazifelerden: bilhassa demiryollar, limanlar, şose ve köprüler, binalar ile sair Nafia eserlerine müteallik umumî ve esas programları, inşaat tarz ve üslupları, fen sahasında meydana gelen tekemmülâtтан tatbiki icap eden yenilikleri ve fen unsur ve vasıtalarının yetiştirilmesindeki gayeleri memlekete şamil yüksek görüş ve düşünce ile tetkik ve mütalea etmek ve her hangi fennî bir işte son söz söylemek salâhiyetini haizdir."

Yüksek Fen Heyeti sadece kendi görev alanı ile sınırlı olmayıp, adı geçen Vekaletin diğer birimlerine de önemli katkılar sağlamaktaydı. 2443 sayılı kuruluş Kanununun 9. Maddesinde, Şoseler, Köprüler ve Binalar Reisliği biriminin görevleri yer alırken, adı geçen Reisliğin, "*Memleketin takip edeceği imarî sistemi salâhiyetli yüksek fen heyetinin mütaleaları alındıktan sonra tayin, sıklet ve mukavemet esaslarını ve hesaplarını memlekette düstûr olacak mahiyette talimatnamelerle tanzim ve mimari birliği gaye ittihaz ederek Devlet daire ve müesseselerine ait her türlü bina ve inşaa işlerinin tip itibarile birliğini temin ve fen ve tasarruf esaslarına göre proje ve keşifnamelerini tanzim ve inşalarını İdare ve murakabe ile iştiğal eder.*" şeklinde, çeşitli konularla ilgili süreçlerde, Yüksek Fen Heyetinin görüşlerini alması gereği belirlenmiştir.

Cumhuriyet döneminin mühendislik ve mimarlık konularıyla ilgili çeşitli mesleki ve teşkilat kanunları hazırlanırken, **1939 yılında** Nafia vekaletinin yeniden teşkilatlandırılması için yeni bir kanun yürürlüğe girmiştir. Bakanlığımızın, Cumhuriyet Dönemindeki ikinci kanunu da denilebilecek olan **3611 sayılı "Nafia Vekâleti Teşkilât ve Vazifelerine Dair Kanun"**da, Bakanlık teşkilatı ve görevleri **yeniden düzenlenerek**, belediyelerin harita ve imar planlarının yapılması, inceleme ve onaylama yetkileri Bakanlığa devredilmiş ve daha önce belediyelerin yetkisinde bulunan, kamu inşaatlarında uygulanacak usul ve esaslar ile inşaat rayiç ve birim fiyatlarının belirlenmesi görevi geniş anlamda tanımlanarak Bakanlığa verilmiştir.

Bu Kanun'da da **Yüksek Fen Heyeti'nin görevleri** aynen şu şekilde hükümlendirilmiştir.

"Madde 11 — Yüksek Fen Heyeti:

• *Vekâlet dairelerince hazırlanacak kanun, nizamname, talimatname, şartname vesair projelerle esas programları fennî noktadan tedkik ve bunların tatbik tarzlarını takib ederek mütaleasını Vekâlete bildirmek ve yapılmasına lüzum göreceği değişiklikler hakkında tekliflerde bulunmak,* • *Diğer vekâletler ve dairelerce hazırlanıp Vekâlete gönderilen kanun ve nizamname projelerinden heyete tevdi edilenler hakkında Vekâletin alâkadar dairelerinin reyini alarak mütaleasını bildirmek,*

• *Yabancı memleketlerde Nafia mevzuuna giren bilûmum resmî ve hususî neşriyatı ve kanuni mevzuatı takib ve tedkik ederek bilhassa Demiryollar ve limanlar, şose ve köprüler, sular, binalarla sair bilûmum Nafia işlerine müteallik umumî ve esas programlar, inşaat tarz ve üslupları, fen sahasında meydana gelen tekâmülâtтан memlekette tatbiki icabeden yenilikler hakkında teklifler hazırlamak ve,*

• *Kendisine tevdi olunacak sair işleri yapmakla mükelleftir."*

Ayrıca 26. Madde ile, **Nafia Meclisi**'nin teşekkülü ifade edilirken, Yüksek Fen Heyetinin Başkan ve Üyelerinin de bu Meclisin üyeleri olduğu hususu belirtilmektedir.

“Madde 26 — Vekâlete aid işler için bir Nafia Meclisi teşkil olunur. Nafia Meclisi; Müsteşar, Yüksek Fen Heyeti Reis ve Azaları. Daireler Reisleri (Teftiş Heyeti Reisi hariç) ve bir Hukuk Müşavirinden mürekkebirdir. Vekil meclisin tabii reisi olup, bulunmadığı zamanlarda müsteşar veya tevkil edeceği zat riyaset eder. Devletin umumî ve hususî kanunları ve diğer makamların salâhiyetleriyle tedahül etmemek şartı ile Nafia işlerine müteallik imtiyazlarla vekaletçe ehemmiyetli görülen ameliyatın mukavele ve şartnamelerini, mukavelelere merbut inşaat ve ameliyattan doğan i h t i l â f l a r ı ve mukavelelerle kanunların müsaadesine göre müddet temdidi gibi işleri ve vekâletten havale olunan sair hususâtı tedkik ve mütaleasını bir karara rapteder. Bu kararlar –vekil bizzat Meclise riyaset etmiş olsa bile– ayrıca tasvibi alındıktan sonra muamele mevkiine konur. Meclis azalarının gaybubetlerinde kendilerine vekâlet edenler mecliste bulunur ve rey verirler.”

1956 tarihli 6785 sayılı **İmar Kanunu**'nun yürürlüğe girmesinden sonra, Kanunun uygulanması için Bakanlık düzeyinde yeni bir teşkilat olarak 1958 yılında 7116 sayılı Kanun ile **“İmar ve İskan Vekaleti”** kurulmuştur. İmar ve İskân Bakanlığı ülkenin şehircilik ve konut politikasını belirleyen bir kurum olunca, ardından Nafia Vekaletinin de yeniden teşkilatlanma durumu ortaya çıkmıştır.

Temmuz 1965’de, 3611 sayılı Bakanlık kuruluş ve Görevleri kanununda bir değişiklik yapılmıştır. Buna göre, Nafia Meclisi’nin (Bayındırlık Kurulu’nun) kuruluş şekli değişmiş ve görevleri daha genel biçimde ifade edilmiştir. Bu düzenlemede Bayındırlık Kurulu, Müsteşarın başkanlığında, Baş müşavir, Yüksek Fen Kurulunun başkan ve üyeleri, Birinci Hukuk Müşaviri,(Teftiş Kurulu Başkanı hariç olmak üzere) Dairelerin Reisleri ve Karayolları Genel Müdüründen teşekkül etmektedir. Görevleri ise, inşaat işlerinden doğacak ihtilafları kanun, sözleşme ve şartlaşmaların koyduğu hükümler dahilinde incelemek ve Bakanlık Makamınca havale edilen diğer işleri yapmaktır.

1972 yılında 1609 sayılı **“Bayındırlık Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri Kanunu”** ile yeniden düzenlenen Bakanlık, kamu yatırımlarının gerçekleştirilmesi ile görevli bir bakanlık haline gelmiş ve bu Kanun ile ismi değişen Yüksek Fen Heyeti de, **“Yüksek Fen Kurulu”** olarak yeniden teşkilatlanarak önemli görevler üstlenmiştir.

Kanunun 6. Maddesinde Yüksek Fen Kurulunun **görevleri** ifade edilirken,

- **İnşaat ve tesisat işleri ile ilgili, anlaşmazlıkları inceleyip karara bağlamak,**
- Kanun, tüzük tasarıları ve yönetmelikleri incelemek ve mütalâa vermek,
- Bayındırlık işleri ile ilgili genel şartname, tip sözleşme, yıllık rayiç ve fiyat analizlerini hazırlamak ve yayınlamak,
- Bayındırlık işleri ile ilgili inşaat tarz ve usulleriyle teknik alandaki gelişmelerden memlekette uygulanması yararlı görülenler hakkında teklifte bulunmak,
- Müteahhitlerle ilgili gizli sicilleri tutmak ve müteahhitlik karnesi vermek.

Şekliyle yeni görevler isimlendirilmiştir.

Ayrıca önceki “Nafia Meclisi”, yeni görevleriyle birlikte **“Bayındırlık Kurulu”** adı almış olup, bu kurulun teşekkül ettirilmesinde Yüksek Fen Kurulunun tüm üye kadrosu ile yer alması hususu devam ettirilmiştir.

Ülkenin altyapı ihtiyacını karşılamak üzere; yapı işleri, karayolları, demiryolları, limanlar ve kıyı yapıları, hava meydanları, akaryakıt ve tabii gaz boru hatları ve tesisleri inşaatı ile esaslı onarımların yapılması ve yaptırılması, fiziki planlama, imar planı uygulaması, konut, yapı malzemesi, afet uygulaması hizmetlerinin etkili, düzenli ve süratli olarak görülebilmesi için 1983 yılında 180 sayılı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile **Bayındırlık ve İskân Bakanlığı kurulmuştur** (1984’de çıkarılan 209 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bazı maddeler yeniden düzenlenmiştir.). Her iki Bakanlığın görevleri ve hizmet birimleri, kurulan yeni Bakanlıkta aynen muhafaza edilmiştir.

Yüksek Fen Kurulu’nun, 180 sayılı KHK’de yer alan görevlerini:

• Bakanlıkça havale olunan, her türlü etüt, proje, kontrollük, inşaat, tesisat işleri ile ilgili anlaşmazlıkları inceleyip karara bağlamak.

• Bayındırlık ve iskân işleri ile ilgili şartnamelerle, tip sözleşme, yıllık rayiç ve fiyat analizlerini hazırlamak ve yayımlatmak.

Olarak, başlıca iki ana konuda toplamak mümkün olmaktadır.

Bayındırlık Kurulu'nun ise;

• İnşaat işlerinden doğan ve Yüksek Fen Kurulunda karara bağlanmış olup, Bakanlık makamı tarafından bir defa daha bu Kurulda incelenmesine lüzum görülen veya Yüksek Fen Kurulunda üçte iki çoğunlukla karara bağlanamayan anlaşmazlıkları, Bakanlık son mercii olarak kanun, sözleşme ve şartlaşma hükümlerine göre inceleyip en geç bir ay içinde karara bağlamak.

• **Yeni Fiyat tayini** anlaşmazlıklarını inceleyip kesin fiyatı tesbit etmek.

Görevleri mevcut bulunmakta idi.

2 Haziran 1934 tarihli **2490** Sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunundan sonra 1984 yılında yürürlüğe giren **2886** sayılı Devlet İhale Kanunu'nun kira, satım ve trampa gibi gelir getirici düzenlemeleri hariç alıma ilişkin düzenlemeleri ile ikincil mevzuatı olan 1936 tarihli **Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi**, 2003 yılı başından itibaren yürürlükten kaldırılmış ve yerine, **4734** sayılı Kamu İhale Kanunu, **4735** sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve çok az değişiklik getiren **Yapım İşleri Genel Şartnamesi** yürürlüğe konulmuştur.

Kamu İhale ve Sözleşmeleri Kanunları ve ikincil mevzuatının 2003 yılı başından itibaren uygulamaya girmesi neticesinde kamu alımlarının **İHALE süreci** ve bu süreçte ortaya çıkacak **şikayetlerin** çözüme kavuşturulmasındaki sorumluluk **Kamu İhale Kurumuna** bırakılmıştır.

SÖZLEŞME sürecinde ortaya çıkan **anlaşmazlıklarla** ilgili görevin ise, daha önce olduğu gibi, **Yüksek Fen Kurulu'nca** sürdürülmesine devam edilmektedir.

KURUL'UN BUGÜNÜ

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 2011 yılında, 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” olarak yeniden teşkilatlanmış, olup, Bayındırlık Kurulu yeni yapılanmada mülga edilmiş ve görevleri Yüksek Fen Kurulu görevleri arasında sayılmıştır.

2018 yılında, 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Kurul'un görev ve sorumlulukları ile atanma şartları yeniden tertiplenmiş ve daha net hükümlerle kesinleştirilmiştir.

1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK-1 ve EK-2 maddeleri ile yapılan yeni düzenlemelerde özet olarak Kurul;

• Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapım ve yapım ile ilgili danışmanlık hizmet işlerine ilişkin olarak akdedilen sözleşmelerin uygulanmasında; sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlerin fiyatının tespiti, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki uyumsuzluk, iş programı ihtilafları, fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması, sürenin uzatılması ve ödenek aktarılması, geçici ve kesin kabul işlemleri, gecikme halinde uygulanacak cezalar, yaptırılabilir ilave işler ve iş eksilişlerinde sözleşme anlaşmazlıklarını ilgili idarenin talebine istinaden inceleyip karara bağlamak.

• Çevre ve imar mevzuatının yürütülmesinden doğan anlaşmazlıkları ilgili idarelerin talebine istinaden inceleyip karara bağlamak,

• Teknik veya fiziki yönden birbirini etkileyen plan ve yapım işleri ile ilgili olarak, kamu kurum ve kuruluşları arasında doğan anlaşmazlıkları, taraf olan idarelerin birlikte talep etmeleri halinde inceleyip, karara bağlamak,

• Yapım ve yapımla ilgili hizmet işlerine ilişkin konularda kamu kurum ve kuruluşları ve yapı kooperatiflerine görüş vermek.

- Bayındırlık ve iskân işleri ile ilgili şartname, tip sözleşme, yıllık rayiç, birim fiyat, birim fiyatlara ait analiz ve tarifler ile yapı yaklaşık m² birim maliyetlerinin ve fiyat artış oranlarının hazırlanarak yayımlanması,

- Sözleşme uygulamaları ile ilgili eğitim vermek, ulusal ve uluslararası koordinasyonu sağlamak.

- Yapım işlerinde kullanılacak yerli malzemeleri ve üreticilerini destekleyici tedbirleri almak.. Görevlerini üstlenmiştir.

2018 yılında gerçekleşen bu yeniden yapılanma sonucu Kurul'un görev ve yetkilerini;

1) Sözleşme Anlaşmazlıklarının Çözümü.

2) Ortak Terminoloji ve Teknik Şartların Oluşturulması.

Şeklinde iki ana başlıkta toplamak mümkün olmaktadır.

Bu kitabın konusunu teşkil eden kamu sözleşmelerinin uygulanması sürecindeki anlaşmazlık konuları genel olarak, inşaat imalatlarının teknik uygulama şartları, süreleri ve bedelleriyle ilgili teknik ve karmaşık olup, etkisi ağır ve kalıcıdır. Bu nedenle, yatırımların planlanan sürede ikmal edilmesi ve ekonomiye kazandırılması için sorunların zamanında çözüme kavuşturulması önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

4734, 4735 ve 2886 sayılı ihale ve sözleşme kanunları ile 5018 sayılı kamu mali yönetimi kanunu hükümlerine göre artan sorumluluklar dikkate alındığında; Kamu idareleri üst yöneticileri, ihale yetkilileri, çoğu teknik kaynaklı problemlerin çözümünde yol gösterici, uygulamayı yönlendirici, görüş alınabilecek bir mercîye ihtiyaç duymakta, bu nedenle, gerek yazılı ve gerekse diğer iletişim araçları ve ziyaretlerle yoğun olarak görüş talebinde bulunmaktadır.

Mevcut yapı incelendiğinde görüleceği üzere;

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında, yapım işlerinin İHALE ve SÖZLEŞME sürecinde uygulamaların yönlendirilmesi ve başta Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi olmak üzere mevzuatın geliştirilmesinde Kurul'ca önemli görevler üstlenilmiş olup halen bu kapsamda devam eden uygulamalar ve sözleşmelerin varlığı;

2003 yılında yürürlüğe giren 4734 ve 4735 sayılı Kamu İhale ve Sözleşmeleri Kanunlarının ikincil mevzuatı olan Yapım İşleri Genel Şartnamesinde, Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi ile verilen görevlerin aynen korunmuş olması;

4734 ve 4735 sayılı Kanunlarının, 2886 sayılı kanun ve diğer bir kısım kurumlara ait ihale yönetmeliklerini ortadan kaldırılmamış olması ve ayrıca, 4734 sayılı Kanunun istisna maddeleri ile kapsam dışında bırakılan ihale ve sözleşmelerde düzenlenme yapma imkânının bulunması nedeniyle bu kapsamdaki kamu sözleşmeleri;

Büyük alt yapı yatırımlarında yabancılık unsuru taşıyan FIDIC şartlarındaki kamu sözleşmelerinin ve bu sözleşmelere konulan, anlaşmazlık halinde Yüksek Fen Kurulu görüşünün alınacağına dair hükümlerin varlığı;

Söz konusudur.

Bu itibarla; farklı hüküm ve anlayışlarla hazırlanmış çeşitlilik arzeden çok sayıda sözleşmelerin varlığı göz önünde tutulduğunda, Kurul'a yapılan başvurular, karmaşık ve ağır konuları içermekte ve dolayısıyla kapsamlı inceleme ve değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir.

Kamu yapım sözleşmelerinin uygulanmasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar ile ilgili olarak Yüksek Fen Kurulu'ndan görüş talep edilmesinde, sözleşmenin idare tarafının başvurusu kabul edilmekte, **yükleniciler** tarafından yapılan başvurular kabul edilmemekte, ancak, yüklenicilerin üyesi bulunduğu çatı dernekleri, birlikleri veya sendikaları vasıtasıyla yapılan genel nitelikteki sorunlara ilişkin başvurular kabul edilerek görüş verilmektedir. Ayrıca, yargıya intikal etmiş konularda yargıdan talep gelmedikçe karar üretilmemektedir.

Bu kapsamda; Yüksek Yargı organları, Sayıştay, Mahkemeler, Bakanlıklar, Kamu kurum ve kuruluşları, Büyükşehir ve diğer belediyeler ile bunların bağlı kuruluşları, Üniversiteler, Kooperatifler, Sivil Toplum Kuruluşları, Odalar, Birlikler ve benzeri pek çok kurumun, yüklenicilerle aralarında oluşan anlaşmazlık ve tereddütlerle ilgili görüş talepleri karşılanmaktadır.

Yeni fiyat anlaşmazlığına ilişkin Kurul kararları, kesin ve sözleşmenin her iki tarafını bağlayıcı niteliktedir. Diğer anlaşmazlık konularıyla ilgili yapılan başvurular için alınan Kurul kararları ise, tarafları bağlayıcı yönü olmamasına rağmen itibar edilerek uygulanmakta ve yargı çevrelerince dikkate alınmaktadır. Sözleşme taraflarının, anlaşmazlıkların çözümünde Kurul kararları doğrultusunda hareket etmesinin duyulan güvene bağlı olduğu açıktır.

Kurul’ca oylama ile ihdas edilen çoğu içtihat niteliğindeki bu kararlar sonucu;

-Birçok anlaşmazlık konusu yargıya intikal etmeden önce çözüme kavuşturulmakta ve yargı yükü azaltılmış olmaktadır.

-Sözleşmenin kamu tarafının eksik ve yanlış uygulama yapması önlenerek telafisi güç zararların önüne geçilmektedir.

-Ayrıca, kalıcı çözüme yönelik ihtiyaç duyulacak mevzuat değişikliği için de gereken tedbirler alınmaktadır.

Yönlendirici, ihtilafları giderici kamusal bir otoritenin sözleşme anlaşmazlıklarının çözümünde etkin rol üstlenmesiyle, çoğu teknik kaynaklı uyuşmazlıkların yargıya intikal etmeden çözüme kavuşturulması ve uygulamalarda birliktelik sağlanarak anlaşmazlık konularının zamanla azaltılması mümkün hale gelmektedir.

KURUL KARAR VE GÖRÜŞLERİ

Bakanlığımız Yüksek Fen Kurulu tarafından, sözleşme anlaşmazlıklarının çözümü için gerçekleştirilen çalışmalar bu kitabın konusunu oluşturmakta olup, kitapta yer alan karar ve görüş örnekleri, ilgililere yararlı olacağı düşüncesiyle daha çok güncel konulara ışık tutacak şekilde tarih sırasına göre sıralanmıştır.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

YÜKSEK FEN KURULU
KARAR VE GÖRÜŞ ÖRNEKLERİ
(2005 – 2020)

KİTAPTA YER VERİLEN KURUL KARAR VE GÖRÜŞLERİNDE İMZASI OLAN BAŞKAN VE ÜYELER

KURUL BAŞKANLARI

Ertan YETİM

Abdullah EREN
Fuat ARABACI
Mehmet ÖZKAN
Mehmet ŞAHKULUBEY
Oktay ŞENDUR
Zeki NUMANOĞLU

KURUL ÜYELERİ

Atilla ÜNAL

Celal YAZICI

Dr. Davut YILMAZ

Erdinç DEMİREL

Feriha KOÇ

Gamze ÖZER

Hüseyin ÇELİK

İsmail ALACA

Mustafa Tahsin BADEM

Levent TÜZÜN

Recep YILDIRIM

Seyfettin AYÇİÇEK

Sonay AKTAŞ

Ufuktan GÜNEŞ

Yahya TÜMER

Yusuf ÜÇÜNCÜ

A. Neşet ÖZDEMİR

A. Turan DEVECİOĞLU

Abdullah ALPTEKİN

Ahmet GÖNÜLTAŞ

Ali AYRAK

Ali GÜRGÜR

Ali HÜRATA

Ali Osman TORBACI

Ali Rıza KORKMAZ

Celalettin ALKAN

Erhan ERTAN

Fehmi İMAMOĞLU

Hasan YURDUSEVEN

Hayrettin YILMAZ

Hüseyin İSLAM

İdris ERTUŞ

M. Akif SAPMAZ

M. Feridun DUYGULUER

Metin SERİN

Mithat EMRE

Mustafa TAYMAZ

Osman KAYUM

Yahya GÜÇLÜ

Yurdanur YERLİKAYA

Not: Görevde olanlardan başlatılarak alfabetik olarak sıralanmıştır.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar No : 2020/69
Karar Tarihi : 11/06/2020

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Rektörlüğü (Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı) tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre 06.02.2020 tarihinde ihale edilerek, 04.03.2020 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlanan “... İkmal İnşaatı Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 20.05.2020 tarih ve E.3647 sayılı yazısında özetle; sözleşme kapsamında olan taş duvar imalatı için yapılan kazı naklinin sözleşme bedeline dahil olup olmadığı hakkında Kurulumuz kararının bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının uyumsuzluğa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin konuya ilişkin görüş ve talebi;

Yüklenicinin 04.05.2020 tarihli ve 11.05.2020 tarihli dilekçelerinde özetle; işin birim fiyatlı olduğu, proje ve şartnamede yer alan tüm imalatların birim fiyat tarifleri, analiz ve açıklamalarına göre ödenmesi gerektiği, kazı işi ile kazıdan çıkan hafriyat naklinin ayrı işler olduğu, 15.120.1001 no’lu “Makine ile yumuşak ve sert toprak kazılması (serbest kazı)” iş kaleminin tarifinde kazıdan çıkan malzemenin 25 metreye kadar naklinin birim fiyata dahil olduğu, 25 metreden fazla olan nakliye bedelinin taraflarına ödenmesi gerektiği yönündedir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

İhale dokümanı olan genel teknik şartnamede, “yüklenici işin gerçekleşmesi için birim fiyat teklif cetvelindeki tüm imalat kalemleri için nakliye dahil teklif verecektir. Tüm nakliye bedellerinin ihale bedeli içinde olacağını kabul edecektir.” hükmü bulunduğundan kazı nakliyesi için ayrıca bir bedel ödenmeyeceğine ilişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talebi bu şekilde belirtildikten sonra talep konusu ile sınırlı olmak üzere inceleme ve değerlendirmeye geçilmiştir.

İlgi yazı ve ekleri ile yazı ekinde gönderilen ve ihale dokümanlarını içerdiği belirtilen CD incelendiğinde;

15.120.1001 no’lu “Makine ile yumuşak ve sert toprak kazılması (serbest kazı)” iş kalemi birim fiyatının tarifinin;

“Yumuşak ve sert toprak zeminde; makina ile kazının yapılması, taşıtlara yüklenmesi, 25 metreye kadar taşınması, depo, imla veya sedde yerinde boşaltılması, serilmesi, inşaat yapıldıktan sonra kazı yerinde kalan boşlukların doldurulması, kazı yeri, depo ve dolgunun tesviyesi ve düzeltilmesi için yapılan her türlü malzeme ve zayıyatı, işçilik, araç ve gereç giderleri, müteahhit genel giderleri ve kârı dâhil, 1 m³ kazı fiyatı:

Ölçü: Kazının hacmi kazı projesi üzerinden hesaplanır.

Not: 1)Bu birim fiyata 25 metre dışındaki taşıma, dolgunun sulama ve sıkıştırma bedelleri dâhil değildir.

2)Derinlik zammı ödenmez.”,

15.120.1101 - Makine ile her derinlik ve her genişlikte yumuşak ve sert toprak kazılması (derin kazı) iş kalemi birim fiyat tarifinin;

Yumuşak ve sert toprak zeminde; makina ile kazının yapılması, taşıtlara yüklenmesi, 25 metreye kadar taşınması, depo, imla veya sedde yerinde boşaltılması, serilmesi, inşaat yapıldıktan sonra kazı yerinde kalan boşlukların doldurulması, kazılan yerin taban ve yan cidarlarının, depo ve dolgunun tesviyesi ve düzeltilmesi için yapılan her türlü malzeme ve zayıyatı, işçilik, araç ve gereç giderleri, müteahhit genel giderleri ve kârı dâhil, 1 m³ kazı fiyatı:

Ölçü: Kazının hacmi kazı projesi üzerinden hesaplanır.

NOT: 1)Bu birim fiyata su zammı, iksa, 25 metre dışındaki taşıma, dolgunun sulama ve sıkıştırma bedelleri dâhil değildir.

2)Derinlik zammı ödenmez.

Olarak düzenlendiği,

İşe ait sözleşme eki olan “Genel Teknik Şartname”nin 2 nci maddesinde;

“Birim fiyat teklif cetvelindeki tüm imalat kalemleri için nakliye dahil teklif verilecektir. Tüm nakliye bedellerinin ihale bedeli içinde olacağını kabul edecektir. hükmü,

“İnşaat İşleri Genel Teknik Şartnamesi”nin 1.2. maddesi “Kazı İşleri” başlığı altında;

“... Kazıdan çıkan malzemelerin dolguda kullanılacak kısmı, inşaat alanı içerisinde ya da uygun bir yerde muhafaza edilecek, imalatın bitimini müteakip hemen dolguya geçilecektir. Artan malzeme kesin depoya ya da İdarenin veya İdarece yetkilendirilen Kontrol Danışman'ın uygun göreceği bir yere taşınacak, her iki durumda da malzemelerin inşaat alanında öbeklenerek yaya ve araç trafiğini engellemesi önlenecektir. ...

Kazılar, uygulama projesinde gösterilen boyutlarda ve kotlarda, İdarenin veya İdarece yetkilendirilen Kontrol Danışman'ın talimatına ve iş programına uygun olarak yapılacaktır. Kazı işleri, kaya dahil her cins zeminlerde kazının yapılması, kazılan malzemenin uygun bir sahaya atılması, depolanması, dolguda ve geri dolguda kullanılması işlerini kapsar.

Kazının yapılması, kazılan malzemenin atılması, vb. gibi şartnamede kazı ile ilgili olarak söylenen hususlar, her tür zemini kapsar,

Müteahhit, malzeme ocaklarının, ariyet çukurlarının ve depo alanlarının seçimi ve malzemenin taşınmasından sorumlu olacaktır.” hükmünün yer aldığı,

Görülmektedir.

Ayrıca, işe ait sözleşmenin, “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu Sözleşme, birim fiyat sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan kesin projeye/projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak, İdarece hazırlanmış birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı olan..... (rakam ve yazıyla)..... bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, birim fiyat teklif cetvelinde yüklenicinin teklif ettiği ve sözleşme bedelinin tespitinde kullanılan birim fiyatlar ile varsa sonradan tespit edilen yeni birim fiyatlar esas alınır.” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümler göz önünde bulundurulduğunda, birim fiyat sözleşmelerde; istekliler tekliflerini ihale dokümanında yer alan kesin projeye/projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak verdiklerinden, yaptırılacak her bir iş kaleminin miktarı ile birlikte birim fiyat teklif cetvelinde yer verilmesi suretiyle idarelerce hazırlanması ve özellikle teklifleri etkileyecek birim fiyat tarifleri ve imalatların yapım şartlarını detaylandıran teknik şartnamelerin, iş kapsamında

yaptırılacak imalat kalemlerine ait girdileri ve yapım şartlarını tam olarak yansıtması gerekmekte, bu dokümanların ve dolayısıyla teklif cetvelindeki iş kalemlerinin işe özgü şartlar taşıması mevzuatın gereği olmaktadır.

Sözleşmenin, ekindeki ihale dokümanı ve diğer belgelerle bir bütün olduğu, birim fiyat bedeline hangi girdilerin ve unsurların dahil olduğuna ilişkin idaresince hazırlanan ve ihale dosyasına konulan, işe ait “Genel Teknik Şartname” ve “İnşaat İşleri Genel Teknik Şartnamesi” nde yukarıdaki hükümlerin mevcut olduğu, Özel Teknik Şartname ile birim fiyatlara esas tariflerin kapsamının genişletilerek, bu birim fiyatlara tariflerde belirtilenlerin dışında düzenlemelerin yapılmış olduğu, ayrıca sözleşmenin eki olan dokümanlar arasında bir çelişki ve farklılık olmadığı görülmektedir.

Bununla birlikte,

İş birim fiyat teklif alınmak suretiyle ihale edilmiş olmakla birlikte, sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her iş kaleminin kendi içinde anahtar teslimi götürü bedel nitelik taşıdığı, bir başka ifade ile, her iş kalemi için verilen teklif birim fiyatın bu iş kalemlerinin bünyesinde bulunan o imalatın yapılması için gerekli tüm girdileri ve unsurları kapsadığı, yapılan kazı sonucu çıkan malzemelerin nakli için ayrıca bir birim fiyat teklifi istenilmediğinden bu imalatlara dayalı herhangi bir ödeme yapılamayacağı açıktır.

Tüm bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda;

Teklif birim fiyat sözleşmeye bağlanan işlerde, teklif cetvelinde yer alan her iş kalemi, o imalatın yapılması için gerekli tüm girdileri ve unsurları kapsadığı, yüklenicinin teklif fiyatlarını, yalnız iş kalemleri tariflerine göre değil, projesinde gösterilen imalatın eksiksiz ve kusursuz yapılması için gerekli girdileri kapsayacak şekilde verdiği, ayrıca birim fiyat tarifinin ve özel teknik şartnamedeki düzenlemenin ihale öncesinde istekliler tarafından bilinmekte olduğu, kazı naklini teklif bedellerine yansıtılabilmelerinin mümkün olduğu ve isteklilerin tekliflerini buna dayalı olarak verdikleri hususları birlikte dikkate alındığında, taş duvar imalatı için yapılan kazıdan çıkan hafriyat naklinin iş kalemi bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

İdaresinin “... İkmal İnşaatı Yapım İşi”nde, talebe ilişkin konu ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Kazıdan çıkan hafriyat naklinin iş kalemi bedeline dahil olduğu ve nakliye bedeli ödenemeyeceğine,

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK 1 ve EK 2 nci maddelerine istinaden, 11.06.2020 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar No : 2020/54
Karar Tarihi : 14/05/2020

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre 20.01.2016 tarihinde ihale edilerek 11.03.2016 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, “... Bina İnşaatı İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 29.04.2020 tarih ve 755.99-E.8109 sayılı yazısında özetle; 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun geçici 4 üncü maddesine istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 23.07.2019 tarih ve 244823 sayılı yazısına istinaden 448 gün süre uzatımı verildiği, uzatılan sürede fiyat farkı hesaplanıp hesaplanamayacağı hususunda, idaresi ile yüklenici arasında anlaşmazlık olduğundan bahisle, konuya ilişkin Kurulumuz kararı talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun geçici 4 üncü maddesine istinaden süre uzatımı verildiğinden, uzatılan süreye göre belirlenen yeni iş bitim tarihine kadar fiyat farkı hesaplanması gerektiği yönündedir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun geçici 4 üncü maddesinin uygulamasına ilişkin olarak Kamu İhale Kurumu tarafından yayınlanmış olan 22.04.2019 tarih ve 2019/DK.D-79 sayılı kararda, sözleşmesinde fiyat farkı öngörülmeleyen işlerde, verilen süre uzatımlarına göre fiyat farkı hesaplanamayacağı denildiğinden, geçici 4 üncü madde gereği verilen sürede fiyat farkı hesaplanamayacağına ilişkindir.

Tarafların görüş ve talebi bu şekilde belirtildikten sonra talep konusu ile sınırlı olmak üzere inceleme ve değerlendirmeye geçilmiştir.

İşe ait İdari Şartnamenin “Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin hususlar” başlıklı 45 nci maddesinde;

“... 45.3. Fiyat farkı

45.3.1. Ancak, mücbir sebepler veya idarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, ihale tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı kararnameesi esas alınarak fiyat farkı hesaplanacaktır. ...” hükmü,

İşe ait sözleşmenin “Fiyat Farkı Ödenmesi ve Hesaplanması” başlıklı 14 ncü maddesinde;

“... 14.2. Ancak, mücbir sebepler veya idarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, ihale tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı kararnameesi esas alınarak fiyat farkı hesaplanacaktır.

14.3. Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.” hükmü,

Bahis konusu için ihale tarihi itibarıyla yürürlükte olan, 27.06.2013 tarih ve 2013/5217 sayılı “4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esasların”ın

“Fiyat farkı hesaplanması öngörülmeyen işler” işler başlıklı 9 ncu maddesinde;

“(1) İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen işlerde, 4735 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde belirtilen mücbir sebepler ya da idareden kaynaklanan nedenlerle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu Esaslara göre fiyat farkı hesaplanır. ...” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlere göre, fiyat farkı hesaplamasının temel dayanağının revize iş programı olduğu, dolayısıyla revize iş programının sözleşme ve ekleri hükümleri ile mevzuatına uygun olarak düzenlenmesinin gerektiği,

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun geçici 4 üncü maddesine istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın 23.07.2019 tarih ve 244823 sayılı yazısına istinaden verilen 448 gün ilave süre ile ilgili yetki ve sorumluluğun idaresine ait olduğu hususu açıktır.

Ayrıca, Kamu İhale Kurumunun 04/04/2019 tarih ve 2019/DK.D-71 sayılı “4735 sayılı Kanun’un Geçici 4’üncü maddesinin uygulanması esnasında karşılaşılan ihalelerden katılmaktan yasaklama, gecikme cezası, fiyat farkı verilmesi gibi hususlardaki tereddütlerin giderilmesine ilişkin Kurum Görüşü Oluşturulması” kararında;

“... Sözleşmede fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen, ancak ... 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esasların “Fiyat farkı hesaplanması öngörülmeyen işler” başlıklı 9 uncu maddesinde yer alan hükümler uyarınca süre uzatımı hallerinde fiyat farkı hesaplanacağı düzenlenen işler için, Geçici 4’üncü madde kapsamında yüklenicinin süre uzatımı talebinin idarece uygun bulunması halinde, sözleşmesinde yer alan ilgili hüküm uyarınca uzatılan süre için fiyat farkı hesaplanabileceğine.” karar verilmiştir.

Bu itibarla, Kamu İhale Kurumunun 04/04/2019 tarih ve 2019/DK.D-71 sayılı kararı gereği, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esasların “Fiyat farkı hesaplanması öngörülmeyen işler” başlıklı 9 uncu maddesinde yer alan hükümlerine göre, Geçici 4’üncü madde kapsamında uzatılan süre içinde, idari şartnamesinde ve sözleşmesinde yer alan ilgili hüküm uyarınca revize iş programına göre fiyat farkı hesaplanabileceği değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

İdaresinin “... Bina İnşaatı İşi”nde, talebe ilişkin konu ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İşin idari şartnamesinde ve sözleşmesinde yer alan ilgili hüküm uyarınca revize iş programına göre fiyat farkı hesaplanabileceğine,

05/01/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK 1 ve EK 2 nci maddelerine istinaden, 14/05/2020 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar No : 2020/44
Karar Tarihi : 30/04/2020

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 29.01.2018 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlanan “... Tadilat İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 06.04.2020 tarih ve E.10933 sayılı yazısı ve eklerinde özetle; söz konusu yapım işinde, ihaleye esas projede yapılan değişiklikler nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatıldığı, yüklenicinin 24.03.2020 tarihli dilekçesi ile fiyat farkı verilmesi talebinde bulunduğu, ancak düzenlenen hakedişlerde yüklenicinin fiyat farkı talebinde bulunmadığı ve hakedişlerin ihtirazi kayıt olmaksızın tahakkuka bağlandığı belirtilerek, bu durumda fiyat farkı verilip verilemeyeceği, verilecek ise fiyat farkı talebinden önce ihtirazi kayıtsız olarak tahakkuka bağlanan hakedişlere esas iş kalemleri ya da iş gruplarına fiyat farkı hesaplanıp hesaplanamayacağı hususlarında anlaşmazlık oluştuğu belirtilerek Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, anlaşmazlık konularına ilişkin tarafların görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Sözleşmeye göre işin bitim tarihinin 30.07.2018 olduğu, ancak idarenin talepleri ve projede yapılan değişiklikler sonucunda işin bitim tarihinin 27.03.2020 olduğundan işe ait Sözleşme'nin 14.2. nci maddesi doğrultusunda fiyat farkı hesaplanmasına,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Söz konusu yapım işinde, işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatıldığı, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş gruplarına fiyat farkı verilip verilemeyeceği, verilecek ise fiyat farkı talebinden önce ihtirazi kayıtsız olarak tahakkuka bağlanan hakedişlere esas iş kalemleri ya da iş gruplarına fiyat farkı hesaplanıp hesaplanamayacağı, eğer hesaplanacak ise daha önce anlaşılan birim fiyatlarına uygulanması gereken Pn katsayısının nasıl belirlenerek uygulanacağına,

İlişkindir.

Tarafların görüş, talep ve değerlendirmeleri bu şekilde açıklandıktan sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait Sözleşmenin “Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“... 14.2. Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak, mücbir sebepler veya İdarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, 27.06.2013 tarih ve 5217 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak olan Yapım farkına ilişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 8. İnci maddesi uyarınca fiyat farkı ödenir. Bu durumda, Temel endeks ve güncel endeks olarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından aylık yayımlanan 2003=100 Temel Yıllı Üretici Fiyatları Alt Sektörlere

Göre Endeks Sonuçları Tablosunun "ÜFE Genel" Sütunundaki sayı esas alınarak fiyat farkı hesaplanır.

14.3. Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz."

Denilmektedir.

İşin ihale ilan tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı esaslarının "Fiyat Farkı Verilmesi Öngörülmeyen İşler" başlıklı 9 uncu maddesinde;

"(1) İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen işlerde, 4735 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinde belirtilen mücbir sebepler ya da idareden kaynaklanan nedenlerle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu Esaslara göre fiyat farkı hesaplanır.

(2) Fiyat farkı hesabında temel endeks, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait endeksi; güncel endeks ise, revize iş programına göre işin gerçekleştirilmesi gereken aya ait endeksi ifade eder. Temel endeks ve güncel endeks olarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından aylık yayımlanan 2003=100 Temel Yıllı Üretici Fiyatları Alt Sektörlere Göre Endeks Sonuçları Tablosunun "ÜFE Genel" sütunundaki sayı esas alınarak fiyat farkı hesaplanır."

"Uygulama Esasları" başlıklı 6 ncı maddesinde;

"... (8) Sözleşmede birim fiyatı bulunmayan ve Yapım İşleri Genel Şartnamesine göre sözleşme yılı fiyatı tespit edilemeyen iş kalemi için yeni birim fiyat yapılması halinde, bu fiyat, uygulama ayının rayiçlerine ve şartlarına göre tespit edilir. Belirlenen bu yeni birim fiyat, uygulama ayı fiyat farkı katsayısına (P_n) bölünerek iş kaleminin sözleşme yılı birim fiyatı tespit edilir ve fiyat farkı hesabı bu fiyat esas alınarak yapılır.

(9) Birim fiyat üzerinden sözleşmeye bağlanan işlerde, herhangi bir imalat için yapılan ara veya kesin metraj sonucu bir imalatın miktarında artma ya da azalma tespit edildiği takdirde, artan ya da azalan miktar (imalat hangi ayda yapılmış olursa olsun) geçici kabul itibar tarihini geçmemek üzere, artış ya da azalışın kesinleştiği ayın fiyat farkı katsayısı (P_n) esas alınarak fiyat farkı hesaplanır. ..."

Hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlere göre, söz konusu işte, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için maddede belirtilen esaslara göre fiyat farkı hesaplanması gerekmektedir.

Fiyat farkı hesabında temel endeksin, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait endeksi, güncel endeksin ise, revize iş programına göre işin gerçekleştirilmesi gereken aya ait endeksi ifade edeceği hususu açık olup, yapılan işler için ara hakedişlerde fiyat farkının hesaplanmamış olması ya da yüklenicinin hakedişleri ihtirazi kayıt olmaksızın imzalamış olması, işe ait Sözleşme'nin 14.2. nci maddesinde yer alan fiyat farkı hesaplanmasına ilişkin hükümlerini ortadan kaldırmaz.

IV - KARAR

İdaresinin "... Tadilat İşİ" nde, talebe ilişkin konu ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Fiyat Farkı ile ilgili iş ve işlemlerin inceleme bölümünde yapılan açıklamalar doğrultusunda idaresince yapılması gerektiğine,

05/01/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK 1 ve EK 2 nci maddelerine istinaden, 30/04/2020 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar No : 2020/43
Karar Tarihi : 30/04/2020

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Genel Müdürlüğü tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre 23.08.2017 tarihinde ihale edilerek birim fiyat sözleşmeye bağlanan "... Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 13.04.2020 tarih ve E.2020-640/2103 sayılı yazısı ve eklerinde özetle; söz konusu yapım işinde, işe ait Sözleşme'nin " Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları" başlıklı 14 üncü maddesi gereğince, yapılan hakedişlerde fiyat farkı hesaplanmadığı, ancak yüklenicinin Kamu İhale Kurumu tarafından 08.08.2019 tarihli ve 30856 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğin 12 nci maddesinde düzenleme yapıldığı ve fiyat farkı hakkı doğduğu belirtilerek geriye dönük fiyat farkı talep ettiğinden yüklenici ile idaresi arasında oluşan anlaşmazlık konusunda Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, anlaşmazlık konularına ilişkin tarafların görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Kamu İhale Kurumu tarafından 08.08.2019 tarihli ve 30856 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğin 12 nci maddesinde düzenleme yapıldığından, tamamlamış olduğu iş ile ilgili fiyat farkı hakkı doğduğuna ve geriye dönük fiyat farkı talep ettiğine ilişkindir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

İşe ait Sözleşme'nin " Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları" başlıklı 14 üncü maddesi gereğince, yapılan hakedişlerde fiyat farkı hesaplanmadığına ilişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş, talep ve değerlendirmeleri bu şekilde açıklandıktan sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin "*Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları*" başlıklı 14 üncü maddesinde;

"...14.2. *Fiyat farkı hesaplanmayacaktır.*

14.3. *Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.*"

Hükümleri yer almakta olup, buna göre söz konusu iş ile ilgili olarak fiyat farkı hesaplanamayacağı gibi sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra da değişiklik yapılamayacağı konusunda tereddüde mahal bir husus bulunmamaktadır.

Kamu İhale Kurumu tarafından 08.08.2019 tarihli ve 30856 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğin 12 nci maddesinde yapılan düzenlemenin, ihalesi yapılmak suretiyle sözleşmeye bağlanan işler ile ilgili olmadığı, düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren idarelerin 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre

yapacakları ihalelerde isteklilere sunulacak ihale dokümanları içerisindeki sözleşme tasarisının “*Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları*” başlıklı 14 üncü maddesinin dip notunda yer verilmesine ilişkin olduğu, dolayısıyla bu tarihten itibaren söz konusu değişikliğe göre ihale edilerek sözleşmeye bağlanan işlerle ilgili olduğu değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

İdaresinin “... *Yapım İşi*” nde, talebe ilişkin konu ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Söz konusu iş ile ilgili olarak işe ait Sözleşmenin “*Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları*” başlıklı 14 üncü maddesine göre fiyat farkı hesaplanamayacağına,

05/01/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK 1 ve EK 2 nci maddelerine istinaden, 30/04/2020 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar No : 2020/35
Karar Tarihi : 22/04/2020

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Genel Müdürlüğü tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 17.01.2018 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlanan "... İnşaatı Yapımı" işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 20.03.2020 tarih ve 132-2443 sayılı yazısından özetle; işin devamı sırasında yapımına ihtiyaç duyulan ve işe ait birim fiyat teklif cetvelinde bulunmayan "*Çapı 400 mm, PE 100 borunun yönlendirilebilir yatay sondaj yöntemi ile zemin altından geçirilmesi*" imalatının birim fiyatı ile ilgili olarak idare ile yüklenici arasında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında Kurulumuz kararının bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin 09.03.2020 tarihli dilekçesinden özetle; anlaşmazlık konusu imalat kalemi ile ilgili olarak 2018 yılında yeni birim fiyat oluşturulduğu, bu fiyatın idare tarafından onaylandığı, imalatların yapıldığı ve hakedişlerin bu fiyat üstünden ödendiği, ancak 2019 yılında söz konusu imalat kaleminin İller Bankası birim fiyat kitabına dâhil olması nedeniyle bu imalat için yeniden fiyat belirlenmemesi gerektiği yönündedir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

Yönlendirilebilir yatay sondaj yöntemi ile PE 100 boruların zemin altından geçirilmesi iş kalemi ile ilgili olarak 2019 yılından önce idarelerde benzer birim fiyatlar olmadığından, mevcut analiz ve rayiçler kullanılarak 2018 yılında yeni birim fiyat oluşturulup uygulanmış, ancak 2019 yılında anlaşmazlık konusu iş kalemine ait yeni birim fiyat İller Bankası birim fiyat kitabına dâhil olduğundan, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesinin 2 nci fıkrasının (b) bendi gereğince; "*İdare veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine/grubuna benzerlik gösteren analizler alınarak oluşturulacak analizler...*" hükmü gereği bu iş kaleminin uygulanmasında İller Bankası birim fiyat kitabında bulunan 43.545.1071 nolu birim fiyatın esas alınmasına ilişkindir.

Tarafların görüş ve talebi bu şekilde belirtildikten sonra talep konusu ile sınırlı olmak üzere inceleme ve değerlendirmeye geçilmiştir.

Birim fiyat teklif cetvelinde bulunmayan ancak yapımına ihtiyaç duyulan "*Çapı 400 mm, PE 100 borunun yönlendirilebilir yatay sondaj yöntemi ile zemin altından geçirilmesi*" (MEK.YF-53 poz numarası ile) iş kalemi için 2017 yılı İller Bankası birim fiyatlarından yararlanılarak yeni birim fiyat oluşturulduğu, yüklenici ve idare tarafından imzalandıktan sonra onaylanıp, uygulandığı,

2019 yılında aynı iş kalemi için yeniden birim fiyat tutanağı hazırlandığı, bu tutanağın ihtirazı kayıt ile yüklenici tarafından imzalandığı, yapı denetim görevlilerince imzalandığı ancak idare tarafından onaylanmadığı,

Görülmektedir.

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGŞ)'nin "Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti" başlıklı 22 nci maddesi 1 nci fıkrasında;

"12 nci maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile 21 inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkrada belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir. ..." hükmü yer almakta olup, bu hükme göre YİGŞ'nin 12 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği yapılması halinde, bahse konu işte ihale dokümanları arasında yer alan teklif cetvelinde fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve iş gruplarının bedellerinin YİGŞ'nin 22 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen usuller çerçevesinde yeni birim fiyatın tespit edilebileceği ve tespit edilen yeni birim fiyatların sözleşmenin eki haline geleceği hususu bilinen bir durumdur.

Anlaşmazlık konusu bu işte, yapılan proje değişikliği neticesinde birim fiyat teklif cetvelinde bulunmayan ancak yapılmasına ihtiyaç duyulan "Çapı 400 mm, PE 100 borunun yönlendirilebilir yatay sondaj yöntemi ile zemin altından geçirilmesi" iş kalemi için yeni birim fiyatın idare ve yüklenici tarafından belirlendiği, onaylanıp sözleşme eki haline getirildiği hususu göz önüne alındığında; aynı şartlarda yapımı devam eden aynı iş kalemi için tekrardan yeni birim fiyat tespitinin yapılamayacağı değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre "... İnşaatı Yapımı" işinde;

Aynı şartlarda yapımı devam eden aynı iş kalemi için tekrardan yeni birim fiyat tespitinin yapılamayacağına,

05/01/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK 1 ve EK 2 nci maddelerine istinaden, 22/04/2020 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar No : 2020/33
Karar Tarihi : 22/04/2020

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Başkanlığınca, 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre 10.04.2017 tarihinde ihale edilerek, 10.05.2017 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, "... *Yapım İşi*" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 23.03.2020 tarihli ve E.950/2470 sayılı yazısında özetle; lojman binalarında bulunan ebeveyn banyolarındaki duşakabin imalatlarının sözleşme bedeline dâhil olup olmadığı konusunda, idaresi ile yüklenici arasında anlaşmazlık olduğundan bahisle, konuya ilişkin Kurulumuz kararı talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

09.03.2020 tarihli dilekçesinde, mimari uygulama projelerinde lojman binalarının ebeveyn banyolarında duşakabin imalatının gösterilmediği, mahal listesinde gösterilmiş olmasına rağmen kaç adet yapılacağına yer verilmediği, projelerde yer almayan bu imalatların sözleşme bedeline dâhil olmadığına ilişkindir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

Sihhi tesisat uygulama projesi kat planlarında ve mekanik tesisat mahal listesinde ebeveyn banyolarında duşakabinlerin gösterildiği, mekanik tesisat teknik şartnamesinde de açıklamalarının yapılmış olduğundan sözleşme bedeli dâhilinde yapılması gerektiği yönündedir

Tarafların görüş ve talebi bu şekilde belirtildikten sonra görüş sorulan konu ile sınırlı olmak üzere inceleme ve değerlendirmeye geçilmiştir.

İdareniz yazısı ekinde gönderilen ihale dokümanı uygulama projeleri üzerinde yapılan incelemede;

Vatt (Lojman) Binası Mimari Uygulama Projesi,

Zemin, 1. kat ve normal kat planlarında; genel banyo ve ebeveyn yatak odaları banyolarında duş teknelerinin gösterildiği, ancak duşakabinlerin gösterilmediği,

B:B kesitinde, genel banyolarda duşakabinlerin gösterildiği, ebeveyn odalarında duş olarak gösterilen banyolarda duşakabinlerin gösterilmediği,

Detaylar paftası, ıslak hacim detaylarında; normal kat ıslak hacim planında, genel banyo plan ve kesitlerinde duşakabinin gösterildiği, ebeveyn yatak odalarındaki banyolarda ise gösterilmediği,

Normal kat ıslak hacim detay planı ile normal kat planlarının birbiri ile uyumlu olmadığı,

Mekanik sıhhi tesisat uygulama projesi;

Zemin, 1, 2, 3 ve 4 üncü kat planlarında, genel ve ebeveyn banyolarında duş teknelerinin ve duş tesisatının gösterildiği, ancak duşakabinlerin gösterilmediği,

Mekanik Tesisat Teknik Şartnamesi "*Bölüm M07, Özel Pozlar, Sıhhi Tesisat Özel Pozları*" başlığı altında;

“ÖZEL-ST-20: DUŞAKABİN; Duş alma sırasında suyun banyo içine sıçramasını engelleme kamacıyla kullanılan, sürgülü kapılı, temperli camlı, duş mahalli ile banyo mahallini birbirinden ayıracak genişlikte, 1,85m yüksekliğinde duşa kabinin iş yerinde temini ve çalışır durumda teslimi.” şeklinde poz numarası ve tanımı üzerinden açıklamaya yer verildiği,

Buna göre;

Mimari uygulama projeleri, kesit ve detaylarında genel banyoların duşakabinli, ebeveyn banyolarının ise duşakabinsiz olduğu,

Mekanik sıhhi tesisat projesinde ebeveyn odalarında ve genel banyolarda 90x90x15cm ölçülerinde duş teknesi ve duş tesisatının olduğu, mekanik tesisat mahal listesinde gösterilen duşakabin imalatının hangi banyolarda yapılacağı belirtilmediği,

Görülmektedir.

İşe ait sözleşmenin; *“Sözleşmenin türü ve bedeli”* başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1.Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (.... TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.” hükmü,

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun, *“Tanımlar”* başlıklı 4 üncü maddesinde; *“Bu kanunun uygulanmasında; Uygulama projesi: belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ... ifade eder.”* hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere; anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilen işlerde, isteklilerin tekliflerini uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak verdikleri, ihale üzerinde kalan yüklenicinin de sözleşmede yer alan imalatları fen ve sanat kurallarına uygun ve yürürlükteki mevzuatın belirlediği standartlara göre gerçekleştirerek, kullanıma hazır bir vaziyette idareye teslim etmesi gerektiği, bunun temini için de, idareler tarafından hazırlanan ve ihale dokümanları arasında yer alan uygulama projeleri ile bu projelere dayalı olarak hazırlanan mahal listelerinin ve varsa teknik şartname ile diğer açıklayıcı belgelerin, birbirini tamamlar şekilde uyumlu ve eksiksiz olmasının mevzuatın gereği olduğu açıktır.

Bunun yanında, anahtar teslimi götürü bedel yapım işlerinde, isteklilerin tekliflerini hazırlayabilmeleri ve bu tür anlaşmazlıklara sebebiyet verilmemesi için, ihaleye esas uygulama projelerinin kanuni tanımına uygun nitelikte, her türlü ayrıntıya yer verilmek suretiyle, plan, kesit ve detayların birbiri ile uyumlu ve birbirini tamamlar şekilde hazırlanması, hazırlanan bu projelere göre de mahal listelerinin ve yapılacak imalatların teknik özellik ve yapım şartlarının yer aldığı teknik şartname ile diğer açıklayıcı belgelerin hazırlanmasından idarelerin yükümlü ve sorumlu olduğunun hatırlatılmasında fayda görülmektedir.

Sonuç olarak yukarıda yapılan tespit, açıklama ve hükümlerden, isteklilerin tekliflerini sözleşmenin 6 ncı maddesine göre uygulama projesi ve bunlara bağlı olarak hazırlanan mahal listesine dayalı olarak verdikleri, uygulama projesi ve mahal listelerinde yer almayan anlaşmazlık konusu ebeveyn banyolarındaki duşakabinleri tekliflerine yansıtılmalarının mümkün olmadığından sözleşme bedeline dâhil olmadığı değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre *“... Yapım İşi”*nde;

İsteklilerin tekliflerini sözleşmenin 6 ncı maddesine göre uygulama projesi ve bunlara bağlı olarak hazırlanan mahal listesine dayalı olarak verdikleri, uygulama projesi ve mahal listelerinde yer almayan anlaşmazlık konusu ebeveyn banyolarındaki duşakabinleri tekliflerine yansıtılmalarının mümkün olmadığından sözleşme bedeline dâhil olmadığına,

05/01/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK 1 ve EK 2 nci maddelerine istinaden, 22/04/2020 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar No : 2020/29
Karar Tarihi : 16/04/2020

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Müdürlüğünce, 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre 29.08.2019 tarihinde ihale edilerek, 02.10.2019 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, "... yapılması" işi ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 19.03.2020 tarihli ve E.2095 sayılı yazısında özetle; Halı saha yapımı işinin sözleşmede belirtilen sürede bitirilmemesi ve iş programına göre işin başında teknik personel bulundurulmaması nedeniyle kesilen cezaların miktarına yüklenicinin itiraz etmesi nedeniyle yaşanan anlaşmazlık konusunda Kurulumuz Kararı talep edilmektedir

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların anlaşmazlığa ilişkin görüş talep ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

11.03.2020 tarihli dilekçesinde özetle, Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmenin 25 inci maddesinin 7 nci fıkrasına göre, gecikme vb nedenlerle uygulanacak cezaların toplamının hiçbir zaman, ilk sözleşme bedelinin %15 inden fazla olamayacağı, bu nedenle söz konusu hükme aykırı olarak kesilen fazla cezanın taraflarına iadesi yönündedir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Sözleşme konusu işin ihale ilan tarihinin 15.08.2019 olduğu, yüklenicinin itiraz dayanağı olan yönetmelik değişikliklerinin 18.08.2019 tarihinde uygulamaya girdiğini, yürürlükte olmayan yönetmelik hükümlerine göre işlem tesis edilmesinin mümkün olamayacağına ilişkindir.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İlgide kayıtlı İdaresince gönderilen yazı ve eki belgeler incelendiğinde;

16.08.2019 tarihli yerel yatağan demeç gazetesinin 4 üncü sayfasında 2019/390038 İhale Kayıt Numarasıyla söz konusu işin ihale ilanının yapılmış olduğu,

Kamu İhale Kurumu sayfasından ise ihale ilanının 15.08.2019 tarihinde yapılmış olduğu,

Anlaşılmaktadır.

Kamu İhale Kurumu tarafından Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nde yapılan ve 08.08.2019 tarihli ve 30856 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmeliğin 40 ıncı maddesinde;

"Bu Yönetmelik yayımı tarihinden 10 gün sonra yürürlüğe girer." hükmü,

Değiştirilmiş Yapım İşleri İhale Uygulama Yönetmeliği'nin *"Başlamış olan ihaleler"* başlıklı geçici 22 nci maddesinde;

"(1) Bu maddeyi yürürlüğe koyan Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilanı veya yazılı olarak duyurusu yapılmış olan ihaleler, ilanın veya duyurunun yapıldığı tarihte yürürlükte olan Yönetmelik hükümlerine göre sonuçlandırılır." hükmü,

Yer almaktadır.

Bu tespit ve hükümlerden, anlaşmazlık konusu için 15.08.2019 tarihinde ihale ilanının yapıldığı ve değişiklik yapılan yönetmeliğin 18.08.2019 tarihinde uygulamaya gireceğinin belirtildiği dikkate alındığında; Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilanı veya yazılı olarak duyurusu yapılmış olan ihalelerin, ilanı veya duyurusunun yapıldığı tarihte yürürlükte olan Yönetmelik hükümlerine göre sonuçlandırılması gerektiğinden, taraflar arasında imza altına alınmış olan sözleşme hükümlerine göre uygulama yapılmasının gerektiği değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

İdaresinin “... *yapılması*” işinde, anlaşmazlık talebine ilişkin konu, ön bölümlerde açıklandığı üzere incelenmiş olup, buna göre; Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilanı veya yazılı olarak duyurusu yapılmış olan ihalelerin, ilanı veya duyurusunun yapıldığı tarihte yürürlükte olan Yönetmelik hükümlerine göre sonuçlandırılması gerektiğinden, taraflar arasında imza altına alınmış sözleşme hükümlerine göre uygulama yapılmasına,

05.01.2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK 1 ve EK 2 nci maddelerine istinaden, 16/04/2020 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar No : 2020/27
Karar Tarihi : 09/04/2020

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre, ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle 21.12.2018 tarihinde sözleşmeye bağlanan, "... Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 06.03.2020 tarihli ve E.9027 sayılı yazısı ve eklerinde özetle işin sözleşmesinde, fiyat farkının hesaplanacağı ancak fiyat farkı hesabında sabit katsayılar ile endekslerin belirlenmediği, işin devamı sırasında projede yapılan değişiklikler ile betonarme olan pazar alanı kolonlarının çeliğe dönüştürüldüğü ve spor alanı bölümünün de çelik imalatlar içeren pazar alanına dönüştürüldüğü, bu nedenle yüklenicinin fiyat farkı hesabının ağırlık oranlarına göre yapılmasını talep ettiği ifade edilerek konu hakkında Kurulumuzun görüşü talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, anlaşmazlık konularına ilişkin tarafların görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin işin devamı sırasında projede yapılan değişiklikler neticesinde, çelik ve ithal profillerin ağırlıklı olması, ülkedeki ekonomik dalgalanmalardan en çok etkilenen ürünlerin çok kullanılması sebebiyle fiyat farkı hesaplamasının ağırlık oranına göre yapılmasını talep ettiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

İşe ait idari şartname ve sözleşme tasarısında fiyat farkı verileceği öngörülmesine rağmen sabit katsayılar ile endeksler belirlenmediğinden fiyat farkı hesabının ağırlık oranına göre yapılmasının uygun olmadığına,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talebi bu şekilde belirtildikten sonra inceleme ve değerlendirmeye geçilmiştir.

İşe ait Sözleşme'nin "Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları" başlıklı 14 üncü maddesinde;

"...14.2. Fiyat farkı hesaplanacaktır.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esaslar çerçevesine göre fiyat farkı ödenecektir.

14.3. Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.",

İşin ilan/davet tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı esaslarını belirleyen 27.06.2013 tarihli ve 2013/5217 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan "4734 sayılı kamu ihale kanununa göre ihale edilen yapım işlerinde uygulanacak fiyat farkına ilişkin esaslar" ın "Endeks veya fiyat belirlenmeyen yapım işlerinde fiyat farkı" başlıklı 11 inci maddesinde;

“(1) İdare tarafından ihale dokümanında fiyat farkı verileceği öngörülmesine rağmen sabit katsayılar ile endekslerin belirlenmediği durumlarda, temel endeks ve güncel endeks olarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından aylık yayımlanan 2003=100 Temel Yıllı Üretici Fiyatları Alt Sektörlere Göre Endeks Sonuçları Tablosunun “ÜFE Genel” sütunundaki sayı esas alınarak fiyat farkı hesaplanır.”,

“Uygulama esasları” başlıklı 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında;

“Bu Esaslara tabi yapım işi ihalelerinde fiyat farkı uygulanabilmesi için, söz konusu işlerin ihalelerine ilişkin idari şartname ve sözleşmelerde, bu Esaslara göre fiyat farkı hesaplanacağı belirtilmiş olması gerekir. Sözleşmelerde yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.”,

Hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen hükümler birlikte göz önünde bulundurulduğunda;

Sözleşmelerde yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamayacağı,

İhale dokümanında fiyat farkı verileceği öngörülmesine rağmen sabit katsayılar ile endekslerin belirlenmediği durumlarda, temel endeks ve güncel endeks olarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından aylık yayımlanan 2003=100 Temel Yıllı Üretici Fiyatları Alt Sektörlere Göre Endeks Sonuçları Tablosunun “ÜFE Genel” sütunundaki sayı esas alınarak fiyat farkının hesaplanması gerektiği,

Kurulumuzca değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

Konu ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre “... Yapım İşİ” nde;

İhale dokümanında sabit katsayılar ile endeksler belirlenmediğinden, temel endeks ve güncel endeks olarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından aylık yayımlanan 2003=100 Temel Yıllı Üretici Fiyatları Alt Sektörlere Göre Endeks Sonuçları Tablosunun “ÜFE Genel” sütunundaki sayı esas alınarak fiyat farkının hesaplanması gerektiğine,

05/01/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK 1 ve EK 2 nci maddelerine istinaden, 09/04/2020 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2020/02
Karar Tarihi : 22/01/2020

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Daire Başkanlığı tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 03.02.2017 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... Kütüphane Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 08.01.2020 tarih ve E.81 sayılı yazısı ve eklerinde özetle; işe ait sözleşmede teminat süresinin 24 ay olarak belirlendiği, kesin kabul işleminin yapılabilmesi için geçici kabul itibar tarihinden sonra 24 ay beklenilmesi zorunluluğunun olup olmadığı hususunda görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, anlaşmazlık konusuna ilişkin tarafların görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin 11.11.2019 tarihli dilekçesinde; söz konusu işe ait tüm eksikliklerin tamamlandığı ve kesin kabul işlemlerinin başlatılması gerektiği yönündedir.

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

Sözleşmenin 20 nci maddesinde teminat süresinin 24 ay olarak belirlendiği, YİĞŞ'nin 42 nci maddesine göre yüklenicinin geçici kabul ile kesin kabul arasında geçen 24 aydan sonra dilekçesini vermesi gerektiğine ilişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait dosya üzerinde yapılan incelemede;

İşin geçici kabul itibar tarihinin 12.11.2018 olduğu,

İşe ait sözleşmenin "*Teminat süresi*" başlıklı 20 nci maddesinde; "*Teminat süresi 24 ay olup bu süre geçici kabul tarihinden itibaren başlar.*" hükmünün bulunduğu,

Görülmektedir.

İşe ait Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin "*Teminat süresi*" başlıklı 42 nci maddesinin birinci fıkrasında;

"Geçici kabul ile kesin kabul tarihi arasında geçecek süre teminat süresidir. Yapım işlerinde teminat süresi, sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa on iki aydan az olamaz. Ancak sözleşme kapsamında yapım işiyle birlikte ifası istenen montaj, işletmeye alma, eğitim, bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait teminat ve/veya garanti süreleri işlerin özelliğine göre arttırılabilir veya eksiltilebilir. Bu süreler sözleşme veya eklerinde belirtilir."

Hükümleri,

“*Teminat süresindeki bakım ve giderler*” başlıklı 43 üncü maddesinde;

“(1) *Yüklenici işlerin, teminat süresi içindeki bakımını yapmak ve tümünü iyi bir şekilde korumak ve çıkabilecek kusur ve aksaklıkları gidermek zorundadır. ...*

(4) *Kullanma ve işletme sonucu olmaksızın ortaya çıkan kusur ve aksaklıkların giderilmesi ve teminat süresince işlerin bakım giderleri yükleniciye aittir.*”

Hükümleri,

Yürürlükte bulunan Yapım İşleri Muayene ve Kabul Yönetmeliği'nin “*Kesin kabul başvurusu*” başlıklı 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında;

“*Kesin kabul için öngörülen süre tamamlandığında, yüklenici idareye kesin kabulün yapılması için yazılı olarak başvuruda bulunur.*”

Hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere; geçici kabul ile kesin kabul tarihi arasında geçecek teminat süresinin 24 ay olduğu, yüklenicinin işlerin bu süre içindeki bakımı, korunması ve çıkabilecek kusur ve aksaklıkların giderilmesinden sorumlu olduğu, yüklenicinin kesin kabul başvurusunda bulunabilmesi için, kesin kabul için 24 ay olarak öngörülen teminat süresinin tamamlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

İdaresinin “... *Kütüphane Yapım İş*”nde, talebe ilişkin konu ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Yüklenicinin işe ait Sözleşmede 24 ay olarak öngörülen teminat süresinin tamamlanmasından sonra kesin kabul başvurusunda bulunabileceğine,

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 112 nci maddesi 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden 22/01/2020 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu: Fiyat Anlaşmazlığı
Karar No : 2019/19
Karar Tarihi : 02/10/2019

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Bölge Müdürlüğü tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan “... *Taşkın Koruma, Rehabilitasyon ve Çevre Düzenlemesi İkmali*” işi ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

... Genel Müdürlüğünün 23.09.2019 tarihli ve 601771 sayılı yazısı ve eklerinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre birim fiyat teklif alınmak suretiyle ihale edilerek, 08.06.2018 tarihinde sözleşmeye bağlanan yapım işinin yürütülmesi sırasında, İdaresince gerekli görülerek yaptırılmasına karar verilen ve birim fiyat teklif cetvelinde bulunmayan “*Her çeşit profil, çelik çubuk ve çelik saçlarla karkas, (çerçeve) inşaat yapılması, yerine tespiti*” ile “*Prefabrik panel yapımı, nakli ve yerine montajı (400*200*30 cm boyutlarında)*” iş kalemlerinin birim fiyatının tespiti hususunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek konu hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyumsuzluğa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıdaki şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

“*Her çeşit profil, çelik çubuk ve çelik saçlarla karkas, (çerçeve) inşaat yapılması, yerine tespiti*” ile “*Prefabrik panel yapımı, nakli ve yerine montajı (400*200*30 cm boyutlarında)*” iş kalemleri birim fiyatlarına, Sözleşmenin “*Diğer Hususlar*” başlıklı 33.1.6 ncı maddesi doğrultusunda %10 yüklenici karına ilave olarak %15 oranında Genel Giderler tutarının eklenmesi suretiyle yeni birim fiyatın tespit edilmesine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

“*Her çeşit profil, çelik çubuk ve çelik saçlarla karkas, (çerçeve) inşaat yapılması, yerine tespiti*” ile “*Prefabrik panel yapımı, nakli ve yerine montajı (400*200*30 cm boyutlarında)*” iş kalemleri birim fiyatlarına, Sözleşmenin “*Diğer Hususlar*” başlıklı 33.1.6 ncı maddesi doğrultusunda %10 yüklenici kârı eklenmesi suretiyle yeni birim fiyatın tespit edilmesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların talebe ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Yüksek Fen Kurulu karar ve görüşleri, taleple ilgili işe ait sözleşme ve ekleri hükümlerine göre somut bir olaya dayalı olarak iş bazında ihdas edilmektedir. Bu nedenle, başka bir işe ait karar ve görüşler aynen alınarak uygulama yapılması cihetine gidilmesinin her zaman için uygun sonuç vermeyeceğinin bilinmesi gerekmektedir.

İşe ait Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGŞ)’nin “*Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti*” başlıklı 22 ncı maddesinde;

“(1) ... 21 inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkrada belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

(2) Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır;

a) Yüklenicinin birim fiyatlarının/teklifinin tespitinde kullanarak teklifi ekinde idareye sunduğu ve yeni iş kalemi/grubu ile benzerlik gösteren iş kalemlerine/gruplarına ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine/grubuna benzerlik gösteren analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan iş kalemleri/gruplarına ait maliyet analizleriyle kıyaslanarak bulunacak analizler.

ç) Yeni iş kaleminin/grubunun yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları, işçi ve makinelerin çalışma saatleri ile diğer tüm girdiler esas alınarak oluşturulacak analizler.

(3) İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanabilir;

a) Varsa yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan fiyatlar.

ç) İdarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasınınca onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçleri.

(4) Yeni fiyat yüklenici ile birlikte yukarıda belirtilen usullerden biri ile tespit edilerek düzenlenen tutanak idarenin onayına sunulur ve otuz gün zarfında idarece onaylanarak geçerli olur. Yeni fiyat tespitinde yüklenici ile uyuşmazlık ise, taraflarca anlaşmazlık tutanağı düzenlenir ve anlaşmazlık idare tarafından on gün içerisinde bayındırlık Kuruluna intikal ettirilir. Bayındırlık Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüklenici, fiyat uyuşmazlığı hakkındaki Bayındırlık Kurulunun kararını beklemeden idare tarafından tespit edilmiş fiyat üzerinden işe deva etmek zorundadır...” hükümleri ile,

İşe ait Sözleşmenin “Diğer Hususlar” başlıklı 33 üncü maddesinin 33.1.6 bendinde; “Sözleşmesinde hiçbir benzer fiyatın bulunmaması halinde yapılacak yeni fiyatlarda resmi ve/veya piyasa rayiçleri kullanılarak oluşturulacak analizler sonucunda bulunan fiyata herhangi bir indirim uygulanmaksızın %10 yüklenici karı eklenerek yeni fiyat tespit edilecektir.” hükümleri,

Yer almaktadır.

Bunun yanında, ilgi yazıda yüklenici tarafından atıf yapılan Yüksek Fen Kurulunun 06.04.1955 tarih ve 60 sayılı kararında yer alan “... müteahhitlerin umumi masrafları meyanında şantiye tesis masrafları, gelir vergisi, kurum vergisi, işçi ve ihtiyarlık sigortaları, noter harcı ve mukavele masrafları, sermaye ve teminat mektubu gibi kalemler yekununun maliyet bedelinin %15 haddini aşmakta olduğu ve buna %10 müteahhit kârı ilavesiyle inşaat birim fiyatlarının maliyet bedellerine %25 ilave edilmek suretiyle tanzimi muvafık olacağı...” ifadesinde yer alan %15 genel giderler oranının ihale öncesi birim fiyatların teşkili ile ilgili olup inşaatı devam eden işlerde sözleşmede yer almayan yeni fiyat tespitiyle alakalı değildir. Ayrıca sözleşmenin ilgili maddesinde genel gider oranının hesap edilmesi ile ilgili bir hükme yer verilmemiştir.

Yukarıdaki hükümlere göre, bu sözleşme kapsamında yaptırılmasına karar verilen iş kalemine ait yeni birim fiyatın, ikinci fıkradaki sıralamaya uyularak oluşturulacak analizler sonucunda bulunan fiyata herhangi bir indirim uygulanmaksızın %10 yüklenici kârı eklenerek tespit edileceği açıktır.

Sonuç olarak; anlaşmazlık konusu yeni birim fiyatın; idare ve yüklenici tarafından, işe ait Sözleşmenin “Diğer Hususlar” başlıklı 33 üncü maddesinin 33.1.6 bendine göre yüklenici kârı oranı %10 olarak alınmak suretiyle, YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde belirtilen usul ve esaslar tam olarak uygulanarak birlikte tespit edilmesi gerekmekte olup, yukarıda bahsedilen sözleşme ve ekleri hükümlerine uygun hareket edilmesi halinde anlaşmazlık olarak ortaya konulan hususların uzlaşarak sonuçlandırılabilceği değerlendirilmektedir.

VI- KARAR

“... Taşkın Koruma, Rehabilitasyon ve Çevre Düzenlemesi İkmali” işi ile ilgili taraflar arasında meydana gelen uyuşmazlık detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Anlaşmazlık konusu yeni birim fiyatın; inceleme bölümünde belirtilen hususlar da göz önünde bulundurularak, işe ait Sözleşmenin “Diğer Hususlar” başlıklı 33 üncü maddesinin 33.1.6 bendine göre yüklenici kârı oranı %10 olarak alınmak suretiyle, YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde öngörülen usul ve esaslar gereğince taraflarca müştereken tespit edilmesi gerektiğine ve taraflarca bu tespitin yapılmasının mümkün bulunduğuna,

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 112 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden, 02/10/2019 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2019/17
Karar Tarihi : 07/08/2019

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan “... Hizmet Binası ve Eklentileri İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 02.07.2019 tarih ve E.10857 sayı ile 25.07.2019 tarih ve E.12358 sayılı yazısı ve eklerinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 03.06.2016 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde, asansör, vrf klima, pompalar, ısıtma ve soğutma sistemleri, transformatör, kompanzasyon, otomasyon gibi konularda idarenin ilgili servislerle bakım sözleşmesi yapmadığı, idarede bu konular ile ilgili herhangi bir ödenek kaleminin bulunmadığı, yüklenicinin sadece kusurlu imalatlar ile ilgili sorumluluklarını yerine getireceğinden dolayı kesin kabulün geçici kabulden 12 ay sonra yapılması talebi ile ilgili olarak yüklenici ile yaşanan anlaşmazlık nedeniyle Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, anlaşmazlık konularına ilişkin tarafların görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Teminat süresinin çok uzun olması, bina sahibi kurumun binanın işletilmesi hususunda hiçbir sorumluluk almaması, binanın yapımında kullanılan malzemelerin üreticilerinin 2 yıl süre ile garanti vermesi, 4 yıl olan teminat süresinde oluşacak kullanımdan kaynaklı yıpranmaların ve bozulmaların sorun oluşturacağı, elektrik enerjisinde meydana gelen voltaj dalgalanmalarından dolayı sorunlar oluştuğu ve bunların giderilmesi maliyetlerinin yüksek olması gibi nedenlerle, asansör, vrf klima, pompalar, ısıtma ve soğutma sistemleri, transformatör, kompanzasyon, otomasyon gibi konularda idarenin ilgili servislerle bakım sözleşmesi yapmadığı, bu imalatların tamamının kullanım ile alakalı olduğundan bahisle bu imalatlarda oluşacak sorunlarda hiçbir işlem yapmayacakları ile kesin kabul tarihinin geçici kabul tarihinden 12 ay sonra yapılması yönündedir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Bahse konu yapım işinin teminat süresi 48 ay olduğundan dolayı kesin kabulünün geçici kabulden 12 ay sonra yapılamayacağına ilişkindir.

Tarafların görüş, talep ve değerlendirmeleri bu şekilde açıklandıktan sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin “*Teslim, Muayene ve Kabul İşlemlerine İlişkin Şartlar*” başlıklı 19 uncu maddesinin 1 inci fıkrasında;

“19.1. İşin teslim etme ve teslim alma şekil ve şartları ile kısmi kabul, geçici ve kesin kabul işlemleri Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine göre yürütülür.” hükmü,

Sözleşmenin “*Teminat Süresi*” başlıklı 20 nci maddesinde;

“20.1. Teminat süresi 48 ay olup, bu süre geçici kabul itibar tarihinden başlar.” hükmü,

İşe ait sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGŞ)’nin “*Teminat süresi*” başlıklı 42 nci maddesinin 1 inci fıkrasında;

“Geçici kabul ile kesin kabul tarihi arasında geçecek süre teminat süresidir. Yapım işlerinde teminat süresi, sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa on iki aydan az olamaz. Ancak sözleşme kapsamında yapım işiyle birlikte ifası istenen montaj, işletmeye alma, eğitim, bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait teminat ve/veya garanti süreleri işlerin özelliğine göre arttırılabilir veya eksiltilebilir. Bu süreler sözleşme veya eklerinde belirtilir.” hükmü,

YİĞŞ'nin “Teminat süresindeki bakım ve giderler” başlıklı 43 üncü maddesinde;

“Madde 43 - (1) Yüklenici işlerin, teminat süresi içindeki bakımını yapmak ve tümünü iyi bir şekilde korumak ve çıkabilecek kusur ve aksaklıkları gidermek zorundadır.

(2) İdareler, işin önem ve niteliğini göz önünde bulundurarak, teminat süresi içinde yüklenicilerin bakımlarını yapmakla yükümlü oldukları hususlarda sözleşme ve eklerine özel hükümler koyarlar.

(3) Bitirilmiş yapıların idare tarafından kullanılma ve işletilmesinden kaynaklanan veya yüklenicinin kusurları dışındaki hallerin gerektiği onarımlar bakım yükümlülüğünün dışındadır.

(4) Kullanma ve işletme sonucu olmaksızın ortaya çıkan kusur ve aksaklıkların giderilmesi ve teminat süresince işlerin bakım giderleri yükleniciye aittir” hükümleri,

Sözleşme Eki “Fırat Gümrük Ve Ticaret Bölge Müdürlüğü Ve Eklentileri Yapılması İşİ İnşaat Ek Özel Teknik Şartnamesi”nin “Genel Hususlar-2” alt başlığının 9 uncu maddesinde;

“İnşaat bünyesinde yapılan imalatlardan periyodik bakım gerektiren ve aşağıda belirtilen malzeme ve cihazların:

Kalorifer Kazanı,

Sirkülasyon pompaları,

Hidrofor tesisatı.

Asansör ve tesisatı,

Telefon Santralleri ve tesisatı,

Kompanzasyon tesisatı

Paratoner tesisatı

Geçici kabul ile Kesin kabul arasındaki devrede yapılacak periyodik bakımları için (Gerekliyse onarım ve parça değişimleri dahil) ilgili imalatçı firmalar (veya yetkili teknik servisleri) ile bakım sözleşmelerinin yapılması yüklenicinin sorumluluğunda olup, bu iş için tüm giderler yükleniciye aittir. Geçici kabul aşamasında bakım sözleşmesinin bir sureti idareye teslim edilecektir.

Ayrıca da tüm cihazların kullanım kılavuzları, Garanti belgeleri, yetkili servis adres ve telefonlarını gösterir belgeler idareye tutanak ile teslim edilecektir.” Hükmü,

Bulunmaktadır.

Bu hükümler birlikte göz önüne alındığında, idarelerinin teminat sürelerini işin niteliğine bağlı olarak 12 aydan daha fazla süre olarak tayin edebilecekleri, teminat süresinde yüklenicinin sorumluluklarının YİĞŞ'nin 43 üncü maddesi ve özel teknik şartname maddesi ile belirlendiği ve bunların da birbirlerini tamamlayıcı oldukları, sözleşme hükümlerinin tarafları bağladığı, buna göre de teminat süresinin 48 ay olduğu hususunun açık olduğu Kurulumuzca değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

İdaresinin “... Hizmet Binası ve Eklentileri İşİ”nde, talebe ilişkin konu ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Anlaşmazlık konusu kesin kabulün geçici kabulden 48 ay sonra yapılması gerektiğine ve yüklenici sorumluluğunun YİĞŞ'nin 43 üncü maddesi ve özel teknik şartnamenin ilgili maddesinde belirtilmiş esaslara göre yerine getirilmesi gerektiğine,

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 112 nci maddesi 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden 0708/2019 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2019/10
Karar Tarihi : 24/04/2019

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Belediye Başkanlığı tarafından ihale edilerek yaptırılmakta olan “... Küçük Sanayi Sitesi Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II-KONU

İdaresinin 03.04.2019 tarihli ve 87577506-000-E.369 sayılı yazısı ve eklerinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 19.09.2018 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde; A, B ve C Bloklarının uygulama projelerinin mimari çatı katı planlarında yer alan ve yapımından vazgeçilen 4 m³ hacmindeki su deposu imalatı bedellerinin iş eksilişi olarak nasıl değerlendirileceği hususunda anlaşmazlık çıktığından bahisle, konu hakkında Kurulumuz görüşlerinin bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuat çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, idare yazısı ve eklerindeki tarafların görüş, talep ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtilmektedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin 19.03.2019 tarihli dilekçesinde özetle;

A, B ve C Bloklarının mekanik tesisat projesinde kolon hattı çizimi ve detayı bulunmayan, mahal listesinde yer almayan, malzeme cinsi ve kalınlığı belirtilmeyen, sadece mimari çatı katı planlarında şekil olarak gösterilen 4 m³’lük su deposu imalatlarının ve kolon tesisat hattının yapılıp yapılmayacağı hususunda karar verilmesi gerektiğine ilişkindir.

İdarenin görüş ve değerlendirmesi ise;

A, B ve C bloklarının mimari çatı katı planlarında şekilsel olarak gösterilen ancak mekanik projede kolon tesisat şeması bulunmayan, mahal listesi, porsantaj ve yaklaşık maliyetlerde yer almayan, malzeme cinsi ve kalınlığı ile ilgili bir detayın verilmediği 4 m³ hacmindeki su deposunun yapılmaması yönünde görüşlerinin bulunduğu, ancak iş artışı ve eksilişinin nasıl yapılacağı hususunda bilgi verilmesinin talep edildiği yönündedir.

Talebe ilişkin tarafların görüş, talep ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesinde:

“6.1.Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... (rakam ve yazıyla) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükümleri bulunmaktadır.

Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere; anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen bu işte, yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdiği, projesi içerisinde yer alan bütün imalatların işin yüklenicisi tarafından fen ve sanat kurallarına uygun ve yürürlükteki mevzuata göre; kullanıma hazır bir şekilde idareye sunulması gerektiği bilinen bir husustur. Bunun temini için de idareler tarafından ihale dokümanlarının ve bu dokümanlar arasında yer alan uygulama projeleri ile bunlara dayalı olan

mahal listelerinin, varsa teknik şartnamenin eksiksiz bir şekilde ve birbirleri ile uyumlu olarak hazırlanması mevzuat gereğidir.

İdaresinin yazısı ekinde gönderilen ve ihale dokümanlarını içerdiği ifade edilen ihale eki CD incelendiğinde;

A, B ve C Bloklarına ait mimari uygulama projelerinin 1/50 ölçekli çatı planlarında 4 m³ hacminde su deposu çiziminin bulunduğu, kesitlerde sadece yazı ile “SU DEPOSU V=4 m³” ibaresinin bulunduğu ancak ebatlarının yazılmadığı, sıhhi tesisat kolon şemasında herhangi bir kolon hattının gösterilmediği, yine mimari planda yer alan mahal listelerinde su deposuna ait bir mahallin gösterilmediği, işe ait teknik şartnamede su deposunun malzeme cinsi ve teknik özellikleriyle ilgili bir bilginin yer almadığı görülmektedir.

Her ne kadar idare görüşünde yapımından vazgeçilen su deposu imalatı ile ilgili iş artışı ve eksilişinin nasıl yapılacağı hususunda görüş sorulmuş olsa bile, konunun iş artışı ve eksilişi ile çözüme kavuşturulamayacağı, asıl konunun; imalatın sözleşme bedeline dâhil olup olmaması ile ilgili olduğu ve değerlendirmenin bu yönüyle ele alınması gerektiği hususu açıktır.

İşe ait sözleşmenin “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesine göre; mimari uygulama projesi çatı katı planlarında şekilsel olarak gösterilen anlaşmazlık konusu 4 m³ hacmindeki su depolarına ait sıhhi tesisat kolon şemalarında herhangi bir kolon hattının gösterilmediği ve su deposunun imal edileceği malzeme cinsi ile teknik özelliklerinin belirtilmediği göz önüne alındığında bloklarda yer alan 4 m³ hacmindeki su deposu imalatlarının sözleşme bedeline dâhil olmadığı değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

“... Küçük Sanayi Sitesi Yapım İşİ” ile ilgili anlaşmazlık konusu ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İşe ait mimari uygulama projeleri çatı planlarında yazılı olarak gösterilen ancak sıhhi tesisat kolon şemalarında herhangi bir kolon hattı gösterilmeyen ve malzeme cinsi ile teknik özellikleri belirtilmeyen 4 m³ hacmindeki su deposu imalatlarının sözleşme bedeline dâhil olmadığına,

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 112 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden, 24/04/2019 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2019/08
Karar Tarihi : 27/02/2019

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Daire Başkanlığı tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan “... Sosyal Tesisler Çevre, Düzenleme, İlave Müştemilat ve Güvenlik İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, 24/01/2019 tarih ve 750-E.225 sayılı yazı ile 06/02/2019 tarihli ve 750-E.589 sayılı yazılarında, 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 01.08.2018 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde özetle; inşaat kazısı esnasında toprak kayması meydana geldiği, bu nedenle proje değişikliği yapıldığı, fore kazık iksa projelerinin uygulanabilmesi için daha önce yapılan kazı ve dolguların bir kısmının tekrar yapılması gerektiği belirtilerek, yapılan bu kazı ve dolgu imalatlarının iş artışı kapsamında ödenip ödenmeyeceği hususunda Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yaklaşık 15 m derinliğinde olan temel kazısına devam ederken komşu parselde bulunan mobilizasyon binalarına yakın bölgede toprak kayması meydana geldiği ve binalarının zarar görmemesi için kazı çalışmasını durdurduğu, dilekçe ile projede belirtilen şev oranlarıyla bina temel kazısını yapmanın mümkün olmadığını ve zemin etüt raporunda belirtilen şev oranlarının uygulanamaması durumunda iksa sisteminin uygulanması gerektiğini, iksa projesini hazırladıktan sonra idarenin onayına sunduğunu ve idaresince onaylandığı, iksa projesini uygulayabilmek için daha önceden yapmış olduğu hafriyat kazılarının bir kısmını dolgu ve kazı olarak ikinci defa yapmak zorunda kaldığı, bu sebeple ikinci kez yaptığı dolgu ve kazı imalatlarını iş artışı olarak verilmesini istediği yönündedir.

İdaresinin görüşü ise;

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 12-3 ve 14-3, Zemin Etüd raporu 4.2.3, İnşaat İşleri Teknik Şartnamesinin 2.1 maddeleri doğrultusunda söz konusu kazı ve dolgunun iş artışı olarak değerlendirilmeyeceğine ilişkin bulunmaktadır.

Tarafların talebe ilişkin görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1.Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (..... TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2.Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlerde belirtildiği üzere, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen bu işte, yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak verdiği, yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden sözleşmenin akdedildiği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı bilinen bir husustur.

İdaresinin yazısı ekinde gönderilen bilgi ve belgeler ile ihaleye esas olduğu belirtilen CD incelendiğinde;

Ahlatlıbel Eğitim Araştırma ve Stratejik Planlama Binası Sosyal Tesisler Çevre Düzenleme İlave Müştemilat ve Güvenlik İşİ İnşaat İşleri Teknik Şartnamesinin;

“2.3. Hafriyat Yapılması

Bina İnşaatında projesine uygun olarak kaya hariç her cins (toprak, küskü, bataklık, balçık...vs.) ve klastaki (yumuşak, sert, çok sert ...vs.) zeminde her genişlik ve derinlikte kazı yapılması işidir.

a. Hafriyat işleri, onaylı kazı projesinin kotlarına uygun olarak yapılacaktır.

b. Kazı projesi olmadığında, bu projeyi hazırlamak yüklenicinin görevidir. Kazı projesi için kontrol onayı alınacaktır.”

Düzenlemesinin yer aldığı, kazı imalatlarının kazı projesine göre yapıldığı, ancak işin devamı sırasında kazı şevlerinde heyelanlar oluştuğu, bu durumda fore kazık iksa sisteminin yapılmasına karar verilerek projelendirildiği görülmektedir.

Sözleşme eki YİĞŞ'nin 'Projelerin Uygulanması' başlıklı 12 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında; *“İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje v.b. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir. Yüklenici, işlerin devamı sırasında gerekli görülecek bu değişikliklere uygun olarak işe devam etmek zorundadır. Proje değişiklikleri, ilk projeye göre hazırlanmış malzemenin terk edilmesini veya değiştirilmesini veya başka yerde kullanılmasını gerektirirse, bu yüzden doğacak fazla işçilik ve giderleri idare yükleniciye öder. Proje değişiklikleri işin süresini etkileyecek nitelikte ise yüklenicinin bu husustaki süre talebi de idare tarafından dikkate alınır.”* hükmü yer almaktadır.

İşe ait sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin 12 ile 21 inci maddelerine göre yapım işinde; idare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje vb. teknik belgelerde değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak gerekli değişiklikleri yapmaya yetkili bulunmaktadır.

Bu itibarla, proje değişikliği ve bu değişikliğe bağlı olarak bir iş artışı zorunlu kılan durumların ortaya çıkması halinde, proje değişikliğinden kaynaklanan muhtemel iş artışı ortaya çıkması durumunda bu artışa ilişkin bedelin ödenmesi gerektiği açıktır.

Ayrıca, Sözleşme kapsamında olmayıp yapımına sonradan karar verilen yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların sözleşme eki YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde belirtilen usuller çerçevesinde iş kaleminin yeni uygulama ayı birim fiyatının tespitinde uygulama ayının rayiç ve şartlarının göz önünde bulundurularak tespit edilmesi gerektiği hususu bilinen bir durumdur.

Tüm bu hükümler ve hususlar birlikte göz önüne alındığında; yüklenici teklifini, sözleşmenin 6 ncı maddesine göre ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak verdiği, ihale dokümanları arasında iksa projelerinin bulunmadığı, İdaresince YİĞŞ'nin 12 nci maddesinin 4 üncü bendi gereği proje değişikliği sonucu iksa için fore kazık imalatlarının yapılmasına sonradan karar verildiği hususları birlikte dikkate alındığında, 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek sözleşmeye bağlanan bahse konu yapım işinde, fore kazık iksa imalatlarının yapımının işin sözleşme bedeli kapsamında olmadığından iksa imalatlarının yapımı için gerekli olan girdilerin iş artışı olarak dikkate alınması gerektiği, dolayısıyla iksa imalatları yapılması için gerekli olan kazı ve dolgu imalatlarının da iş artışı kapsamında olduğu değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin *“... Sosyal Tesisler Çevre, Düzenleme, İlave Müştemilat ve Güvenlik İşİ”* ile ilgili talebe ilişkin konuların, ön bölümde yapılan detaylı değerlendirilmesine bağlı olarak;

Proje değişikliği sonucu yapımına karar verilen iksa imalatlarında kullanılacak kazı ve dolgu imalatlarının iş artışı olarak ödenmesi gerektiğine,

1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 112 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden, 27/02/2019 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2019/02
Karar Tarihi : 09/01/2019

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Üniversitesi Rektörlüğü (Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı) tarafından Vakıf Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliğine göre birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilerek, 24.05.2018 tarihinde sözleşmeye bağlanan “... *Kültür Evi Yapım İşi*” ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresinin 24.12.2018 tarih ve E.2601 sayılı yazılarında özetle; sözleşmenin yürütülmesi aşamasında beş madde halinde sayılan hususlarda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık oluşması nedeni ile anlaşmazlık tutanağı düzenlendiğinden bahisle, konuya ilişkin görüşlerimizin bildirilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, Kurulumuzca gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Yüklenicinin görüş ve talebinin;

Birim fiyat teklif cetvelinde “*V.0227/01B Bazalta ait düz satıhta kaba yonu taş bedeli (işlenebilirlik ve yüz açma bedeli ödenmez) (Nakliye dahil)*” iş kaleminin yer aldığı, ancak, “*V.0227/01A Bazalta ait düz satıhta yonu taşı bedeli*” iş kalemi bünyesinde yer alan bazalta ait yonu taşı malzemesinin numunesini idareye sunarak idareden onay aldıktan sonra işyerine getirdiği ve imalatın buna göre yapıldığı, bu nedenle ödemenin de bu iş kalemine ait tespit edilecek birim fiyat üzerinden yapılmasına,

Uygulamada taşın sertliğine göre işlenebilirlik zammı ile ilgili olarak, birim fiyat teklif cetvelinde yer alan “*V.1415 Yonu taşı satıhlarında her genişlik ve derinlikte oluk açılması işçiliği*”, “*V.1330 Yonu taşından basık, masif harpušta yapılması ve yerine konulması işçiliği (Nakliye dahil)*” ve proje revizyonundan sonra yapılmasına lüzum görülen “*V.1103/B Hidrolik kireç harcı ile ortalama 25 cm derinlikte yatay ve dikey derzli, murç ile yonu taşından düz kaplama yapılması işçiliği*”, “*V.1226/B 500 doz hidrolik kireç harcı ile yonu taşından bir taşın görünen yüzü toplamı 0,20 m²’den küçük kemer taşı yapılması ve yerine konması işçiliği*” ile “*V.1379/B Hidrolik kireç harcı ile yonu taşından, her genişlikte, mevcut basamak veya bordür taşının ıslahı ve yerine konması işçiliği*” iş kalemleri için uygulanan taşın sertliğine göre sertlik zammı talep ettiğine,

Birim fiyat teklif cetvelinde yer alan “*V.0817/B2B Hidrolik kireç harcı ile mevcut 5-8 cm kalınlıkta yonu taşı ile düz veya kavisli 1-2 cm genişlikte derzli döşeme yapılması işçiliği (Taş sertliği 1,5 ve 1,5’den büyük)*” imalatında kullanılan yonu taşı ile birim fiyat teklif cetvelinde bulunmayan ancak yaptırılmasına lüzum görülen “*KGM/15.102/1-K Ocak taşından konkasör ile kırılmış ve elenmiş 50 mm (2 inç) lik temel veya alt temel malzemesi temini*” ve “*KGM/2641/A Sanat yapıları ve köprü temel tabanına, beton yol ve tretuvar altlarına kırma taş tabakası serilmesi ve drenaj hendekleri il her türlü büz yanlarında kırma taş dolgu yapılması*” iş kalemleri bünyesinde kullanılan kırma taş ve stabilize malzemesi için nakliye bedeli talep ettiğine,

Birim fiyat teklif cetvelinde yer alan “Y.15.001/2B Makine ile her derinlik ve genişlikte yumuşak ve sert toprak kazılması (Derin kazı)” iş kalemine göre temel kazısı yapılan Hakkari Kültür Evi Binasının kazı yerindeki boşluklarının doldurulması için dolgu bedeli talep ettiğine,

Yeni tespit edilecek fiyatların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının 2018/31 no.lu Kararı doğrultusunda “Tük İnşaat Maliyet Endeksi ve Değişim Oranı”na göre güncellenmesini talep ettiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesinin ise;

Birim fiyat teklif cetvelinde “V.0227/01B Bazalta ait düz satıhta kaba yonu taş bedeli (işlenebilirlik ve yüz açma bedeli ödenmez) (Nakliye dahil)” iş kaleminin yer aldığı, yüklenici tarafından sunulan numune malzemenin bu iş kalemi bünyesinde yer alan malzeme olduğu düşüncesiyle uygun görüldüğü, birim fiyat teklif cetvelinde mevcut olan iş kalemi yerine, “V.0227/01A Bazalta ait düz satıhta yonu taşı bedeli” iş kaleminin yapılması yönünde idarelerinin herhangi bir değişiklik talebinin olmadığı belirtilerek yüklenici talebinin uygun görülmediğine,

İdari şartname ve sözleşmede sertlik zammı ile ilgili herhangi bir açıklama bulunmadığından, sertlik zammı ile ilgili herhangi bir ödeme yapılamayacağına,

Yonu taşı, kırma taş ve stablize malzemesi için nakliye bedeli ödenmesine yönelik yüklenici talebinin, idari şartnamenin “Teklif fiyata dahil olan giderler” başlıklı 26 ncı maddesine göre mümkün bulunmadığına,

Hakkari Kültür Evi Binasının kazı yerindeki boşluklarının doldurulması için uygulamada herhangi bir dolgu malzemesi getirilmediği, birim fiyat tarifine uygun olarak kazıdan çıkan malzeme ile doldurulduğundan, yüklenici talebinin uygun görülmediğine,

2018/31 no.lu Yüksek Fen Kurulu Kararı’nın sözleşmeye bağlanmış yapım işinde tespit edilecek yeni birim fiyatları kapsamadığından yüklenici talebinin uygun görülmediğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların belirtilen bu görüşlerinden sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

1. “V.0227/01B Bazalta ait düz satıhta kaba yonu taş bedeli (işlenebilirlik ve yüz açma bedeli ödenmez) (Nakliye dahil)” iş kalemi değişikliği ile ilgili olarak;

İşe ait Sözleşme eki Vakıf Kültür Varlıkları Uygulama İşleri Genel Şartnamesi (UİĞŞ)’nin “Projelerin uygulanması” başlıklı 13 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında;

“İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje v.b. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fülten imkansız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir. Yüklenici, işlerin devamı sırasında gerekli görülecek bu değişikliklere uygun olarak işe devam etmek zorundadır. Proje değişiklikleri, ilk projeye göre hazırlanmış malzemenin terk edilmesini veya değiştirilmesini veya başka yerde kullanılmasını gerektirirse, bu yüzden doğacak fazla işçilik ve giderleri idare yükleniciye öder. ...”

“Sözleşme ve eklerine uymayan işler” başlıklı 24 üncü maddesinde;

“Yüklenici projelerde kendiliğinden hiç bir değişiklik yapamaz. Proje ve şartnamelere uymayan, eksik ve kusurlu oldukları tespit edilen işleri yüklenici, yapı denetim görevlisinin talimatı ile belirlenen süre içinde bedelsiz olarak değiştirmek veya yıkıp yeniden yapmak zorundadır. Bundan dolayı bir gecikme olursa sorumluluğu yükleniciye aittir.

Bununla birlikte, yüklenici tarafından proje ve şartnameden farklı olarak yapılmış olan işlerin, fen ve sanat kurallarına ve istenen özelliklere uygun oldukları idarece tespit edilirse, bu işler yeni durumları ile de kabul edilebilir.

Ancak bu takdirde yüklenici, daha büyük boyutta veya fazla miktarda malzeme kullandığını ve daha fazla emek harcadığını öne sürerek fazla bedel isteyemez. Bu gibi hallerde hakediş raporlarına, proje ve şartnamelerde gösterilen veya yazılı talimatla bildirilen boyutlara göre hesaplanmış miktarlar yazılır. Bu şekilde yapılan işlerin boyutları, emeğin değeri ve malzemesi daha az ise bedeli de ona göre ödenir.”

Hükümleri yer almaktadır.

Birim fiyat teklif cetvelinde mevcut olan “V.0227/01B Bazalta ait düz satıhta kaba yonu taş bedeli (işlenebilirlik ve yüz açma bedeli ödenmez) (Nakliye dahil)” iş kalemi yerine, “V.0227/01A Bazalta ait düz satıhta yonu taşı bedeli” iş kaleminin yapılması yönünde idarenin herhangi bir değişiklik talebinin olmadığı, yüklenici tarafından numune olarak sunulan malzemenin bu iş kalemi bünyesinde yer alan malzeme olduğu düşüncesiyle İdaresi tarafından uygun görüldüğü, anlaşmazlığın bu nedenle oluştuğu, İdaresi yazısı ve eklerinden anlaşılmaktadır.

Bu hususlar ve yukarıdaki maddelerde yer alan hükümler birlikte göz önünde bulundurulduğunda; yüklenicinin projelerde kendiliğinden hiç bir değişiklik yapamayacağı, yapılan değişikliğin UİGŞ'nin 13 üncü maddesinde belirtilen şartlarda İdaresi tarafından yapılmış bir değişiklik olmadığı, bu haliyle UİGŞ'nin 24 üncü maddesi hükümlerine göre işlem yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

2. Sertlik zammı ile ilgili olarak;

İşe ait Sözleşme'nin “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu Sözleşme, birim fiyat sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan ön ve/veya kesin projelere (ihale dokümanında mevcut olan projelere göre biri veya her ikisi yazılır) ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak, İdarece hazırlanmış birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı olan ..... bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, birim fiyat teklif cetvelinde yüklenicinin teklif ettiği ve sözleşme bedelinin tespitinde kullanılan birim fiyatlar ile varsa sonradan tespit edilen yeni birim fiyatlar esas alınır.” Hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere, söz konusu işte yüklenicinin teklifini ihale dokümanlarında yer alan ön ve/veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak idarenizce hazırlanmış birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplam bedeli üzerinden akdedilmiş olduğu ve yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde birim fiyat teklif cetvelinde yüklenicinin teklif ettiği birim fiyatların esas alınmasının gerektiği hususu açıktır.

Birim fiyat teklif alınarak ihale edilen işlere ait sözleşmelerde; her iş kalemi için verilen teklif birim fiyatın, sözleşmesinde aksine bir hüküm yok ise iş kaleminin bünyesinde bulunan o imalatın yapılması için gerekli tüm girdileri ve unsurları kapsamı gerektiği, isteklilerin teklifini, projesinde gösterilen imalatın eksiksiz ve kusursuz yapılması için gerekli girdileri kapsayacak şekilde vermesi gerektiği ve tekliflerin buna göre verildiği değerlendirilmektedir.

Birim fiyat teklif cetvelinde yer alan “V.1415 Yonu taşı satıhtlarda her genişlik ve derinlikte oluk açılması işçiliği” ve “V.1330 Yonu taşından basık, masif harpuşta yapılması ve yerine konulması işçiliği (Nakliye dahil)” iş kalemleri için teklif birim fiyatlarına ilave olarak sertlik zammı ödeneceğine dair işe ait sözleşme ve eklerinde herhangi bir hükme rastlanmamıştır.

Proje revizyonundan sonra yapılmasına lüzum görüldüğü anlaşılan “V.1103/B Hidrolik kireç harcı ile ortalama 25 cm derinlikte yatay ve dikey derzli, murç ile yonu taşından düz kaplama yapılması işçiliği”, “V.1226/B 500 doz hidrolik kireç harcı ile yonu taşından bir taşın görünen yüzü toplamı 0,20 m2'den küçük kemer taşı yapılması ve yerine konması işçiliği” ile “V.1379/B Hidrolik kireç harcı ile yonu taşından, her genişlikte, mevcut basamak veya bordür taşının ıslahı ve yerine konması işçiliği” iş kalemleri için öncelikle UİGŞ'nin “Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatının tespiti” başlıklı 23 üncü maddesinde belirtilen usul ve esaslara göre yeni birim fiyatlarının tespit edilmesi gerekmekte olup, anlaşmazlık konusu hususun söz konusu iş kalemlerine ait yeni birim fiyatlarının tespitinde göz önünde bulundurulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

3. Nakliye bedeli ile ilgili olarak;

Birim fiyat teklif cetvelinde; “Nakliye ve boru montaj malzeme bedelleri fiyatlara dahildir. Birim Fiyat Tarifleri'nde (Teknik Şartname) yer alan bu bedellerin ayrıca ödeneceğini (birim fiyata dahil olmadığını) belirten ifadeler yerine buradaki “Nakliye ve boru montaj malzeme bedelleri fiyatlara dahildir” bilgisi geçerlidir.” düzenlemesinin yer almakta olup, anlaşmazlık konusu “V.0817/B2B Hidrolik kireç harcı ile mevcut 5-8 cm kalınlıkta yonu taşı ile düz veya kavisli 1-2 cm genişlikte derzli döşeme yapılması

işçiliği (Taş sertliği 1,5 ve 1,5'dan büyük) ” iş kalemi de dahil birim fiyat teklif cetvelinde yer alan iş kalemleri için teklif birim fiyatlarına ilave olarak nakliye bedeli ödenmesi mümkün bulunmamaktadır.

Birim fiyat teklif cetvelinde bulunmayan, ancak yaptırılmasına lüzum görülen “KGM/15.102/1-K Ocak taşından konkasör ile kırılmış ve elenmiş 50 mm (2 inç) lik temel veya alt temel malzemesi temini” ve “KGM/2641/A Sanat yapıları ve köprü temel tabanına, beton yol ve tretuvar altlarına kırma taş tabakası serilmesi ve drenaj hendekleri il her türlü büz yanlarında kırma taş dolgu yapılması” iş kalemleri bünyesinde kullanılan kırma taş ve stablize malzemesine ait nakliye bedellerinin de, söz konusu iş kalemlerine ait yeni birim fiyatlarının tespitinde göz önünde bulundurulması suretiyle anlaşmazlığın giderilebileceği değerlendirilmektedir.

4. Dolgu yapılması bedeli ile ilgili olarak;

Birim fiyat teklif cetvelinde yer alan “Y.15.001/2B Makine ile her derinlik ve genişlikte yumuşak ve sert toprak kazılması (Derin kazı)” iş kaleminin birim fiyat tarifinde;

“Yumuşak ve sert toprak zeminde; makine ile kazının yapılması, taşıtlara yüklenmesi, 25 metreye kadar taşınması, depo, imla veya sedde yerinde boşaltılması, serilmesi veya imalat, inşaat yapıldıktan sonra kazı yerinde kalan boşlukların doldurulması, kazılan yerin ve yan cidarlarının, depo ve dolgunun tesviyesi ve düzeltilmesi için yapılan her türlü malzeme ve kayıpları, işçilik, araç ve gereç giderleri, yüklenici genel giderleri ve karı dahil 1 m3 kazı fiyatı.”

Şeklinde tanımlandığı görülmektedir.

Bu tanıma göre, söz konusu iş kalemine ait birim fiyatın yumuşak ve sert toprak kazılması ile geri dolguların yapılarak tesviye ve düzeltilmesi de dahil 1 m3 ünün fiyatı olduğu görülmekte olup, söz konusu iş kaleminin tarifine uygun olarak kazı alanında yapılan dolgu için ayrıca bir bedel ödenemeyeceği değerlendirilmektedir.

5. Fiyatların güncellenmesi ile ilgili olarak;

15.08.2018 tarihli ve 2018/31 No.lu Yüksek Fen Kurulu Kararı'nda, söz konusu edilen güncellenmenin, İdareler tarafından Bakanlığımız birim fiyat ve rayiçleri esas alınmak suretiyle hazırlanan yaklaşık maliyetin güncellenmesi ile ilgili olduğu, birim fiyatların güncellenmesine ilişkin olmadığı açıktır. Bu itibarla, karar konusu güncellenmenin idaresi yazısında sözü edilen sözleşmeye bağlanmış yapım işlerinde tespit edilecek yeni birim fiyatlar ile ilişkilendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

IV- KARAR

İdaresinin “... Kültür Evi Yapım İşi”nde talebe ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İnceleme bölümünde yapılan açıklamalar göz önünde bulundurularak işlem yapılması gerektiğine,

1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 112 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden, 09/01/2019 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2019/01
Karar Tarihi : 02/01/2019

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... İl Özel İdaresi tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “... Sitesi Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresinin 30.11.2018 tarihli ve 19728653-000-E.25130-923 sayılı ve 01.11.2018 tarih ve E.22602-942 sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek 05.02.2018 tarihinde sözleşmeye bağlanan, yapım işinde, enerji nakil hattının deplase edilmesinden dolayı oluşan fazla kazının, mimari projesinde 1 adet bay hazırlık odasında gösterilmeyen seramik kaplama imalatının, içme suyu şebekesinin ada içi bağlantılarının ve aydınlatma armatürlerinin enerji beslemeleri için gerekli olan kablo taşıma tavalarının sözleşme bedeli kapsamında olup olmadığı hususlarında idare ile yüklenici arasında anlaşmazlık olduğundan bahisle, konular hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

20.11.2018 tarihli dilekçesinde özetle;

İhale CD'sinde verilen plankoteye göre tekliflerini verdikleri, 190 ada 8 parselin güneyinde (A ve B bloklarının 1-4 aksı) yer altında enerji hattının geçtiğinin tespit edildiği ve bunun da Organize Sanayi Bölge (OSB) Müdürlüğü tarafından deplase edildiği, ihale CD'sinde verilen plankote ile idare ve taraflarınca alınan plankote çakıştırıldığında arazi durumuna göre 3 ile 4 metre arasında kot farklılıklarının tespit edildiği, dolayısıyla yapılan ölçümler neticesinde ihale CD'sinde verilen plankotenin yanlış olduğunun tespit edildiği, ihale CD'sine göre ortalama 30 cm kazı yapılması gerekirken enerji hattı deplasmanı yapılan bölgede 3-4 mt kazı yapıldığı, hafriyat döküm alanına taşındığı, kazı ve buna bağlı kazı naklinin iş artışı kapsamında yeni plankoteye göre hesaplanarak ödenmesi,

Mimari Projede B tipi yapılarda bay bayan hazırlık odalarının 4 adet olduğu, 2 adet bayan ve 1 adet bay hazırlık odasında zemine hasırlı çelik beton ve üstüne seramik kaplama gösterildiği, 1 adet bay hazırlık odasında hasır çelik üzerine beton imalatının öngörüldüğü, mahal listesinde ise bay bayan hazırlık odalarının tümünde seramik kaplama imalatının gösterildiği, projede yer almayan ancak mahal listesinde gösterilen seramik kaplama imalatı bedelinin iş artışı olarak ödenmesi,

Mevcut yapılara bağlantı yapılacak olan içme suyu şebekesi için projede şehir şebekesi yazıldığı, İdaresinin OSB ile yaptığı yazışmalar neticesinde şehir şebekesinin yolda bırakılacağı, yoldan sonra ada içi bağlantılarının idarece yaptırılacağı OSB tarafından idareye bildirildiği, OSB'nin getirmiş olduğu hatlardan ada içi içme suyuna ait altyapı projesi yapılarak iş artışı olarak ödenmesi,

Uygulama projelerinde belirtilen tava imalatlarının linyeler için olduğunu, aydınlatma sortileri için bir ifadenin bulunmadığı, yüksek tavan imatları için gerekli olan kablo taşıma tava imatlarının iş artışı kapsamında olması,

Yönündedir.

İdaresinin konuya ilişkin görüşü özetle;

İşe ait İdari Şartnamenin 12 nci maddesi gereği, yüklenicinin işyerini gördüğü ve teklifini sözleşmenin 6 ncı maddesine göre verdiği, ayrıca yine İdari Şartnamenin 13 üncü maddesi gereği açıklanmasına ihtiyaç duyulan konularla ilgili herhangi bir eksiklik, hata ve belirsizliğin olmadığını, yüklenicinin bu konularla ilgili görüş talep etmediği, dolayısıyla inşaat sahasında bulunan enerji nakil hattının fiziki olarak saha içinde var olduğunu kabul ettiği, işin projesinde belirtilmeyen fakat mahal listesinde geçen seramik kaplama imalatının ve sıhhi tesisat projesinde şehir şebekesinden 4" lik boru ile bağlantının yapılacağı hususunun yer almadığı ve hangi mesafede ve nerede bağlantı yapılacağını belirtilmediği, ancak işin anahtar teslim götürü bedel olması nedeniyle bu imalatların yüklenicinin uhdesinde olduğuna,

Uygulama projelerinde "Tüm Linyeler Tavalar İle Taşınacaktır." ifadesine göre tava imalatlarının sözleşme bedeli kapsamında yapılması gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri ve yapılan tespitlerden sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin "Sözleşmenin türü ve bedeli" başlıklı 6 ncı maddesinde:

"6.1.Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... (rakam ve yazıyla) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır." hükümleri bulunmaktadır.

Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere; anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen bu işte, yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdiği, projesi içerisinde yer alan bütün imalatların işin yüklenicisi tarafından fen ve sanat kurallarına uygun ve yürürlükteki mevzuata göre; kullanıma hazır bir şekilde idareye sunulması gerektiği bilinen bir husustur. Bunun temini için de idareler tarafından ihale dokümanlarının ve bu dokümanlar arasında yer alan uygulama projeleri ile bunlara dayalı olan mahal listelerinin, varsa teknik şartnamenin eksiksiz bir şekilde ve birbirleri ile uyumlu olarak hazırlanması mevzuat gereğidir.

Diğer taraftan Yapım İşleri Genel Şartnamesinin "Projelerin uygulanması" başlıklı 12 ncı maddesinde;

(1) Sözleşme konusu işler, idare tarafından yükleniciye verilen veya yüklenici tarafından hazırlanıp, idarece onaylanan uygulama projelerine uygun olarak yapılır.

... (4) İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje vb. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkânsız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir. Yüklenici, işlerin devamı sırasında gerekli görülecek bu değişikliklere uygun olarak işe devam etmek zorundadır. Proje değişiklikleri, ilk projeye göre hazırlanmış malzemenin terk edilmesini veya değiştirilmesini veya başka yerde kullanılmasını gerektirirse, bu yüzden doğacak fazla işçilik ve giderleri idare yükleniciye öder. Proje değişiklikleri işin süresini etkileyecek nitelikte ise yüklenicinin bu husustaki süre talebi de idare tarafından dikkate alınır."

Hükmü yer almakta olup, madde hükmünde ön görülen kayıt ve şartlara dayalı olarak proje değişikliği yapılması halinde, bu değişikliğin bir iş artışını zorunlu kılan durumların ortaya çıkması durumunda, proje değişikliğinden kaynaklanan muhtemel iş artışının yüklenicisine ödenmesi gerektiği hususları bilinen bir durumdur.

Yukarıdaki genel hususlar belirtildikten sonra, anlaşmazlık konularının inceleme ve değerlendirmesine geçilmiştir.

Kazı ve Kazı Nakli ile ilgili olarak;

Uygulama projeleri arasında, inşaat sahasına ait kotları gösterir plankotenin yer aldığı ancak vaziyet planı, plankote ve elektrik projelerinde, A ve B bloklar üzerinde nakledilecek enerji nakil hattı

ile ilgili herhangi bir çizim, not vb. olmadığı, plankotede belirtilen kotlar ile arazi kotlarının birbirleriyle örtüşmediğinin taraflarca belirlendiği, kazı derinliğinde ve kazı alanının ebatlarında kotlarının değiştirildiğini gösteren plankoteye ait revize projenin bulunmadığı ve inşaat sahasında mevcut olan enerji hatlarının OSB’ce deplase edildiği idaresi yazısı ve ekleri ile işe ait ihale dokümanlarından anlaşılmaktadır.

Belirtilen bu hususlar göz önüne alındığında; bahis konusu işde, YİĞŞ’nin 12 nci maddesinde öngörülen kayıt ve şartlarda ihale dokümanları arasında kazı ile ilgili ihaleye esas uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerinde bir değişiklik yapıldığına dair herhangi bir bilgi ve belge bulunmadığı, bununla birlikte kazı derinliğinde ve kazı alanının ebatlarında bir değişiklik olmadığı hususları birlikte dikkate alındığında, işe ait sözleşmesi ve ekleri hükümlerine göre sözleşme bedeli dışında ayrıca kazı ve kazı nakliye bedeli ödenemeyeceği değerlendirilmektedir.

Seramik kaplama imalatı ile ilgili olarak;

İdaresince gönderilen ve ihale dokümanlarını içerdiği ifade edilen ihale eki CD incelendiğinde;

Mimari proje plan paftasında; B tipi plan (A-B-C-H-F-G Blok) zemin kat planında 2 adet bayan (Z03) ve 1 adet bay (Z06) hazırlık odalarına seramik kaplama gösterildiği, diğer 1 adet bay (Z06) hazırlık odasının helikopter perdahlı 20 cm hasırlı döşeme (Y.16.050/15+Y.23.011) betonu olarak öngörüldüğü,

A-A kesitinde 1 adet bay hazırlık (Z06) odasının da helikopter perdahlı 20 cm hasırlı döşeme betonu (Y.16.050/15+Y.23.011) olduğu,

B tipi kat planında 2 adet (Z06) mahallin yer aldığı, bu mahallerden birinde döşeme kaplaması olarak seramik kaplama, diğer mahalde ise helikopter perdahlı beton gösterildiği,

Mahal listesinde; A ve B Tipi Planların, Bay-Bayan Hazırlık Odalarında, Y.26.007/408A “60x60 cm anma ebatlarında, her türlü desen ve yüzey özelliğinde, 1. Kalite, renkli, sırlı porselen karo ile 3 mm derz aralıklı döşeme kaplaması yapılması (karo yapıştırıcısı ile)” şeklinde döşeme imalatının tanımlandığı,

Görülmektedir.

İşe ait mimari projenin B tipi kat planında bay bayan hazırlık odasının bulunduğu ve bu mahallerde seramik kaplama yapılacağını gösterildiği, anlaşmazlık konusu olan 2 adet olan (Z06) mahallinden, birinde helikopter perdahlı beton, diğer (Z06) mahallinde ise seramik döşeme kaplaması imalatının gösterildiği, bununla birlikte mahal listesinde; A ve B Tipi Planların, Bay-Bayan Hazırlık Odalarında, seramik döşeme kaplaması imalatının tanımlandığı görülmektedir.

Mahal listelerinin ihaleye esas uygulama projelerine dayalı olarak hazırlanması gerektiği, dolayısıyla uygulama projelerinde gösterilemeyen imalatların mahal listesi ile açıklanabileceği, bu durumda mahal listelerinin uygulama projesinin tamamlayıcısı olduğu hususu açıktır.

Tüm bu hususlar göz önüne alındığında, bahis konusu işte mahal listesinin uygulama projesinin tamamlayıcısı olduğu ve seramik kaplama imalatının yapılacak mahallerin projenin yanı sıra mahal listesinde de gösterildiği ve yüklenicinin teklifini ihaleye esas uygulama projesi ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdiği için, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınması gerektiği hususu dikkate alındığında, anlaşmazlık konusu bay hazırlık odasına seramik kaplama imalatı yapılmasının sözleşme bedeline dâhil olduğu değerlendirilmektedir.

İçme suyu şebekesi ile ilgili olarak;

Mekanik Tesisat Projesinin A ve B Tipi sıhhi tesisat planında “Şehir şebekesinden 250 MB-4” boru ile 50 m3 kullanma –Yangın suyu deposuna bağlantısının yer aldığı görülmektedir.

İşe ait inşaat alanının OSB Alanı içinde yer aldığı, OSB İdaresince içme suyu şehir şebekesinin inşaat alanına kadar getirildiği, bu noktadan sonra sözleşme kapsamındaki yapılara içme suyu şebeke hatlarının bağlantısının yapılmasının yüklenicinin uhdesinde olduğu İdaresi yazısı ve eklerinden belirtilmektedir.

Bunun yanı sıra, uygulama projesinde içme suyu ile ilgili olarak “şehir şebekesinden 250 MB-4” şeklinde belirtildiği ve ihale kapsamında yapılması planlanan şehir şebekesinden 4 inçlik boru ile bağlantı yapılacağı anlaşılmaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel bir işte, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerinde yer alan işlerin tamamını kapsadığı, bu işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı, dolayısıyla, yürürlükteki mevzuat gereği sözleşme kapsamındaki yapıların kullanıma hazır bir şekilde idareye teslim edilmesi gerektiğinden bahse konu içme suyu şebeke hatları bağlantılarının yapılmasının sözleşme bedeli kapsamında olduğu değerlendirilmektedir.

Kablo taşıma tavaları imalatları ile ilgili olarak;

Aydınlatma ve İç Tesisat Projesinde *A Tipi ve B Tipi Zemin Kat Planı Aydınlatma* paftalarında “*Tüm Linyeler Tavalar İle Taşınacaktır. Tava Topraklamaları Yapılacaktır.*” ifadelerinin bulunduğu, ayrıca Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliğinin “*Tarifler*” başlıklı 3 üncü maddesinde;

“*a. 10 - Linye Hattı*

Dağıtım Tablosundan son aydınlatma aygıtı (armatürü) yâda priz in bağlandığı kutuya (buat) kadar olan hatlardır.” tanımının bulunduğu görülmektedir.

Yüklenici teklifini sözleşmenin 6 ncı maddesine göre uygulama projeleri ve mahal listelerine dayalı olarak verdiğinden, uygulama projelerinde yer alan “*Tüm Linyeler Tavalar İle Taşınacaktır.*” notu dikkate alındığında bu notların bulunduğu alanlarda imal edilmesi gereken kablo taşıma tavalарının sözleşme bedeli kapsamında olduğu değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin “... *Sitesi Yapım İş i*” ile ilgili talebine ilişkin konular, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

YİĞŞ'nin 12 nci maddesinde öngörülen kayıt ve şartlarında ihale dokümanları arasında yer alan plankotede değişiklik yapıldığı görülmediğinden, bu hususta sözleşme bedeli dışında herhangi bir ödeme yapılamayacağına,

Bay hazırlık odasının zemininde seramik kaplama imalatı yapılması ile içme suyu hattının şehir şebeke hattına bağlantı yapılmasının sözleşme bedeli kapsamında olduğuna,

Tüm linyeler tavalар ile taşınacaktır notunun bulunduğu alanlarda imal edilmesi gereken kablo taşıma tavalарının sözleşme bedeli kapsamında olduğuna,

1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 112 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden, 02/01/2019 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Sıkça Sorulan Sorular
Karar No : 2018/47
Karar Tarihi : 06/12/2018

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- KONU

İdareler tarafından sözleşmelerin uygulanmasından doğan anlaşmazlıklarla ilgili olarak Kurulumuza intikal eden karar ve görüş talepleri doğrultusunda, sık sorulan sorular ve bu sorulara karşılık 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek sözleşmeye bağlanan yapım ve yapım ile ilgili danışmanlık hizmet işlerine ilişkin olarak, bu kanunlar ile yürürlükte bulunan ikincil mevzuatı standart dokümanlarına ait hükümler dikkate alınarak verilecek cevapların Kurulumuzca değerlendirilmesi hususudur.

II- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

İdareler tarafından sözleşmelerin uygulanmasından doğan anlaşmazlıklarla ilgili olarak Kurulumuza intikal eden karar ve görüş taleplerine ilişkin başvurularda, başvuruların usulüne uygun yapılmaması nedeniyle gereksiz yazışmalara neden olduğu, 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek sözleşmeye bağlanan yapım ve yapım ile ilgili danışmanlık hizmet işlerine ilişkin sözleşme ve ekleri hükümlerinin sözleşmenin taraflarınca farklı yorumlanması nedeniyle ortaya çıkan anlaşmazlıkların da aynı konularda tekrarlandığı görülmektedir.

Bu durumun önlenmesine yönelik olarak Kurulumuzca yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda Başkanlığımızın web sayfasında yayımlanmak üzere aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

Açıklama: Aşağıdaki sorulara verilen cevaplar, 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek sözleşmeye bağlanan yapım ve yapım ile ilgili danışmanlık hizmet işlerine ilişkin olarak, bu kanunlar ile yürürlükte bulunan ikincil mevzuatı hükümleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı'na başvuru nasıl yapılır?

Başkanlığımıza yapılacak başvurular 13.03.2012 tarih ve 28232 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin "*Başvuru Usulü*" başlıklı 14 üncü maddesine uygun olarak yapılmalıdır.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapım ve yapım ile ilgili danışmanlık hizmet işlerine ilişkin olarak akdedilen sözleşmelerin yürütülmesinden doğan anlaşmazlıklar hakkında görüş isteme başvurularına dair idare talep yazısına, anlaşmazlık konusu işin ihale CD'si, sözleşmesi ile hakkında görüş sorulan konuya dair eklerinin, konu ile ilgili diğer belgelerin, yüklenicinin beyan ve itirazlarına dair belgelerin birer suretleri eklenir. Ayrıca talep yazısında veya ekinde, talepte bulunan idarenin hakkında görüş sorulan konuya dair görüşleri, gerekçeli dayanakları ile birlikte açık olarak belirtilir.

Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı'na kimler başvuru yapabilir?

Yüksek Fen Kurulu Başkanlığına sadece sözleşmenin tarafı kamu idareleri başvuru yapabilir.

Yargı mercilerine ve Sayıştay'a intikal etmiş konular hakkında Yüksek Fen Kurulundan görüş talebinde bulunulabilir mi?

Yargı mercilerine ve Sayıştay'a intikal etmiş konular hakkında idarelerce görüş talebinde bulunulamaz ve bulunulmuş ise Kurulca görüş ve karar verilmez.

Yüksek Fen Kurulu karar ve görüşleri emsal alınarak uygulama yapılabilir mi?

Yüksek Fen Kurulu karar ve görüşleri, taleple ilgili işe ait sözleşme ve ekleri hükümlerine göre somut bir olaya dayalı olarak iş bazında ihdas edilmektedir. Bu nedenle, Başkanlığımıza yapılan başvurularda daha önce alınmış olan karar veya görüşlerimizin emsal gösterilmesinin, her zaman için uygun sonuç vermeyeceğinin bilinmesi gerekmektedir.

Yeni birim fiyat tespiti nasıl yapılır?

Yeni birim fiyat tespiti Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin "*Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti*" başlıklı 22 nci maddesinde belirtilen usul ve esaslara göre yapılır.

Bu madde hükümlerine göre, öncelikle birim fiyat tespiti yapılacak iş kaleminin ikinci fıkrada belirtilen sıralamaya uyularak analizinin idaresince oluşturulması gerekmektedir.

Oluşturulan analizde, yapım şartlarına göre mevcut olan malzeme, işçilik, makine ve yüklenici karı ve genel giderlerden oluşan girdiler ve bunlara ait birim miktarlar ayrı ayrı belirtilmelidir.

Birim fiyatların analize dayalı olarak tespit edilmesi gerekmekte olup söz konusu madde hükümlerinde analiz oluşturulmaksızın idarelere ait birim fiyatların aynen alınacağına dair bir husus yer almamaktadır.

Oluşturulan analize, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek üçüncü fıkradaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanmak suretiyle yeni birim fiyat yüklenici ile birlikte tespit edilmelidir.

Yeni birim fiyatın tespitinde, yüklenici kârı ve genel giderlerin de bir girdi olarak yer alması gerekmekte olup bu girdi kalemine ilişkin oran; sözleşmesinde özel bir düzenleme yok ise % 25 oranını aşmamak şartıyla, sözleşmesi ve ekleri hükümlerine uygun olarak bulunacak bir mertebede taraflarca müştereken tespit edilmelidir.

Yeni birim fiyat tespit edilirken ihale tenzilatı uygulanır mı?

4734 ve 4735 sayılı kanunlar ve ikincil mevzuatı hükümlerinde, yeni birim fiyatın tespitinde, sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyet arasındaki farktan hareketle bulunacak bir oranda fiyatların tenzilatı tabi tutulacağına dair bir husus yer almamaktadır.

Ancak tarafların anlaşması halinde % 25 yüklenici kârı ve genel giderler oranı üzerinden bir indirim yapılabilir.

Yeni birim fiyat tespiti yapılırken, hangi yıl ve ayın rayiçlerinin esas alınması gerekmektedir?

YİĞŞ'nin "*Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti*" başlıklı 22 nci maddesine göre, yeni birim fiyatın oluşturulan analize dayalı olarak tespit edilmesi gerekmekte olup, analizde yer alan girdilerin uygulama ayına ait rayiçlerinin esas alınması, dolayısıyla tespit edilecek yeni birim fiyatın da uygulama ayına ait birim fiyat olarak itibar edilmesi gerekmektedir.

Yeni birim fiyatın tespiti anlaşmazlıklarında Başkanlığımıza başvuru nasıl yapılmalıdır?

Yeni fiyat tespitinde taraflar anlaşamaz ise, uyuşmazlığın sebebini teşkil eden hususlar hakkında taraflarca ileri sürülen gerekçeler ile kendilerine göre olması gereken fiyatları belirtecek şekilde anlaşmazlık tutanağı düzenlenir. Anlaşmazlık tutanağı ile birlikte, uyuşmazlık konusu fiyat tespit tutanakları ve bunlara ilişkin analiz belgeleri talep yazısına eklenerek YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde öngörülen süre içerisinde Kurulumuza intikal ettirilmesi gerekir.

Taraflarca birim fiyatların analize dayalı olarak tespit edilmesi gerekmekte olup, bu takdirde ancak, anlaşmazlık konusunun, malzeme miktarı ve bedelinden mi, makine cinsi ve saat ücretinden mi, işçilik miktarı ve bedelinden mi veya yüklenici kârı ve genel gider oranından mı kaynaklandığı hususları ortaya konulmuş olacak ve anlaşmazlık konusundaki belirsizlik ortadan kalkacaktır.

Yeni birim fiyatların tespiti sırasında, YİĞŞ'nde öngörülen usul ve esaslara riayet edilmeden ve bu maddede belirtilen mükellefiyetler taraflarca yerine getirilmeksizin 'anlaşmazlık oluştuğu' kabul edilerek, fiyatların Yüksek Fen Kurulunca tespit edilmesi talebinde bulunulması Şartnamenin 22 nci maddesine uygun düşmeyecektir.

Ayrıca, yeni fiyat tespiti uyumsuzluklarının Kurulca incelenebilmesi için, taraflarca düzenlenen fiyat tutanağının idarece onaylanmaksızın süresi içinde Kurula intikal ettirilmiş olması gerekir.

İdarelerce onaylanarak geçerli hale getirilmiş bulunan yeni fiyat tespitleriyle ilgili olarak Kurulumuzca herhangi bir görüş veya karar ihdas edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

İhale dokümanları arasında bir çelişki veya farklılık olması halinde nasıl bir uygulama yapılmalıdır?

İhale dokümanını oluşturan belgelerdeki hükümler arasında çelişki veya farklılık olması halinde, tip sözleşmenin “Sözleşmenin ekleri” başlıklı 8 inci maddesinde yer alan öncelik sıralaması dikkate alınarak uygulama yapılmalıdır.

Yaklaşık maliyet cetvelinde mevcut olan, ancak projesinde olmadığı için yapılmayan bir iş kaleminin bedeli kesilebilir mi?

Yaklaşık maliyet cetvelinde mevcut olan, ancak ihale dokümanları içerisinde yapılacağına dair belge bulunmayan iş kaleminin bedeli kesilemez.

Fiyat farkı verilmesi öngörülme yen işler için mücbir sebepler veya idareden kaynaklanan nedenlerle süre uzatımı verilmesi halinde fiyat farkı hesaplanabilir mi?

31.08.2013 tarih ve 28751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esasların “Fiyat farkı hesaplanması öngörülme yen işler” başlıklı 9 uncu maddesi 1 inci fıkrasında; “İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülme yen işlerde, 4735 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde belirtilen mücbir sebepler ya da idareden kaynaklanan nedenlerle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu Esaslara göre fiyat farkı hesaplanır.” hükmü yer almaktadır.

İşin idari şartnamesi ve sözleşmesinde bu madde hükmüne yer verilmiş ise fiyat farkı hesaplanabilir. Aksi takdirde fiyat farkı hesaplanamaz.

Hakediş ödemeleri yapılırken tahakkuka bağlama süresi, hakedişin yüklenici veya vekili tarafından imzalandığı tarihten itibaren mi yoksa idare tarafından onaylandığı tarihten itibaren mi başlatılmalıdır?

Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmenin 11 inci maddesinde hakediş raporunun idarece onaylandıktan sonra otuz gün içinde tahakkuka bağlanacağı hüküm altına alınmıştır.

III- KARAR

Konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup;

Sık sorulan sorular ve cevaplara ilişkin inceleme bölümünde yer alan hususların bu konudaki ihtiyacın giderilmesine katkı yapacağı düşüncesiyle Başkanlığımızın web sayfasında yayımlanmasının yararlı olacağına,

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 112 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden, 06/12/2018 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

**T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı**

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2018/46
Karar Tarihi : 05/12/2018

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Üniversitesi Rektörlüğü, Yapı İşleri Teknik Daire Başkanlığı tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan, "... Rektörlük ve İdari Bina Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresinin 02.11.2018 tarih ve 89151583-755.04-E.293082 sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek, 12.10.2016 tarihinde sözleşmeye bağlanan yapım işinde, porsantaj listelerinde yer alan ancak proje ve mahal listelerinde bulunmayan andezit bordür temini ve yerine döşenmesi, andezit levha ile duvar kaplaması yapılması ve akustik alçıpan asma tavan iş kalemlerinin sözleşme bedeli dahilinde ödenip ödenmemesi konusunda yüklenici ile anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Görüş talep edilen konular hakkında ihtiyaç duyulan eksik bilgi ve belgeler idaresinin 28.11.2018 tarih ve 89151583-755.04-E.300732 sayılı yazısı ekinde gönderilmiştir.

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Uygulama projeleri ve mahal listesinde olmayan, porsantaj listesinde bulunan iş kalemlerinin sözleşmenin 6 ncı maddesine göre sözleşme bedeli dahilinde ödenmesi gerektiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Uygulama projesi ve mahal listesinde olmayan, porsantaj listesinde yer alan andezit bordür temini ve yerine döşenmesi, andezit levha ile duvar kaplaması yapılması ve akustik alçıpan asma tavan iş kalemlerinin sözleşme bedeli dahilinde ödenemeyeceğine ilişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdare yazısı ekinde gönderilen ve ihale dokümanlarını içerdiği ifade edilen CD incelendiğinde;

Andezit bordür temini ve yerine döşenmesi, andezit levha ile duvar kaplaması yapılması ve akustik alçıpan asma tavan iş kalemlerinin,

Mimari uygulama projesi ve mahal listesinde bulunmadığı,

İnşaat teknik şartnamesi ve porsantaj oranları listesinde yer aldığı,

Görülmektedir.

İşe ait sözleşmenin; "*Sözleşmenin türü ve bedeli*" başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükmü yer almaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmenin, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listesine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedildiği ve yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınmasının icap ettiği, diğer bir ifadeyle, sözleşme bedelinin, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listesine dayalı olarak yapılacak imalatları kapsadığı açıktır.

Ayrıca, 4735 sayılı Kanun ile işe ait sözleşme ve ekleri hükümlerine göre, işin uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak yapılması gerekmekte olup, ilerleme yüzdelerinin (pursantaj oranlarının) işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliği bulunmadığı, ilerleme yüzdelerinin, proje ve mahal listelerine dayalı olarak hangi imalat seviyesinde sözleşme bedelinin hangi oranında ödeme yapılacağını gösteren bir belge olduğu bilinen bir husustur.

Nitekim ilerleme yüzdelerinin toplamının %100 olması gerektiği düşünüldüğünde, pursantaj oranlarında yapılan hataların düzeltilmeye çalışılması halinde %100'lük bütünlüğün bozulacağı, ancak, İdareniz tarafından ihaleye esas uygulama projesi veya revize edilmiş ise revize uygulama projesi üzerinden kesin metrajlar yapılmak suretiyle sözleşme bedeli varsa iş artış bedeli de dahil edilmek suretiyle bulunacak toplam bedele göre pursantaj oranlarının kesin olarak yeniden tespitinin yapılması halinde, bu pursantaj oranlarına itibar edilerek kesin hesap bağlanmasının da mümkün olabileceği mütalaa edilmektedir.

Belirtilen tüm bu hususlar ile birlikte, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan bu işte, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin eksiksiz ve kusursuz olarak ikmal edilmesi için gerekli olacak tüm imalat bedellerinin tamamını kapsadığı, yapılan imalat bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınarak ilerleme yüzdeleri üzerinden yapıldığı durumu da dikkate alındığında, işe ait sözleşme kapsamında olan yapılara ait uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listesine dayalı olarak işin eksiksiz ve kusursuz olarak ikmal edilmesi durumunda, sözleşme bedelinden kesinti yapılması yoluna gidilmesinin sözleşme ve ekleri hükümleri ile ilgili mevzuatına uygun düşmeyeceği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin “... Rektörlük ve İdari Bina Yapım İşİ”nde talebe ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İşe ait sözleşme kapsamında olan yapılara ait uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listesine dayalı olarak işin eksiksiz ve kusursuz olarak ikmal edilmesi durumunda, sözleşme bedelinden kesinti yapılması yoluna gidilmesinin sözleşme ve ekleri hükümleri ile ilgili mevzuatına uygun düşmeyeceğine,

1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 112 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden, 05/12/2018 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2018/42
Karar Tarihi : 24/10/2018

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediyesi tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan “*Öğretmenevi-Kütüphane İnşaatı*” işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 09.10.2018 tarih ve 29720495-755.05-1468/3491 sayılı yazısı ve ekinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 26.03.2018 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde, yüklenici kazı imalatında su zammı ve 25 m dışındaki taşıma bedelleri ile fore kazık imalatında ise boş foraj bedeli ile imalatta kullanılan demire ait nakliye ve boşaltma bedellerinin ilave olarak ödenmesini istemesi üzerine taraflar arasında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında Kurulumuzun görüşü talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

İdaresi yazısı ve eklerindeki tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Y.15.001/2B poz nolu iş kaleminin notlar bölümünün 1 inci maddesi gereği su zammı ve 25 m dışındaki taşıma bedellerinin birim fiyata dahil olmadığı,

Y.16.061/02 poz nolu iş kaleminin 4 üncü maddesi gereği yapılan boş foraj bedeli ile ayrıca notlar bölümünün 7 nci maddesi gereği fore kazık imalatı için kullanılacak olan demire ait nakliye ve boşaltma bedellerinin birim fiyata dahil olmadığı,

Dolayısıyla bu bedellerin tarafına ödenmesi gerektiği yönündedir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

Y.15.001/2B poz nolu iş kaleminin İşe ait teknik şartnamenin “Kazı ve Dolgu İşleri” bölümü gereği su zammı ve 25 m dışındaki taşıma bedellerinin ilave olarak ödenemeyeceğine,

Y.16.061/02 poz nolu iş kalemi ile ilgili ihale dokümanları arasında net bir ibare bulunmadığından, demire ait nakliye ve boşaltma bedelinin birim fiyata dahil olup olmadığı hususunda tereddüt olduğuna,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, “*Sözleşmenin türü ve bedeli*” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ... .. toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükmü,

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin “Geçici hakediş raporları” başlıklı 39 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında;

“Anahtar teslimi götürü bedel esasına göre yapılan işlerin bedelleri, ihale dokümanında öngörülen ilerleme yüzdeleri üzerinden sözleşmesinde ve eklerinde yazılı esaslara göre ödenir.” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlerde; anahtar teslimi götürü bedel bir işte, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerinde yer alan işlerin tamamını kapsadığı, bu işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı açıktır.

Gönderilen bilgi ve belgeler arasında yer alan ihaleye esas olduğu belirtilen CD incelendiğinde; Öğretmenevi-Kütüphane Binası Yapım İşleri İnşaat İşleri Teknik Şartnamesi'nin “Kazı ve Dolgu İşleri” başlıklı 2 nci maddesinde;

“2.1. Genel

Bu sözleşmeyi imzalamakla, Yüklenici, işyerini gördüğünü ve zemin şartları hakkında bilgi sahibi olduğunu peşinen kabul eder. ... Zeminin cinsine göre, hiçbir şekilde fiyat farkı ödenmeyecek, klas farkı uygulaması yapılmayacak, Yüklenicinin teklif fiyatı sabit olacaktır. Kazı işleri, yeraltı suyunun pompalanması, kazılan malzemenin İdarece gösterilecek bir yere taşınması ya da depolanması, servis yollarının, şantiye anayol bağlantı yollarının yapılması ve şantiye depo sahalarının hazırlanması işlerini de kapsar. Bu gibi işler kazı birim fiyatının içindedir.

... 2.3. Hafriyat Yapılması

Bina inşaatında projesine uygun olarak kaya hariç her cins (toprak, küskü, bataklık...vs.) ve klastaki (yumuşak, sert, çok sert....vs.) zeminde her genişlik ve derinlikte kazı yapılması işidir. ...

g) Kazı işleri yapılırken kazı sahası devamlı olarak kuru kalacak şekilde tedbir alınacaktır. ...

o) Zeminden su ve kaya çıkması halinde bu suyun ve kayanın çekilmesi yüklenici tarafından yapılacaktır. Bu iş veya işler için bir ödeme bahis konusu olmayacaktır.

p) Toprağın çıkarılması, kamyonlara nakli, giriş, çıkış rampalarının tanzimi yüklenici sorumluluğu altındadır. İşler teknik kurallara uygun olarak yürütülecektir. ...” düzenlemesinin,

Proje Birim Fiyat Poz Tarifleri'nde; Y.15.001/2B Makine ile her derinlik ve her genişlikte yumuşak ve sert toprak kazılması (derin kazı) iş kalemi ile Y.16.061/02 Ø 30 cm çapında her boyda C 25/30 basınç dayanımında yerinde dökme betonarme fore kazık yapılması iş kalemlerinin,

Yer aldığı görülmektedir.

4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre;

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerin, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedileceği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı,

Birim fiyat sözleşmelerde ise, ihale dokümanında yer alan ön ve/veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak, İdarece hazırlanmış birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı üzerinden akdedileceği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, birim fiyat teklif cetvelinde yüklenicinin teklif ettiği ve sözleşme bedelinin tespitinde kullanılan birim fiyatlar ile varsa sonradan tespit edilen yeni birim fiyatların esas alınacağı,

Hususları açıktır.

Bu bağlamda, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işlerinde;

Uygulama projesi ve mahal listesinde yer alan herhangi bir imalat kaleminin, teklif birim fiyatlı bir imalat gibi düşünülerek, o imalatın meydana getirilmesinde yapılan işlerin bedellerinin ayrı ayrı değerlendirilmesinin, yukarıda belirtilen tanımlara göre mümkün olmadığı, böyle bir değerlendirmenin anahtar teslimi götürü bedel sözleşme esasına aykırı olduğu,

İdareler, ihale dosyası hazırlarken, diğer idarelerin birim fiyat tariflerindeki açıklamaları birebir almalarının her zaman uygun olmayabileceği, yapılacak işin niteliğine göre, anahtar teslimi götürü bedel anlayışına uygun olarak bazı ifadeleri çıkarmaları ve/veya gerekli gördükleri eklemeleri yapmalarının uygun olacağı,

Uygulamada uyulması gereken teknik konularda, ilgili birim fiyat tariflerine atıfta bulunulmasının yerinde olmadığı, bu hususların idaresi tarafından düzenlenecek ve ihale dokümanları arasına konulacak teknik şartnamelerde belirtilmesinin mevzuatının gereği olduğu, ayrıca, birim fiyat tariflerine atıfta bulunulmasının işin yapımında uyulacak teknik şartları vurgulamak amacına matuf olduğu, yapılan atıfların bu mahiyette anlaşılmasının gerektiği,

Hakediş ödemelerin herhangi bir analiz ve birim fiyata dayalı olmadığı, ilerleme yüzdeleri üzerinden yapılacağı hususunun açık olduğu ve bu nedenle bir imalat kaleminin teklif birim fiyatlı iş kalemi gibi değerlendirilerek, imalatın meydana getirilmesinde yapılan işlerin bedellerinin ayrı ayrı belirlenemeyeceği,

Hususları bilinen bir durumdur.

Tüm bu hükümler ve hususlar birlikte göz önüne alındığında, yüklenicinin teklifini sözleşmenin 6 ncı maddesine göre verdiği hususu dikkate alındığında, kazı imalatları ile fore kazık imalatlarını meydana getiren girdilerden biri olan anlaşmazlık konusu su zammı ve 25 m dışındaki taşımalar ile boş foraj bedeli ve fore kazık imalatında kullanılacak demire ait nakliye ve boşaltma bedellerinin sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin, “*Öğretmenevi-Kütüphane İnşaatı*” işi ile ilgili talebe ilişkin konu ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Uygulama projesinde yer alan kazı imalatındaki su zammı ve 25 m dışındaki taşımalar ile fore kazık imalatlarındaki boş foraj bedeli ve imalatta kullanılacak demire ait nakliye ve boşaltma bedellerinin sözleşme bedeline dahil olduğuna,

1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 112 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendine istinaden, 24/10/2018 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2018/25
Karar Tarihi : 08/06/2018

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü tarafından ihale edilen, “... Çevre Düzenlemesi İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 14.05.2018 tarihli ve 349-E.2145 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre 14.11.2017 tarihinde ihale edilerek, 08.12.2017 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinin yürütülmesi sırasında; yüklenici, teknik şartnamede belirtilen imalatlarda kullanılacak bitüm malzemesi ve nakliyesinin idaresi tarafından temin edilmesi gerektiğini belirtmesi üzerine, idaresi ile yüklenici arasında oluşan anlaşmazlığa ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin 26.02.2018 tarihli dilekçesinde; “*Teknik Şartname*” de belirtilen “KGM/6200 (PAÇ) Bitümlü Sıcak Karışım Malzemelerinin Temini, KGM/6300 (PAÇ) Asfalt Betonlu Biner Tabakası Yapılması, KGM/6410 (PAÇ) Asfalt Betonlu Aşınma Tabakası Yapılması” imalatlarında kullanılacak bitüm malzemesi ve nakliyesinin, iş kaleminin “*Birim Fiyata Dahil Olmayan Masraflar*” bölümündeki açıklama notuna göre idaresi tarafından temin edilmesi gerektiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Karayolları birim fiyatları baz alınan, bitüm ve nakliye bedeli eklenerek oluşturulan paçal pozlarına, iş kalemlerinin yapımı ile ilgili olarak “*Teknik Şartname*” de uygulama teknikleri hakkında bilgilendirme amaçlı yer verildiği, birim fiyatlı olmayan işin anahtar teslimi götürü bedel sözleşme kapsamında, ilave bir bedel ödenmeden tamamlanması gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, “*Sözleşmenin türü ve bedeli*” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükmü,

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nin “*Geçici hakediş raporları*” başlıklı 39 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında;

“*Anahtar teslimi götürü bedel esasına göre yapılan işlerin bedelleri, ihale dokümanında öngörülen ilerleme yüzdeleri üzerinden sözleşmesinde ve eklerinde yazılı esaslara göre ödenir.*” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlerde; anahtar teslimi götürü bedel bir işte, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerinde yer alan işlerin tamamını kapsadığı, bu işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı, ayrıca ödemelerin herhangi bir analiz ve birim fiyata dayalı olmadığı, hususları hiçbir yoruma mahal bırakmayacak şekilde açıktır.

İdaresi yazısı ve eki belgeler incelendiğinde, işe ait sözleşme eki “Teknik Şartname (İş Kalemleri)” de;

“KGM/6200 (PAÇ) Bitümlü Sıcak Temel Karışım Malzemelerinin Temini (Kırılmış ve Elenmiş Ocak Taşı İle) (Nakliye, serilme dahil) Ton

.....

Birim Fiyata Dâhil Olmayan Masraflar:

Ocak-konkasör arası ortalama 150 m'den fazla mesafeye taşıma, agreganın plent sahasına taşınması, bitümlü malzemenin; bedeli, taşınması, taşıma dolayısıyla soğuyan bitümlü malzemenin emiş derecesine kadar ısıtılması ve boşaltılması. ....”

“KGM/6300 (PAÇ) Asfalt Betonlu Binder Tabakası Yapılması (Kırılmış ve Elenmiş Ocak Taşı İle) (Nakliyesi, serilmesi dahil) Ton

..... *Birim Fiyata Dâhil Olmayan Masraflar:*

Ocak-konkasör arası ortalama 150 m'den fazla mesafeye taşıma, agreganın plent sahasına taşınması, bitümlü malzemenin; bedeli, taşınması, taşıma dolayısıyla soğuyan bitümlü malzemenin emiş derecesine kadar ısıtılması ve boşaltılması. ....”

“KGM/6410 (PAÇ) Asfalt Betonlu Aşınma Tabakası Yapılması (Kırılmış ve Elenmiş Ocak Taşı İle) (Tip-1) (Nakliyesi ve serilmesi dahil) Ton

..... *Birim Fiyata Dâhil Olmayan Masraflar:*

Ocak-konkasör arası ortalama 150 m'den fazla mesafeye taşıma, agreganın plent sahasına taşınması, bitümlü malzemenin; bedeli, temin yerinden depo tankına kadar taşınması, taşıma dolayısıyla soğuyan bitümlü malzemenin emiş derecesine kadar ısıtılması, bitümlü yapıştırıcının; temin yerinden plent sahasına ve yol boyunca taşınması, bitümlü sıcak karışımın iş başına taşınması, şehir içinde yapılan süpürme işlerinde tretuvar üzerine konulan süprüntü malzemesinin vasıtalara yüklenmesi, taşınması ve boşaltılması. ....” tanımlarına yer verildiği görülmektedir.

İşe ait sözleşme eki “Teknik Şartname (İş Kalemleri)” tanımlarında, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme esaslarına uygun olarak herhangi bir düzenleme yapılmadan, idarelerin yayımlamış oldukları birim fiyatların tariflerindeki açıklamalara yer verildiği, anlaşmazlığın da bu tanımlardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Ancak, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan bu işte;

Uygulama projesi ve mahal listesinde yer alan herhangi bir imalat kaleminin, teknik şartnamelerde belirtilen tanımlara göre teklif birim fiyatlı bir imalat gibi düşünülerek, o imalatın meydana getirilmesinde yapılan işlerin bedellerinin ayrı ayrı değerlendirilmesinin, yukarıda belirtilen sözleşme hükümlerine göre mümkün olmadığı, böyle bir değerlendirmenin “anahtar teslimi götürü bedel” sözleşme esasına aykırı olduğu,

İdaresi tarafından düzenlenen ve ihale dokümanları arasında yer verilen teknik şartnamelerde, işin yapımına yönelik yapılan tanımların birim fiyat niteliğinde bulunmadığı, işin yapımında uyulacak teknik şartları belirlemeye yönelik olduğu,

Bu itibarla, yüklenicinin teklifini işe ait sözleşmenin 6 ncı maddesine göre verdiği, uygulama projesi ve mahal listesinde yer alan imalatlara ait her türlü malzeme ve nakli bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin “... Çevre Düzenlemesi İşi”nde talebe ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İşe ait sözleşme kapsamında yapılacak imalatlarda kullanılacak bitüm malzemesi ve nakliyesinin, sözleşme bedeline dahil olduğuna,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 08/06/2018 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2018/01
Karar Tarihi : 11/01/2018

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Müdürlüğü tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan, “... *Ek Bina Yapım İşi*” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 20.12.2017 tarih ve 75306838-000-E.14000 sayılı yazısı ve ekinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 08.05.2017 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde, yüklenici Y.16.062/09/A poz numaralı Ø 100 cm çapında, C 30/37 basınç dayanımında yerinde dökme betonarme fore kazık yapılması (18,01 m ile 36,00 m arası, 36,00 m dahil) imalatın yapımı sırasında forajdan çıkan artık malzemenin (pasa) 60 metreden sonraki taşıma mesafeleri için nakliye bedelini istemesi üzerine taraflar arasında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında Kurulumuzun görüşü talep edilmiştir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

İdaresi yazısı ve eklerindeki tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenici 18.09.2017 tarihli dilekçesinde özetle; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Y.16.062/09 pozu imalatında, forajdan çıkan artık malzemenin (pasa) 60 metreye kadar taşımalarının fiyata dahil olduğu, ancak forajdan çıkan 6848,2 ton malzemenin 12 km mesafeye nakledildiği, bu nedenle 60 metreden sonraki taşıma için ayrıca nakliye bedeli ödenmesi gerektiği,

Yönündedir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

İşin anahtar teslimi götürü bedel olduğu, bu nedenle fore kazık imalatında nakliye artışının söz konusu olamayacağı, ayrıca ihale sürecinde istekliler tarafından bu konuyla ilgili herhangi bir açıklama istenilmediğinden nakliyenin teklif bedeline dahil olduğuna,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, “*Sözleşmenin türü ve bedeli*” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. *Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ... .. toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.*

6.2. *Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.*” hükmü,

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin “Geçici hakediş raporları” başlıklı 39 uncu

maddesinin 2 nci fırcasında;

“Anahtar teslimi götürü bedel esasına göre yapılan işlerin bedelleri, ihale dokümanında öngörülen ilerleme yüzdeleri üzerinden sözleşmesinde ve eklerinde yazılı esaslara göre ödenir.” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlerde; anahtar teslimi götürü bedel bir işte, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerinde yer alan işlerin tamamını kapsadığı, bu işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı açıktır.

Gönderilen bilgi ve belgeler arasında yer alan ihaleye esas olduğu belirtilen CD incelendiğinde;

24 Derslikli Kazıklı Temel uygulama projesinde “Fore Kazık Temel Aplikasyon Kalıp ve Donatı Planı”nda fore kazıklarının yerinin, adetinin ve detayının gösterildiği,

Afyonkarahisar Merkez Neriman - İbrahim Küçük Kurt Ortaokulu 24 Derslikli Ek Bina Yapım İşİ Teknik Şartname (iş kalemleri), Y.16.062/09/A : Ø 100 cm çapında, C 30/37 basınç dayanımında yerinde dökme betonarme fore kazık yapılması (18,01m ile 36,00 m arası, 36,00 m dahil) pozunun yer aldığı,

Görülmektedir.

Anahtar teslimi götürü bedel işlerde;

Uygulama projesi ve mahal listesinde yer alan herhangi bir imalat kaleminin, teklif birim fiyatlı bir imalat gibi düşünülerek, o imalatın meydana getirilmesinde yapılan işlerin bedellerinin ayrı ayrı değerlendirilmesinin, yukarıda belirtilen sözleşme hükümlerine göre mümkün olmadığı, böyle bir değerlendirmenin anahtar teslimi götürü bedel esasına aykırı olduğu,

İdareler, ihale dosyası hazırlarken, diğer idarelerin birim fiyat tariflerindeki açıklamaları birebir almak yerine, anahtar teslimi götürü bedel anlayışına uygun olarak bazı ifadeleri çıkarmaları ve/veya gerekli gördükleri eklemeleri yapmalarının uygun olacağı,

Uygulamada uyulması gereken teknik konularda, ilgili birim fiyat tariflerine atıfta bulunmasının yerinde olmadığı, bu hususların idaresi tarafından düzenlenecek ve ihale dokümanları arasına konulacak teknik şartnamelerde belirtilmesinin mevzuatının gereği olduğu, ayrıca, birim fiyat tariflerine atıfta bulunulmasının işin yapımında uyulacak teknik şartları vurgulamak amacına matuf olduğu, yapılan atıfların bu mahiyette anlaşılmasının gerektiği,

Ödemelerin herhangi bir analiz ve birim fiyata dayalı olmadığı, ilerleme yüzdeleri üzerinden yapılacağı hususunun açık olduğu ve bu nedenle bir imalat kaleminin teklif birim fiyatlı imalat gibi değerlendirilerek, imalatın meydana getirilmesinde yapılan işlerin bedellerinin ayrı ayrı belirlenemeyeceği,

Hususları bilinen bir durumdur.

Tüm bu hususlar birlikte göz önüne alındığında, yüklenicinin teklifini sözleşmenin 6 ncı maddesine göre verdiği, dolayısı ile uygulama projesinde yer alan ve teknik şartnamede poz tarifi bulunan Ø 100 cm çapında, C 30/37 basınç dayanımında yerinde dökme betonarme fore kazık yapılması (imalatının yapımı sırasında forajdan çıkan artık malzemenin (pasa) 60 metreden sonraki taşıma mesafeleri için de nakliye bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin, “... Ek Bina Yapım İşİ” ile ilgili talebe ilişkin konu ön bölümde belirttiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Uygulama projesinde yer alan fore kazık imalatlarının yapımı sırasında forajdan çıkan artık malzemenin (pasa) nakliye bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fırcasının (a) bendine istinaden, 11/01/2018 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İsteği
Karar No : 2017/29
Karar Tarihi : 11/05/2017

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Genel Müdürlüğü tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan “... *Devlet Hastanesi Yapım İşi*” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 28.03.2017 tarihli ve E.935 sayılı yazısında özetle; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre 26.08.2016 tarihinde sözleşmesi imzalanan yapım işinde; hafriyat fazlası hususunda yüklenici ile İdaresi arasında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, söz konusu anlaşmazlık ile ilgili Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin 12.01.2017 tarihli dilekçesinde; şantiye sahasında ihale CD’sinde belirtilenden fazla hafriyat olduğu, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından bu alanın döküm sahası olarak kullanıldığı belirtilerek, sahada bulunan hafriyat fazlasının ya Büyükşehir Belediyesince kaldırılması ya da iş artışı kapsamında bedeli mukabilinde taraflarına yaptırılması talebinde bulunduğuna,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi ise:

Büyükşehir Belediyesi ile yapılan görüşmeler neticesinde bu arsanın döküm sahası olarak kullanıldığına dair bir kaydın olmadığı öğrenilmesi üzerine, yükleniciden durumu ispatlaması yazılı olarak istenildiği halde yüklenici tarafından herhangi bir belge sunulmadığına, ayrıca ne ihale aşamasında ne de yer teslimleri esnasında hiçbir itirazının olmadığına, işin yapılacağı yeri görerek teklifini verdiğinden ayrıca ödeme yapılmasının söz konusu olamayacağına,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Söz konusu iş ile ilgili olarak, 05.09.2016 tarihinde yer teslimi yapılmak üzere işyerine gidilerek “İşyeri teslim tutanağı” düzenlendiği, işin yapılacağı yerlerin gösterildiği ve arazi sınırlarını gösteren kazıkların çakıldığı, yapı ruhsatı henüz alınmadığından fiilen işe başlanılmadığı, yapı ruhsatının alınmasından sonra fiili yer teslimi yapılarak işe başlanacağı tutanak altına alındığı, yapı ruhsatının alınmasından sonra 04.01.2017 tarihinde tekrar işin yapılacağı yere gidilerek “*Fiili işe başlama tutanağı*” düzenlenmek suretiyle işe başlanıldığı idaresi yazısı ve eklerinde bildirilmektedir.

Ayrıca, yüklenicinin 12.01.2017 tarihli dilekçesinde, şantiye sahasının Ankara Büyükşehir Belediyesince hafriyat döküm sahası olarak kullanmasından dolayı hafriyat fazlalığı olduğu ifade edilmekte olup, iş artışına konu anlaşmazlığın ihale sonrasında şantiye sahasına hafriyat döküldüğüne dair yüklenici iddiasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

İşe ait sözleşmenin “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesinde;

”6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde. yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.”

Hükümleri yer almakta olup, bu hükümlere göre, yüklenicinin (isteklilerin), tekliflerini ihaleye esas uygulama projesi ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdikleri, dolayısıyla ihaleye esas projede değişiklik yapılmadığı durumlarda, herhangi bir iş artışı veya iş eksilişinin söz konusu olamayacağı, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınması gerektiği hususu açıktır.

İdaresi yazısı ve ekleri ile işe ait ihale dokümanları incelendiğinde, şantiye sahasına ait kotları gösterir plankotenin uygulama projeleri içinde yer aldığı, ancak, işyeri tesliminden sonra hafriyat dökümü nedeniyle kotların değiştiğini gösterir plankoteye ait revize projenin olmadığı görülmüştür. İşyeri teslimi yapıldıktan sonra işyeri ile ilgili sorumluluğun yükleniciye ait olacağı bilinen bir husustur.

Belirtilen bu hususlar ve idaresince gönderilen belgeler birlikte değerlendirildiğinde; ihaleye esas uygulama projelerinde değişiklik yapıldığına dair herhangi bir bilgi ve belge bulunmadığından, işe ait sözleşme ve ekleri hükümlerine göre hafriyat fazlalığı nedeniyle iş artışından söz edilemeyeceği değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre “... Devlet Hastanesi Yapım İşi” yapım işinde;

İşe ait sözleşme ve ekleri hükümlerine göre, hafriyat fazlalığı nedeniyle iş artışından söz edilemeyeceğinin değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 11/05/2017 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu: Görüş Talebi
Karar No : 2017/05
Karar Tarihi : 02/02 /2017

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan “... Devlet Hastanesi KVC Birimi Tadilatı” işi ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 06.01.2017 tarihli ve 29773215-949-E.27 sayı ile 20.01.2017 tarihli ve 29773215-949-E.127 sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 04.06.2016 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde uygulama projeleri gereği yapılması gereken sundurmanın sözleşme bedeli kapsamında yaptırılması hususunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek konu hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

İdaresinin talep yazılarında eksik olan bir kısım bilgi ve belgelerin gönderilmesi 16.01.2017 tarih ve 127 sayılı yazımız ile istenilmiştir. İstenilen bilgi ve belgeler idaresinin 20.01.2017 tarih ve 127 sayılı yazısı ekinde gönderilmiştir.

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıdaki şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenici 06.12.2016 tarihli ve 03.01.2017 tarihli dilekçelerinde; işin projesinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü maddesindeki tanımına uygun düşmediği, ihale dokümanlarında sundurma yapılacağı ile ilgili herhangi bir proje olmadığından sözleşme bedeli kapsamında olmadığına,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

İşe ait uygulama projesinde 40.20 m x10.20 m taban alanına sahip çevresi panel çit ile çevrilmiş çeşitli demir işlerinden imal edileceği belirtilen sundurma planda görülmekte olduğundan yapımının sözleşme bedeline dahil olduğuna,

İlişkin bulunmaktadır

Tarafların talebe ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde; “Uygulama projesi; Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ...ifade eder.” şeklinde tanımlanmış olup, sundurma imalatı ile ilgili uygulama projesinin tanımında belirtilen uygulama projesi niteliğinde olmadığı hususu açıktır.

İşe ait sözleşmenin; “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır. ” hükmü,

İşin sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGŞ)’nin “Projelerin uygulanması” başlıklı 12 nci maddesinin birinci fıkrasında; “(1) Sözleşme konusu işler idare tarafından yükleniciye verilen veya yüklenici tarafından hazırlanıp idarece onaylanan uygulama projelerine uygun olarak yapılır. ...” hükmü,

İşe ait ihale dokümanları arasında bulunan, “Sinop Atatürk Hastanesi KVC Birimi Projesi İnce İşlere Ait Teknik Şartname”nin “2. Genel Teknik Şartname” başlığı altında;

“... 2.3. İhale dokümanları olan; teknik şartname, mahal listesi, uygulama projeleri bir bütün olarak değerlendirilmelidir. İmalatlar onaylı uygulama ve detay projelerine, projede belirtilen notlara, teknik şartnamede belirtilen hususlara ve mahal listesine bağlı olarak gerekli imalatlar yapılacaktır. ...” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlere göre, yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdiği, sözleşmenin yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedildiği ve yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınmasının icap ettiği hususu açıktır.

İdare yazısı ekinde gönderilen, ihaleye esas olduğu belirtilen CD incelendiğinde; “uygulama çizimleri” paftasında “sundurma” (bir duvara bitişik yağıştan ve güneşten korunmak için yapılan çatı) yapılacağı yazılmış olan kısmın; 40.20x10.20 ebadında olduğu, çevresinin panel çit ile çevrileceği, taşıyıcı kolonların yerleri ve çeşitli demir işlerinden imal edileceği, iki parçalı sürgü sistemde kapı teşkil edileceği belirtilmiş olup, uygulama projesinde sundurma yapılacağı belirtilmiş olması; bu kısmın üzerinin çatı ile kapatılacağını tereddütsüz olarak göstermekte, ancak uygulama projesinin 4734 sayılı kanununun 4 üncü maddesi tanımına uygun nitelikte hazırlanmamış olması nedeniyle; çatı yüksekliği, kullanılacak malzeme cinsi ve yapımda uygulanacak detay projeleri ihale dosyasında bulunmamasıyla birlikte işin anahtar teslimi götürü bedel ihale edilmiş olduğu göz önünde bulundurularak; sundurmanın yapımında belirsizlikler bulunan malzeme ve yapımla ilgili proje ve detaylarda belirsiz olanların asgari şartlar dahilinde fen ve sanat kurallarına uygun olarak tamamlanmasının sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir

IV-KARAR

İdaresinin “ ... Devlet Hastanesi KVC Birimi Tadilatı” işi ile ilgili taraflar arasında meydana gelen uyuşmazlık ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Anlaşmazlık konusu sundurma işinin asgari şartlar dahilinde fen ve sanat kurallarına uygun olarak tamamlanmasının sözleşme bedeline dahil olduğuna,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 02/02/2017 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu: Görüş Talebi
Karar No : 2017/03
Karar Tarihi : 26/01/2017

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Üniversitesi Rektörlüğü tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan "... *Kanalizasyon Dere Geçişi*" işi ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 22.12.2016 tarihli ve 366303 sayı ile 11.01.2017 tarihli ve 374396 sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre birim fiyat teklif alınmak suretiyle ihale edilerek, 23.08.2016 tarihinde sözleşmeye bağlanan yapım işinde teknik personel bildiriminde gecikme ve şantiyede görevli teknik personelin iş başında bulundurulmamasından ötürü ceza kesilmesi hususunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek konu hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

İdaresinin talep yazısı ekinde gönderilmeyen bir kısım bilgi ve belgelerin gönderilmesi 04.01.2017 tarih ve 48 sayılı yazımız ile istenilmiştir. İstenilen belgeler 11.01.2017 tarih ve 374396 sayılı yazısı ekinde gönderilmiştir.

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıdaki şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenici 09.12.2016 tarihli dilekçesinde; 26.08.2016 tarihinde yer teslimi yapılan işe ait teknik eleman taahhütnamelerini 08.09.2016 tarihinde idareye vermiş olduğunu, idarenin eksik evrakların (diploma, meslek odası kayıt belgesi) tamamlanmasını 19.09.2016 tarihinde tarafına yazı ile bildirdiğini, bu yazıya istinaden eksik evrakların 22.09.2016 tarihinde tamamlanarak idareye yazı ekinde verdiğini, hakediş düzenlenmesi sırasında 01.09.2016 – 22.09.2016 tarihleri arasında 21 günlük teknik personel bildiriminde bulunmaktan dolayı ceza kesildiğini, bu tarihler arasında teknik personelin sigortalı olarak çalıştığından ceza kesilmemesi gerektiğine,

İdare, yüklenicinin işyerinde bulundurulacağı bildirilen teknik personel hakkında gerekli incelemeyi yaptıktan sonra kabul edip etmediğini on gün içerisinde yükleniciye bildirmesi gerektiğini, idare tarafından bu süre içerisinde herhangi bir bildirim yapılmadığı takdirde teknik personel bildirimindeki teknik personelin kabul edilmiş sayılacağından; cezaya konu teknik personelin kabulü veya reddi 11 inci günde belirtilmiş olup, Tebligat Kanununa göre resmi ve adli tatil günlerinde de tebligat yapılabilir olmasına rağmen, bu sürenin aleyhine işletildiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

Yüklenicinin, sözleşmesine göre işyerinde bulundurulması istenen teknik personelin isimleri ile belgelerini (diploma, meslek odası kayıt belgesi) de teknik personel bildirimini ile birlikte yer tesliminin yapıldığı tarihten itibaren beş gün içerisinde idareye bildirmek zorunda olmasına rağmen bu süre zarfında bildirimde bulunmadığı ve 08.09.2016 tarihinde sunduğu teknik personel taahhütnamesi ekinde de taahhütnameyi veren teknik personele ait diploma ve meslek odası kayıt belgesini vermediğini, dokuz günlük kurban bayramı tatilinin hemen ardından 19.09.2016 tarihinde eksik evraklarının tamamlanması için yükleniciye yazı yazıldığı, yüklenici 22.09.2016 tarihli dilekçe ekinde başka bir teknik personele ait taahhütname ve eklerini idareye sunduğundan 01.09.2016 ve 22.09.2016 tarihleri arasında 21 günlük ceza kesilmesi kanaatiyle ceza kesildiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların talebe ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşin sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İşin yürütülmesi için gerekli personel ve araçlar" başlıklı 19 uncu maddesinin 6 ncı fıkrasında;

"...

(6) Yüklenici, sözleşmesine göre işyerinde bulundurulması istenen teknik personelin isimleri ile belgelerini (diploma, meslek odası kayıt belgesi, noterden alınan taahhütname) Teknik Personel Bildirimi ile birlikte yer tesliminin yapıldığı tarihten itibaren beş gün içerisinde İdareye bildirmek zorundadır. İdare, bu personel hakkında gerekli incelemeyi yaptıktan sonra kabul edip etmediğini on gün içinde Yükleniciye bildirir. İdare tarafından bu süre içerisinde herhangi bir bildirim yapılmadığı takdirde Teknik Personel Bildirimindeki teknik personel kabul edilmiş sayılır.

... " hükmü,

İşe ait sözleşmenin "Teknik personel, makine, teçhizat ve ekipman bulundurulması" başlıklı 23 üncü maddesinde;

"23.1. Yüklenici, 23.3. maddesi uyarınca, İdareye bildirdiği teknik personelin onaylandığının kendisine bildirildiği tarihten itibaren aşağıda adet ve unvanları belirtilen teknik personeli iş programına göre iş yerinde bulundurmaya zorundadır.

Adet	Pozisyonu	Mesleki Ünvanı	Mesleki Özellikleri
1	Teknik Personel	İnşaat Mühendisi	En az 5 yıl deneyimli

23.2. Yüklenici, yukarıda adet ve mesleki unvanı belirtilen teknik personeli iş programına göre iş başında bulundurmadığı takdirde;

1-	(Mesleki Ünvan) için	TL/Gün
1	İnşaat Mühendisi	500

Ceza müteakiben düzenlenecek ilk hakedişten kesilir.

... " hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümler göz önünde bulundurulduğunda;

İşin yer tesliminin 26.08.2016 tarihinde yapıldığı, yüklenici teknik personel taahhütnamesini 08.09.2016 tarihinde verdiği ancak ekinde diploma ve meslek odası kayıt belgesini vermediği, idarenin 19.09.2016 tarihli yazısıyla eksik evrakların tamamlanmasının yükleniciden istendiği, 22.09.2016 tarihinde başka bir teknik elemana ait taahhütname ve gerekli belgelerin idareye verildiği ilgi yazı ve eklerinden görülmekte olup, yüklenicinin teknik personel taahhütname ve gerekli belgelerin şartname ve işin sözleşmesi hükümleri doğrultusunda noksansız olarak idareye verilmesi halinde; idarenin on gün içinde kabul edip etmeyeceğini bildirmesi, bildirmediği takdirde teknik personel bildirimindeki teknik personelin kabul edilmiş sayılmasının mümkün olacağı dikkate alındığında, idarenin ilk teknik personel bildiriminde belirtilen teknik personelin noksan belgelerinin tamamlanmasını yükleniciden istemiş olmasının, teknik personelin on gün içinde kabulü veya reddi mahiyetinde sayılamayacağı, bu nedenle yeniden, başka bir teknik personel ismi ve belgelerinin tamamının idareye verildiği tarihe kadar teknik personel bildiriminin yapılmamış sayılması gerektiği değerlendirilmektedir,

IV-KARAR

İdaresinin "... Kanalizasyon Dere Geçişi" işi ile ilgili taraflar arasında meydana gelen uyuşmazlık ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Teknik personel taahhütnamesi ve gerekli belgelerin tamamının idareye verildiği tarihe kadar teknik personel bildiriminin yapılmadığının kabul edilmesi gerektiğinin değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 26/01/2017 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2016/61
Karar Tarihi : 22/12/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Genel Müdürlüğü tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan "... Kapalı Yüzme Havuzu İnşaatı Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

Spor Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 06.12.2016 tarih ve E.91349 sayılı yazıda özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek 25.06.2015 tarihinde sözleşmesi imzalanan yapım işinde; ihale dokümanları arasında statik uygulama projeleri verilmeyen bir takım imalatların, sözleşme bedeline dahil olup olmadığı hususunda yüklenici ile İdaresi arasında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İhale CD'sinde, ihale dokümanları arasında bulunan uygulama betonarme projelerinde bodrum kat otopark girişi, zemin kat protokol ve sporcu girişi ve 1.kat seyirci girişi ile ilgili projeler ihale CD'sinde olmadığından, tekliflerinde değerlendirilmediğine,

İdaresince sehven unutulmuş şeklinde bir ifadenin mevzuata uygun olmadığına,

Teklif ve başvuruların hazırlanmasını etkileyebilecek maddi veya teknik hataların veya eksikliklerin zeyilname ile düzenlenmesinin zorunlu olduğuna, ancak bunun yapılmadığına,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi ise:

Mimari uygulama projelerinde ihale sınırlarının açıkça gösterildiği, adı geçen bu bölümlerin de verilen sınırlar içerisinde kaldığına,

Bölümlere ait mimari uygulama projelerinde plan, kesit ve detayların verildiğine,

Bahis konusu betonarme projelerinin sehven ihale CD'si içerisine yer almadığına,

Adı geçen bölümlerin yükleniciye verilen betonarme projelerine göre ihale kapsamı dahilinde yapılmalarının gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresince gönderilen evraklar incelendiğinde bahse konu anlaşmazlık ile ilgili olarak aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir;

İşe ait Sözleşmenin "**Sözleşmenin türü ve bedeli**" başlıklı 6. maddesinde;

"6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır " hükümleri, bulunmaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen bir işte projesi içerisinde yer alan bütün imalatların yüklenicisi tarafından fen ve sanat kurallarına uygun ve yürürlükteki mevzuata göre kullanıma hazır bir şekilde idareye sunulması gerektiği bilinen bir husustur. Bunun temini için de idareler tarafından ihale dokümanlarının ve bu dokümanlar arasında yer alan uygulama projeleri ile bunlara dayalı olan mahal listelerinin, varsa teknik şartnamenin eksiksiz bir şekilde ve birbirleri ile uyumlu olarak hazırlanması mevzuat gereğidir.

İdaresi yazısı ve ekinde gönderilen bilgi ve belgelerden özetle; ihaleye esas mimari uygulama projesi paftasında bodrum katta otopark girişi, zemin katta protokol ve sporcu girişleri ile 1. katta seyirci girişine yer verildiği, yine bu işe ait vaziyet planında bütün bu girişlerin zemin kotları ile birlikte tarif edildiği görülmektedir. Ayrıca otopark girişi, sporcu ve protokol girişi ile seyirci girişlerine bağlanan rampaların; eğim, yükseklik ve uzunlukları projelerde yer almıştır. Bunun yanı sıra bodrum ve zemin kat mimari projelerinde; *kapalı otopark (statik proje esastır) ve platform (statik proje esastır)* notları yer almaktadır. Mimari proje kat planlarında, sporcu + protokol girişleri ile seyirci girişlerinin 3'er basamaklı merdiven ve her iki yandan engelli rampaları ile platform bağlantıları gösterilmiştir.

İhale eki uygulama projelerinde havuz inşaatına yönelik olarak tesisin, kapalı yüzme havuzu haricinde, otopark olarak düzenlenen bodrum kat ve idari alanlar olarak planlanan zemin, 1 ve 2. katlardan ibaret olduğu ve tesisin (1-2-3-...-16), (A-B-C-...-M) aksları arasına yerleştirildiği görülmektedir.

İdaresi tarafından sehven unutulmuş olarak ihaleye esas projelerin arasında yer almayan ve sözleşme sonrası yükleniciye verildiği ifade edilen Giriş Bölümü Yapısı betonarme projeleri incelendiğinde; İhaleye esas mimari projelere göre farklılıklar olduğu, mevcut akslara M' ve N aksları ile 17 ve 18 akslarının ilave edildiği, bu durumda ise ihaleye esas uygulama projelerinde revizyona gidildiği anlaşılmaktadır.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin Projelerin uygulanması başlıklı 12.nci maddesinin 4.üncü fıkrasında;

"İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje vb. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkânsız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir. Yüklenici, işlerin devamı sırasında gerekli görülecek bu değişikliklere uygun olarak işe devam etmek zorundadır. Proje değişiklikleri, ilk projeye göre hazırlanmış malzemenin terk edilmesini veya değiştirilmesini veya başka yerde kullanılmasını gerektirirse, bu yüzden doğacak fazla işçilik ve giderleri idare yükleniciye öder. Proje değişiklikleri işin süresini etkileyecek nitelikte ise yüklenicinin bu husustaki süre talebi de idare tarafından dikkate alınır," denilmektedir.

Bahse konu yapım işinde de uygulama projelerinde sözleşme sonrasında revizyona gidildiği, bundan sonra yapılacak imalatların da revize uygulama projesine göre değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Sonuç olarak yukarıda bahsi geçen girişleri sağlamak üzere, yükleniciye sözleşme sonrası verilen uygulama projeleri ile ihaleye esas uygulama projeleri arasındaki imalat farkının iş artışı ve eksilişi kapsamında değerlendirilmesi gerekli olduğu kanaatine varılmıştır.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre "... *Kapalı Yüzme Havuzu İnşaatı Yapım İş* " yapım işinde;

Yükleniciye sözleşme sonrası verilen uygulama projeleri ile ihaleye esas uygulama projeleri arasındaki imalat farkının iş artışı ve eksilişi kapsamında değerlendirilebileceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 29/12/2016 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2016/58
Karar Tarihi : 15/12/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “... *Devlet Hastanesi KVC Yoğun Bakım Ünitesi Yapımı*” işi ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresinin 09.11.2016 tarih ve 11055255-755.99-E.305 sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 28.09.2016 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde bazı imalatların mimari, elektrik ve mekanik uygulama projeleri ile mahal listelerinde farklıklar olduğu gerekçesi ile idare ile yüklenici arasında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Görüş talep edilen konular hakkında ihtiyaç duyulan eksik bilgi ve belgeler, 18.11.2016 tarih ve 1663 sayılı yazımızla istenilmiş olup, söz konusu bilgi ve belgeler idaresinin 06.12.2016 tarih ve 11055255-755.99-E.333 sayılı yazısı ile gönderilmiştir.

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlığa ilişkin görüş ve talepleri özet olarak aşağıdaki şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi özetle;

Anlaşmazlık Tutanağından özetle;

1- Hastane tesisatına ait; oksijen prizi, vakum prizi ve basınçlı hav prizi imalatlar için, teklifini uygulama projesine göre verdiğini, bu imalatların yaklaşık maliyet hesabında adetlerinin fazla verildiği gerekçesi ile iş eksilişi suretiyle kesinti yapılamayacağına,

2- Fotoselli kapılarla ilgili mimari detay paftaları incelendiğinde, fotoselli kapı detayları için elektrik projesi esaslı notu bulunduğu, bu imalatları elektrik uygulama projesine göre yaptığını, idarenin ise bu imalatları mimari ve elektrik projesinde ve yaklaşık maliyetlerde mükerrer olduğu gerekçesi ile kesinti yapılamayacağına,

3- Medikal gaz tesisat sistemi içinde yer alan tek kollu asma tip dikey yoğun bakım ünitelerinin mimari, elektrik ve mekanik uygulama projeleri ve planlarında tefrişat olarak gösterildiği, yoğun bakım ünitesi mekanik uygulama projesi detayında verildiği gibi tek kollu asma tip yoğun bakım ünitesi gösterilmesi üzerine teklifin buna göre hazırlandığı, idaresinin ise mekanik ve elektrik proje ile yaklaşık maliyet hesaplarında mükerrer bulunduğu gerekçesi ile yoğun bakım ünitelerinden kesinti yapılamayacağına,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi özetle;

1- Makine tesisat uygulama projesinde, toplam 5 adet görünen, teknik şartnamenin “M05-20 Dikey Tip Yoğun Bakım Ünitesi –Tek Kollu Asma Tip Şartnamesi” başlığı altında Hareketli Tip Yoğun Bakım Ünitesinde 3'er adet oksijen, vakum ve basınçlı hava prizi bulunduğu, görülmekte iken Makine Tesisatı Gaz mahal listelerinde yer alan 694.1701(15 Ad.), 694.1702 (15 Ad.),694.1704 (10 Ad.) poz no'lu imalatlar idarelerince mükerrer imalat olarak değerlendirildiği için iş eksilişi yapılması gerektiğine,

2- İnşaat mahal listesinde ÖZEL 1 poz no ile gösterilen ve inşaat projesinde yer alan fotoselli otomatik kapıların elektrik projesi esas alınarak yapılacak olması ve aynı zamanda elektrik mahal listesinde yer almasından dolayı inşaat projesinde gösterilen ÖZEL 1 poz no'lu 7 adet fotoselli otomatik kapı, idarelerince mükerrer imalat olarak değerlendirildiği için iş eksilişi yapılması gerektiğine,

3- Hem elektrik hem mekanik projesinde gösterilen ve her iki grubun mahal listesinde yer alan dikey tip yoğun bakım üniteleri, mekanik tesisat projeleri esas alınarak yapılacağından elektrik projesinde yer alan EÖ-06 poz no'lu dikey tip yoğun bakım ünitesinin (5 Ad.) idarelerince mükerrer imalat olarak değerlendirildiği için iş eksilişi yapılması gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Bilindiği üzere, İşe ait Sözleşmenin “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6. Maddesinde;

“6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (.....)(TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükmü yer almaktadır.

İşe ait anahtar teslimi götürü bedel sözleşmenin, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listesine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedildiği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınmasının icap ettiği bilinen bir durumdur.

Ayrıca, mahal listelerinin ihaleye esas uygulama projelerine dayalı olarak hazırlanması ve proje ile çelişkili olmamasının gerektiği, uygulama projesine göre yapılması ön görülmeyen bir imalata mahal listesinde yer verilmesinin uygun olmadığı, uygulama projesi ile mahal listesi arasında bir çelişki olması durumunda, sözleşme ve eklerinde bu konular ile ilgili başka bir düzenleme mevcut ise bunlara başvurulabileceği, bunun mevcut olmaması ve projenin eksiksiz ve kusursuz olması durumunda, ihaleye esas projenin dikkate alınmasının gerekli olacağı bilinen bir husustur.

Bu işte yapılması öngörülen; fotoselli otomatik kapılar, yoğun bakım üniteleri, medikal ve elektrik prizleri yerlerinin mimari, elektrik ve mekanik uygulama projelerinde ayrı ayrı gösterilmesi, bu imalatların mükerrer imalat olduğu anlamına gelmeyeceği, zira mimari uygulama detay projesinde fotoselli kapı detayları için elektrik projesi esastır notunun düşüldüğü, tüm bu imalatlar ait oldukları proje ve detaylara göre yapılacağından, bir mükerrerlikten bahsedilmesi uygun olmayacaktır.

Diğer taraftan, yaklaşık maliyet, ihale öncesi idare tarafından hazırlanan ve gizliliği olan bir belge olduğu, yüklenicisinin bu belgeden bilgi sahibi olmasının hukuken mümkün olmadığı, dolayısıyla yaklaşık maliyetin sözleşme ve ekleri gibi yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün bulunmadığı, isteklilerin tekliflerini yaklaşık maliyete dayalı olarak vermedikleri hususu açıktır.

Bütün bu inceleme ve değerlendirmeler sonucunda; işin uygulama projeleri ve buna ilişkin olarak düzenlenen mahal listelerine göre yapılması öngörülen imatların, sözleşmesine, uygulama projesine, proje detaylarına, üzerindeki açıklamalara, şartnamelerine, fen ve sanat kurallarına uygun olarak eksiksiz ve kusursuz olarak ikmal edilmesi durumunda, bahis konusu iş kalemlerinin mükerrer olduğu gerekçesi ile iş eksilişi olarak sözleşme bedelinden kesinti yapılmasının sözleşme ve ekleri hükümleri ile ilgili mevzuatına uygun düşmeyeceği değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

İdaresinin, “... Devlet Hastanesi KVC Yoğun Bakım Ünitesi Yapımı işi” ile ilgili görüş talebine ilişkin konu, önceki bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre;

Yoğun bakım ünitelerinin, fotoselli otomatik kapıların, oksijen, vakum ve basınçlı hava prizi imalatlarının, sözleşmesine, uygulama projesine, bunlara bağlı olarak hazırlanan mahal listelerine, proje detaylarına, üzerindeki açıklamalara, şartnamelerine, fen ve sanat kurallarına uygun olarak eksiksiz ve kusursuz olarak ikmal edilmesi durumunda, bahis konusu iş kalemlerinin mükerrer olduğu gerekçesi ile iş eksilişi olarak sözleşme bedelinden kesinti yapılması cihetine gidilmesinin sözleşme ve ekleri hükümleri ile ilgili mevzuatına uygun düşmeyeceğinin değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 15/12/2016 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2016/53
Karar Tarihi : 24/11/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ:

... İl Özel İdaresi tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan "... Anadolu İmam Hatip Lisesi Yapımı İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

Burdur İl Özel İdaresi tarafından gönderilen 14.11.2016 tarih ve 34180715-000-E.9179 sayılı yazıda özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek 17.12.2014 tarihinde sözleşmesi imzalanan yapım işinde; kanalizasyon imalatlarının (rögarlar ve bağlantıları) işin kapsamında olup olmadığı hususunda yüklenici ile İdaresi arasında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, söz konusu anlaşmazlık ile ilgili Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yapımı devam eden söz konusu işte, binanın kanalizasyon imalatlarıyla ilgili herhangi bir proje, mahal listesi, teknik şartname olmadığına,

Kanalizasyon imalatlarının idarenin ve kontrol teşkilatının bilgisi dâhilinde İller Bankası Standartlarında yaptırılmış olduğuna,

Yapılan imalatların iş artışı kapsamında değerlendirilmesini talep ettiklerine,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi ise:

Söz konusu yapım işine ait ihale dokümanı kapsamında verilen sıhhi tesisat projesinde P1,P2 ..... P15,P16 numaralı pis su kolonlarının bağlandığı 13 adet rögar bulunduğu ve bu rögarların şehir kanalizasyon hattına bağlantısının yapılacağı belirtildiğine,

Yüklenicinin ihale dokümanında yer alan tüm düzenlemeleri dikkate alarak teklif verdiğini ve dokümanda yer alan yükümlülükleri yerine getirmemesi durumunda uygulanacak yaptırımları kabul ettiğini beyan ettiğine,

Kanalizasyon imalatlarının iş kapsamında yapılması gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresince gönderilen evraklar incelendiğinde bahse konu anlaşmazlık ile ilgili olarak aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir;

İşe ait Sözleşmenin "Sözleşmenin türü ve bedeli" başlıklı 6. maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükümleri, bulunmaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen bir işte, yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdiği, projesi içerisinde yer alan bütün imalatların yüklenicisi tarafından fen ve sanat kurallarına uygun ve yürürlükteki mevzuata göre kullanıma hazır bir şekilde idareye sunulması gerektiği bilinen bir husustur. Bunun temini için de idareler tarafından ihale dokümanlarının ve bu dokümanlar arasında yer alan uygulama projeleri ile bunlara dayalı olan mahal listelerinin, varsa teknik şartnamenin eksiksiz bir şekilde ve birbirleri ile uyumlu olarak hazırlanması mevzuat gereğidir.

Bu işe ait ihale dokümanları arasında bulunan ihale CD'si incelendiğinde; ihaleye esas uygulama projesi paftalarından MEB-2004-48 isimli projenin, PS-02 pafta nolu Pis Su Tesisatı Bodrum Kat Planı ve PS-01pafta nolu Pis Su Tesisatı Kolon Şeması Projelerinde rögar çıkışının şehir kanalizasyonuna bağlanacağı gösterildiği, rögarlar arası bağlantılarda “ Ø200-koruğu-en az %1 eğim ”denilerek bağlantı borularının cins ve ebadının belirtildiği, lejantta rögar ve pis su borularının tanımlandığı görülmektedir. İnşaat tesisatı mahal listesinde ise bu imalatlara yer verilmemiştir.

Sıhhi Tesisat Projelerinde;

“10-Pis su ve temiz su tesisatı ile ilgili şebeke bağlantıları belediyenin göstereceği noktalardan yapılacak olup, eksiksiz ve çalışır durumda idareye teslim edilecektir.” Proje notu bulunmaktadır. Sonuç olarak kanalizasyon imalatlarının uygulama projelerinde yer aldığı görülmektedir.

Sonuç olarak; işe ait sıhhi tesisat uygulama projelerinde, bahse konu kanalizasyon imalatına ait özellik ve detayların bulunduğu, projelerdeki mevcut bilgiler ile, fen ve sanat kurallarına ve tekniğine uygun olarak kanalizasyon imalatlarının yapılabileceği ve bu durumu, isteklilerin tekliflerine yansıtabilecekleri değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre “... Anadolu İmam Hatip Lisesi Yapımı İşinde”;

Kanalizasyon imatları yapımının, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme bedeli içinde kaldığının değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 24/11/2016 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2016/48
Karar Tarihi : 06/10/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Müdürlüğünce ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, “... *Ek Derslik İkmal İnşaatı Yapım İşi*” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 08.09.2016 tarih ve 58409178-755.04-E.5638 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 15.01.2016 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde, inşaat alanında bulunan mevcut (eski) binanın yıkımının sözleşme kapsamında yer aldığı, ancak yıkılan enkazın nakliyesinin sözleşme kapsamında olup olmadığı hususunda, yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğundan bahisle, konuya ilişkin Kurulumuz görüşü talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Anlaşmazlık tutanağında, yüklenici; söz konusu işe ait idari şartnamede ve projelerde, eski binaya ait demontaj, söküm işleri ve moloz nakliyesi hakkında hiçbir ifadenin bulunmadığı, mahal listesinde, 18.185 pozunun uygulanacağı yer olarak eski okul binasının belirtildiği, bu pozun tarifinde, yükleme ve boşaltmanın sadece saha içerisi olarak belirtildiği, eski binaya ait demontaj ve nakliye işlemlerinin yükleniciye bir sorumluluk yüklenmediği düşünülerek ihale öncesi itiraz edilmediği, söz konusu moloz nakliye bedelinin taraflarına ödenmesini talep ettiğine,

İdaresinin görüş ve talebi ise;

Söz konusu işin, anahtar teslimi götürü bedel ihale edildiği, anlaşmazlık konusu imalat ile ilgili olarak, ihale ve sözleşme öncesi, idarelere herhangi bir itirazın ulaşmadığı, eski okul yıkım pozunun sözleşme kapsamında olduğu, yıkım ve moloz nakliyesinin birbirinden ayıramayacağı, fen ehli bir kişi olarak yüklenicinin bunu bilmesi gerektiği, vaziyet planında çevre düzenlemesine ait imalatlar olduğu, eski binanın yıkılıp moloz nakli yapılmadan çevre düzenlemesinin yapılamayacağı, anlaşmazlığa konu moloz nakliyesi imalatının Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 22 nci ve 48 inci maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği ve süre uzatımı ile ilave bir bedel ödenemeyeceğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talebi bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin "Sözleşmenin türü ve bedeli" başlıklı 6 ncı maddesinde;

6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.” hükmü,

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin “İşlerin denetimi” başlıklı 14 üncü maddesinin (3) fıkrasında;

“(3) Yüklenici, üstlenmiş olduğu işleri, sorumlu bir meslek adamı olarak fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapmayı kabul etmiş olduğundan, kendisine verilen projeye ve/veya teknik belgelere göre işi yapmakla, bu projenin ve/veya teknik belgelerin iş yerinin gereklerine, fen ve sanat kurallarına uygun olduğunu, ayrıca işin yapılacağı yere, kullanılacak her türlü malzemenin nitelik bakımından yeterliliğini incelemiş, kabul etmiş ve bu suretle işin teknik sorumluluğunu üstlenmiş sayılır.

.....” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlere göre, söz konusu işin anahtar teslimi götürü bedel ihale edilerek sözleşmeye bağlandığı dikkate alındığında, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı bütün imalatların yüklenicisi tarafından fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılması ve kullanıma hazır bir şekilde idareye sunulması gerektiği hususunda tartışmaya mahal bir durum yoktur.

İşe ait vaziyet planı incelendiğinde, çevre düzenlemesi imalatlarının yıkılacak eski okul alanını da kapsadığı, eski okul enkazının kaldırılmadan, bu imalatların yapılamayacağı, bu imalatların yapılmaması durumunda ise işin noksansız (anahtar teslimi) idaresine tesliminin mümkün olamayacağı, bu sebeple anlaşmazlığa konu moloz nakliyesi imalatının da sözleşme kapsamında olduğu değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre ... Ek Derslik İkmal İnşaatı Yapım İşinde;

Moloz nakliyesi imalatının sözleşme kapsamında olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 06/10/2016 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2016/45
Karar Tarihi : 17/08/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Daire Başkanlığı tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan “... *Fakültesi Binası Yapım İşi*” işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 05.08.2016 tarih ve E.7673 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek 20.07.2015 tarihinde sözleşmeye bağlanan yapım işinde, betonarme istinat duvarı yapımı ile ilgili yüklenici ile aralarında uyuşmazlık olduğu belirtilerek bu imalatın sözleşme kapsamında olup olmadığı hususunda Kurul görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlığa ilişkin görüş ve talepleri özet olarak aşağıda bildirildiği şekildedir.

Yüklenici görüş ve talebi;

Vaziyet planı uygulama projesinde, imalat arsa sınırını çevreleyen kuzey, doğu, güney ve batı kesimlerde “*Yüklenici tarafından şevlendirilecektir*” ifadesinin yer aldığı, parsel sınırlarında herhangi bir istinat duvarı imalatının öngörülmediği,

Çevre detayları uygulama projesi içerisinde, Ç-4 detayı olarak tip istinat duvarının gösterildiği ve detayda “*Statik proje esastır*” notunun bulunduğu, ancak statik uygulama projelerinde istinat duvarı ile ilgili herhangi bir detay veya hesabın yer almadığı,

Şevlendirme yapılarak işin tamamlanmasının taahhüdü kapsamında olduğu, idaresince talep edilmesi halinde istinat duvarı imalatlarının iş artışı kapsamında yapılabileceği,

Yönündedir.

İdarenin görüşü ve değerlendirmesi;

İhale dokümanlarının detaylı olarak incelenmesi neticesinde, bina çevresinde istinat duvarı, bina önünde ise andezit/bazalt kaplama yapılması gerektiğine karar verildiği ve yükleniciye bildirildiğine ilişkindir.

Tarafların bu görüşlerinden sonra, konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, “*Sözleşmenin türü ve bedeli*” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“*6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.*

“*6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.*”

Hükmü mevcut bulunmaktadır. Bu hükme göre, anahtar teslimi götürü bedel bu işte

sözleşmenin, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listesine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedildiği ve yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınmasının icap ettiği bilinen bir husustur.

İstinad duvarı ile ilgili olarak, idaresi yazısı ekinde gönderilen ve ihaleye esas olduğu belirtilen CD incelendiğinde; mimari uygulama projesi vaziyet planı paftasında, yapılacak olan istinad duvarlarının çift çizgi ile gösterildiği, üzerine (Ç-4) detay notasyonunun yazıldığı, istinad duvarının dış tarafına ise “Yüklenici tarafından şevlendirilecektir” notunun düşüldüğü, mimari uygulama projesi çevre detayları paftası (Ç-4) detayında, istinad duvarının andezit harpuşta, dış sıva ve silikon esaslı dış cephe kaplaması imalatlarını da içerecek şekilde betonarme olarak çizildiği görülmüştür.

Anahtar teslimi götürü bedel bu işte, sözleşmenin ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedildiği dikkate alındığında, mimari uygulama projesi vaziyet planı ve çevre detayları paftalarında yer alan imalatların sözleşme bedeli dâhilinde yapılacağı ve isteklilerin de tekliflerini buna göre vermesi gerektiğinin kabul edilmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme hukuku gereği, istinad duvarının fen ve sanat kurallarına göre yapımının sözleşmesi kapsamında olduğu, ayrıca, istinad duvarının dış tarafının şevlendirilmesinin de ihaleye esas uygulama projesi doğrultusunda yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin “... *Fakültesi Binası Yapım İşi*” ile ilgili talebine ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Anlaşmazlık konusu istinad duvarının fen ve sanat kurallarına göre yapımının sözleşmesi kapsamında olduğuna, istinad duvarının dış tarafının şevlendirilmesinin de ihaleye esas uygulama projesi doğrultusunda yapılması gerektiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 17/08/2016 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2016/42
Karar Tarihi : 27/07/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından 10.09.2014 tarihinde ihale edilerek, 01.12.2014 tarihinde yer teslimi yapıp işe başlatılan, ... Binası Yapım İşi ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 24.06.2016 tarih ve 12282432-755.99-E.10656 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek, 21.11.2014 tarihinde sözleşmeye bağlanan yapım işinde, bina dış cephesinde bulunan cam imalatı boyutlarının değiştirilmesi nedeniyle, ek süre verilmesi konusunda yüklenici ile idare arasında anlaşmazlığa düğüldüğü belirtilerek, anlaşmazlık tutanağı düzenlendiğinden bahisle, konu hakkındaki Kurulumuz görüşlerinin bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Sözleşme taraflarının anlaşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri aşağıda özet olarak belirtilmektedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Anlaşmazlık tutanağı eki 01.06.2016 tarihli yüklenici dilekçesinden özetle;

İhaleye esas projede, bina dış cephesindeki cam boyutlarının büyük olması nedeniyle rüzgâr yükü karşısında sorun olacağına idareye 19.04.2016 tarihli dilekçesi ile bildirilmesi üzerine, idaresince proje müellifinin görüşü alınarak cam boyutlarında küçülmeye gidildiği, ancak fabrikanın, camların yeniden ebatlanması için 45 ile 60 gün arasında bir süreye ihtiyaç olduğunu bildirmesi üzerine, bu sürenin dikkate alınarak işin bitim tarihine eklenmesi gerektiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi ise;

Anlaşmazlık tutanağı eki 15.06.2016 tarihli idare yazısından özetle;

İş güvenliği nedeni ile Başiskele Kaymakamlığının yazısı gereği, Belediyesince inşaattaki çalışmaların 21.12.2015 tarihinde durdurulduğu,

15.04.2016 tarihli yazıları ile yükleniciye, iş bitim tarihi olan 13.04.2016'den sonra cezalı olarak çalışılmakta olduğu hususunun dikkate alınarak, çalışmalara hız verilmesi gerektiğinin bildirildiği,

Daha sonra, yüklenicinin bina dış cephesindeki cam boyutlarının küçültülmesi talebi, proje müellifinden uygun görüş alındıktan sonra yükleniciye 13.05.2016 tarihli yazıları ile bu değişikliklerin yapılması halinde imalat artışının olmadığı ve bu imalat değişikliği ile ilgili olarak taraflarına herhangi bir süre uzatımı verilmeyeceği hususunun bildirildiği,

Diğer taraftan, Kaymakamlığın yazısı gereği, Belediyesince inşaat çalışmalarına 23.05.2016 tarihi itibari ile on günlük çalışma izni verdikten sonra tekrar iş güvenliği nedeniyle, 02.06.2016 tarihinde durdurulduğu, bu süreler arasında cam imalatları ile ilgili bir çalışma olmadığı gibi inşaatın mühürlü olması nedeni ile halen herhangi bir çalışmanın da yapılmadığı,

Sonuç olarak cam imalatının yüklenicinin talebi ile herhangi bir zorunluluk olmadan değiştirilmiş olması nedeni ile imalat artışı ve süre uzatımı verilemeyeceğinin yükleniciye açıkça bildirildiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdarenin görüş ve değerlendirmelerinde; iş güvenliği nedeni ile Kaymakamlığın yazıları gereği Belediyesince inşaattaki çalışmaların çeşitli tarihlerde durdurulduğu ve bir ara on gün gibi kısa bir süre için çalışmalara izin verildikten sonra tekrar çalışmaların durdurulduğu ifadesine yer verilmiştir.

Görüş talep yazısı ve eklerinden, bu durumun yükleniciden kaynaklı sebeplerden mi yoksa idare tarafından mı kaynaklandığı anlaşılamamıştır. Ancak bu konu ile ilgili bir görüş talebi olmadığından herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

Süre uzatımı konusuna gelindiğinde;

İşe ait sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin "Projelerin uygulanması" başlıklı 12 nci maddenin 4 üncü bendinde; "İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje v.b. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkânsız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir. Yüklenici, işlerin devamı sırasında gerekli görülecek bu değişikliklere uygun olarak işe devam etmek zorundadır. Proje değişiklikleri, ilk projeye göre hazırlanmış malzemenin terk edilmesini veya değiştirilmesini veya başka yerde kullanılmasını gerektirirse, bu yüzden doğacak fazla işçilik ve giderleri idare yükleniciye öder. Proje değişiklikleri işin süresini etkileyecek nitelikte ise yüklenicinin bu husustaki süre talebi de idare tarafından dikkate alınır." hükmü bulunmaktadır.

Yine, YİĞŞ'nin "İşin süresi ve sürenin uzatılması" başlıklı 29 uncu maddesinde;

"(1) İşin, sözleşmesinde belirtilen zamanda tamamlanıp geçici kabule hazır hale getirilmemesi durumunda, gecikilen her gün için sözleşmesinde öngörülen günlük gecikme cezası uygulanır.

(2) Mücbir sebepler nedeniyle süre uzatımı verilebilecek haller aşağıda sayılmıştır:

a)Doğal afetler,

b)Kanuni grev,

c)Genel salgın hastalık,

ç)Kısmi veya genel seferberlik ilanı,

d)Gerektiğinde Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenecek benzeri diğer haller.

(3) İkinci fıkrada belirtilen hallerin mücbir sebep olarak kabul edilmesi ve Yükleniciye süre uzatımı verilebilmesi için, mücbir sebep olarak kabul edilecek durumun;

a)Yüklenicinin kusurundan kaynaklanmamış olması,

b)Taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması,

c)Yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemesi,

ç)Mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde Yüklenicinin İdareye yazılı olarak bildirimde bulunmaması,

d)Yetkili merciler tarafından belgelendirilmesi,

zorunludur.

(4) İdarenin, sözleşmenin ifasına ilişkin yükümlülüklerini Yüklenicinin kusuru olmaksızın yerine getirmemesi (yer teslimi, projelerin onaylanması, iş programının onaylanması, ödenek yetersizliği gibi) ve bu sebeple sorumluluğu Yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi, bu durumun taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması ve Yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş olması halinde, işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre, işin bir kısmına veya tamamına ait süre en az gecikilen süre kadar uzatılır.

(5) Öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olduğu hallerde ilave işin gerektirdiği ek süre Yükleniciye verilir.

(6) Mücbir sebepler ve/veya idarenin sebep olduğu hallerden dolayı, işte sorumluluğu yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi halinde, durum idarece incelenerek işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre işin bir kısmına veya tamamına ait süre uzatılır.

(7) Yüklenicinin, sürenin uzatılmasını gerektiren hallerin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde, idareye yazılı olarak bildirimde bulunması ve yetkili merciler tarafından usulüne göre düzenlenmiş belgelerle mücbir sebebin meydana geldiğini teşvik etmesi zorunludur. Yüklenici bildirimde, iş üzerinde gecikmeye yol açtığını düşündüğü sebeplerin ayrıntılarını, işin süresinin ne kadar uzatılması gerektiğini belirtecektir. Uzatılacak sürenin tespiti o anda mümkün değilse bunun da sebeplerini ayrıca belirtecek, durumun netlik kazanmasından sonra istediği süre uzatımını da ayrı bir yazı ile derhal bildirecektir. Ancak idarenin sebep olduğu süre uzatımını gerektiren gecikmelerde, yüklenicinin yirmi gün içinde yazılı bildirimde bulunma şartı aranmaz.

(8) Zamanında yapılmayan yazılı bildirimler dikkate alınmaz ve yüklenici müracaat süresini geçirdikten sonra süre uzatımı talebinde bulunamaz. Mücbir sebeplerin devamı sırasında yapılacak bildirim, yirmi gün öncesinden geçerli olmak üzere dikkate alınabilir.

(9) İşin tamamlanması için sözleşmesinde tespit edilen tarih veya süre haricinde başkaca kayıt bulunmayan işlerde, havanın fen noktasından çalışılmaya uygun olmayan devresi ile resmi tatil günleri göz önünde tutularak iş bitim tarihi veya süresi belirlenmiş sayılacağından, yüklenici, çalışmadığı bu gibi günleri öne sürerek süre uzatılması isteğinde bulunamaz. Ancak süre uzatımlarında, yapılacak işin özelliğine göre çalışılmayacak günler de dikkate alınarak verilecek süre belirlenir.”

Hükümlerinin bulunduğu bilinmektedir.

Yukarıda belirtilen hükümler dikkate alınarak, yüklenici taahhüdündeki işleri iş programına uygun olarak yürütmesine rağmen, kendisinden kaynaklanmayan durumların meydana gelmesi hali dikkate alınmak suretiyle, yapı dış cephesinde bulunan cam imalatında ebat değişikliğine gidilmesi ile meydana gelen proje değişikliğinin işin süresini etkileyecek nitelikte olup olmadığına, ancak idaresince karar verilmesinin mümkün ve gerekli olduğu hususu açıktır. Bu imalatın yapılmasında ilave süre gerektiğine karar verilmesi halinde, teknik ve standartlarına uygun olarak asgari yapılabirlik süreleri ile kullanılacak malzemenin temininde siparişe veya diğer unsurlara bağlı olarak özel bir süre gerektiriyorsa bununla ilgili sürelerin de süre uzatımının belirlenmesi sırasında göz önünde bulundurulması konusunda, gerekli işlemin idaresince tesis edilmesinin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

İdaresinin ... Binası Yapım İşi ile ilgili anlaşmazlık talebine ilişkin konular, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş olup, buna göre;

Yükleniciden kaynaklanmayan nedenlerden dolayı işte bir gecikme meydana gelmesi durumunda, yükleniciye ne kadar süre uzatımı verilmesinin gerektiği, Kurulumuzun görev ve yetkisi kapsamında bulunmadığı, bu nedenle yüklenicinin süre uzatım talebinin, ön bölümde belirtilen tespit ve açıklamalar da dikkate alınarak sözleşmesi ve ekleri hükümlerine uygun olarak idaresince değerlendirilerek sonuçlandırılmasının gerekli olduğuna,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 27/07/2016 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İsteği
Karar No : 2016/35
Karar Tarihi : 22/06/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan "... Eğitim Merkezi Yapım İşİ" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

Spor Genel Müdürlüğü Tesisler Dairesi Başkanlığınca gönderilen 25.05.2016 tarih ve 51677942-100/E.36321 sayılı yazıda özetle; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre 12.08.2013 tarihinde sözleşmesi imzalanan yapım işinde, idareleri ile yüklenici arasında; asansör imalatının, yapım işine ait sözleşme kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda anlaşmazlık olduğu belirtilerek, söz konusu anlaşmazlık ile ilgili Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İhale dosyasında asansör imalatları ile alakalı olarak, projelerde ve elektrik teknik şartnamesinde, besleme kablosu ve elektrik besleme panosu detayı dışında herhangi bir detayın bulunmadığına,

Elektrik imalatları ile ilgili herhangi bir mahal listesi bulunmadığına,

Bu nedenle asansör imalatlarının iş artışı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi ise:

Mimari projede tesiste kullanılacak iki adet özürlü ve iki adet insan asansörü olmak üzere dört adet asansör yapılması planlandığına,

Elektrik uygulama projesinde ise bu asansörlerin elektrik beslemelerinin ne şekilde ve hangi panodan çekileceği bilgileri yer aldığına,

Asansör imalatlarının sözleşme bedeli kapsamında yapılması gerektiğinin uygulama projelerinden anlaşıldığına,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresince gönderilen evraklar incelendiğinde bahse konu anlaşmazlık ile ilgili olarak aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir;

İşe ait Sözleşmenin "Sözleşmenin türü ve bedeli" başlıklı 6. maddesinde;

"6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (... TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır. " hükümleri, bulunmaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen bir işte, yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdiği, projesi içerisinde yer alan bütün imalatların yüklenicisi tarafından fen ve sanat kurallarına uygun ve yürürlükteki mevzuata göre kullanıma hazır bir şekilde idareye sunulması gerektiği bilinen bir husustur. Bunun temini için de idareler tarafından ihale dokümanlarının ve bu dokümanlar arasında yer alan uygulama projeleri ile bunlara dayalı olan mahal listelerinin, varsa teknik şartnamenin eksiksiz bir şekilde ve birbirleri ile uyumlu olarak hazırlanması mevzuat gereğidir.

Bu işe ait ihale dokümanları arasında bulunan ihale CD'si incelendiğinde; uygulama projesi paftalarında, mahal listelerinde ve teknik şartnamelerde Eğitim Merkezine ait asansör imalatlarına yer verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte; mimari uygulama projelerinin kat planlarında ve betonarme projelerinde asansör boşluğunu temsil eden çizimler görülmektedir. Mimari proje kat planlarında gösterilen asansör kuyularının içerisinde, asansör kabin ve kapılarının üstten görünüşü ve "Asansör" ibaresi mevcut bulunmaktadır. E-100 aydınlatma projesinde asansör kuyu aydınlatması da belirtilmiş, E-800 Kolon dağıtım ve E-1500 Kuvvetli Akım Kolon Şeması paftalarında bütün asansörlerin panoları ve panolara giden besleme kabloları gösterilmektedir. Asansör panoları kuyu içerisinde gösterildiği için ve ayrıca makine dairesi görülmediği için asansörlerin makine dairesiz olduğu değerlendirilebilir..

Pursantaj listesinde asansör imalatları yer almaktadır. Bununla birlikte 4735 sayılı Kanun ve sözleşmesi ve ekleri hükümlerine göre, işin uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak yapılması gerekmekte olup, ilerleme yüzdelerinin işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliği bulunmadığı bilinen bir husustur.

İhaleye esas uygulama projesinin, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesinde belirtilen " *Uygulama projesi: Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi,*" ifade eder tanımına uygun bir şekilde yapının her türlü ayrıntısını içermesi gerektiği konusundaki sorumluluğun idaresine ait olacağı hususu açıktır.

Asansör uygulamaları ile ilgili olarak; ihale CD si içinde yer alan ve yukarıda açıklanan verilerin, bir asansör uygulaması yapılabilmesi için yetersiz olduğu, asansör imalat projelerinin ilgili yönetmelik ve standartlarına göre hazırlanmasının ve ihale dokümanları arasında yer verilmesinin gerekli olduğu, bu imalatların yapımı için; makine dairesi planı, taşıma kapasitesi ve hızı gibi asansörlerin yapılmasına imkân verecek teknik bilgilerin bulunmadığı, ihale dokümanları arasında yer alan mimari proje kat planlarında sadece asansör kovası boşlukları gösterilmiş olması, asansörün yapılabilmesi için gerekli bilgi ve detaylarında verildiği anlamını taşımamaktadır.

Belirtilen tüm bu hususlar birlikte göz önünde bulundurulduğunda; ihaleye esas dokümanlar ve bu dokümanlarda yer alan verilere dayalı olarak, isteklilerin asansör imalatlarına ait bedelleri teklif bedellerine dahil edemeyecekleri, bu sebeple de asansör yapımına ait bedelin işin sözleşme bedeli kapsamında olmadığı, açıklama kısmında belirtilen ve ilgili projelerde yer alan asansör panoları ve aydınlatmaları ile bunlara ait kablolama işlemlerin ise yüklenici tarafından sözleşme bedeli içerisinde yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bütün bunlarla birlikte söz konusu işin sözleşmesine ve ekleri ihale dokümanlarına uygun bir şekilde yürütülmesindeki görev, yetki ve sorumluluğun, hiç şüphesiz tamamen idaresine ait olduğu konusunda tereddüde mahal bir husus bulunmamaktadır.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre "... Eğitim Merkezi " yapım işinde;

İnceleme bölümünde belirtilen şartlar dahilinde; asansör yapımına ait bedelin işin sözleşme bedeli kapsamında olmadığına, elektrik tesisatı projelerinde yer alan asansöre ait pano ve kablolama imalatlarının sözleşme bedeli içerisinde yer aldığına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 22/06/2016 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2016/30
Karar Tarihi : 01/06/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Daire Başkanlığı tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan "... Yapım İşi " ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

... Daire Başkanlığınca gönderilen 06.05.2016 tarih ve 1635-9359 sayılı yazıda özetle; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre 15.05.2015 tarihinde sözleşmesi imzalanan yapım işinde, asansör imalatlarının sözleşme bedeli içinde yapılması ile ilgili olarak yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, söz konusu anlaşmazlık ile ilgili Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İhale CD'sinde bulunan projelerin ozalit kopyalarını ihaleden sonra imzalayarak İdareye teslim ettikleri,

İhale Projeleri içinde bulunan EU-PKED-02 -2/17 Pafta nolu Elektrik Uygulama projesinde "*Not: Asansörler İhale Kapsamı Dışında Tutulacaktır*" ibaresinin bulunduğu, onaylanarak taraflarına geri verilen projede bu ibarenin altına kırmızı kalemle "*Asansörler kapsam dâhilinde olup, Mimari proje ve Teknik Şartnamede belirtildiği şekilde imalatı yapılacaktır*" ibaresinin ilave edildiği ve bunun ihale projesi üzerine sonradan yapılan bir ekleme olduğu,

Elektrik Teknik Şartnamesinde asansör için belirtilen hususların, mimari projesinde gösterilen asansörlerle teknik olarak bire bir aynı olmadığı, sadece genel konuların yer aldığı,

Asansörlerin teknik özelliklerini belirten projelerin İhale CD'sinde bulunmadığı,

Tasdikli "iş Programı" ve revize iş Programında da asansörlerin gözükmediği, dolayısıyla asansör yapımının taahhütleri kapsamında olmadığı,

Asansör imalatlarının idarece yaptırılmak istenmesi halinde, bunun iş artışı olarak değerlendirilmesi gerektiği,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi ise:

İhale öncesi ihaleye katılan hiçbir firmanın bu hususla ilgili idarelerinden herhangi bir zeyil talebinde bulunmadığı,

İhale projeleri içerisinde bulunan EU-PKED-02 2/17 pafta nolu elektrik uygulama projesi üzerinde yer alan "*Not: Asansörler ihale kapsamı dışında tutulacaktır*" ibaresinin sehven yazıldığı,

Bahse konu asansörlerin yapımı ile ilgili olarak mimari projede yerleri ve kapasitelerinin belirtildiği, elektrik tesisatı uygulama projelerinde asansörlerin topraklaması ve kolon hatlarının gösterildiği, teknik şartnamesinde de genel özelliklerinin açıklandığı,

Bu itibarla asansör imalatının iş artışı olarak değerlendirilemeyeceğine,
İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresince gönderilen evraklar incelendiğinde bahse konu anlaşmazlık ile ilgili olarak aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir;

Bilindiği üzere; 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşme Türleri" başlıklı 6. maddesinin (a) bendinde;

"Yapım işlerinde; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü; bedel sözleşme, düzenlenir."

İşe ait Sözleşmenin "Sözleşmenin türü ve bedeli" başlıklı 6. Maddesinde ise;

"6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (... TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir."

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır."

Hükümleri bulunmaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen bir işte, yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdiği, projesi içerisinde yer alan bütün imalatların yüklenicisi tarafından fen ve sanat kurallarına uygun ve yürürlükteki mevzuata göre kullanıma hazır bir şekilde idareye sunulması gerektiği bilinen bir husustur. Bunun temini için de idareler tarafından ihale dokümanlarının ve bu dokümanlar arasında yer alan uygulama projeleri ile bunlara dayalı olan mahal listelerinin, varsa teknik şartnamenin eksiksiz bir şekilde ve birbirleri ile uyumlu olarak hazırlanması mevzuat gereğidir.

Bu işe ait İhale Projelerinden EU-PKED-02 2/17 pafta nolu Elektrik Uygulama Projesi üzerinde *"Not: Asansörler ihale kapsamı dışında tutulacaktır"* ifadesine yer verildiği ve bu durumun yüklenici ve idare tarafından da kabul edildiği gelen evraklardan anlaşılmaktadır. Her ne kadar idaresince sözleşme sonrasında onaylanarak geri verilen projede bu ibarenin altına kırmızı kalemle *"Asansörler kapsam dâhilinde olup, Mimari proje ve Teknik Şartnamede belirtildiği şekilde imalatı yapılacaktır."* ibaresi ilave edilmiş olsa bile; yüklenicinin teklifini sözleşmenin 6 ncı maddesine göre ihale dosyası eki uygulama projelerine göre verdiği ve yapılmayacağı açıkça belirtilen asansör imalatlarının istekliler tarafından tekliflerine dahil edilemeyeceği hususları göz önünde bulundurularak, idaresince asansör imalatlarının sonradan yaptırılmasına karar verilmesi halinde bu imalatların iş artışı kapsamında gerçekleştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre ... yapım işinde;

Asansör imatları yapımının sözleşme bedeline dâhil olmadığı değerlendirilmesine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 01/06/2016 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2016/10
Karar Tarihi : 10/03/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek karma sözleşmeye bağlanan “... Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 26.01.2016 tarihli ve 17777871-6855 sayılı ile 01.03.2016 tarih ve 1777871-17420 sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre 24.04.2013 tarihinde karma sözleşmeye bağlanan yapım işinin tamamlandığı ve kesin hakediş aşamasına gelindiği, yüklenicinin fiyat farkı verilmesi yönünde kesin hakedişe itiraz ettiği belirtilerek, konu hakkında Kurulumuzun görüşü talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri;

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İşe ait 11.09.2014 tarih ve 488 sayılı süre uzatımı kararında; “*fiyat farkı verilmeksizin*” süre uzatımı verilmesi ibaresinin, sözleşmenin 14.2 nci maddesindeki hükme aykırı olduğundan, fiyat farkının ödenmesi gerektiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

İşe ait Süre Uzatım Komisyon Kararı’nda; iş bitim tarihinin fiyat farkı verilmeksizin uzatılmasının uygun görüldüğü belirtilmiş olduğundan, fiyat farkı ödenmemesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların talebe ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresince Süre Uzatım Komisyonunun hiçbir gerekçe gösterilmeden “*iş bitim tarihinin ... fiyat farksız uzatılması uygun görülmüştür.*” kaydı ile alınan Süre Uzatım Komisyon Kararı’nın 07.03.2014 tarihinde onaylandığı, bu doğrultuda hakedişlerde fiyat farkı ödenmediği, ancak yüklenici tarafından, işe ait sözleşmenin 14.2 nci maddesine göre; idaresince iş bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatıldığı dikkate alındığında, fiyat farkı ödemesinin yapılması gerektiğinden hareketle, düzenlenecek kesin hakedişte taraflarına fiyat farkı ödemesi yapılmasının talep edildiği görülmektedir.

İşe ait sözleşme eki idari şartnamenin “*Sözleşmenin uygulanması ve diğer hususlar*” başlıklı 45 inci maddesinde;

“... 45.3.1. *Fiyat farkı hesaplanmayacaktır. Ancak, mücbir sebepler veya idarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, ihale tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı kararnameyi esas alınarak fiyat farkı hesaplanacaktır.*” hükmü,

İşe ait sözleşmenin “Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“... 14.2. Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak, mücbir sebepler veya idarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, ilan/davet tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı esasları uyarınca fiyat farkı ödenir.

14.3. Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.” hükmü,

Ayrıca, işin ilan/davet tarihinde yürürlükte bulunan, 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 sayılı Kamu ihale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların, “Fiyat Farkı verilmesi öngörülmeyen işler” başlıklı 12 nci maddesindeki;

“Madde 12- İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen işlerde, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içerisinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu esaslara göre fiyat farkı verilebilir.

Fiyat farkı hesabında temel indeks, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi; güncel indeks ise, hakediş düzenleme tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi ifade eder. Temel indeks ve güncel indeks olarak ise, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından aylık yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo- 2: Toptan Eşya Fiyatları İndeks Sayıları Tablosunun “Genel” satırındaki sayı esas alınır.” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümler birlikte göz önünde bulundurulduğunda; adı geçen Fiyat Farkına İlişkin Esasların, “Fiyat Farkı hesaplanması Öngörülmeyen İşler” başlıklı 12 nci maddesinde; bu madde hükmüne işin idari şartnamesinde ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla fiyat farkı hesaplanacağını belirtildiği, bahse konu işin, idari şartnamesi ve sözleşmesinde işin bitim tarihinin süre verilmek suretiyle uzatılması halinde fiyat farkı ödeneceğine yer verilmiş olduğu ve işe ait sözleşmenin 14.3 maddesi gereğince fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamayacağını hüküm altına alındığı, dolayısıyla süre uzatım olurunda idaresince tek taraflı olarak belirtilen “fiyat farkı verilmeksizin” ibaresinin bu hükümlere aykırı olduğu, fiyat farkına ilişkin esasların 12 nci maddesinde belirtilen esaslara göre işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, fiyat farkı verilebileceği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin “... Yapım İşi” ile ilgili taraflar arasında meydana gelen uyuşmazlık ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İnceleme bölümünde belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esasların, “Fiyat Farkı Hesaplanması Öngörülmeyen İşler” başlıklı 12 nci maddesinde yer alan esaslar doğrultusunda fiyat farkı verilebileceğinin değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden,10/03/2016 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İsteği
Karar No : 2016/02
Karar Tarihi : 15/01/2016

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Dairesi Başkanlığı tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan ... yapım işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 18.12.2015 tarih ve 51677942-100/E.58150 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 23/02/2015 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde bulunan asansör imalatının sözleşme bedeli kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İşe ait ihale evrakları içerisinde yer alan projelerde, mahal listelerinde, teknik şartnamelerinde ve pirsantajlarda asansör imalatlarına yer verilmediği,

Mimari ve statik projelerinde asansör olarak gösterilen yerin asansör boşluğu olduğu,

Elektrik projelerinde asansör boşluğuna pano ve enerji hattı gösterilmesinin, taraflarında engelli asansörüne ilerde ihtiyaç duyulması durumunda yaptırılması düşünülen imalat algısını yarattığı,

Asansör projesi ve detaylarının ihale evrakları arasında yer alması durumunda; enerji hattı ve panonun, proje ve mahal listesinde olmaması durumunda bile, asansörü çalıştırmak için yapılmasının gerekli olduğu,

Yalnızca kablo ve panodan yola çıkarak asansör imalatlarının yaptırılmasına karar verilmesi proje aşamasında ve yaklaşık maliyet komisyonunca yapılan ciddi hatanın yükleniciye mal edilmesi anlamına geleceğine,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi ise:

Mimari ve betonarme projelerinde engelli asansör boşluğuna ait ölçülerin detaylı olarak gösterildiği,

Elektrik kuvvet-enerji projesinin bodrum kat detayında "ASP" asansör panosunun, besleme kablosu güzergâhı ve hangi panodan besleneceğinin gösterildiği,

Kuvvetli akım kolon şemasında asansör panosu gücü, kablo kesiti ve cinsi, şalter değerlerinin gösterildiği,

Kuvvet kolon projesi yükleme cetvelinde asansör besleme kablo mesafesi, çekilen akım, gerilim düşümleri ve akım hesaplarının gösterildiği,

Yukardaki bilgilere bağlı olarak da; asansöre ait imalatların anahtar teslimi götürü bedel sözleşme kapsamında olduğu ve iş artışı kapsamında değerlendirilemeyeceğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresince gönderilen evraklar incelendiğinde bahse konu anlaşmazlık ile ilgili olarak aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir;

İşe ait Sözleşmenin "**Sözleşmenin türü ve bedeli**" başlıklı 6. maddesinde;

"6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (... TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır." hükümleri, bulunmaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen bir işte, yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdiği, projesi içerisinde yer alan bütün imalatların yüklenicisi tarafından fen ve sanat kurallarına uygun ve yürürlükteki mevzuata göre kullanıma hazır bir şekilde idareye sunulması gerektiği bilinen bir husustur. Bunun temini için de idareler tarafından ihale dokümanlarının ve bu dokümanlar arasında yer alan uygulama projeleri ile bunlara dayalı olan mahal listelerinin, varsa teknik şartnamenin eksiksiz bir şekilde ve birbirleri ile uyumlu olarak hazırlanması mevzuat gereğidir.

İhale dokümanları arasında isteklilere verilmiş olan ihale CD'si incelendiğinde; uygulama projelerinde, mahal listelerinde ve teknik şartnamelerde Gençlik Merkezine ait asansör imalatlarına yer verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte; mimari uygulama projelerinin kat planlarında asansör boşluğunu temsil eden çizimler görülmektedir. Elektrik tesisatı uygulama projelerinden olan kuvvet – enerji dağıtım planı paftasında ASP panosu ibaresi görülmektedir. Kuvvetli akım kolon şemasında ve kolon projesi yükleme cetvelinde de asansör besleme hattına ait kablo ve şalter değerlerine yer verilmiştir.

İhale CD'si içinde yer alan ve yukardaki belirtilen verilerin, bir asansör uygulaması yapılabilmesi için yetersiz olduğu, asansör imalat projelerinin ilgili yönetmelik ve standartlarına göre hazırlanmasının ve ihale dokümanları arasında yer verilmesinin gerekli olduğu, bu imalatların yapımı için; makine dairesi planı, taşıma kapasitesi ve hızı gibi asansörlerin yapılmasına imkan verecek teknik bilgilerin bulunmadığı, ihale dokümanları arasında yer alan mimari proje kat planlarındaki asansör kovası boşlukları gösterilmiş olmasının asansörün yapılabilmesi için gerekli bilgi ve detayların varlığı anlamına gelmeyeceği değerlendirilmektedir.

Belirtilen tüm bu hususlar birlikte göz önünde bulundurulduğunda; ihaleye esas dokümanlar ve bu dokümanlarda yer alan verilere dayalı olarak, isteklilerin asansör imalatlarına ait bedelleri teklif bedellerine dahil edemeyecekleri, bu sebeple de asansör yapımına ait bedelin işin sözleşme bedeli kapsamında olmadığı değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre ... yapım işinde;

Asansör imalatının sözleşme bedeli kapsamında olmadığına;

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 15/01/2016 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu: Görüş Talebi
Karar No : 2015/70
Karar Tarihi : 03/12 /2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Müdürlüğü tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan "... *Kanalizasyon ve Yağmur Suyu Hatları Yapım İşi*" ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin 11.11.2015 tarihli ve 72964233-9142-7903 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilerek, 19.06.2013 tarihinde sözleşmeye bağlanan yapım işinin devamı sırasında, ödenek aktarılması hususunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıdaki şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Söz konusu işin, idare tarafından 28.03.2014 tarihinde durdurulması neticesinde; iş programı gerisinde kalmış olan harcamasının, çalışma yaptırılmadığı dönemde imalat seviyesinin yakalanmasının önü kapatılmış olduğu, tekrar işe başlama tarihine kadar çalıştırılmayan 278 gün için fiyat farkı uygulamasının yapılmasına,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

2013 Yılı ödeneğinin 7.432.908,60 TL olduğu, 01.04.2014 tarihli ve 8 nolu hakediş itibariyle 4.767.130,60 TL harcandığı ve iş programının gerisinde olması sebebiyle iş programındaki dağılıma göre endekslerin alındığı, iş programının gerisinde kalınmasında idarenin kusurunun bulunmadığı,

Kanalizasyon hattının geçeceği güzergah Organize Sanayi Bölgesi Başkanlığınca uygun bulunmadığından, önerilen güzergaha göre proje hazırlanıp yükleniciye verilmeye kadar inşaat durdurulmuş olup revize iş programının, işin durdurulduğu tarihe kadar olan kısmın aynı kalması gerektiği, $(7.432.908,60 - 4.767.130,60) = 2.665.778,26$ TL'lik kısmının harcandıktan sonra ve endekslerin bu duruma göre esas alınarak fiyat farkı hesabının yapılması gerektiği, 2014 Yılı ödeneğinin revize iş programında işe başlama tarihi olan 17.08.2015 tarihinden sonraki dönemi kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların talebe ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin "*Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları*" başlıklı 14 üncü Maddesinde;

"...

14.2. Sözleşmenin yürütülmesi sırasında yükleniciye fiyat farkı verilecektir.

...

h) Birim fiyat sözleşmelerde ...

İş programı ve ödenek dilimi

Yüklenici, sözleşme yapıldıktan sonra iş kalemlerini, aylık imalatı, ihzaratı ve yıllık ödenekleri ve bunların aylara dağılımını gösteren ayrıntılı bir iş programı hazırlayarak idareye onaylatmak zorundadır.

Herhangi bir aya ait onaylı iş programındaki ödenek harcanmadığı takdirde, daha sonraki aylarda yapılacak hakedişlerde, hakediş toplamları ödeneğin harcanamayan kısmına eşit olana kadar, iş programı gerçekleştirilmemiş ayın indeksi uygulanır.

Yükleniciye, 4735 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinde belirtilen mücbir sebeplerle veya sözleşmenin ifasının gecikmesine idarenin kusurunun sebep olduğu durumlarda süre uzatımı verilmesi halinde, uzatılan süreye göre yüklenici tarafından hazırlanan ve idarece onaylanan revize iş programına uygun olarak yapılan işler için fiyat farkı hesaplanır.

...

14.3. Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.”

Hükümleri bulunmaktadır.

Bu hükümlerden, inşaatın iş programındaki aylık ödenek dilimlerinin zamanında harcanması gerektiği, harcanmadığı takdirde fiyat farkının artış veya eksilişi gözetilmeksizin, onaylı iş programındaki ödenek dilimleri esas alınarak daha sonraki aylarda yapılacak hakedişlerde harcanmamış ödenek bitirilinceye kadar, iş programı gerçekleştirilmemiş ayın indeksi uygulanarak hesap edilmesi gerektiği hususu açıktır.

Söz konusu işin durdurulduğu 28.03.2014 tarihine kadar kesintisiz devam etmiş olduğu göz önünde bulundurulduğunda; bu tarihten önceki dönem için idare ve yüklenicinin mevcut tasdikli iş programı şartlarına uyması, yani bu tarihteki ödenek harcanıncaya kadar bu iş programına göre fiyat farkı hesabının yapılması

Daha sonraki süreçte, bir önceki tasdikli iş programına göre işin durdurulduğu tarihteki ödenek diliminden geriye kalan ödenek dilimi dikkate alınarak düzenlenecek iş programına göre fiyat farkı hesap edilebileceği,

Değerlendirilmektedir.

KARAR

İdaresinin “... *Kanalizasyon ve Yağmur Suyu Hatları Yapım İşi*” ilgili taraflar arasında meydana gelen uyumsuzluk ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Revize iş programının İnşaatın durdurulduğu 28.03.2014 tarihine kadar olan kısmının, mevcut tasdikli iş programındaki harcama koşulunun aynen kalacak şekilde düzenlenmesinin,

İşin durdurulduğu 28.03.2014 tarihinden sonrasını kapsayan dönem için; yeniden çalışmaya başlatıldığı günden itibaren, süre uzatımı ve ödenek aktarılması kararına uygun, yüklenici tarafından hazırlanan ve idarece onaylanan revize iş programı doğrultusunda fiyat farkı hesaplanması gerektiğinin,

Değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 03/12/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İsteği
Karar No : 2015/65
Karar Tarihi : 26/11/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Daire Başkanlığı tarafından anahtar teslimi götürü bedel teklif almak suretiyle ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan "... İdari Binası Ek İmalatları Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin: 03.11.2015 tarih ve 44842293-622.02- 4224 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 12.05.2015 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde,

24/08/2015 tarihinde meydana gelen sel felaketinden etkilenen cihazların, bakım onarım masraflarının kimin tarafından karşılanacağı konusunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık oluştuğu belirtilerek, konu hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İhale kapsamında, mevcut çatıda bulunan cihazların (chillerler ve klima santralleri) ek kat imalatından sonra yeni yapılacak terasa monte edilecek olmaları sebebiyle, emniyetli olması adına vinç marifetiyle okul avlusuna indirildiği,

24/08/2015 tarihinde meydana gelen sel felaketinde cihazların 1-1,5 m²'lik kısımlarının su ve çamur altında kaldığı, projede söz konusu cihazların sadece montaj ve demontaj bedellerinin ödendiği,

Cihazların bakım onarım masraflarının kurum tarafından iş artışı yoluyla ödenmesi gerektiği,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise:

İhale dokümanları arasında yer alan mekanik tesisat teknik şartnamesinin ilgili kısımlarında;

- Müştemilatları ile birlikte demontajı ve montajı yapılan tüm cihaz ve imalatlara hiçbir zarar verilmeden, teknik esaslarına uygun bir şekilde sökülecek ve yeni yerine montajı yapılarak sisteme entegre edilecektir,

- Müteahhit geçici kabule kadar monte ettiği bütün tesisat malzeme ve cihazlarının bakımını yapmakla mükelleftir. Bütün cihaz ve malzemeler nakledilme, depolama, montaj ve işin bitimine kadar monte edilmiş olarak durdukları hallerde koruyucu bakımları yapılmış olarak muhafaza edileceklerdir denildiği,

Bahsi geçen maddelere istinaden taraflarımızca cihazların bakım onarım bedelleri için herhangi bir ek ödeme yapılmasının mümkün olmadığına,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresince gönderilen evraklar incelendiğinde bahse konu anlaşmazlık ile ilgili olarak aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir;

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin İş ve işyerinin sigortalanması başlıklı 9/1 ve 9/6 ncı maddelerinde;

“Madde 9 - (1) (Değişik:RG-3/7/2009-27277) Yüklenici, işyerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu yapım işinin korunmasından 43 üncü madde hükümleri dikkate alınmak şartı ile işe başlama tarihinden kesin kabul tarihine kadar sorumludur. Bu sebeple yüklenici, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 9 uncu maddesi hükümleri dahilinde; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı “inşaat sigortası (bütün riskler)”, geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır,

.....

(6) Yüklenicinin sözleşme ile üstlendiği sorumluluk ve yükümlülükler söz konusu sigortalarla sınırlandırılmamış olduğundan, inşaat sigorta poliçelerinin genel şartlarının “Teminat dışında kalan haller” maddesinde belirtilen, yüklenicinin kusurlu olduğu hallerde, kusur nedeniyle sigortanın ödemediği bedeller için yüklenici idareden hiçbir talepte bulunamayacağı gibi, işin devamı süresince meydana gelecek kazalardan, bu kazaların sebep olacağı can ve mal kaybından ve üçüncü kişilere verilecek her türlü zararlardan yüklenici doğrudan sorumlu olacaktır. Yüklenici veya alt yüklenicilerin sigorta kapsamı içinde veya dışında kalan hareket ve fiillerinden dolayı meydana gelecek bütün talep ve iddiaların karşılanması yükümlülüğü de yükleniciye aittir.” denilmektedir

Yine aynı şartnamenin Yüklenicinin kusuru dışındaki hasar ve zararlar başlıklı 26 ncı maddesinde;

“Madde 26 - (1) Olağanüstü haller ve doğal afetlerin işyerlerinde ve yapılan işlerde meydana getireceği hasar ve zararlar ile sigortalanabilir riskler (all risk) sigorta kapsamında bulunduğundan yüklenici, bu hasar ve zararlar için idareden hiç bir bedel isteyemez. Ancak bu hasar ve zararlardan meydana gelecek gecikmeler için yükleniciye gerekli ek süre verilir,” ifadelerine yer verilmiştir.

Yukardaki tespitlere göre bahse konu anlaşmazlığın, idare ile yüklenici arasında bir anlaşmazlık olmadığı, yüklenici ile sigorta şirketi arasında halledilmesi gereken bir husus olduğu açıktır.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre ... İdari Binası Ek İmalatları Yapım İşi yapım işinde;

Bahse konu anlaşmazlığın, yüklenici ile sigorta şirketi arasında çözülmesi gereken bir husus olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 26/11/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İsteği
Karar No : 2015/59
Karar Tarihi : 12/11/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İdaresi tarafından anahtar teslim götürü bedel teklif almak suretiyle ihale edilerek sözleşmeye bağlanan "... Hizmet Binası Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 15.10.2015 tarih ve 29180093-020-.35547 sayılı yazısı ve eklerinde; 08/01/2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde, binanın doğalgaz şebeke hattı bağlantısının yapılması konusunda yüklenici ile aralarında görüş ayrılığı olduğu belirtilerek, konuya ait Kurulumuz görüşü talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Mekanik Tesisat Proje ve Şartnamesi gereği doğal gaz ana şebeke hattının inşaat sınırına getirilmesinin taahhütleri kapsamında olmadığı,

Firmalarının ihale sınırı (Vaziyet planında gösterilen arsa sınırı) içerisindeki yapılacak olan işlere göre teklif verdiği, taahhütleri kapsamında yer alan ve ihale dokümanının bir parçası olan vaziyet planı projesinde belirtilen arsa sınırları içindeki tüm abonelik işlemlerinin (doğalgaz iç servis hatları dahil, binaya bağlantısı, sayaçların alınması) idare adına firmaları tarafından yapılacak olduğu, ancak doğalgaz ana şebeke hattının getirilmesi işinin arsa sınırı dışında ayrı bir iş kapsamında olduğundan dolayı taahhütleri kapsamında olmadığı,

İdarece firmalarının taahhüdü kapsamı içerisinde yapılması istenilen doğalgaz ana şebeke hattının, hat boyunca sınırı olan diğer parsellerin de kullanımına da açık olacağından ihale kapsamında değerlendirilmesinin hukuki ve idari olarak doğru bir yaklaşım olmayacağı,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi ise:

İdare İle yüklenici arasında imzalanan sözleşmenin 33 ncü maddesinde "Yüklenici elektrik, su ve doğalgaz aboneliklerini her türlü abonelik giderleri (güvence bedeli hariç) kendisi tarafından karşılanmak üzere İdarenin istediği kurum adına yaptıracaktır." denildiği, bu sözleşme maddesine istinaden tüm bağlantı hattının yüklenici tarafından yapılmasının gerektiği görüşünde oldukları,

Başkent Gaz İle yaptıkları görüşmelerde abonelik bedelinin hem parselin içini hem de parselin dışını kapsadığının ifade edildiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Anahtar teslimi götürü bedel üzerinden ihale edilecek yapım işlerinde, tesise doğalgaz tesisatı çekilmesi gerekli ise; elektrik besleme hattının, temiz ve pıssu bağlantı noktalarının belirlenmesinde olduğu gibi, doğalgaz servis hattı bağlantı noktası yerinin de yetkili doğalgaz dağıtım kuruluşundan bir yazı ile sorularak bağlantı yerinin ihale dokümanlarında belirtilmesinin götürü bedel sözleşmenin tabiatına uygun olacağı gibi, bu tür ihtilafların da önüne geçeceği değerlendirilmektedir.

İşe ait sözleşmenin Diğer hususlar başlıklı 33ncü maddesinin 1nci bendinde; “ *Standart ve şartnamelerde belirtilen test ve deneyler ile İdarenin ilave olarak talep edeceği her türlü test ve deney masrafı Yükleniciye aittir. Yüklenici elektrik, su ve doğal gaz aboneliklerini; her türlü abonelik giderleri (güvence bedeli hariç) kendisi tarafından karşılanmak üzere İdarenin istediği kurum adına yaptıracaktır.*” denilmektedir.

İhale dokümanı içerisinde yer alan “Ankara İl Tarım Laboratuvarı Yapım İşi ’ ne Ait Mekanik Özel Pozların Teknik Şartnamesinin Doğalgaz Tesisatı başlıklı bölümünde;

*“Yüklenici firma tarafından yetki belgeli kişilerce hazırlanacak doğalgaz projeleri yetkili kuruluş (EGO) ’ a onaylatılacaktır. Proje harç bedeli yükleniciye ait olup abone ve sözleşme bedeli kurumca karşılanacaktır. Yüklenici tüm işleri takip etmek, onayları almak ve **gaz açımını** yapmakla yükümlüdür.”* ifadelerine yer verilmiştir.

Doğal Gaz Tesisatı projesinin kat planlarında ve kolon şemasında, binada kullanılacak doğal gazlı kazanlar ve diğer cihazlara ait m³ cinsinden kapasite değerlerine yer verilmiştir. Mekanik tesisat hesap raporunda binaya ait doğal gazlı cihazların kcal/h cinsinden kapasiteleri belirtilmiştir. Doğal gaz tesisatı mahal listesinde şaft ve bina dışı imalatlarına yer verilmiştir. MEK-01 pafta numaralı Doğal Gaz Tesisatı Kat Planları projesinde **doğal gaz hattından** bağlantı yapılacağı notu eklenmiş ve proje notunda “ *Doğal gaz projesi bilgi amaçlı olup, uygulamaya matuf proje yüklenici tarafından hazırlanacak (Doğal Gaz Dağıtım Şirketine) onaylatılacaktır.*” denilmiştir.

Buna göre; doğalgaz altyapı ve doğalgaz tesisat projelerinin yaptırılmasının, ihale eki projeler ve şartname gereği yükleniciye ait olduğu ve bunun da teklif öncesinde de istekliler tarafından bilindiği anlaşılmaktadır.

Bununla beraber 03.11.202 tarih ve 24925 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Doğal Gaz Piyasası Dağıtım Ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinin tanımlar başlıklı bölümünde;

- 2) Kurum: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,
- 3) Kurul: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunu,
- 32) Servis hattı: Dağıtım şebekesini abone servis kutusuna veya basınç düşürme ve ölçüm istasyonuna bağlayan boru hattı ve servis kutusu veya basınç düşürme ve ölçüm istasyonu dahil ilgili teçhizatı,
- 7) Bağlantı hattı: Ulusal iletim şebekesini veya dağıtım şebekesini serbest tüketici servis kutusuna veya basınç düşürme ve ölçüm istasyonuna bağlayan boru hattını ve servis kutusu veya basınç düşürme ve ölçüm istasyonu dahil ilgili teçhizatı,
- 30) Serbest olmayan tüketici (abone): Doğal gazı kendi kullanımı için dağıtım şirketlerinden almak zorunda olan gerçek veya tüzel kişiyi,
- 44) (Ek:RG-3/5/2012-28281) Dağıtım bölgesi; Dağıtım şirketinin dağıtım faaliyetini gerçekleştirebilmek için yetkili kılındığı bölgeyi, ...ifade eder.”

Denilmiş ve aynı Yönetmeliğin Bağlantı, Müşteri Sözleşmeleri, Güvence Bedeli ve İç Tesisat Onayı başlıklı 36 ncı maddesinde;

“Dağıtım şirketi, sorumluluk alanında bulunan tüketicileri, talep etmeleri halinde, dağıtım şebekesine bağlamakla yükümlüdür. Ancak bağlantı yapma yükümlülüğü, dağıtım şirketinin tasarrufu altındaki sistemin bağlantı yapmaya imkan veren kapasitede olmasına ve bağlantının teknik ve ekonomik olarak mümkün olması yanında talep sahibinin ilgili mevzuatta öngörülen işlemleri yapmasına bağlıdır. Dağıtım şirketinin, sorumluluk alanı dışına bağlantı yapabilmesi Kurul izni ile mümkündür. Dağıtım şirketine yapılacak bağlantı talepleri; bağımsız bölüm maliki, binanın veya tesisin sahibi ya da bunların yetkili temsilcilerince yapılır. Dağıtım şirketi, bağlantı talebini en geç on beş gün içinde değerlendirir ve talebi uygun bulması durumunda bağlantının gerçekleştirilmesi için

gereken işlemleri yapar, uygun bulmaması halinde ise gerekçelerini yazılı olarak talep sahibine bildirir. Talebi uygun bulunan talep sahibi ile bağlantı anlaşması imzalanır.

Bağlantı hattı, servis hattı ve sayacın mülkiyetinin dağıtım şirketine devriyle ilgili hususlar talep sahibi ile dağıtım şirketi arasında yapılacak Bağlantı Anlaşmalarında yer alır.

(Değişik dördüncü fıkra: RG-14/11/2006-26346) Abone bağlantı bedeli, bağlantı anlaşmasının imzalanması sırasında bir defaya mahsus olmak ve iade edilmemek üzere dağıtım şirketince tahsil edilir. Servis hattı, abone bağlantı bedelinin tahsilinden itibaren en geç otuz gün içerisinde tamamlanır, ancak talep sahibinin kabul etmesi halinde ve Bağlantı Anlaşmasına son tarihin yazılması kaydıyla bu süre doksan güne kadar uzatılabilir. Aynı adresle ilgili daha önce bağlantı bedeli alınmış ise bu bedel tekrar alınmaz. Ancak, yapı veya tesisin genişletilmesi sonucunda ortaya çıkabilecek ilave maliyetlerin bedeli ilgili mevzuata göre mülk sahibi gerçek veya tüzel kişi tarafından karşılanır.

Münferit bağlantı veya servis hattı olan mal ve/veya hizmet üretim amaçlı doğal gaz kullanıcılarının bu hatları üzerinden başka bir müşteriye bağlantı yapılması durumunda, hattın bedelini ödemiş olan müşteriye taraflarca belirlenecek katılım payı ödenir.

Bağlantı talebi reddedilen talep sahibi, dağıtım şirketinin kararının kendisine ulaştığı tarihten itibaren altmış gün içinde Kuruma yazılı olarak başvurarak bağlantının teknik ve ekonomik olarak mümkün olup olmadığının tespitini isteyebilir. Kurul, dağıtım şirketinin konu hakkındaki savunmasını aldıktan sonra, bu maddede belirtilen esasların ihlal edildiğinin tespit edilmesi halinde, dağıtım şirketi Kurulun bu konuda vereceği karara uymak zorundadır.

.....

Bağlantı ve servis hatlarının test ve kontrolü dağıtım şirketince tamamlanır ve işletmeye alınır.

.....”

Açıklamalarına yer verilmiştir.

Yukarıda sayılan açıklamaların ışığında, konunun yüklenici veya idarenin yükümlülüğü açısından değerlendirilmesinden önce *serbest olmayan tüketici (abone)* durumunda olan idare tarafından dağıtım şirketinin yükümlülüklerinin tespiti ve talep edilmesi yönünden değerlendirilmesi, servis hattı yapımının yüklenicinin taahhüdünde olmasına rağmen yükleniciden talep edilen servis hattı mı yoksa bağlantı hattı mı olduğuna doğal gaz dağıtım firması ile yapılacak istişareden sonra idaresince karar verilebileceği değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

... İdaresi tarafından ihale edilerek 15.10.2015 tarihinde anahtar teslim götürü bedel sözleşmeye bağlanan “... Hizmet Binası Yapım İşİ ” doğalgaz servis hattı yapımı ile ilgili olarak;

Doğalgaz servis hattının anahtar teslimi götürü bedel sözleşme bedeli kapsamında yapılması gerekmekte olup, bağlantı hattı ile ilgili hususun yukarıda belirtilen ilgili yönetmelik hükümlerine göre idaresince değerlendirilebileceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin 16.ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 12/11/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İsteği
Karar No : 2015/58
Karar Tarihi : 12/11/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediyesi tarafından ihale edilerek, 09.12.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "Ticaret ve Sosyal Hizmet Binası" yapım işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 16.09.2015 tarih ve 1800 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek sözleşmeye bağlanan yapım işinde, proje ve mahal listesinde bulunmayıp porsantaj cetvelinde bulunan imalatların yapımı konusunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık oluştuğu belirtilerek, konu hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Ticaret ve Sosyal Hizmet Binası inşaatının ihaleye esas dosyasında, elektrik uygulama projelerinde kablo kanalı projeleri bulunmadığı,

Kablo kanal metrajlarının çıkarılarak %10 artış kapsamında yapılabileceği,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi ise:

Kablo tavası (galvaniz saç kablo kanalı) imalatı proje ve mahal listesinde bulunmadığı,

Bu imalatların fen ve sanat kuralları gereği zorunlu olarak yapılmasının gerektiği,

Mevcut kuvvetli ve zayıf akım kablolarının taşıyıcı unsuru olan kablo tavası imalatının yapılmasının gerektiği,

Mekanik tesisatı projesinde 35 cm ve 40 cm çapında gösterilmiş olan iki adet duman bacası imalatının, porsantaj cetvelinde 45 cm ve 50 cm olarak belirtildiği, bu imalatlar ile ilgili olarak herhangi bir kesinti yapılmasına gerek olmadığına,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresince gönderilen evraklar incelendiğinde bahse konu anlaşmazlık ile ilgili olarak aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir;

Bilindiği üzere; 4735 sayılı Kamu ihale Sözleşmeleri Kanunu'nun, Sözleşme Türleri başlıklı 6. maddesinin (a) bendinde;

"Yapım işlerinde; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, isin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü; bedel sözleşme, düzenlenir. " hükmü,

İşe ait Sözleşmenin "Sözleşmenin türü ve bedeli" başlıklı 6. maddesinde;

"6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır." hükmü,

Bulunmaktadır.

Sözleşme eki olan İnşaat, Makine Tesisatı Ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamesinin Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamesi bölümünde yer alan Kapsam başlıklı 2.9.1 fıkrasında; "Projesinde kablo taşıyıcı ve kanalları konulan mekânlardaki kabloların, yatayda veya dikeyde, kapalı veya açık, sac veya PVC, delikli veya deliksiz, tavanda, duvarda veya döşeme altında, taşınması işlerini kapsar" ve kablo taşıyıcıları başlıklı 2.11 inci fıkrasında; "Projesinde belirtilen yerlerde, kabloların yatay dağılımı için delikli saçtan yapılmış kablo taşıyıcıları kullanılacaktır." denilerek işin projesine atıfta bulunulmuştur.

Bununla birlikte, idaresi yazısı ekinde gönderilen elektrik tesisatı projeleri incelendiğinde, kablo taşıyıcı tavaların projelerde gösterilmediği tespit edilmiştir.

4735 sayılı Kanun ve sözleşmesi ve ekleri hükümlerine göre, işin uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak yapılması gerekmekte olup, ilerleme yüzdelerinin işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliği bulunmamaktadır. İlerleme yüzdeleri; proje ve mahal listelerine dayalı olarak hangi imalat seviyesinde sözleşmenin hangi oranında ödeme yapılacağını gösteren belgelerdir. Nitekim porsantaj oranlarının toplamının %100 olması gerektiği değerlendirildiğinde, porsantaj oranlarında yapılan hataların düzeltilmeye çalışılması halinde %100'lük bütünlük bozulacaktır. Bu durumda da yüklenicinin uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için teklif ettiği bedelin bozulması durumunun ortaya çıkacaktır. Ve bunun da mümkün olmadığı, dolayısıyla proje ve mahal listesinde olmakla birlikte teknik nedenlerle idarece yapımından vazgeçilen imalat olması durumu hariç ilerleme yüzdesinin %100'00 altına düşecek şekilde değiştirilemeyeceği değerlendirilmektedir.

Tüm bu hususlar birlikte dikkate alınıp değerlendirildiğinde, ihaleye esas projeler ve bunlara ilişkin mahal listelerinde kablo taşıyıcı tavaların yer almadığı, dolayısıyla da yapım bedellerinin sözleşme bedeline dahil olmadığı görülmüştür.

Mekanik projede belirtilen ölçülerdeki sac duman bacaları için taraflar arasında herhangi bir ihtilaf olmadığından bu konuda bir değerlendirmeye ihtiyaç duyulmamıştır.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre "Ticaret ve Sosyal Hizmet Binası" yapım işinde;

Kablo taşıyıcı tavalara ait imalatların sözleşme bedeline dahil olmadığı değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 12/11/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2015/49
Karar Tarihi : 03/09/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Müdürlüğü tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan "... Lisesi Yapım" işi ile ilgili görüş istemidir.

II-KONU

İdaresinin 12.06.2015 tarihli ve 90611368/755.03.04-E.6042680 sayılı yazısı ile 24.07.2015 tarihli ve 90611368/755.03.04.E.7492122 sayılı yazılarında özetle, 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 31.12.2014 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde; yaklaşık maliyette yer almayan istinat duvarı yapımında kullanılan iskeleye ait bedelin ilave iş kapsamında ödenip ödenmeyeceği konusunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında Kurulumuzun görüşü talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, Kurulumuzca gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Talebe ilişkin konu hakkındaki

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Taahhütleri altında yürütülmekte olan yapım işinde çevre istinat duvarı yüksekliğinin 3 m ile 6 m arasında olduğu, yerleşim planına göre, bina çevresi dolgusunun planda belirtilen kota getirilmesi için dolgu düzeltilmesi yapılması gerektiği durumu dikkate alındığında,

İhale dokümanları arasında yer alan proje mahal listesinde bulunmayan istinat duvarı kalıp iskelesi ile bina çevresi tanziminde imla yapılması imalatlarının mukayeseli keşif kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin bulunmaktadır.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

Yüklenicinin istinat duvarı yaparken iş iskelesine kurması gerektiği, istinat duvarına ait iş iskelesinin ise yaklaşık maliyette bulunmadığı, ancak işin anahtar teslimi götürü bedel olması ve özel teknik şartnamenin 7.j'de fıkrasında "*sehven unutulmuş imalatlar yükleniciye aittir*" hükmü yer aldığından istinat duvarına ait iş iskelesi ile ilgili olarak herhangi bir ödeme yapılamayacağı yönündedir.

Tarafların ve görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, "*Sözleşmenin türü ve bedeli*" başlıklı 6'ncı maddesinde;

"6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen... .. toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır." hükmü,

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin "Geçici hakediş raporları" başlıklı 39 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında;

"Anahtar teslimi götürü bedel esasına göre yapılan işlerin bedelleri, ihale dokümanında öngörülen ilerleme yüzdeleri üzerinden sözleşmesinde ve eklerinde yazılı esaslara göre ödenir." hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlerde; anahtar teslimi götürü bedel bir işte, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerinde yer alan işlerin tamamını kapsadığı, bu işlerin bedellerinin ödenmesinde yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı hususları hiçbir yoruma mahal bırakmayacak şekilde açık olduğu, bu nedenle anahtar teslimi götürü bedel bu işte, uygulama projesi ve mahal listesinde yer alan herhangi bir imalat kaleminin, teklif birim fiyatlı bir imalat gibi düşünülerek, o imalatın meydana getirilmesinde yapılan işlerin bedellerinin ayrı ayrı değerlendirilmesinin, belirtilen sözleşme

hükümlerine göre mümkün olmadığı, böyle bir değerlendirmenin “*anahtar teslimi götürü bedel*” esasına aykırı olduğu,

Bununla birlikte, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarına göre hazırlanan yaklaşık maliyet hesap cetvelinin, ihale dokümanları arasına konularak sözleşme ekinde yer verilmesi gereken bir belge olmadığı da dikkate alındığında, yükleniciye bağlanan bir yönünün olmadığı,

Ayrıca, yaklaşık maliyet hesap cetveli, ihale öncesinde idare tarafından hazırlanan ve isteklilerin hukuken bilgi sahibi olması mümkün olmayan gizli bir belge olmasının yanı sıra, anahtar teslimi götürü bedel işlerde, istekliler tekliflerini yaklaşık maliyete göre değil, 4735 sayılı Kanunun Sözleşme türleri başlıklı 6 ncı maddesinde belirtildiği üzere uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için teklif ettikleri toplam bedel üzerinden vermekte, üzerinde ihale kalan istekli ile de bu teklifine dayalı olarak sözleşme imzaladığı,

Hususlarının taraflarca bilindiği değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, gönderilen bilgi ve belgeler ile ihaleye esas olduğu belirtilen CD incelendiğinde,

Vaziyet planında istinat duvarının gösterildiği, mimari detaylarda istinat duvarı detayının verildiği, statik projede, istinat duvarı planı ve istinat duvarı açılımlarının bulunduğu, ISTO1-IST25 kadar istinat duvarı tiplerinin, kesitlerinin yüksekliklerinin ve yerlerinin gösterildiği görülmektedir.

Ayrıca Lüleburgaz İlçe Kız Meslek Lisesi Yapım işinin mahal listesinde “Çevre Tanzimi yapılması” başlığı altında istinat duvarı imalatlarının belirtildiği, ve “Mahal listesi Açıklamalar”ında ise “İSTİNAT DUVARI” “*İstinat duvarı proje ve detayına göre yapıldıktan silikon esaslı su bazlı boya yapılarak (Y.25.004/04) boyanacaktır. Bahçe duvarı üzerine mozaik harpuşta (27.579/MK) yapılacaktır. İstinat duvarı üzerine projedeki detayına uygun olarak dekoratif panel çit (OZEL.DC) yapılacaktır.*” şeklinde istinat duvarları imalatları ayrı bir bölüm halinde tanımlandığı,

Bunlarla birlikte Lüleburgaz Kız Meslek Lisesi Yapım İşinin Özel Teknik Şartname-2’nin başlığı altında,

“İMALATLAR”

“*c) Mahal listesindeki poz numaraları bu pozların imalat tariflerinin uygulanması içindir, ödemeye esas değildir. ...*

d) İşin anahtar teslimi ve kullanıma hazır halde proje ve şartnamesine göre yaptırılması esastır.” hükmü,

Alt Yapı Genel Şartnamesinin “Bina İşleri” başlığı altında,

... “*Yukarıda özellikle belirtilmemiş olsa dahi ikmal inşaatı kapsamında tarif edilen binaların anahtar teslimi götürü bedel olarak eksiksiz bir şekilde hizmete sunulabilmesi için gerekli her türlü inşaat ikmal işleri (Teknik Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşleri dahil) tanımlanacaktır.*” hükmü,

Anahtar teslimi götürü bedel teklif alınarak ihale edilecek Kırklareli Lüleburgaz Kız Meslek Lisesi yapım işi inşaatında kullanılacak Özel Teknik Şartnamede-4’de;

... 7.9. *Çevre düzenlemesine ilişkin imalatlar onaylı vaziyet planına göre yapılacak, fen ve sanat kuralları bakımından vaziyet planlarında bulunması şart olan ancak yapılması hakkında herhangi bir ibare bulunmayan imalatlar, yüklenici tarafından bedel talep edilmeksizin yapılacaktır.*” hükümleri,

Yer almaktadır.

Tüm bu hükümler ve hususlar birlikte göz önünde bulundurulduğunda;

Anahtar teslimi götürü bedel bu işte, yüklenici teklifini sözleşmenin 6 ncı maddesine göre uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listesinde yer alan iş kalemlerine ait tüm iş ve işlemleri kapsayacak şekilde verildiğinden, istinat duvarı yapımı için gerekli her türlü iskelenin sözleşme bedeli kapsamında olduğu değerlendirilmektedir.

Bunun yanı sıra yüklenicinin dilekçesinde belirtilen bina ve çevre tanzimindeki imla yapılması konusunda, İdaresince görüş istenilmediğinden bu konuda bir değerlendirme yapılmamıştır.

IV-KARAR

İdaresinin, “... Lisesi Yapım” işi ile ilgili talebine ilişkin konu ön bölümde incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İstinat duvarı yapımı için gerekli her türlü iskelenin sözleşme bedeli kapsamında olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının a bendine istinaden, 03/09/2015 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2015/48
Karar Tarihi : 20/08/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Daire Başkanlığı tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... İnce İşler ve Tesisatları" işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 29/07/2015 tarihli ve 12014 sayılı yazısında. 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 29/04/2015 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan işin yürütülmesi sırasında özetle; yüklenici tarafından detay projesi ihale dokümanları arasında verilmeyen konferans salonu alt çelik platformu imalatlarının iş artışı kapsamında ödenmesi talebi üzerine uyumsuzluğa düşülen konu hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyumsuzluğa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıdaki şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenici, 15/05/2015, 01/06/2015, 17/06/2015 ve 08/07/2015 tarihli dilekçelerinde özetle; Konferans Salonu alt çelik platformunun, mimari proje görünüş ve kesitlerde gösterildiği, ancak ihale dokümanları arasında çelik platform proje ve detayları olmadığı, taşıyıcı ve yatay profillerin et kalınlığı, ara mesafeleri ve profil ebatları bilinmediğinden malzeme tespitinin mümkün olmadığı, bu imalatlara ait fiyatlandırma yapılamadığı, bu nedenle çelik platformun % 10 iş artışı dahilinde ödenmesi gerektiğini belirtmiştir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Konferans Salonu alt çelik platformunun proje kesitlerinde ve mahal listesinde görülmekte olduğu, detay projelerinin sehven unutulduğu, idari şartnamenin 13.1 maddesine konulan süre içinde, yüklenicin projede gördüğü uyumsuzluk ve anlaşılamayan noktaların çözümü için herhangi bir talepte bulunmadığı, ayrıca sözleşmenin 33.1.2 maddesi açıklamaları gereğince söz konusu % 10 iş artışı talebinin uygun görülmediği belirtilmektedir.

Tarafların talebe ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin "*Sözleşmenin Türü ve Bedeli*" başlıklı 6 ncı maddesinde:

"6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, iş' in tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (.....) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır. " hükmü yer almaktadır.

Bu hükümden anlaşılacağı üzere, yüklenici teklifini ihale dokümanları arasında yer alan uygulama projeleri ve mahal listelerine dayalı olarak vermekte olup, sözleşme bedeli kapsamında hangi imalatların yapılmasının gerektiği değerlendirilmesi yapılırken, ihale dokümanları arasında yer alan uygulama projeleri ile bunlara ilişkin mahal listeleri önem arz etmektedir.

Ayrıca, uygulama projesi de 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü maddesinde; "*Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği proje*" olarak tanımlanmış olup, projelerin kanuni tanımına uygun nitelikte uygulama projesi olması ve mahal listelerinin de bu nitelikteki projeye dayalı olarak belirlenmesi yasal bir zorunluluk olup, anahtar teslimi götürü bedel yapım sözleşmelerinde ihaleye esas projelerin bu niteliklere sahip proje olarak hazırlanması hususunda idareler sorumlu bulunmaktadır.

İdaresi yazısı ve ekinde gönderilen bilgi ve belgeler ile ihaleye esas dokümanların olduğu belirtilen CD incelendiğinde;

Mimari proje plan, kesit, görünüş ve detay paftasında yer alan C-C Kesitinde Konferans Salonu döşeme planı açılımında çelik platform yapılacağı belirtilmiş, mahal listesi "Konferans Salonu" bölümünde; MSB.503 ÖZ poz no ile "çelik konstrüksiyon üstüne 2 kat yönlendirilmiş lifli levha (OSB-3) (18 mm) ile kaplama yapılması (salon koltuk ve sahne platformu için)" açıklamasının yapıldığı,

Görülmektedir.

Bu itibarla, konferans salonu koltuklarının projede gösterilen yerlere tespit edilebilmesi için gerekli olan, ihale dokümanları arasında detay projesi gösterilmeyen, ancak mimari proje kat planları kesitinde gösterilen çelik platformun sözleşme kapsamında yapılmasının öngörüldüğü değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin "... İnce İşler ve Tesisatları" ile ilgili talebe ilişkin konular, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Konferans salonu koltuklarının projede gösterilen yerlere tespiti için gerekli olan çelik konstrüksiyon platform yapılması işinin sözleşme bedeline dahil olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 20/08/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2015/45
Karar Tarihi : 14/07/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, “... Hizmet Binası İnşaatı Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresi, 09.04.2015 tarih ve M.21.7.KAY.0.11/153-1479 sayılı yazısında özetle; taraflarınca ihale edilerek 05.08.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde, döşeme ve radye temel üst demirleri montajı için gereken sehpa ve boyuna demirlerin ve saçak döşeme demirlerinin projesinde gösterilmemiş olması nedenlerinden dolayı, fen ve sanat kuralları gereği yapılması zorunlu olanlar için yapı denetim görevlilerince tutanak tutulduğu ve imalatların yaptırıldığı belirtilerek, bu imalatlar için tutanakların ödemeye esas bir belge teşkil edip etmediği konusunda Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmiştir.

III – İNCELEME

Konu, Kurulumuzca gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İhale dokümanları içerisindeki statik projelerde gösterilmeyen demir donatı eksikleri olduğuna,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

Döşeme ve radye temel üst demirleri montajı için gereken sehpa ve boyuna demirlerin ve saçak döşeme demirlerinin projesinde gösterilmemiş olduğu, ancak fen ve sanat kuralları gereği yapılması zorunlu imalatlar olduklarından işin bütününe dahil olduğu ve ilave bir ödemenin yapılmaması gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların bu görüşlerinden sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin sözleşme türü ve bedeli başlıklı 6 ncı maddesinde; “*Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... (rakam ve yazıyla) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir ...*” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümden anlaşılacağı üzere, istekliler tekliflerini ihale dokümanları arasında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için vermektedir.

Ayrıca, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 4 üncü maddesinde; Uygulama projesi : “*Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ... ifade eder.*” olarak tanımlanmış olup, işe ait uygulama projesinde, yapılacak işlerle ilgili her türlü ayrıntının yer alması gerektiği hususu açıktır.

İhale dokümanları arasında yer alan statik projede, döşeme ve radye temel üst demirleri montajı için gereken sehpa ve boyuna demirlerin ve saçak döşeme demirlerinin projesinde gösterilmemiş olmasının bir eksiklik olduğu, ancak bu eksikliğin isteklilerin tekliflerini oluşturmasına bir engel teşkil edip etmeyeceği hususunun irdelenmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Yüklenici teklifini verirken projede yer alan söz konusu döşeme ve radye temelleri yapmayı taahhüt ettiği, bu döşeme ve radye temellerin demir donatıları olmadan yapılmalarının mümkün olmayacağı, yüklenicinin bu durumu bilmesi gerektiği, bu nedenle, yüklenici ve diğer isteklilerin ihale öncesi bu konuda idaresinden bir açıklama istemeleri de göz önüne alındığında, demir donatı bedellerini tekliflerine yansıtıklarının kabulünü gerekli kıldığı hususu açıktır.

Diğer taraftan, radye temel döşemelerine ait demirlerin döşenmesinde sehpa demirlerinin kullanılmasının teknik mevzuatın gereği olduğu, sorumlu bir meslek adamı olan yüklenicinin bunu bilmemesinin düşünülemeyeceği dikkate alındığında, yüklenicinin sehpa demirlerine ait bedeli teklifine yansıtmasının gerektiği, yansıtması halinde ise bunun sorumluluğunun kendisine ait olacağı konularında duraksamaya mahal bir durum olmadığı, belirtilen hususlar nedeniyle, döşeme ve radye temellerine ait demir donatılar ile sehpa demirlerinin bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin, "... Hizmet Binası İnşaatı Yapım İşi" işiyle ilgili talebine ilişkin konu ön bölümde incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Anlaşmazlık konusu döşeme ve radye temellerine ait demir donatılar ile sehpa demirlerinin yapım bedellerinin, sözleşme bedeline dahil olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 14/07/2015 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2015/27
Karar Tarihi : 22/04/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “... Öğrenci Yurdu İnşaatı” işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 01.04.2015 tarih ve 2015/128 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 08.08.2014 tarihinde sözleşmeye bağlanan ve yapı denetim hizmetleri Niğde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yürütülen “... Öğrenci Yurdu İnşaatı” işinde, sözleşmenin 23 üncü maddesinde ön görülen teknik personelin geç bildirimini nedeniyle taraflar arasında ihtilaf oluştuğu belirtilerek, konu ile ilgili görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde aşağıda belirtildiği üzere, Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Konu ile ilgili tarafların görüş ve talepleri:

Yüklenicinin talebi;

Yüklenici 17.03.2015 tarihli dilekçesinde özetle; yapım işini gerçek kişi olarak aldığı ve sözleşmeyi İnşaat Mühendisi olarak imzaladığı, sözleşmede öngörülen Elektrik ve Makina Mühendisleri taahhünamelerini süresi içerisinde verdiği, işin kontrolü tarafından kendisinin İnşaat Mühendisi olması nedeniyle taahhütname istenilmediği, ancak işin başında inşaat mühendisi olarak bulunmasına rağmen teknik elemanın geç bildirimini nedeniyle İdaresince hakedişten kesinti yapılacağına bildirildiği, konu ile ilgili ... Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından Bakanlıktan görüş sorulduğu ve bu yazıda “... Bakanlığın 57267040/755.03.099/ sayılı yazısında görüş açık olup kesinti yapılmaması öngörülmektedir. Buna rağmen 3 nolu hakedişimden bu cezanın kesilmesi gündemdedir. ...” denildiği, kesilmesi düşünülen cezanın Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 19. maddesi ile sözleşmenin 23. maddelerine göre yasal olmadığına,

İdarenin görüşü ise;

Yüklenicinin yer tesliminden itibaren işin başında bulunduğu, ancak taahhütnamesini geç verdiği, konu ile ilgili Yapı İşleri Genel Müdürlüğü (YİGM)’nden görüş sorulduğu ve YİGM tarafından 22.01.2015 tarih ve 57267040/755.03.099/1832 sayılı yazıyla görüş bildirildiği, sözleşmenin 23. maddesi gereği ceza kesilmesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

... Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından inşaat mühendisinin geç bildirimini ile ilgili YİGM’den görüş sorulduğu ve YİGM’nin 22.01.2015 tarih ve 1832 sayılı yazısında yüklenicinin dilekçesinde belirttiği gibi teknik personelin geç bildirimini ile ilgili hakedişten kesinti yapılmaması yönünde bir husus bulunmadığı görülmektedir.

İşe ait sözleşmenin “Teknik personel, makine, teçhizat ve ekipman bulundurulması” başlıklı 23 üncü maddesinde;

“... ”

23.3. Teknik personelin idareye bildirilmesi ve iş yerinde bulundurulmasıyla ilgili hususlarda Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan hükümler uygulanır.

.....” hükmü ile,

Sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 19 uncu maddesinde;

“..... ”

(6) Yüklenici, sözleşmesine göre işyerinde bulundurulması istenen teknik personelin isimleri ile belgelerini (diploma, meslek odası kayıt belgesi, noterden alınan taahhütname) Teknik Personel Bildirimi ile birlikte yer tesliminin yapıldığı tarihten itibaren beş gün içerisinde İdareye bildirmek zorundadır. İdare, bu personel hakkında gerekli incelemeyi yaptıktan sonra kabul edip etmediğini on gün içinde Yükleniciye bildirir. İdare tarafından bu süre içerisinde herhangi bir bildirim yapılmadığı takdirde Teknik Personel Bildirimindeki teknik personel kabul edilmiş sayılır.

(7) Yüklenici tarafından bildirilen teknik personelin İdare tarafından kabul edilmemesi halinde, kabul edilmeyen teknik personel yerine yeni bir teknik personel bildirilmesi için Yükleniciye beş gün süre verilir. Yüklenici, verilen süre içerisinde yeni bir teknik personel bildirmeye mecburdur. Aksi halde, teknik personel için sözleşmesinde öngörülen günlük cezalar uygulanır.

.....” hükümleri yer almaktadır.

Belirtilen hükümler göz önünde bulundurulduğunda; yüklenicinin, sözleşme ve eklerinde ön görülen sürelerde işin başından sonuna kadar bulundurulması gereken Şantiye Şefi (İnşaat Mühendisi) ile ilgili belgeleri, yer tesliminin yapıldığı tarihten itibaren beş gün içerisinde idaresine bildirmesi gerekmekte olup, bu teknik personelin gecikmeli olarak idaresine bildirim tarihine kadar geçen süre için sözleşmede ön görülen cezanın kesilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

... Başkanlığı tarafından yaptırılmakta olan, “... Öğrenci Yurdu İnşaatı” işi ile ilgili talebe ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Şantiye şefi (İnşaat Mühendisi) bildirim belgelerinin en geç verilmesi gereken tarih ile idaresine bildirildiği tarihe kadar sözleşmede ön görülen cezanın uygulanması gerektiğinin değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 22/04/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2015/15
Karar Tarihi : 05/03/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan “... 194 Adet Roman Konutu, 1'er Adet Sosyal Tesis ve Büfe ile Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İnşaatı İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 06.01.2015 tarihli ve 198 yazısı ve eklerinde özetle; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre ihale edilerek 08.02.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan işde; konutlarda dış cephe imalatı olarak, mahal listelerinde “*mantolama ile ısı izolasyonu yapılacaktır.*” ibaresinin bulunduğu, mimari avan projelerinde ise tretuvar üst kotundan zemin kat tavan kotuna kadar olan kısımda andezit taş kaplama imalatının gösterildiği, yüklenici tarafından, mahal listelerinin öncelikli olarak dikkate alınmasının gerektiği belirtilerek, söz konusu andezit taş kaplama imalatının yapılması halinde, imalat değişikliği olarak mukayeseli keşifte değerlendirilmesi talebinde bulunulması üzerine anlaşmazlık olduğundan bahisle, konu hakkındaki Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu Kurulumuzca, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde aşağıda belirtildiği üzere, inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Konu ile ilgili tarafların görüş ve talepleri:

Yüklenicinin talebi;

Konutlarda dış cephe imalatı olarak, ihale eki mahal listelerinde; “*Projesine göre betonarme perde duvar, tuğla veya bimsuğla veya gazbeton + Duvarlar üzeri kaba Sıva (27.507) + Bina tüm dış cephede betonarme yüzey ile duvar yüzeylerinde mantolama ısı izolasyonu yapılacaktır. (Özel) + Tüm duvarlarda Silikon katkılı Akrilik cephe boyası (25.034) yapılacaktır.*” ibaresinin bulunduğu,

Sözleşmenin 8 inci maddesinde, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasında çelişki veya farklılık olması durumunda mahal listesinin projeden öncelikli olarak dikkate alınması gerektiğinden, mimari avan projelerinde belirtildiği şekilde, tretuvar üst kotundan zemin kat tavan kotuna kadar mekanik montajlı andezit taş cephe kaplaması yapılması halinde mukayeseli keşifte değerlendirme yapılmasını talep ettiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Mimari avan projesinde tretuvar üst kotundan zemin kat tavan kotuna kadar olan kısımda andezit taş kaplama belirtilmiş olduğundan ve buna istinaden mimari uygulama ve mimari detay projeleri ihale eki avan projelerine uygun olarak onaylanmış olduğundan, imalat değişikliği olarak belirtilen andezit taşı uygulamasının mukayeseli keşifte değerlendirilemeyeceğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait Sözleşme'nin “*Sözleşmenin türü ve bedeli*” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ... .. toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükmü,

Hükümleri yer almakta olup, bu hükümlere göre, yüklenicinin (isteklilerin), tekliflerini ihaleye esas uygulama projesi ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdikleri, mahal listelerinin dayanağının da uygulama projesi olduğu, dolayısıyla ihaleye esas projede değişiklik yapılmadığı durumlarda, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınması gerektiği hususu açıktır.

İdaresi yazısı ve eklerinden, ihale dokümanı mimari avan projesinde, tretuvar üst kotundan zemin kat tavan kotuna kadar olan kısımda andezit taş kaplama imalatının belirtilmiş olduğu ve buna istinaden mimari uygulama ve mimari detay projelerinin, ihale eki avan projelerine uygun olarak onaylandığı, dolayısıyla ihaleye esas projede herhangi bir değişiklik olmadığı anlaşılmaktadır.

Yüklenicinin, söz konusu işi, ihaleye esas uygulama projesi ve eklerine, fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapmakla yükümlü olduğu, dolayısıyla andezit taş cephe kaplama (mekanik montajlı) imalatının işin sözleşmesi kapsamında yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

“... 194 Adet Roman Konutu, 1'er Adet Sosyal Tesis ve Büfe ile Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İnşaatı İşİ” ile ilgili talebe ilişkin konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İhale dokümanı mimari avan projesinde belirtilen tretuvar üst kotundan zemin kat tavan kotuna kadar olan kısımda, andezit taş cephe kaplama (mekanik montajlı) imalatının işin sözleşmesi kapsamında yapılması gerektiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 05/03/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu: Görüş İstemi
Karar No : 2015/12
Karar Tarihi : 26/02/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Müdürlüğü tarafından ihale edilerek yürütülmekte olan “... *Jimnastik Spor Salonu Yapımı*” inşaatı ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 28.01.2014 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde, çevre ihata duvarları ve arsa içinde yapılması gereken istinat duvarları imalatı konularında, yükleniciye ilave iş artışı kapsamında bir bedel ödenip ödenmeyeceği hususunda anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıdaki şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin idaresine vermiş olduğu 05.01.2015 tarihli dilekçesinde; vaziyet planında, arsa sınırını çevreleyen ihata duvarları ile arsa içinde 2 tip istinat duvarları yapımının belirtildiği, fakat gerek statik projede gerekse vaziyet planında ihata ve istinat duvarlarının herhangi bir detayının bulunmadığı belirtilerek, idare tarafından uygun görüldüğü takdirde revize vaziyet planı ve detay projelerinin çizilerek iş artışı kapsamında yaptırılmasıyla bedellerinin ayrıca ödenmesi gerektiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Söz konusu yapım işinin ihaleye esas vaziyet planında belirtilen ihata ve istinat duvarları konusunda, ihata duvarının kesit ve görünüşlerinin vaziyet planında yer alması ve detayının da mimari detaylarda verilmesi nedeni ile iş artışı kapsamında değerlendirilmemesi,

İstinat duvarı-1 ve istinat duvarı-2 imalatlarının da idarece verilecek istinat duvarı detay projesi doğrultusunda yüklenici firma tarafından iş artışı kapsamında değerlendirilmeden yapılması gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların talebe ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı Maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (... TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.”

“6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel, esas alınır.”

Hükümleri yer almaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel işlerde isteklilerin tekliflerini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listesine dayalı olarak işin tamamı için verdikleri, sözleşmenin yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedildiği ve yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınmasının icap ettiği bilinen bir husustur.

Merkez Jimnastik Spor Salonu Yapımı inşaatı vaziyet planında, ihata ve istinat duvarları ile ilgili olarak;

Arsa sınırını çevreleyen kuzey, doğu, güney ve batı kesiminde olmak üzere dört tarafında ihata duvarları ile inşaat arsası içinde doğu, güney ve batı kesiminde istinat duvarı-1 ve yalnızca güney cephe kesiminde istinat duvarı -2 imalatlarının yapılmasının ön görüldüğü,

İhata duvarlarının, vaziyet planında 1/200 ölçekli olarak, yapılacağı yerler, duvar üstü kotları, kademe yapılacağı yerler ve toplam boylarının verildiği, ayrıca, aynı proje paftasında bulunan P/04 İHATA DUVARI VE FERFORJE SEPERATÖR (ÖZEL 12) DETAYI'nda, yapılacak ihata duvarlarının 1/20 ölçekli detayının verildiği ve üzerinde “ölçüler için statik proje esastır.” notunun bulunduğu,

İstinat duvarlarının ise; vaziyet planında 1/200 ölçekli olarak yapılacağı yerler, duvar üstü kotları, h yükseklikleri, kademe yapılacağı yerler ve toplam boylarının belirlenmiş olduğu görülmektedir.

Ayrıca, ihata duvarlarına ait 1/20 ölçekli detay projede, en altta “demirli beton temel” ve üzerinde zemine kadar olan kısım için “B.A. duvar (20cm)”, zemin üzerindeki kısım için “B.A. duvar (20cm)” kalınlıkta yapılması öngörülmekte olup, söz konusu detayda temel kısmına “demirli beton temel”, zemin çizgisinin alt ve üst kısım duvarına ise; “B.A. duvar (20cm)” yazılmış olmasından bu imalatların B.A demiri ile donatılmış beton imalatı ile imal edilmesi gerektiği anlaşılmakta olup,

1/200 ölçekli vaziyet planı doğrultusunda yapılması gereken istinat duvarı-1 ve istinat duvarı-2 imatları ile ilgili olarak; yapılacağı yerler, duvar üst kotları, h yükseklikleri, kademe mesafeleri, toplam boyları gösterilmiş ve yapılacağı yerlerdeki saha tesviye kotlarının verildiği görülmektedir.

İhale dokümanları arasında bulunan “İnşaat Yapım İşleri Özel Teknik Şartnamesi”nin imalatlar başlıklı bölümünde;

“6- Söz konusu projelerde öncelikle Bakanlık tip detayları bu mümkün olmazsa idarenin uygun göreceği detaylara göre yapılacaktır. Eksik detaylar idare tarafından verilecektir. Bunun mümkün olmaması halinde yüklenici detayları hazırlayarak idarenin onayına sunacaktır.”

“23- projede ve şartnamede belirtilmeyen teknik hususlar, eksikler ve yapılması teknik zorunluluk gerektiren işler (işlerin teknik zorunluluk gerektirip gerektirmediğine yapı denetim heyeti ve proje müellifi karar verecektir) İdarenin ön göreceği ve işin tekniğine uygun şekilde yapılacaktır. Proje teknik şartname ve mahal listesinde çelişen teknik hususlar ortaya çıkması halinde, teknik şartname veya yapı denetim heyetinin vereceği karar esas olacaktır.”

Hükümleri yer almaktadır.

Sözleşme eki idari şartnamenin, “ihale dokümanına ilişkin açıklama yapılması” başlığı altındaki 13 üncü maddesinde ise; “İstekliler tekliflerin hazırlanması aşamasında, ihale dokümanında açıklanmasına ihtiyaç duydukları hususlarla ilgili olarak, ihale tarihinden yirmi gün öncesine kadar yazılı olarak açıklama talep edebilir. Bu tarihten sonra yapılacak açıklama talepleri değerlendirmeye alınmayacaktır.” denilmektedir.

Gönderilen bilgi ve belgelerden, isteklilerin tekliflerin hazırlanması aşamasında, konu ile ilgili yazılı olarak herhangi bir açıklama talebinde bulunmadıkları, dolayısıyla sözleşmenin her iki tarafına da sorumluluk yükleyen bu maddedeki şartlara, öncelikle hak düşürücü itiraz sürelerine uygun iş ve işlemlerin yapılmış olması halinde ancak hak ve yükümlülüklerden söz edilebileceği bilinmektedir.

Tüm bu hususlar birlikte göz önünde bulundurulduğunda;

Mevcut vaziyet planı ve detay projesinde betonarme olarak imal edilmesi öngörülen ihata duvarlarının fen ve sanat kurallarına uygun asgari yapım şartları dahilinde idarece verilecek (betonarme demiri ile donatılarak düzenlenmiş) detaylara göre imal edilmesi ve vaziyet planında arsa içinde yapılması öngörülen istinat duvarı - 1 ve istinat duvarı - 2 olarak isimlendirilen istinat duvarlarının, vaziyet planının gerektirdiği şekilde, idarece verilecek (uygun mahiyette düzenlenmiş) uygulama projeleri ve detaylarına göre, fen ve sanat kurallarına göre imal edilmesini gerektiğinin, yüklenici tarafından ihaleden önce bilindiği ve teklifin buna göre verildiği kabul edilmesi gereken bir husus olduğundan söz konusu imalatlar sözleşme kapsamında değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin “... Jimnastik Spor Salonu Yapımı” inşaatı ile ilgili taraflar arasında meydana gelen uyuşmazlık ön bölümde belirtildiği üzere detaylı incelenmiş olup buna göre;

Sözleşme eki vaziyet planı ve P/04 İHATA DUVARI VE FERFORJE SEPERATÖR (ÖZEL 12) DETAYI'nda yapılması belirtilen ihata duvarlarının, fen ve sanat kurallarına uygun asgari yapım şartları dahilinde, idarece verilecek (betonarme demiri ile donatılarak düzenlenmiş) detaylara göre betonarme olarak imal edilmesi,

İstinat duvarı - 1 ile istinat duvarı - 2 imatlarının vaziyet planında belirlenmiş konumlarında, idarece verilecek (uygun mahiyette düzenlenmiş) uygulama projeleri ve detayları ile fen ve sanat kurallarına uygun olarak imal edilmesinin, işin sözleşme bedeli kapsamında olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 26/02/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2015/11
Karar Tarihi : 26/02/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Müdürlüğü tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan "... Depolar, İdari Binalar ve Atölyelerin Yapıtılması" işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 16.09.2014 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... Depolar, İdari Binalar ve Atölyelerin Yapıtılması" işinde, yükleniciye sözleşmenin 23 üncü maddesinde ön görülen teknik personelin geç bildirilmesi nedeniyle ceza kesildiği, kesilen cezaya yüklenicinin itiraz ettiği ve kesintinin iade edilmesini istediği belirtilerek, konu ile ilgili görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde aşağıda belirtildiği üzere, Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Konu ile ilgili tarafların görüş ve talepleri:

Yüklenicinin talebi;

Yüklenici 05.01.2015 tarihli dilekçesinde özetle; onaylı iş programına göre 01 Ekim 2014 tarihine kadar sadece kazı ve dolgu işleri yapılacağı ve bu imalatların teknik personel sorumluluğunda bir çalışma olmamasından dolayı teknik personel bildirimlerinin 01 Ekim 2014 tarihine kadar yapılmadığı, idaresince teknik personel bildirimlerinin en geç bildirilmesi gereken tarih olan 22.09.2014 tarihi ile bildirim yapılan 01.10.2014 tarihi arasında İnşaat, Elektrik ve Makina Mühendislerinin 9 gün geç bildirildiği gerekçesiyle 15.750 TL ceza kesintisi yapıldığı, ancak bu kesintinin iş programına göre teknik personelin işyerinde bulundurulmaması halinde yapılabileceği, sözleşmenin 23.2 maddesine göre teknik personel bildirimlerinin geç yapılmasından dolayı ceza uygulanamayacağı, bu nedenle yapılan kesintinin iade edilmesi gerektiğine,

İdaresinin görüşü ise;

İşin yer tesliminin 18.09.2014 tarihinde yapıldığı, Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.)'nin 19 uncu maddesi gereğince teknik personel bildirimlerinin yer teslimi tarihinden itibaren 5 gün içerisinde yani en geç 22.09.2014 tarihine kadar yapılması gerektiği ancak yüklenici 01.10.2014 tarihli dilekçe ile teknik personel bildirimini yaptığı, teknik personel bildirim belgeleri üzerinde yapılan incelemede teknik personele ait taahhütlerin eksik olduğunun belirlendiği, bu eksikliklerin 13.10.2014 tarihli yazı ile yükleniciye bildirildiği, sözleşmeye göre teknik personel bildirimlerinin en geç yapılması gereken tarih olan 22.09.2014 tarihi ile yüklenicinin teknik personel bildirimini yaptığı 01.10.2014 tarihi arasında geçen 9 günlük gecikme cezası bedeli olan ... TL bedelin hakedişten kesintisinin yapıldığına,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin “*Teknik personel, makine, teçhizat ve ekipman bulundurulması*” başlıklı 23 üncü maddesinde;

“... 23.3. *Teknik personelin idareye bildirilmesi ve iş yerinde bulundurulmasıyla ilgili hususlarda Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan hükümler uygulanır. ...*” hükmü ile,

Sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş.’nin 19 uncu maddesinde;

“... (6) *Yüklenici, sözleşmesine göre işyerinde bulundurulması istenen teknik personelin isimleri ile belgelerini (diploma, meslek odası kayıt belgesi, noterden alınan taahhütname) Teknik Personel Bildirimi ile birlikte yer tesliminin yapıldığı tarihten itibaren beş gün içerisinde İdareye bildirmek zorundadır. İdare, bu personel hakkında gerekli incelemeyi yaptıktan sonra kabul edip etmediğini on gün içinde Yükleniciye bildirir. İdare tarafından bu süre içerisinde herhangi bir bildirim yapılmadığı takdirde Teknik Personel Bildirimindeki teknik personel kabul edilmiş sayılır.*

(7) *Yüklenici tarafından bildirilen teknik personelin İdare tarafından kabul edilmemesi halinde, kabul edilmeyen teknik personel yerine yeni bir teknik personel bildirilmesi için Yükleniciye beş gün süre verilir. Yüklenici, verilen süre içerisinde yeni bir teknik personel bildirmeye mecburdur. Aksi halde, teknik personel için sözleşmesinde öngörülen günlük cezalar uygulanır. ...*” hükmü,

Yer almakta olup, bu hükümler birlikte göz önünde bulundurulduğunda;

Yüklenicinin sözleşme ve eklerinde ön görülen sürelerde iş programına göre işin başında bulundurmasını ön gördüğü teknik personelle ilgili belgeleri, yer tesliminin yapıldığı tarihten itibaren beş gün içerisinde idaresine bildirmesi gerekmekte olup, bu teknik personel bildirimlerinin idaresince kabul edildiği tarihe kadar sözleşmede ön görülen cezaların uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

... Müdürlüğü tarafından yaptırılmakta olan, “... *Depolar, İdari Binalar ve Atölyelerin Yaptırılması*” işi ile ilgili talebe ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İş programına göre işin başında bulundurulması gerekli teknik personelin bildirim belgelerinin en geç verilmesi gereken tarih ile Teknik personel bildirimlerinin idaresince kabul edildiği tarihe kadar sözleşmede ön görülen cezaların uygulanması gerektiği değerlendirildiğine

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 26/02/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2015/10
Karar Tarihi : 26/02/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Müdürlüğü tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan, "... *Gençlik Merkezi Yapım İşi*" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek, 01.11.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan ve yapı denetimi müşavir firma tarafından yürütülen bahis konusu yapım işinin devamı sırasında, asansör imalatları yapımının ilave imalat olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunda yüklenici firma ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konuya ilişkin görüşlerimizin bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin, İdaresine vermiş olduğu dilekçelerinden özetle; ihale CD'si ve sözleşme ekinde, asansör imalatı ile ilgili herhangi bir proje, teknik şartname, mahal listesi ve porsantaj listesinin bulunmadığı, ancak idaresi ve müşavir firma tarafından bu imalatın yapılmasının istenildiği, bu itibarla imalat bedelinin ilave iş kapsamında ödenmesi ve yapımı için süre uzatımı verilmesinin gerekli olduğu ve bu hususta Yüksek Fen Kurulu emsal kararının bulunduğu,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

Elektrik projesi kolon şeması detayında; engelli asansör kuyusu detayı, besleme kablosu, kablo kesiti, kablo metrajı, kablo tipi ve makine dairesi "*KT-AS*" panosu, devre elemanları, kuyu iç aydınlatma tesisatının belirtildiği,

AGP. Güç hesabı tek hat yükleme cetvelinde, engelli asansör motor gücünün belirlendiği ve kablo kesit hesabı (KY-04)'de gösterildiği,

Zayıf akım projesinde, engelli asansör acil anons tesisatının gösterildiği,

Teknik şartnamede "*asansör kablosunun alev almaz halojen free olacaktır.*" denildiği,

Dolayısıyla, engelli asansör imalatını tarif eden bu veriler ile işe ait İnşaat Genel Şartnamesi dikkate alındığında, yüklenici firma tarafından sözleşmesi kapsamında yapılmasının gerektiğine,

Müşavir firmanın görüş ve değerlendirmesi ise;

Yüklenici firma tarafından hazırlanan rapor ile iş artışı olarak, 630 kg kapasiteli 2 duraklı hidrolik insan asansörünün gösterildiği, ancak bahse konu işin onaylı elektrik projelerinde asansör imalatını tarif eden çizimlerin bulunması nedeniyle, bu imalatın sözleşme kapsamında yapılması gerektiğine dair Gençlik ve Spor Bakanlığının değerlendirmeleri olduğu,

Ancak, Müşavirliklerince yapılan incelemede; ihale ve sözleşmesi eki elektrik şartnamesi, mahal listesi, porsantaj vb. diğer dokümanlar arasında asansör yapımı ile ilgili herhangi bir evrak bulunmadığı, ihale öncesi yükleniciye verilen mimari ve elektrik projelerinde asansör mahallinin bulunduğu, asansör panosu detayı verilmeksizin, asansör panosu besleme kablosu kesit ve metrajı, asansör boşluğunda etanj aydınlatma tesisatı, seslendirme ve asansör acil anons bağlantı ucu

gösterildiği, asansör boşluğunda bir adet telefon ve 220 V priz gösterildiği, bunun dışında asansör sistemi ile ilgili herhangi bir proje veya detay çalışması ile hesaplama bulunmadığının tespit edildiğine,

Bu itibarla konunun açıklığa kavuşması için Yüksek Fen Kurulu görüşlerine başvurulmasının Müşavirliklerince de uygun olacağına mütalaa edildiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların bu görüşleri belirtildikten sonra, konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, “sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesinde; “*Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (... TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.*” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümden anlaşılacağı üzere, yüklenici teklifini ihale dokümanları arasında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak vermektedir.

Uygulama projesi de 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü maddesinde; “*Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği proje*” olarak tanımlanmıştır.

Belirtilen hüküm ve tanıma göre, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde asansör de dâhil olmak üzere ihale kapsamında yapılması ön görülen tüm işlerin uygulama projeleri ve mahal listelerinin mevzuatının ön gördüğü esaslara uygun olarak imalatların tamamını kapsayacak ve projelerin birbiri ile uyumlu olacak şekilde hazırlanması gerekmektedir. Bu şekilde hareket edilmesi halinde bu ve benzeri anlaşmazlıkların olmayacağı açıktır.

Ancak, idare yazısı ve ekinde gönderilen ihale CD’si incelendiğinde; mimari projelerde, engelli asansör boşluğuna ait ölçülerin gösterildiği, kabine ait ölçülerin ise plan ölçeğinden anlaşılacağı, kabin kapısının güncel standardına göre gösterildiği, elektrik projelerinde ise, asansör kovasının gösterildiği, elektrik hattı başlangıç ve bitiş noktaları ile güzergâh bağlantılarının gösterildiği, kat planlarından asansörün kaç duraklı olduğunun anlaşılacağı, asansör içi aydınlatma ve telefon hattının gösterildiği, asansör kovası içine kabinin yerleştirildiği, kabin içinde aydınlatma ve haberleşme kablo kesitinin gösterildiği, asansör motor gücünün, 1 ve 2. Bölge tekhat ve yükleme cetvelinde KY-04 pano üzerinden yapılan gerilim düşümü hesaplarında gösterildiği, görülmektedir.

Yukarıda belirtilen bu hususlar birlikte dikkate alındığında, bu verilerin asansör yapımına ve teklif vermeye yeterli olması nedeni ile asansöre ait imalatların, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme kapsamında olduğu değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, yüklenici dilekçelerinde; Yüksek Fen Kurulu’nun benzer konulardaki kararları emsal gösterilerek, yüklenici tarafından bir sonuç çıkarılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bilindiği üzere, Yüksek Fen Kurulu karar ve görüşleri, taleple ilgili işe ait sözleşme ve ekleri hükümleri ile somut olaya dayalı olarak iş bazında ihdas edilmektedir. Bu nedenle, başka bir işte bu karar ve görüşler aynen alınarak uygulama yapılması cihetine gidilmesinin her zaman için uygun sonuç vermeyeceği hususu açıktır.

IV-KARAR

İdaresinin “... *Gençlik Merkezi Yapım İşİ*” ile ilgili talebine ilişkin konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Engelli asansörü yapımının sözleşme bedeline dâhil olduğunun değerlendirildiğine ve bu imalatın yapımı için süre uzatımı verilmesinin gerekmediğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 26/02/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2015/08
Karar Tarihi : 12/02/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek yaptırılmakta olan “... Hizmet Binası Deprem Güçlendirme ve Genel Onarım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 23.10.2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “...Hizmet Binası Deprem Güçlendirme ve Genel Onarım İşi”nde, gerek iş yerinin yükleniciye geç teslim edilmesi ve gerekse iş artışı nedeniyle yükleniciye süre uzatımı verildiği, iş yerinin geç teslimi nedeniyle verilen süreye tekabül eden kısımda yapılan imalata fiyat farkı verilmesinin idaresince uygun bulunduğu ancak iş artışı nedeniyle verilen süre uzatımına tekabül eden kısımda yapılan imalata ise fiyat farkı verilmesinin uygun görülmediği, bu hususta idaresi ile yüklenici arasında anlaşmazlık çıktığı belirtilerek, konu ile ilgili Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin idaresine vermiş olduğu 14.01.2015 tarihli dilekçesinde özetle, söz konusu işte % 10 ilave iş artışına istinaden 123 takvim günü süre uzatımı verildiği, sözleşme, idari şartname ve yapım işleri genel şartnamesinde, iş artışına neden olan imalatların yeni birim fiyatının yüklenici ve idaresince birlikte tespit edilmesi gerektiğine dair hüküm bulunduğu, belirlenen bu birim fiyatın sözleşme yılı fiyatlarına dönüştürülerek, fiyat farkı uygulamasının bu fiyatlara göre yapılması gerektiği, ayrıca sözleşme yılı fiyatlarının kullanılması durumunda, imalatın gerçekleştirildiği ay endeksine göre fiyat farkı hesaplanması gerektiğine,

İdaresin görüş ve talebi ise;

İdarelerince yükleniciye yer tesliminin ve blok tesliminin geç yapılması nedenleri ile verilen sürelerde yapılan imalatlara fiyat farkı verilmesinin Başkanlıklarınca uygun görüldüğü, Ancak % 10 iş artışına neden olan imalatların projeden kaynaklanan artış olarak değerlendirildiği ve taahhüdün yerine getirilmesine engel olarak görülmediği, dolayısıyla bu artıştan kaynaklanan sebeplerle verilen süre uzatımlarında yapılan imalatlara fiyat farkı verilmesinin uygun görülmediğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talebi bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin,

“Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları” başlıklı 14 üncü maddesinde,

“14.2. Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak mücbir sebepler veya idarenin kusuru nedeniyle iş bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, ilan/davet tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı esasları uyarınca fiyat farkı ödenir. ...”

İlan/Davet tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı esaslarını belirleyen 24/12/2002 tarihli ve 2002/5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan, “4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslar”ın

“Fiyat Farkı verilmesi öngörülmeyen işler” başlıklı 12 nci maddesinde;

“İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen işlerde, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan

süre içerisinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu esaslara göre fiyat farkı verilebilir. Fiyat farkı hesabında temel indeks, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi; güncel indeks ise hakediş düzenleme tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi ifade eder. Temel indeks ve Güncel indeks olarak ise, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından aylık yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo-2:Toplam Eşya Fiyatları indeks sayıları Tablosunun "Genel" satırındaki sayı esas alınır."

"Uygulama esasları" başlıklı 7 nci maddesinin (h) fıkrasında;

"Birim fiyat sözleşmelerde, sözleşmede birim fiyatı bulunmayan ve yapılması idarece istenen bir iş kalemi için işin devamı sırasında yeni birim fiyat yapılması halinde, bu fiyat, hazırlandığı uygulama ayının rayiçlerine ve şartlarına göre tespit edilir. Belirlenen bu yeni birim fiyatın uygulama ayı fiyat farkı katsayısına (Pn) bölünerek bulunan fiyatı, iş kaleminin miktarı ile çarpılır ve bulunan tutar hakedişteki sözleşme birim fiyatları ile yapılan işler sütununa dahil edilerek yeni iş kaleminin sözleşme bazında bedeli yükleniciye ödenir. Bu iş kalemine ait fiyat farkı ise, uygulama ayının indeksleri üzerinden hesaplanarak bulunur."

İşe ait sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin

"Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi" başlıklı 21 inci maddesinde;

"(1) Yapım sözleşmelerinde, öngörülemez durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan işin;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir. ..."

"İşin süresi ve sürenin uzatılması" başlıklı 29 uncu maddesinin (5) inci paragrafında,

"(5) Öngörülemez durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olduğu hallerde ilave işin gerektirdiği ek süre Yükleniciye verilir."

Hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen tüm bu hususlar birlikte dikkate alındığında;

Söz konusu işte, YİĞŞ'nin 21 inci maddesi hükümlerine göre bir iş artışı meydana gelmesi durumunda, yine aynı madde ve 29 uncu maddenin (5) inci paragrafı hükümlerine göre ilave süre verilmesi gerektiği konusunda tereddüte mahal bir husus bulunmamaktadır.

Sözleşmenin 14 üncü maddesinde "Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak mücbir sebepler veya idarenin kusuru nedeniyle iş bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, ilan/davet tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı esasları uyarınca fiyat farkı ödenir" hükmü yer almakta olup, iş artışı nedeniyle süre uzatımı verilen kısımda yapılan imalatlara fiyat farkı verilmeyeceğine dair bir husus yer almamaktadır.

İşin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içerisinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, fiyat farkı verilmesine ilişkin esasların 12 nci maddesi hükümlerine göre fiyat farkı verilebileceği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre "... Hizmet Binası Deprem Güçlendirme ve Genel Onarım İşi"nde;

İşin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içerisinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, fiyat farkı verilmesine ilişkin esasların 12 nci maddesi hükümlerine göre fiyat farkı verilebileceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 12/02/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Fiyat anlaşmazlığı
Karar No : 2015/07
Karar Tarihi : 12/02/2015

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Müdürlüğü tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan "... Göleti İkmal İnşaatı Yapım İşi" ile ilgili fiyat anlaşmazlığına ilişkindir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 19.02.2014 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlanan yapım işinin devamı sırasında, gölette kullanılacak çakıl filtre imalatı için gerekli olan malzemenin, ihale aşamasında tespit edilen Kaya-2 Malzeme Ocağında yeterli nitelikte olmadığına anlaşılmaya üzerine, Kördeve Geçirimli Gereç Sahasından alınmasının uygun olacağına karar verildiği, ancak ocak yeri değişikliği nedeni ile meydana gelen yeni birim fiyatın tespiti konusunda, taraflar arasında anlaşma sağlanamadığından, anlaşmazlık tutanağı düzenlendiği ifade edilerek, yeni birim fiyatın Kurulumuzca tespit edilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlıklarla ilgili görüş, değerlendirme ve talepleri özet olarak aşağıda bildirildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

14.10.2014 tarihli dilekçesinden özetle; Sözleşmesinde yer alan "YBG-08 Çakıl malzeme ile çakıl filtre (Fç) dolgu yapılması" iş kaleminin yapımında, çakıl filtre dolgusu için gerekli olan malzemenin alınacağı ocak yerinin idaresince değiştirilmesi neticesinde, bu iş kalemine ait yeni birim fiyatın 34.00 TL/m³ olarak tespit edilmesi gerektiğine, ancak daha sonra düzenlenen 07.01.2015 tarihli Anlaşmazlık Tutanağı ekindeki aynı tarihli dilekçesi ile bu defa fiyatın 65.52 TL/m³ olarak tespit edilmesi gerektiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi ise;

"YBG-08 Nolu Çakıl malzemesi ile çakıl filtre (Fç) dolgu yapılması" iş kalemi için gerekli olan çakıl malzemesinin alınacağı ocak yeri değiştirilerek, sözleşmesinde yer alan; "YBG-05 Nolu Tuvenan malzeme ile tuvenan filtre (Ft) dolgu yapılması" ile "YBG-07 Nolu Kum malzeme ile kum filtre (Fk) dolgu yapılması" iş kalemleri için gerekli olan tuvenan ve kum malzemesinin temin edildiği ocak yerinden alınmasının idarelerince uygun görüldüğü,

Bu durumda, yüklenicinin 14.10 2014 tarihli dilekçesi ile ocak yeri değişikliğinden dolayı meydana gelen yeni iş kalemi için 34.00 TL/m³'lük birim fiyat tespiti talebinde bulunduğu, ancak birim fiyat teklif cetvelinde yer alan YBG-05 ve YBG-07 Nolu benzer iş kalemlerine ait birim fiyat tarif ve analizleri göz önünde bulundurulduğunda, kum ile çakıl malzemesinin ocaktan temin şartlarının aynı özellikte olması durumu dikkate alındığında, teklif birim fiyat cetvelinde yer alan bu iş kalemlerine ait 20.00 TL/m³'lük fiyatın yeni birim fiyat tespitinde de uygulanmasının uygun olacağına,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların belirtilen bu görüşlerinden sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Belindiği üzere, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (Y.İ.G.Ş) “Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti” başlıklı 22 nci maddesinde;

“(2) Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır:

a) Yüklenicinin birim fiyatlarının/teklifinin tespitinde kullanarak teklifi ekinde idareye sunduğu ve yeni iş kalemi/grubu ile benzerlik gösteren iş kalemlerine/gruplarına ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine/grubuna benzerlik gösteren analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan iş kalemleri/gruplarına ait maliyet analizleriyle kıyaslanarak bulunacak analizler.

ç) Yeni iş kaleminin/grubunun yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları, işçi ve makinelerin çalışma saatleri ile diğer tüm girdiler esas alınarak oluşturulacak analizler.

(3) İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanabilir:

a) Varsa yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan fiyatlar.

ç) İdarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasınınca onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçleri.

(4) Yeni fiyat yüklenici ile birlikte yukarıda belirtilen usullerden biri ile tespit edilerek düzenlenen tutanak idarenin onayına sunulur ve otuz gün zarfında idarece onaylanarak geçerli olur. Yeni fiyat tespitinde yüklenici ile uyuşmazlık ise, taraflarca anlaşmazlık tutanağı düzenlenir ve anlaşmazlık idare tarafından on gün içerisinde Bayındırlık Kuruluna intikal ettirilir. Bayındırlık Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüklenici, fiyat uyuşmazlığı hakkındaki Bayındırlık Kurulunun kararını beklemeden idare tarafından tespit edilmiş fiyat üzerinden işe devam etmek zorundadır.”

Hükmü yer almaktadır.

Bu maddenin 2 nci fıkrasında; “Yeni birim fiyatların tespitinde iş kalemi veya iş gruplarının niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak, oluşturulacak analizlerin biri kullanılır. ...” hükmü ile öncelik sırası belirtilmiş olup, öncelik sırasına göre bir üst bentteki hususlar tüketilmeden bir alt bende geçilmemesi gerekli olmaktadır.

Yüklenicinin 14.10.2014 tarihli dilekçesi ile yeni iş kalemine ait birim fiyat tespitini, piyasadan alınan faturalara dayalı olarak ortaya koyduğu Birim Fiyat Analizi ile 34.00 TL/m3 olarak talep ettiği, ancak anlaşmazlık tutanağı ekindeki analize dayalı teklifine bakıldığında bu fiyatın 65.52 TL/m3 olmasını talep ettiği görülmektedir. İdaresinin ise Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesinde ön görülen mahiyette analiz ve rayiç çalışması yapmadan, teklif birim fiyat cetvelinde yer alan benzer nitelikte kabul ettiği iş kalemlerine ait 20.00 TL/m3’lük teklif fiyatın aynen uygulanmasını istediği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, anlaşmazlık tutanağı ve yüklenici dilekçesinden; Yüklenici tarafından gerekçeleri oluşturulmuş tek bir fiyat talebinin olmadığı, İdaresinin de Y.İ.G.Ş.’nin 22 nci maddesine göre bir fiyat oluşturmadığı görülmektedir.

Diğer taraftan, Y.İ.G.Ş.’nin “Malzeme ocaklarının kullanma şartları ve ocak değişiklikleri” başlıklı 30 uncu maddesinin 3 üncü paragrafında; “İşin devamı sırasında sözleşme ve eklerinde öngörülen ocakların değiştirilmesi zorunluluğunun doğması halinde, yüklenici idarece gösterilen yeni

ocaklardan malzeme temin eder. Bu durumda, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, taşıma uzaklığı vb. farklar her iki taraf için de dikkate alınır. Bu durumda, fark bedel ödenmesi veya kesilmesi, ocak değişikliğine ilişkin onaylanmış tutanakta belirtilen tarihten başlamak üzere uygulanır.” hükmü dikkate alındığında,

Sözleşmesinde yer alan “YBG-08 Çakıl Malzeme ile çakıl filtre (Fç) dolgu yapılması” iş kalemi için gerekli olan malzeme teminine ait ocak yerinde değişik yapılması nedeniyle, meydana gelen, “YBG-24 Çakıl malzeme ile çakıl filtre (Fç) dolgu yapılması”na ait yeni iş kaleminin benzer nitelikte olduğu ve her iki iş kalemi analiz girdilerine ait imalat ve bunlara ait birim miktarların aynı olduğu, idare yazısı Ek-3’deki fiyat analizi formu ile anlaşmazlık tutanağı ekindeki analizlerden anlaşılakta olup, bu iki iş kaleminin, aynı analiz formatında olması durumu göz önüne alındığında, malzeme ocak yerinin değişmesi neticesinde, sadece nakliye bedellerinde farklılık olacağından, yeni iş kalemine ait birim fiyat tespitini yaparken, teklif birim fiyat cetvelinde yer alan YBG-08 Nolu iş kalemine ait 16.00 TL’lik fiyattan bağımsız olarak yeni birim fiyat tespitine gidilmesi isabetli olmayacaktır.

Yeni birim fiyatın tespitinde hangi rayiçlerin alınması gerektiği Y.İ.G.Ş.’nin 22 nci maddesinin 3 üncü paragrafında belirtilmiştir.

Birim fiyat sözleşmelerde, 31.08.2013 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2013/5217 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esaslar’ın 6 ncı maddesinin (8) bendinde; “Sözleşmede birim fiyatı bulunmayan ve Yapım İşleri Genel Şartnamesine göre sözleşme yılı fiyatı tespit edilemeyen iş kalemi için yeni birim fiyat yapılması halinde, bu fiyat, uygulama ayının rayiçlerine ve şartlarına göre tespit edilir. Belirlenen bu yeni birim fiyat, uygulama ayı fiyat farkı katsayısına (Pn) bölünerek iş kaleminin sözleşme yılı birim fiyatı tespit edilir ve fiyat farkı hesabı bu fiyat esas alınarak yapılır.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen tüm hususlar birlikte dikkate alındığında; yeni iş kalemine ait birim fiyat tespitini yaparken; işin hacmi, kaynakların verimli kullanılması ve kamu yararı gözetilerek, yeni ocak yerinden alınan malzemenin inşaat mahalline nakliyesi ile vazgeçilen ocak yerinden inşaat mahalline nakliyelerinin yapılmasına ait fiyatların, sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş.’nin 22 nci maddesinde belirtilen esas ve usuller doğrultusunda tespit edilerek, farkının; işe ait sözleşmenin 14.2. maddesindeki fiyat farkı verilmesine ait usul ve esaslara göre ihale tarihi içinde bulunduğu aya dönüştürülerek, 16.00 TL’lik teklif fiyata ilave edilmesinin uygun olacağı, bunun da sözleşmenin taraflarınca müştereken yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

VI – KARAR

“... Göleti İkmal İnşaatı Yapım İşİ” ile ilgili idaresinin talebine ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Yukarıdaki açıklamalar dikkate alınarak, yeni ocak yerinden alınan çakıl malzemesinin inşaat mahalline nakliyesi ile vazgeçilen ocak yerinden inşaat mahalline nakliyelerinin yapılmasına ait birim fiyatların sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş.’nin 22 nci maddesinde belirtilen esas ve usuller doğrultusunda tespit edilerek, farkının; işe ait sözleşmenin 14.2. maddesindeki fiyat farkı verilmesine ait usul ve esaslara göre ihale tarihi içinde bulunduğu aya dönüştürülerek, 16.00 TL/m³’lük teklif fiyata ilave edilmesinin uygun olacağına, bunun da sözleşmenin taraflarınca müştereken yapılması gerektiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 12/02/2015 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/74
Karar Tarihi : 25/12/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

.... tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan ve ... Kentsel Dönüşüm Alanında yapılmakta olan, "... Konut İnşaatı" işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 29.05.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinin yürütülmesi sırasında, teknik zorunluluklar nedeni ile proje değişikliğine gidildiği, ancak değişen imalatlara ait birim fiyat tespitinde yüklenici ile aralarında anlaşmazlık oluşması nedeni ile anlaşmazlık tutanağı düzenlendiğinden bahisle, konuya ilişkin görüşlerimizin bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

27.11.2014 tarihli anlaşmazlık tutanağından özetle, talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.)'nin 22 nci maddesi ile yeni birim fiyatın yüklenici ile birlikte tespit edileceği hususunun hükme bağlandığı, bu işe ait sözleşme ve ekleri ile 4734 ve 4735 sayılı kanun ve ilgili diğer mevzuatların hiçbirinde, sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyetten hareketle bulunacak bir oranda birim fiyatların tenzilatı tabi tutulacağı yönünde bir hükmün bulunmadığı, bu itibarla idarece yeni birim fiyatlara uygulanmak istenen tenzilatı kabul etmediklerini, bu şekilde bulunacak fiyatların inşaatı alınan malzeme fiyatlarını dahi karşılamadığı görülmüş olup, yeni birim fiyatların Y.İ.G.Ş.'nin 22 nci maddesine göre tespitinin yapılması gerektiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

İsteklilerden tekliflerini sunarken analiz ve hesap cetveli istenilmediğinden, yeni birim fiyat tespitinde; idarelerin çıkardığı birim fiyatların, işe ait sözleşme bedelinin yaklaşık maliyetine bölünmek suretiyle bulunan oran ile çarpılması sonucu hesaplandığı, bu yöntemin yüksek tenzilatlı başka işlerde uygulanmış olması durumu da göz önüne alındığında, yüklenicilerin bu şekilde yapılan fiyat tespiti ile zarar etmelerinin söz konusu olamayacağına,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresi yazısı ekinde gönderilen, İLAVE/EKSİLEN İŞLERGENEL İCMALİ cetveline bakıldığında; İş artışına ait ödenek hesabında, yaklaşık maliyetle sözleşme bedeli arasındaki oran kullanılarak, tenzilat uygulaması yapıldığı, ancak yüklenicinin bu şekilde yapılan tenzilat uygulamasını itirazı kaydı ile imzaladığı anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ve ikincil mevzuatları hükümlerinde; yeni birim fiyatların tespitinde, sözleşme bedelinin, yaklaşık maliyete oranından hareketle bulunacak bir oranda fiyatların tenzilatı tabii tutulacağına dair bir hüküm bulunmadığı gibi, idarelerde mevcut birim fiyatların aynen alınacağı hususunda da bir hüküm yer almamaktadır. Bu nedenle, sözleşmesi ve eklerinde bu doğrultuda bir uygulama yapılacağına ilişkin hüküm bulunmayan işlerde, yeni birim fiyatların yüklenici ile mutabakat sağlanmadan tenzilat uygulaması yapılarak tespit edilmesi uygun olmamaktadır.

Bu durumda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek yürütülmekte olan yapım işlerinde, sözleşme kapsamında yer almayan, ancak idaresinin gerekli görerek yapılmasını istediği iş kalemlerine ait fiyatların Y.İ.G.Ş.'nin 22 nci maddesi hükümlerine göre yapılması gerekli olmaktadır.

İdaresinin yazısı ekinde gönderilen söz konusu işe ait sözleşme eki Y.İ.G.Ş.'nin "Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti" başlıklı 22 nci maddesinde;

"(1) 12 nci maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile 21 inci maddeye göre sözleşme kapsamında yapılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkrada belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

(2) Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır;

a) Yüklenicinin birim fiyatlarının/teklifinin tespitinde kullanarak teklifi ekinde idareye sunduğu ve yeni iş kalemi/grubu ile benzerlik gösteren iş kalemlerine/gruplarına ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine/grubuna benzerlik gösteren analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan iş kalemleri/gruplarına ait maliyet analizleriyle kıyaslanarak bulunacak analizler.

ç) Yeni iş kaleminin/grubunun yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları, işçi ve makinelerin çalışma saatleri ile diğer tüm girdiler esas alınarak oluşturulacak analizler.

(3) İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanabilir;

a) Varsa yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan fiyatlar.

ç) İdarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasınınca onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçleri.

(4) Yeni fiyat yüklenici ile birlikte yukarıda belirtilen usullerden biri ile tespit edilerek düzenlenen tutanak idarenin onayına sunulur ve otuz gün zarfında idarece onaylanarak geçerli olur. Yeni fiyat tespitinde yüklenici ile uyusulamaz ise, taraflarca anlaşmazlık tutanağı düzenlenir ve anlaşmazlık idare tarafından on gün içerisinde bayındırlık Kuruluna intikal ettirilir. Bayındırlık Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüklenici, fiyat uyusmazlığı hakkındaki Bayındırlık Kurulunun kararını beklemeden idare tarafından tespit edilmiş fiyat üzerinden işe deva etmek zorundadır..."

Hükümleri yer almaktadır.

Y.İ.G.Ş.'nin 22 nci maddesi 2 nci fıkrasında, yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden birinin kullanılacağı açık bir şekilde ifade edilmektedir. Dolayısıyla, yeni fiyatın tespitinde kullanılacak analizlerde 2 nci fıkranın bentlerindeki sıralamaya uyularak işlem yapılmalı, bir üst bent tüketilmeden alt bentlere geçilmemelidir. Sıralamaya uyularak oluşturulan uygulama tarihindeki güncel analizlere, kaynakların verimli kullanılması da gözetilerek, 3 nolu fıkranın bentlerinde belirtilen uygulama ayı rayiçlerinden biri, birkaçı veya tamamı uygulanarak yeni fiyat tespit edilmelidir.

Maddede belirtilen sıralamaya uyulmadan oluşturulan analizle fiyat tespit edilmesi ve bir alt bende göre belirlenen analize dayalı olarak daha düşük fiyatın ortaya çıktığı gerekçesiyle sıralamanın takip edilmeyerek işlem tesis edilmesinin belirtilen madde hükmüne aykırılık teşkil edeceği açıktır.

Diğer taraftan, yeni fiyatın tespiti sırasında Y.İ.G.Ş.'nin 22 nci maddesi (2) nolu fıkrasının a, b ve c bentlerine göre benzerlik gösteren analizler belirlenirken, her iki iş kaleminin yapım tekniği, şartları, niteliği ve mahiyeti bakımından irdelenmeli, bu konuda taraflar arasında bir uyuşmazlık olması durumunda buna ilişkin görüş ve değerlendirmeler de dayanakları ile birlikte ortaya konulmalıdır.

Belirtilen bütün bu hususlar birlikte dikkate alındığında, sonradan yaptırılmasına karar verilen imalatlara ait fiyatların tespitinde sözleşme eki Y.İ.G.Ş.'nin 22 nci maddesi hükümlerine uygun hareket edilmediği, bu sebeple konunun bu madde hükümleri çerçevesinde oluşmuş bir fiyat anlaşmazlığı olmadığı, bu itibarla, yeni fiyatların idare ve yüklenici tarafından birlikte tespit edilmesi gerektiği esas olup, Kurulumuzca fiyat yapılması istisnai bir durum olduğu açıktır.

IV-KARAR

İdaresinin "... Konut İnşaatı" ile ilgili görüş talebine ilişkin konular, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İdaresince gerekli görülerek yaptırılmasına karar verilen yeni iş kalemlerine ait fiyatların tespitinde sözleşme eki Y.İ.G.Ş.'nin 22 nci maddesi hükümlerine uygun hareket edilmemesi nedeniyle anlaşmazlığın bu madde hükümleri çerçevesinde oluşmuş bir fiyat anlaşmazlığı olarak nitelendirilemeyeceğine, dolayısıyla, Kurulumuzca bir fiyat tespiti cihetine gidilmesinin madde hükmüne uygun düşmeyeceğine,

Söz konusu fiyatların, bu maddede belirtilen usul ve esaslar, işin teknik olarak yapılabilirlik şartları ile inceleme bölümünde belirtilen hususlar da göz önünde bulundurularak taraflarca müştereken belirlenebileceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 25/12/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu: Görüş İstemi
Karar No : 2014/72
Karar Tarihi : 18/12/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... İdaresi tarafından ihale edilen, "... İlkokulu ve Ortaokulu Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek, 17/02/2014 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinin yürütülmesi sırasında, kazı hafriyatının ihale dokümanında belirtilen alan dışında daha yakın bir yere nakledilmesi ve nakliye bedelinin kesilmek istenmesi üzerine, idaresi ile yüklenici arasında anlaşmazlık oluştuğu belirtilerek, konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin 30.04.2014 tarihli dilekçesinde; yumuşak ve sert küskü kazısının, inşaat iş kalemleri açıklamalarında belirtilen kazı döküm alanına izin verilmemesi ve yerine resmi dairelerden izin alınan inşaat alanı yanına nakledilmesi gerekçesiyle bedelinin ödenmediği, işin anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olması nedeniyle kazı naklinin ödenmesi gerektiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

İhale dokümanlarında belirtilen kazı döküm alanı nakliye mesafesi değişikliğinin proje değişikliği olarak değerlendirilmesi gerektiği, yeni nakliye mesafesine göre iş eksilişi oluştuğu, bu nedenle aradaki farkın ödenmemesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, "*Sözleşmenin türü ve bedeli*" başlıklı 6 ncı maddesinde;

"6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır." hükmü,

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "*Geçici hakediş raporları*" başlıklı 39 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında;

"Anahtar teslimi götürü bedel esasına göre yapılan işlerin bedelleri, ihale dokümanında öngörülen ilerleme yüzdeleri üzerinden sözleşmesinde ve eklerinde yazılı esaslara göre ödenir." hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlerde; anahtar teslimi götürü bedel bir işte, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerinde yer alan işlerin tamamını kapsadığı, bu işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı, ayrıca ödemelerin herhangi bir analiz ve birim fiyata dayalı olmayıp ilerleme yüzdeleri üzerinden yapılacağı, ilerleme yüzdelerinin (pursantaj oranlarının) işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliğinin bulunmadığı, proje ve mahal listelerine dayalı olarak hangi imalat seviyesinde sözleşme bedelinin hangi oranında ödeme yapılacağını gösteren bir belgeden ibaret olduğu ve birim fiyat niteliğinde bulunmadığı hususları hiçbir yoruma mahal bırakmayacak şekilde açıktır.

Bu nedenle, anahtar teslimi götürü bedel bir işte, uygulama projesi ve mahal listesinde yer alan herhangi bir imalat kaleminin, teklif birim fiyatlı bir imalat gibi düşünülerek, o imalatın meydana getirilmesinde yapılan işlerin bedellerinin ayrı ayrı değerlendirilmesinin, yukarıda belirtilen sözleşme hükümlerine göre mümkün olmadığı, böyle bir değerlendirmenin “*anahtar teslimi götürü bedel*” esasına aykırı olduğu da son derece açıktır.

Ayrıca, idaresinin yazısından kazı döküm alanının bilgileri dahilinde değiştirildiği belirtilmiş olup, kazı döküm alanının değiştirilmesinin bir proje değişikliği olmadığı ve nakliye bedelinden kesinti yapılamayacağı değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin “... İlkokulu ve Ortaokulu Yapım İşİ” ile ilgili talebe ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İhaleye esas uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerinde işin yürütülmesi sırasında bir değişiklik yapılmamış ise, işin ihaleye esas bu proje ve mahal listesine göre ikmal edilmesi için gerekli olan tüm giderlerin sözleşme bedeline dahil olduğu, bu nedenle nakliye bedelinin kesilemeyeceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 18/12/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu: Görüş İstemi
Karar No : 2014/52
Karar Tarihi : 28/08/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilen, “... Hizmet Binası Deprem Güçlendirme ve Genel Onarım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 27.05.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinin yürütülmesi sırasında, elektrik tesisatı uygulama projesinde yer alan ancak yapımından vazgeçilen O.G enerji nakil hattı ve trafo tesisatı imalat bedellerinin kesilmek istenmesi üzerine yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konuya ilişkin görüşlerimizin bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

İdaresi talep yazısında eksik olan bir kısım bilgi ve belgelerin gönderilmesi 25.06.2014 tarih ve 872 sayılı Bakanlığımız yazısı ile istenilmiş olup, istenilen bu bilgi ve belgeler idaresinin ... sayılı yazıları ekinde gönderilmiştir.

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)’nin 21 inci maddesine göre sözleşme kapsamında yapımından vazgeçilen ve yaptırılmasına karar verilen iş kalemlerine ait fiyatların idaresince mevzuata uygun tespit edilmediğine, işin projesi, mahal listesi ve teknik şartnamesinde bulunmayan trafo tesisatı iş kalemlerinden kesinti yapılmamasına, proje ve mahal listesinde olmayan ancak, idaresince yaptırılan iş kalemlerine ait bedellerin mevzuatına uygun olarak tespit edilmesine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

İhale dokümanlarının 13.03.2013 tarihli tutanakla yükleniciye teslim edildiğine, bu ihale dokümanları arasında yer alan 27 paftadan oluşan projeler içerisinde “O.G proje dosyası + enerji müsaadesi” paftalarının da bulunduğu, bu projelere göre yaptırılmayan trafo tesisatı imalat bedellerinin sözleşme bedelinden düşülmesine ve yerine yapılan imalat bedellerinin ödenmesinin uygun olacağına,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdare yazısı ekinde gönderilen yüklenicinin imzasını havi “İhale Dokümanının Satın Alındığına İlişkin Form” da; satın alınan ihale dokümanları 26 kalem olarak sayılmış, 26 ncı sırada “Proje ve Ataşman Projeler”e yer verilerek “27 pafta proje ve detaydan oluşmaktadır” açıklaması ile dokümanı oluşturan belgelerin tamamının aslına uygun olarak teslim edildiği belirtilmiştir.

Bakanlığımızca eksik belgelerin istenmesi üzerine idaresinin 12.08.2014 tarih ve 11432548 sayılı yazısı ekinde gönderilen 13.03.2013 tarihli ihale dokümanı olduğu şerh edilen “*İhale öncesi satılan dosya içerisinde bulunan proje ve ataşman projeler*” listesi içerisinde “*O.G proje dosyası + enerji müsaadesi*” paftalarının da bulunduğu görülmüştür.

Bilindiği üzere, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ve ikincil mevzuatları hükümlerinde; yeni birim fiyatların tespitinde, sözleşme bedelinin, yaklaşık maliyete oranından hareketle bulunacak bir oranda fiyatların tenzilatı tabi tutulacağına dair bir hüküm bulunmadığı gibi, idarelerde mevcut birim fiyatların aynen alınacağı hususunda da bir hüküm yer almamaktadır. Bu nedenle, sözleşmesi ve eklerinde bu doğrultuda bir uygulama yapılacağına ilişkin hüküm bulunmayan işlerde, yeni birim fiyatların yüklenici ile mutabakat sağlanmadan tenzilat uygulaması yapılarak tespit edilmesi uygun olmamaktadır.

Ayrıca, anahtar teslimi götürü bedel teklif alınan ihalelerde, sözleşmenin 6 ncı maddesi gereğince isteklilerin ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve buna ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için teklif verdikleri ve sözleşmenin de işin tamamı için yapıldığı ile işlerin bedellerinin ödenmesinde yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alındığı, ilerleme yüzdelerinin (pursantaj oranlarının) işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliğinin bulunmadığı, proje ve mahal listelerine dayalı olarak hangi imalat seviyesinde sözleşme bedelinin hangi oranda ödeneceğini gösteren bir belgeden ibaret olduğu ve birim fiyat niteliğinin de bulunmadığı dolayısıyla, ilerleme yüzdelerinden (pursantaj oranlarından) hareketle yapımından vaz geçilen iş kalemlerine ait birim fiyatların tespit edilemeyeceği hususları açıktır.

Bu sebeple, yüklenicinin ihale dokümanlarından elektrik uygulama projeleri arasında yer alan “*O.G proje dosyası + enerji müsaadesi*” paftasındaki imalatları dikkate alarak teklifini vermesi gerektiği, dolayısıyla, söz konusu uygulama projesinde yer alan imalatların teklif bedele dahil olduğu, YİĞŞ'nin 12 nci maddesinde öngörülen kayıt ve şartlara uygun olarak proje değişikliği yapılması halinde, bu değişikliğin bir iş eksilişi veya artışı zorunlu kılması durumunda; YİĞŞ'nin 21 inci maddesi hükmü gereğince, yapımından vazgeçilen işlerin bedelinin sözleşme bedelinden düşülmesi, yapımına karar verilen yeni iş kalemlerinin bedelinin ise yasal iş artışı dahilinde kalması kaydıyla yükleniciye ödenmesi, söz konusu iş kalemlerine ait yeni birim fiyatların, sözleşmesi eki YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde ön görülen usûl ve esaslar ile süreler doğrultusunda yüklenici ile birlikte analize dayalı olarak tespit edilmesi, birim fiyata esas alınacak analiz konusunda ise, aynı maddenin ikinci fıkrasında belirtilen öncelik sırası dikkate alınarak işlem tesis edilmesi ve bir bentteki husus tüketilmeden sonraki bende geçilmemesi gerekmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin “... *Hizmet Binası Deprem Güçlendirme ve Genel Onarım İşi*” ile ilgili talebe ilişkin konular, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İhaleye esas uygulama projesinde yer alan, ancak idaresince yapımından vazgeçilen işlerin bedelinin sözleşme bedelinden düşülmesi, proje değişikliği sonucunda sözleşme kapsamında olmayıp da yapılması gereken işlerin bedelinin yükleniciye ödenmesi ve iş kalemlerine ait yeni birim fiyatların sözleşmesi eki YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde ön görülen usûl ve esaslara göre yüklenici ile birlikte tespit edilmesi gerektiğinin değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 28/08/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2014/49
Karar Tarihi : 26/08/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Kalkınma Ajansı tarafından yaptırılmakta olan “... *Kalkınma Ajansı Hizmet Binası*” inşaatı işinin yapımı sırasında idare ile yüklenici arasında çıkan bazı anlaşmazlık konuları ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında; Ajanslarınca, “*Kalkınma Ajansları Mal, Hizmet ve Yapım İşi Satınalma ve İhale Usul ve Esasları*” na göre ihale edilerek 11.11.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanmış olan söz konusu işin yürütülmesi sırasında, havalandırma tesisatı, kat elektrik data tesisatı ve ana bina giriş kapısı imalatlarına ait bedeller konusunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık çıktığı ifade edilerek konu ile ilgili Kurulumuz görüşlerinin bildirilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen belge ve bilgiler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Anlaşmazlık konuları ile ilgili,

Yüklenici görüş ve talepleri;

İdare yazısı ekinde yer alan yüklenicinin 01.07.2014 tarihli dilekçesinde özetle; havalandırma projesinin değiştirildiği, yaklaşık maliyet tablosunda, mahal listesinde yer almayan havalandırma kanallarının yalnızca projede gösterildiği, projenin değiştirilerek yenilenmesi ve yaklaşık maliyetlerde yer almaması nedeniyle, yeni projeye göre imalatı yapılan havalandırmanın herhangi bir eksiltme yapmadan iş artışı olarak ödenmesi,

Elektrik data tesisatı projesinde, elektrik data kabloları odalarda ikişer adet olarak yer almakta iken projenin değiştirilerek her odaya konulacak data kutularının sayısının artırıldığı, yaklaşık maliyetlerde ve mahal listelerinde yer almadığından yalnızca projede yazı olarak gösterilen otomatik döner kapı imalatının iş artışı kapsamında bedelinin ayrıca ödenmesi,

Bina dış (giriş) kapısının sadece zemin kat planı projesinde yer aldığı ve otomatik döner kapı olarak belirtildiği, projelerde herhangi bir detay verilmediği, yaklaşık maliyette, teknik şartnamelerde ve mahal listelerinde yer almadığından yalnızca projede yazı olarak gösterilen otomatik döner kapı imalatının iş artışı kapsamında bedelinin ayrıca ödenmesi,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

İşe ait sözleşmesinin 6 ncı ve İdari Şartnamenin 45 inci maddelerinde belirtilen hükümler dikkate alındığında; İhale kapsamında hazırlanan havalandırma projesinin “bodrum kat” ile “yangın tesisatı” projeleri içerisinde sunulduğu, bodrum katta otopark alanı olarak kullanılan mahalde giriş altı kat yüksekliğinin 2.40 m olduğu, havalandırma projesinin tatbik edilmesiyle ve tesviye tabakasından sonra otopark için yüksekliğin 1.90 metrenin altına düşeceği, ayrıca mevcut projede yangın holünden geçen havalandırma borularının holün aydınlatmasını engellemesi nedeniyle projenin revize edilerek yeni proje yapıldığı, ihaleye esas ilk havalandırma projesine göre yapılamayan imalatlara ait bedellerinin sözleşme bedelinden düşülmesi, revize projeye göre yapılan imalatlara ait bedellerin yükleniciye ödenmesi,

İhale kapsamında data ve elektrik projelerinin isteklilere “TLF-TV-DATA” projeleri içerisinde verildiği, projelerin tatbiki aşamasında data ve elektrik girişleri yeterli olmadığından ihaleye esas havalandırma projesinin revize edilerek yeni bir proje yapıldığı, ilk projeye göre yapılamayan imalatların bedelinin sözleşme bedelinden düşülmesi, revize projeye göre yapılan imalatların bedelinin de yükleniciye ödenmesi,

Ana bina giriş kapısının, döner kapı şeklinde ihaleye esas projede gösterildiği, bu sebeple teklif bedelin içerisinde olması,

Gerektiğine ilişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Öncelikle anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilen yapım işlerinin, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde belirtilen “Uygulama projesi: Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi .... ifade eder.” tanımına uygun bir proje üzerinden yapılması gerekmekte olup, yapım işlerinde ancak bu takdirde bahse konu işte ortaya çıkan ve benzeri anlaşmazlıkların önüne geçilebilecektir.

İşe ait sözleşmenin, Sözleşmenin türü ve bedeli başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen..... TL toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.”

Hükümleri yer almakta olup, isteklilerin tekliflerini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdikleri ve sözleşmenin de yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedildiği konusunda tereddüte mahal bir husus bulunmamaktadır.

Yaklaşık maliyet hesap cetveli, ihale öncesinde idare tarafından hazırlanan ve isteklilerin hukuken bilgi sahibi olması mümkün olmayan gizli bir belgedir. Yüklenici, tekliflerini yaklaşık maliyete göre değil, işe ait sözleşmenin 6 ncı maddesine göre vermektedir.

İhale dokümanları arasında yer alan mimari, inşaat, makine, elektrik ve yangın tesisatı uygulama projeleri incelendiğinde; mimari uygulama projesi bodrum kat planında ve yangın tesisatı projesi bodrum kat havalandırma planlarında, havalandırma kanallarının gösterildiği ve kapasitelerinin belirtildiği,

Sözleşme eki Genel Teknik Şartnamenin “ Hücreli Tip Aksiyal Garaj Egzost Fanları” başlıklı M05-01 maddesinde garaj havalandırma fanları ile ilgili açıklamaların yer aldığı,

Tadil edilerek hazırlanan “yeni havalandırma” projesinde, havalandırma kanallarının azaltıldığı, ancak kapasitelerinin güçlendirildiği,

Elektrik uygulama projeleri içerisinde yer alan “TLF-TV-DATA” uygulama projesi kat planlarında tlf-tv-data kablo ve kutularının yerleştirildiği, ancak, tadil edilerek hazırlanan sadece 2. Kat elektrik projesinde telefon-data tesisatı kablo ve kutularının artırıldığı,

Bina ana giriş kapısının mimari uygulama projesi zemin kat planında “K10-otomatik döner kapı ve K6- açılır kapı” olarak gösterildiği, ayrıca mahal listesinde “(K10-200/230 - Y.23.244/L ve K6-100/210 - Y.23.244/L” olarak belirtildiği,

Görülmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurulduğunda, havalandırma ve tlf-tv-data tesisatı işlerinde öncelikle ihaleye esas uygulama projesi kapsamında olup da yapımından vaz geçilen ve ihale kapsamında olmadığı halde proje değişikliği ile yapılmasına karar verilen yeni imalatların belirlenmesine, yapımından vaz geçilen is kalemi ile yapılmasına karar verilen yeni is kalemine ait fiyatların, sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.) 'nin 22 inci maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda sözleşmenin taraflarınca müştereken tespit edilmesi, yapılmayan imalat bedellerinin sözleşme bedelinden düşülmesi, ilave edilen imalat bedellerinin yükleniciye ödenmesi gerektiği,

Bina ana giriş kapısının mimari uygulama projesinde ve mahal listesinde yer alması sebebiyle sözleşme bedeli kapsamında olduğu,

Değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin ... Kalkınma Ajansı Hizmet Binası yapımı ile ilgili talebe ilişkin konular, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Havalandırma ve tlf-tv-data tesisatı işlerinde ihaleye esas uygulama projesi kapsamında olup da yapımından vaz geçilen ve revize edilen proje gereği ihale kapsamında olmadığı halde yapılmasına karar verilen yeni iş kalemlerine ait fiyatların, sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş. 'nin 22 inci maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda sözleşmenin taraflarınca müştereken tespit edilmesi, yapılmayan imalat bedellerinin sözleşme bedelinden düşülmesi, ilave edilen imalat bedellerinin yükleniciye ödenmesi gerektiğine,

Bina ana giriş kapısının sözleşme bedeli kapsamında olduğuna,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 26/08/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/46
Karar Tarihi : 26/08/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresi tarafından 02.09.2013 tarihinde ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan, “... *İmam Hatip Okul ve Yurt Kompleksi Yapım İşi*” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

... Başkanlığının, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre Mülga İl Özel İdaresince ihale edilerek, 09.10.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan bahis konusu yapım işinin yürütülmesi sırasında, imalat değişikliği ve ilave imalatlardan dolayı, işte meydana gelen artış ve eksilişlerin hesaplanmasında taraflar arasında anlaşma sağlandığı, ancak daha sonra yapımından vazgeçilen Mekanik Montajlı Cephe Kaplaması imalatlarında projenin aslına dönülmesi ve bunun yükleniciye bildirilmiş olması durumu ile asansör, trafo ve jeneratör imalatlarının sözleşme kapsamında olup olmadığı hususunda ihtilafli durumların ortaya çıkması üzerine, aralarında çıkan anlaşmazlığa ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen yazı ve eki bilgi ve belgeler ile ihale CD’si, ilgili mevzuatları çerçevesinde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Taleple ilgili olarak yapılan ön inceleme sonucu Başkanlığımızca, konu ile ilgili bazı hususların taraflarca açıklanmasına ihtiyaç duyulmuş, 07.08.2014 tarihinde idare ve yüklenici temsilcilerinin katılımı ile yapılan toplantıda Kurulumuz bilgilendirilmiştir.

Anlaşmazlık konuları ile ilgili,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin, idare yazısı ve ekinde gönderilen konu ile ilgili yazılarında özetle; işin yürütülmesi sırasında, idarenin 25.12.2013 tarihli oluru doğrultusunda ihaleye esas projede yer alan, *ÖF-7 Mekanik Montajlı Traverten Cephe Kaplaması yerine, Y.19.055/053 5cm Kalınlıkta Taşyünü Levhalar İle Dış Duvarlarda Dıştan Isı Yalıtımı ve Üzerine Isı Yalıtım Sıvası Yapılması üzerine 25.034/2 Çıplak Beton veya İnce Sıva Üzerine Astar Çekilerek Silikon Esaslı Grenli Cephe Malzemesi ile İstenilen Renkte Kaplama Yapılması* imalatlarının öngörüldüğü,

Ancak, idaresince 12.05.2014 tarihinde alınan ikinci olur ile, ihaleye esas projede yer alan imalat kalemlerine aynen dönülmesinin istenildiği, halbuki önceki olura göre yapılması istenilen imalatlara ait malzemeleri aldıkları, hatta bu imatların önemli bir bölümünün yapıldığı, bu nedenle yapılan imatların bozularak tekrar ihaleye esas projeye dönülmesinin uygun olmayacağına,

Diğer taraftan, asansör imatları için; mimari projelerde sadece asansör kuyu boşluklarının gösterildiği, asansöre ait uygulama projeleri ve mahal listelerinin ihale dokümanları arasında yer almadığı, elektrik özel teknik şartnamesinde de bu imatlarla ilgili herhangi bir bilgi veya tanımın oluşturulmadığı, bu nedenle asansörlere ait imatların iş artışı kapsamında değerlendirilmesinin gerektiğine,

Trafo imatlarında ise; uygulama projesi ve hesapların bulunmadığı, sadece vaziyet planında yerinin gösterildiği ve kapasitesinin 2x1250 KVA olarak belirlendiği, ancak bu veriler ile trafo imatlarının yapılması mümkün olmayacağından, söz konusu imatların iş artışı kapsamında değerlendirilmesinin gerektiğine,

Jeneratör imalatlarında ise, bu imalatlara ait uygulama projelerinin olmadığı, vaziyet planında yer alan kapasite hesaplarına göre 2200 KVA'nın kablo kesitleri seçiminde kullanıldığı, jeneratör seçiminde dikkate alınmadığı, dolayısıyla jeneratör seçimi hesaplarının yeniden yapılması gerektiğinden, bu imatların da iş artışı kapsamında değerlendirilmesinin gerektiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Bu işin sözleşme bedelini üstlenen Gençlik ve Spor Bakanlığınca proje müellifine inşaatın yerinde yaptırılan inceleme neticesinde düzenlenen "Saha İnceleme Raporu"nda, uygulamada ihaleye esas projede bazı değişikliklerin yapıldığının tespit edildiği, değişiklik yapılmadan, proje aslına dönülerek imalatlara devam edilmesi gerektiğinin belirtilmesi üzerine, idarelerince 14.04.2014 tarih ve 42 sayılı yazı ile yüklenici firmaya dış cephe kaplaması, mantolama, sıva ve dış cephe boya imalatlarına ait detaylar kesinleşene kadar imatların durdurulması yönünde talimat verildiği

Daha sonra, Gençlik ve Spor Bakanlığının bu isteği, idarelerine 30.04.2014 tarihli yazı ile bildirilmesi üzerine, 12.05.2014 tarihinde alınan ikinci olur ile yükleniciye ihaleye esas projeye göre imalatlara devam edilmesi talimatının verildiği, ancak yüklenicinin bunu kabul etmeyip, ilk olurla alınan imalatlara devam etmek istediğinden, ikinci olurun yükleniciyi bağlayıcı yönü bakımından Kurulumuz görüşüne ihtiyaç olduğuna,

Asansör imalatı için, Yapı Denetim Komisyonu görüşü olarak; söz konusu imatların proje ve teknik şartnamelerde yer almadığı, ancak yaklaşık maliyet hesaplarına dâhil edildiği görüldüğünden, yüklenicinin asansör imatlarını sözleşme kapsamında yapması gerektiğine,

Diğer taraftan, idaresince kurulan Değerlendirme Komisyonu görüşü olarak; yaklaşık maliyetin yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün olmadığı, proje, mahal listesi ve teknik şartnamesi olmayan asansör imatlarının yüklenicinin taahhüdünde olamayacağı, bu nedenle sözleşmesi kapsamında değerlendirilemeyeceğine,

Trafo ve Jeneratör imatları için, Yapı Denetim Komisyonu ve Değerlendirme Komisyonu görüşü olarak; Elektrik Tesisatı Vaziyet Planında yerinin açıkça gösterildiği, aynı Plandaki hesaplamalar kısmında "*seçilen trafo 2x1250 KVA*" ve "*seçilen jeneratör 2200 KVA*" şeklinde değerinin gösterildiği, ayrıca ihale dokümanları içinde bulunan Elektrik Özel Teknik Şartnamesinde, Trafo Teknik Şartnamesi ve Kabinli Tip Elektrojen Grupları Teknik Şartnamesi başlığı altındaki gerekli açıklamalar ile ilgili detaylar dikkate alındığında, bu imatların sözleşmesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Bir yapım işinin yürütülmesi sırasında idarelerin yaptığı iş ve işlemlerin, işin sözleşmesine, sözleşme eklerine ve ilgili mevzuatına uygun olarak yapılması gerektiği ve bu konudaki yetki ve sorumluluğun tamamen işin idaresine ait olduğu hususunda duraksamaya mahal bir durum bulunmamaktadır. Ayrıca, Bakanlığımız Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16. Maddesinde Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının görevleri belirlenmiş olup bu görevler arasında, idarelerin yaptığı iş ve işlemlerin hukuka uygun olup olmadığı ile ilgili görüş bildirme gibi bir görevi bulunmamaktadır.

İşe ait anahtar teslimi götürü bedel sözleşmenin 6 ncı maddesinde;

"6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2 Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır."

Hükümleri yer almakta olup, yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için verdiği ve sözleşmenin de yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedildiği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınması gerektiği bilinen bir husustur.

İdarenin önce değişikliğe gittiği ancak sonradan tekrar yapılmasına karar verdiği “*Mekanik Montajlı Traverten Cephe Kaplaması*” imalatının, ihaleye esas projede yer alan, işin sözleşmesi gereğince yapılması gereken bir imalat olması ve yüklenicinin iş için verdiği toplam teklif bedelin içinde yer alması sebebiyle bu imalatın yapılmasına karşılık, yükleniciye sözleşme bedeli dışında herhangi bir bedel ödenmesi veya sözleşme bedelinden kesinti yapılması söz konusu olmayacaktır.

Diğer taraftan, asansör imalatlarının ilgili Yönetmelik ve standartlarına uygun olarak hazırlanması ve ihale dokümanları arasında yer verilmesi gerektiği bilinen bir husustur. Ancak, bu imalatların yapımı için gerekli olan asansör projeleri (Kuyu yerlerinin plan ve kesitleri, makine dairesi planı, kapasitesi ve hızı gibi asansörün yapılmasına imkân verecek olan teknik bilgileri içeren nitelikte) ile mahal listesinin dokümanlar arasında bulunmadığı, sadece asansörlere ait jeneratör irtibatıyla ilgili projelendirilmenin yapılmış olduğu görülmüştür.

Asansörlerin yapımı için gerekli olan bu bilgi ve detay projeler olmadan sadece ihale dokümanları arasında yer alan mimari proje kat planlarındaki asansör kovası boşlukları gösterilmiş olması ve isteklinin yasal nedenle bilgi edinmesinin mümkün olmadığı yaklaşık maliyet hesaplarına dâhil edilmiş olmasının asansörlerin teklif bedele dâhil edilebilmesi için gerekli bilgi ve detayların varlığı anlamına gelmeyeceği, dolayısıyla bunlardan hareketle asansörlerin sözleşme kapsamında yapılmasının öngörüldüğünün kabul edilmesinin sözleşmenin 6 ncı maddesine uygun düşmeyeceği değerlendirilmektedir.

İhale dokümanında, elektrik OG projeleri eksik olmakla birlikte, Trafo ve Jeneratör imalatlarının, Elektrik Tesisatı Vaziyet Planında yerlerinin açıkça gösterildiği, aynı plandaki hesaplamalar kısmında “*seçilen trafo 2x1250 KVA*” ve “*seçilen jeneratör 2200 KVA*” şeklinde değerinin gösterildiği, ayrıca ihale dokümanları içinde bulunan Elektrik Özel Teknik Şartnamesinde, Trafo Teknik Şartnamesi ve Kabinli Tip Elektrojen Grupları Teknik Şartnamesi başlığı altındaki gerekli açıklamalar ile ilgili detaylar dikkate alındığında, bu imalatlar için de teklifin verilebileceği, bu nedenle söz konusu imalatların sözleşmesi kapsamında değerlendirilmesinin gerektiğine,

İhale dokümanlarını içeren CD’de bulunan “Elektrik Tesisatı Sistemleri Teknik Şartnamesi”nde yer alan;

“H- ENERJİ TEMİNİ VE SAHA ELEKTRİK İŞLERİ

Atakum İmam Hatip Okulu ve Yurt Kompleksi, Binası enerji ihtiyacı, YÜKLENİCİ ilgili elektrik kurumundan enerji müsaade yazısı için başvuru yapacak. İlgili elektrik kurumundan alınan enerji müsaade yazısına göre enerji ihtiyacı sağlanacaktır. Enerjinin temini ile ilgili tüm işlemleri yapmak, gerekli projelerin (Orta Gerilim ve Trafo vs.) hazırlanması, onaylatılması, ilgili elektrik kurumuna kabulünün yaptırılması, abonelik işlemlerinin yapılması yüklenicinin sorumluluğu altındadır.” hükmü gereğince, enerjinin alınacağı noktadan trafoya kadar olan besleme hattına ait imalatların işin sözleşmesi kapsamında olması gerektiği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin, “... *İmam Hatip Okul ve Yurt Kompleksi Yapım İşi*” ile ilgili, taraflar arasında meydana gelen anlaşmazlık talebine ilişkin konular, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İşinin yürütülmesi sırasında idarelerin yaptığı iş ve işlemlerin, işin sözleşmesine, sözleşme eklerine ve ilgili mevzuatına uygun olarak yapılması gerektiği ve bu konudaki yetki ve sorumluluğun tamamen işin idaresine ait olduğu,

Asansörlere ait imalatların işin sözleşme bedeline dâhil olmadığı,

Trafo ve Jeneratör imalatları ile enerjinin alınacağı noktadan trafoya kadar olan besleme hattına ait imalatların işin sözleşmesi kapsamında olması gerektiği,

Hususlarının değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 26/08/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2014/45
Karar Tarihi : 14/08/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan, “... 600 Yataklı Araştırma Uygulama Hastanesi İkmal İnşaatı Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek, 04.04.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, bahis konusu yapım işinin yürütülmesi sırasında, uygulama projelerinde İT sistem üzerinden beslenmeyen Grup 2 odaları için ilave ödeme yapılıp yapılmayacağı, elektrik sistemleri uygulama projesi, mahal listesi, şartname ve porsantajında olan hasta yatak başı ünitelerinin mekanik sistemler uygulama projelerinde yer almadığı, bununla beraber mekanik tesisat porsantaj, mahal listesi ve şartnamesinde bulunduğu, mekanik projede bulunmayan ilgili imalatların minha edilerek veya yerine başka bir imalat yapılıp yapılamayacağı konuları hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

İdaresi talep yazısında eksik olan bir kısım bilgi ve belgelerin gönderilmesi 02.06.2014 tarih ve 045.01/765 sayılı Başkanlığımız yazısı ile istenilmiş olup, istenilen bu bilgi ve belgeler idaresinin 26.06.2014 tarih ve 546-4982 sayılı yazısı ekinde gönderilmiştir.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Elektrik sistemleri uygulama projelerinde Grup 2 odalarından; ameliyathaneler, yoğun bakım üniteleri, anjiyografi muayene odaları ve prematüre bebek odaları elektrik sistemlerinin İT sistem üzerinden beslenmelerinin yapıldığı, diğer odalarda böyle bir sistem detayının bulunmadığı, sadece teknik şartnamede yer verildiği, bu hali ile uygulama projelerinde bulunmayan, ancak teknik şartnamelerde tanımlanan İT sisteme ait imalatların yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün bulunmadığı, bu nedenle uygulama projelerinde yer almayan diğer Grup 2 odalarının İT sistem üzerinden beslenmeleri imalatlarına ayrıca bir bedel ödenmesi gerektiğine,

Diğer taraftan, hasta yatak başı ünitelerinin bünyesinde elektrik ve mekanik sistemlere ait malzeme ve donanımlar bulunması nedeniyle, elektrik ve mekanik sistemlerin mahal listelerinde, porsantaj tablolarında ve teknik şartnamelerinde ayrı ayrı yer aldığı, uygulama projelerinde ise sadece elektrik projelerinde yer verildiğine,

Bu itibarla, hasta yatak başı ünitelerinin; gerektiği mahallerde tek bir ünite olarak yapılması söz konusu olduğundan, sadece elektrik projesinde gösterimlerinin yapıldığına,

Ancak, İdarece, bu ünitelere hem elektrik hem de mekanik sistemleri mahal listelerinde, porsantaj tablolarında ve teknik şartnamelerde yer verildiğinden bahisle, mekanik projede sehven yer almadığı kabul edilerek, her iki sistemde gösterilen ünitelerin yapılması gerekliliği gibi, mekanik

projede bulunmayan üniteler için sözleşme bedelinden bir kesinti yapılmasının veya yerine başka bir imalat yaptırılmasının uygun olamayacağına,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

İşe ait elektrik sistemleri uygulama projelerinde Grup 2 odalarından bir kısmının IT sistem üzerinden beslenmelerinin yapıldığı, ancak Elektrik Sistemleri Şartnamesine göre, tamamının IT sistem üzerinden beslenmelerinin gerektiği, bu itibarla sözleşmenin Diğer Hususlar başlıklı 33.1.18 inci maddesi dikkate alınarak, ilave bir ödeme yapılmaksızın bu imalatın diğer Grup 2 odalarında da yapılmasının gerekli olduğuna,

Diğer taraftan, Elektrik Sistemleri Uygulama Projesi ve buna ait mahal listesi, şartname ve porsantajında "742-571" poz no'lu "Hasta Yatak Başı Ünitesi" ve "742-574" poz no'lu "Yoğun Bakım Pendant Hasta Yatak Başı Ünitesi" yer almakta olup, bu iş kalemlerinin Mekanik Sistemleri Uygulama Projesinde bulunmadığı, ancak mahal listesi, şartname ve porsantajında "ÖZEL-402 poz no'lu "Hasta Yatak Başı Ünitesi-üç kanal-tekli-150 cm" ve "ÖZEL-403" poz no'lu "Yoğun Bakım Yatak Başı Ünitesi tekli yatay tip" iş kalemlerinin müşterek olarak sehven bulunduğu, poz detaylarının da birbirleriyle örtüştüğü, bu imalatlara ilave olarak Elektrik Sisteminde aydınlatma ve priz sortisi, Mekanik Sistemde ise medikal gaz prizlerinin ayrıca ödeneceğinin belirtildiği,

Bu itibarla, sözleşmenin Diğer Hususlar başlıklı 33.1.24 üncü maddesine göre Mekanik Projede bulunmayan Hasta Yatak Başı Ünitesinin minha edilerek yerine başka bir imalatın yaptırılabilmesine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların bu görüşleri belirtildikten sonra, konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdare yazısı ekindeki ihale CD'sinde, elektrik sistemleri uygulama projelerine bakıldığında; Grup 2 odalarının bir kısmının IT sistem üzerinden beslendiği görülmektedir. Ancak işe ait Elektrik Uygulama İşleri Teknik Şartnamesinde, Grup 2 odalarında hastanın tedavi yapıldığı yerlerin her birinde priz çıkışlarının IT sistem üzerinden besleneceği, bunun da Haziran 2012 tarihli Tıbbi mekânlar TS IEC 60364-7-710 numaralı TÜRK STANDARDI gereği olduğu bilinmektedir.

İşe ait sözleşmenin "Diğer hususlar" başlıklı 33 üncü maddesindeki;

"7- Yüklenici imalatları projesi ile sözleşme ekinde yer alan teknik şartnameler ve pozla ifade edilen imalatlar içinde Genel Teknik Şartname ve birim fiyat tariflerine uymakla mükelleftir.

8- Projede yer alan imalatın teknik olarak yapılabilmesi için mutlaka gerekli olan projede yer alan imalatın mütemmim cüzü kabul edilen bir başka imalat projede yer almasa dahi yüklenici tarafından mutlaka yapılacak ve bunun için ilave hak iddiasında bulunmayacaktır.

18- Projelerin Uygulanması ve Doğabilecek Sorunlar: Projeler, detaylar, mahal listeleri, teknik şartnamelerin bütünü ve sözleşmeler arasında herhangi bir uyumsuzluk olması halinde uygulamada esas alınacak olanı idare belirleyecektir.

21- Standartlar: Aksi belirtilmediği sürece, en son tarihli Türk Standartlar Enstitüsü standartları ya da eşdeğer Uluslararası standartlar geçerli olacaktır."

Hükümleri ile işe ait sözleşmenin 8 inci maddesindeki;

"8.1. Sözleşme, ekindeki ihale dokümanı ve diğer belgelerle bir bütündür, idareyi ve Yükleniciyi bağlar. Ancak, Sözleşme hükümleri ile ihale dokümanını oluşturan belgelerdeki hükümler arasında çelişki veya farklılık olması halinde, ihale dokümanında yer alan hükümler esas alınır."

Hükmü birlikte dikkate alındığında, Grup 2 odalarının her birinin IT sistem üzerinden beslenmelerinin gerekli olduğu ve bunun da sözleşme kapsamında yapılmasının gerektiği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, anlaşmazlık konusu olan, hasta yatak başı üniteleri için ihale CD'sine bakıldığında;

Elektrik projesinde, teknik şartnamesinde ve mahal listesinde bu ünitelerin yer aldığı,

Mekanik projesinde ise; Söz konusu ünitelerin olmadığı, sadece gaz prizlerinin görüldüğü, ancak teknik şartnamesinde ve mahal listesinde bu ünitelerin yer aldığı görülmektedir.

Bu tespite dayalı olarak, İŖe ait sözleşmenin 6.1 inci maddesinde; *“Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (.... TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.”* Hükmüne göre, mahal listesi ve teknik şartnamede yer alan hususların uygulama projesine dayalı olarak düzenlenmesi esas olmaktadır. Sözleşmenin 8.1 inci maddesindeki; ihale dokümanlarını oluşturan belgeler arasındaki sıralamaya göre, uygulama projeleri öncelikli olup, projesinde yer alan iş kaleminin noksansız olarak imal edilip, geçici kabule uygun hale getirilmesi sonucunda, ihale dokümanları arasındaki farklılıktan veya mükerrerlikten dolayı sözleşme bedelinden bir kesinti yapılmasının uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Grup 2 odalarının her birinin IT sistem üzerinden beslenmelerinin gerekli olduğu ve bunun da sözleşme kapsamında bulunduğuna,

Hasta yatak başı üniteleri için, sözleşme bedelinden bir kesinti yapılmasının uygun olmayacağına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 14/08/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2014/43
Karar Tarihi : 25/07/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediye Başkanlığı tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... İçmesuyu Arıtma Tesisi 1. Kısım İnşaatı" işi ile ilgili görüş talebidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısı ve eklerinde özetle; 20.12.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... İçmesuyu Arıtma Tesisi 1. Kısım İnşaatı" işinde; fiyat farkı uygulaması hususunda Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin 07.04.2014 tarihli dilekçesinde; güncel indeks olarak, hakedişin düzenlendiği tarihin içinde bulunduğu aydan bir önceki aya ait indeksin alınması gerektiği, ancak, idarece güncel indeks olarak iş programı üzerinden gerçekleştirilen imalatın yapıldığı aydan bir önceki aya ait indeks alınarak uygulama yapıldığı, bu nedenle yapılan hatalı uygulamanın düzeltilmesi talebinde bulunduğuna,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

Fiyat farkı ile ilgili hesaplamalarda; "Temel indeks" olarak ihale tarihinden bir önceki aya ait indeksin alındığı, "*Güncel indeks*" olarak ise herhangi bir aya ait onaylı iş programındaki ödenek harcanmadığı takdirde, daha sonraki aylarda yapılacak hakedişlerde, hakediş toplamları ödeneğin harcanamayan kısmına eşit olana kadar, iş programı gerçekleştirilmemiş imalatın yapıldığı aydan bir önceki aya ait indeksler alınmak suretiyle hakedişlerin düzenlendiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların bu görüşleri belirtildikten sonra, konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.)'nin "*Geçici hakediş raporları*" başlıklı 39 uncu maddesinde;

"... (4) *Hakediş raporlarının düzenlenmesinde aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır:*

Geçici hakediş raporları yüklenicinin başvurusu üzerine, sözleşme veya eklerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça her ayın ilk beş işgünü içinde düzenlenir. ...

İşe başlanıldığı tarihten itibaren meydana getirilen işler, yapı denetim görevlisi tarafından yüklenici veya vekili ile birlikte ölçülür ve bulunan miktarlar sözleşmedeki esaslara uygun olarak hakediş raporuna dahil edilir...." hükümleri,

İşe ait Sözleşme'nin "*Tanımlar*" başlıklı 14.2.1 inci maddesinde;

“Bu esasların uygulanmasında; ...

j) *Uygulama ayı: İdarece onaylanmış iş programına uygun olarak işlerin gerçekleştirildiği ayı,*

k) *Temel indeks: İhale (son teklif verme) tarihinin içinde bulunduğu aydan bir önceki aya ait indeksi,*

l) *Güncel indeks: Hakedişin düzenlendiği tarihin içinde bulunduğu aydan bir önceki aya ait indeksi,*

m) *Fiyat farkı: Birim fiyat sözleşmelerde, uygulama ayı içinde iş programına uygun olarak gerçekleşen imalat iş kalemleri ve ihzarat için; anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde ise, uygulama ayı içinde iş programına uygun olarak ilerleme yüzdelerine göre gerçekleşen imalat iş grupları için, bu Esaslara göre ödenecek veya kesilecek bedeli,*

İfade eder. ...” tanımları ile,

“İş Programı ve Ödenek Dilimi” başlıklı 14.2.4 üncü maddesinde;

“... Herhangi bir aya ait onaylı iş programındaki ödenek harcanamadığı takdirde, daha sonraki aylarda yapılacak hakedişlerde, hakediş toplamları ödeneğin harcanamayan kısmına eşit olana kadar, iş programı gerçekleştirilmemiş ayın indeksi uygulanır. ...”

Hükümleri yer almaktadır.

Belirtilen bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, fiyat farkının uygulama ayı içinde iş programına uygun olarak gerçekleşen imalata verilmesi gerektiği, sözleşme konusu işlerin iş programına uygun olarak gerçekleştirileceği, her bir uygulama ayında gerçekleştirilen işlere ait hak edişlerin ise, işlerin gerçekleştirildiği ayı müteakip Sözleşme ve eklerinin hükümleri gereği her ayın ilk beş işgünü içinde düzenleneceği, iş ve işlemlerin bu hükümlere uygun olarak gerçekleştirildiği takdirde, güncel indeks olarak hakedişin düzenlendiği tarihin içinde bulunduğu aydan bir önceki aya ait indeksin alınacağına herhangi bir tereddüdün olmayacağı hususları açıktır.

Güncel indeks tanımı irdelendiğinde ise; “*hakediş düzenleme tarihine*” atıf yapıldığı, ancak, hakediş düzenleme tarihinin tanımına yer verilmemiş olduğu sebebiyle, fiyat farkı hesabında güncel indeksin alınacağı “*bir önceki ayın*” nasıl tespit edileceği hususu açık olmamakla birlikte, yukarıdaki hükümlere uygun olarak hareket edilmesi halinde,

İş programına göre, uygulama ayı içinde gerçekleştirilen işler için uygulama ayından sonraki ayın ilk beş işgünü içinde hakediş düzenlenmesi dolayısıyla, “*güncel indeks*”in hakedişin düzenlendiği tarihin içinde bulunduğu aydan bir önceki aya ait indeks olacağı, diğer bir ifadeyle uygulama ayı indeksi olacağı,

Herhangi bir aya ait onaylı iş programındaki ödenek harcanamadığı takdirde, daha sonraki aylarda yapılacak hakedişlerde, hakediş toplamları ödeneğin harcanamayan kısmına eşit olana kadar, iş programı gerçekleştirilmemiş ayın indeksinin, diğer bir ifadeyle yine uygulama ayı indeksinin uygulanacağı değerlendirilmektedir.

4- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre; “... *İçmesuyu Arıtma Tesisi 1. Kısım İnşaatı*” İşi’nde;

İnceleme bölümünde yapılan açıklamalar ile işe ait Sözleşme hükümleri dikkate alınarak uygulama yapılması ve herhangi bir aya ait onaylı iş programındaki ödenek harcanamadığı takdirde, daha sonraki aylarda yapılacak hakedişlerde, hakediş toplamları ödeneğin harcanamayan kısmına eşit olana kadar, iş programı gerçekleştirilmemiş ayın indeksinin uygulanması suretiyle fiyat farkı hesabının İdaresince yapılabileceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 25/07/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu: Görüş İstemi
Karar No : 2014/36
Karar Tarihi : 26/06/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilen, “... Hizmet Binası Deprem Güçlendirme ve Genel Onarım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek, 27.05.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinin yürütülmesi sırasında, uygulama projesinde bazı duvarlarda gösterilen 90 cm doğal granit kaplamanın yaptırılmadığı, bedelinin kesilmek istenmesi üzerine yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konuya ilişkin görüşlerimizin bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İşin uygulama projesinde, binanın tüm duvarlarına 90 cm yüksekliğinde Özel 9 pozundan doğal granit duvar kaplaması yapılmasının yazıldığı, sadece merdiven mahallinde yer alan imalatlar yaptırılarak bedelinin ödendiği, yaptırılmayan imatlardan dolayı kendisinin hiçbir kusurunun bulunmadığı, onaylı iş programı dışında gerçekleşen bu durumdan dolayı hakedişinden kesinti yapılmaması,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

Mimari uygulama projesinde bazı mahallerin duvar kaplamalarında 90 cm doğal granit imalatının gösterildiği, ihale aşamasında yüklenicinin ihale dokümanlarını görerek teklifini verdiği ve yaptırılmayan imalatın bedelinin kesilmesine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, sözleşmenin türü ve bedeli başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.”

hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm gereğince yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve buna ilişkin mahal listelerine dayalı olarak verdiği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınması gerektiği konusunda duraksamaya mahal bir husus bulunmamaktadır.

İdare yazısı ekinde gönderilen işe ait mimari uygulama projesi, kesit ve görünüşlerde pek çok mahalde, “duv: plastik boya (25.048-3) + 90 cm doğal granit (özel 9)” imalatının yer aldığı, mahal listesinde ise sadece M1 merdiveninde “Özel 9 doğal granit duvar kaplaması” imalatına yer verildiği görülmektedir.

Anahtar teslimi götürü bedel işlerde bu tür anlaşmazlıkların yaşanmaması için ihaleye esas uygulama projesinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü maddesinde yer alan; “*Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi ifade eder*” tanımına uygun nitelikte bir proje olması gerekmektedir.

Mahal listelerinin uygulama projelerine dayalı olarak hazırlanması, uygulama projesine göre yapılması gereken bir imalata mahal listesinde yer verilmemesinin uygun olmadığı, uygulama projesi ile mahal listesi arasında bir çelişki olması durumunda, sözleşme ve eklerinde bu konular ile ilgili bir düzenleme var ise bunlara başvurulabileceği, bunun mevcut olmaması ve projenin eksiksiz ve kusursuz olması durumunda, ihaleye esas projenin dikkate alınmasının gerekli olacağı bilinen bir husustur. Bu sebeple yüklenicinin, proje üzerinde yer alan “..+ 90 cm doğal granit (özel 9)” imalatını da dikkate alarak teklifini vermesi gerektiği, başka bir ifade ile bu imalatın teklif bedele dahil olduğu, yapımından vazgeçilmesi halinde birim fiyatının, sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nin (YİGŞ) 22 nci maddesi hükümlerine göre yüklenici ile birlikte yapılarak bedelinin sözleşme bedelinden düşülmesi, bunun yerine yapılacak imalata ait fiyatın da aynı usul ve esaslara göre yapılarak yükleniciye ödenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin “... *Hizmet Binası Deprem Güçlendirme ve Genel Onarım İş*” ile ilgili talebe ilişkin konular, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İhaleye esas uygulama projesinde yer alan, ancak idaresince yapımından vazgeçilen 90 cm doğal granit (Özel-9) imalatına ait bedelin sözleşme bedelinden düşülmesi, bunun yerine yapılacak imalata ait bedelin yükleniciye ayrıca ödenmesi gerektiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 26/06/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu :Görüş talebi
Karar No : 2014/35
Karar Tarihi : 26/06/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan “... *Arası Tercihli Ulaşım Yolu İstinat ve İhata Duvarları ile Üzeri Korkuluk Yapılması I. Kısım ...*” işi ile ilgili görüş talebidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısı ve eklerinde özetle; 25.02.2014 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlanan işde; Özel Teknik Şartname’de yapılması öngörülen ancak Birim Fiyat Teklif Cetveli’nde yer almayan üç adet iş kalemi için, yüklenicinin yeni birim fiyat yapılması talebinde bulunduğu, ancak, idaresince söz konusu iş kalemlerine Özel Teknik Şartname’de yer verilmiş olması nedeniyle yeni birim fiyat tespit edilerek ödeme yapılmasının mümkün bulunmadığı belirtilerek, konu hakkındaki Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, Kurulumuzca aşağıda belirtildiği şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Özel Teknik Şartname’nin “*B- İmalata İlişkin Hususlar:*” kısmının 2, 3 ve 5 inci maddelerinde yer alan ve yapılması istenen “*21.017/1 pozuna tekstür ilavesi, istinat duvarı genleşme derzlerine strafor ve su tutucu bant konması ile istinat duvarı boyunca her 15 mt de olmak üzere Ø150’lik PVC boru ile barbakan yapılması*” imalatlarının Teklif Cetveli’nde yer almadığı, bu nedenle, bu imalatlar için yeni birim fiyat yapılarak ödeme yapılması talebinde bulunduğu,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

Söz konusu işte, proje değişikliğinin bulunmadığı, yeni birim fiyat yapılması talep edilen iş kalemlerine Özel Teknik Şartname’de yer verilmiş olmasıyla, bahse konu imalatların yapımının işin başlangıcında planlandığı, bu durumun yüklenici tarafından bilindiği ve işin devamında ortaya çıkan yeni bir imalat olmadığı belirtilerek, yeni birim fiyat tespit edilerek ödeme yapılmasının mümkün olmadığına,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların belirtilen bu görüşlerinden sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Bilindiği üzere, birim fiyat sözleşmelerde; istekliler tekliflerini ihale dokümanında yer alan ön ve/veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak verdiklerinden, yaptırılacak her bir iş kaleminin miktarı ile birlikte birim fiyat teklif cetvelinde yer verilmesi suretiyle idarelerce hazırlanması ve özellikle teklifleri etkileyecek birim fiyat tarifleri ve imalatların yapım şartlarını detaylandıran teknik şartnamelerin, iş kapsamında yaptırılacak imalat kalemlerine ait girdileri ve yapım şartlarını tam olarak yansıtması gerekmekte, bu dokümanların ve dolayısıyla teklif cetvelindeki iş kalemlerinin işe özgü şartlar taşıması mevzuatın gereği olmaktadır.

İhale dokümanları arasında yer alan; Birim Fiyat Teklif Mektubu'nun,

5 inci maddesinde; *“Teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarının ve mahiyetinin ihale dokümanında yer alan teknik şartnameye ve projelere uygun olduğunu kabul ediyoruz.”* hükmü,

İşe ait sözleşmenin 6.1 maddesinde; *“Bu Sözleşme, birim fiyat sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan ön ve/veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak, İdarece hazırlanmış birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı olan ..... bedel üzerinden akdedilmiştir.”* Hükmü,

Mevcut bulunmaktadır.

Belirtilen bu hükümlerden de anlaşıldığı üzere, isteklilerin, tekliflerini yalnız birim fiyat tarifine dayalı olarak vermesi ön görülmemekte, bununla birlikte ihaleye esas proje ile buna ilişkin mahal listelerinin de dikkate alınarak verilmesi ve verildiğinin kabulü gerekli olmaktadır.

Birim fiyat tariflerinin mevzuatına uygun şekilde düzenlenmemiş olması halinde dahi, bir imalatın gerçekleştirilmesi için gerekli olacak girdilerden bir kısmı ile ilgili sözleşme ve eklerinde ayrıca bir fiyat düzenlemesi yapılmamış ise, isteklilerin teklif fiyatlarını, yalnız iş kalemi tarifine göre değil, projesinde gösterilen imalatın eksiksiz ve kusursuz yapılması için gerekli girdileri kapsayacak şekilde vermesinin, birim fiyat sözleşmenin gereği olduğu hususunda duraksamaya mahal bir durum bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, işe ait Özel Teknik Şartname'nin *“B. İMALATA İLİŞKİN HUSUSLAR:”* kısmında;

“... 2. İmalatı yapılacak betonarme perdede görünür yüzeyler idarenin belirleyeceği şekil ve desende yapılacaktır. (tekstürlü, çıtalı vb.)

3. Ano birleşimlerinde yer alan derz boşlukları arasına strafor konulacak ve su tutucu bant yerleştirilecektir. ...

5. Betonarme perdelerin her anosunda; bir tane Ø150'lik PVC boru idarenin vereceği kotlarda yerleştirilecektir. ...”

Düzenlemesi yer almakta olup, ihale öncesinde bu imalatların ihale kapsamında yapılmasının ön görüldüğü dikkate alınarak, isteklilerin tekliflerini buna göre vermesi gerektiğinin kabul edilmesi, ön kısımda belirtilen hükümlere uygun bir değerlendirme olacağı mütalaa edilmektedir.

İdare yazısı ve eklerini içeren dosya muhteviyatından; isteklilerin, ihale öncesi belirtilen iş kalemlerinin, bu ihale kapsamında yaptırılıp yaptırılmayacağı, yaptırılacak ise ilave bir bedelin ödenip ödenmeyeceği hususunda, ihale öncesi idaresinden bir talebinin olmadığını anlaşıldığı, bu durumda isteklilerin teklif fiyatlarını belirlerken, bu imalatlar için gerekli olan tüm girdileri dikkate alması gerektiği değerlendirilmektedir.

4 - KARAR

İdaresinin *“... Arası Tercihli Ulaşım Yolu İstinat ve İhata Duvarları ile Üzeri Korkuluk Yapılması I. Kısım ...”* İşi ile ilgili talebe ilişkin konular, inceleme bölümünde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Özel Teknik Şartname'de yer alan 21.017/1 pozuna tekstür ilavesi, istinat duvarı genişleme derzlerine strafor ve su tutucu bant konması ile istinat duvarı boyunca her 15 mt'de olmak üzere Ø150'lik PVC boru ile barbakan yapılması işlerinin, teklif cetvelinde yer alan ilgili imatları kapsamında olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 26/06/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/31
Karar Tarihi : 29/05/ 2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığınca yaptırılmakta olan “... *Kültür Park Rekreasyon Alanının İkmal Yapım*” işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek 10.10.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “... *Kültür Park Rekreasyon Alanının İkmal Yapım İş*”nde; Kanalizasyon, yağmur suyu ve içmesuyu imalatlarının, uygulama projeleri ve mahal listelerinin bulunmadığından bahisle, yüklenici bu imalatları sözleşmenin 27 nci maddesinde belirtilen iş artışı kapsamında yapabileceğini ifade etmesi üzerine yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, sözleşme taraflarının uyuşmazlığa ilişkin görüş ve talepleri özet olarak aşağıda bildirildiği şekildedir.

Yüklenici görüş ve talebi; İşin anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olması nedeniyle ihaleye esas dokümanlar arasında binalara ait kanalizasyon, içme suyu ve yağmur suyu hattı imalatlarının, uygulama projelerinin ve bunlara ilişkin mahal listelerinin bulunmadığı, bu nedenle bu imalatların ihale kapsamında olmadığından yapılamayacağına,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi; İhale dokümanında yer alan Ek Özel İdari ve Teknik Şartnamenin 8. Maddesinde, kanalizasyon, içme suyu ve yağmur suyu projelerinin hazırlanması ve onaylandıktan sonra yapımının bedelsiz olarak yapılacağı belirtilmiştir, ihale aşamasında bu konu ile ilgili herhangi bir itirazın olmadığı, İhale sonuçlandıktan sonra 21.10.2013 tarihli iş yeri teslim tutanağının A-bendinin 3. maddesinde de konunun ayrıca belirtildiği, 03.04.2013 tarihli yüklenicinin teklif mektubunda da ihale kayıt numarası ve adı yer alan ihaleye ilişkin, ihale dokümanını oluşturan tüm belgeler tarafımızdan okunmuş, anlaşılmış ve kabul edilmiştir hükmünün yer alması nedeniyle, söz konusu imalatların sözleşmeye bağlanan ihale kapsamında yaptırılmasının uygun olduğuna,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların belirtilen bu görüşlerinden sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdare yazısı ekinde gönderilen İhale dokümanları olduğu ifade edilen CD’de yer alan, Ek Özel İdari ve Teknik Şartnamesi 8. Maddesinde,

“*Binalara ait, kanalizasyon ve yağmursuyu şebekelerinin bina toplama noktasından sonra başlanıp, ana şebekelere bağlantısının yapılması ile ilgili tüm işler yüklenici tarafından yapılacaktır. Rekreasyon alanı içerisinde kanalizasyon, içmesuyu ve yağmursuyu projeleri yer teslimi yapıldıktan sonra yüklenici firma tarafından bedelsiz olarak hazırlanacak, İdarece onaylandıktan sonra uygulamaya başlanılacaktır. Söz konusu işler, 04 nolu Açık alanlar Peyzaj İşleri İnşaat İmalatları kapsamında yaptırılacak olup, İhale dokümanında belirtilen grup pürsantajı dışında herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.*” hükmü yer almaktadır.

İşe ait sözleşmenin, Sözleşmenin türü ve bedeli başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... TL toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.”

Denilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62-c) maddesi gereğince, anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilen yapım işlerinin, kanunda belirtilen tanımına uygun uygulama projesi üzerinden ihale edilmesi gerektiği kanuni bir zorunluluktur.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesinde;

“Uygulama projesi : Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ... İfade eder.”

Şeklinde tanımlanmaktadır.

Ek Özel İdari ve Teknik Şartnamesi 8. Maddesi hükmünde; Binalara ait, kanalizasyon ve yağmursuyu şebekelerinin bina toplama noktasından sonra başlanıp, ana şebekelere bağlantısının yapılması ile ilgili tüm işlerin yüklenici tarafından yapılacağı, Rekreasyon alanı içerisinde kanalizasyon, içmesuyu ve yağmursuyu projelerinin yer teslimi yapıldıktan sonra yüklenici firma tarafından bedelsiz olarak hazırlanacağı, İdarece onaylandıktan sonra uygulamaya başlanılacağı, söz konusu işlerin 04 nolu Açık alanlar Peyzaj İşleri İnşaat İmalatları kapsamında yaptırılacağı ve tüm bunlar için ihale dokümanında belirtilen grup porsantajı dışında yükleniciye herhangi bir ilave ödeme yapılmayacağı öngörülmektedir.

Sözleşmenin yürütülmesi sırasında bu tür ihtilaflarla karşılaşılması için ihale öncesi binalara ait kanalizasyon, içme suyu ve yağmur suyu hattı imalatlarının uygulama projelerinin mevzuatlarına uygun olarak hazırlanmasının gerekli olduğu bilinen bir husustur. Bu doğrultuda hareket edilmemesi belirtilen ihtilafların oluşmasına neden olmakta olup, bunun sorumluluğu da tabii olarak idaresine ait bulunmaktadır.

Ancak, bahse konu Ek Özel İdari ve Teknik Şartnamesi 8. Maddesinde belirtilen düzenlemenin yapılmış olması nedeniyle, bu hüküm dikkate alınmadan talebe ilişkin konuda bir karar ihdas edilmesinin sözleşme hükümlerine uygun düşmeyeceği açıktır.

Bütün bu hususlar birlikte göz önünde bulundurulduğunda;

İhaleye esas projenin 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun tanımlar başlıklı 4. Maddesi ve aynı kanunun 62 nci maddesine göre bir uygulama projesi olmadığı, buna karşılık İhaleye esas dokümanlar arasında yer alan, Ek Özel İdari ve Teknik Şartnamesi 8. Maddesinde, uygulama projesi ve imalatların yapımı ile ilgili bir kısım düzenlemeler yapıldığı, dikkate alındığında ihaleye esas dokümanlar arasında bu imalatların inşa edilmeyeceğine ilişkin bir belirsizliğin olmadığı, isteklilerin ihaledeki tekliflerini bu durum dikkate alınarak verdikleri konusunda herhangi bir tereddüt bulunmadığı, bu nedenle binalara ait kanalizasyon, yağmur suyu ve içme suyu projelerinin hazırlanması ve bu imalatlarının yapımının yüklenicinin uhdesinde olduğu, dolayısı ile bu imalatların proje çizim ve yapım bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin “... Kültür Park Rekreasyon Alanının İkmal Yapım” işi ile ilgili taraflar arasında meydana gelen uyuşmazlık ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Binalara ait Kanalizasyon, yağmur suyu ve içme suyu projelerinin hazırlanması ve bu imalatlarının yapımının sözleşme kapsamında olduğuna,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 29/05/2014 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/30
Karar Tarihi : 15/05/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığınca yaptırılmakta olan “... Gölet Alanı Çevre Düzenleme Yapım” işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 16.05.2013 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlanan “... Gölet Alanı Çevre Düzenleme Yapım İşİ”nde; kablo hattı, kanalizasyon ve yağmursuyu hattının kazısı yapıp borular döşendikten sonra kalan boşlukların doldurulması bedelini yüklenici ayrıca talep ettiği belirtilerek, yükleniciye dolgu bedelinin ödenip ödenmeyeceği konusunda görüşümüzün bildirilmesi istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, sözleşme taraflarının uyumsuzluğa ilişkin görüş ve talepleri özet olarak aşağıda bildirildiği şekildedir.

Yüklenici görüş ve talebi; Kanalizasyon ve yağmursuyu hatlarının kazıldığı, boruların döşendiği ve yine aynı malzeme ile doldurulduğu, bu dolguların İller Bankası, İzsu, DSİ tarafından ödendiğine dair çeşitli belgeler sunulmasına rağmen 1 ve 2 no’lu hakedişlerde ödenmediğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi; Sözleşmesi gereği yapılması gereken elektrik kablolama işlerinde, kanalizasyon ve yağmursuyu hattı döşenmesi işi için, yaklaşık maliyeti oluşturulurken 15.001/2B poz no’lu Makine ile her derinlik ve genişlikte yumuşak toprak kazının yapılmasının uygun görüldüğü, bu pozun tanımında “Yumuşak ve sert toprak zeminde makine ile kazının yapılması, taşıtlara yüklenmesi, 25 mt.ye kadar taşınması depo imla ve sedde yerine boşaltılması, serilmesi, inşaat yapıldıktan sonra kalan boşlukların doldurulması kazılan yerin taban ve yan cidarlarının depo ve dolgu tesviyesi ve düzeltilmesi için yapılan her türlü malzeme, zayıat, işçilik, araç ve gereç giderleri ve kârı dahil” denildiği, bu tanıma göre boru döşeme ve kablolama işlemleri gerçekleştirildikten sonra, kazı alanının yanına istif edilmiş olan malzeme ile kalan boşlukların doldurulduğu, boşlukların doldurulması için farklı bir yerden gelen farklı bir malzemenin kullanılmadığı, kazıdan çıkan malzemenin dolgu olarak kullanıldığı bu nedenle yükleniciye ayrıca dolgu parası ödenmesinin uygun görülmediğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların belirtilen bu görüşlerinden sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İnşaat Teknik Şartnamesinde; “Makine ile her derinlik ve her genişlikte yumuşak ve sert toprak kazılması (Derin kazı)

Yumuşak ve sert toprak zeminde; makina ile kazının yapılması, taşıtlara yüklenmesi, 25 metreye kadar taşınması, depo, imla veya sedde yerinde boşaltılması, serilmesi, inşaat yapıldıktan sonra kazı yerinde kalan boşlukların doldurulması, kazılan yerin taban ve yan cidarlarının, depo ve dolgunun tesviyesi ve düzeltilmesi için yapılan her türlü malzeme ve zayıatı, işçilik, araç ve gereç giderleri, müteahhit genel giderleri ve kârı dâhil, 1 m³ kazı fiyatı: ÖLÇÜ: Kazının hacmi kazı projesi üzerinden hesaplanır.

NOT: 1) Bu birim fiyata su zammı, iksa, 25 metre dışındaki taşıma, dolgunun sulama ve sıkıştırma bedelleri dâhil değildir. 2)Derinlik zammı ödenmez.” tarifi bulunmaktadır.

Bu birim fiyat tarifine göre, su zammı, iksa, 25 metre dışındaki taşıma, dolgunun sulama ve sıkıştırma bedellerinin birim fiyata dâhil olmadığı ancak, kablo hattı, kanalizasyon ve yağmursuyu hattının kazısı yapılıp borular döşendikten sonra kalan boşlukların doldurulması imalatında makine ile kazının yapılması, taşıtlara yüklenmesi, 25 metreye kadar taşınması, depo, imla veya sedde yerinde boşaltılması, serilmesi, inşaat yapıldıktan sonra kazı yerinde kalan boşlukların doldurulması, kazılan yerin taban ve yan cidarlarının, depo ve dolgunun tesviyesi ve düzeltilmesi işlerinin bu iş kalemi kapsamına dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

... Başkanlığınca yaptırılmakta olan “... *Gölet Alanı Çevre Düzenleme Yapım*” işi ile ilgili görüş talebe ilişkin konular, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Kablo hattı, kanalizasyon ve yağmursuyu hattının kazısı yapılıp borular döşendikten sonra kalan boşlukların doldurulması imalatının “Makine ile her derinlik ve her genişlikte yumuşak ve sert toprak kazılması (Derin kazı)” iş kalemi kapsamında olduğuna, dolgunun yapılması sırasında bilfiil ve tekniğine uygun olarak sulama ve sıkıştırma yapılmış ise bunun kazı bedeline dahil olmadığına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 15/05/2014 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2014/28
Karar Tarihi : 09/04/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek birim fiyat sözleşmeye bağlanan “... Altyapı, Üstyapı ve Sanat Yapıları KM: 0+00 - 23+300 Arası Yapım İşİ” ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresi ... sayılı yazısında özetle; İdareleri tarafından ihale edilerek 10.10.2012 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlanan bahis konusu yapım işinde; ihaleden sonra bir kısım yerlerin Karayolları Genel Müdürlüğü ağına alınması nedeniyle, 7 yerleşim bölgesini kapsayan çevre yolların ihaleye esas projeye ilave edildiği, ilave edilen kesimlere uygulanacak kazı fiyatı konusunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konu hakkında görüşümüzün belirtilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Yüksek Fen Kurulunda inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Başvuruya esas konu ile ilgili,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Karayolları Bölge Müdürlüğünce hazırlanan analize bağlı kalarak hazırladıkları Poz No: 2200 (1) iş kalemine ait 21,53 TL/m³ lik fiyatın uygulanması gerektiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

İşin kontrollüğünü yürüten Karayolları Bölge Müdürlüğü tarafından belirlenen 8,93 TL/m³ lik fiyatın uygulanması gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Sözleşmenin, Sözleşme kapsamında yaptırılabilir ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi başlıklı 28 inci maddesinin 28.1 inci alt maddesinde;

“Öngörülemeyen durumlar nedeniyle iş artışının zorunlu olması halinde, işin;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması şartlarıyla, sözleşme bedelinin % 30'una kadar oran dahilinde süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde ilave iş aynı yükleniciye yaptırılabilir. Yüklenici İdari Şartnamenin 51.1.b maddesinde belirtildiği gibi artış miktarındaki işi sözleşme ve şartnamesindeki hükümlere göre yapmakla yükümlüdür.” hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre, yüklenicinin iş artışı kapsamındaki işleri sözleşmesi ve şartlarındaki hükümlere göre yapmakla yükümlü bulunmaktadır. Bu şartlar sırasında teklif birim fiyat cetvelinde yer alan birim fiyatların da bulunduğu konusunda duraksamaya mahal bir durum bulunmamaktadır.

İşe ait Birim Fiyat Teklif Cetvelinde “2200 (PAÇ) poz no'lu Her cins ve klastaki zeminde yarma ve yan ariyet kazısı yapılması nakli ve kullanılması” birim fiyatı yer almakta olup, birim fiyatı tarifinde her cins zeminden hangi zeminlerin kastedildiği “gerektiğinde kompresör ve patlayıcı madde de kullanılarak yarma sahalarında; zayıf zemin, bataklık, yumuşak ve sert toprak, yumuşak veya sert küskülük, yumuşak kaya, sert kaya veya çok sert kaya kazılarının yapılması ....” şeklinde bir tereddüte mahal vermeyecek ölçüde açık olarak belirtilmektedir.

Sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti başlıklı 22 nci maddesinin bir no'lu paragrafında; *“12 üncü maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile 21 inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkrada belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.”* hükmü yer almaktadır.

Bu madde hükmüne göre, ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemleri için ancak yeni birim fiyat tespiti yapılabileceği ön görülmekte olup, bu şartın sözleşmenin taraflarını bağladığı bilinen bir husustur.

Bu itibarla, yüklenicinin teklifinde, *“Her cins ve klastaki zeminde yarma ve yan ariyet kazısı yapılması nakli ve kullanılması”* birim fiyatı yer aldığından sözleşmeden sonra, *“Her cins ve klastaki zeminde yarma ve yan ariyet kazısı yapılması nakli ve kullanılması”* ile ilgili yeni birim fiyat tespit edilmesinin sözleşmesine göre mümkün bulunmadığı değerlendirilmektedir.

IV - KARAR

... Altyapı, Üstyapı ve Sanat Yapıları KM: 0+000 – 23+300 Arası Yapım İşleri ile ilgili İdaresinin talebine ilişkin konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre;

Sözleşmesi eki Birim Fiyat Teklif Cetvelinde, *“Her cins ve klastaki zeminde yarma ve yan ariyet kazısı yapılması nakli ve kullanılması”* birim fiyatı yer aldığından, sözleşmeden sonra *“Her cins ve klastaki zeminde yarma ve yan ariyet kazısı yapılması nakli ve kullanılması”* ile ilgili yeni birim fiyat tespit edilemeyeceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 09/04/2014 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/27
Karar Tarihi : 09/04/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Belediyesi tarafından yaptırılmakta olan “... Kent Meydanı Sosyal Tesis ve Çevre Düzenlemesi” inşaatı işi ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 sayılı Kanuna göre ihale edilerek 11.01.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan söz konusu işin yürütülmesi sırasında, yazı ekinde gönderilen 05.03.2014 tarihli anlaşmazlık tutanağında belirtilen;

“• Söz konusu işin; Proje, Mahal Listesi, Şartname ve Pirsantaj tabloları üzerinde bulunan ve Mukayeseli Keşfe konu olan imalatların, azalan ve/veya artan imalat hesaplamalarının pirsantaj tabloları üzerinden oranlanarak belirlenecek fiyat ile yapılması konusunda

• Söz konusu iş de. Proje, Mahal Listesi ve Şartname de bulunmayan ve sözleşmeye yeni dâhil edilen imalatlarda, Yüklenici kar oranının belirlenmesinde %25 Mütcahhtlik karı üzerinden yaklaşık % 18 ihale tenzilati düşölerek (25-18=7), % 7 kar ve genel gider ödenmesi konusunda.

• Söz konusu iş de, WC binası olarak adlandırılan yapının dış cephe kompakt laminat kaplama imalatının olmadığı konusunda.

• İdare tarafından yapılan mukayeseli keşfin mevzuata uygun olup olmadığı konusunda.

• Dikey bahçe imalatının projede modüler sistem, şartnamede keçeli sistem olarak farklılık göstermesi ve uygulamada keçeli sitem yapılması sebebiyle ödemenin nasıl yapılması gerektiği konusunda

• Projede bulunan Japonicum bitkisi değıştirilerek, cupressocyparis leylandii bitkisi yapılmıştır. Hak edişin hangi iş kalemi uyarınca yapılacağı konusunda.

• Projede olmayan ve şartnamesinde belirtilen Fidan dibi herekeleme imalatında uygulama yapılmadığı zaman iş eksilişi yapılabilir mi? konusunda

• Projede detay ve özellikleri belirtilen Kent Mobilyalarının Türkiye’de tek firma tarafından üretilmesi ve detayların yurt dışı firmasına ait olmasından dolayı imalat değışikliğine gidilebilir mi?”

Konularında yüklenici ile aralarında anlaşmazlık çıktığından bahisle, konulara ilişkin görüşlerimizin bildirilmesi istenilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerdendirme tabi tutulmuştur.

Anlaşmazlık konularındaki,

Yüklenici görüş ve talepleri;

Yüklenicinin 26.02.2014 tarihli yazısında özetle; anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilerek sözleşmeye bağlanmış olan yapım işlerinde iş eksilişi yapılmasının hukuksal dayanaktan yoksun olduğu ve mevzuata aykırılık teşkil ettiği, sözleşmede olan ve pirsantajda belirtilen imalatlar mukayeseli keşifte artan imalat olduğu takdirde Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)’nin 23 üncü maddesinin uygulanmaması gerektiği, YİĞŞ’nin 23 üncü maddesinde yer alan düzenlemenin sözleşmede bulunmayan işlere yönelik bir düzenleme olduğu, sözleşmede yer alan ve pirsantajda belirtilen miktarların bir kısmında pirsantajın esas alınması, diğer kısmında ise pirsantajın esas alınmamasının işin bütünlüğünü bozacağı gibi uygulamada birliği ortadan kaldıracığı, mukayeseli keşifte pirsantaj oranlarından hiç bahsedilmeyerek tüm iş kalemlerinde firmaları aleyhine sonuç doğuracak biçimde hesaplama yapıldığı, bazı iş kalemleri imalatı yapıldıktan sonra idare tarafından değıştirilerek söktürölüp yerine başka bir imalat yaptırıldığı, Yaptırılmayan bu imalata ait bedelin pirsantajdan düşmek yerine piyasadan alınan fiyatlar üzerinden eksiltme yoluna gidildiği,

Yeni fiyat tespitlerinde yapılan tenzilat uygulamasının mevzuata aykırılık teşkil ettiği,

İdarenin ticaret odasından aldığı rayiç fiyatları kullanmayı arzu ettiği ancak, fiyatların ticaret odasından onaylı faturalara dayalı olmadığı bu sebeple bu fiyatların esas alınamayacağı, idare tarafından tek taraflı olarak belirlenen fiyatların firmalarınca kabul edilmediği, anlaşma olmaksızın bu fiyatlara dayalı bir uygulama yapılamayacağı,

Müteahhit genel gider ve kar oranının mevzuat gereği % 25 olması gerektiği,

Kompakt laminat cephe kaplaması ile ilgili metraj konusunda idare ile anlaşmazlıkları olduğu,

Projede modüler sistem olan dikey bahçe imalatının şartnamede keçeli sistem olarak gösterildiği ve keçeli sistem yapıldığı, her iki iş kaleminin bedelinin kendilerine ödenmesi gerektiği,

Projede yer alan Ligustrum Japonicum bitkisinin yerine idarenin talimatı ile Curressocyparis Leylandi bitkisi dikildiği, herhangi bir fiyat değişikliği yapılmadan pirsantajda Ligustrum Japonicum bitkisine karşılık olan oran üzerinden ödeme yapılması gerektiği,

İşe ait teknik şartnamede ve pirsantaj cetvelinde bulunan fidanların diplerine tekli kazık çakılması ve fidana bağlanması işinin projede bulunmadığı, fidanların çalı olması sebebi ile kazık çakılması ve bağlanmasına gerek olmadığı sebebiyle böyle bir imalatın yapılmadığı, yapılamayan bu imalata ait herhangi bir bedel kesilmemesi gerektiği,

Projede yer alan kent mobilyalarının üretimini zor, teslim süresinin 3, 6 ay olduğu, bunlara alternatif farklı ürünler seçilmesi halinde bunları temin edebilecekleri,

Yönündedir.

İdarenin görüş ve değerlendirmeleri;

Söz konusu işte mukayeseli keşfe konu olan azalan veya artan imalatlara ait fiyatların hesaplanmasında benzer konulardaki Yüksek Fen Kurulu (YFK) kararları mesnet tutularak pirsantaj oranları üzerinden hesaplama yapılmadığı,

Yeni imalat kalemlerinin birim fiyatlarına % 25 yüklenici karı ve genel gider ilave edilerek herhangi bir indirim tabi tutulmamasının ihaleden sonra iş artışlarının artmasına sebep olacağı, bu durumun zarardan kurtulmak veya daha çok kar etmek için bir yöntem olduğu ayrıca, 4734 sayılı Kanunun temel ilkelerine de ters düştüğü,

İhale dokümanlarından olan proje detaylarında WC binası hariç 4 adet sosyal tesis ile ilgili cephe sistem detaylarının verildiği, ancak uygulama projeleri incelendiğinde WC binası dahil 5 adet sosyal tesisin dış cephe imalatlarının hep aynı malzemenin tarifi üzerinde çizildiğinin görüldüğü, aynı alanda yer alan 5 adet sosyal tesisin aynı dış cephe kaplaması ile kaplanmasının doğru olacağı, bu sebeple WC binası dış cephesinin kompakt laminat kaplaması imalatının sözleşme bedeline dahil olduğu,

İdareleri tarafından yapılan mukayeseli keşifte belirlenen artan ve azalan imalat metrajlarına ait miktarlar üzerinde yüklenici firma ile anlaşma sağlandığı, ancak yüklenici tarafından kabul edilmeyen fiyatlar konusunda YFK'nın benzer kararları dikkate alındığında yaptıkları uygulamanın doğru olduğu,

Dikey bahçe uygulaması imalatında sözleşmenin 8.2.1. maddesinde belirtilen öncelik sıralamasında uygulama projelerinin öncelik arzettiği, tekliflerin projede yer alan modüler sisteme göre verilmesi gerektiği, ancak uygulamanın şartnamede belirtilen keçeli sistemle yapıldığı ve bu durumun mukayeseli keşifte değerlendirildiği,

Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGS)'nin 12 nci maddesine dayanılarak değiştirilmiş olan bitki seçimlerinden dolayı ödemelerin mukayeseli keşifte değerlendirildiği,

Sözleşme eki Peyzaj İşleri Özel Teknik Şartnamesinin Genel Notlar kısmında ve aynı şartnamenin 3.2.7. Kazıklar (herekeler) bölümünde yer alan açıklamalar nedeniyle, yapılmayan her tekli kazık uygulamasının mukayeseli keşifte değerlendirildiği,

Kent Mobilyaları ile ilgili olarak, yüklenicinin teklifini proje ve şartnamede yer alan ürünler için verdiği, idarelerine verilen dilekçelerde teknik ve estetik özellikleri aynı kalmak kaydı ile farklı

malzeme önerisinde bulunmadığı, 09.01.2014 tarihli yüklenici dilekçesinde kent mobilyalarının üretiminin zor olduğu ve teslim sürelerinin 3-6 ay gibi bir zaman alacağını belirttiği, ancak sözleşme imzalanmasından bu yana 7 ay geçmiş olmasına rağmen bu ürünlerin temin ve montajı ile ilgili herhangi bir işlem yapılmadığı, yüklenicinin sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmekle mükellef olduğu,

Hususlarına ilişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Anahtar teslimi götürü bedel işlerde, mevzuatına uygun olarak proje değişikliği yapılması sonucunda bir iş artışının ortaya çıkması durumunda bu artışa ilişkin bedelin ödenmesi gerektiği ancak, bir iş eksilişi meydana gelmesi halinde ise, buna ilişkin bedelin kesilmemesi gibi tek yönlü bir yorum ve uygulama yapılmasının, 4735 sayılı Kanunun ilkeler başlıklı 4 üncü maddesinde yer alan,

“... Bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir. İhale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu prensibe aykırı maddelere yer verilemez. Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur.” hükmüne uygun düşmeyeceğinin açık olduğu, dolayısıyla, sözleşmesi eki YİĞŞ'nin 12 nci maddesinde ön görülen kayıt ve şartlara dayalı olarak proje değişikliği yapılması halinde, bu değişikliğin bir iş eksilişini zorunlu kılması durumunda, 4735 sayılı Kanunun 24 ve YİĞŞ'nin 21 inci maddelerinin son paragrafları hükmü gereği, iş eksilişine tekabül eden bedelin, sözleşme bedelinden düşülerek yüklenicisine ödenmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Bu itibarla, bahis konusu işte yapımından vaz geçilen işlerin bedelinin sözleşme bedelinden düşülmesi, yapımına karar verilen yeni iş kalemlerinin bedelinin de yasal iş artışı dâhilinde kalması kaydıyla yükleniciye ödenmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, sözleşme kapsamında olmayıp yapımına sonradan karar verilen yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların sözleşme eki YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde yer alan;

“Madde 22 - (1) 12 üncü maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile 21 inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkrada belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

(2) Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır:

a) Yüklenicinin birim fiyatlarının/teklifinin tespitinde kullanarak teklifi ekinde idareye sunduğu ve yeni iş kalemi/grubu ile benzerlik gösteren iş kalemlerine/gruplarına ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine/grubuna benzerlik gösteren analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan iş kalemleri/gruplarına ait maliyet analizleriyle kıyaslanarak bulunacak analizler.

ç) Yeni iş kaleminin/grubunun yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları, işçi ve makinelerin çalışma saatleri ile diğer tüm girdiler esas alınarak oluşturulacak analizler.

(3) İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanabilir:

a) Varsa yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan fiyatlar.

ç) İdarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasının onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçleri.

(4) *Yeni fiyat yüklenici ile birlikte yukarıda belirtilen usullerden biri ile tespit edilerek düzenlenen tutanak idarenin onayına sunulur ve otuz gün zarfında idarece onaylanarak geçerli olur. Yeni fiyat tespitinde yüklenici ile uyuşulamaz ise, taraflarca anlaşmazlık tutanağı düzenlenir ve anlaşmazlık idare tarafından on gün içerisinde Bayındırlık Kuruluna intikal ettirilir. Bayındırlık Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüklenici, fiyat uyuşmazlığı hakkındaki Bayındırlık Kurulunun kararını beklemeden idare tarafından tespit edilmiş fiyat üzerinden işe devam etmek zorundadır.*

Hükümlerine göre yüklenici ile birlikte tespit edilmesi gerekmektedir.

Yeni fiyatların tespitinde maddenin (2) fıkrasında belirtilen sıralamaya uyularak oluşturulan analizler kullanılmalı, bir üst bent tüketilmeden bir aşığıdaki bente geçilmemelidir.

Ayrıca, bahis konusu işin ihale tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslar'ın 7 nci maddesinin (h) bendinde; *“Birim fiyat sözleşmelerde, sözleşmede birim fiyatı bulunmayan ve yapılması idarece islenen iş kalemi için işin devamı sırasında yeni birim fiyat yapılması halinde, bu fiyat hazırlandığı uygulama ayının rayiçlerine ve şartlarına göre tespit edilir. ....”* hükmü yer almaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeler için mevzuatında bu açıklıkta bir hüküm yer almamakta ise de, bu tür sözleşmelerde yeni birim fiyatların yapılması zorunluluğun ortaya çıkması durumunda, yeni iş kalemine ait ödemelerin birim fiyat sözleşmelerde olduğu gibi yapılacağı dikkate alındığında, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde yeni birim fiyatın tespiti sırasında bu maddenin kıyasen uygulanmasının mevzuatına ve sözleşmesine uygun düşeceği açıktır.

Bu itibarla, bahis konusu işte iş kalemine ait fiyatların tespiti sırasında rayiç olarak uygulama ayı rayiçleri, analiz olarak ise yine o ay itibarıyla en son güncellenmiş analizin alınması gerekmektedir.

İşin sözleşmesi kapsamında olup da yapımından vaz geçilen işlere ait fiyatların da yine YİĞŞ'nin 22 nci maddesinin kıyasen uygulanması suretiyle yapılması gerekmektedir.

İdarenin söz konusu işlere ait fiyatları; bir kısmını “Kitap”dan, bir kısmını da ... Ticaret ve Sanayi Odasının ... sayılı yazısı ekinde *“... Kent Meydanı Sosyal Tesis ve Çevre Düzenlemesi İnşaatı işinin yaklaşık maliyet belirlemesine esas teşkil etmek üzere”* gönderdiği fiyatları esas almak ve bu fiyatlara tenzilat uygulamak suretiyle tek taraflı olarak 22 nci madde hükümlerine uygun düşmeyecek şekilde tespit ettiği anlaşılmaktadır.

4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile bunların ikincil mevzuatlarında, yeni birim fiyatların tespitinde sözleşme bedelinin yaklaşık maliyete oranlanmasından hareketle bulunacak bir oranda yeni fiyatının tenzilatı tabi tutulacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır.

Yeni fiyatların tespitinde yüklenici kârı ve genel giderlerin de bir girdi olarak yer alması gerekmekte olup, bu girdi kalemine ilişkin oran; sözleşmesinde özel bir düzenleme yok ise, maksimum % 25 oranını aşmamak şartıyla, sözleşmesi ve ekleri hükümlerine uygun olarak bulunacak bir oranda taraflarca müştereken tespit edilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan, yüklenici bu metraj ve fiyatları kabul etmediğini ifade etmekle birlikte, kendi metraj ve fiyatlarının ne olduğunu ortaya koymamıştır. Sadece ihale kapsamında olup da, “artan” ve eksilen işlere ait fiyatların porsantaj değerleri üzerinden hesap edilmesini istemektedir.

Anahtar teslimi götürü bedel teklif alınan ihalelerde sözleşmenin 6 ncı maddesi gereğince isteklilerin işin tamamı için teklif verdikleri ve sözleşmenin de işin tamamı için yapıldığı ile işlerin bedellerinin ödenmesinde yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alındığı, ilerleme yüzdelerinin (porsantaj oranlarının) işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliğinin bulunmadığı, proje ve mahal listelerine dayalı olarak hangi imalat seviyesinde sözleşme bedelinin hangi oranda ödeneceğini gösteren bir belgeden ibaret olduğu ve birim fiyat niteliğinin de bulunmadığı dolayısıyla, ilerleme yüzdelerinden (porsantaj oranlarından) hareketle yapımından vaz geçilen iş kalemlerine ait birim fiyatların tespit edilemeyeceği hususları açıktır.

WC binalarının dış cephe kompakt laminat kaplama imalatı ile ilgili olarak; idare yazısı ekinde gönderilen ihaleye esas projeler ve mahal listesinde ve diğer ekler arasında, WC dış cephelerinde sözü edilen imalat türünde kaplama yapılacağına dair bir ifadeye rastlanılmamıştır. Anahtar teslimi götürü bedel bir işte, ihaleye esas proje ve mahal listesinde yer almayan bir imalatın teklif bedele dahil edilmesinin mümkün olamayacağı değerlendirilmektedir.

Dikey bahçe imalatı ile ilgili olarak; tekliflerin ihaleye esas uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak verildiği bilinen bir husus olup, projede yer alan bir imalatın yapımından vaz geçilmesi ve yerine başka bir imalat yapılması halinde nasıl bir yol takip edilmesi gerektiği ön bölümlerde detaylı olarak açıklanmıştır.

Hereler ile ilgili olarak sözleşme eki Özel Teknik Şartnamenin 3.2.7. Kazıklar (hereler) başlıklı maddesinde yer alan;

“Kısa ve narin bitkiler, düz kesilmiş veya kırılmış, 1,5m uzunluğunda, en az 25mm2 kesitli, yeşil ahşap koruyucu boya ile boyanmış ahşap kazıklar ile (herk) destekleneceklerdir. Bitkiye hereği tespit edilmek için uygun bazlar kullanılmalıdır. Kazığın bitki gövdesini sıyırmamak için önlem alınmalıdır. Kendini güvenli olarak taşıyamayan çalılar, dikilmeden önce yere tespit edilmiş olan kazıklara, her bitki için uygun bağlarla bağlanacaklardır.

Ağaç hereleri, kestane, meşe, soyulmuş çam ağacından elde edilen, bitki gövdesi uzunluğunun 760mm den daha kısa olmayan, sapta en az 90mm çapında (uçda 75mm) düz kazıklar olmalıdır. Dip kısmı sivriltilmeli ve zararsız bir ahşap koruyucu ile toprak seviyesinin 150mm üstüne kadar boyanmalıdır.”

Hükümleri son derece açık olup bu hükümlere göre işlem yapılması gerekli olmaktadır.

Kent mobilyalarının proje ve şartnamelerinde belirtilen esaslara uygun olarak temin edilmesi ve montajının yapılmasının yüklenicinin taahhüdünde olduğu konusunda tereddüte mahal bir husus bulunmamaktadır. Ancak söz konusu mobilyaların, geçerli gerekçelerinin ortaya konulması ile birlikte aynı evsaf veya daha iyi kalitede ve teknik özelliklerde başka mobilyalarla değiştirilmesi konusundaki yetki ve sorumluluk idaresine ait olup, bu durumda yapımından vaz geçilen mobilyalar ile, yapımına karar verilen yeni mobilyalara ait fiyatların ön bölümlerde belirtilen usullerle yapılarak buna göre işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

IV - KARAR

... Kent Meydanı Sosyal Tesis ve Çevre Düzenlemesi inşaatı işi ile ilgili idaresinin talebine ilişkin konular ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

YİĞŞ'nin 12 nci ve 21 inci maddelerindeki şartlar dahilinde, sözleşme kapsamında olmayıp da yaptırılmasına sonradan karar verilen işler ile, sözleşme kapsamında olduğu halde yapımından vaz geçilen işlere ait fiyatların aynı şartnamenin 22 nci maddesi hükümlerine göre yapılması, yeni işlere ait bedellerin bu fiyatlar üzerinden ödenmesi ve yapımından vaz geçilen işlere ait bedellerin de bu fiyatlar üzerinden kesilmesi gerektiğine,

4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile bunların ikincil mevzuatlarında yeni birim fiyatların tespitinde sözleşme bedelinin yaklaşık maliyete oranlanmasından hareketle bulunacak bir oranda yeni fiyatların tenzilatı tabi tutulacağına dair bir hüküm bulunmadığına, yeni birim fiyatların tespitinde sözleşmesinde özel bir düzenleme yok ise yüklenici genel gider ve kâr oranının maksimum % 25'i aşmamak şartıyla sözleşmesi ve ekleri hükümlerine uygun olarak bulunacak bir oranda taraflarca müştereken tespit edilmesi gerektiğine,

Gönderilen ihaleye esas projeler ve mahal listeleri ile diğer dokümanlar arasında, WC binalarının dış cephelerinin kompakt laminat kaplama yapılacağına dair bir husus yer almadığından, bu imalatın sözleşme kapsamında olmadığı değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 09/04/2014 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/23
Karar Tarihi : 03/04/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Müdürlüğü tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, "... *Tabiat Parkı Tanıtım Birimleri, Güvenlik Kulübesi ve Peyzaj Düzenlemesi Büyük Onarım İşi*" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 sayılı Kanuna göre ihale edilerek 12.11.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım İşinde;

Uygulama projeleri arasında yer alan;

-Tanıtım Birimleri II projesinde, Ahşap oturtma çatı onarımı işi kalemi için imalatta kullanılan kereste miktarının, yaklaşık maliyette belirlenen kereste miktarından daha az olduğu belirtilerek, bu imalata karşılık gelen porsantaj oranında ödemenin yapılıp yapılmayacağı,

-İnşaat Yapım İşleri Özel Teknik Şartnamesinde bağlantı yerlerinin tanımlandığı belirtilerek kanalizasyon hattının bağlantısının yüklenici tarafından yapılıp yapılamayacağı,

-Tanıtım Birimi-I mimari projesinde yer alan +3,25 kotundaki 12 cm'lik beton döşemenin, statik projesinde gösterilmediğinden dolayı bu imalat için ilave ödeme yapılıp yapılamayacağı,

Konularına ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup sözleşme taraflarının uyumsuzluğa ilişkin görüş ve talepleri özet olarak aşağıda belirtilmektedir.

Yüklenici görüş ve talebi;

18.02.2014 tarihli ve 18559 sayılı dilekçesinde; ahşap oturtma çatı onarımı yapılması işine ait imalatı tamamladığını ve idaresince uygun görülerek 1 no'lu hakedişte ödemesinin yapıldığını, buna karşılık İdaresince yaklaşık maliyet hazırlanması sırasında analizlerde hata yapıldığı ve yerinde yapılan işle tutarsızlık bulunduğu iddia edilerek 2 no'lu hakedişte bu imalat kalemine ait porsantaj oranında kesinti yapıldığı ve bu hakedişi itiraz kaydıyla imzaladığını, işin anahtar teslim götürü bedel olması ve teklifini uygulama projeleri ve mahal listesine dayalı olarak verdiğinden bu imalata ait kesinti yapılamayacağı,

Kanalizasyon bağlantı noktasının projesinde gösterilmediğinden bu bağlantıları yapmayacağı,

07.04.2014 tarihli dilekçesinde; Tanıtım Birimi-I mimari projesinin +3,25 kotunda 12 cm'lik beton döşemenin gösterildiği ancak, statik projesinde gösterilmediğinden dolayı bu imalat bedelinin sözleşme bedeline dahil olmadığına,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi ise;

Tanıtım Birimleri II projesinde binanın mevcut hali ile yeni durumunun gösterildiği ve bu projede Ahşap oturtma çatı onarımındaki ahşap imalatlar ile ilgili olarak detayların gösterilmediği, buna karşılık özel teknik şartnamesi uygulama standartları başlığı altında Milli Savunma Bakanlığı birim fiyat tariflerine atıfta bulunduğu ve standartlarının yorumlanmasının Kontrol Teşkilatına bırakıldığı, bu imalatla ilgili MSB 135 pozunda ayrıntıların verildiği ve porsantajın buna göre

hazırladığı, yaklaşık maliyette MSB 135 pozunda 36 m³ kereste kullanılacağına hesaplandığı ancak yüklenici tarafından çatı örtüsü altında bulunan tahtaların onarımında 2 m³'lük kereste kullanıldığı ve 1 adet ahşap dikme dışında çatıda herhangi bir imalatın yapılmadığı, yaklaşık maliyet tutarının yükleniciyi bağlamamasına rağmen ödeme porsantajında bu imalata karşılık gelen %5 porsantaj oranının yüksek olması nedeniyle bu iş kalemine ait ödeme konusunda tereddüt olduğu,

Kanalizasyon bağlantı noktasının Özel Teknik Şartnamesinde tanımlandığı ve ihaleden önce isteklilerin bilgi sahibi oldukları ve Özel Teknik Şartnamede belirtilen maddelerde bu imalatların nasıl ve nereye bağlanacağına belirtildiği,

Yüklenicinin 20.02.2014 tarih 19406 sayılı dilekçesi ile istenilen bilgiler, 05.03.2014 tarih ve 50977 sayılı yazı ekinde +3.25 kotundaki döşeme plan kesitinde yer alan uygulamaya ilişkin detayın yükleniciye verildiği,

Tanıtm Birimi-I mimari projesinde +3,25 kotunda 12 cm'lik beton döşemenin gösterildiği ancak, statik projede beton döşemenin gösterilmediğinden, beton döşeme için yüklenicinin ödeme talep ettiği ve bu konuda tereddüt olduğuna,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Tanıtm Birimi-II Oturtma çatı tamiratı ile ilgili olarak;

İşe ait Sözleşmenin "Sözleşmenin türü ve bedeli" başlıklı 6. Maddesinde;

"6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (.....)(TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır." hükmü yer almaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel bu işte sözleşmenin, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listesine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedildiği, buradan hareketle, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınmasının icap ettiği bilinen bir durumdur.

Ayrıca, mahal listelerinin ihaleye esas uygulama projelerine dayalı olarak hazırlanması ve proje ile çelişkili olmamasının gerektiği, uygulama projesi ile mahal listesi arasında bir çelişki olması durumunda, sözleşme ve eklerinde bu konular ile ilgili başka bir düzenleme mevcut ise bunlara başvurulabileceği, bunun mevcut olmaması halinde, projenin fen ve sanat kurallarına, tekniğine, şartnamesine, işin mahiyet ve niteliğine göre eksiksiz ve kusursuz tamamlanmış olması durumunda, ihaleye esas projenin dikkate alınması gerekli olmaktadır.

İhaleye esas uygulama projesi incelendiğinde, ahşap oturtma çatı tamiratı imalatı ile ilgili herhangi bir detay ve kesitin yer almadığı, bunun yerine mimari projede ahşap oturtma çatı tamiratı imalatının yapılmasının ön görüldüğü, ihale dokümanları arasında yer alan mahal listesinde ahşap oturtma çatı tamiratına ilişkin iş kaleminin belirtildiği ayrıca, işe ait İnşaat Yapım İşleri Özel Teknik Şartnamesinde, "Uygulanacak Standart" başlığı altındaki "Standart" alt başlığında "Milli Savunma Bakanlığı Birim Fiyat Tarifleri"ne atıf yapıldığı ve porsantaj tablosunda MSB135 pozunun yer aldığı idaresi yazısı ve eki belgelerde görülmektedir.

Bunun yanı sıra, oturtma çatı tamiratının, teknik şartnamesine, projesine, fen ve sanat kurallarına uygun olarak eksiksiz ve kusursuz olarak yapıldığı konusunda taraflar arasında işin yapımı sürecindeki uygulamalar da dahil olmak üzere bir ihtilafın olmadığı ayrıca, bu imalatın idaresince de uygun görülerek, bu iş kalemine ait porsantaj miktarının 1 no'lu hakedişte yükleniciye ödendiği idaresi yazısı ve eklerinden anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, 4735 sayılı Kanun ile sözleşmesi ve ekleri hükümlerine göre, işin uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak yapılması gerekmekte olup, ilerleme yüzdelerinin işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliği bulunmadığı, ilerleme yüzdelerinin, proje ve mahal listelerine dayalı olarak hangi imalat seviyesinde sözleşme bedelinin

hangi oranında ödeme yapılacağını gösteren bir belge olduğu, nitekim porsantaj oranlarının toplamının %100 olması gerektiği düşünüldüğünde, porsantaj oranlarında kesinti yapılmaya çalışılması halinde %100'lük bütünlüğün bozulacağı, bu durumda da yüklenicinin uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için teklif ettiği bedelin bozulması durumunun ortaya çıkacağı ve bunun da mümkün olmadığı, dolayısıyla proje ve mahal listesinde olmakla birlikte teknik nedenlerle idarece yapımından vazgeçilen imalat olması durumu hariç ilerleme yüzdesinin %100'ün altına düşecek şekilde değiştirilemeyeceği değerlendirilmektedir.

Yaklaşık maliyet hesap cetvelinin, ihale öncesinde idare tarafından hazırlanan ve isteklilerin hukuken bilgi sahibi olması mümkün olmayan gizli bir belge olmasının yanı sıra, istekliler tekliflerini, yaklaşık maliyete göre değil, 4735 sayılı Kanununun Sözleşme türleri başlıklı 6 ncı maddesinde belirtildiği üzere götürü bedel işlerde, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için teklif ettikleri toplam bedel üzerinden vermekte, üzerinde ihale kalan istekli ile de bu teklifine dayalı olarak sözleşme imzalanmaktadır.

4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarına göre hazırlanan yaklaşık maliyet hesap cetvelinin, 2886 sayılı Kanun kapsamında yapılan ihalelerde hazırlanan keşif özeti gibi ihale dokümanları arasına konularak sözleşme ekinde yer verilmesi gereken bir belge olmadığı da dikkate alındığında, yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün olmadığı konusunda herhangi bir duraksamaya mahal bulunmamaktadır.

Belirtilen tüm bu hususlar ile birlikte, anahtar teslimi götürü bedel bu işte yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin eksiksiz ve kusursuz olarak ikmal edilmesi gerekli olacak tüm imalat bedellerinin tamamını kapsadığı, yapılan imalat bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınarak ilerleme yüzdeleri üzerinden yapıldığı durumu da dikkate alındığında, ahşap oturtma çatı tamirati işinin uygulama projesine, fen ve sanat kurallarına ve şartnamesine uygun olarak eksiksiz ve kusursuz olarak ikmal edilmesi durumunda, bu iş kalemine dayalı olarak sözleşme bedelinden kesinti yapılması yoluna gidilmesinin sözleşme ve ekleri hükümleri ile ilgili mevzuatına uygun düşmeyeceği değerlendirilmektedir.

Kanalizasyon hattının bağlantı yeri ile ilgili olarak;

İdaresi yazısı ekinde gönderilen ihaleye esas olduğu belirtilen CD'si incelendiğinde,

Tanıtm Birimleri Sıhhi tesisat uygulama projesinin kolon planında ve bodrum kat planında Pissu hatları için "Not: Binalardan çıkan pissu hatları ve rögarlar-mevcut kanalizasyon sistemine adapte edilecektir." notunun yer aldığı görülmektedir.

İdaresinin 09.04.2014 tarih ve 77450 yazısı ekinde gönderilen 07.04.2014 tarihli yüklenici dilekçesinde, mevcut bina mahallinin yanında fosseptik çukurunun bulunduğu belirtilmektedir.

Ayrıca İnşaat Yapım İşleri Özel Teknik Şartnamesinin "*Çevre Tanzimi İmalatları*" başlıklı 4.1 maddesinde "*Kanalizasyon hattı yöresel belediyenin uygun göstereceği hatta bağlanacaktır.*" ibaresi bulunmakta ise de, bu işe ait kanalizasyon hattı güzergâhını, boru çapını, kazı derinliğini vb. gösteren işin yapımının gerçekleştirilebilmesi için bir uygulama projesinin ihaleye esas dokümanlar arasında yer almadığı anlaşılmaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel bu işte, yüklenici teklifini sözleşmesinin 6 ncı maddesine göre uygulama projelerine ve mahal listelerine dayalı olarak verdiği hususu göz önünde bulundurulduğunda, Tabiat park alanı içerisinde böyle bir altyapı uygulamasının, uygulama projesi olmadan gerçekleştirilmesinin mümkün olamayacağı hususu dikkate alındığında bina kanalizasyon hattının yöresel belediyenin göstereceği bir hatta bağlantısının yapılmasının sözleşme kapsamında olmadığı değerlendirilmektedir.

Tanıtm Birimi-I betonarme döşeme ile ilgili olarak;

Bilindiği üzere, 4734 sayılı Kanunun Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesinde Uygulama Projesi, "*Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği proje,*" şeklinde tanımlanmıştır. Gerek proje yapım ve hazırlama kriterleri ve gerekse uygulama projesinin tanımı dikkate alındığında, anahtar teslimi götürü bedel işlerin ihale dokümanları içerisinde verilen uygulama projelerinde eksik bulunmaması Kanun gereği olmaktadır.

4735 sayılı Kanunun Sözleşme türleri başlıklı 6 ncı maddesinde, yapım işlerinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşme; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklilerin teklif ettiği toplam bedel üzerinden düzenlenen sözleşme olarak tanımlanmıştır.

Yüklenici 20.02.2014 tarihli ve 19406 sayılı dilekçe ile “... *İŞİ’nde Tanıtım Birimi I binasına ait mimari uygulama projelerinde +3,25 kotu döşeme plan kesitlerinde “galvanizli sac (statik proje esastır)” ibaresi yer almaktadır. Ancak statik proje plan ve kesitlerde galvaniz sac ile ilgili olarak herhangi bir ibare yer almamaktadır.*

İşin süresi içinde yetiştirilebilmesi ve imalatların tamamlanabilmesi için galvanizli sac tip ve kalınlıklarının statik hesaplar gözetilerek seçiminin yapılması ve tarafımıza bildirilmesi.....” hususlarını belirterek, idaresine başvuruda bulunduğu, bunun üzerine idaresince de yükleniciye 05.03.2014 tarih ve 50977 sayılı yazı ile “... *Tanıtım binasına ait mimari projede +3,25 döşeme plan kesitinde yer alan uygulamaya ilişkin detay yazımızla sunulmuştur. Bahse konu imalata ilişkin uygulamanın tarafınıza sunulan detaya uygun olarak yapılması hususunda;*” talimatı verilmiştir.

Mimari proje döşeme açılımlarındaki (DŞ8-DŞ10-DŞ11) 12 cm’lik tesviye betonunun inşa edileceğine ilişkin ihale dokümanları arasında bir belirsizlik olmadığı, dolayısıyla ihaledeki tekliflerin bu durum dikkate alınmak suretiyle verildiği konusunda herhangi bir tereddüt bulunmadığı, İdaresince 05.03.2014 tarih ve 50977 yazısı ekinde yükleniciye verilen “*Kompozit Döşeme Detayı*” projesi incelendiğinde, mimari projede bulunmayan hasır çelik imalatının yer aldığı hususları göz önünde bulundurulduğunda, 12 cm.lik tesviye betonunun yapım bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu, hasır çelik imalatının yapımının bedeli ise sözleşme bedeline dahil olmayacağı değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin, “... *Tabiat Parkı Tanıtım Birimleri, Güvenlik Kulübesi ve Peyzaj Düzenlemesi Büyük Onarım İşİ*” ile ilgili konular ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Ahşap oturtma çatı imalatının, sözleşmesine, uygulama projesine, fen ve sanat kurallarına, şartnamesine uygun olarak eksiksiz ve kusursuz ikmal edilmesi durumunda, bu iş kalemine dayalı olarak sözleşme bedelinden kesinti yapılması cihetine gidilmesinin sözleşmesi ve ekleri hükümleri ile ilgili mevzuatına uygun düşmeyeceğinin değerlendirildiğine,

12 cm.lik tesviye betonunun yapım bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu, hasır çelik imalatının yapımının ise sözleşme bedeline dahil olmadığına,

İhale dokümanları arasında bina dışı kanalizasyon hattına ait bir uygulama projesi bulunmadığından kanalizasyon hattının sözleşme kapsamında olmadığına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 03/04/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/14
Karar Tarihi : 05/02/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, "... 16 Derslikli Ortaokul Binası Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresi ... sayılı yazısında özetle; taraflarınca Köylere Hizmet Götürme Birliği İhale Yönetmeliğine göre ihale edilerek, 04.06.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, "... 16 Derslikli Ortaokul Binası Yapım İşi"nde ihale dokümanları arasındaki vaziyet planında ihata duvarının dışında 5,5x15 m ebadında 500 kişilik fosseptik çukurunun yer aldığı, planda fosseptik çukuru yapılacaktır notunun düşüldüğü, ancak herhangi bir statik ve mimari projenin bulunmadığı ifade edilerek, fosseptik çukurunun iş artışı kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunda görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirilmiştir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenici, 20.12.2013 tarihli dilekçesinde, taahhütlerinde bulunan söz konusu yapım işinde, fosseptik çukuru ile ilgili projelerin ihale dokümanları arasında bulunmadığından, bu imalatla ilgili onaylı projelerin kendilerine verilmesini ve bu imalatın %30 iş artışı kapsamında değerlendirilmesine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

İhale dokümanları arasındaki vaziyet planında ihata duvarının dışında 5,5x15 m ölçülerinde 500 kişilik fosseptik çukurunun yer aldığı, vaziyet planı üzerinde fosseptik çukuru yapılacaktır notunun düşüldüğünü ve Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin 15 inci maddesi gereğince bu imalatın yüklenicinin taahhüdünde bulunduğu,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin 6 ncı maddesinde;

"6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen .....(rakam ve yazıyla)..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır."

Denilmektedir.

Bu hükümlerden anlaşıldığı üzere, istekliler tekliflerini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak vermektedirler.

İdari Şartnamenin 13.1 maddesinde; *“İstekliler, tekliflerin hazırlanması aşamasında, ihale dokümanında açıklanmasına ihtiyaç duydukları hususlarla ilgili olarak ihale tarihinden yirmi gün öncesine kadar yazılı olarak açıklama talep edebilir. Bu tarihten sonra yapılacak açıklama talepleri değerlendirilmeye alınmayacaktır.”* hükmü yer almaktadır.

Bahse konu işde, idaresi yazısı ekinde gönderilen ve ihale dokümanı CD’si içerisinde yer alan mimari projeler içindeki Sumbas Ortaokulu vaziyet planında yapılacak saha imalatları başlığı altında 500 kişi kapasiteli fosseptik yapılacaktır notunun yazılı olduğu, ayrıca vaziyet planında 5,5x15 m ölçülerinde fosseptik yazılı alanın belirtildiği görülmektedir.

Vaziyet planında yukarıdaki hususların yer almasına rağmen, yüklenicinin, İdari Şartnamenin hükmüne göre ihale aşamasında hiçbir sorgulama yapmayarak fosseptikle ilgili mimari ve statik projelerin kendisine verilmemiş olmasını ileri sürerek, fosseptik imalatının %30 iş artışı kapsamında değerlendirilmesi talebi uygun bir yaklaşım olarak değerlendirilmemektedir.

Belirtilen bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda, ihaleye esas mimari projeler içindeki vaziyet planında şekilsel olarak gösterilen ve yapılacak imalatlar başlığı altında belirtilen fosseptik imalatının sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin, ... 16 Derslikli Ortaokul Binası Yapım İşi ile ilgili talebine ilişkin konular ön bölümde incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Fosseptik yapılması imalatının sözleşme bedeline dahil olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 05/02/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2014/11
Karar Tarihi : 22/01/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, “Derslikler ve Merkezi Birimler (... Ek Binası)” yapım işi ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresi, ... sayılı yazısında özetle; taraflarınca ihale edilerek 01.10.2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, “*Derslikler ve Merkezi Birimler (Mühendislik Fakültesi Ek Binası)*” yapım işinde ihale dokümanları arasında yer alan projeler arasındaki Pafta:SU-18...SU-24’deki döşeme 1-3, 10-13 ve 16-18 aksları kaset döşeme ve kirişlerine ait demir donatı ve plan projelerin yer almadığı, ayrıca radye döşemelerine ait demir donatı projelerinde sehpa demirlerinin gösterilmemiş olması nedenlerinden dolayı, yüklenici ile aralarında oluşan anlaşmazlık konusunda görüşümüzün bildirilmesi talep edilmiştir.

III – İNCELEME

Konu, Kurulumuzca gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İhale dokümanları içerisindeki projeler arasında, radye temel döşemelerine ait sehpa demirleri ile kafes döşeme ve kirişlerine ait demir donatıların gösterildiği projelerin yer almadığı, bu itibarla belirtilen donatıların bedellerinin kendilerine ödenmesi,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

İhale dokümanları arasında; mimari, betonarme, vaziyet planları, kesitler, görünüşler, sistem ve nokta detay paftalarının verildiği, sadece betonarme Pafta; SU-18, ... SU-24’deki Döşeme; 1-3, 10-13 ve 16-18 aksları arası kaset döşeme ve kirişlere ait demir donatı projelerinin ihale dokümanları içerisinde yer almadığı, ancak yüklenicinin bunu bir eksiklik görerek ihale aşamasında bir açıklama istememesi ve sözleşmenin anahtar teslimi götürü bedel olması nedeniyle, yüklenicinin teklifine donatılara ait bedeli yansıttığı, bu nedenle de yükleniciye ilave bir bedel ödenmemesi,

Radye temel döşemelerine ait demir donatılarının yer aldığı projelerde, sehpa demirleri gösterilmemiş ancak, tekniğin gereği olarak sehpa demirleri olmadan radye demirlerinin döşenmesinin mümkün olmadığını yüklenici tarafından bilinmesi gerektiği, dolayısıyla, teklifine sehpa demirlerinin yapımını da dahil etmesi gerektiği dikkate alındığında sehpa demirleri için ilave bir bedel ödenmemesi,

Gerektiğine ilişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların bu görüşlerinden sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin sözleşme türü ve bedeli başlıklı 6 ncı maddesinde; “*Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir ...*” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümden anlaşılacağı üzere, istekliler tekliflerini ihale dokümanları arasında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak vermektedir.

İhale dokümanları arasında, bahis konusu kaset döşeme ve kirişlerine ait demir donatı projelerin yer almamasının bir eksiklik olduğu, ancak bu eksikliğin isteklilerin tekliflerini oluşturmasına bir engel teşkil edip etmeyeceği hususunun irdelenmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Yüklenici teklifini verirken projede yer alan kaset döşeme ve kirişlerini yapmayı taahhüt ettiği, bu döşeme ve kirişlerin demir donatıları olmadan yapılmalarının söz konusu olamayacağını yüklenicinin bilmemesinin söz konusu olamayacağı, bu nedenle, yüklenici ve diğer isteklilerin ihale öncesi bu konuda idaresinden bir açıklama istememeleri de göz önüne alındığında, demir donatı bedellerini tekliflerine yansıtıklarının kabulünü gerekli kıldığı hususu açıktır.

Ayrıca, bahis konusu kaset döşeme ve kirişlerine ait demir donatı imalatların yer aldığı hakedişlere yüklenicinin donatılara ait bedellerin taraflarına ödenmesi yönünde hakedişlere 13.12.2013 tarihi itibarıyla bir itirazının olmadığı, bu nedenle, sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGŞ)'nin Geçici hakediş raporları başlıklı 39 uncu maddesi hükmü gereği bahis konusu demir donatı imalatlarının yer aldığı hakedişleri olduğu gibi kabul etmiş sayılacağı durumu, yüklenicinin teklifini oluştururken bahis konusu donatılara ait bedelleri teklifine yansıtığını ayrıca ortaya koymaktadır.

Diğer bir anlaşmazlık konusu olan sehpa demirleri ile ilgili olarak;

Radye temel döşemelerine ait demirlerin döşenmesinde sehpa demirlerinin kullanılmasının teknik mevzuatın gereği olduğu, sorumlu bir meslek adamı olan yüklenicinin bunu bilmemesinin düşünülmemeyeceği dikkate alındığında, yüklenicinin sehpa demirlerine ait bedeli teklifine yansıtmasının gerektiği, yansıtması halinde ise bunun sorumluluğunun kendisine ait olacağı konularında duraksamaya mahal bir durum olmadığı değerlendirilmektedir.

Belirtilen hususlar nedeniyle, kaset döşeme ve kirişlerine ait demir donatılar ile sehpa demirlerinin bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin, “*Derslikler ve Merkezi Birimler (... Ek Binası)*” yapım işiyle ilgili talebine ilişkin konu ön bölümde incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İhtilaf konusu kaset döşeme ve kirişlerine ait demir donatılar ile radye döşemelerine ait sehpa demirlerinin yapım bedellerinin sözleşme bedeline dahil olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 22/01/2014 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/10
Karar Tarihi : 22/01/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan, “... 100 Yataklı Devlet Hastanesi Çatı Onarımı” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısı ve eklerinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 21.10.2013 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan “... 100 Yataklı Devlet Hastanesi Çatı Onarımı” işinde, ihale kapsamında bulunan işlerin bir kısmının yapımından vaz geçildiği ve bu nedenle; işin sözleşme bedelinin % 80’inden daha düşük bedelle tamamlanması sonucu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 24 üncü maddesi hükmüne göre yükleniciye, sözleşme bedelinin % 80’i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının %5 inin ödenmesi gerektiği, bu doğrultuda düzenlenen anlaşma tutanağına yüklenicinin itiraz ettiği bildirilerek, bahis konusu anlaşmazlık hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Öncelikle sözleşme taraflarının anlaşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri aşağıda özet olarak belirtilmektedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Sözleşme kapsamında bulunan işlerden bir kısmının yapımından vaz geçilmiş olsa bile, sözleşmenin anahtar teslimi götürü bedel olması nedeniyle, sözleşme bedelinin tamamı ile sözleşme kapsamı dışında yaptırılan işlerin bedelinin de taraflarına ödenmesinin gerektiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

İşe ait onaylı projesinde, ahşap oturtma çatı yapılması (rüzgarda uçan kısım) çatı üst kaplaması, gerekli yalıtımlar ve yağmur iniş boruları yapılması, rüzgardan uçan kısmın dışındaki mevcut çatının MSB 135 pozuna uygun tadilatının yapılmasının tariflendiği, ancak yapılan incelemede su sızıntılarının ahşap oturtma sisteminden ya da çatı kaplamasından kaynaklanmadığı, sızıntının iç dere olarak imal edilen yağmur oluklarındaki yağmur iniş borularının yetersizliğinden ve iç derelerde eğim problemlerinden kaynaklandığı, bu nedenle MSB 135 no’lu poza uygun herhangi bir imalat yapılmadığı, ihale dokümanındaki porsantaj incelendiğinde ahşap oturtma sistem çatı tadilatı oranının %81,89 olduğu, iş artışı kapsamında yaptırılan işlerin de bu porsantajı karşılayamadığına,

Özetle; yapılamayan imalatların porsantaj oranı doğrultusunda kesilmesi, bu durumda iş, sözleşme bedelinin % 80’inin altında tamamlanacağı için 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 24 üncü maddesi hükmüne göre yükleniciye yapmış olduğu imalatların gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak sözleşme bedelinin %80’i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının %5’inin kâr mahrumiyeti olarak ödenmesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

4735 sayılı Kanununun 24 üncü ve sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin 12 ile 21 inci maddelerine göre, anahtar teslimi götürü bedel bu işde; idare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje vb. teknik belgelerde değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak gerekli değişiklikleri yapmaya yetkili bulunmaktadır. Ancak bu yetkinin sınırsız olmayıp, şartnamede belirtilen şartlarla sınırlı olduğu bilinen bir husustur.

Bu itibarla; ihale aşamasında öngörülmemekle birlikte proje değişikliği ve bu değişikliğe bağlı olarak bir iş artışı/eksilişini zorunlu kılan durumların ortaya çıkması halinde ise, proje değişikliğinden kaynaklanan muhtemel iş artışı/eksilişinin,

-Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

-İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik ve ekonomik olarak mümkün olmaması,

Şartlarıyla, 4734 sayılı Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında değerlendirilmekte olup, Kamu İhale Kurumunun da bu mahiyette alınmış 05.06.2007 tarih ve 2007/DK-D-70 nolu kararı da mevcut bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra; anahtar teslimi götürü bedel işlerde, mevzuatına uygun olarak proje değişikliği yapılması sonucunda bir iş artışının ortaya çıkması durumunda, bu artışa ilişkin bedelin ödenmesi gerektiği ancak, bir iş eksilişi meydana gelmesi halinde ise, buna ilişkin bedelin kesilmemesi gibi tek yönlü bir yorum ve uygulama yapılmasının, 4735 sayılı Kanununun İlkeler başlıklı 4 üncü maddesinde yer alan “.....*Bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir. İhale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu prensibe aykırı maddelere yer verilemez. Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur.*” hükmüne uygun düşmeyeceği açıktır.

Belirtilen bu hususlar birlikte dikkate alınarak değerlendirildiğinde, bahis konusu işde yapımından vaz geçilen işlerin bedelinin sözleşme bedelinden düşülmesi, yapımına karar verilen yeni iş kalemlerinin bedelinin de yasal iş artışı dahilinde kalması kaydıyla yükleniciye ödenmesinin gerektiği sonucuna varılmıştır.

Diğer taraftan, yapımından vaz geçilen imalatlar ile yapımına karar verilen yeni iş kalemlerinin birim fiyatlarının Sözleşmesi eki YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde ön görülen usûl ve esaslara göre tespit edilmesi gerekmektedir.

Yeni birim fiyatların tespiti sırasında esas alınacak rayiç ve analizlerle ilgili olarak;

Bilindiği üzere, bahis konusu işin ihale tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslar'ın 7 nci maddesinin (h) bendinde; “*Birim fiyat sözleşmelerde, sözleşmede birim fiyatı bulunmayan ve yapılması idarece istenen iş kalemi için işin devamı sırasında yeni birim fiyat yapılması halinde, bu fiyat hazırlandığı uygulama ayının rayiçlerine ve şartlarına göre tespit edilir. ...*” hükmü yer almaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeler için mevzuatında bu açıklıkta bir hüküm yer almamakta ise de, bu tür sözleşmelerde yeni birim fiyatların yapılması zorunluluğunun ortaya çıkması durumunda, yeni iş kalemine ait ödemelerin birim fiyat sözleşmelerde olduğu gibi yapılacağı dikkate alındığında, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde yeni birim fiyatın tespiti sırasında bu maddenin de kıyasen uygulanmasının mevzuatına ve sözleşmesine uygun düşeceği açıktır.

Bu itibarla, bahis konusu işde yeni iş kalemine ait fiyatların tespiti sırasında rayiç olarak uygulama ayı rayiçleri, analiz olarak ise yine o ay itibarıyla en son güncellenmiş analizin alınması gerekmektedir.

Diğer bir anlaşmazlık konusu ile ilgili olarak;

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde işin sözleşme bedelinden daha az bir tutarda tamamlanması halinde, nasıl hareket edilebileceği hususu, 4734 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 24 üncü maddesi ve işe ait sözleşme eki YİGS'nin 21 inci maddesinde belirtilmiş olup, bu hükümlere göre; ihale konusu işin sözleşme bedelinin %80'inden daha düşük bedelle tamamlanması durumunda; yükleniciye, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının %5'inin geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenmesi mümkün bulunmaktadır.

IV-KARAR

İdaresinin "... 100 Yataklı Devlet Hastanesi Çatı Onarımı" ile ilgili anlaşmazlık talebine ilişkin konular, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Yapımından vazgeçilen iş kalemlerine ait bedelin sözleşme bedelinden düşülmesi ve yükleniciye ödenmemesinin,

Yapımından vaz geçilen imalatlar ile yapılmasına karar verilen yeni iş kalemlerine ait fiyatların tespiti sırasında inceleme bölümünde belirtilen hususlar doğrultusunda hareket edilmesi ve bu şekilde bulunacak fiyatlar dikkate alınarak yapımından vaz geçilen imalatlar ile yapımına karar verilen imalatların bedellerinin belirlenmesinin uygun olacağı,

Yüklenicinin, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının %5'inin geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenmesinin mümkün bulunduğu,

Değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 22/01/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/05
Karar Tarihi : 10/01/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresince yaptırılmakta olan "... Sosyal Bilimler Lisesi Pansiyon Yapımı işi" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek 13.12.2012 tarihinde Anahtar Teslimi Götürü Bedel sözleşmeye bağlanan yapım İşinde; mutfak, yemekhane ve çamaşırhane ekipmanlarının yüklenici uhdesinde olup olmadığı hususunda ihtilafa düşüldüğü belirtilerek görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, sözleşme taraflarının uyumsuzluğa ilişkin görüş ve talepleri özet olarak aşağıda bildirildiği şekildedir.

Yüklenici görüş ve talebi; Mutfak ve çamaşırhane imalatlarının proje, detay ve mahal listelerinde yer almadığı, bu imalatların kalorifer ve elektrik projelerinde şematik olarak gösterildiği, bu gösterimden mutfak ve çamaşırhane imalatlarının altyapılarının yapılacağı anlaşıldığı, ayrıca aşırı düşük sorgulamasında bu imalatlar ile ilgili herhangi bir sorgulama istenilmediği bu nedenlerle imalatların yapılmaması gerektiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi ise; İdaresi yazısı ekinde yer alan idarenin teknik elemanlarca hazırlanan rapora göre; söz konusu projenin tip proje olduğu ve daha önce "*Bozkurt Spor Lisesi Pansiyonu*" işinde uygulandığı, mutfak, yemekhane ve çamaşırhane ekipmanlarının mahal listelerinde ve yaklaşık maliyette yer aldığından yüklenici tarafından temin edildiği, *Merkez İbrahim Cinkaya Sosyal Bilimler Lisesi Pansiyon Yapımı* işinde ise, ihale hazırlıkları aşamasında söz konusu imalatları yapmayı düşünmedikleri, bu nedenle mahal listesini ihale evrakları içine konulmadığı, ancak projelerde silinmesinin sehven unutulduğu, cihazlara ait yapımı tarif eden proje, mahal listesi ve teknik şartnamelerde tariflerinin bulunmadığı, ayrıca bu imalatların yaklaşık maliyet, porsantaj ve aşırı düşük sorgulamasında yer almadığı, bu nedenle mutfak, yemekhane ve çamaşırhane ekipmanlarının ihale kapsamında olmadığını düşündükleri buna karşılık söz konusu cihazların ısıtma tesisatı projesinde yer alması nedeniyle bu imalatların ihale kapsamında olup olmadığı konusunda tereddütleri olduğuna,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların belirtilen bu görüşlerinden sonra konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin, sözleşmenin türü ve bedeli başlıklı 6 ncı maddesinde; "*Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen .... TL toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.*" hükmü,

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun *Sözleşme türleri* başlıklı 6 ncı maddesinin birinci paragrafının (a) bendinde; "Yapım işlerinde; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme düzenlenir." hükmü yer almaktadır.

Bu her iki hükümde de açıkça belirtildiği üzere, anahtar teslimi götürü bedel işlerde, istekliler tekliflerini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ile bunlara dayalı mahal listelerine göre işin tamamı için verildiği ve teklifi kabul edilen istekli ile bu toplam bedel üzerinden sözleşmenin akdedilmesi ve yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde bu toplam bedelin esas alınmasının gerekmesi nedeniyle bu dokümanların eksiksiz olarak hazırlanmasının zorunlu olduğu ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan mutfak, yemekhane ve çamaşırhane ekipmanlarının yapımının öngörülmediği, bu nedenle yaklaşık maliyete konulmadığı, porsantaj, mahal listesi, teknik şartnamelerde tariflerinin bulunmadığı ve aşırı düşük sorgulamasında yer almadığı, ancak bu imalatların ihaleye esas projelerden silinmesinin sehven unutulduğu hususları İdaresi yazısı ekindeki teknik elemanlarca hazırlanan raporda belirtilmektedir.

Yaklaşık maliyetin ihale öncesi idaresi tarafından hazırlanan ve gizliliği olan bir belge olduğu, yüklenicinin bu belgeden bilgi sahibi olmasının hukuken mümkün olmadığı, dolayısıyla yaklaşık maliyetin sözleşmesi ve ekleri gibi yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün bulunmadığı isteklilerin tekliflerini yaklaşık maliyete dayalı olarak vermedikleri hususu açıktır.

İdaresi yazısı ekinde gönderilen bilgi ve belgeler ile ihaleye esas olduğu belirtilen CD'si incelendiğinde; tereddüt konusu olduğu belirtilen mutfak, yemekhane ve çamaşırhane ekipmanlarının, mimari ve elektrik projelerinde şekilsel olarak çizimleri ile bu imalatlara ait temiz su ve pis su tesisat bağlantılarının sıhhi tesisat projesindeki kolon şemasında gösterildiği ve cihazlara bağlantılarının projeye işlendiği, ayrıca kalorifer tesisatı uygulama projesinde ise, tereddüt konusu olduğu belirtilen tüm ekipmanların numaralandırılarak (malzeme cinsleri, ölçüleri, özellikleri ve adetleri) ayrıntılı olarak tablo içerisinde düzenlendiği görülmektedir.

Bu itibarla, bahis konusu imalatların ihaleye esas uygulama projelerinde detay ve ayrıntılarının gösterildiği ve kalorifer uygulama projesi içerisinde mahal listesi niteliğinde bir gösterim ve tanımlamanın yapıldığı hususları göz önüne alındığında idaresinin ve yüklenicinin değerlendirmesinin sözleşmenin 6. maddesine uygun düşmediği ve tereddüt konusu bu imalatların sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

... İl Özel İdaresince yaptırılmakta olan "... Sosyal Bilimler Lisesi Pansiyon Yapımı işi" ile ilgili görüş talebe ilişkin konular, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İhaleye esas projelerde mutfak, yemekhane ve çamaşırhane ile ilgili olarak yer alan ekipmanların sözleşme bedeline dahil olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 10/01/2014 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2014/04
Karar Tarihi : 09/01/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... İl Özel İdaresi tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, “... İlköğretim Okulu Yapımı” işi ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 sayılı Kanuna göre ihale edilerek 26.2.2/12 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan bahis konusu işin yürütülmesi sırasında, % 10 ilave iş artışı kapsamında gerçekleştirilen ihata duvarı, dalgıç pompa ve 630 kg’lık asansör imalatına ait birim fiyatlar konusunda anlaşma sağlanamadığından bahisle, konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

% 10 iş artışı kapsamında yapılan işlerle ilgili olarak idaresince hesaplanan fiyatlara itiraz ettiğini, fiyatların Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesindeki usul ve esaslara göre belirlenmesini talep etmekte olup, aşırı düşük bedel sorgulamasında verilen fiyatların baz alınarak hazırlanan maliyet raporuna 2011-2012 yılı TÜFE farkının ilave edilerek belirlenecek tutarın talep edildiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

Yüklenicinin % 10 iş artışı kapsamında yapmış olduğu bahse konu ihata duvarı, dalgıç pompa ve 630 kg’lık asansör için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı birim fiyatlarına göre imalatın yapıldığı yılın fiyatlarıyla yaklaşık maliyet hazırlandığı, bu hazırlanmış fiyatlardan sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyetten hareketle bulunan tenzilatı tabi tutulduğu, daha önce 4 nolu hakedişte ödenmiş olan 400 kg asansörün porsantaja göre ödenen bedelinin de düşülerek geriye kalan miktarın ödenmesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların talebe ilişkin görüşleri belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGŞ)’nin, Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti başlıklı 22 nci maddesinde; “(1) 12 nci maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile 21 inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkrada belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

(2) Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır:

a) *Yüklenicinin birim fiyatlarının teklifinin tespitinde kullanarak teklifi ekinde idareye sunduğu ve yeni iş kalemi/grubu ile benzerlik gösteren iş kalemlerine/gruplarına ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.*

b) *İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine/grubuna benzerlik gösteren analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.*

c) *İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan iş kalemleri/gruplarına ait maliyet analizleriyle kıyaslanarak bulunacak analizler.*

ç) *Yeni iş kaleminin/grubunun yapılması sırasında tutulacak puantaj la tespit edilecek malzeme miktarları, işçi ve makinelerin çalışma saatleri ile diğer tüm girdiler esas alınarak oluşturulacak analizler.*

(3) *İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanabilir. ...*

ç) *İdarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasınca onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçleri. ... ”*

hükümleri yer almaktadır.

Bu hükme göre, yeni birim fiyatların, maddede ön görülen usul ve esaslar doğrultusunda oluşturulacak analize dayalı olarak tespit edilmesi ayrıca, analizlerle ilgili olarak da öncelik sırasında yer alan bir bentteki hüküm tüketilmeden bir alt bende geçilmemesi gerekmektedir.

Ancak, bahse konu işde yeni birim fiyatların, analize dayalı olarak tespit edilmediği idaresi yazısı ve eklerinden anlaşılmaktadır.

Yeni birim fiyatların, sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyetten hareketle bulunacak bir oranda indirim tabi tutulması ile ilgili olarak;

Bilindiği üzere;

4734 sayılı Kanuna göre ihale edilmeyen ve sözleşmesi ekinde Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesinin (BİGS) yer aldığı yapım işlerinde, fiyatları belli olmayan işlerin fiyat tespitlerinin yapılmasına ilişkin usul ve esasların belirtildiği Şartnamenin 20 nci maddesinde, “*Bu maddede belirtilen usullerle tespit edilen birim fiyatlara, sözleşmesi veya eklerindeki esaslara göre, varsa ihale indirimi uygulanır.*” Hükümü yer almaktadır.

Ayrıca, aynı Şartname'nin 39 ve 40 ncı maddelerinden anlaşılacağı üzere, birim fiyat esasına göre yaptırılan işlerde sözleşme eki birim fiyat cetvelinde veya keşif özetinde yazılı veya sonradan düzenlenen onaylı yeni fiyatlar üzerinden hesaplanan hakediş tutarından varsa yüklenicinin yaptığı indirim isabet eden tutarın ayrıca düşülmesi gerekmekte, götürü bedel işlerde ise zaten mevzuatının gereği olarak ihale indirimi bulunmamaktadır.

Bu hükümler çerçevesinde yapılan uygulama sırasında sözleşmesinde ihale indirimi yer alsa dahi fiyatlar indirim tabi tutulmadan tespit edilmekte, ancak, bu fiyatlara dayalı olarak ara veya kesin hakediş raporları düzenlenmesi sırasında varsa ihale indirimi, hakedişlerde dikkate alınmakta, işe ait sözleşmede ihale indirimi yok ise, tabii olarak ihale indiriminin uygulanması söz konusu olmamaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere, sözleşmesinde bir indirim olsa bile, BİGS'ne göre yeni fiyatların taraflarca tespiti sırasında bir indirim girdisine yer verilmemektedir.

Keza, YİGS'nin ödemelerle ilgili geçici hakediş raporları başlıklı 39 ve kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi başlıklı 40 ncı maddeleri incelendiğinde görüleceği üzere, gerek teklif birim fiyat ve gerekse anahtar teslimi götürü bedel esasına göre yapılan yapım işlerine ait hakedişlerin düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar içerisinde de, bir indirim oranının uygulanacağına ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Bunun yanısıra, birim fiyatlara ait girdiler esas itibarıyla malzeme, işçilik, makine ve yüklenici kârı ve genel giderlerden oluşmakta olup bu girdiler arasında, gerek YİGS'nin 22 nci maddesi hükmünde ve gerekse, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarında, yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların tespiti sırasında sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyet arasındaki farktan

hareketle bulunacak bir orandaki indirim girdisinin yer aldığına veya yeni fiyatların bu oranda tenzilatata tabi tutulacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, YİĞŞ'ne göre fiyat tespit tutanakları; hakediş raporları gibi bir ödeme evrakı olmayıp, o iş kalemine ait fiyatın bahis konusu şartnameye göre maliyet girdileri dikkate alınarak hesaplanan bedelin ne olduğunu ortaya koyan bir belgeden ibarettir. Dolayısıyla, bu yeni birim fiyata dayalı olarak sözleşme ve ekleri hükümlerine uygun şekilde geçici ve kesin hakediş raporlarıyla ödeme yapılması halinin, birim fiyat tespitinden ayrı bir uygulama olduğu hususu açıktır.

Yaklaşık maliyet hesap cetvelinin, ihale öncesinde idare tarafından hazırlanan ve isteklilerin hukuken bilgi sahibi olması mümkün olmayan gizli bir belge olmasının yanı sıra, istekliler tekliflerini, yaklaşık maliyete göre değil, 4735 sayılı Kanunun Sözleşme türleri başlıklı 6 ncı maddesinde belirtildiği üzere götürü bedel işlerde, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için teklif ettikleri toplam bedel üzerinden; teklif fiyatlı işlerde ise, ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden, vermekte, üzerinde ihale kalan istekli ile de bu teklifine dayalı olarak sözleşme imzalanmaktadır.

4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarına göre hazırlanan yaklaşık maliyet hesap cetvelinin, 2886 sayılı Kanun kapsamında yapılan ihalelerde hazırlanan keşif özeti gibi ihale dokümanları arasına konularak sözleşme ekinde yer verilmesi gereken bir belge olmadığı da dikkate alındığında, yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün olmadığı konusunda herhangi bir duraksamaya mahal bulunmamaktadır.

2886 sayılı Kanuna göre ihale edilen birim fiyat sözleşmelerde istekliler, idare tarafından hazırlanan keşif özeti üzerinden indirim yapmak suretiyle ihale bedelini oluşturmakta ve yapılan bu tenzilat oranı aynı zamanda ihale dokümanları arasında yer alan birim fiyatlar için de geçerli olmakta, bir başka ifade ile, keşif özeti olmadan teklif verilmesi söz konusu olmamaktadır. 4734 sayılı Kanuna göre ihale edilen birim fiyat sözleşmelerde ise; 2886 sayılı Kanundan farklı olarak istekliler tekliflerini yaklaşık maliyetten bağımsız olarak oluşturmakta olup, birinde keşif bedeli ve ihale bedeli ayrı ayrı yer almakta iken, diğerinde sadece ihale bedeli söz konusu olmaktadır. Bu itibarla, her iki sistemin hukuki durumu ve sonuçları tabii olarak farklılık oluşturmaktadır.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun İlkeler başlıklı 4 üncü maddesinde; *".....Bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir. İhale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu prensiplere aykırı maddelere yer verilemez. Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur."* hükmü mevcut olup, yürürlükteki ihale mevzuatı ile sözleşme ve eklerinde belirtilmemiş bir hususun, varmış gibi kabul edilmek suretiyle bir yorumlama ve uygulama yapılması, bu hüküm ile de bağdaşmamaktadır.

Bütün bu hususlar birlikte dikkate alındığında; YİĞŞ'nin 22 nci maddesine göre yeni birim fiyatların tespiti sırasında, sözleşmeden gelen ve yüklenicinin kabulünü içeren durumlar hariç, sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyetten hareketle bulunacak bir oranda fiyatların tenzilatata tabi tutulmasının 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarına uygun düşmemektedir.

Yüklenici kârı ve genel gider oranı ile ilgili olarak;

Yeni birim fiyatların tespitinde, yüklenici kârı ve genel giderlerin de bir girdi olarak yer alması gerekmekte olup, bu girdi kalemine ilişkin oran; sözleşmesinde özel bir düzenleme yok ise, maksimum % 25 oranını aşmamak şartıyla, sözleşmesi ve ekleri hükümlerine uygun olarak bulunacak bir oranda taraflarca müştereken tespit edilmesi gerekmektedir.

Aşırı düşük sorgulaması sırasında yüklenicinin sunduğu analizlerle ilgili olarak;

Sözleşmesi eki YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde, yeni birim fiyatlara esas olacak analizlerin oluşturulmasında uyulması gerekli usul ve esaslar belirtilmiş olup, bunlar arasında, aşırı düşük teklif sorgulaması sırasında açıklama istenilen hususlarla ilgili olarak, isteklilerin sunduğu analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizlerin, yeni birim fiyatlara esas olacak analiz olarak alınması gerektiğine ilişkin bir husus yer almamaktadır.

Ayrıca, 4734 sayılı Kanunun aşırı düşük tekliflerin sorgulanması başlıklı 38 inci maddesinde;

“İhale komisyonu verilen teklifleri 37’nci maddeye göre değerlendirdikten sonra, diğer tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.

İhale komisyonu;

a) İmalat sürecinin, verilen hizmetin ve yapım yönteminin ekonomik olması,

b) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin mal ve hizmetlerin temini veya yapım işinin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,

c) Teklif edilen mal, hizmet veya yapım işinin özgünlüğü,

Hususlarında belgelendirilmek suretiyle yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak, aşırı düşük teklifleri değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir....” hükmü ile,

İşe ait İdari Şartnamenin Aşırı düşük teklifler başlıklı 33 üncü maddesinde;

“33.1. İhale komisyonu, verilen teklifleri değerlendirdikten sonra, diğer tekliflere veya yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden, teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.

33.2. İhale komisyonu tarafından;

a) Yapım yönteminin ekonomik olması,

b) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin işin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,

c) Teklif edilen işin özgünlüğü,

hususlarında belgelendirilmek suretiyle yapılan yazılı açıklamalar dikkate alınarak, Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenen kriterler çerçevesinde aşırı düşük teklifler değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucunda açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir.

33.3. İhale komisyonu tarafından, aşırı düşük tekliflerin tespiti, değerlendirilmesi ve ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesinde, sınır değer veya sorgulama kriterleri ya da ortalamalara ilişkin olarak Kamu İhale Kurum tarafından belirlenen kriterler esas alınacaktır.” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, aşırı düşük teklif sorgulamasının amacı, idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olarak tespit edilen isteklilerin teklifleri reddedilmeden önce, teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğu tespit edilen bileşenler ile ilgili ayrıntılı açıklama yapılmasına matuf olup, bunun dışında, aşırı düşük sorgulaması sırasında isteklinin verdiği açıklamaların yeni birim fiyatların tespiti sırasında dikkate alınması gerektiği yönünde ayrıca bir düzenleme yer almamaktadır.

Diğer taraftan, ön bölümde belirtilen 4735 sayılı Kanunun İlkeler başlıklı 4 üncü maddesindeki hüküm dikkate alındığında, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ve ikincil mevzuatı ile sözleşme ve ekleri hükümlerinde belirtilmemiş bir hususun varmış gibi bir kabulden hareketle yorum ve uygulama yapılmasının belirtilen yasa hükmüne uygun düşmeyeceği hususu açıktır.

Belirtilen tüm bu hususlar karşısında, yeni birim fiyatların tespiti esnasında aşırı düşük sorgulaması sırasında yüklenicinin sunduğu analizlerden yararlanılması cihetine gidilebilmesi için öncelikle, hakkaniyet ilkelerinin gözetilmesi ile birlikte, bu analizlere ait birim fiyatların yeni iş kalemi ile benzerlik göstermesi ve analizlerdeki ortak girdilerden olan yüklenici kârı ve genel gider girdilerin bir denge ve eşitlik içerisinde olup olmadıkları önem arz etmektedir.

Yeni birim fiyatların tespiti sırasında esas alınacak rayiç ve analizle ilgili olarak;

Bilindiği üzere, bahis konusu işin ihale tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslar’ın 7 nci maddesinin (h)

bendinde; “Birim fiyat sözleşmelerde, sözleşmede birim fiyatı bulunmayan ve yapılması idarece istenen iş kalemi için işin devamı sırasında yeni birim fiyat yapılması halinde, bu fiyat hazırlandığı uygulama ayının rayiçlerine ve şartlarına göre tespit edilir. ...” hükmü yer almaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeler için mevzuatında bu açıklıkta bir hüküm yer almamakta ise de, bu tür sözleşmelerde yeni birim fiyatların yapılması zorunluluğunun ortaya çıkması durumunda, yeni iş kalemine ait ödemelerin birim fiyat sözleşmelerde olduğu gibi yapılacağı dikkate alındığında, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde yeni birim fiyatın tespiti sırasında bu maddenin de kıyasen uygulanmasının mevzuatına ve sözleşmesine uygun düşeceği açıktır.

Bu itibarla, bahis konusu işde yeni iş kalemine ait fiyatların tespiti sırasında rayiç olarak uygulama ayı rayiçleri, analiz olarak ise yine o ay itibarıyla en son güncellenmiş analizin alınması gerekmektedir.

Yapımından vaz geçilen iş kalemlerinin fiyatlarının tespiti ile ilgili olarak;

Bahis konusu işde, yapımından vaz geçilmesi nedeniyle sözleşme bedelinden tutarları düşülecek işlere ait birim fiyatların, YİĞŞ'nin 22 nci maddesinin kıyasen uygulanmak suretiyle bu maddede belirtilen usul ve esaslara göre tespit edilmesi ve bu şekilde bulunacak fiyatlardan hareketle, yapımından vaz geçilen işlerin tutarının tespit edilmesi gerekmektedir.

IV- KARAR

“... *İlköğretim Okulu Yapımı*” işi ile ilgili idaresinin talebine ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Yapımından vaz geçilen iş kalemleri ile yapımına karar verilen yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların, ön bölümde belirtilen hususlar da göz önünde bulundurularak, Sözleşmesi eki YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde ön görülen usul ve esaslar doğrultusunda Sözleşmenin taraflarınca müştereken tespit edilmesinin gerektiği ve bunun da mümkün bulunduğu,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 09/01/2014 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2014/03
Karar Tarihi : 09/01/2014

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek, sözleşmeye bağlanan, "... *Derslikler Yapımı İnşaatı*" işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek, 25.08.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinin yürütülmesi sırasında, "temel kazıları yapılırken ortaya çıkan beton blokların kırılması ve saha dışına nakliyesi" ile "atıksu ve yağmursuyu" imalatlarının yapımının, sözleşmesi kapsamında olmadığı değerlendirilerek, iş artışı kapsamında ara hakedişler ile ödemelerinin yapıldığı, ancak, daha sonra Yüksek Fen Kurulunun emsal kararları dikkate alınarak yeniden yapılan değerlendirme sonucu, bu imalatların yapımının sözleşme kapsamında bulunduğu, bu nedenle bahis konusu imalatlara dayalı olarak ilave bir bedelin ödenemeyeceği noktasına varıldığı ancak, yapılan son değerlendirmeye yüklenicinin itirazı olduğu ve de aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenici 04.12.2013 tarih ve 13/1077 sayılı itiraz yazısında özetle;

Söz konusu imalatlar için Rektörlük Makamından alınan olurda, ihtilaf konusu imalatlardan "*Yaklaşık maliyet hazırlanırken mahal listelerine dâhil edilmeyen, ancak işin bütünlüğünün sağlanması açısından yaptırılmasının zorunlu olduğu belirlenen imalatlar*" olarak bahsedildiği, buna dayalı olarak da İdarelerince anlaşma tutanağı yapılarak, müştereken bedellerinin tespit edildiği,

Ayrıca, ihale dokümanı kapsamında bu imalatlara ilişkin herhangi bir bilgi ve belgenin bulunmadığı, dolayısı ile teklifini verirken, bu imalatlar için bir bedel tayin etmelerinin söz konusu olmadığı, tekliflerini sözleşmenin 6 ncı maddesinde belirtilen ihale dokümanı içerisinde yer alan uygulama projeleri ve mahal listelerine dayalı olarak verdiklerini, bu nedenle bahsi geçen imalatların bedellerinin taraflarına ödenmesi gerektiğine,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

29.11.2011 tarihli Rektörlük Oluru ile; Sözleşmesinde bulunmayan, ancak yapılması zorunlu olan, "binaların temel kazısı sırasında ortaya çıkan beton blokların kırılması ve saha dışına nakliyesi" ile "atıksu ve yağmursuyu" imalatlarının iş artışı kapsamında değerlendirilerek, anlaşma tutanağı ile bedellerinin belirlendiği, ara hakedişlerde ödemelerinin yapıldığı, ancak bu imalatların uygulama projelerinden "C" grubu mekanik vaziyet planında teknik detayları ile açık bir şekilde gösterilmiş olması ve Yüksek Fen Kurulunun emsal kararları dikkate alınarak yeniden yapılan değerlendirme sonucu, bahis konusu imalatların iş artışı kapsamında değerlendirilemeyeceğinin anlaşılması üzerine, Yapım İşleri Genel Şartnamesininin 40 ıncı maddesi "a" bendindeki, *sözleşme süresinde yapılan ara hakedişlerin kazanılmış hak olmadığı* hükmüne dayanarak, kesin hesapta bedellerinin ödenmemesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Bilindiği üzere, “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6.1.maddesinde yer alan,

“Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (.... TL) toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.”

Hükmünün gereği olarak, yüklenici teklifini, ihale dokümanları içerisinde yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak vermektedir.

İdaresi yazısı ekinde gönderilen, ihaleye esas projelerin yer aldığı belirtilen CD’deki projeler ve mahal listeleri incelendiğinde;

Bahis konusu işin, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olması nedeniyle, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme hukuku gereği, ihale dokümanlarında ödemelerin zemin cinsine dayalı olarak yapılması yönünde düzenleme yapılmasının söz konusu olamayacağı, ayrıca bu işte de ödemelerin zemin cinsine dayalı olarak yapılmasına ilişkin bir düzenlemenin bulunmadığı hususları dikkate alındığında, ihale dokümanları içerisinde yer alan projeye göre her cins zeminin kazılması giderinin sözleşme bedeline dahil olduğunun kabulünün gerekli olduğu, bu itibarla da bahis konusu işde kazıda yer alan münferit beton blokların da her cins zemin kapsamında mütalaa edilmesinin gerektiği değerlendirilmektedir.

Diğer anlaşmazlık konusu olan atıksu ve yağmursuyu ile ilgili olarak;

Mahal listelerinde teras çatılarda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Birim Fiyatlarından, 24.003 poz no’lu “Çinko yağmur iniş borusu” ve 24.014 poz no’lu “Çinko yağmur oluğu” imalatlarının, yapım şartlarına uygun olarak yapılacağı belirtilmekte ayrıca, vaziyet planında, yağmur boruları ve olukları, pissu hattı mesafeleri ve çapları, rögar yerleri ve nereye döküleceklerinin yer aldığı görülmektedir.

Bu itibarla, mahal listelerinde ve vaziyet planında gösterilen bu imalatların uygulama projeleri içerisinde yer aldığı, dolayısıyla sözleşme kapsamında yapılması gerekli imalatlar olduğunun kabulü sözleşmenin 6 ncı maddesi gereği olmaktadır.

Ayrıca, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde isteklilerin işin tamamı için teklif verdikleri ve sözleşmenin de işin tamamı için yapıldığı ile işlerin bedellerinin ödenmesinde yüklenicilerin teklif ettikleri toplam bedelin esas alındığı, bunun dışında yaklaşık maliyet cetvelinin işin yapılmasına veya bedel tespitine ilişkin bir dayanak niteliğinde olmadığı hususları açıktır.

Diğer taraftan idaresi yazısı ve eklerinde; Yüksek Fen Kurulu’nun benzer konulardaki kararları emsal gösterilerek, idaresi ve yüklenici tarafından bir sonuç çıkartılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bilindiği üzere, Yüksek Fen Kurulu karar ve görüşleri, taleple ilgili işe ait sözleşme ve ekleri hükümleri ile somut olaya dayalı olarak iş bazında ihdas edilmektedir. Bu nedenle, başka bir işde bu karar ve görüşler aynen alınarak uygulama yapılması cihetine gidilmesinin her zaman için uygun sonuç vermeyeceği hususu açıktır.

IV-KARAR

İdaresinin “... Derslikler Yapımı İnşaatı İşİ” ile ilgili anlaşmazlık talebine ilişkin konular, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

“Binaların temel kazısı sırasında ortaya çıkan beton blokların kırılması ve kesin depoya nakliyesi” giderleri ile “Atıksu ve yağmursuyu” imalatlarının yapım bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 09/01/2014 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2013/64
Karar Tarihi : 17/12/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığınca yaptırılmakta olan "... *Nikah Salonu, Düğün Salonu, Gençlik Merkezi ve Kriş İnşaatı*" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 11.09.2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım İşinde; nikah salonunda bulunan koltukların yapımı ile ilgili konuda yükleniciyle aralarında ihtilaf olduğu belirtilerek, konu hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, sözleşme taraflarının uyumsuzluğa ilişkin görüş ve talepleri özet olarak aşağıda bildirildiği şekildedir.

Yüklenici görüş ve talebi; Projede, koltukların resim ve adet olarak belirtildiği, ancak, yaklaşık maliyette, mahal listesinde, porsantajda ve teknik şartnamede koltukların imalatlarının tarif edilmediği, ölçülerinin, kesitlerinin bulunmadığı belirtilerek, bu imalatların taahhütleri altında bulunmadığına,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi ise; Mimari planlarda, kesitlerde ve nikah salonu sistem detayında koltukların adetinin belirtilmesi ve işin anahtar teslim götürü bedel olmasından dolayı, bu imalatın yüklenicinin taahhüdünde bulunduğuna,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin 6 ncı maddesinde;

"6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen .....(rakam ve yazıyla)..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır."

Denilmektedir.

Bu hükümlerden anlaşıldığı üzere, istekliler tekliflerini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak vermektedirler.

İdare yazısı ekinde gönderilen ihale dokümanlarına ait CD de yer alan ve ihaleye esas olduğu belirtilen projelerde, nikah salonuna ait plan ve kesitlerde, koltukların mimari yerleşim düzeni açısından gösterildikleri görülmektedir. Ancak bunun dışında projeler arasında koltukların imal edilmesine yönelik (ne tür bir malzemenin imal edileceği, ebatlarının ne olduğu, sabit mi hareketli mi olacağı, v.b.) herhangi bir proje ve detaya rastlanılmamıştır. İhaleye esas projelere ilişkin mahal listelerinde ve sözleşme eki Özel ve Teknik Şartnamelerde de söz konusu koltuklarla ilgili herhangi bir

hususun yer almadığı görülmektedir. Bu şartlarda, ihaleye esas proje ve ihale dokümanlarına dayanarak, bahse konu koltukların imal edilmesinin mümkün olamayacağı açıktır.

Belirtilen bütün bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda, ihaleye esas projelerde şekilsel gösterim olarak yer alan koltukların sözleşme bedeline dahil olmadığı değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

... Başkanlığınca yaptırılmakta olan "... *Nikah Salonu, Düğün Salonu, Gençlik Merkezi ve Kreş İnşaatı*" ile ilgili görüş talebe ilişkin konular, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İhaleye esas projelerde sadece gösterim olarak yer alan koltukların sözleşme bedeline dahil olmadığı değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 27/12/2013 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2013/63
Karar Tarihi : 17/12/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresince yaptırılmakta olan "... *Hükümet Konağı İnşaatı Yapım işi*" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek 08.08.2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan bahis konusu yapım işinin yürütülmesi sırasında, çevre duvarı ve demir korkuluk imalatları yapımının sözleşme bedeline dahil olup olmadığı hususunda yüklenici ile uyuşmazlığa düşüldüğü belirtilerek, konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, sözleşmesi ve ekleri hükümleri, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenici görüş ve talebi; Çevre duvarı ve demir korkuluk imalatlarının yapımının ihaleye esas projeler ve bunlara ilişkin mahal listeleri içerisinde yer almadığı, yaklaşık maliyet ve porsantaj cetveli çevre tanzimi bölümünde, beton ve demir imalatlarının yer aldığından hareketle, bahis konusu imalatların yapımından sorumlu olmadıklarına,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi; Proje ve mahal listesinde bulunmayan, ancak yaklaşık maliyet ve porsantaj cetvelinde yer alan çevre duvarı ve demir korkuluk imalatlarının yapımından yüklenicinin sorumlu olduğuna,

İlişkin bulunmaktadır.

Talebe ilişkin tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin 6 ncı maddesinde;

"6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen .....(rakam ve yazıyla)..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır."

Denilmektedir.

Bu hükümlerden anlaşıldığı üzere, istekliler tekliflerini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak vermektedirler.

Bahis konusu işde, idaresi yazısı ekinde gönderilen ve ihale dokümanlarının yer aldığı belirtilen CD içerisindeki uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerinde çevrede yürüme yolları, yeşil alanlar, bordürler, otopark, otomatik kapı vs. gibi imalatların yer aldığı, çevre duvarı ve üzerine demir korkuluk yapılmasına ilişkin bir belirleme bulunmadığı görülmektedir.

Diğer taraftan; yaklaşık maliyetin ihale öncesi idaresi tarafından hazırlanan ve gizliliği olan bir belge olduğu, yüklenicinin bu belgeden bilgi sahibi olmasının hukuken mümkün olmadığı, dolayısıyla yaklaşık maliyetin sözleşmesi ve ekleri gibi yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün bulunmadığı isteklilerin tekliflerini yaklaşık maliyete dayalı olarak vermedikleri hususu açıktır.

Ayrıca, porsantaj oranlarının (İlerleme yüzdeleri), birim fiyat sözleşmelerde olduğu gibi birim fiyat mahiyetinde bir ödeme kalemi olmadığı, sadece inşaatın hangi seviyede hangi oranda ödemenin yapılacağını öngören bir ihale dokümanı olduğu ve işin yapılmasına veya isteklilerin teklif bedel tespitine ilişkin bir dayanak niteliğinde olmadığı bilinmektedir. Bununla birlikte, idaresi yazısı ekinde gönderilen porsantaj tabloları incelendiğinde, binanın çevresinde çevre duvarı ve üzerinde demir korkuluk yapılması yönünde net bir belirlemenin olmadığı değerlendirilmektedir.

Tüm bu hususlar birlikte dikkate alınıp değerlendirildiğinde, ihaleye esas projeler ve bunlara ilişkin mahal listelerinde çevre duvarı ve üzerine demir korkuluk yapılması imalatlarının yer almadığı, dolayısıyla da yapım bedellerinin sözleşme bedeline dahil olmadığı görüşüne varılmıştır.

IV- KARAR

... İl Özel İdaresince yaptırılmakta olan "... *Hükümet Konağı İnşaatı Yapım İş'i*" ile ilgili görüş talebe ilişkin konular, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Çevre duvarı ve üzerine demir korkuluk yapılması imalatlarının sözleşme bedeline dahil olmadığının değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 17/12/2013 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Görüş talebi
Karar No : 2013/48
Karar Tarihi : 07/11/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresi tarafından ihale edilerek, 08.05.2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... *Anadolu Öğretmen Lisesi*" İşi ile ilgili görüş talebidir.

II- KONU

... İl Özel İdaresinin ... sayılı yazı ve eklerinde özetle; anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... *Anadolu Öğretmen Lisesi*" İşi'nde; ihalenin 22.07.2011 tarihinde yapıldığı, ihale sürecinde yapılan itirazlar nedeniyle işe ait Sözleşme'nin geç imzalandığı, dolayısıyla işyeri tesliminin de 228 günlük gecikme ile yapıldığı, bu nedenle, yüklenicinin fiyat farkı talebinde bulunduğu, ancak, bahis konusu işle ilgili olarak Iğdır Valiliği ile Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü arasında imzalanan Protokolde fiyat farkı verilmeyeceğinin belirtildiğinden bahisle konu hakkında Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, Kurulumuzca aşağıda belirtildiği şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenici 19.09.2013 tarihli dilekçesinde; işin ihalesinin 22.07.2011 tarihinde yapıldığı, 22.08.2011 tarihinde ihale kararının kesinleştiği ve işin kendilerinde kaldığı, kesinleşen ihale kararına göre 01.10.2011 tarihinde işe başlanması gerekirken, işin Kamu İhale Kurumuna şikayet edilmesi ve mahkemeye intikalinden dolayı, sözleşmenin 08.05.2012 ve işyeri tesliminin 22.05.2012 tarihinde yapıldığı belirtilerek, bu aradaki geçen süre ve gecikmenin İdareden kaynaklandığı sebebi ile kendilerine fiyat farkı ödenmesi talebinde bulunduğu,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

Sözleşme tasarısının 14.2. nci maddesinde; "*Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak, mücbir sebepler veya İdarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12 nci maddesi uyarınca fiyat farkı ödenir. Bu durumda, fiyat farkı hesaplanırken temel indeks ve güncel indeks olarak Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo-2: Toptan Eşya Fiyatları İndeks Sayıları Tablosunun "Genel" satırındaki sayı esas alınır. ...*" hükmünün yer aldığı,

Ancak, ... Valiliği ile ... Genel Müdürlüğü arasında imzalanan 02.05.2011 tarihinde imzalanan Protokol'ün 6.3. üncü maddesine göre, fiyat farkı verilmeyeceğinin belirtildiğine, ayrıca, ... Genel Müdürlüğünün 21.11.2012 tarih ve 12068 sayılı yazısına göre, anahtar teslimi götürü bedel dışında, herhangi bir ek ödemenin yapılmasının mümkün görülmediğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların bu görüşleri belirtildikten sonra, konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

... Valiliği ile ... Genel Müdürlüğü arasında imzalanan 02.05.2011 tarihinde imzalanan Protokol'ün 6.3. üncü maddesinde;

“İnşaat, İdare'ye verilen projesine, keşfine, malzeme ve mahal listesine sadık kalınarak yürütülecek ve İdare'nin onayı olmadan hiçbir değişiklik yapılmayacak olup, fiyat farkı, nakliye vs gibi hiçbir nam altında ek ödeme yapılmayacaktır. Hazırlanacak şartnamenin ve sözleşmenin ilgili maddelerinde, işe ait fiyat farkı ve avans verilmeyeceği açık olarak belirtilecektir. ...” düzenlemesi yer almaktadır.

Ancak, söz konusu Protokol'ün, Sözleşme'nin 9 uncu maddesinde sayılan ihale dokümanları arasında yer almadığı, bu nedenle, işe ait Sözleşme ve ekleri gibi yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün bulunmadığı hususu açıktır.

İdare yazısı ve eklerinde; ihale sürecindeki gecikmelerden sonra, sözleşmeye davet edilen yüklenicinin, sözleşmeyi ihale dokümanında yer alan mevcut sözleşme tasarısı şartlarında imzalaması konusunda itirazının olduğuna dair herhangi bir bilgi ve belgenin bulunmadığı, dolayısıyla, işe ait Sözleşmeyi itirazsız bir şekilde imzaladığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca, imzalanan Sözleşme'ye göre tanzim edilen iş programına da yüklenicinin itirazının olduğuna dair herhangi bir bilgi ve belge bulunmamaktadır.

İşe ait Sözleşme'nin “İşe başlama ve bitirme tarihi” başlıklı 9 uncu maddesi ile İdari Şartname'nin 49 uncu maddesinde;

“9.1. Sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren 15 (onbeş) gün içinde Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine göre yer teslimi yapılarak işe başlanır. ...”

9.3. Yüklenici taahhüdün tümünü işyeri teslim tarihinden itibaren 430 (dört yüz otuz) gün içinde tamamlayarak geçici kabule hazır hale getirmek zorundadır. ...”

Hükümleri yer almaktadır. Buna göre, yer tesliminin Sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren 15 (onbeş) gün içinde yapılması hüküm altına alınmış olup, 08.05.2012 tarihinde sözleşmenin imzalandığı ve 22.05.2012 tarihinde de yer tesliminin yapıldığı dikkate alındığında, sözleşme imzalandığı tarihten itibaren 14 gün içinde yer teslimi yapıldığı ve işe ait Sözleşmeye göre işyeri tesliminde herhangi bir gecikmenin olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, ihale sürecinin uzaması gerekçe gösterilerek işyeri tesliminin geç yapıldığının değerlendirilmesi ve fiyat farkı ödenmesi talebi, Sözleşme ve ekleri hükümlerine uygun düşmemektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre; “... Anadolu Öğretmen Lisesi” İşinde;

Sözleşmenin imzalanmasından sonra yer tesliminin zamanında yapıldığı, ihale sürecinin uzaması gerekçe gösterilerek fiyat farkı ödenmesi talebinin Sözleşme ve ekleri hükümlerine uygun düşmeyeceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 07/11/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2013/46
Karar Tarihi : 03/10/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek yapımı devam eden “1. Etap Altyapı İnşaatı” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek birim fiyat sözleşmeye bağlanan “1.Etap Altyapı İnşaatı İşİ”nin yürütülmesi sırasında, ÇNÜ-001 poz nolu birim fiyatın uygulanması ile ilgili yüklenici ile idareleri arasında uyuşmazlığın olduğu belirtilerek, konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmiştir.

III- İNCELEME

Konu, Kurulumuzda gönderilen bilgi ve belgelerle ilgili mevzuatı çerçevesinde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Talebe ilişkin konu hakkındaki,

Yüklenicinin talep ve beyanları;

Galeri ve boru hendek kazıları fiiliyatta şevli olarak yaptırılmış olmasına rağmen, ödemesinin sandık kesit olarak yapıldığı ancak, ihaleye esas projelerde şev belirlenmemiş olması nedeniyle, teklif fiyatları şev dikkate alınmadan verdiklerini bu nedenle, şevlere isabet eden bedelin taraflarına ödenmesi gerektiğine,

İdaresinin görüşleri ve değerlendirmesi;

İhale öncesi isteklilere verilen ihale dokümanları arasında yer alan “Birim Fiyat Teklif Cetveli”nde,

“ÇNÜ-001 poz nolu birim fiyatın tanımı özet olarak, - Paçal Kazı Yapılması (Klas: %55 toprak, %25 küskülük, %20 yumuşak kaya) (Galeri yapımı, bina yapımı, hendek yapımı, boru şebekesi yapımı için her türlü makine, işçilik ve artan malzemenin 5000 m'ye kadar nakliyesi dahil - Özel Teknik Şartnameye uygun özellikte)” olarak belirtildiği,

Ayrıca, “İnşaat İşleri Özel Teknik Şartnamesi”nin “İşin Kapsamı-Genel” bölümünde;

“Şartnameye ve yapılacak işlere ilişkin açıklamalar:

“... Altyapı kazılarının ödenmesi çalışma payı eklendikten sonra sandık olarak kabul edilip ödenecektir. Eğer yüklenicinin şevli kazacağı yerler var ise yüklenici bu ek bedeli kazı birim fiyatına ekleyecek ayrıca bedel talep etmeyecektir.....” hükmünün yer aldığı,

Belirtilen hususlar nedeniyle, şeve dayalı olarak yükleniciye ilave bir bedel ödenemeyeceğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Sözleşmesi eki İnşaat İşleri Özel Teknik Şartnamesinin “İşin Kapsamı-Genel” bölümünde;

“Çankırı Karatekin Üniversitesi, kampus altyapısı 1.etap yol ve yağmursuyu drenaj imalatları, sanat yapıları, kanalizasyon, elektrik, iletişim, ısıtma, Galeri, su terfi ve isale şebekesi imalatlarının yapımını kapsamaktadır. Yapım işi kapsamında tamamlanan Etüt, proje ve mühendislik çalışmalarını izleyecek yapım aşamaları sırasında izlenecek yöntemler kısaca özetlenecektir. Kesin Projeleri tamamlanan yolu oluşturan bölümler, ana başlıklar altında ele alınacaktır.

Şartnameye ve yapılacak işlere ilişkin açıklamalar:

... Altyapı kazılarının ödenmesi çalışma payı eklendikten sonra sandık olarak kabul edilip ödenecektir. Eğer yüklenicinin şevli kazacağı yerler var ise yüklenici bu ek bedeli kazı birim fiyatına ekleyecek ayrıca bedel talep edilmeyecektir.

... Projesi verilmiş olan imalatların ve/veya yapıların yapılması için gerekli olan her türlü yedekleme, iksa, kalıp, taşıyıcı iskele, zemin güçlendirmesi, suyun uzaklaştırması, kazı, kazık için gerekli olan kazı ve benzeri işler ve/veya bu işlerin ve her türlü imalatların yapılabilmesi için gerekli olan her türlü detay (derz, conta, ve benzeri) işleri yüklenici tarafından birim fiyatlara eklenmiş sayılacak bu işler için ek bedel talep edilmeyecektir.

Yüklenici idarenin ve/veya kendisinin yapmış olduğu her türlü kazıda ilgili şartnameler doğrultusunda gerekmesi durumunda her türlü destekleme sistemini ve idarenin yapmış olduğu kazı sonucu her türlü reglaj ile düzeltmeyi yapmak zorundadır. Bu işler için ilave bir ücret ödenmeyecektir.

.....”

hükmü mevcut bulunmaktadır.

Bu hükümde, sözleşme kapsamında tamamlanan etüt, proje ve mühendislik hizmetlerinin yapımı aşamasında izlenecek yöntemlerle ilgili bir kısım düzenlemelere yer verilmiş ve bu kapsamda, altyapı kazılarının ödenmesine ilişkin kazı miktarının hesabında; çalışma payı eklenerek kazı genişliği bulunduktan sonra kazı kesiti sandık olarak kabul edilmesinin ön görüldüğü ayrıca, kazının şevli veya iksalı olarak yapılması durumunda, kazı miktarına şevden gelen kazı miktarının eklenemeyeceği, bu nedenle şev yapımına ilişkin maliyetin yüklenici tarafından teklif fiyatına eklenmesinin gerektiği ile kazının iksalı yapılması durumunda ise, iksa bedelinin yine yüklenicinin teklif fiyatlarına dahil edilmiş kabul edileceği, dolayısıyla bu iş için de ilave bir bedelin ödenmeyeceği hususlarının, hiçbir tereddüte mahal vermeyecek ölçüde açık bir şekilde taahhüt altına alınmış olduğu ve sözleşmenin taraflarını bağladığı konusunda duraksamaya mahal bir durumun bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Bunun yanı sıra, yüklenici tarafından, belirtilen şartname hükmünün kabul ve taahhüt edildiği, birim fiyat teklif mektubunun birinci maddesindeki; “Yukarıda ihale kayıt numarası ve adı yer alan ihaleye ilişkin ihale dokümanını oluşturan tüm belgeler tarafımdan okunmuş, anlaşılmış ve kabul edilmiştir.” beyanı ile ayrıca ortaya konulmuş bulunmaktadır.

Ayrıca, belirtilen düzenlemenin esas itibarıyla, sözleşmeden sonra onaylanan uygulama projesini de kapsadığı dikkate alındığında, kazıların şevli olarak yapılması veya yaptırılması durumu, belirtilen şartname hükmünün ortadan kaldırılması veya hükümsüz kılınması gibi bir sonuç oluşturmasının kabul edilmesi sözleşme hukukuna göre mümkün bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, birim fiyat sözleşmelerde, birim fiyata dahil olan giderler ile ödemeye ilişkin ölçü şeklinin fiyat tariflerinde belirtilmesi esas olmakta, tarifler yerine bahis konusu işte olduğu gibi diğer ihale dokümanlarında belirtilmesi de bu tür ihtilafların meydana gelmesinin temel nedenini oluşturmaktadır.

IV-KARAR

Bahis konusu işle ilgili somut olaylar ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre;

Sözleşme kapsamında yapılacak altyapı kazılarının ödemeye ilişkin kazı miktarının hesabında; kazı şevli yapılmış olsa dahi, şeve isabet eden kazı miktarı dikkate alınmadan, yalnız çalışma payı eklenerek kazı genişliğinin bulunması ve buna göre kazı kesitinin sandık kesit olarak kabul edilerek, gerekli hesaplamaların yapılmasının uygun olacağını değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 03/10/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2013/36
Karar Tarihi : 17/07/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediyesi tarafından ihale edilerek 07/05/2012 tarihinde anahtar teslim götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... Çok Amaçlı Kapalı Spor Kompleksi İnşaatı" yapım işinde, doğalgaz servis hattı yapımı konusunda yüklenici firma ile Belediye arasında anlaşmazlık çıktığı ifade edilerek, anlaşmazlığa yönelik Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısı ve eklerinde de belirtildiği üzere 07/05/2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işinde, binanın doğalgaz bağlantısı için yüklenicinin 700 metre mesafeden servis hattı çekmesi işinin sözleşme kapsamında olup olmadığına dair uygulamaya esas Kurulumuz görüşü talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup sözleşme taraflarının konuya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Taahhütleri altındaki Mamak Arena Çok Amaçlı Kapalı Spor Kompleksi İnşaatı yapım işinde yapım sözleşmesi uyarınca tesisin doğalgaz tesisatının yapımı ve yetkili doğalgaz dağıtım kuruluşu nezdinde kabullerinin yaptırılmasının, müteahhitliklerinin yükümlülüğünde olduğuna,

Abonelik işlem ve bedelleri ile işletme giderlerinin yatırımcı kuruluşa ait olduğu, ancak Başkent gaz tarafından yerinde yapılan etüt neticesinde; tesisin ihtiyacı olan 434 m³/h doğalgazın özel şartnamede belirtilen bölgede bulunan mevcut hatlardan temininin mümkün bulunmadığı, bölge dışında kalan ve bölgeye yaklaşık 700 metre mesafede olan orta basınçlı hattan bölgeye extra bir hat çekilmesi suretiyle gaz temininin mümkün olduğuna,

Proje, keşif ve planlama dışı bu besleme hattının taahhütleri dışında olduğuna,

Bölgeye yaklaşık 700 metre mesafede olduğu anlaşılan orta basınçlı hattan spor tesisi bölgesine kadar extra doğalgaz hattı çekilmesi işinin taahhütleri dışında yaptırılmasını ya da keşif artışı uygulamasıyla müteahhitliklerine yaptırılabilmesine,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi ise:

İdaresi yazısında; İhale İdari Şartnamesinin 12.1 maddesi ve eklerinde, istekli teklifini etkileyebilecek riskler, olağanüstü durumlar ve benzeri diğer unsurlara ilişkin gerekli her türlü bilgiyi almış sayılır. Tekliflerin değerlendirilmesinde, isteklinin işin yapılacağı yeri incelediği ve teklifini buna göre hazırladığı kabul edilir hususlarının olduğuna,

Mekanik tesisat özel şartnamesinde ve projesinde; doğalgaz ile ilgili yönetmeliklerine uygun olarak projelendirmeler, doğalgaz ile ilgili tüm imalatlar yüklenici tarafından yapılacaktır hususları birlikte değerlendirildiğine,

Anahtar teslimi götürü bedel kapsamında servis hattının yüklenici taahhüdünde yapılması gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüşleri bu şekilde belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Anahtar teslimi götürü bedel üzerinden ihale edilecek yapım işlerinde, tesise doğalgaz tesisatı çekilmesi gerekli ise, elektrik besleme hattı, temiz ve pıssu bağlantı noktalarının belirlenmesinde olduğu gibi, doğalgaz servis hattı bağlantı noktası yerinin yetkili doğalgaz dağıtım kuruluşundan bir yazı ile

sorularak bağlantı yerinin ihale dokümanlarında belirtilmesinin de götürü bedel sözleşmenin tabiatına uygun olduğu gibi, bu tür ihtilafların oluşmasını da ortadan kaldıracaktır.

Söz konusu ihaleye esas uygulama projeleri içerisinde doğalgaz uygulama projesinin olmadığı ve buna bağlı olarak servis hattı bağlantı noktasının bir proje ile gösterilmediği anlaşılmakta ve doğalgaz altyapı ve doğalgaz tesisat projelerinin şartname gereği yükleniciye ait olduğu teklif öncesinde de istekliler tarafından bilinen bir durumdur.

İhale dokümanı içerisinde yer alan "Mamak Arena Mekanik Tesisat Özel Teknik Şartnamesi"nin MÖ-13 Doğalgaz İşleri başlıklı bölümünde yapım işine ait tüm doğalgaz imalatlarının uygulanma usul ve esasları belirtilmiş olup bu maddede;

"Firma seçimini takiben bölgedeki yetkili doğalgaz dağıtım kuruluşundan yetki belgeli firmalardan birine bölgedeki yetkili doğalgaz dağıtım kuruluşunun yönetmeliklerine uygun olarak doğalgaz altyapı projesi, doğalgaz tesisat projesi, baca projesi hazırlatarak bölgedeki yetkili doğalgaz dağıtım kuruluşuna onaylatılacak daha sonra 1 tk onaylı doğalgaz projesi idareye verilecektir.

Doğalgaz ile ilgili tüm imalatlar bölgedeki yetkili doğalgaz dağıtım kuruluşundan onaylı projelere ve yönetmeliklerine uygun olacaktır.

a. Bina doğalgaz bağlantısı, yerel gaz idaresinin göstereceği noktadan yapılacaktır.

b. Gerekirse reglaj istasyonu yüklenici tarafından temin edilecek, montajı yapılacak ve çalışır durumda teslim edilecektir.

c. Doğalgaz servis hattı yüklenici tarafından yaptırılacaktır. ....

d. Yüklenici doğalgaz tesisatı ile ilgili bölgedeki yetkili doğalgaz dağıtım kuruluşunun koyduğu tüm teknik kurallara uyacak ve yerine getirecektir." ifadeleri yer almaktadır.

Uygulama Projeleri arasında bulunan Mekanik Tesisat Şemasının zemin kat proje notlarında;

-Firma seçimini takiben yerel gaz dağıtım kurumundan yetki belgeli firmalardan birine gaz dağıtım kurumunun yönetmeliklerine uygun olarak doğalgaz tesisat projesi hazırlatılarak gaz dağıtım kurumuna onaylatılacak daha sonra 1 tk gaz dağıtım kurumundan onaylı doğalgaz projesi idareye verilecektir.

-Doğalgaz ile ilgili tüm imalatlar gaz dağıtım kurumunun onayladığı projelere ve gaz dağıtım kurumunun yönetmeliklerine uygun olacaktır.

-Doğalgaz abonelik ücreti idareye aittir, açıklaması yer almaktadır.

İhale dokümanı belgeler arasında bulunan ... Çok Amaçlı Kapalı Spor Kompleksi Mekanik Tesisat Şemasında 3 adet 750.000 Kcal/h ısıtma kazanı ve 16 adet 55 KW kapasitesinde radyant ısıtıcı olduğu görülmektedir. İhale öncesinde isteklilerin ilgili dokümanlarını inceleyerek tesise ait doğalgaz ihtiyacını tespit edebilmelerinin yanı sıra, bu ihtiyaç için bağlantı noktasına ait bilgileri ilgili mercilerden temin etmeleri mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, yüklenicinin ihale öncesinde yetkili doğalgaz dağıtım şirketinden bağlantı noktası için gerekli hat bilgilerini almaya yetecek kadar bilgi ve belgeye sahip olması nedeniyle, teklifini etkileyebilecek riskler, olağanüstü durumlar ve benzeri diğer unsurlara ilişkin gerekli her türlü bilgiyi almış sayıldığının kabulü gerekli olmaktadır.

Yukarıda sayılan açıklamaların ışığında ihale öncesi verilen mekanik tesisat projelerinin verilerine göre bina için gerekli gaz miktarının belirlenebileceği, aynı zamanda yerel gaz dağıtım kurumundan yetki belgeli firmalardan birine gaz dağıtım uygulama projelerinin çizdirilerek onaylatılmasından sonra söz konusu imalatların bu projelere göre yapılacağı ihale öncesi bilinen bir husustur.

Ayrıca, belirtilen şartname hükmüne göre, gerek doğalgaz servis bağlantı projesi ve gerekse imalatının yüklenici firma tarafından sözleşme bedeli kapsamında yapılması ön görüldüğünden, konunun 22 nci madde hükmü kapsamında değerlendirilmesi söz konusu olamayacaktır.

IV- KARAR

... Belediyesi tarafından ihale edilerek 07/05/2012 tarihinde anahtar teslim götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... Çok Amaçlı Kapalı Spor Kompleksi İnşaatı" yapım işinde doğalgaz servis hattı yapımı ile ilgili olarak;

Doğalgaz servis hattının anahtar teslimi götürü bedel sözleşme bedeli kapsamında yapılması gerekmekte olup, bu hattın yapımına dayalı olarak sözleşme bedelinin dışında ilave bir bedelin ödenemeyeceğinin değerlendirildiğine

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin 16.ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 17/07/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2013/28
Karar Tarihi : 23/05/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediyesi tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “*Kültür ve Ticaret Merkezi Yapım İş*” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre 12/04/2010 tarihinde ihale edilerek, 11/02/2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan İş’in yürütülmesi sırasında ihale kapsamında verilen mimari uygulama projeleri içerisinde K1-16 nolu tiyatro mahallinde yer alan “*Sahne Mekanığı*” sistemlerinin bu iş kapsamında bulunup bulunmadığı, söz konusu imalatların iş artışı dahilinde ödenip ödenmemesi hakkında yüklenici ile aralarında uyumsuzluk olduğu belirtilerek, konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

Yüklenicinin görüş ve talebi; İhale kapsamında verilen mimari uygulama projelerinde K1-16 nolu mahalde gösterilen “*Sahne Mekanığı*” sistemlerinin detay projelerinin verilmediği, söz konusu imalatların mahal listesinde bulunmadığı, ayrıca ihale aşamasında idaresine sunulan iş kalemleri ve/veya iş gruplarına ait miktarlar ve bunlara ait birim fiyatlar ile bu fiyatlara ait idarenin istediği teklif mektubu eki analizlerde de söz konusu imalatlar için herhangi bir bedel öngörülmediği, dolayısıyla taahhütleri kapsamında bulunmadığı, söz konusu imalatlar yapılacak ise uygulamaya esas detay projelerinin hazırlanması ile bu imalatlara ilişkin yeni birim fiyatların Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesindeki hükümlere göre idaresi ile karşılıklı anlaşarak yapılması,

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise; Sözleşmenin eki ihale dokümanlarının (projeler, mahal listesi ve şartnameler) incelenmesi sonucunda, İnşaat İşleri Teknik Şartnamesinde “*Sahne Mekanizması ve Sofit Sistemleri*” başlığı altında; Hareketli Portal, Motorlu Sahne Perdeleri Mekanizması, Motorlu Işık-Hertz Köprüleri, Motorlu Dekor Asma Sofiti, Fon Perdeleri Asma Mekanizması, Kulis Perdeleri, Siyah Fon Perdeleri, Friz Perdeleri, Sahne Perdeleri ve Motorlu Sistemlerin Genel Kumanda Panosu alt başlıklarında “*Sahne Mekanığı Sistemleri*” tariflerinin yapıldığı, ayrıca mimari proje kesitlerinde de “*Sofit Sahne Mekanik Sistemleri*” başlığı altında sofita makara sistemi, sahne ışık köprüsü, yan sahne ışık köprüsü, sahne perdesi ve sahne kedi yollarının belirtildiği, ayrıca anahtar teslim götürü bedel sözleşmenin “*Sözleşme ekleri*” başlığı altındaki 8 inci maddesinde “*Sözleşme ekindeki ihale dokümanı ve diğer belgelerle bir bütündür, idareyi ve yükleniciyi bağlar. Ancak Sözleşme hükümleri ile ihale dokümanını oluşturan belgelerdeki hükümler arasında çelişki veya farklılık olması halinde, ihale dokümanında yer alan hükümler esas alınır.*” hükmüne yer verildiğinden proje ve şartnamede tarif yapılan söz konusu imalatların yüklenici tarafından sözleşmesi kapsamında yapılması gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Bilindiği üzere, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu’nun; Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesinde Uygulama projesi: Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi tarif etmektedir.

İşe ait sözleşmenin Sözleşmenin Türü ve bedeli başlıklı 6 ncı maddesinde de, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerin ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden akdedilmiş olduğu ve yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınacağına ilişkin hüküm bulunmaktadır.

Ayrıca, Sözleşmenin ekleri başlıklı 8 inci maddesinde; Sözleşmenin, ekindeki ihale dokümanı ve diğer belgelerle bir bütün olduğu, idareyi ve yükleniciyi bağladığı, ancak, sözleşme hükümleri ile ihale dokümanını

oluşturan belgelerdeki hükümler arasında çelişki veya farklılık olması halinde, ihale dokümanında yer alan hükümler esas alınacağı belirtilmektedir.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Teknik şartname" başlıklı 17 nci maddesinin birinci fıkrasında da; işin teknik ayrıntıları ve şartları ile projesini de kapsayan teknik şartnameler hazırlanarak ihale dokümanına dâhil edileceği, teknik şartnamelerde belirlenecek teknik kriterlerin, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olması, rekabeti engelleyici hususlar içermemesi ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlaması zorunlu tutulmaktadır.

Özellikle anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanacak işlerde ihale dokümanlarının yukarıda alıntısı yapılan hükümler de dikkate alınarak herhangi bir tereddüte mahal vermeyecek ölçüde açık ve net bir şekilde idarece düzenlenmesinin gerekli olduğu, uygulama projeleri, mahal listeleri ve sözleşme kapsamında yaptırılacak imalatlara ait teknik şartnamelerin arasında uyum olması gerektiğinin belirtilmesinde fayda mütalaa edilmektedir.

Yapılan incelemede, işe ait Mimari uygulama projesinde K1-16 nolu mahalde Tiyatro Sahne Sistemlerinin detayları verilmeden gösterildiği, sahne sistemlerinin mekanik ve elektrik tesisatı projelerinde de yer almadığı ve ayrıca sistemle ilgili imalatların mahal listelerinde gösterilmediği anlaşılmaktadır.

Ancak, Genel Teknik Şartname adı altında düzenlenen işe ait şartnamenin Projeler başlıklı 1.4. maddesinde; "İdarece verilen projeler umumiyetle genel yerleşimlerini ve tip detaylarını ihtiva etmektedir. Verilen detaylar projeye göre uyarlanacaktır. Projelerde idarenin yazılı onayı alınmadan hiçbir değişiklik yapılmayacaktır.

Yüklenici, projeleri tetkik ederek gerek kanun, tüzük ve yönetmelikler ve mahalli usul ve kaideler yönünden, gerek mecburi veya isteğe bağlı uygulamalı standartlar yönünden, gerek imalat ve montaj tekniği ve gerekse bir yanlışlığın düzeltilmesi, bir eksikliğin tamamlanması yönlerinden zorunlu veya faydalı bulacağı bütün tadilatı, ana hatlarıyla bir öneri raporu ve projesiyle birlikte idareye yazıyla bildirecek, idare bu raporu ve projeyi uygun gördüğü takdirde uygulanması için yükleniciye tebliğ edecektir. Tetkikin yetersizliği nedeniyle doğacak sorumluluk yükleniciye ait olacak ve meydana gelecek hasar yüklenici tarafından karşılanacaktır. Değişiklikler ve tadilat projesi için yükleniciye hiçbir ilave ödeme yapılmayacaktır.

Aynı Şartnamenin Diğer başlıklı 1.5. maddesinde de; "Elektrik, tesisat veya statik projelerle mimari projeler arasında ihtilaf olması durumunda, betonarme taşıyıcı sistem de düşünülerek mimari projeler esas alınacaktır. Mimari detaylara uyabilmek veya elektrik ve tesisat imalatlarını yapabilmek için taşıyıcı sisteme gelişigüzel müdahalelerde kesinlikle bulunulmayacaktır. Herhangi bir şekilde gösterilmemiş detay veya imalat, Mimari proje genel yaklaşımına ve Bayındırlık Genel Teknik Şartnamesine uygun imalat yapılarak binanın işlevini bozmayacak şekilde tamamlanacaktır." Hükümleri mevcut olup ayrıca,

İşe ait İnşaat İşleri Teknik Şartnamesinin Sahne Mekanizması ve Sofit Sistemleri" başlığı altındaki maddede; Hareketli Portal, Motorlu Sahne Perdesi Mekanizması, Motorlu Işık-Hertz Köprüleri, Motorlu Dekor Asma Sofiti, Fon Perdesi Asma Mekanizması, Kulis Perdeleri, Siyah Fon Perdesi, Friz Perdesi, Sahne Perdesi Teknik Özellikler, Motorlu Sistemlerin Genel Kumandası, imalatlarının tariflerine yer verildiği görülmektedir.

Bu hükümlere göre; idarece verilen projelerin genel yerleşimleri ve tip detayları ihtiva ettiği, verilen detayların projeye göre uyarlanacağı, elektrik, tesisat veya statik projelerle mimari projeler arasında ihtilaf olması durumunda, betonarme taşıyıcı sistem de düşünülerek mimari projeler esas alınacağı, herhangi bir şekilde gösterilmemiş detay veya imalat, mimari proje genel yaklaşımına uygun imalat yapılarak binanın işlevini bozmayacak şekilde tamamlanacağı hususu açıktır.

Yukarıda belirtilen tüm bu hususlardan, bahse konu sahne sistemleri de dahil herhangi bir şekilde gösterilmemiş detay veya imalatın binanın işlevini bozmayacak şekilde tamamlanacağını belirtildiği ve ayrıca, sahne mekanizması ve sofit sistemlerine ait imalatlara yer verilmek suretiyle işin yapılabilmesine yönelik asgari yapım şartlarının tarif edildiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, bahse konu işlerin asgari yapım şartları dahilinde ikmal edilmesi bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu sonucuna varılmıştır.

IV- KARAR

İdaresinin "Kültür ve Ticaret Merkezi Yapım İşİ" ile ilgili talebine ilişkin konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Sahne mekanizması ve sofit sistemleri yapımının asgari yapım şartları dahilinde ikmal edilmesi bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 23/05/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2013/26
Karar Tarihi : 30/05/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Belediyesince yaptırılmakta olan “... *Bilim ve Teknoloji Merkezi Binası İnşaatı*” işinde, demir imalatların kumlanması, boyanması ve ısı yalıtım imatları uygulaması hakkında görüş istenilmektedir.

II – KONU

... Başkanlığı, ... sayılı yazıları ile; idarelerince 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek, 18.11.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan “... *Bilim ve Teknoloji Merkezi Binası İnşaatı*” işinde, demir imalatın kumlanarak boyaya hazır hale getirilmesi ile, bir kat antipas, iki kat epoksi boya ile boyanması ve endüstriyel tuğla kaplanan cephelerin dışındaki cephelerde yapılan ısı yalıtımı işlerinin sözleşme bedeli dışında, %10 iş artışı kapsamında ayrıca ödenip ödenmemesi konusunda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık çıktığı ifade edilerek anılan konularda görüşlerimizin bildirilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen yazı ve ekleri ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, tarafların uyumsuzluğa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenicinin en son 03.04.2013 tarih ve 13/235 sayılı yazısı ve idare yazısı ekinde gönderilen diğer yazılarında özetle; bahse konu iş kapsamında yapılacak olan çelik çatı ve merdiven çelik konstrüksiyon imatlarının boyanmadan önce yüzey hazırlığı ve boyanması ile alakalı olarak ihale eki proje ve mahal listesinde herhangi bir tarif belirtilmediği, demir imalatın boyanmadan önce mutlaka kumlanarak yüzeylerinin temizlenmesi ve bundan sonrada epoksi boya ile boyanmasının uygun olacağı, ancak bu işlerin bedellerinin %10 ilave iş artışı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine,

Ayrıca mimari proje sistem kesitinde belirtildiği üzere endüstriyel tuğla (mekanik sistem) kaplanan cephelerde ısı yalıtımının yapılacağı, bunun dışındaki cephelerde yapılan ısı yalıtım işlerine ait bedellerinde, %10 ilave iş artışı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine,

İlişkindir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

İdaresi 18.04.2013 tarih ve 63846 sayılı yazısında özetle; sözleşme eki İdari Şartnamenin 5. Maddesinde belirtilen ihale dokümanları arasında yer alan ve ihale öncesi tüm katılımcılara, ihale dokümanları ile birlikte verilen, yapılacak imatlara ait birim fiyat tarifleri arasında; “A.0047 Demir imalatın kumlanarak boyaya hazır hale getirilmesi (pas – yağ lekeleri ve kirlerin temizlenmesi), A.0098 Demir imalatın bir kat antipas, iki kat epoksi boya ile boyanması”nın da bulunduğu, demir imatlarının buna göre yapılmasının gerektiği, bu sebeple demir imatların kumlanma ve boyanması işlerinin sözleşme bedeline dahil olduğu,

Mimari proje sistem kesitinde 5cm XPS ısı yalıtımının gösterildiği, ihale dokümanları ile birlikte verilen birim fiyat tariflerinde, A.0024 pozunu ile yapılacak ısı yalıtımının tariflenmiş olduğu, ayrıca sözleşme eki olarak verilen “binanın özgül ısı kaybı hesabı”na göre binanın bütün cephelerinde ısı yalıtımı yapılmasının gerektiği, bu sebeple ısı yalıtımı ile ilgili ilave bir bedel ödenemeyeceği,

Yönündedir.

İşe ait sözleşmede; *Madde 6 - Sözleşmenin türü ve bedeli*

“6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen .....(rakam ve yazıyla)..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.”

Denilmektedir.

Görüldüğü üzere teklif, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için verilmiştir ve yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde de yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınacaktır.

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeler üzerinden yürütülen yapım işlerinde birim fiyat söz konusu olmadığından, birim fiyat tariflerinin de imalat bedellerinin ödenmesine esas belgeler olmadığı hususu açıktır. Bu belgelerin, ait olduğu imalatın yapılması ile ilgili usul ve esasları, teknik kuralları ortaya koymak amacı ile ihale dokümanları arasına dahil edildiği düşünülmektedir. Ancak bu tür düzenlemelerin teknik şartnamelerde yapılması, benzeri muhtemel sorunları da ortadan kaldıracığı için daha doğru olacaktır.

Söz konusu işte ihale kapsamında bulunan demir imalatların, sözleşme eki “İdari Şartname” de belirtilen ihale dokümanları arasında yer alan birim fiyat tariflerinde, (“Poz No: A.0047- Demir imalatın kumlanarak boyaya hazır hale getirilmesi” ve “Poz No: A.0098- Demir imalatın bir kat anti pas, iki kat epoksi boya ile boyanması”) belirtildiği şekilde yapılması gerektiği hususu açıktır. Dolayısıyla demir imalatın kumlanarak boyaya hazır hale getirilmesi ve bir kat anti pas, iki kat epoksi boya ile boyanması işinin sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

Diğer bir anlaşmazlık konusu ise, ısı yalıtım imalatının bütün dış cepheleri kapsayıp kapsamadığı ile ilgilidir. 05.12.2008 tarih ve 27075 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği”nin Isı yalıtım projesi zorunluluğu başlıklı 10. Maddesi gereğince, TS 825 standardında belirtilen hesap metoduna göre, yetkili makina mühendisi tarafından hazırlanan “ısı yalıtım projesi” imara ilişkin mevzuat gereğince yapı ruhsatı verilmesi safhasında tesisat projesi ile birlikte ilgili idareye verilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, idaresince ihale dokümanları ile birlikte tüm isteklere verilen, binanın özgül ısı kaybı hesabında tüm cephelerde ısı yalıtımı yapılmasının belirtildiği ifade edilmektedir. Ayrıca ihaleye esas projede yer alan “mimari uygulama projesi sistem kesitleri” paftasında dış cephede “XPS ısı yalıtımı – (5 cm)” yer almaktadır. Bu sebeple tüm dış cephelerde yapılacak ısı yalıtımının sözleşme bedeli kapsamında olduğu mütalaa edilmektedir.

IV- KARAR

...r Belediyesince yaptırılmakta olan ... Bilim ve Teknoloji Merkezi Binası İnşaatı işinde, demir imalat ve ısı yalıtımına ilişkin görüş istemi konusu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Demir imalatın kumlanarak boyaya hazır hale getirilmesi, bir kat antipas, iki kat epoksi boya ile boyanması ve tüm dış duvarlarda XPS ısı yalıtımının ilgili dokümanlarda belirtildiği şekilde yapılması işlerinin sözleşme bedeline dahil olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 30/05/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2013/24
Karar Tarihi : 17/05/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Genel Müdürlüğü tarafından ihale edilerek, birim fiyat sözleşmeye bağlanan "... *Gar Geçişi Alt Yapı İnşaatı*" işi ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresi ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 03.03.2008 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlanan yapım işi ile ilgili olarak 07.03.2012 tarih ve 6123 sayılı yazıları ile, 146.1 poz nolu "*strut uygulaması*" iş kalemine ait teklif birim fiyatın kapsamı ve uygulanması sırasında yüklenici ile aralarında oluşan uyuşmazlık üzerine konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesinin talep edilmesi üzerine alınan 22.05.2012 tarih ve 2012/29 nolu Kararımızdan sonra, konunun Teftiş Kurulu Başkanlıklarınca incelendiği ve inceleme sonucunda, Kurulumuz görüşüne bir kez daha başvurulmasına ihtiyaç duyulduğu belirtilerek, görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu; gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde aşağıda belirtildiği şekilde bir kez daha inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

İdaresi yazısı ekinde gönderilen ve Genel Müdürlük Makamı Oluruna havi 22.08.2012 tarih ve 60070 sayılı Teftiş Kurulu Başkanlıkları yazısında, konuya ilişkin inceleme ve değerlendirmelere yer verildikten sonra sonuç kısmında;

"Sözleşmesine göre strut uygulaması yüklenici firmanın iddiasının aksine, sözleşmesinden kaynaklanan bir fiyat anlaşmazlığı olmayıp, "İş kalemi miktarlarının değişmesi"dir. KİK mevzuatına göre, iş kalemi miktarlarının değişmesinde, "Revizeli Fiyat Formülünün" ($R=Fx(1-(Ax)/S)$) uygulanarak ödemeye esas bedelin ortaya çıkarılması gerekir. Buna göre, strut imalatında ödemeye esas hakedişler yapılan/yapılacak olan tüm strut imalatı miktarı üzerinden hesaplanmalıdır. Ancak, strut uygulamalarına esas ödemelerin projesinde belirtilen tüm miktar yerine, her hakedişe kadar yapılan strut imalatı üzerinden hesaplandığı anlaşıldığından söz konusu Yüksek Fen Kurulu Kararında da belirtildiği üzere bu uygulamanın "Revize Fiyat" özelliğine tam olarak uymadığı görülmektedir.

Bu itibarla, yüklenici firmanın talebi; "sözleşmenin yürütülmesinden doğan yeni fiyat tespiti anlaşmazlığı" kapsamında olmaması ve Kuruluşumuzu bağlayıcı bir yönü de bulunmamasına rağmen, kararda; "konu ile ilgili uygulamaya esas olacak kararın; belirtilen Yüksek Fen Kurulunun inceleme, değerlendirme ve görüşleri de göz önünde bulundurulmak suretiyle, sözleşmesi ve ekleri hükümleri ile ilgili mevzuatına uygun olarak, idaresince verilmesinin gerektiği"; şeklinde bir mütalaanın verilmiş olması dikkate alındığında; Demiryolu Yapım Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülen uygulama ile Başkanlığımız görüşünün kısmen örtüşmesine rağmen, Yüksek Fen Kurulunun anılan kararıyla, bire-bir örtüşmemesi nedeniyle, Kurulun anılan kararına itiraz edilerek, verilecek yeni karara göre işlem yapılmasının uygun olacağı sonucuna varılmıştır."

Yönünde değerlendirme yer almaktadır.

İdaresi 22.01.2013 tarih ve 1769 sayılı yazısı ekinde Teftiş Kurulu Başkanlıklarının bahis konusu yazısı ile yüklenicinin proje revizyonuna göre belirlenecek olan strut sayısına göre revize birim fiyat uygulanması yönünde, idare ile mutabık olduklarına ilişkin taraflarına vermiş olduğu 15.11.2012 tarihli dilekçenin fotokopisini Kurulumuza intikal ettirilerek, Kurulumuz görüşü yeniden talep edilmektedir.

Strut uygulama ile ilgili olarak taraflar arasında oluşan anlaşmazlık üzerine konu ilk önce idaresinin 07.03.2012 tarih ve 6123 sayılı yazısı ile Kurulumuzun görüşüne intikal ettirilmiştir.

İdarenin bu talebi, o ana kadar Kurulumuza gönderilmiş olan bilgi ve belgeler çerçevesinde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş ve bu bilgi ve belgelere göre uygulamanın nasıl yapılması gerektiğine ilişkin somut bir karar ihdas edilmesinin mümkün olamaması üzerine, bir kısım tespit ve değerlendirmelere yer verildikten sonra, konu ile ilgili uygulamaya esas olacak kararın; Kurulumuz inceleme, değerlendirme ve görüşleri de göz önünde bulundurulmak suretiyle, sözleşmesi ve ekleri hükümleri ile ilgili mevzuatına uygun olarak, idaresince verilmesi gerektiğine karar verilmiş ve alınan 22.05.2012 tarih ve 2012/29 nolu Kararın bir nüshası idaresine de gönderilmiştir.

İdaresinin yeni talebinden sonra, 18.03.2013 tarih ve 6344 sayılı yazısı ile 19.04.2013 tarih ve 9275 sayılı yazısı ekinde Kurulumuza gönderilen ilave bilgi ve belgeler incelendiğinde;

İş'te aşırı düşük teklif sorgulamasının yapıldığı, işin yüklenicisi ile birlikte iki isteklinin tekliflerinin de aşırı düşük sınır değerinin altında olduğunun ihale komisyonunca tespit edilmesi üzerine, bu isteklilerden 16 iş kalemi ile ilgili olarak açıklama istenildiği, bu iş kalemlerinin arasında "146.1 poz nolu strut uygulaması" iş kaleminin de bulunduğu ve yüklenicinin bir adet strut uygulaması yapımı iş kalem için teklif ettiği fiyat olan 38.972,51 TL ile ilgili olarak verdiği açıklamanın ihale komisyonunca incelenerek uygun bulunduğu ve bu hususun 22.01.2008 tarihli 4 nolu tutanağa bağlandığı,

Yine idaresi yazısı ekinde gönderilen standart forma uygun olarak isteklilerin strut uygulaması yapılması iş kalemi ile ilgili olarak teklif ettikleri fiyata ait analizleri, ihale dokümanları içerisinde yer alan İdari Şartnamenin 59 uncu maddesindeki "İstekliler, teklif birim fiyatların tespitinde kullandıkları iş kalemlerine ait analizler ile rayiçleri teklifleri ile birlikte teklifin ekinde idareye vereceklerdir." hükmünün gereği olarak teklifleri kapsamında sundukları,

Bu analizlerde, strut uygulaması yapılması ile ilgili olarak ölçü biriminin adet olarak verildiği bir başka ifade ile analizin bir adet strut uygulaması yapılması iş kalemi ile ilgili olduğu, ayrıca, tüm iş kalemleri birim fiyatlarına ait analiz standart formunun aynı olduğu,

Strut uygulaması iş kalemi için ayrı bir formun ön görülmediği, bu nedenle bu iş kaleminin teklif fiyatına esas analizin içeriğini her istekli kendi kararlarıyla belirlediği ve dolayısıyla analiz içeriklerinin farklı olduğu,

Yüklenici de dahil olmak üzere strut uygulaması iş kalemi ile ilgili olarak açıklama istenilen diğer isteklilerin bu iş kalemi için verdikleri savunmaların mahiyetinin teklif ettikleri birim fiyatın bir adet strut uygulaması ile ilgili olduğu ve bu kapsamda verilen savunmaların ihale komisyonunca incelenerek uygun bulunduğu,

Hususları anlaşılmalı olup bu durumlar; bir kısım belirsizlikleri netleştirmekte, bir başka ifade ile, gerek ihale dokümanlarının hazırlanması ve gerekse de ihale sürecinde idaresi karar ve amacının ne olduğunu ortaya koyması açısından önemli görülmektedir.

Diğer taraftan, sorgulamayı da içeren ihale sürecinde bahis konusu teklif fiyatın kabul edildiği ve buna dayalı olarak sözleşme imzalandığı konusunda taraflar arasında bir uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Bunların yanı sıra; ihale dokümanları arasında isteklilere verilen analiz formatı incelendiğinde, Birim Fiyat Teklif Cetvelindeki iş kalemlerine ait birimler için iş kalemine göre bir ayırım yapılmadan her iş kalemine göre fiyata ait analizlerde birim fiyatın tanımında belirtilen ölçü birimin esas alınması ön görülmüştür. 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarına göre ihale edilerek birim fiyat sözleşmeye bağlanan yapım işlerinde, dolayısıyla bu işte de isteklilerin teklifleri ekinde sundukları teklif fiyatlara ait analizlerin hiçbir şekilde ihale dokümanları arasında yer alan o iş kalemine ait birim fiyatın tanımını değiştirmesi veya bu analizlerden hareketle tarifin farklı bir şekilde yorumlanması ve değerlendirilmesi mümkün olmayıp esas olan, teklif analizinin fiyat tarifine uygun olarak oluşturulmasıdır.

Diğer taraftan, ihale dokümanları içerisinde yer alan "Teklif Birim Fiyatlı İşler İçin teklif Mektubu" (Standart Form KİK 019.0/Y eki Birim Fiyat Cetvelindeki 1 No.lu dip notunda; "Bu sütun idarece doldurulacaktır" şartı yer almakta olup, bu sütun (A¹) başlığı altında; Sıra no, İş kalemi no, İş

kalenin Adı ve Kısa Açıklaması, Miktarı ve Ölçü Birimi bölümlerinden oluşmaktadır. İhale dokümanları içerisinde yer alan Birim Fiyat Teklif Cetvelinde belirtilen bölümler idaresi tarafından doldurulmuş olup, 16 ncı sırada yer alan iş kaleminin nosu 146.1, iş kaleminin adı strut uygulaması, miktarı 10,00 ve ölçü birimi ise (adet) olarak belirtilmiştir.

İdari Şartnamesinin,

Teklif miktarının şekli ve içeriği başlıklı 24 üncü maddesinde; *“Teklif mektupları, ekteki form örneğine uygun şekilde yazılı ve imzalı olarak sunulur.”* hükmü ile,

Tekliflerin değerlendirilmesi başlıklı 32 nci maddesinin 32.1. nolu alt bendinde; *“... Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı bu şartnamenin 31.2.3 üncü maddesine göre ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir.”* hükmü,

Yer almakta olup, bu hükümlerin gereği olarak isteklilerin, idarece sıra no, iş kalemi no, iş kaleminin adı ve kısa açıklaması, miktarı ve ölçü birimi doldurulmuş olarak verilen Birim Fiyat Teklif Cetvelinde ve örnek Teklif Mektubu’nda bir değişik yapamayacakları hususu açıktır.

Bu nedenle, isteklilerin teklif cetvelinde bahis konusu iş kaleminin miktarı olarak belirtilen 10,00 rakamı ile, adet olarak yer alan ölçü biriminde bir değişiklik yapamayacakları, yapmaları halinde de tekliflerinin geçersiz olacağı bilinen bir durumdur.

Belirtilen hususların yanı sıra, ihale öncesi dokümanlarda ve sözleşmesinde yer alan 146.1 poz nolu strut uygulaması iş kalemi, “146.1 strut uygulaması; iksa destekleme elemanı olarak strut uygulanması durumunda proje ve şartnamelerine uygun olarak strut elemanların teşkil edilmesi için gerekli her türlü malzeme ve işçilik dahil fiyatıdır. Ölçü: adet olarak miktardır” şeklinde tanımlanmıştır.

İhale sürecinde isteklilerden gelen sorular ile idare tarafından verilen cevaplarda:

“Soru-3: Fore kazıkların desteklenmesinde kullanılan çelik işleri, tarafınızdan ne şekilde ödenecektir? Cevap-3 Projesinde gösterilen detaya göre yapılacak olan strut uygulaması adet olarak 146.1 pozundan ödenecektir.

Soru-13: Poz No: 146.1 Strut uygulaması birim fiyat tarifi gereğince malzeme ve işçilik olarak hesap edilecek olup proje üzerindeki yaklaşık 782 adet Strut uygulaması olduğu görülmektedir. 10 adet Strut uygulaması birim fiyat cetvelinde yer alması dolayısıyla bu uygulamanın sadece malzeme bedeli olarak ödeyeceği anlaşılmaktadır. Ancak işin süresi göz önünde bulundurulduğunda 10 adet Strut’ın yetersiz olacağı kanısındayız bu vesile ile strut miktarında revizyon düşünülmekte midir? Cevap 13: Strut miktarı işin yapım süresine etkisi modüler sistem ve bu esasa göre kullanılacak olması da dikkate alınarak TCDD tarafından tespit edilecektir.” Şeklinde dir.

İşin yapımını yürüten idaresi uygulama biriminin 07.03.2012 tarih ve 6123 sayılı yazısında; birim fiyat tarifi, 03 ve 13 nolu sorular ile verilen cevaplarının esas itibarıyla tek tek değil, hepsinin birlikte dikkate alınarak değerlendirilmesinin gerektiğinden hareketle, İdare tarafından projesinde gösterilen her bir adet strut uygulaması için paçal fiyat alındığı ve uygulamada her strut’a bu fiyattan ödeme yapılacağı hususunun açık olduğu ifade edilmektedir.

Bunun yanı sıra, 146.1 poz nolu birim fiyat tarifi ve sorulara verilen cevaplarda amaçlanandan hareketle ifade edilen önceki idaresi kararlarının net olduğu, bu husus, işin başından itibaren, her ne kadar hesap şekli sözleşmenin 31 inci maddesine uygun değilse de, strut iş kalemi ile ilgili uygulamanın revize fiyata dayalı olarak yapılmış olmasından ayrıca anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, revize fiyatın nasıl hesaplanması gerektiği hususu 22.05.2012 tarih ve 2012/29 nolu Kararımızda belirtilmiş olup idaresi Teftiş Kurulu Başkanlığınca yapılan incelemede revize fiyatın hesaplanma şeklinin Kararımız doğrultusunda yapılması gerektiği sonucuna varıldığı, gönderilen bilgi ve belgelerde yer almaktadır.

Teftiş Kurulu Başkanlığı bahis konusu incelemesinde, 146.1 strut uygulaması pozunun tanımından hareketle *“146.1 iş kalemi strut uygulaması adı altında teklif fiyat cetvelinde 10 adet olarak yer almış tekliflerinin de bu miktar üzerinden alındığı anlaşılmıştır.”* ifadesi ile, *“Sözleşmesinde yer alıp da miktarın artması durumunda ise ne gibi işlemlerin yapılacağı sözleşmenin, “İş kalemi miktarlarının değişmesi” başlıklı 31. Maddesinde belirtilmiştir ki, bu da KİK mevzuatında “Revizeli Fiyat olarak yer almıştır. Revizeli Fiyat Formülü $R=Fx(1-(Ax)/S)$ şeklinde olup, formülde yer alan harflerin ne anlama geldiği yukarıda*

açıklanmıştır. Ayrıca, sözleşme eki zeyilnamede yer alan; “Fore kazıkların desteklenmesinde kullanılan çelik işleri, tarafınızdan ne şekilde ödenecektir” şeklindeki soruya verilen cevapta, “Projesinde gösterilen detaya göre yapılacak olan strut uygulaması adet olarak 146.1 pozundan ödenecektir.” Yönündeki cevap da dikkate alındığında, yüklenicinin teklifinde yer alan 38.972,51 TL/Adet birim fiyatına revize fiyat formülünün uygulanarak, hakedişin hesaplanması gerekir. Zira, söz konusu zeyilname TCDD’yi bağlayan bir taahhüt olup, bu fiyatın değiştirilmesi mümkün değildir.”

görüş ve değerlendirmesi belirtilmiş bulunmaktadır.

Bahis konusu işe ait ihale süreci ile sözleşmesi eklerine bakıldığında, 146.1 poz nolu strut uygulaması iş kaleminin idare tarafından hazırlanan ihale dokümanları arasında yer verilen Birim Fiyat Teklif Cetvelindeki miktarının 10,00, biriminin de adet olduğu ve yüklenicinin de bir iş kalemi için 38.972,51 TL birim fiyat ve bu birim fiyat üzerinden 10 adet strut imalatının tutarı için de 389.725,10 TL toplam tutar teklif ettiği ve bu teklifin de idaresince kabul edilerek ihalenin yüklenici üzerine bırakıldığı ve buna dayalı olarak da taraflar arasında sözleşme akdedilmiş olduğu, bu sözleşme ve ekleri hükümlerine uygun olarak işin yürütülmesinin esas olduğu, bu kapsamda, sözleşmenin taraflara yüklediği görev ve sorumluluklara uygun olarak hareket edilmemesi durumunun sözleşmesine uygun düşmeyeceği bilinen bir husustur.

Ayrıca, işe ait sözleşmenin, Sözleşmeni türü ve bedeli başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme, birim fiyat sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan ön ve/veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı olan ... TL bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, birim fiyat teklif cetvelinde yüklenicinin teklif ettiği ve sözleşme bedelinin tespitinde kullanılan birim fiyatlar ile varsa sonradan tespit edilen yeni birim fiyatlar esas alınır.” hükmü,

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun Sözleşme türleri başlıklı 6 ncı maddesinin (c) bendinde;

“Yapım işlerinde; ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine, ... Dayalı olarak; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme düzenlenir.” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu her iki hüküm birlikte dikkate alındığında, birim fiyat sözleşmelerde sözleşme bedelinin; idarece hazırlanmış cetveldeki her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemlerinin tariflerine dayalı olarak istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı olduğu ve ödemelerin de sözleşme bedelinin tespitinde kullanılan birim fiyatlar ile varsa sonradan tespit edilecek yeni birim fiyatlar üzerinden ödenmesi gerektiğinin açık olduğu, dolayısıyla bahis konusu iş de dahil olmak üzere yapım işleri birim fiyat sözleşmelerde bunun dışında bir değerlendirme, uygulama ve düzenleme yapılmasının, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ve ikincil mevzuatları ile işe ait sözleşme ve ekleri hükümlerine aykırılık teşkil edeceği açıktır.

Diğer taraftan, idaresi tarafından düzenlenen ihale dokümanları arasında yer alan Birim Fiyat Teklif Cetvelinde strut uygulaması iş kalemi miktarı olarak, ihaleye esas projedeki strut miktarının çok altında 10 adet gibi bir miktarın belirlenmiş olması ve uygulamada strut imalatı miktarının zorunlu olarak artmasının iş artışı oluşturduğu gibi, belirtilen ihtilaflara neden olmuştur. Bu itibarla, yapım işlerine ait teklif birim fiyat ihalelerde iş kalemleri miktarlarının ihaleye esas projeye uygun olarak belirlenmesi gerekli olmaktadır. İdaresi yazısı ekinde gönderilen TCDD’ye ait 2010 yılı Sayıştay Raporu’nda bu konu ile ilgili olarak, “... iş artışına yol açan en önemli etken başlangıçta 10 adet olarak ön görülen geçici destekleme elemanı strut sayısının, imalat aşamasında 822 adete yükseltilmesi olmuştur” yönünde bir eleştiri getirildiği de görülmektedir.

Sonuç olarak; geline bu aşamada, ihale dokümanları içerisindeki tip mevzuatın dışındaki diğer dokümanları hazırlayan ve istekli sorularına cevap veren idaresinin, yaptığı bu düzenlemeler ile verdiği cevapların kapsam ve mahiyetinin ne olduğunu en iyi bilen ve uygulamayı en iyi değerlendiren olması gerektiğinden hareketle, 146.1 poz nolu birim fiyatın projesine ve şartnamesine uygun olarak yapılan her bir strut’un uygulamasına ilişkin bulunduğu yönündeki idaresi görüş ve

değerlendirmelerinin net olduğu ve bu konuda bir tereddütlerinin bulunmadığı gönderilen yazılar ve eklerinden anlaşılmaktadır.

Ayrıca, anlaşmazlığın kapsamı ve bu konudaki tarafların görüş ve taleplerinin neler olduğu, 23.02.2012 tarihli anlaşmazlık tutanağında belirtilmiş olup, buna göre idaresinin görüşü; teklif cetvelinde yer alan 10 adet strut uygulamasının % 20 fazlasına kadar olmak üzere toplam 12 adet strut uygulamasına sözleşme birim fiyatları üzerinden, geriye kalan strut uygulamalarının ise sözleşmesinin 31 inci maddesi doğrultusunda hesaplanacak revize fiyat üzerinden ödemesinin yapılması yönündedir. Yüklenicinin talebi ise; 12 adet strut uygulamasına 146.1 poz nolu birim fiyat, 24 adet strutın ise revize fiyat üzerinden, geriye kalan strut uygulaması iş kalemlerine de sözleşmesi ekinde yer alan analizden hareketle hesaplanacak montaj ve demontaj fiyatı üzerinden bedellerinin ödenmesine ilişkin bulunmaktadır. Ancak, yüklenici tarafından idaresine verilen 15.11.2012 tarihli dilekçede proje revizyonuna göre belirlenecek olan strut sayısına göre revize fiyat uygulanması konusunda idare ile mutabık oldukları belirtilmiştir.

Bu durumda, yüklenicinin talebinden ve itirazından vazgeçmiş olduğu, dolayısıyla teklif cetvelinde yer alan 10 adet strut uygulamasının % 20 fazlasına kadar olan miktarın 146.1 poz nolu birim fiyat üzerinden, geriye kalan strut uygulamasının ise sözleşmenin 31 inci maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda hesaplanacak revize birim fiyat üzerinden ödemelerinin yapılması konusunda tarafların mutabakata vardığı ve aralarında bir anlaşmazlığın kalmadığı anlaşılmaktadır.

IV- KARAR

... *Gar Geçişi Alt Yapı İnşaatı* işi ile ilgili idaresinin 146.1 poz nolu strut uygulaması iş kalemi hakkındaki talebine ilişkin konu, önceki bölümde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmeye tabi tutulmuş olup, buna göre;

Teklif Cetvelinde yer alan 10 adet strut uygulamasının % 20 fazlasına kadar olan toplam 12 adetinin sözleşmesi birim fiyatı üzerinden, sözleşme kapsamında uygulanacak strut miktarından geriye kalanın ise, sözleşmesinin 31 inci maddesi hükmü doğrultusunda hesaplanacak revize fiyat üzerinden ödenmesi yönündeki uygulamaya ilişkin İdaresi kararına dayalı olarak taraflar arasında mutabakatın sağlanmış olduğu ve başlangıçta meydana gelen anlaşmazlığın da ortadan kalkmış olduğunun anlaşıldığına,

Sözleşmesi ve ekleri hükümleri, strut uygulaması iş kaleminin tanımı ve isteklilerin teklifleri ekinde sundukları teklif fiyatlarına ait analizleri, ihale sürecinde isteklilerin 03 ve 13 nolu soruları ve bunlara idaresinin verdiği cevaplar, aşırı düşük teklif sorgulamasında bahis konusu iş kalemi hakkında yüklenicinin verdiği açıklama ile, bu açıklamanın ihale komisyonunca uygun görülerek tutanak altına alınması, idaresi Teftiş Kurulu Başkanlığının yaptığı inceleme sonuçları, idaresi yazılarında belirtilen görüşleri ile idaresi kararı ve gönderilen ilave bilgi ve belgeler, birlikte dikkate alındığında;

Sözleşmesine uygun olarak idaresince uygulanmasına karar verilecek strut miktarı esas alınarak, Teklif Cetvelindeki 10 adet strut uygulaması iş kaleminin yüzde yirmi artışı aşan kısmına sözleşmesinin 31 inci maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılmasının sözleşmesi ve ekleri hükümlerine uygun olduğunun değerlendirildiğine,

Revize birim fiyatın hesaplanması ve uygulanması konusunda, sözleşmesinin 31 inci ve Kamu İhale Genel Tebliğinin 52.1 maddelerine uygun olarak işlem tesis edilmesinin gerekli bulunduğuna,

Uygulamaya esas olacak kararın idaresince verilmesinin sözleşmesi ve mevzuatının gereği olduğuna,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 17/05/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2013/23
Karar Tarihi : 02/05/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Genel Müdürlüğünce yaptırılmakta olan “... *Havaalanı Terminal Binası Yapım İşİ*”nde süre uzatımı konusunda görüş istemidir.

II – KONU

... Genel Müdürlüğü ... sayılı yazıları ile; idarelerince 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek,16.03.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan “... *Havaalanı Terminal Binası Yapım İşİ*” nde, işin devamı sırasında yüklenicinin muhtelif yazılarla iş kapsamında yapılacak olan EDS sistemine ait cihazları idare onayına sunduğu, İdaresince Türkiye Atom Enerjisi Kurumundan alınan görüş doğrultusunda yüklenicinin önerdiği cihazlardan birinin uygun görüldüğü ve bu hususun 16.11.2012 tarih ve 80998 sayılı yazı ile yükleniciye tebliğ edildiği, bu işlem için verilen 86 günlük süre uzatımı ile Sayın Cumhurbaşkanımızın ... Havaalanına yapmış olduğu ziyaret sırasında çalışılmayan 2 günlük sürenin ilavesiyle 88 günlük süre uzatımının 16.11.2012 tarihine ilavesiyle işin bitim tarihinin 11.02.2013 olarak belirlendiği, ancak yüklenicinin 04.02.2013 tarihli dilekçesi ile EDS sisteminin temin süresinin 7 ay olduğu, bu süreye montaj süresinin de ilave edilerek süre uzatımı verilmesini talep ettiği ifade edilerek, süre uzatımı uyuşmazlığı konusunda görüşlerimizin bildirilmesi istenilmiştir. İlgili yazı ve ekinde bulunmayan bazı belge ve bilgiler idaresinden istenilmiş olup bir kısım belgeler 08.04.2013 tarih ve 25717 sayılı yazı ekinde gönderilmiştir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen yazı ve ekleri ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenici 04.02.2013 tarih ve 2013-TİC(RES) sayılı dilekçesinde özetle;

Sözleşmenin 9.5- maddesinde “ *Bu iş yerinde havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmadığı günler 15.11 – 15.04 tarihleri arasındaki 151 (yüzellibir) gündür.*” Denildiği, bu sebeple;

a) Engelliler için yapılacak olan ilave işlerle ilgili verilen 6 günlük sürenin 15.04.2013 tarihinden itibaren başlatılması,

b) EDS cihazlarının ve buna bağlı bagaj taşıma sistemlerinin temin süresi olan 7 aylık sürenin, idaresince bu cihazlar için verilen onay bildirim (16.11.2012) tarihinden itibaren verilmesi ve sistemin montajı için verilen 86 günlük sürenin 7 aylık süreye ilave edilmesi,

c) Sayın Cumhurbaşkanımızın ziyaretleri sırasında çalışma yapılmadığı için verilen 2 günlük süre uzatımının 15.04.2013 tarihinden itibaren başlatılması,

d) İlave olarak yapılan işler ve ilave ısı ve güç merkezi yapımı içinde süre uzatımı verilmesi,

EDS cihazlarının temin ve montajı için gerekli sürenin verilmesi halinde, diğer süre uzatım taleplerinin bu süre içinde kalacağı dikkate alınarak değerlendirilmesi,

Gerektiğine ilişkindir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

İdaresince, 15.04.2011 tarihinde yapılan yer teslimine, işin süresi olan 600 takvim günü ilave edilmesiyle işin bitim tarihinin 04.12.2012 olarak belirlendiği, işin devamı sırasında meydana gelen iş

artışları sebebiyle 6 günlük süre uzatımı verildiği, süre uzatımı her ne kadar çalışılmayan döneme denk gelse de, ilave işlerin hava şartlarından etkilenmeyeceği göz önüne alınarak bu sürenin işin bitim tarihine eklenmesiyle yeni bitim tarihinin 10.12.2012 olarak belirlendiği,

Bu arada iş kapsamında yapılacak olan EDS sistemi ile ilgili olarak yüklenicinin kullanmayı düşündüğü malzeme listesini 23.03.2012 tarih ve 07 sayılı yazısı ile idarenin onayına sunduğu, idarenin yüklenicinin önerdiği cihazlardan birinin kullanılmasını uygun gördüğünü 16.11.2012 tarih ve 80998 sayılı yazısı ile yükleniciye bildirdiği, yüklenici 04.12.2012 tarih ve 85 sayılı yazısı ile, EDS sisteminin onay sürecinde kaybedilen zaman nedeniyle süre uzatımı istemesi üzerine, tasdikli iş programında söz konusu sistem için ön görülen süreden hareketle 86 günlük süre uzatımı verilmesinin kararlaştırıldığı, bu süreye Sayın Cumhurbaşkanımızın ziyareti sırasında çalışılmayan 2 günün de ilavesiyle toplam 88 günlük süre uzatımının, bahse konu imalatların kapalı alanlarda yapılacağı göz önüne alınarak, kullanılacak malzeme onayının yükleniciye yazıldığı 16.11.2012 tarihinden başlatılmak suretiyle işin yeni bitim tarihinin 11.02.2013 olarak belirlenmesine karar verildiği,

Yönündedir.

İşe ait sözleşme eki "... Havaalanı Terminal Binası Konveyörler, Bagaj Taşıma ve Tartı Sistemleri Teknik Şartnamesi" nde; havalimanı terminal binasına hizmet vermek üzere imali ve montajı yapılacak olan bagaj taşıma sistemi ve otomatik patlayıcı tespit sistemi (EDS) nin, idarece onaylanacak elektronik, mekanik projelere ve teknik şartnamesine uygun olarak tesis edileceği belirtilmektedir. Bu bağlamda yüklenici tarafından 23.03.2012 tarih ve 07 sayılı yazı ile sistem üreticisi firmaların idarenin onayına sunulduğu görülmektedir. Bu firmalardan hangilerinin ürettiği sistemin uygun görüldüğünün, idarenin 16.11.2012 tarih ve 80998 sayılı yazısı ile yükleniciye bildirdiği anlaşılmaktadır.

Yüklenicinin söz konusu cihazların temini montajı için süre uzatım talebi ile ilgili 04.12.2012 tarih ve 85 sayılı yazısında, üretici firmalarla yapılan görüşme ve yazışmalarda 2 adet MVT-HR cihazını 28 haftada (7 ay) montaj dahil verilebileceğinin bildirildiği, bagaj taşıma sistemleri EDS cihazlarının entegrasyon ve test işlemlerinin de 20-30 günde yapıla bildiği göz önünde bulundurularak, işin tamamlanabilmesi için 8 aylık süre uzatımı verilmesinin talep edildiği ve üretici firma yazılarının da dilekçeye eklendiği görülmektedir.

Söz konusu cihazların temin ve montaj süreleri konusunda idaresince bir araştırma yapıp yapılmadığı ve bu konudaki görüşlerinin ne olduğu idaresinden sorulmuş, ancak 08.04.2013 tarih ve 25717 sayılı idaresi yazısında konuya değinilmemiş, tekraren tasdikli iş programında söz konusu sistem için ön görülen süreden hareketle bulunan 86 günlük bir süre uzatımı verilmesinin kararlaştırıldığı bildirilmiştir.

İşe ait sözleşmede;

Madde 9 - İşe başlama ve bitirme tarihi

... 9.3. Yüklenici taahhüdün tümünü, işyeri teslim tarihinden itibaren 600 (altıyüz) gün içinde tamamlayarak geçici kabule hazır hale getirmek zorundadır. Bu sözleşmenin uygulanmasında sürelerin hesabı takvim günü esasına göre yapılmıştır. Sürenin hesaplanmasında; havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan dönemi ile resmi tatil günleri dikkate alındığından, bu nedenlerle ayrıca süre uzatımı verilmez.

9.5. Bu işyerinde havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmadığı günler 15.11- 15.04 arasındadır. Ancak, işin bitiminde bu devre dikkate alınmaz ve İdare Yükleniciden teknik şartları yerine getirerek işi tamamlaması için bu dönemde çalışmasını isteyebilir. Zorunlu nedenlerle ertesi yıla sari hale gelen işlerde, çalışmaya uygun olmayan devre, ödenek durumuna ve imalatın cinsine göre dikkate alınır.

"Madde 18 - Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları ...

18.2. İdareden kaynaklanan nedenler

18.2.1. İdarenin, işin sözleşmesinde ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan sözleşmenin ifasına ilişkin yükümlülüklerini Yüklenicinin kusuru olmaksızın yerine getirmemesi (yer teslimi, projelerin onaylanması, iş programının onaylanması, ödenek yetersizliği gibi) ve bu sebeple sorumluluğu Yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi, bu durumun taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması ve Yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş olması halinde, işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre, işin bir kısmına veya tamamına ait süre en az gecikilen süre kadar uzatılır.

18.3. İlave işler

18.3.1. Öngörülemeyen durumlar nedeniyle sözleşme bedelinin %10 una kadar oran dahilinde bir iş artışının zorunlu olduğu hallerde ilave işin gerektirdiği ek süre Yükleniciye verilir.

18.4. İşin süresi ve süre uzatımıyla ilgili diğer hususlarda Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri uygulanır.

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinde:

Madde 29- ...

(5) İşin tamamlanması için sözleşmesinde tespit edilen tarih veya süre haricinde başkaca kayıt bulunmayan işlerde, havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan devresi ile resmi tatil günleri göz önünde tutularak iş bitim tarihi veya süresi belirlenmiş sayılacağından, yüklenici, çalışmadığı bu gibi günleri öne sürerek süre uzatılması isteğinde bulunamaz. Ancak süre uzatımlarında, yapılacak işin özelliğine göre çalışılmayacak günler de dikkate alınarak verilecek süre belirlenir.”

Denilmektedir.

Bu maddelerde belirtilen hükümler dikkate alındığında, İdarenin, işin sözleşmesinde ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan sözleşmenin ifasına ilişkin yükümlülüklerini Yüklenicinin kusuru olmaksızın yerine getirmemesi ve bu sebeple sorumluluğu Yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi durumunda bunun taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması ve Yüklenicinin de bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş olması halinde, verilecek süre uzatımının hesabında, yapılacak işin özelliği, kullanılacak malzemelerin temin süreleri, yapım şartları, yapılabirlik süresi gibi hususların işe etki derecesi göz önünde bulundurulacak işin gerektirdiği ek sürenin belirlenmesinin gerektiği,

Bu kapsamda söz konusu işte;

Verilecek süre uzatımının belirlenmesinde, yapılacak işin özelliğine göre bu iş yerinde havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan günlerinin dikkate alınması,

EDS sistemi ile ilgili olarak yükleniciden kaynaklanan bir gecikme olup olmadığının öncelikle idaresince incelenip karara bağlanması,

Bahis konusu sistemle ilgili yükleniciden kaynaklanan bir gecikmenin söz konusu olmaması, ancak sisteme dayalı olarak işte bir gecikmenin meydana gelmesi halinde ise, kullanılacak malzemenin temin süresi ve yapılabirlik şartları göz önünde bulundurulacak gerekli olacak ilave sürenin belirlenmesi,

Süre uzatımı hesabında bir biri içine giren sürelerin dikkate alınarak mükerrer süre uzatımına sebebiyet verilmemesi,

Hususlarının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

... Genel Müdürlüğünce yaptırılmakta olan ... Havalimanı Terminal Binası Yapım İşinde, süre uzatımına ilişkin görüş istemi konusu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre;

İnceleme bölümünde belirtilen değerlendirmelerimiz çerçevesinde uygulama yapılmasının uygun olacağına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 02/05/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2013/21
Karar Tarihi : 02/05/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... İl Özel İdaresi tarafından ihale edilerek Anahtar Teslimi Götürü Bedel sözleşmeye bağlanan "... 16 Derslikli Anadolu Öğretmen Lisesi, Pansiyon ve Lojman Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II - KONU

İdaresinin ... sayılı yazısı ve eklerinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, 05.12.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... 16 Derslikli Anadolu Öğretmen Lisesi, Pansiyon ve Lojman Yapım İşi"nde yüklenicinin bazı imalat kalemlerinin %10 iş artışı kapsamında ödenmesi gerektiğine ilişkin talebi hakkında anlaşmazlığa düşüldüğü belirtilerek, konu hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

Yüklenicinin görüşü ve talebi;

Binalar arası ısı kanalı galerileri, saha içi istinat duvarları, drenaj hattı, çinko sıva etekleri, çinko dereler, vb. Eğitim binasında olması gereken derslik dolabı, resim tezgahı, laboratuvar dolabı tezgahı, hazırlık dolabı tezgahı, danışma bankosu, kütüphane bankosu, kantin bankosu, soyunma askılık bandı, hazırlık dolabı, şaft kapakları, Pansiyon binasında bulunması gereken danışma bankosu, kat ofisi tezgah altı dolabı, öğrenci yatak odası dolabı, Lojman binasında olması gereken mutfak dolabı, yatak odası dolabı imalatlarının proje, detay ve yaklaşık maliyetlerde bulunmayıp yapılması zaruri imalatlar olduğu belirtilerek, bunlara ilaveten ileride çıkabilecek zaruri imalatların da olabileceği düşüncesi ile tüm bu imalatların %10 iş artışı dahilinde yapılması gerektiğine,

İdaresinin görüşü ve değerlendirmesi;

Vaziyet planında okul sahası içerisinde istinat duvarlarının bir çizgi ile gösterildiği ve istinat duvarı yapılacaktır şeklinde not düşüldüğü, yine vaziyet planının notlar kısmına vaziyet planında çizilen istinat ve betonarme perde duvarlarının statik proje ve hesapları Milli Eğitim Müdürlüğünce yaptırılacaktır notunun düşüldüğüne,

Rögarların tesisat projesinde R1, R2 şeklinde yerlerinin gösterildiği,

İşin yaklaşık maliyetinde değişik tiplerde istinat duvarı, tesisat galerisi ile rögar metrajlarının (kazı, demir, beton, kalıp) hesaplanmış olduğuna,

İlişkindir.

Yapılan ön inceleme sonucunda, ilave bilgilere ihtiyaç duyulmuş, İdaresinin 06.03.2013 tarih ve 895 sayılı yazısında;

İstinat duvarı imalatlarının, uygulanmak üzere yükleniciye daha sonra verilen betonarme proje dahilinde yapılmış olduğu,

Yine mimari projedeki kazan dairesinden üç adet binaya (eğitim binası, pansiyon, lojman) ait ısı kanalı bağlantılarının, uygulanmak üzere yükleniciye daha sonra verilen betonarme proje dahilinde yapılmış olduğu,

Tezgah, dolap, banko vb. imalatların projesi mevcut olduğundan bu imalatların yapılmış olduğu ve bu konuda herhangi bir ihtilafın bulunmadığı,

Bildirilmiştir.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Bilindiği üzere; 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62 nci maddesinin (c) bendinde;

"Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz. İhale konusu yapım işinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve mali özelliklerinin gerekli olan nitelikte belirlenemediği durumlarda ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Uygulama projesi bulunan yapım işlerinde anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılması zorunludur. ..." hükmü yer almakta olup,

Aynı Kanun'un, "Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinde;

"Uygulama projesi; belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ... ifade eder." şeklinde tanımlanmıştır.

Buna göre, ihaleye esas uygulama projesinin, tanımda belirtilen uygulama projesi niteliğinde olmadığı ve 4734 sayılı Kanunun 62/c maddesi hükümlerine uyulmadan ihaleye çıkıldığı anlaşılmaktadır.

İdare yazısı ekinde İhale dokümanı dosyası olarak gönderilen CD'de;

Saha içi istinat duvarları ile ilgili olarak,

Vaziyet planında, yapılacak istinat duvarları gösterilerek *"İstinat duvarı yapılacaktır"* ile *"Vaziyet planında çizilen istinat ve betonarme perde duvarlarının statik proje ve hesapları Milli Eğitim Müdürlüğüne yaptırılacaktır"* notlarının düşünüldüğü,

Isı kanalı galerileri ile ilgili olarak,

Tesisat projesinde, ısı kanalı bağlantıların gösterildiği,

Rögar ve bağlantıları ile ilgili olarak,

Tesisat projesinde, rögar ve bağlantılarının gösterildiği,

Vaziyet planında, *"Kanalizasyon hattına bağlantı yapılacaktır. Rögar bağlantıları ve rögarların kanalizasyona bağlantıları ile yağmur mazgallarında biriken yağmur sularının tahliyesi için gerekli bağlantılar proje müellifince ayrıca hazırlanacak olan makine tesisat vaziyet planında gösterilecektir."* notunun düşünüldüğü,

Görülmektedir.

Diğer taraftan; ihale dokümanlarında yer alan, Özel Teknik Şartnamenin "I) Genel Hususlar / Tamamlayıcı Madde" başlığının 1 inci paragrafında;

"Yapılacak işler ile ilgili imalatlar, proje, detay projesi, mahal listesi ve imalat tariflerinde tanımlanmıştır. İşlerin yapılacağı mahallerde, projelerde belirtilmeyen, mahal listesine veya imalat tariflerine girmeyen ancak bu ihale kapsamında tarif edilen binanın anahtar teslimi inşaatının eksiksiz hizmete sunulabilmesi için her türlü imalat işleri veya işin bütünlüğü açısından yapılması gereken imalatlar bulunması durumunda, yüklenici firma bunu yerinde inceleyip, ilgili yerli yapım şartnamelerine yoksuz yabancı yapım şartnamelerine uygun olarak bedelsiz yapmayı kabul ve taahhüt eder." ile,

"II) Teknik Hususlar / A) Genel Şartlar" başlığının 9 uncu maddesinde;

"Yüklenicinin ihaleye katılmadan önce, bina, arsa, proje, detay, mahal listesi ve diğer şartları incelemiş, işyerini görmüş ve özelliklerini öğrenmiş olarak işe istekli çıktığı kabul edildiğinden bu sözleşme ve eklerinde tespit edilmemiş şartları ileri sürerek fazla ödeme istemesi mümkün değildir."

Şartları da yüklenici tarafından kabul edilmiş bulunmaktadır.

İşe ait Özel Teknik Şartnamedeki hükümlerin ve proje notlarının ihale öncesinde istekliler tarafından bilinmekte olduğu ve isteklilerin tekliflerini buna dayalı olarak verdikleri hususu açıktır.

IV- KARAR

İdaresinin "... 16 Derslikli Anadolu Öğretmen Lisesi, Pansiyon ve Lojman Yapım İşİ" ile ilgili görüş talebine ilişkin konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre;

Saha içi istinat duvarları, ısı kanalı galerileri ile rögar ve bağlantılarına ait imalat kalemlerinin % 10 iş artışı kapsamında ödenmesi gerektiğine ilişkin yüklenici talebinin yerinde olmadığına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 02/05/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2013/20
Karar Tarihi : 10/04/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Belediye Başkanlığı tarafından ihale edilerek teklif birim fiyat sözleşmeye bağlanan “... Atıksu Arıtma Tesisi Yapımı İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

... Belediye Başkanlığının ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 19.10.2012 tarihinde teklif birim fiyat sözleşmeye bağlanan İş'in yapımı sırasında, yüklenici idaresine başvurarak su tutucu yapılarda kullanılması gereken C25 beton ve WR tanımlı beton su geçirimsizlik katkısının SLH-INS-105-Hazır Beton pozu kapsamında bulunmadığı gerekçesiyle ayrı ödenmesini istediği, ancak talebin idarece uygun bulunmadığı ve anlaşmazlık tutanağı düzenlendiğinden bahisle, C25 beton harcının ve WR katkı maddesinin ayrı ayrı ödenip ödenmeyeceği konusunda görüşümüze başvurulmuştur.

Ayrıca idaresi, SLH-INS-100-80 cm çapında Jet Grout yapılması pozu tarifindeki imalatın yapılmasında, imalatın bünyesine giren çimentonun dozajında değişiklik olması halinde yeni birim fiyatın yapılıp yapılamayacağı konusunda görüş talebinde bulunmaktadır.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup buna göre:

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İhale dokümanları arasında yer alan, Birim fiyat listeleri ve Birim fiyat tariflerinde SLH-INS-105 Hazır Beton birim fiyat pozu tarifinde, C20/25 beton harcı ile C20 betonun tarifinin yapıldığı ve bunun Bakanlığımız birim fiyatında bulunan C20/25 beton harcı ile aynı olduğu, projelerin Genel Notlar bölümünde yer alan C25/30 WR betonun farklı pozunun bulunduğu, C20-25 evsafındaki hazır betonun tarifinin hiçbir zaman C20 ve C25 beton olarak ayrı ayrı beton sınıfları anlamında olmadığı ayrıca, birim fiyat listeleri ve birim fiyat tariflerinin Genel Hükümler bölümünün 18. Maddesinin Kamu İhale Kanunu sözleşmeleri mevzuatına ve eşitlik prensibine aykırı olduğu, bu madde hükmü ile birim fiyat sözleşmenin anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye dönüştürüldüğü, işe ait sözleşmenin “Sözleşmenin ekleri” başlıklı 8.1 maddesinde Birim Fiyat tariflerinin, ön/kesin projelerden öncelikli olduğu, Birim fiyat tariflerinde bulunan C20/25 beton sınıfının projelerde yer alan C25 WR beton sınıfların farklı üretim ve kalitede olduğu, bu nedenlerle su tutucu yapılarda kullanılması istenilen C25/30 beton harcının ayrı, WR tanımlı su geçirimsizlik katkısının ayrı ödenmesi gerektiğini, belirtmektedir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

İhale öncesi hazırlıklarında, tüm hazır beton kalemleri tek kalemde toplanarak SLH-INS-105 Hazır beton pozunun oluşturulduğu, ayrıca ihale dokümanı ekinde verilen analiz formatının girdiler kısmında da C25 WR ve C20 betonların m³ cinsinden yer aldığı, birim fiyat teklif cetvelinde de SLH – INS - 105 Hazır beton kalemi karşılığında notlar kısmında toplam beton miktarın bulunduğu, Birim fiyat tarifinde “... projede öngörülen mukavemeti sağlayacak şekilde hazırlanmış C20/25 evsafındaki hazır beton ...” ifadesi ile kast edilenin C20 ve C25 betonlar olduğu, ayrıca Birim fiyat listeleri ve Birim fiyat tariflerinin Genel Hükümler bölümünün 18. Maddesinin ve yüklenici tarafından verilen teklif mektubunun birinci maddesi gereği bahse konu imalatın SLH-INS-105 poz nolu birim fiyat kapsamında olduğu,

Atıksu Arıtma Tesisi betonarme projelerinin Genel Notlar bölümünde, beton sınıfının su tutucu yapılarda C25 WR, su tutucu olmayan yapılarda C20 olacağı belirtilmiştir ve inşaat işleri şartnamesinde de C25 WR ve C20 betonların basınç değerlerinin verildiği, bu nedenlerle yüklenici talebi olan SLH-İNS-105 Hazır beton ile tariflenen C20 olduğu gerekçesiyle, su tutucu yapılar için C25 betonun ayrı ödenmesinin mümkün olmadığına,

Jet Grout kolonu yapılması ile ilgili olarak; SLH-İNS-100- 80 cm. çapında Jet Grout yapılması pozu tarifinde, "İnşaat bünyesine giren çimento bedeli ile çimentonun yüklenmesi, iş başına kadar taşınması, depolanması ve muhafazası ile idarece onaylanan dizaynda yer alması halinde her türlü katkı maddesi dahil 1m jet grout kolon imalatının fiyatıdır." ve "Not: İmalatta kullanılacak çimentonun ağırlığı, şantiye yüklenici tarafından kurulacak kantar vasıtasıyla idare tarafından kontrol edilecektir." denildiği,

Sözleşme eki Jet Grout Yapım Teknik Şartnamesi madde 2-Uygulama Sistemi ve Jet Enjeksiyon parametrelerinin seçimi kısmında ön deneme üretimleri ile jet enjeksiyon parametrelerinin belirleneceğinin ifade edildiği, "1 m³ enjeksiyon karışımında 450 kg çimento kullanılacaktır " hükmünün yer aldığı, ayrıca "Ön deneme üretimleri sonuçlarına dayanılarak su/çimento oranı ve çimento dozajı için farklı değerlerin kullanılması idare'nin onayına tabidir" ifadesinin bulunduğu,

Ön deneme üretimlerinde 80 cm jet grout kolonlarının oluşturulduğu, test sonuçlarının da Jet Grout Yapım Teknik Şartnamesinin 6 ncı maddesinde, Kalite Kontrol kısmında istenilen kalite kontrol teknik şartlarının sağlandığı,

Yukarıdaki şartlara uygun olarak yapılan imalatlarda sadece çimento dozajının değişmesi durumunda, yeni dozaja göre SLH-İNS-100-80 cm çapında Jet Grout yapılması birim fiyatının yeniden belirlenmesi gerekip gerekmediğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra, konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Bilindiği üzere; 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun,

Sözleşme Türleri başlıklı 6. maddesinin (c) bendinde;

"Yapım İşlerinde; ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine, mal veya hizmet alımı işlerinde ise işin ayrıntılı özelliklerine dayalı olarak; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme," hükmü,

İlkeler başlıklı 4 üncü maddesinde;

"Bu kanuna göre düzenlenecek sözleşmelerde, ihale dokümanında yer alan şartlara aykırı hükümlere yer verilemez.

Bu kanunda belirtilen haller dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamaz ve ek sözleşme düzenlenemez.

Bu kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlüklere sahiptir. İhale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu prensibe aykırı maddelere yer verilmez. Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur." hükmü,

İşe ait sözleşmenin "Sözleşmenin Türü ve bedeli" başlıklı 6 ncı maddesinde;

"6.1. Bu Sözleşme, birim fiyat sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan kesin projeye/projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak, İdarece hazırlanmış birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı olan..... (rakam ve yazıyla)..... bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, birim fiyat teklif cetvelinde yüklenicinin teklif ettiği ve sözleşme bedelinin tespitinde kullanılan birim fiyatlar ile varsa sonradan tespit edilen yeni birim fiyatlar esas alınır.” hükmü,

Yer almaktadır.

İhale dokümanları arasındaki ‘Birim Fiyat Tarifleri Genel Hükümleri’ nin 18. Maddesinde ise; “18- Aşağıda tariflenen birim fiyatlar kapsamında tarifinde belirtilmiş olsun veya olmasın, kısmen, eksik veya hatalı olarak belirtilmiş veya açık bir şekilde tarif edilmemiş, sadece ima edilmiş olsa dahi tüm işlerin projesine göre tamamlanması için gerekli işlemler, imalat işlerinin dahil olduğu kabul edilecektir. Bu durumda hiçbir fiyat değişikliği veya yeni birim fiyat yapılması gibi bir hak talebinde bulunulmayacaktır.” Hükümünün mevcut olduğu görülmektedir.

Bütün bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde; idare tarafından hazırlanarak ihale dokümanları arasına konulacak birim fiyat tariflerinin, herhangi bir tereddüte mahal vermeyecek ölçüde açık ve net bir şekilde düzenlenmesinin gerekli olduğu, bu itibarla, birim fiyatların kapsamının nelerden oluştuğunun eksiksiz bir şekilde fiyatın tarifinde belirtilmesinin gerekli bulunduğu, bunun yerine 18. Maddede olduğu gibi birim fiyat tarifine ek olacak şekilde ilave bir düzenlemenin yapılmasının uygun olmayacağını belirtmesinde fayda mütalaa edilmektedir.

Anlaşmazlık konusu olan su tutucu yapılarda kullanılması istenen C25 beton harcı ve WR katkısı ile ilgili olarak;

İhale dokümanları ve sözleşmesi eki Birim Fiyat Listeleri ve Birim Fiyat Tariflerinde yer alan SLH-INS-105 poz nolu birim fiyat tarifi,

“Hazır Beton: Yıkanmış, elenmiş ve/veya kırılmış granülometrik agnega ile TS’ye uygun, projesinde öngörülen mukavemeti sağlayacak şekilde hazırlanmış C20/25 evsafındaki hazır beton harcının satın alınması, transmiksera yüklenmesi, döküm yerine gerektiğinde beton pompası ile basılması, (bunun için pompanın iş başına kadar nakli, pompa platformunun hazırlanması, pompa ve aksesuarlarının montaj ve demontajı dahil olmak üzere) serilmesi, vibratör ile sıkıştırılması, gerektiğinde sulanması, soğuktan, sıcaktan ve diğer dış tesirlerden korunması, gerekli ve yeter sayıda deney için numune alınması ve gerekli deneylerin yapılması, şartnamesine göre nem tecritinin yapılması, su tutucu ünitelerde projesinde belirtilen yerlerde PVC su tutucu bantların yerleştirilmesi, derz macunları ile takviye yapılması, sızdırmazlık kontrolünün yapılması, su tutulan yapılar haricindeki yapıların şartnamesinde belirtilen bir su geçirmeyen membran tipi ile korumasının yapılması, bütün tesisat, boşluk kovanları ile diğer inşaat kalemleri için gerekli mesnetleme maksadıyla konacak ankrajlar ve benzer başka gömülü aksamın şartnamesine göre yerleştirilmeleri, her türlü işçilik, malzeme ve zayıtı, makine, ara, gereç ve laboratuvar giderleri, işyerindeki her türlü yatay ve düşey taşımalar, yükleme ve boşaltmalar ile müteahhit kârı ve genel giderler dahil yerinde dökülmüş 1 m³ beton fiyatıdır.

ÖLÇÜ: Projedeki boyutlar üzerinden hesaplanır.

NOT: 1. Hazır betonlar “TSEK” belgeleri üreticilerden temin edilecektir.

2. Beton imalatı tamamlanınca birim fiyatın % 90’ını, su tutucu ünitelerde su geçirmezlik deneyi yapıldıktan sonra, diğer ünitelerde de su yalıtımları yapıldıktan sonra kalan % 10’u ödenir. “ olarak tanımlanmıştır.

İşe ait projelerin Genel Notlarında ise; “Beton sınıfı: Su tutucu yapılarda C25 WR, Su tutucu olmayan yapılarda (C20) olacaktır.”

Hükmü yer almaktadır.

Sözleşme kapsamında yapılması öngörülen yapıların, su tutucu olan ve su tutucu olmayan üniteler olarak iki kategoride tanımlandığı ancak, her iki yapının beton imalatı için tek bir tarifin yapılmak suretiyle ‘SLH-INS-105 poz nolu hazır beton birim fiyatı’ için teklif istenildiği görülmektedir.

Hazır betonun poz tanımı ve proje notlarından anlaşılacağı üzere; teklif kapsamındaki hazır beton imalatının tarifinde, dökülecek hazır betonun her ne kadar C20/25 olacağı ifade edilmiş ise de, poz tarifinde ve notunda su tutucu ünitelere atıf yapılmış olması ve gerekse, projelerin genel

notlarında, su tutucu yapılar ve su tutucu olmayan yapılarda dökülecek hazır betonun sınıf ve özelliği açık şekilde belirtilmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan, ihale dokümanları arasında yer verilen teklif analizi formundan da, tekliflerin BS20, BS25 (WR) betonu denilmek suretiyle, gerçekte C20 ve C25 beton harcını kapsayacak şekilde istenilmiş olduğu görülmektedir.

SLH-INS-105 poz nolu birim fiyatın tarifi, Birim Fiyat Tarifleri Genel Hükümlerinin 18. Maddesi hükmü, ihale dokümanları arasında yer alan projelerdeki proje notları ve ön bölümde belirtilen diğer hususlar birlikte dikkate alınarak değerlendirme yapıldığında; WR tanımlı C25 su geçirimsizlik katkılı hazır beton imalatı dahil tüm hazır betonların, teklif cetvelinde yer alan SLH-INS-105 poz nolu birim fiyat üzerinden ödenmesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

İdaresince gündeme getirilen diğer konu olan, Jet Grout yapılması imalatındaki çimento dozajının değişmesi halinde yeni birim fiyatın belirlenmesinin gerekip gerekmeyeceğine ilişkin olarak ise; anlaşmazlık tutanağında bu hususun yer almadığı gibi, bu konuda idaresinin görüşü de bulunmadığı, ayrıca konunun gerçekleşmiş somut bir olaya bağlı olarak ortaya konulmamış olması nedeniyle, varsayım dayalı olarak bu aşamada görüş verilmesinin mümkün bulunmadığı değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin "... *Atıksu Arıtma Tesisi Yapımı İşİ*" ile ilgili talebine ilişkin konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

Sözleşme kapsamındaki, WR tanımlı C25 su geçirimsizlik katkılı hazır beton dahil tüm hazır beton imalatlarının, teklif cetvelinde yer alan SLH-INS-105 poz nolu teklif fiyatından ödenmesi gerektiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 20/04/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2013/19
Karar Tarihi : 05/04/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Rektörlüğü tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, “... Derslik ve Merkezi Birimler (Mühendislik Fakültesi B-D-E Blok) İnşaatı İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 sayılı Kanuna göre ihale edilerek 18.04.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım İşinde;

-İhale CD'sinde, Mühendislik Fakültesi D-E bloklarının bodrum katına ait statik-betonarme projelerinin bulunmaması nedeniyle bu katların betonarme imalatlarının bedelinin ödenip ödenemeyeceği,

-VRF projelerinin revize görmesi nedeniyle, iş artışı/eksilişi hesabının nasıl yapılacağı,

Konularında anlaşmazlık çıktığından bahisle buna ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup sözleşme taraflarının uyumsuzluğa ilişkin görüş ve talepleri özet olarak aşağıda belirtilmektedir.

Yüklenici görüş ve talebi; İşin ihale CD'si içerisinde B Bloğun mimari ve statik-betonarme projelerinin mevcut olduğu, ancak D-E bloklara ait sadece mimari uygulama projelerinin bulunduğu, bodrum kata ait statik-betonarme projesinin bulunmadığını, bu projelerin kendileri tarafından hazırlatılarak idareye onaylatıldığı, bu nedenle, ihale dokümanında yer almayan D-E blokların bodrum katlarına ait imalatların bedellerini talep ettiğini,

Ayrıca; İdare tarafından verilen VRF projelerinin proje antetinin bulunmadığı, dolayısıyla proje müellifinin belli olmadığı için avan proje olarak kabul edilmesi gerektiği, fen ve sanat kuralları açısından uygulanabilirliği olmadığı, ısı hesap raporlarının bulunmadığı, elektrik besleme güçlerinin fazla alındığı, iç ve dış üniteler arasında güç farkı olmaması gerekirken 500 kW güç farkı olduğu, idarenin dış cephe yalıtım detaylarında yaptığı değişiklik sonucu idarenin talimatı doğrultusunda revize proje yapıldığı, gereksiz güç sarfiyatları önlenerek verimlilik ve kamu menfaati sağlandığı, idarenin revize proje sonucu eksilen imalatları iş eksilişi olarak değerlendirdiği, mekan hacimleri sabit kalması nedeniyle bunun iş eksilişi olarak değerlendirilemeyeceğine, yöneliktir.

İdarenin görüş ve değerlendirmesi ise; İşin anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olduğu, yüklenicinin ihale aşamasında projelere ait bir itirazının bulunmadığı, statik betonarme projeler olmadan uygulamanın mümkün olmayacağını bilmesi gerektiği, teklif verme aşamasında D ve E bloklara ait statik-betonarme projelerinin ihale dokümanları içerisinde bulunmadığını fark etmesi gerektiği, bu bodrum katlarının işin kapsamında olduğunun mimari uygulama projesinden açıkça anlaşıldığı, dolayısıyla bunun bir iş artışı olarak değerlendirilemeyeceği, bodrum kat betonarme imatları bedellerini dikkate alarak diğer teklif veren isteklilerin hak kaybına uğramış olacağı ve ihale sonucunun tartışmalı hale geleceğine,

Ayrıca; ihale dokümanının içerisinde yer alan VRF projelerin uygulama projesi olduğu, ısı hesaplarının dokümanlar içerisinde bulunmamasının projenin, avan proje sayılması için yeterli bir kriter olmadığı, idaresi tarafından imzalı ve onaylı olmasının yeterli olduğu, yüklenicinin ihale dokümanları içerisinde yer alan projelere göre teklifini verdiği ve projelere bir itirazının bulunmadığı, yapılan proje revizyonu sonucu dış cephe yalıtımının izolasyon sıvası yerine EPS yalıtım malzemesi olarak değiştirildiği, bu yalıtım değişikliği sonucunun VRF cihaz kapasitelerinin düştüğü, bu nedenle sözleşme bedelinden iki sistem arasındaki bedel farkının düşülmesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Bilindiği üzere, 4734 sayılı Kanunun Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesinde Uygulama Projesi, *“Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği proje,”* şeklinde tanımlanmıştır. Gerek proje yapım ve hazırlama kriterleri ve gerekse, uygulama projesinin tanımı dikkate alındığında, anahtar teslimi götürü bedel işlerin ihale dokümanları içerisinde verilen uygulama projelerinde eksik bulunmaması Kanun gereği olmaktadır.

Bahsedilen ihtilaf konularından, bodrum katların mimari projede gösterilmesine rağmen betonarme projelerinin uygulama projeleri arasında bulunmadığı, diğer ihtilafta konusu olan VRF projelerinin de gerekli hesapları ihtiva etmediği ve dolayısıyla ihale öncesinde isteklere verilen uygulama projelerinde eksiklikler olduğu anlaşılmaktadır.

4735 sayılı Kanunun Sözleşme türleri başlıklı 6 ncı maddesinde, yapım işlerinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşme; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden düzenlenen sözleşme olarak tanımlanmıştır.

Birinci ihtilaf konusu incelendiğinde, ihale kapsamındaki tüm bloklar ve katlarının mimari projelerinin uygulama projeleri arasında mevcut olduğu, kapsamdaki diğer bloğun (B) bodrum katına ait statik-betonarme projeleri bulunmasına rağmen, D-E blokları bodrum katlarının statik-betonarme projelerinin dokümanlar arasında yer almadığı görülmektedir.

Sözleşme kapsamındaki tüm blokların bodrum katlarıyla birlikte betonarme olarak inşa edileceğine ilişkin, ihale dokümanlarında bir belirsizlik olmadığı gibi taraflar arasında bir ihtilaf ve dolayısıyla ihaledeki tekliflerin bu durum dikkate alınmak suretiyle verildiği konusunda da herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

Her ne kadar, belirtilen bloklara ait bodrum katların statik-betonarme projeleri idarece verilmemiş olsa dahi bu katlara ilişkin sadece mimari kat planı ve kesitleri değil, elektrik, klima ve havalandırma, sıhhi tesisat ve yangın tesisatına ilişkin uygulama projesi detayları ihale dokümanları arasında mevcut bulunmaktadır. Bunların yanı sıra, ihale dokümanları arasında yer alan D-E blokları projeleri incelendiğinde, normal kat döşemeleri ile bodrum kat döşemesi mimari projelerinin birbiriyle, normal katların döşemelerine ait statik-betonarme projelerinin de birbirleriyle aynı olduğu, ayrıca, ihaleden sonra revize edilen projelerde bodrum kat da dahil olmak üzere tüm katların statik-betonarme projeleri arasında bir farklılığın bulunmadığı, ihale dokümanları arasında bodrum kata ait statik-betonarme projelerin yer almaması bir eksiklik ise de, belirtilen nedenlerden dolayı bodrum kata ait statik-betonarme projelerin normal katların projeleri ile aynı olacağı konusunda bir belirsizlik bulunmamaktadır. Diğer taraftan, yapı tasarımının bütünlüğü dikkate alındığında bodrum katlarının betonarme olarak inşa edileceği ihale öncesinde bilinmekte olup bu durum, bodrum katlardaki kazı dahil tüm imalatların sözleşme bedeli kapsamında olduğunun kabulünü gerektirmektedir.

İhale dokümanının içerisinde yer alan VRF projeleri incelendiğinde, ısı hesapları olmamasına rağmen cihaz kapasitesi belirtilmiş ve tekliflerin bu kapasiteye göre istenilmiş olduğu ve teknik gerekçelere dayalı olarak yeniden yapılan kapasite hesabı sonucu VRF cihaz kapasitelerinin düşürülmüş olduğu görülmektedir.

4735 sayılı Kanunun 24 üncü ve sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş'nin 12 ile 21 inci maddelerine göre, anahtar teslimi götürü bedel yapım işinde; idare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje vb. teknik belgelerde değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, işin

sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak gerekli değişiklikleri yapmaya yetkili bulunmaktadır. Ancak bu yetkinin sınırsız olmayıp şartnamede belirtilen şartlarla sınırlı olduğu bilinen bir husustur.

Bu itibarla; ihale aşamasında öngörülmemekle birlikte proje değişikliği ve bu değişikliğe bağlı olarak bir iş artışı/eksilişini zorunlu kılan durumların ortaya çıkması halinde ise, proje değişikliğinden kaynaklanan muhtemel iş artışı/eksilişinin,

-Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

-İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik ve ekonomik olarak mümkün olmaması,

Şartlarıyla, 4735 sayılı Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bunun yanısıra; anahtar teslimi götürü bedel işlerde, mevzuatına uygun olarak proje değişikliği yapılması sonucunda bir iş artışının ortaya çıkması durumunda bu artışa ilişkin bedelin ödenmesi gerektiği ancak, bir iş eksilişi meydana gelmesi halinde ise, buna ilişkin bedelin kesilmemesi gibi tek yönlü bir yorum ve uygulama yapılmasının, 4735 sayılı Kanununun İlkeler başlıklı 4 üncü maddesinde yer alan, “...*Bu Kanun kapsamında yapılan kamu Sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir. İhale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu prensibe aykırı maddelere yer verilemez. Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur.*” hükmüne uygun düşmeyeceğinin açık olduğu, dolayısıyla, sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş.’nin 12 nci maddesinde ön görülen kayıt ve şartlara dayalı olarak proje değişikliği yapılması halinde, bu değişikliğin bir iş eksilişini zorunlu kılması durumunda, 4735 sayılı Kanununun 24 ve Y.İ.G.Ş.’nin 21 inci maddelerinin son paragrafları hükmü gereği, iş eksilişine tekabül eden bedelin, sözleşme bedelinden düşülerek yüklenicisine ödenmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Belirtilen tüm bu hususlar birlikte dikkate alınarak bir değerlendirme yapıldığında; ihale edilenden daha düşük kapasiteli olarak yapılan VRF sistemine ait bedel farkının sözleşme bedelinden düşülmesi ve yükleniciye ödenmemesinin gerektiği sonucuna varılmıştır.

IV- KARAR

İdaresinin “... *Derslik ve Merkezi Birimler (Mühendislik Fakültesi B-D-E Blok) İnşaatı İş*” ile ilgili talebine ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

D ve E blokları bodrum kata ait statik-betonarme imalatları yapım bedelinin, sözleşme bedeline dahil olduğuna,

Proje değişikliği sonucu, VRF klima sisteminin ihale edilenden daha düşük kapasiteli olarak yapılması gereğinin ortaya çıkması ve yapılması nedeniyle, yapılan sistem ile ihaleye esas sistem arasındaki bedel farkının sözleşme bedelinden düşülmesi ve yükleniciye ödenmemesinin gerektiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 05/04/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2013/18
Karar Tarihi : 17/04/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Üniversitesince yaptırılmakta olan Mimarlık Mühendislik Fakülte Binası Yapım İş'i nde fiyat farkı ile ilgili konularda görüş istenilmektedir.

II – KONU

... Üniversitesi ... sayılı yazıları ile, idarelerince 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek 02.11.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan “*Mimarlık Mühendislik Fakülte Binası Yapım İş'i*”nde artan ve azalan imalatlara ait bedellerin hangi yıl fiyatları ile değerlendirilmesi gerektiği ile, ilave imalatlara fiyat farkı verilip verilmeyeceği hususlarında tereddüt hasıl olduğu ifade edilerek konu ile ilgili görüş talep edilmektedir. İdaresinden, hakkında görüş sorulan işin sözleşmesi ile konuya dair ekleri ve ilgili diğer belgelerin birer suretlerinin gönderilmesi istenilmiş, 22.03.2013 tarih ve 185 sayılı yazı ekinde sözleşme ve bazı belgeler gönderilmiştir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen yazılar ve ekleri ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, tarafların uyumsuzluğa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Yüklenici 20.02.2013 tarih ve 70 sayılı dilekçesinde özetle; taahhütlerinde bulunan söz konusu işte, idaresince yazılı veya sözlü olarak onay verilen artan ve eksilen imalatlara ait miktar ve tutarların hesap edilerek, yapılan çalışmaların 08.02.2013 tarih ve 66 sayılı yazıları ekinde idareye teslim edildiği, ancak idaresi ile yapılan şifahi görüşmede, artan ve eksilen imalat bedellerinin hangi yıl fiyatları ile değerlendirileceği ve artan imalatlara fiyat farkı verilip verilmeyeceği konusunda tereddüde düşüldüğünün anlaşıldığı, sözleşmenin 14.2. maddesi gereğince, işin bitim tarihinin süre uzatımı verilerek uzatılması halinde fiyat farkı verilmesi gerektiği ve fiyatların Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 21.-22. maddeleri hükümlerine göre tespit edilmesinin uygun mütalaa edildiği,

Yönündedir.

İdaresinin görüş ve değerlendirmeleri;

İdaresi 06.02.2013 tarih ve 76 sayılı, 22.03.2013 tarih ve 185 sayılı yazılarında özetle; bahse konu yapım işinde sözleşme kapsamı dışında ilave imalatlar yapılması gerektiği, ayrıca sözleşme kapsamında olup da yapımından vazgeçilen imalatlar olduğu, ilave imalatlara ait bedellerin hangi yıl fiyatlar ile ödeneceği, kesilecek imalatlara ait bedellerin hangi yıl fiyatları ile kesileceği ve ilave imalatlara fiyat farkı verilip verilmeyeceği ile, “sözleşme hükümlerinin ilave işleri kapsayıp kapsamadığı hususunda” idarelerinde tereddüt hasıl olduğuna,

İlişkindir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar başlıklı 62. Maddesi c) bendinde; “*Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz.*” Hükümü yer almakta olup, aynı kanunun Tanımlar başlıklı 4. Maddesinde;

Uygulama projesi : Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi,

... İfade eder. Şeklinde tanımlanmıştır.

Anahtar teslimi götürü bedel yapım işlerinde, işin yapımı sırasında bu tür sorunların ortaya çıkmaması için, işin mutlaka kanunda belirtilen tanımına uygun bir uygulama projesi üzerinden ihaleye çıkılması gerekmektedir.

Ayrıca, sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin 21. Maddesine göre;

(1) Yapım sözleşmelerinde, öngörülemez durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan işin;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

Durumunda ancak sözleşme kapsamında bir iş artışı yapılabileceği bilinen bir husustur.

Sözleşme kapsamında yapılan iş artışlarına ait bedellerin yükleniciye ödenmesi ile, sözleşme kapsamından çıkartılan iş eksilişlerine ait bedellerin yükleniciden kesilmesi gerektiği konusunda taraflar arsında bir uyuşmazlık bulunmadığı görülmektedir.

Artan ve eksilen imalatlara ait fiyatların hangi yıl fiyatları ile yapılması gerektiği konusu ile ilgili olarak, YİĞŞ'nin Tanımlar başlıklı 4. Maddesinde;

Uygulama ayı: İdarece onaylanmış iş programına göre işlerin gerçekleştirildiği ayı,

...

İfade eder. Şeklinde tanımlanmıştır.

İdari Şartname ve Sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmezen anahtar teslimi götürü bedel bu işte; sözleşme kapsamında olmayıp, YİĞŞ'nin 21. Maddesi hükümleri çerçevesinde idaresince yapılmasına karar verilen ilave imalatlar ile, sözleşme kapsamında olup da, teknik zorunluluklar veya tarafların mutabakatı ile yapımından vaz geçilen imalatlara ait fiyatların, YİĞŞ'nin 22. Maddesinde belirtilen aynı usul ve esaslarla, iş programına göre bu imalatların yapılması ön görülen uygulama ayı baz alınarak, yüklenici ile birlikte yapılması gerektiği,

Değerlendirilmektedir.

Fiyat farkları konusunda, işe ait sözleşmede:

Madde 14 - Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları

... "14.2. Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak, mücbir sebepler veya İdarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, ilan/davet tarihinde yürürlükte bulunan fiyat farkı esasları uyarınca fiyat farkı ödenir."

Denilmektedir.

31.12.2002 tarih ve 3. mükerrer 24980 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Yapım İşleri Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslar"da;

"Fiyat Farkı Verilmesi Öngörülmezen İşler

Madde 12- İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmezen işlerde, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu Esaslara göre fiyat farkı verilebilir.

Fiyat farkı hesabında temel indeks, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi; güncel indeks ise, hakediş düzenleme tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi ifade eder. Temel indeks ve güncel indeks olarak ise, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından aylık yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo- 2: Toptan Eşya Fiyatları İndeks Sayıları Tablosunun "Genel" satırındaki sayı esas alınır."

Hükmü son derece açık olup, fiyat farkı verilmesi öngörülmeleyen söz konusu yapım işinde, mücbir sebepler veya idarenin kusuru sonucu (iş artışı v.b.) işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde de yer verilmiş olduğu görüldüğünden, bu Esaslara göre fiyat farkı verilebileceği değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

... Üniversitesince yaptırılmakta olan “*Mimarlık Mühendislik Fakülte Binası Yapım İşi*”nde;

Sözleşme kapsamında olmayıp, YİĞŞ'nin 21. Maddesi hükümleri çerçevesinde idaresince yapılmasına karar verilen ilave imalatlar ile, sözleşme kapsamında olup da, teknik zorunluluklar veya tarafların mutabakatı ile yapımından vaz geçilen imalatlara ait fiyatların, YİĞŞ'nin 22. Maddesinde belirtilen aynı usul ve esaslarla, iş programına göre bu imalatların yapılması ön görülen uygulama ayı baz alınarak, yüklenici ile birlikte yapılması gerektiğinin değerlendirildiğine,

Mücbir sebepler veya idarenin kusuru sonucu, işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12. Maddesi hükümlerine göre fiyat farkı verilebileceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 17/04/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Görüş talebi
Karar No : 2013/17
Karar Tarihi : 06/03/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Genel Müdürlüğü tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan "... Enerji Nakil Hattı Çekilmesi İşi" ile ilgili görüş talebidir.

II- KONU

... Genel Müdürlüğünün ... sayılı yazı ve eklerinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek 28.10.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan işte;

Elektrik sistemlerinin SCADA üzerinden kontrolüne ait bir kısım imalatların,

Isı merkezi hücresi ile ısı merkezi arasındaki 36 kV 3.(1x95/16) XLPE orta gerilim kablosunun,

Projesinde gösterilen 1.000 kVA trafonun,

Çimentolu, mermer piriçli plaklarla merdiven basamağı kaplaması imalatının,

İşin yapımı sırasında orta gerilim yer altı kablosunun Anadolu Bulvarını geçmesi için yapılan yatay sondaj çalışması sırasında deforme edilen Atatürk Orman Çiftliği arazisindeki çitlerin düzeltilmesinin

Sözleşmesine göre yüklenici uhdesinde olup olmadığı,

Enerji merkezi panosuna ait 1 numaralı linyeli ve 1.600 A'lik termik manyetik şalter korumalı 4.(4x(1x240 mm² NYY)) kablonun sözleşme bedeli dahilinde yapılması gereken miktarı,

Konularında yüklenici ile anlaşmazlık olduğundan bahisle Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, Kurulumuzca aşağıda belirtildiği şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Elektrik sistemlerinin SCADA üzerinden kontrolüne ait imalatı "Projeler\3-Tek Hat Şeması" projesine uygun olarak yaptığına, projede belirtilen imalatlar haricindeki talepler için ilave ücret ödenmesi gerektiğine,

Isı merkezi hücresi ile ısı merkezi arasındaki 36 kV 3.(1x95/16) XLPE orta gerilim kablosunun, 1.000 kVA trafonun, Çimentolu, mermer piriçli plaklarla merdiven basamağı kaplaması imalatının ve yatay sondaj çalışması sırasında deforme edilen Atatürk Orman Çiftliği arazisindeki çitlerin düzeltilmesinin uhdesinde olmadığına,

Enerji merkezi panosuna ait 1 numaralı linyeli ve 1.600 A'lik termik manyetik şalter korumalı 4.(4x(1x240 mm² NYY)) kablonun, "Projeler\5-Vaziyet Planı" projesinde metraj belirtilmeden duvara konulacak şekilde sonlandırılacak iken, yeni yapılan Bilişim ve Veri Teknolojileri Merkezi Bodrum-1 kattaki tesis edilmiş olan panoya kablonun çekilmesi ve panonun mahal içerisinde yer değiştirildiği düşüncesiyle ilave ücret talep ettiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

Elektrik sistemlerinin SCADA üzerinden kontrolüne ait imalatların, Isı merkezi hücresi ile ısı merkezi arasındaki 36 kV 3.(1x95/16) XLPE orta gerilim kablosunun, 1.000 kVA trafonun, çimentolu, mermer pirinçli plaklarla merdiven basamağı kaplaması imalatının ve yatay sondaj çalışması sırasında deforme edilen Atatürk Orman Çiftliği arazisindeki çitlerin düzeltilmesinin anahtar teslimi götürü bedel kapsamında yüklenici tarafından yapılması gerektiğine,

Enerji merkezi panosuna ait 1 numaralı linyeli ve 1.600 A'lık termik manyetik şalter korumalı 4.(4x(1x240 mm² NYY)) kablonun, anahtar teslimi götürü bedel kapsamında 100 metreye kadar yükleniciye ilave ücret ödenmeyeceğine, 100 metrenin üzerindeki her bir metrenin bedelinin ilave olarak verileceğine,

İlişkin bulunmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62 nci maddesinin (c) bendine göre, bu maddede belirtilen istisnai durumlar hariç yapım işlerinin uygulama projeleri üzerinden anahtar teslimi götürü bedel olarak ihale edilmesinin zorunlu bulunduğu, bahis konusu işin de bu kapsamda olduğu, uygulama projelerinin de, aynı Kanununun "Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinde belirtilen, "*Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ... ifade eder*" tanımına uygun nitelikte olması gerektiğinin hatırlatılmasında fayda mütalaa edilmiştir.

İşe ait Sözleşme'nin "*Sözleşmenin türü ve bedeli*" başlıklı 6 ncı maddesi ile "*Sözleşmenin ekleri*" başlıklı 8 inci maddesinde de belirtildiği üzere; Sözleşmenin, ekindeki ihale dokümanı ve diğer belgelerle bir bütün olduğu, ihale dokümanını oluşturan, uygulama projesi, mahal listesi ve özel teknik şartnamelerin teklif kapsamında hangi işlerin yapılacağını gösteren ve birbirini tamamlayan belgeler olduğu, bu itibarla, bir iş kaleminin ihaleye esas uygulama projesi ve mahal listesi ile projede gösterilemediğinden bu işe ait özel teknik şartnamede yer verilen imalatların sözleşme bedeli kapsamında yapılmasının ön görüldüğü, bahis konusu işte yüklenicinin teklifini buna dayalı olarak verdiği ve işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden sözleşmenin akdedildiği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı bilinen bir husustur.

Bu nedenle,

Elektrik sistemlerinin SCADA üzerinden kontrolüne ait imalatlar ile ilgili olarak;

İşe ait Sözleşme eki "*SCADA Şartnamesi*"nin 1.1. maddesinin 3. Paragrafında;

"OG koruma rölelerinden alınan 3V, 3xU, 3xI, 3xP, Pt, 3xQ, Qt, 3xS, St, 3xcosΦ, cosΦort, F" bilgileri ekranda tek hat şeması üzerinde gösterilecek diğer basit ölçümler, güç kalitesi ölçümleri, scada sistemi üzerinden izlenecek ve kayıtları tutularak geçmişe dönük raporlanabilecektir."

Yine Sözleşme eki "*Özel Teknik Şartname*"nin 26. Maddesinde de;

"1.Yeni Enerji Merkezi, Bilişim teknolojileri binasında verilerin toplanması, toplanan verilerin önceden belirlenen ve/veya değiştirilebilen senaryolara veya zaman programlarına göre işlenmesi, analog ve /veya dijital çıktılar üretilmesi verilerin ve-veya işlenmiş verilerin yerinde ve en az bir merkezde kayıt altına alınması vb.

2. Yeni bina(Bilgi Teknolojileri) ve OG Odası elektrik sistemlerinden gerekli bilgileri toplayacak ve scada server'a sunacaktır. OG hücrelerindeki kesiciler ve ayırıcılardan alınacak sinyaller ve kumandalar elektriksel kablolama yöntemiyle yapılacak olup, haberleşme hattı üzerinden de koruma rölesi ile haberleşilecektir. ..."

Denilmekte olup, söz konusu imalatların şartname hükümlerine göre anahtar teslimi götürü bedel kapsamında yapılması gerektiği,

Isı merkezi hücresi ile ısı merkezi arasındaki 36 kV 3.(1x95/16) XLPE orta gerilim kablosu ile ilgili olarak;

İşe ait Sözleşme eki "*Projeler\3-Tek Hat Şeması*" ile "*Projeler\5-Vaziyet Planı*"nın yeni durum çizimlerinde; ısı merkezi hücresi ile ısı merkezi arasında 36 kV 3.(1x95/16) XLPE orta gerilim kablosunun gösterildiği, bu nedenle, söz konusu orta gerilim kablosunun, projesine göre anahtar teslimi götürü bedel kapsamında yapılması gerektiği,

1.000 kVA trafo ile ilgili olarak;

İşe ait Sözleşme eki “Özel Teknik Şartname”nin 3.6. Maddesinde;

“3.6 Ölçme YG’ de olacağı için akım ve gerilim değerleri buna uygun olacaktır. Koruma devrelerinde kullanılacak röleler firmaların son model ürünleri olacak, ters zaman karakteristikli 3 faz aşırı akım+toprak röle setli 24V DC beslemeli olacaktır. TPAO Yeni Binanın (BİT) enerji temini için Enerji Merkezi TPAO kısmındaki Trafo Odasına 1 adet 1000kVA gücünde 34,5(30-36)/0,4-0,231kV en az 5 kademeli (fanlı) dökme reçineli kuru tip koyacaktır. (Trafo-Generatör, Transfer panosu bağlantısı ve temini montajı) İSE TPAO tarafından yapılacaktır. 1 ad 1250 KVA 3*2000 A AG PANOSU Trafo bölmesine yüklenici tarafından konulacaktır. ...”

Denilmekte olup, buna göre, söz konusu 1.000 kVA trafonun, İdaresince yapılacağı açık olup, yüklenici uhdesinde bulunmadığı,

Çimentolu, mermer piriñçli plaklarla merdiven basamağı kaplaması yapılması imalatı ile ilgili olarak;

İşe ait Sözleşme eki İnşaat İşleri Özel Teknik Şartnamesi’nin 30. Maddesinde; “Çimentolu, mermer piriñçli plaklarla merdiven basamağı kaplaması (basamak 4, Riht 3 cm kalınlıkta) yapılması (teçizatlı).” imalatının yer aldığı ve tarifinin yapıldığı görülmüş olup, buna göre, anahtar teslimi götürü bedel kapsamında yapılması gerektiği,

Deforme edilen Atatürk Orman Çiftliği arazisindeki çitlerin düzeltilmesi ile ilgili olarak;

İşe ait Sözleşme’nin “Diğer Hususlar” başlıklı 33. Maddesinde;

“... 5. İnşaat mahallinde, yüklenici veya çalıştıracağı elemanlar veya makinalardan dolayı meydana gelebilecek her türlü hasar, zarar ve ziyan mahkemeden hüküm almaya gerek olmaksızın, Yüklenici tarafından karşılanacaktır. ...”

Denilmekte olup, buna göre; işin yapımı sırasında orta gerilim yer altı kablosunun Anadolu Bulvarını geçmesi için yapılan yatay sondaj çalışması sırasında deforme edilen Atatürk Orman Çiftliği arazisindeki çitlerin Yüklenici tarafından düzeltilmesi gerektiği,

Enerji merkezi panosuna ait 1 numaralı linyeli ve 1.600 A’lik termik manyetik şalter korumalı 4.(4x(1x240 mm² NYY)) kablonun miktarı ile ilgili olarak;

İşe ait Sözleşme eki “Projeler\3-Tek Hat Şeması” ile “Projeler\5-Vaziyet Planı”nın yeni durum çizimlerinde; Enerji merkezi panosuna ait 1 numaralı linyeli ve 1.600 A’lik termik manyetik şalter korumalı 4.(4x(1x240 mm² NYY)) kablonun 100 metre olarak belirtildiği, tekliflerin buna göre verildiği anlaşılmakta olup, söz konusu kablonun 100 metreye kadar anahtar teslimi götürü bedel kapsamında yapılması gerektiği,

Değerlendirilmektedir.

4 - KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre; “... Enerji Nakil Hattı Çekilmesi İşi”nde;

Elektrik sistemlerinin SCADA üzerinden kontrolüne ait imalatların, Isı merkezi hücresi ile ısı merkezi arasındaki 36 kV 3.(1x95/16) XLPE orta gerilim kablosunun, çimentolu, mermer piriñçli plaklarla merdiven basamağı kaplaması imalatının ve yatay sondaj çalışması sırasında deforme edilen Atatürk Orman Çiftliği arazisindeki çitlerin düzeltilmesinin anahtar teslimi götürü bedel kapsamında yüklenici tarafından yapılması,

1.000 kVA trafonun, İdaresince yapılması,

Enerji merkezi panosuna ait 1 numaralı linyeli ve 1.600 A’lik termik manyetik şalter korumalı 4.(4x(1x240 mm² NYY)) kablonun, 100 metreye kadar anahtar teslimi götürü bedel kapsamında yapılması,

Gerektiğinin değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 06/03/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2013/10
Karar Tarihi : 20/02/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Belediye Başkanlığınca yaptırılmakta olan “ ... Kent Parkı Yapım İşi”nde birim fiyatlar ile ilgili çıkan anlaşmazlık konusunda görüş istenilmektedir.

II – KONU

... Belediye Başkanlığı ... sayılı yazıları ile, idarelerince 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek 23.08.2012 tarihinde teklif birim fiyat üzerinden sözleşmeye bağlanan ... Kent Parkı Yapım İşi’nde düzenlenen bir no’lu hakedişte, yüklenicinin birim fiyatlara itiraz etmesi ve bazı imalat kalemlerinin yeni birim fiyatlar üzerinden ödenmesini istemesi ile, ihale dokümanları arasındaki öncelik sıralaması üzerinde yüklenici ile aralarında anlaşmazlık çıktığı ifade edilerek konu hakkındaki görüşlerimizin bildirilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen yazı ve ekleri ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiş olup, tarafların uyuşmazlığa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İdaresi yazıları ekinde gönderilen yüklenicinin ... sayılı yazılarında özetle; Taraflarınca verilmiş olan teklif birim fiyat cetvelinde yer alan iş kalemleri için teklif ettikleri birim fiyatları, ihale aşamasında müdahale edemeyecek oldukları idarece verilen analiz formatlarında belirtilen alt başlıklardaki iş kalemi poz ve tariflerini dikkate alarak belirlediklerini, ihaleden sonra bu analiz formatlarındaki alt başlıklar ile ihale dokümanları arasında çelişki ve uyumsuzlukların olduğunun görüldüğü, birim fiyat teklif cetvelinde yer alan Ø 200 mm, Ø 300 mm, Ø 600 mm HDPE ile kanalizasyon şebeke hattı imalatı ve Ø 300 mm, Ø 400 mm, Ø 500 mm ve Ø 600 mm HDPE ile yağmursuyu şebeke hattı imalatı yapılmasına ait idarece verilen analiz formatında “*Her cins zeminde (0-2 mt) iksalı hendek kazısı yapılması*” ifadesinin yer aldığı, bu imalatlara ait projelerde ise kazı yüksekliğinin ortalama 2,34 ile 3,64 mt arasında olduğu, hem bu uyumsuzlukların giderilmesi, hem de sözleşmenin, “*33.1 sözleşmenin imzalandığı tarihten sonraki 15 (onbeş) takvim günü içinde iş gruplarına ait analizler yüklenici tarafından idareye verilecektir.*” ve sözleşme eki Özel Teknik Şartnamenin 5 inci maddesi gereğince, sözü edilen imalatlara ait yeni fiyat analizleri ile, işin devamı sırasında Ø 600 mm kanalizasyon şebeke hattının Ø 800 mm’ye dönüştürülmesi sonucu bu yeni hatta ait fiyat analizi ve çıkış çapı Ø 800 mm olan kanalizasyon muayene bacası imalatına ait fiyat analizlerinin yapılarak idareye sunulduğu, ayrıca boru çapı değişikliği ve ihaleye esas projeye göre yapılması gereken bazı altyapı güzergahları üzerinde idaresince kaldırılamayan yapıların olması sebebiyle projede revize yapıldığı, revize projenin 24.09.2012 tarih ve 758 sayılı, birim fiyat analizlerinin 11.10.2012 tarih ve 033-827 sayılı idaresi yazıları ile onaylandığı, tamamlanan kanalizasyon ve yağmursuyu hatlarına ait düzenlenen 1 (bir) no’lu hakedişin idarece onaylanan yeni fiyatlar ile teşkil edilmesi gerekir iken bunun yerine teklif birim fiyatlar ile değerlendirildiği, Ø 800 mm’lik kanalizasyon hattının da yine onaylanan fiyatla değil, idarece tek taraflı yapılan fiyatla değerlendirildiği,

Ayrıca, sözleşmenin 8 inci maddesinde belirtilen öncelik sıralaması gereği sözleşme eki analizlerin proje ve şartnamelere göre öncelikli olduğunun anlaşıldığı, bu özellik dikkate alınarak teklif fiyatların oluşturulduğu, ihale dokümanında PDF formatında verilmiş olan analizler üzerinde herhangi bir değişiklik veya ek imalat konulması imkanının olmadığı, bu nedenle her ne kadar proje ve şartnamelerde analizde belirtilen iş kalemlerinden farklı imalat kalemleri görülse de, teklif birim fiyat eki analize yansıtılmasının hem yasa hem de idaresince imkansız kılındığı, iş teklif birim fiyat usulü sözleşmeye göre yürütülmekte olduğundan analizde olmayan bir imalatın yerinde ölçümü yapılarak fiyatının taraflarca belirlenmesini müteakip ödemesinin yapılması gerektiği, yönündedir.

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

İdaresi 26.12.2012 tarih ve 1077 sayılı yazısında özetle; Yüklenicinin 07.09.2012 tarih ve 3 sayılı yazısı ile ihale dokümanları (proje ve şartnameler) arasında çelişki ve uyumsuzluk tespit ettiklerini bildirmesi üzerine, sözleşme eki Özel Teknik Şartnamenin 5 inci maddesi; *“Yüklenici sözleşme imzalandıktan sonra 15 (onbeş) takvim günü içerisinde sözleşme kapsamındaki bütün proje ve dokümanları titizlikle inceleyecek ve işlerin zamanında tamamlanmasını engelleyebilecek herhangi bir eksiklik ve/veya tutarsızlık tespit etmesi durumunda (eğer varsa) bu eksiklik veya tutarsızlığın olumsuz etkilerinin giderilmesi amacıyla idareyi bu eksiklik ve/veya tutarsızlıklar hususunda derhal bilgilendirecektir.”* gereğince, bu uyumsuzlukların neler olduğunun bildirmesinin inceleme amaçlı olarak istendiği, bunun üzerine yüklenici tarafından hazırlanan Ø 200 mm, Ø 300 mm HDPE kanalizasyon şebeke hattı, Ø 300 mm, Ø 400 mm, Ø 500 mm, Ø 600 mm HDPE yağmursuyu şebeke hatları ve yeni iş kalemi olan Ø 800 mm HDPE kanalizasyon şebeke hattı imalatına ait analizlere 11.10.2012 tarih ve 8275 sayılı yazı ile onay verildiği, ancak idarece yapılan incelemede, yeni iş kalemi Ø 800 mm kanalizasyon şebeke hattı dışındaki diğer iş kalemlerine ait teklif birim fiyatların sözleşmede yer aldığı, imalatlarının da tariflerine göre yapıldığı, dolayısıyla bu iş kalemleri için revize birim fiyat yapılmasına gerek olmadığına 04.12.2012 tarih ve 995 sayılı yazı ile yükleniciye bildirildiği, Ø 800 mm kanalizasyon hattına ait fiyatın ise Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesi 2. fıkrası (b) bendinde belirtilen rayiçlerin uygulanması ve % 29,39 tenzilata tabi tutulması suretiyle belirlendiği, yüklenicinin ise, ihale öncesinde analizlerde bildirdiğini iddia ettiği rayiçlerin uygulanmasını talep etmesi sebebiyle anlaşma sağlanamadığı,

Ayrıca, yüklenicinin ihale dokümanları arasında proje ve şartnamelere göre öncelikli olduğunu iddia ettiği analizlerin, sözleşmenin 8.2.1. maddesinde belirtilen ihale dokümanları arasında dahi yer almadığı, ihale aşamasında isteklilerden, teklif birim fiyata dayalı herhangi bir analiz istenmediği, ancak aşırı düşük bedel sorgulaması sırasında analiz istenebileceği, söz konusu işde aşırı düşük bedel sorgulaması da yapılmadığı,

Bütün bu sebeplerle yüklenici itiraz ve taleplerinin yerinde olmadığına ilişkin bulunmaktadır.

İdare ile yüklenici arasında ortaya çıkan anlaşmazlık konularının iki ana başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlardan birincisi, ihaleye esas proje ve sözleşme kapsamında yer alan ve teklif kapsamında fiyatı verilmiş olan imalat kalemlerine, işin devamı sırasında yeni fiyat yapıp yapılmayacağı, ikincisinin ise ihaleye esas proje ve sözleşme kapsamında yer almayan, teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin fiyatının yapılmasıyla ilgilidir.

Birinci anlaşmazlık konusu ile ilgili olarak; sözleşmenin, **“Sözleşmenin türü ve bedeli”** başlıklı 6. Maddesi:

“6.1. Bu Sözleşme, birim fiyat sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan kesin projeye/ projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak, İdarece hazırlanmış birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için yüklenici tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı olan..... (rakam ve yazıyla) ..... bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, birim fiyat teklif cetvelinde yüklenicinin teklif ettiği ve sözleşme bedelinin tespitinde kullanılan birim fiyatlar ile varsa sonradan tespit edilen yeni birim fiyatlar esas alınır.”

Hükümlerine haiz olup, teklifin ihale dokümanında yer alan kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak, idarece hazırlanmış teklif birim fiyat cetvelinde yer alan her bir iş kalemi için verildiği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, birim fiyat teklif cetvelinde yüklenicinin teklif ettiği ve sözleşme bedelinin tespitinde kullanılan birim fiyatlar ile varsa sonradan tespit edilen yeni birim fiyatların esas alınacağı son derece açıktır.

Anlaşmazlık konusu imalat kalemleri, yüklenicinin teklifi ile birlikte verdiği Birim Fiyat Teklif Cetvelinde yazıldığı biçimiyle aynen;

Sıra No	İş Kalemi No	İş Kaleminin Adı ve Kısa Açıklaması	Ölçü Birimi
4	01.02.01-200	Ø 200 mm Anma Çaplı Hdpe Esaslı Koruge Kanalizasyon Borusu İle Kanalizasyon Şebeke Hattı Yapılması	Mt.
5	01.02.01-300	Ø 300 mm Anma Çaplı Hdpe Esaslı Koruge Kanalizasyon Borusu İle Kanalizasyon Şebeke Hattı Yapılması	Mt.
12	01.03.01-300	Ø 300 mm Anma Çaplı Hdpe Esaslı Koruge Kanalizasyon Borusu İle Yağmursuyu Şebeke Hattı Yapılması	Mt.
13	01.03.01-400	Ø 400 mm Anma Çaplı Hdpe Esaslı Koruge Kanalizasyon Borusu İle Yağmursuyu Şebeke Hattı Yapılması	Mt.
14	01.03.01-500	Ø 500 mm Anma Çaplı Hdpe Esaslı Koruge Kanalizasyon Borusu İle Yağmursuyu Şebeke Hattı Yapılması	Mt.
15	01.03.01-600	Ø 600 mm Anma Çaplı Hdpe Esaslı Koruge Kanalizasyon Borusu İle Yağmursuyu Şebeke Hattı Yapılması	Mt.

şeklinde yer almaktadır.

Bu imalatlara ait sözleşme eki birim fiyat tariflerinde; “kazının yapıldığı yerdeki her türlü klasta, her cins zeminde, her derinlikte hendek kazısı yapılması,..... hendek kenarlarının TS 2519 ve DIN 4124 standartlarına uygun her türlü ahşap iksa veya çelik panolu (Krings-Verbau veya benzeri tipte) iksa ile desteklenmesi veya şevli kazı yapılarak, iş ve işçi can güvenliği ile çevre emniyetinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması,” giderlerinin teklif birim fiyata dahil olduğu vurgulanmış olup, bu hükümlerden anlaşılacağı üzere ne birim fiyat teklif cetveline ve ne de birim fiyat tariflerinde hendek kazı derinliği ile ilgili herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır.

Diğer yandan, işe ait sözleşmenin 8.2.1 maddesinde belirtilen ihale dokümanları arasında bulunmayan, idaresince ihalenin hiçbir aşamasında isteklilerden istenmeyen ve herhangi bir değerlendirmeye tabi tutulmayan analiz formatlarının, ihale dokümanları arasında ve öncelikli sırada yer aldığı ile ilgili iddialardan hareketle sözleşmeye esas birim fiyatların değiştirilmesinin söz konusu olamayacağı hususu açıktır.

Ayrıca gerek yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 60. ve gerekse Kamu İhale Genel Tebliğinin 45.1.4 maddesinde de belirtildiği üzere, İdari Şartnamenin 5.1.(e) maddesinde ifade edilen analiz formatlarının ancak aşırı düşük bedel sorgulaması sırasında, açıklama istenen iş kalemleri ile ilgili, istekliler tarafından verilecek açıklamalar sırasında kullanılabileceği, bunun dışında sözleşmeye esas olabilecek herhangi bir birim fiyat ve fiyat tarifi niteliğinde bulunmadığı durumu bilinmektedir.

Bunların yanı sıra, sözleşmede değişiklik yapılması başlıklı 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 15. ve sözleşmesinin 24. Maddesinde;

24.1. Sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılmaması ve İdare ile Yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, aşağıda belirtilen hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir:

- a) İşin yapılma yeri,
- b) İşin süresinden önce yapılması kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları.”

Hükmü yer almakta olup, bu hükümlerde belirtilen şartların mevcudiyeti halinde ancak sözleşmede değişiklik yapılabileceği, bunun dışında sözleşmede herhangi bir değişiklik yapmanın mümkün olmadığı, teklif birim fiyatlı işlerde, teklif birim fiyatların sözleşmenin esasını oluşturduğu, dolayısıyla ihaleden sonra bu fiyatların değiştirilmesi gibi bir durumun söz konusu olamayacağı hususu açıktır.

Belirtilen hususlar birlikte dikkate alındığında; ihaleye esas proje kapsamında yer alan, kanalizasyon ve yağmursuyu hatlarının yapımı ile ilgili olarak, yüklenicinin teklifi ile birlikte, verdiği ve sözleşmenin akdedilmesi ile birlikte sözleşmesi ekine dönüşen teklif birim fiyatların yerine, sonradan projede hendek derinliğinin 2.00 m'den fazla olduğu, bir başka ifade ile hendek derinliğine bağlı olarak ve analiz formatlarından hareketle yeni birim fiyat yapılmasının, işin sözleşmesi ve eklerine uygun düşmeyeceği gibi, 4735 sayılı Kanuna da aykırılık teşkil edeceği değerlendirilmektedir.

İkinci anlaşmazlık konusu olan, sözleşme kapsamında yer almayan yeni iş kalemi Ø 800 mm HDPE kanalizasyon şebeke hattına ait fiyat yapılmasıyla ilgili olarak ise; idare yazıları ekinde gönderilmediğinden, sözleşmenin akdedildiği 23.08.2012 tarihinde yürürlükte bulunan Y.İ.G.Ş.'nin "Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti" başlıklı 22 nci maddesinin;

(1) fıkrasında; "... işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ... ikinci fıkra da belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir."

(2) fıkrasında; "Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır."

(3) fıkrasında; "İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaç ı veya tamamı uygulanabilir."

Hükümleri yer almakta olup, tarafların birlikte ve bu hükümler çerçevesinde yeni fiyatı tespit etmelerinin gerekli olduğu,

Ayrıca, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarında, anahtar teslimi götürü bedel ve birim fiyat tip sözleşmeleri hükümlerinde; Sözleşmede yer almayan ve sonradan yapılmasına gerek duyulan yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların tespitinde, yaklaşık maliyet ile sözleşme bedeli arasındaki farktan hareketle bulunacak bir oranda fiyatların tenzilatı tabi tutulacağına dair bir husus yer almadığından, varsa eğer sözleşmesinden gelen veya yüklenicinin kabulünü içeren durumlar hariç, bu doğrultuda uygulama yapılmasının uygun olmayacağı düşünülmekle birlikte, yüklenici kârı ve genel giderler de dahil olmak üzere, birim fiyatların taraflarca müştereken üzerinde anlaşma sağlanarak belirlenmesinin esas olduğu,

Değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

... Kent Parkı Yapım İşi ile ilgili görüş talebine ilişkin konular, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Yüklenicinin teklifi ile birlikte, kanalizasyon ve yağmursuyu şebeke hatları için verdiği ve sözleşmenin akdedilmesi ile birlikte sözleşmesi ekine dönüşen teklif birim fiyatların yerine, sonradan projede hendek derinliğinin 2.00 m'den fazla olduğu, bir başka ifade ile hendek derinliğine bağlı olarak ve analiz formatlarından hareketle yeni birim fiyat yapılmasının, işin sözleşmesi ve eklerine uygun düşmeyeceği gibi, 4735 sayılı Kanuna da aykırılık teşkil edeceği hususlarının açık olduğunun değerlendirildiğine,

İşin devamı sırasında idaresinin gerekli görerek yapılmasını istediği, ihale dokümanlarında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş olan Ø 800 mm kanalizasyon şebeke hattına ait fiyatın Y.İ.G.Ş.'nin 22 nci maddesi hükümlerine göre değerlendirmelerimiz de dikkate alınarak yüklenici ile birlikte tespit edilmesi gerektiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 20/02/2013 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2013/9
Karar Tarihi : 05/02/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresi tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... İ.Ö.O. Yeni Bina Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, 21.12.2012 tarih ve 000-14964 sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek, 22.02.2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... İ.Ö.O. Yeni Bina Yapım İşi”nin yürütülmesi sırasında, kazı imalatlarında; Zemin cinsinin, ihale dokümanları arasında bulunan birim fiyat poz tariflerinden ve porsantaj tablosundan farklı çıkması nedeniyle, ödenmesi ve kazı güçlüğüne dayalı olarak süre uzatımının verilmesi, ayrıca revize edilen vaziyet planı ve taş istinat duvarı ile ilgili ödeme konusunda oluşan anlaşmazlıklara ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, aşağıda belirtilen şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

İdaresi yazısı ve eklerindeki tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak;

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Kazı imalatlarında zemin cinsinin ihale dokümanlarında toprak olarak belirtildiği, bu durumun yanıltıcı olduğu ve bunda idarenin ağır hatasının bulunduğu, ancak arazide yapılan kazılarla ilgili mahkeme aracılığı ile hazırlatılan bilirkişi tespit ve değerlendirmelerini içeren raporunda; 3-5 cm’lik toprak zeminin altında sert kaya kütlesi bulunduğu, çevre kazısında “15.018/4A Makine İle Patlayıcı Madde Kullanmadan Çok Sert Kaya Kazılması (24,29 TL/m³), temel kazısında “15.018/5B Makine İle Patlayıcı Madde Kullanmadan Her Derinlikte Çok Sert Kaya Kazılması (31,10 TL/m³) pozlarının 2011 yılı birim fiyat ortalaması olan 27,70 TL/m³’den, İdarenin yaklaşık maliyete koyduğu 15.001/2B Makine İle Her Derinlikte Yumuşak ve Sert Toprak Kazılması pozunun birim fiyatı 3,58 TL/m³’ün çıkarılması ile elde edilen 24,12 TL/m³ birim fiyattan kendisine fark bedel ödenmesi ve bu fiyat artışından dolayı da süre uzatımı verilmesi gerektiğinin ifade edildiği,

Arazi tesviye kotlarının değiştirilmesinden meydana gelen 9086,57 m³’lük kazı miktarına, bilirkişinin tespit ettiği birim fiyata göre, 219.168,07 TL fiyat farkı ve 53 gün süre uzatımı verilmesinin gerektiği,

İşe ait sözleşmenin “Diğer Hususlar” başlığı altında bulunan; 33.16 maddesinde diğer hükümler arasına sıkıştırılmış bir madde olduğu ve hukuki anlamda bir hüküm ifade edemeyeceğini,

Ayrıca; ihaleye esas duvar projesinin yapılması idarece kabul edilmesine rağmen revize mukayeseli keşif yapılarak -% 4,53 sözleşme porsantaj farkına ait bedel düşülmesinin yasal dayanağının bulunmadığına ilişkin bulunmaktadır.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

İhaleye esas uygulama projeleri ve mahal listelerinde kazı ile ilgili herhangi bir pozun belirtilmediği, birim fiyat poz tariflerinde ve porsantaj tablosunda temel imalatları iş grubunda yumuşak ve sert toprak kazılmasına ilişkin pozların yer aldığı, ancak ihale dokümanları arasına konulmayan, onaylı zemin etüt raporunun bulunduğu, raporda zeminin 50 cm nebatı toprak ve altında kireçtaşı birimlerinden oluşan orta dayanımlı bir zemin olduğu tespit edilmiş olup, isteklilerin talebi halinde bu raporu idarede inceleyebilmelerinin mümkün olduğu,

İşe ait sözleşmenin 33 üncü maddesinin; 33.4 ve 33.16 nolu alt maddelerinde yer alan hükümler ile,

Anahtar teslimi götürü bedel teklif mektubunun 1 inci maddesinde bulunan; “*Yukarıda ihale kayıt numarası ve adı yer alan ihaleye ilişkin ihale dokümanını oluşturan tüm belgeler tarafımızdan okunmuş, anlaşılmiş ve kabul edilmiştir. Teklif fiyata dâhil olduğu belirtilen tüm masraflar ve teklif geçerlilik süresi de dâhil olmak üzere ihale dokümanında yer alan tüm düzenlemeleri dikkate alarak teklif verdiğimizizi, dokümanda yer alan yükümlülükleri yerine getirmememiz durumunda uygulanacak yaptırımları kabul ettiğimizi beyan ediyoruz.*” hükmüne göre;

Yüklenici tarafından itirazsız kabul edilip imzalanmış olan sözleşme hükümleri, şartname hükümleri, teklif mektubu maddeleri ve anahtar teslimi götürü bedel ihalenin usulleri gereği; söz konusu işin kazı imalatlarında, zemin cinsi her ne olursa olsun, uygulama projelerinde belirtilen kotlarda kazının yapılması, sözleşme gereğince yüklenicinin yükümlülüğünde olduğu,

Yüklenici talebi üzerine; Bahçe duvarı ve demir korkuluklarında, revize projeden vazgeçilip, ihaleye esas uygulama projelerinin yapılmasına karar verildiği, ancak yaklaşık maliyete esas porsantaj oranlarının yeniden hesap edilerek, mukayeseli keşif yapmak suretiyle, sözleşme porsantaj farkının -%4,53 olarak eksiltilmesi gerektiği yönündedir.

Tarafların bu görüşleri belirtildikten sonra, konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İdaresi yazısı ve eklerinde; Yüklenici tarafından ... Nöbetçi Sulh Hukuk Mahkemesine tespit davası açıldığı, ancak davanın, arazi zemin sınıfının tespiti ile ilgili olduğu, iş kapsamında idareleri aleyhine açılan bir davanın bulunmadığı vurgulanarak, talebe ilişkin konuda yargı mercilerine intikal etmiş bir dava olmadığı ifade edilmektedir.

... Nöbetçi Sulh Hukuk Mahkemesinde açılan tespit davası bahis konusu inşaat ile ilgili olarak yapılan kazının, zemin cinsinin tespit edilmesine yönelik olduğu, idaresinin Kurulumuzdan görüş talep ettiği konu ise, zemin cinsine bağlı olarak sözleşme bedelinin dışında yüklenicisine ilave bir bedel ödenip ödenemeyeceğine ilişkin olduğu, bu durum ile birlikte sözleşme ve eklerinde, kazının tespit edilecek klaslar üzerinden ödenmesi yönünde bir düzenlemenin yer alması ayrıca, kazı klasları ile ilgili olarak belirlenen bir bedelin tarafına ödenmesi yönünde yüklenici tarafından açılmış bir davanın olmadığını idaresi tarafından bildirilmiş olması hususları birlikte dikkate alındığında, talebe ilişkin konunun Bakanlığımız Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinin 14. Maddesinde yer alan yargıya intikal etmiş konu mahiyetinde olmadığı sonucuna varıldığından, talebin incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin,

“*Sözleşmenin türü ve bedeli*” başlıklı 6 ncı maddesinde; “*6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.*”

6.2. *Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.*” hükmü ile,

Sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin geçici hakediş raporları başlıklı 39 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasında; “*Anahtar teslimi götürü bedel esasına göre yapılan işlerin bedelleri, ihale dokümanında ön görülen ilerleme yüzdeleri üzerinden sözleşmesinde ve eklerinde yazılı esaslara göre ödenir*” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu hükümlerde, sözleşme kapsamında yapılacak işlerin bedellerinin birim fiyat üzerinden değil, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınarak ihale dokümanlarında ön görülen ilerleme yüzdeleri dikkate alınarak ödenmesi öngörülmektedir.

Belirtilen kapsamda konu ele alındığında; işe ait sözleşmenin anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olduğu, bu sözleşmede, birim fiyat sözleşmelerde olduğu gibi ödemelerin birim fiyatlar üzerinden yapılmasının söz konusu olamayacağı, dolayısıyla da ödeme konusunda birim fiyat tariflerine dayalı olarak değerlendirme yapılamayacağı, bu itibarla porsantaj tablosunda imalatların yapımı sırasında uyulması gereken kriterleri ortaya koymak amacıyla idaresince poz numaralarına yer verilmesinden hareketle, burada yer alan “15.001/2B makine ile her derinlikte yumuşak ve sert toprak kazılması” pozunun ödemeye esas ölçü birimi ve birim fiyat olarak kabul edilmesinin anahtar teslimi götürü bedel sözleşme ve mevzuatına uygun düşmeyeceği hususu açıktır.

Ayrıca, uygulamada uyulacak teknik konular ile ilgili birim fiyat tariflerine atıfta bulunmasının yerinde olmadığı, bu hususların idaresi tarafından düzenlenecek ve ihale dokümanları arasına konulacak teknik şartnamelerde belirtilmesinin mevzuatının gereği olduğu, hususu dikkate alınarak uygulama yapılması yerinde olacaktır.

Ön bölümde belirtilen hususlar ile,

İşe ait İdari Şartnamede de yer alan sözleşmesinin 33 üncü maddesinin 33.4 no'lu alt maddesindeki; “Yüklenici işi projeye göre tamamlamak üzere teklifini vermiştir, bu nedenle porsantaj tablosunda hata olduğu veya ihale işlem dosyasında yer alan yaklaşık maliyetteki imalat miktarının eksik olduğu veya porsantaj tablosunda bulunmadığı gibi gerekçelerle hiçbir ilave hak iddiasında bulunmayacaktır. Yüklenici projeyi esas alarak proje ve eklerine ve yapılacak işler listesindeki iş tariflerine uygun bir şekilde işin tamamını yapmakla mükelleftir. Porsantaj tablosunda sehven yer alan, projede bulunmayan imalat yaptırılmayacaktır. Bunun tam tersi projede yer alan ancak sehven porsantaj tablosunda olmayan veya yüzde olarak eksik gösterilen imalat ise yüklenici tarafından yapılacak olup, bunun için ayrıca bir bedel ödenmeyecektir. Bu durum keşif artışı olarak değerlendirilmeyecektir.” hükmü ve,

33.16 no'lu alt maddesindeki; “İstekli, idare tarafından işin yapılacağı arazide yaptırılan her türlü etüt sonuçlarını gerekçe göstererek sözleşme bedeli dışında ilave ödeme talep edemeyeceğini kabul etmiş sayılır. İstekli tüm kazı işlerinde malzemenin paçal olarak kabul edileceğini, saha veya zemin koşullarındaki beklenmeyen koşullara ilişkin tüm riskleri üzerine aldığı, teklifin tüm kazı, dolgu, nakliye ve diğer saha tanzim işlerini kapsadığını, idare veya teklif sahibi tarafından işin yapılacağı arazide ihale öncesi veya sonrasında yaptırılan her türlü etüt sonuçlarından farklı zemin yapısı ve arsa koşulları çıkması sebebiyle sözleşme bedeli dışında ilave ödeme talep edemeyeceğini kabul etmiş sayılır.” hükmü,

Birlikte dikkate alındığında, bunların dışında ilave bir kısım değerlendirmelere ihtiyaç göstermeyecek ölçüde, zemin cinsine dayalı olarak bir fark bedelin ödenemeyeceği hususunun, hiçbir tereddüte mahal vermeyecek ölçüde açık ve net olarak ortaya konulduğu değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, süre uzatımı hususunda nasıl hareket edilmesi gerektiğine ilişkin, sözleşmesi ve eklerinde gerekli düzenlemelerin, bir değerlendirmeye ihtiyaç göstermeyecek ölçüde açık olarak belirtilmiş olduğu, dolayısıyla, bu doğrultuda gerekli uygulamaların yapılmasının idaresinin yetki ve sorumluluk alanında olduğu, süre uzatımı verilmesi veya verilmemesi konusunda Kurulumuzca bir karar ihdas edilmesinin görevlerimiz kapsamında yer almadığını da ayrıca belirtmekte yarar görülmüştür.

Zemin kotlarının yükseltilmesine dayalı olarak hazırlanan revize projelerdeki imalat artış ve eksilişlerinin dikkate alınmasının gerektiği, imalat artış ve eksilişlerinin değerlendirilmesinde; yaklaşık maliyete esas metrajların değil, ihaleye esas proje ile revize proje arasındaki imalat farkının, kesin hesap niteliğindeki metrajların yeniden çıkarılarak, bunların dikkate alınması gerekli olmaktadır.

Ayrıca, taraflar arasında anlaşmazlık oluşturan bahçe duvarı ve korkuluk imalatlarının, ihaleye esas projelere uygun olarak yapıldığı İdaresince ortaya konulduğundan, buradan hareketle sözleşme bedelinden bir kesinti yapılmasının uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

“ ... İ.Ö.O. Yeni Bina Yapım İşİ” ile ilgili idaresinin talebine ilişkin konu, önceki bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Kazı imalatlarında; zemin cinsine dayalı olarak sözleşme bedelinin dışında ayrıca ilave bir bedelin ödenemeyeceğinin,

Ancak, zemin kotlarının yükseltilmesine dayalı olarak hazırlanan revize projeden dolayı, kazı miktarında artma veya eksilme meydana gelmiş ise, artan veya eksilen imalat miktarının bedelinin hesaplanmasının gerektiği, bu kapsamda bulunan değer artı ise % 10 iş artışını geçmemek kaydıyla yüklenicisine ödenmesi, eksi ise de sözleşme bedelinden düşülmesinin gerektiği,

Kazı miktarında, artış ve eksilişlerin olup olmadığına ilişkin hesaplamada, yaklaşık maliyete esas metrajların dikkate alınamayacağı, ihaleye esas proje ile revize proje arasındaki imalat farkının kesin hesap niteliğindeki metrajların yeniden çıkarılarak, imalat miktarlarının bulunmasının icap ettiğinin,

Taraflar arasında anlaşmazlık oluşturan bahçe duvarı ve korkuluk imalatlarının, ihaleye esas projelere uygun olarak yapıldığı idaresince ortaya konulduğundan, buradan hareketle sözleşme bedelinde bir kesintinin yapılmasının uygun olmayacağının,

Değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 05/02/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Görüş talebi
Karar No : 2013/08
Karar Tarihi : 05/02/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediye Başkanlığı tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... *Yapım İşi*” ile ilgili görüş talebidir.

II- KONU

... Belediye Başkanlığının 22/01/2013 tarih ve 1544 sayılı yazı ve eklerinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek 05.11.2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan işin, 09.11.2012 tarihinde yer teslimi yapıldığı ancak, ... Belediyesinin yapım ruhsatını 30.11.2012 tarihinde vermesine üzerine ancak, bu tarihte işe başlandığı,

Sözleşmeye göre işin süresinin 240 gün, havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmadığı günlerin 01.12.2012 – 01.04.2013 tarihleri arasındaki 121 gün ve normal çalışma süresinin 01.04.2013 tarihinden sonraki 119 gün olduğundan bahisle,

Yüklenicinin gerekli teknik koşulları sağlayarak çalışılmayan dönemde imalat yapmayı istemesi durumunda, havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan dönemde çalışılan gün sayısı kadar sürenin, normal çalışma sürelerinden tenzil edilmesi gerektiğinin idaresince mütalaa edildiği,

Ancak yüklenicinin bu uygulamaya itiraz etmesi üzerine anlaşmazlık olduğundan bahisle Kurulumuz görüşünün bildirilmesine ilişkindir.

III- İNCELEME

Konu gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, Kurulumuzca aşağıda belirtildiği şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

İşin süresi ile ilgili olarak; işe ait Sözleşme'nin

“*İşe başlama ve bitirme tarihi*” başlıklı 9 uncu maddesinde;

“*9.1. Sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren 5 (beş) gün içinde Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine göre yer teslimi yapılarak işe başlanır.*”

“*9.2. Yüklenici taahhüdün tümünü, işyeri teslim tarihinden itibaren 240 (iki yüz kırk) gün içinde tamamlayarak geçici kabule hazır hale getirmek zorundadır. Sürenin hesaplanmasında; havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan dönemi ile resmi tatil günleri dikkate alındığından, bu nedenlerle ayrıca süre uzatımı verilmez. ...*”

9.3. ...

“*9.4. Bu işyerinde havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmadığı günler 01.12.2012 – 01.04.2013 tarihleri arasındaki 121 (yüz yirmi bir) gündür. Ancak, işin bitiminde bu devre dikkate alınmaz ve İdare Yükleniciden teknik şartları yerine getirerek işi tamamlaması için bu dönemde çalışmasını isteyebilir. Zorunlu nedenlerle ertesi yıla sari hale gelen işlerde, çalışmaya uygun olmayan devre, ödenek durumuna ve imalatın cinsine göre dikkate alınır.*”

“*Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları*” başlıklı 18 inci maddesinde;

“18.1. Süre uzatımıyla ilgili hususlarda Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri uygulanır.”

“Sözleşmede değişiklik yapılması” başlıklı 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun 15 inci maddesi ile yine Sözleşme’nin 24 üncü maddesinde;

“24.1. Sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılmaması ve İdare ile Yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, aşağıda belirtilen hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir:

a) İşin yapılma yeri,

b) İşin süresinden önce yapılması kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları.”

Hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlerde, sözleşmede hangi şartlarda değişiklik yapılabileceği belirtilmiş olup, Sözleşmesinin 9 uncu maddesinde yer alan 240 günlük sürenin sözleşme imzalandıktan sonra, yüklenici ile karşılıklı anlaşmaya varmadan azaltılması cihetine gidilmesi durumunun, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun 15 inci maddesi ve Sözleşme’nin 24 üncü maddesine aykırılık teşkil edeceği hususu açıktır.

4 - KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre; “ ... *Yapım İşleri*”nde;

Sözleşmesinin 9 uncu maddesinde yer alan 240 günlük sürenin sözleşme imzalandıktan sonra yüklenici ile karşılıklı anlaşmaya varmadan azaltılması cihetine gidilmesi durumunun, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun 15 inci maddesi ve Sözleşme’nin 24 üncü maddesine aykırılık teşkil edeceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 05/02/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2013/3
Karar Tarihi : 09/01/2013

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediyesi tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, “ ... İnşaatları Yapım işi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin 18.12.2012 tarih ve 197116 sayılı yazısı ve eklerinde de belirtildiği üzere, 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 17.05.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan işte, A.18 poz nolu 1.5 mm jeomembran su yalıtımı imalatının proje, detay projeleri, mahal listeleri ve teknik şartnamede yer almadığı, yaklaşık maliyet pursantaj cetvelinde bulunduğu belirtilerek yaptırılmayan ve yaptırılmasına gerek olmayan bu imalata ait bedelin, sözleşme bedelinden kesinti yapıp yapılamayacağı hususuna ilişkin görüş talebidir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş olup, sözleşme taraflarının uyumsuzluğa ilişkin görüş ve değerlendirmeleri özet olarak aşağıda belirtildiği şekildedir.

Yüklenici görüş ve talebi; Teklif bedelini, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayanarak oluşturduğunu, A.18 poz numaralı 1,5 mm jeomembran su yalıtım imalatının, proje ve mahal listelerinde bulunmadığından teklif bedeli içinde yer almadığı belirtilerek, sözleşme bedelinden kesilmemesi gerektiğine ilişkin bulunmaktadır.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise; Bahis konusu imalatın proje, mahal listeleri ve teknik şartnamede olmadığı, ancak yaklaşık maliyet ve pursantaj cetvelinde yer aldığı, yaklaşık maliyet ve pursantaj cetvelinin, ihale dosyasında isteklilere verildiği, ayrıca teknik şartnamenin 2-15. Maddesinde; “yüklenici proje ve yaklaşık maliyetteki imalatlardan yükümlüdür.” Hükmünün bulunmasından dolayı, yükleniciden yaptırılmayan A.18 poz nolu 1,5 mm jeomembran su yalıtımı imalat bedelinin, sözleşme bedelinden kesilmesi gerektiği yönündedir.

Tarafların bu görüşleri belirtildikten sonra, konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 9. Maddesinde; “*Mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesi yapılmadan önce idarece, her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere yaklaşık maliyet belirlenir ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterilir. Yaklaşık maliyete ihale ve ön yeterlik ilânlarında yer verilmez, isteklilere veya ihale süreci ile resmî ilişkisi olmayan diğer kişilere açıklanmaz.*” hükmü ile,

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 8. Maddesinde; “... (5) *İhale komisyonu tarafından yaklaşık maliyet teklif fiyatları ile birlikte açıklanır. Bu aşamadan önce yaklaşık maliyet açıklanamaz ve ilan edilemez. Pazarlık usulü ile yapılan ihalede ise yaklaşık maliyet, son yazılı teklifler ile birlikte açıklanır.*”

Hükmü bulunmakta olup, isteklilerin gizliliği olan yaklaşık maliyete dayalı olarak tekliflerini hazırlamalarının mümkün olmayacağı, dolayısı ile yaklaşık maliyetteki imalatlardan sorumlu tutulamayacakları, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde yaklaşık maliyet cetvelinin veya ilerleme yüzdelerinin (pursantaj oranları), işin yapılmasına veya isteklilerin teklif bedeli tespitine ilişkin bir dayanak niteliğinde olmadığı hususları açıktır.

Diğer taraftan, Sözleşmenin türü ve bedeli başlıklı 6.1.maddesinde; “*Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen (....) TL toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.*” hükmü yer almakta olup, bu hükme göre yükleniciler (istekliler), tekliflerini ihaleye esas uygulama projesi ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için vermektedir.

Tüm bu hususlar birlikte dikkate alındığında, ihale ve sözleşme mevzuatı gereği anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde işin, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak yapılması gerekmektedir. İlerleme yüzdelerinin (pursantaj), işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliği bulunmadığı, proje ve mahal listelerine dayalı olarak hangi imalat seviyesinde sözleşme bedelinin hangi oranda ödeme yapılacağını gösteren bir belge olduğu ayrıca, pursantaj oranlarının toplamının yüzde yüz olması gerektiği dikkate alındığında, pursantaj oranlarında yapılan hataların düzeltilmeye çalışılması halinde yüzde yüzlük bütünlüğün bozulacağı, bu durumda da yüklenicinin uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için teklif ettiği bedelin bozulmasının ortaya çıkacağı ve bunununda mümkün olmadığı hususları açıktır.

Bu durumda, İşe ait Özel Teknik Şartnamenin 2-15. Maddesinde yer alan; “*Yüklenici proje ve yaklaşık maliyetteki imalatlardan yükümlüdür*” düzenlemesinin, sadece projedeki imalatlar için geçerli olacağı ve bunun da zaten mevzuat gereği olduğu, bu düzenlemeye dayanarak yaklaşık maliyetteki imalatlardan yüklenicilerin yükümlü tutulmasının söz konusu olmayacağı değerlendirilmelidir.

Dolayısıyla, uygulama projelerinde yer almadığı için iş kapsamında olmadığı ve yaptırılmasına ihtiyaç olmadığına idaresince karar verilmiş olması itibarıyla 1,5 mm jeomembran su yalıtım imalatına ilişkin bedelin; bu imalata pursantaj cetvelinde yer verilmiş olması gerekçesiyle sözleşme bedelinden düşülmesi doğru olmayacaktır.

IV-KARAR

İdaresinin “ ... İnşaatları Yapım İşİ” ile ilgili uyumsuzluk talebine ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İşe ait uygulama projesi ve mahal listesinde yer almadığı halde, pursantaj cetvelinde yer verilen 1,5 mm jeomembran su yalıtım imalatına ait bedelin, sözleşme bedelinden düşülmemesi gerektiğinin değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 09/01/2013 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Fiyat Anlaşmazlığı.
Karar No : 2012/61
Karar Tarihi : 22/11/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... Köprülü Kavşak İnşaatı Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II – KONU

İdaresinin, ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 28.03.2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... Köprülü Kavşak İnşaatı Yapım İşi” işinde, idaresi ile yüklenicisi arasında Köprü Genleşme Derzi ve deplase edilen içme suyu boru hatları ile ilgili olarak, proje ve mahal listelerindeki farklı tanımlamalar nedeni ile oluşan anlaşmazlık konularında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, ilgi yazı ve ekleri ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Taahhüt konusu iş kapsamında yapılan Alt Geçit-2 Köprüsünün onaylı projelerinde detayı verilen genleşme derzinin “Köprülerde Bitüm Esaslı Genleşme Derzi” olduğu, ancak, mahal listesi ile teknik şartnamede tariflenen ve Alt Geçit-2 tip kesitinde yer alan genleşme derzinin ise 04.732/A1C poz no’lu “0-240 mm Boyuna Hareket Kapasiteli (Kaynaklı) Haddelenmiş veya Ekstrüde Profilli Köprü Genleşme Derzi”ne ilişkin bulunduğu,

Uygulamanın, asfalt aşınma tabakası serilmesine müteakip onaylı projesinde detayları gösterilen “04.732/B poz no’lu “Bitüm esaslı genleşme derzi” olarak yapılmasının gerektiği ve yapıldığı ancak, idaresince iş artış/azalış cetvelinde 04.732/A1C no’lu pozun bedeli toplam sözleşme bedelinden minha edilip, Analiz 1 pozunu olan köprülerde bitüm esaslı genleşme derzi bedeli eklenmek suretiyle toplam sözleşme bedelinde azalışa gidildiği ve firmalarının mağdur edildiği,

Ayrıca, söz konusu iş kapsamında yapılması öngörülen deplaselerine ait onaylı projelerinde detayı verilen boru cinsi 04.768/9A10, 04.768/9A11, 768/9A12 pozlarında belirtilen çaptaki “Spiral Kaynaklı Çelik Boru” olduğu, mahal listelerinde ve teknik şartnamelerdeki boru cinslerinin ise, 04.768/13N, 04.768/13O, 04.768/13P pozlarında belirtilen çaptaki “Düktül Döküm İçme Suyu Borusu” olduğu ancak, ihaleye esas projede ise yapılacak borunun belirtilen Çelik Boru olarak yapılması öngörüldüğünden, uygulamanın projesine göre yapıldığı,

Buna rağmen, iş artış/azalış cetvelinde 04.768/13N, 04.768/13O, 04.768/13P no’lu pozların bedeli toplam sözleşme bedelinden minha edilip, uygulama projesine uygun olarak yapılan çelik boru bedelleri eklenmek sureti ile toplam sözleşme bedelinde azalışa gidilerek taraflarına eksik ödeme yapıldığına, ilişkindir.

İdarenin görüşü;

İdaresi ... sayılı yazısında; uygulama projeleri, mahal listesi ve teknik şartnamenin birbirleriyle çeliştiğini, bu durum için yapılmayan imalatı kesmek, yapılanı ise eklemek sureti ile iş artış/azalış cetveli düzenlendiği, yüklenicinin iş ihalesine teklif vermeden önce uygulama projeleri, mahal listesi ve teknik şartnamenin birbiriyle çeliştiği, bu durum için teklif öncesi idarelerinden bir açıklama talebinde bulunmadığı, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 6 ncı maddesinde yer alan “Yapım işlerinde: uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme düzenlenir” hükmü gereği yerinde tekniğine uygun olarak yapılan imalatların bedelleri ile projesinde, mahal listesinde ve/veya teknik şartnamesinde gösterilen ve yapılmayan imalatların bedellerini kesmek sureti ile iş artış/azalış cetveli düzenlenerek yapılan kesintinin sözleşmesine uygun olduğunu belirtmiştir.

İhtilafın mahiyetinin anlaşılması ve idaresi görüşlerinin daha açık olarak ortaya konulmasını temin maksadıyla idaresine yazılan Başkanlığımız yazısına cevaben gönderilen 02.11.2012 tarih ve 3115-14690 sayılı yazısında da; genişleme derzi ile ilgili olarak ihaleye esas projelerden Alt Geçit-2 Genel Vaziyet pozlarında, “04.732/A1C poz no’lu 0-240 mm boyuna hareket kapasiteli (kaynaklı) haddelenmiş veya ekstrüde profilli köprü genişleme derzi” olarak belirtildiği ancak, Alt Geçit-2 Döşeme kalıp paftasında ise, detayları belirtilen genişleme derzinin “04.732/B poz no’lu köprülerde bitüm esaslı genişleme derzi”ne uygun olarak tanımlandığı, uygulama projelerinde aynı mahalle ilgili olarak yer alan bu farklı iş kalemlerinden teknik olarak idarelerince en uygun görülen 04.732/B poz no’lu “Köprülerde bitüm esaslı genişleme derzi” esas alınarak uygulamanın buna göre yapıldığı, idaresinin görüş yazılarında yaklaşık maliyetten hareketle dikkate alınan boru cinslerinin düktül döküm borular olduğu ifadesi ile kesinti yoluna gidildiği ifade edilmiştir.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Bilindiği üzere; İşe ait sözleşmenin “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6. maddesinde;

“6.1. Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükmü,

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun “Sözleşme türleri” başlıklı 6 ncı maddesinin birinci paragrafının (a) bendinde; “Yapım işlerinde; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme düzenlenir.” hükmü,

Yer almaktadır.

Bu her iki hükümde de açıkça belirtildiği üzere, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde istekliler tekliflerini uygulama projelerine ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak vermekle ve bu esaslar doğrultusunda da sözleşme akdedilmektedir.

İdaresinin bahis konusu yazılarından anlaşıldığı üzere ihtilafın, ihaleye esas projelerdeki çelişkiden ve farklılıktan kaynaklandığı, ihaleye esas projelerde bir farklılık olması durumunda, hangi projenin esas alınması gerektiğinin belirlenebilmesi için, sözleşmesi ve eklerindeki diğer bilgi ve belgelere başvurulması ile teknik olarak hangisinin yapılmasının gerektiği hususları dikkate alınarak bu kapsamda değerlendirme yapılmasına ihtiyaç bulunduğu, bu esastan hareket edildiğinde, ihaleye esas mahal listesinde bahis konusu kesimdeki derzin 04.732/B poz no’lu “Köprülerde bitüm esaslı genişleme derzi” olarak belirtildiği ve bu durumun Alt Geçit-2 Döşeme kalıp paftasındaki derz imalatı ile örtüştüğü, ayrıca, buna göre yapılacak imalatın tekniğine uygun olduğu idaresince tespit edilerek uygulamanın buna göre yapıldığı hususlarının yanı sıra, anahtar teslimi götürü bedel işlerde ihaleye esas uygulama projesine göre işin ikmal edilmesinin esas olduğu da dikkate alındığında, ihaleye esas uygulama projelerinde yer alan 04.732/B poz no’lu “Köprülerde bitüm esaslı genişleme derzi” yapılması imalatına uygun şekilde derzin yapılmasının sözleşmesine ve eklerine uygun düşeceği dolayısıyla, buna dayalı olarak bir kesinti yapılmasının yerinde olmayacağı değerlendirilmektedir.

Yaklaşık maliyet ihale öncesi idaresi tarafından hazırlanan ve gizliliği olan bir belge olduğu, yüklenicinin bu belgeden bilgi sahibi olmasının hukuken mümkün olmadığı, dolayısıyla yaklaşık maliyetin sözleşmesi ve ekleri gibi yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün bulunmadığı hususu açıktır.

Bu itibarla, ihaleye esas içmesuyu deplase projelerindeki borularının spiral kaynaklı çelik boru olması fiiliyatta da imalatın spiral kaynaklı çelik boru olarak yapıldığı idaresince ifade edilmiş olması hususları dikkate alındığında, yaklaşık maliyette deplase borularının düktül boru olarak dikkate alınmasından hareketle bir kesinti yapılmasının sözleşmesi ve ekleri hükümlerine uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

... Dairesi tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan “ ... Köprülü Kavşak İnşaatı Yapım İşİ” işi ile ilgili talebe ilişkin konu ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup buna göre;

İhaleye esas uygulama projelerinde yer alan ve fiiliyatta da projesine uygun olarak yapıldığı idaresince ifade edilen,

- 04.732/B poz no’lu Köprülerde bitüm esaslı genleşme derzi imalatı ile,
- Spiral kaynaklı çelik borular ile yapılan deplase içmesuyu hatları imalatları için,

Sözleşme bedelinde kesinti yapılması cihetine gidilmesinin sözleşme ve ekleri hükümleri ile ilgili mevzuatına uygun olmayacağı değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 22/11/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş talebi
Karar No : 2012/55
Karar Tarihi : 03/10/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Rektörlüğü tarafından ihale edilerek, 04.11.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... Ek Binası Yapım İşİ”nin proje uygulamaları ile ilgili görüş talebidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazı ve eklerinde özetle; anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan ... Ek Binası Yapım İşİ’nde, tuvaletlere girişi sağlayan 480x300 cm ebatlarında 3 adet döşeme, asansörün taşıyıcı sistemi, profillerle yapılacak yükseltilmiş döşeme, dış cephe ve tavan sıvası ile Afrika Kırmızısı Doğal Granit döşeme kaplaması ile ilgili imalatların bedellerinin ödemesi hususunda oluşan anlaşmazlığa yönelik Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, Kurulumuzca aşağıda belirtildiği şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Zemin kattaki 3 adet betonarme döşemenin betonarme projesinde olmadığı için yapılmaması, idarenin önerdiği şekilde imalatın yapılması durumunda, bedelinin iş artışı kapsamında yapılarak ödenmesi gerektiğine,

Asansörün taşıyıcı sistemi ile ilgili projelerde plan ve detay olmadığı için, yapılacak olan asansörün taşıyıcı sisteminin bedelinin iş artışı kapsamında ödenmesi gerektiğine,

1. katta 2 adet derslik içerisinde bulunan yükseltilmiş betonarme döşemenin, mevcut bodrum ve zemin kat tabliyeleri bitirildiği için yapılmasının mümkün olmayacağından, idarece verilen çizimlere göre profillerle yapılacak yükseltilmiş döşemenin bedelinin iş artışı kapsamında ödenmesi gerektiğine,

Proje ve mahal listesinde sıva imalatlarının eksik gösterildiği, sadece ıslak hacimlerde ve merdiven tavanlarında yapılacak tavan sıvası ile parapetlerde yapılacak olan dış sıva gösterildiğinden, sadece mahal listesinde gösterilen mahallere dış cephe sıvasını ve tavan sıvasını yapacağına, diğer mahallerdeki tavan sıvasını yapamayacağına, dış cephe sıvasını yapacağı ve bunun için ekstra bir bedel talep edeceğine,

Piyasada bulunmadığı için yapımından vazgeçilen 3 cm kalınlığında Afrika Kırmızısı Doğal Granitin rayicini belirlemek üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı birim fiyatlarında bulunan rayicin Tefe-Üfe ile güncellenerek bulunması hususunda idare ile görüş birliğine varıldığına ancak, 2010 yılı birim fiyatlarında yer alan 2 cm Afrika Kırmızısı rayicinin 0,22 katsayısı ile çarpılarak 3 cm lik hale dönüştürülmesi ve birim fiyatın bu rayice göre güncellenmesinin gerektiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

Betonarme projesinde olmayan 480x300 cm ebatlarındaki 3 adet döşemenin, mimari, makine tesisatı ve elektrik tesisatı uygulama projelerinde gösterildiği, yapılmasının teknik bir zorunluluk olduğu, bu döşemelerin yapılmaması durumunda wc'lere girilemeyeceği, uygulama projelerinin anahtar teslimi götürü bedel sözleşmesinin eki olduğu, dolayısıyla imalatın bedelsiz yapılması gerektiğine,

Projelerde plan ve detayı olmayan asansörün taşıyıcı sistemi ile ilgili olarak, mimari, makine tesisatı ve elektrik tesisatı uygulama projelerinde asansörün çizilmiş ve teknik şartnamede özelliklerinin belirtilmiş olmasının asansörün varlığını ortaya koyduğu, asansörün çalışması için taşıyıcı sisteminin olmasının teknik bir zorunluluk olduğu, uygulama projelerinin anahtar teslimi götürü bedel sözleşmesinin eki olduğu, dolayısıyla imalatın bedelsiz yapılması gerektiğine,

Betonarme projesinde olmayan 1. katta 2 adet derslik içerisinde bulunan yükseltilmiş betonarme döşemenin, mimari uygulama projesinde çizilmiş olduğu, uygulama projelerinin anahtar teslimi götürü bedel sözleşmesinin eki olduğu, dolayısıyla yapılacak imalatın bedelinin sözleşmede olan ve taahhüt edilen imalatın bedelinden fazla olsa dahi Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin (YİGS) 23 ve 13-3. maddesine göre işlem yapılacağından ödenemeyeceğine,

Dış cephe sıvası ve tavan sıvası ile ilgili olarak, porsantaj cetvelinde gösterilen ilerleme yüzdelerinden hareketle tespit ettikleri birim fiyatların, ne Çevre ve Şehircilik Bakanlığı birim fiyatlarına ne de piyasa fiyatlarına uymadığına, yükleniciye dış cephe sıvası ve tavan sıvasında yapacağı imalat miktarının bedelinin ödeneceğinin, yapılmayan imalatın bedelinin ise kesileceğinin bildirildiğine,

Piyasada bulunmadığı için yapımından vazgeçilen 3 cm kalınlığında Afrika Kırmızısı Doğal Granitin rayicinin 2008 yılı birim fiyatlarında yer alan 3x30xserbest boy Afrika Kırmızısı rayicine göre güncellenmesinin gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62 nci maddesinin (c) bendine göre, bu maddede belirtilen istisnai durumlar hariç yapım işlerinin uygulama projeleri üzerinden anahtar teslimi götürü bedel olarak ihale edilmesinin zorunlu bulunduğu, bahis konusu işin de bu kapsamda olduğu, uygulama projelerinin de, aynı Kanununun "**Tanımlar**" başlıklı 4 üncü maddesinde belirtilen, "*Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ... ifade eder*" tanımına uygun nitelikte olması gerektiğinin hatırlatılmasında fayda mütalaa edilmiştir.

İşe ait Sözleşme'nin "*Sözleşmenin türü ve bedeli*" başlıklı 6 ncı maddesi ile "*Sözleşmenin ekleri*" başlıklı 8 inci maddesinde de belirtildiği üzere; Sözleşmenin, ekindeki ihale dokümanı ve diğer belgelerle bir bütün olduğu, bahis konusu işte yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak verdiği ve işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden sözleşmenin akdedildiği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı bilinen bir husustur.

Bu nedenle,

Tuvaletlere girişi sağlayan 3 adet döşeme ile ilgili olarak; söz konusu döşemelerin mimari, makine tesisat ve elektrik tesisat projelerinde gösterildiğinden yapılması gerektiği,

Yükseltilmiş betonarme döşeme ile ilgili olarak; söz konusu yükseltilmiş döşemenin mimari uygulama projesinde yer aldığı, ancak, yüklenici tarafından bu durum gözardı edilerek bodrum ve zemin kat tabliyeleri bitirmek suretiyle imalatın hatalı olarak yapıldığı, ancak, bu imalatların düzeltilmesi yüklenici sorumluluğunda olduğundan, idarece verilen çizimlere göre profillerle yükseltilmiş döşeme yapılmasından dolayı da ilave bir bedel ödenmesinin mümkün bulunmadığı,

Asansörün taşıyıcı sistemi ile ilgili olarak; mimari, elektrik ve sıhhi tesisat uygulama projeleri ile elektrik işleri mahal listesi ve teknik şartnamesinde yer alan asansörün yapılacağına hiçbir tereddüd olmadığı, bu nedenle asansörün mütemmim cüzü olan taşıyıcı sisteminin de teknik zorunluluk nedeniyle yapılması gerektiği,

Değerlendirilmekte olup, söz konusu imalatlar yapılmadığında binanın kullanılmasının da mümkün olmayacağı ve "Anahtar Teslimi Götürü Bedel" teklifin özüne de uygun düşmeyeceği açıktır.

Dış cephe ve tavan sıvası ile ilgili olarak;

Sözleşme eki İnşaat İşleri Teknik Şartnamesi'nin “Genel Hususlar” başlıklı 1 inci maddesinde;

“... 1.7 Fen ve sanat kuralları açısından yapılması zorunlu olabilecek imalatlar ihale kapsamında gerçekleştirilecektir. ...

1.14 Proje ve teknik şartnamede belirtilmeyen hususlar, eksiklikler ve yapılması teknik zorunluluk gerektiren işler idarenin ön göreceği ve işin tekniğine uygun şekilde yapılacaktır. Proje, teknik şartname ve mahal listesinde çelişen teknik hususlar ortaya çıkması halinde teknik şartname esas alınacaktır. Yüklenici herhangi bir hak talebinde bulunamayacaktır. ...”

Düzenlemesi yer almaktadır.

Buna göre, proje ve mahal listesinde gösterilmeyen sıva imatları ile ilgili olarak, fen ve sanat kuralları açısından yapılması zorunlu olabilecek imalatların ihale kapsamında gerçekleştirileceği, projesinde eksik olan ve yapılması teknik zorunluluk gerektiren imalatların idarenin ön göreceği ve işin tekniğine uygun şekilde yapılabileceği ve yüklenicinin herhangi bir hak talebinde bulunamayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, hangi mahallerdeki sıva imatlarının yapılmasının zorunlu olduğuna ilişkin değerlendirmenin idaresince yapılması gerekmektedir.

Diğer taraftan, ilerleme yüzdelerinin (pursantaj oranlarının) işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliğinin bulunmadığı, proje ve mahal listelerine dayalı olarak hangi imalat seviyesinde sözleşme bedelinin hangi oranında ödeme yapılacağını gösteren bir belgeden ibaret olduğu ve birim fiyat niteliğinin de bulunmadığı, dolayısıyla, sözleşmeye sonradan dahil edilen veya yapımından vazgeçilen iş kalemlerine ait birim fiyatların ilerleme yüzdelerinden hareketle tespit edilemeyeceği hususları açıktır.

Sözleşmesinde bulunmayan işlerin birim fiyatlarının tespiti ile bu konuda taraflar arasında anlaşmazlık oluşması halinde izlenecek yola ilişkin usul ve esaslar Sözleşme eki YİĞŞ'nin “Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatların tespiti” başlıklı 22 nci maddesinde belirtilmiş olup, yapımından vazgeçilen Afrika Kırmızısı doğal granit ile ilgili iş kaleminin fiyatının da, aynı zamanda söz konusu maddenin kıyasen uygulanması suretiyle, bu maddede ön görülen usul ve esaslar doğrultusunda yüklenici ile birlikte tespit edilebileceği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

İdaresinin “ ... Ek Binası Yapım İşleri” ile ilgili talebine ilişkin konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı bir şekilde incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Anlaşmazlık konusu döşemeler, asansörün taşıyıcı sistemi ve profillerle yükseltilecek döşemenin anahtar teslimi götürü bedel sözleşmesi kapsamında yapılması gerektiğine ve ilave bir bedel ödenmeyeceğine,

Sıva imatlarına ilişkin değerlendirmenin idaresince yapılması gerektiğine,

Yapımından vazgeçilen Afrika Kırmızısı doğal granit ile ilgili iş kaleminin fiyatının YİĞŞ'nin “Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti” başlıklı 22 nci maddesinin kıyasen uygulanması suretiyle, bu maddede ön görülen usul ve esaslar doğrultusunda yüklenici ile birlikte tespit edilebileceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 03/10/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş Talebi
Karar No : 2012/50
Karar Tarihi : 19/09/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan “ ... Depo Binası Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazılarında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... Depo Binası Yapım İşi”nde, sözleşmenin 23 üncü maddesinde ön görülen teknik personelin iş başında bulundurulmadığı gerekçesiyle, idarelerince kesilen teknik personel bulundurmama cezasına yüklenicinin itiraz ettiği belirtilerek, konu ile ilgili görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu Kurulumuzca, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde aşağıda belirtildiği üzere, inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Konu ile ilgili tarafların görüş ve talepleri:

Yüklenicinin talebi; İşe ait sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 19 uncu maddesine göre işin devamı sırasında geçici olarak iş yerinde bulundurulması gereken teknik personelin iş başında bulundurulma zamanları ve sürelerinin protokol ile tespit edilmesinin gerektiği vurgulandıktan sonra, işin yapımına mevcut binaların yıkılmasıyla başlanıldığı, dolayısıyla bu yıkım sırasında İnşaat, Elektrik ve Makine mühendisleri ile mimara ihtiyaç bulunmadığı belirtilerek, kesilen cezanın uygun olmadığına,

İdaresinin görüşü ise; İşe 01.05.2012 tarihinde başlanıldığı, yüklenici tarafından iş başında bulundurulması gereken Elektrik ve Makine Mühendisleri ile mimar hakkında SGK’na verilen işe giriş bildirgesinde teknik personellerin işe başlama tarihlerinin 15.05.2012 olarak belirtildiğinin tespit edildiği ayrıca, fiilen de 15.05.2012 tarihinde iş başında bulunmaya başladıkları dolayısıyla, düzenlenen ilk hakedişte sözleşmesinin 23 üncü maddesine istinaden 14 gün için teknik personel bulundurmama cezasının kesildiğine,

ilişkin bulunmaktadır.

Tarafların görüş ve talepleri belirtildikten sonra konunun inceleme ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

İşe ait sözleşmenin “*Teknik personel, makine, teçhizat ve ekipman bulundurulması*” başlıklı 23 üncü maddesinin 23.1 no’lu alt maddesinde; “*Yüklenici 23.3 maddesi uyarınca, bildirdiği teknik personelin onaylandığının kendisine bildirildiği tarihten itibaren aşağıda adet ve unvanları belirtilen teknik personeli iş yerinde devamlı olarak bulundurmak zorundadır.*” hükmü yer almaktadır.

Ancak, sözleşmeden sonraki süreçte Tip Sözleşmenin 23 üncü maddesinde değişiklik yapılma cihetine gidilmiş olup, maddenin 23.1 no’lu alt maddesinin yeni şekli; “*Yüklenici 23.3 maddesi uyarınca, idareye bildirdiği teknik personelin onaylandığının kendisine bildirildiği tarihten itibaren aşağıda adet ve unvanları belirtilen teknik personeli iş programına göre iş yerinde bulundurmak zorundadır.*” hükmüne ilişkin bulunmaktadır.

Bu her iki hükümden de görüleceği üzere, 23 üncü maddede yapılan yeni düzenleme ile geçici olarak iş yerinde bulundurulması gereken teknik personeller de dahil olmak üzere teknik personelin iş başında bulunma zaman ve süreleriyle ilgili husus, iş programı ile ilişkilendirilerek, konu daha net ve tereddüte mahal verilmeyecek hale getirilmiştir.

Bilindiği üzere, iş başında teknik personel bulundurulmasının temel nedeninin; işin uygulama projeleri ve şartnameler ile fen ve sanat kurallarına uygun olarak yürütülmesini sağlamak olduğu, bunu teminen de, idare tarafından yapı denetim görevlileri, yüklenici tarafından ise gerekli teknik personel denetim hizmetleri için görevlendirilmektedir. Bu denetim hizmetleri sırasında, denetimin imalatlarla ilgili meslek grubu olan teknik personel tarafından yürütülmesinin esas olduğu hususu açıktır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun Temel ilkeler başlıklı 5 inci maddesinde; *“İdareler bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde ... ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur ...”* hükmü yer almaktadır.

Bu temel hüküm dikkate alındığında, bir işe ait, iş programında belli zamanlarda bir meslek grubu ile ilgili herhangi bir imalat ve ihzaratın yapılması ön görülüyor ise, o sürede o meslek grubuna ait teknik elemanın iş başında bulunmasının kendi mesleği ile ilgili olmayan imalatların fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmasına bir katkısı olmayacağı yanı sıra, yüklenicilere de ek maliyet getireceği ve tabii olarak bu maliyetin isteklilerin tekliflerine yansıtacağı, dolayısıyla da bu ilave maliyetin sonuçta idareye intikal edeceği dikkate alındığında, kendi mesleği ile ilgili bir imalat ve ihzaratın olmadığı sürede o teknik personelin iş başında bulundurulmasının gerekli olacağı yönünde bir düzenlemenin belirtilen Kanun hükmüne uygun düşmeyeceği hususunun açık olduğu değerlendirilmekte ayrıca, bahis konusu işe ait sözleşme ve eklerinde de bu mahiyette yapılmış bir düzenleme yer almamaktadır.

Diğer taraftan, Yapım İşleri Tip Sözleşmesinin 23 üncü maddesinde, geçici ve daimi olarak iş başında bulunacak personeller şeklinde bir düzenleme olmamasının yanı sıra, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin İş Deneyimi Bölümünün, İş deneyim tutarları başlıklı hükmünde yer alan; şantiye şefi görevlerinde bulunanlara, denetledikleri işin tamamı üzerinden, diğer teknik elemanların ise denetledikleri işlerin lisans eğitimi aldıkları kendi meslek alanları ile ilgili tutarları üzerinden denetleme belgesi verilebilir hükmü dikkate alındığında, sözleşmesinde özel bir düzenleme yapılmamış işlerde şantiye şefi hariç, diğer teknik personelin geçici olarak iş yerinde bulunacak personel olarak değerlendirmenin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Bunların yanı sıra, ihale tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan Kamu İhale Genel Tebliğinin geçici olarak iş yerinde bulunması gereken teknik personel başlıklı 48 inci maddesinde; *“Teknik personel bulundurulması başlıklı 23 üncü maddesine göre işin devamı sırasında geçici olarak iş yerinde bulundurulması gereken teknik personelin, işin kendi mesleğine ilişkin kısmında ve sadece o kısmın gerçekleşmesi için gereken süre içinde iş başında bulunması gerekli olup, tüm işin başlangıcından sonuna kadar iş yerinde devamlı olarak bulunma zorunluluğu bulunmamaktadır.”* hükmü,

Bilahare, 20.08.2011 tarih ve 28031 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinin 48.2 maddesinde bu konu ile ilgili *“Yapım işlerine ait tip sözleşmenin, Teknik personel, makine, teçhizat ve ekipman bulundurulması başlıklı 23 üncü maddesine göre; teknik personelin iş programına göre, işin kendi mesleğine ilişkin kısmının gerçekleştirilmesi sırasında işyerinde bulundurulması gerekmekte olup, teknik personelin tamamının işin başlangıcından sonuna kadar iş yerinde devamlı olarak bulundurulma zorunluluğu bulunmamaktadır.”* şeklinde yeni bir düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca, 20.08.2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinin, Yürürlükten kaldırılan tebliğ başlıklı 98 inci maddesinde; *“25.07.2005 tarihli ve 25886 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliği Yürürlükten kaldırılmıştır.”* hükmü ile önceki tebliğin yürürlükten kaldırıldığı, sadece Tebliğ’in 1 inci geçici maddesi hükmü ile devam eden ihalelerle ilgili bir kısım istisnalar getirilmiştir.

Belirtilen tüm bu hususlar birlikte dikkate alındığında, yüklenici tarafından iş başında bulundurulacak teknik personellerle ilgili olarak tarafların işe ait sözleşmenin 23 üncü maddesi ile sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 19 uncu maddelerinde ön görülen usul ve esaslar

doğrultusunda hareket etmelerinin gerekli olduğu ayrıca, şantiye şefi hariç, diğer teknik personelin iş programına göre işin kendi mesleğine ilişkin kısmının gerçekleştirilmesi sırasında iş yerinde bulundurulmasının gerekli olduğu, teknik personelin tamamının işin başlangıcından sonuna kadar iş yerinde devamlı olarak bulundurulması zorunluluğunun olmadığı hususları değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İdaresinin, “ ... *Depo Binası Yapım İşi*” ile ilgili talebine ilişkin konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Yüklenici tarafından iş başında bulundurulacak teknik personelle ilgili olarak tarafların, işe ait sözleşmenin 23 üncü maddesi ile sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 19 uncu maddelerinde ön görülen usul ve esaslar doğrultusunda hareket etmelerinin gerektiği ile,

Şantiye şefi hariç, diğer teknik personelin iş programına göre, işin kendi mesleğine ilişkin kısmının gerçekleştirilmesi sırasında iş yerinde bulundurulmasının gerekli olduğu, teknik personelin tamamının işin başlangıcından sonuna kadar iş yerinde devamlı olarak bulundurulması zorunluluğunun olmadığı,

Hususları dikkate alınarak idaresince uygulama yapılmasının uygun olacağına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 19/09/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Görüş talebi
Karar No : 2012/47
Karar Tarihi : 15/08/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından ihale edilerek, teklif birim fiyat sözleşmeye bağlanan “ ... *İdare Binası ve Müştemilatı Restorasyon İşİ*”nin sözleşmesinde bulunmayan yeni birim fiyatların belirlenmesi ile ilgili görüş talebidir.

II- KONU

... İdare Binası ve Müştemilatı Restorasyon İşİ'nin uygulaması sırasında İdari Şartnamenin 7 nci maddesi gereği uygulama işinin daha bilimsel bir şekilde yapılmasına yönelik olarak teşkil ettirilmiş Bilim Heyeti'nin görüş ve tavsiyeleri doğrultusunda İdarenin gerekli görerek yapılmasını istediği yeni iş kalemlerine ait birim fiyatlar üzerinde anlaşmazlık olduğundan bahisle, konu ile ilgili görüşümüz istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, aşağıda belirtilen şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

... tarafından gönderilen ... sayılı yazı ve eklerinde özetle;

“ ... *İdare Binası ve Müştemilatı Restorasyon İşİ*”nin ... tarafından, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3/k maddesi çerçevesinde, Vakıf Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliği'ne göre 03.08.2010 tarihinde ihale edilerek 14.10.2010 tarihinde teklif birim fiyat sözleşmeye bağlandığı,

Daha sonra, Bilim Heyeti'nin görüş ve tavsiyeleri doğrultusunda yapılması gereken ve sözleşmesinde bulunmayan bazı yeni iş kalemlerinin birim fiyatının tespitinde İdare ile yüklenici arasında anlaşmazlık oluştuğu,

İdareince; yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların, İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizler kullanılarak, bu analizlere yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği analizlerdeki rayiçler, analizlerde rayici yoksa idare veya diğer idarelerdeki rayiçler uygulanmak ve yüklenicinin teklifi ekindeki tüm analizlerde vermiş olduğu % 8 kar ve genel gider ilave edilmek suretiyle tespit edildiği,

Yeni iş kalemlerine ait birim fiyat analizlerinde yer alan bazı girdilerin, İdarede veya diğer idarelerde ve yüklenicinin teklifi eki analizlerde sözleşme yılı (2010) rayiç bedeli bulunmadığından, İdarede veya diğer idarelerde mevcut 2012 yılı rayiç bedellerinin 2010 yılı eskalasyon katsayısı olan 1,059'a bölünmek suretiyle sözleşme yılı rayiçlerinin hesaplandığı,

Buna karşılık yüklenici tarafından; yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların, İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizlere, İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler uygulanmak ve % 25 kar ve genel gider ilave edilmek suretiyle tespit edilmesi gerektiği,

Sözleşme yılı rayiç bedellerinin ise araştırılarak tespit edilmesi gerektiği iddiasıyla itirazda bulunulduğu,

Belirtilerek konu ile ilgili Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

İşe ait sözleşme eki Uygulama İşleri Genel Şartnamesi (U.İ.G.Ş.)'nin, “*Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatının tespiti*” başlıklı 23 üncü maddesinde;

“... *Yeni birim fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki analizlerden biri kullanılır:*

a) *Yüklenicinin birim fiyatların tespitinde kullanarak teklifinin ekinde idareye verdiği ve yeni iş kalemi ile benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.*

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizler.

c) Yeni iş kaleminin yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları ile işçi ve makinelerin çalışma saatleri esas alınarak oluşturulacak analizler.

İşin niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri uygulanır.

1) Yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler.

2) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.

3) İdarenin veya diğer idarelerin sözleşmeye bağladığı benzer uygulama işlerinde ortaya çıkan fiyatlar

4) İdarece kabul edilmek şartı ile uygulama ayına ait Ticaret ve/veya Sanayi Odasının onaylanmış yerel rayiçleri. ...” hükümleri,

İşe ait İdari Şartname'nin “DİĞER HUSUSLAR” kısmının 7 nci bendinde;

“Sözleşmenin uygulanması esnasında, idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ancak birim fiyat teklif cetvelinde fiyatı bulunmayan yeni iş kalemlerinin birim fiyat bedellerinin tespitinde; idarede veya diğer idarelerdeki mevcut birim fiyat analizlerinin üzerine en fazla % 5 (Beş) oranında (yüklenici karı ve genel giderler) eklenerek bulunan birim fiyat, birim fiyat bedeli olarak uygulanacaktır.

İdarede veya diğer idarelerde yeni iş kalemlerine ait rayiçlerin olmaması halinde ise idarenin tespit ettiği rayiç bedel, birim fiyat bedeli olarak uygulanacaktır.” (Bu hüküm Sözleşme'nin “Diğer Hususlar” başlıklı 32 nci maddesinde de aynen yer almaktadır.)

Hükümleri mevcut bulunmaktadır.

Yeni birim fiyatın tespitinde kullanılacak analizler ile ilgili olarak, İdare ile yüklenici arasında herhangi bir anlaşmazlık olmadığı, diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizlerin kullanılması hususunda tarafların mutabakat içerisinde olduğu idare yazısı ve eklerinde belirtilmektedir.

Söz konusu analizlere uygulanacak rayiçler ile ilgili olarak; yukarıdaki hükümler birlikte değerlendirildiğinde bu hükümlerden; ihale öncesinde İdari Şartnamedeki hükmün istekliler tarafından bilinmekte olduğu ve isteklilerin tekliflerini buna dayalı olarak verdikleri hususu açık olup, yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların tespitinde, İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçlerin kullanılması ve bu suretle tespit edilen fiyata en fazla % 5 oranında yüklenici karı ve genel gider eklenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

U.İ.G.Ş.'nin, 23 üncü maddesi gereğince, fiyat tespit çalışmalarının, fiyatı belirlenecek yeni iş kaleminin imalatı sürecinde yapılması ve yeni birim fiyat analizlerine sözleşme yılına değil uygulama ayına ait rayiçlerin uygulanması suretiyle tespit edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla geçmişe yönelik olarak sözleşme yılı rayiç bedellerinin tespitine gerek bulunmamaktadır.

Ayrıca, tespit edilen yeni birim fiyatların uygulama ayındaki fiyat farkı katsayısına bölünmek suretiyle sözleşme yılı birim fiyatının belirlenmesi mümkün bulunmaktadır.

4 - KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

“ ... İdare Binası ve Müstemilatı Restorasyon İşİ”ne ait İdari Şartname'nin “DİĞER HUSUSLAR” kısmının 7 nci bendi ile Sözleşme'nin “Diğer Hususlar” başlıklı 32 nci maddesi gereğince, yeni iş kalemlerinin birim fiyatının, söz konusu analizlere İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçlerin kullanılması ve en fazla % 5 oranında yüklenici karı ve genel gider eklenmesi suretiyle idaresince yüklenici ile birlikte tespit edilmesinin uygun olacağına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 15/08/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Görüş istemi
Karar No : 2012/46
Karar Tarihi : 08/08/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediyesi tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, “ ... Kentsel Yaşam Alanı Uygulaması” yapım işi ile ilgili görüş talebine ilişkindir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre; 13.09.2011 tarihinde ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... Kentsel Yaşam Alanı Uygulaması” yapım işinin yürütülmesi sırasında, ihale CD’sinde; zemin etüt raporunun bulunmadığı, fiilen yapılan kazının, ihale dokümanları arasında, yapılacak işler listesinde yer alan “15.006/1A poz nolu makine ile yumuşak ve sert küskülük kazılması” imalatından farklı olduğu anlaşıldığından, ilâve iş artışı kapsamında, kazı bedel farkının ödenmesi, kazı nakli bedelinin ödenmemesi görüşünde olduklarını, ancak yüklenicinin kazı nakli bedelini de talebi karşısında uyuşmazlığa düşüldüğünden, İdarelerince izlenen yola ait Başkanlığımız görüşleri talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, aşağıda belirtilen şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

İdaresi yazısı ve eklerindeki tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak;

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İdareden satın alınan CD’de; kazı yapılacak zemine ait jeolojik etüt raporu bulunmadığı, zeminin “Yumuşak ve Sert Küskülük” olarak ihale dokümanları sıralamasında, yapılacak işler listesinde belirtildiği, ayrıca kazı nakli ile ilgili herhangi bir imalat pozunun bulunmadığından bahisle, tekliflerini bu verilere göre hazırladıklarını, ancak uygulamada zeminin ekskavatör ile kırılabilen çok sert kaya cinsinden olduğu, mahkeme aracılığı ile bilirkişi raporuna bağlı olarak taraflarınca zemin cinsinin tespit ettirildiği, dolayısıyla kazı bedel farkının ve ihale dokümanlarında bulunmayan kazı nakli bedelinin, bu tespite göre ödenmesi gerektiğine,

Parsel sınırlarının çakılması neticesinde; uygulama projelerindeki sınırlar dışına çıkıldığı anlaşıldığından, ortaya çıkan kazı miktarı fazlasının ödenmesi gerektiğine,

Bu işlemler doğrultusunda, mukayeseli keşif yapılarak porsantaj oranlarının yeniden belirlenmesinin uygun olacağına,

Taleplerinin olumsuz karşılanması durumunda uyuşmazlığı yargıya intikal ettirmek durumunda kalacaklarına, ilişkin bulunmaktadır.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi ise;

“Yumuşak ve Sert Küskülük” ifadesinin ihale dokümanını oluşturan belgeler arasında 8 inci sırada, Yapılacak İşler Listesinde yer almasına rağmen, ihale dokümanları içinde bulunması zorunlu evrak olmayıp, İdarelerince teknik şartnameyi kolaylaştırmak amacıyla yaklaşık maliyette kullanılan iş kalemlerinin listelenmesi ile oluşturulduğu, ancak doküman sıralamasında teknik şartnameden sonra yer aldığı,

İhale dokümanı olan 5 inci sıradaki Teknik Şartnameye göre; kazı dâhil her türlü naklin anahtar teslimi götürü bedel iş kapsamında değerlendirileceğinin belirtildiği, porsantaj oranlarının ise, imalat seviyesini gösterdiği ve bu seviyeye göre ödeme yapılmasında kullanıldığı,

Yapılacak kazının hâlihazır durumu, derinliği ve alanının projede verilmiş olduğu, otoparkın dışında, herhangi bir ilave kazı yapılmayacağı, yapılacak işler listesinde, kazı için sadece “Yumuşak ve Sert Küskülük” ifadesinin bulunduğu, zemin etüt raporunun ihale dokümanı içerisinde verilmediğinden, fiilen yapılan kazının belirlenerek “Yumuşak ve Sert Küskülük” harici zemin bedelinin ödenmesi, ancak naklinin ödenmemesi gerektiği, yönündedir.

Dosya üzerinde yapılan incelemede;

Tasfiye edilen bir başka iş kapsamında temel hafriyatının bir kısmının yapıldığı, bu nedenle, bahse konu iş kapsamında tamamlanan ve anlaşmazlık konusunu oluşturan temel kazısı şev aynası ve tabanından kazılacak zemin formasyonunun görülebildiği ve bu durumun, çekildiği tarihi (25.04.2012) üzerinde taşıyan resimlerle de tespit edilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

İşe ait sözleşmenin 8.2.1 maddesinde, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasında öncelik sıralamasının, Yapım İşleri Genel Şartnamesi, İdari Şartname, Sözleşme, Uygulama Projeleri, Teknik Şartname, Özel Teknik Şartname, Porsantaj İcmali, Yapılacak İşler Listesi ve Diğer Ekler yer almakta olup, İdari Şartnamenin 5.1 inci maddesi (h) bendinde de yer alan ‘Yapılacak İşler Listesi’nde, “15.006/1A Makine İle Yumuşak ve Sert Küskülük Kazılması” imalatına yer verildiği görülmektedir.

İşe ait Teknik Şartnamenin ‘Yapım Şartları’ başlıklı 5 inci maddesinde ; *“Bu sözleşme kapsamındaki işlerle ilgili her türlü makineli/elle kazı, ... fazla kazı malzemesinin ve inşaat atıklarının nakliyesi ve bertarafı,.....Yüklenicinin sorumluluğunda olup teklif fiyatları buna göre verilecektir.”* Hükmü mevcut bulunmaktadır.

Ayrıca; İdari Şartnamenin ‘İşin yapılacağı yerin görülmesi’ başlıklı 12 nci maddesinin 12.2. bendinde; *“İstekli işin yapılacağı yeri ve çevresini gezmekle; ..... teklifini etkileyebilecek riskler, olağanüstü durumlar ve benzeri diğer unsurlara ilişkin gerekli her türlü bilgiyi almış sayılır.”* ve 12.4 üncü bendinde; *“ ... isteklinin işin yapılacağı yeri incelediği ve teklifini buna göre hazırladığı kabul edilir.”* hükümleri ile,

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin ‘İşlerin Denetimi’ başlıklı 14 üncü maddesinin (3) nolu fıkrasında; *“.....Bununla birlikte yüklenici, kendisine verilen projelerin ve/veya şartnamelerin, teslim edilen iş yerinin veya malzemenin veyahut talimatın, sözleşme ve eklerinde bulunan hükümlere aykırı olduğunu veya fen ve sanat kurallarına uymadığı hususundaki karşı görüşlerini teslim ediliş ve talimat alış tarihinden başlayarak onbeş gün içinde ...idareye yazı ile bildirmek zorundadır. Bu sürenin aşılması halinde yüklenicinin itiraz hakkı kalmaz...”* Hükmü mevcut bulunmaktadır.

Bu hükümler ile sözleşmenin anahtar teslimi götürü bedel niteliğinde olması ve iş yerinin ihale öncesindeki halihazır durumu göz önünde tutularak konu değerlendirilmiş olup buna göre;

İhale öncesinde, temel hafriyatının bir kısmının yapılmış ve kazılacak zemin şartlarının açıkta olması nedeniyle, ihale kapsamındaki temel kazısı şev aynası ve tabanından, kazılacak zemin karakterinin teklif öncesinde görülebildiği, kazı güçlüğüünün anlaşılabilirliği bir fiili durum söz konusudur.

Resimlerle de tespit edilen zemin durumunun, temel kazısı tamamlandıktan sonra da aynı karakteri taşıyıp taşımadığını anlamak amacıyla idareden temin edilen kazı sonrasındaki resimlerde de, kazılan zeminin, başlangıçta açıkça görülen zemin formasyonundan farklı özellikte olmadığı anlaşılabilmektedir.

Mevzuatta, ihale öncesinde isteklinin işin yapılacağı yeri ve çevresini gezmesi ile, teklifini etkileyebilecek riskleri, olağanüstü durumları ve benzeri diğer unsurlara ilişkin gerekli her türlü bilgiyi almış sayılmakta olup isteklinin işin yapılacağı yeri incelediği ve teklifini buna göre hazırladığı kabul edilmekte ve teslim edilen iş yerinin, sözleşme ve eklerinde bulunan hükümlere aykırı olduğuna ilişkin itirazın süresi içerisinde yapılmak zorunluluğu bulunmaktadır.

Ayrıca, işe ait teknik şartnamenin yukarıda alıntısı yapılan bölümünde, yüklenicinin sorumluluğunda olan işler sayılarak teklif fiyatlarının buna göre verileceği hüküm altına alınmış ve her

türlü makineli/elle kazı ile fazla kazı malzemesinin ve inşaat atıklarının nakliyesi ve bertarafı işlerinin, teklif kapsamında olduğu belirtilmiştir.

Bu durumda, sözleşme ve eklerine göre, yüklenicinin kazı yapacağı temel zemini özelliğini yerinde görerek teklif verdiği hususu da dikkate alındığında, kazı güçlüğünden dolayı ilave bir bedel ödenmesinin uygun olmadığı, kazı malzemesi ve inşaat atıklarının nakliyesi ve bertarafına ait bedelinin de sözleşme bedeli içerisinde olduğu kanaati taşınmaktadır.

Ancak; sözleşme kapsamında olmayan, uygulama projesi haricinde ilave olarak kazı yaptırılması halinde bu kazının bedeli ile var ise nakliyesinin ödenmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

Konu, önceki bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre;

Kazı güçlüğünden dolayı ilave bir bedel ödenmesinin uygun olmadığına, kazı malzemesi ve inşaat atıklarının nakliyesi ve bertarafına ait bedelin sözleşme bedeli içerisinde olduğunun, proje harici ilave olarak kazı yaptırılması halinde bu kazının bedeli ile var ise nakliyesinin ödenmesinin mümkün olduğunun değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 08/08/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Görüş istemi
Karar No : 2012/43
Karar Tarihi : 11/07/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresince yaptırılmakta olan ... Hizmet Binası Yapım işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

Bakanlığımız Yapı İşleri Genel Müdürlüğünün ... sayılı yazıları ile; ... İl Özel İdaresince 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek 05.08.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan ve yapı denetim hizmetleri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce yürütülmekte olan “ ... Hizmet Binası Yapım İşisi”nde süre uzatımı nedeniyle fiyat farkı verilip verilemeyeceği konusunda görüş istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

İdaresi yazısı ve eklerindeki tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak;

Yüklenicinin görüşü ve talebi;

İşe ait sözleşmenin 05.08.2011 tarihinde yapıldığı ancak yer tesliminde gecikme yaşandığı, bu gecikmeden dolayı kendilerine fiyat farkı verilip verilemeyeceği konusunda bilgi verilmesi istemine yöneliktir.

İdarenin görüşü ve değerlendirmesi;

İşe ait sözleşme yapıldıktan sonra (05.08.2011), arsa problemleri ve Çevre ve Orman Müdürlüklerinin kapanarak Bakanlığımız bünyesine geçmesi nedeniyle işin fiili yer tesliminin 10.02.2012 tarihinde yapıldığı, ayrıca İl Özel idaresince ödenek aktarması ile birlikte süre uzatımı kararı da alınarak işin bitim tarihinin 06.09.2012 olarak belirlendiği,

İşin sözleşmesi imzalandıktan 5 gün sonra yani 10.08.2011 tarihinde yer teslimi yapıldığı kabul edilirse, işin bitim tarihinin (210 gün ilavesiyle) 06.03.2012 olacağı, iki bitim tarihi arasındaki (184 gün) süreye sözleşmenin 14.2. maddesi gereğince fiyat farkı verilmesinin uygun mütalaa edildiği, ancak 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 8 inci maddesi ikinci paragrafında “Sözleşmelerde yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.” denilmesi nedeniyle, anılan işte süre uzatımından dolayı fiyat farkı verilip verilemeyeceği ile ilgili tereddüt hasıl olduğu sebebiyle, konu hakkında görüşümüzün bildirilmesine ilişkindir.

İşe ait sözleşmede;

“Madde 9- İşe başlama ve bitirme tarihi

9.1. Sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren 5 (beş) gün içinde Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine göre yer teslimi yapılarak işe başlanır. ...

9.3. Yüklenici taahhüdün tümünü işyeri teslim tarihinden itibaren 210 (ikiyüzon) gün içinde tamamlayarak geçici kabule hazır hale getirmek zorundadır. ...

Madde 14- Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları

14.2. Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak, mücbir sebepler veya İdarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12 nci maddesi uyarınca fiyat farkı ödenir. Bu durumda, fiyat farkı hesaplanırken temel indeks ve güncel indeks olarak Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo-2: Toptan Eşya Fiyatları İndeks Sayıları Tablosunun "Genel" satırındaki sayı esas alınır."

Hükümleri yer almaktadır.

"4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslar

Fiyat Farkı Verilmesi Öngörülmeyen İşler

Madde 12- İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen işlerde, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu Esaslara göre fiyat farkı verilebilir.

Fiyat farkı hesabında temel indeks, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi; güncel indeks ise, hakediş düzenleme tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi ifade eder. Temel indeks ve güncel indeks olarak ise, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından aylık yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo- 2: Toptan Eşya Fiyatları İndeks Sayıları Tablosunun "Genel" satırındaki sayı esas alınır."

denilmektedir.

Bu hükümler göz önünde bulundurularak bir değerlendirme yapıldığında; sözleşmenin 9.1. maddesi gereği yer tesliminin en geç 10.08.2011 tarihinde yapılması, 9.3. maddesine göre de bu tarihe 210 gün eklenerek işin bitim tarihinin bulunması (idare yazısında 06.03.2012 olarak belirlenmiştir), başlangıç ve bitim tarihine göre düzenlenecek iş programında 2011 ve 2012 yıllarında yapılması gereken iş tutarlarının belirlenmiş olması gerekmekte idi.

Ancak, idareden kaynaklanan nedenlerle işin yer teslimi 10.02.2012 tarihinde yapıla bildirildiğinden, yükleniciye bu tarihe kadar çalışma imkanı sağlanamadığı için, normal süreçte düzenlenmesi gereken iş programında, 10.08.2011 ile 10.02.2012 (yapılması gereken yer teslimi ile yapılan yer teslimi) tarihleri arasında yapılması gereken iş miktarı için yükleniciye süre uzatımı verilmesi, uzatılan süre içerisinde ve bu süreye göre düzenlenen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemi yada iş grupları için 12. Madde hükümlerine göre fiyat farkı verilebileceği düşünülmektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre;

... Hizmet Binası Yapım İşinde; Yüklenicinin herhangi bir kusuru olmaksızın, yer tesliminin geç yapılması sebebiyle yapılamayan iş miktarı için işin süresinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süresi içerisinde ve bu süreye göre düzenlenen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemi ya da iş gruplarına, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12 nci maddesi hükümleri çerçevesinde fiyat farkı verilebileceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 11/07/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2012/42
Karar Tarihi : 27/06/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından ihale edilen ve yapı denetim hizmetleri... Belediye Başkanlığı tarafından yürütülen, ... Yapım İşi ile ilgili fiyat farkının ödenmesi konusunda görüş talebidir.

II- KONU

... Belediye Başkanlığı ... sayılı yazısında özetle; ... tarafından 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek 22.02.2010 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlanan “ ... Yapım İşi”ne ait sözleşmede fiyat farkı verilmesinin öngörülmediği ancak, mücbir sebepler veya ödenek konusu nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilerek uzatılması halinde, 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu kararı eki 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12 nci maddesi uyarınca fiyat farkı ödenir hükmünün yer aldığı, fakat alınan süre uzatımı onayında, fiyat farkı verilmemesi şartı ile süre uzatımının verildiği ve yüklenicinin de buna itirazda bulunduğu dolayısıyla, bu durumda uzatılan süre içerisinde yapılacak imalatlara fiyat farkı verilir verilemeyeceği konusundaki görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

Bilindiği üzere;

İşe ait sözleşmenin “*Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları*” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“... 14.2. Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak, mücbir sebepler veya idarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12. maddesi uyarınca fiyat farkı ödenir. Bu durumda fiyat farkı hesaplanırken temel indeks ve güncel indeks olarak Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo-2:Toptan eşya fiyatları indeks sayıları Tablosunun “Genel” satırındaki sayı esas alınır.

14.3. Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.” hükümleri,

“Sözleşmede değişiklik yapılması” başlıklı 24 ncü maddesinde;

24.1. Sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve İdare ile Yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, aşağıda belirtilen hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir:

a) İşin yapılma yeri,

b) İşin süresinden önce yapılması kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları.” hükmü,

Ayrıca, 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12. maddesinde;

“Fiyat Farkı verilmesi öngörülme yen işler

Madde 12- İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülme yen işlerde, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içerisinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu esaslara göre fiyat farkı verilebilir.

Fiyat farkı hesabında temel indeks, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi; güncel indeks ise hakediş düzenleme tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi ifade eder.

Temel indeks ve Güncel indeks olarak ise, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından aylık yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo-2:Toplam Eşya Fiyatları indeks sayıları Tablosunun “Genel” satırındaki sayı esas alınır.” hükmü,

Yer almaktadır.

Belirtilen hükümler birlikte dikkate alındığında;

a) Alınan süre uzatım kararında, fiyat farkı verilmemek şartının getirilmesi, sözleşmenin yukarıda belirtilen 14.2. ve 14.3. maddelerine aykırı olmasının yanı sıra bu şartın sözleşmede değişiklik yapma mahiyeti taşıdığı, bu nedenle de sözleşmede değişiklik yapılabilecek şartları içeren sözleşmenin 24.1. maddesine de ayrıca uygun olmadığı,

b) Sözleşmede değişiklik yapma niteliğinde olan “Fiyat farkı verilmemek kaydıyla süre uzatımı verilmiştir.” şartının yüklenici tarafından kabul edilmediğinin anlaşıldığı,

hususları göz önünde bulundurulduğunda, fiyat farkı konusunda sözleşmenin 14.2. maddesi doğrultusunda uygulama yapılmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre;

... Yapım İşinde, işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş gruplarına, inceleme bölümünde belirtilen, 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12. maddesine uygun olarak fiyat farkı verilmesinin gerekli olduğuna,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 27/06/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Fiyat anlaşmazlığı
Karar No : 2012/40
Karar Tarihi : 20/06/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan;
... Voleybol Salonu Yapım İşi ile ilgili görüş talebine ilişkindir.

II- KONU

İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre, 30.03.2011 tarihinde
... Başkanlığı tarafından ihale edilerek, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ...
Voleybol Salonu Yapım İşi” nin yürütülmesi sırasında; %10 ilave iş kapsamında yapımı gerçekleştirilen, çelik konstrüksiyon imalatına ait birim fiyatlar konusunda anlaşma sağlanamadığı, çelik konstrüksiyon imalatına ait kumlama ve antipas ile tezgah imalatlarının ödenip ödenmeyeceği konusunda da anlaşmazlığa düşülerek, yüklenici ile idareleri arasında anlaşmazlık tutanağı düzenlenmiş olup, yaşanan anlaşmazlığın Başkanlığımızca giderilerek karara bağlanması talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, aşağıda belirtilen şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

İdaresi yazısı ve eklerindeki tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak;

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İhaleye esas anahtar teslimi götürü bedel teklif fiyatlarının, ihale tarihi itibarıyla hesap edildiğini, dolayısıyla %10 ilave iş kapsamında yapılan, çelik konstrüksiyon imalatının da işin yapıldığı tarih olan 2011 yılına ait birim fiyatların kullanılması gerektiğine,

İdare malı, kullanılmış malzemede olduğu gibi, yeni çelik malzemeye de, kumlama ve antipas boya yapılması gerektiği belirtilerek, bedelinin sözleşme bedelinden düşülmemesi gerektiğine,

Ayrıca, Hilton tipi lavabo ve tezgâh yapımının, uygulama projesinde, hiçbir detayının verilmediği, dolayısıyla taahhütlerinde olmadığı ve %10 ilave imalatlar kapsamında ödenmesi gerektiğine,

İlişkin bulunmaktadır.

İdarenin görüşü ve değerlendirmesi;

Söz konusu yapım işinin ihaleye çıktığı tarihte 2010 yılı birim fiyatları kullanılmış olduğundan, %10 ilave iş kapsamında yapılan çelik konstrüksiyon imalatının da 2010 yılı birim fiyatları dikkate alınarak, fiyatının hesap edilmesinin gerektiğine, 2011 yılı birim fiyatları kullanılacağı kabul edilse dahi; yüklenicinin ihale teklif fiyatında uyguladığı indirim oranını bu birim fiyata uygulaması gerektiği,

Çelik konstrüksiyon imalatında, yeni çelik malzeme kullanılmış olup, bu malzemeler için kumlama ve antipas boya yapılması zorunlu olmadığından, yapılmaması, dolayısıyla da bedelinin, sözleşme bedelinden düşülmesi gerektiği,

Hilton tipi lavabo ve tezgâh yapımının, mimari uygulama projelerinde ve detaylarında görüldüğü, İnşaat İşleri Özel Teknik Şartnamesinde tezgâh yapımının; “*İnşaat İşleri Mahal*

Listesinde” yer aldığı, yine aynı şekilde şartnamenin 46 ncı sayfasında “MSB.661 3cm Renkli Mermer İle Oval Hilton Tipi Lavabo ve Tezgâh Yapılması” başlığı altında tezgâh yapımının nasıl yapılacağına belirtildiği, çizimlerle de tezgâhlara yer verildiği, dolayısıyla ilave bir bedel ödenmemesi gerektiği,

İfade edilmektedir.

Tarafların bu görüşlerinden sonra, konunun incelenmesi ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

Adı geçen işe ait sözleşmenin 8.2 maddesinde, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasında öncelik sıralamasının, Yapım İşleri Genel Şartnamesi, İdari Şartname, Sözleşme Tasarısı, Uygulama Projesi, Mahal Listesi, Özel Teknik Şartname, Genel Teknik Şartname, Açıklamalar ve Diğer Ekler yer almaktadır.

Bu öncelikler gözetilerek değerlendirildiğinde;

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin, “Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi” başlıklı 21 inci maddesinde ve işe ait Sözleşmenin 28 inci maddesinde;

“(1) Yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan işin;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10’una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20’sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir. ...

(4) İşin yukarıdaki şartlar dahilinde tamamlanamayacağına anlaşılması durumunda ise artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur. ...”

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin, “Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti” başlıklı 22 nci maddesinde;

“(1) 12 nci maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile 21 inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkra da belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

(2) Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır:

a) Yüklenicinin birim fiyatlarının teklifinin tespitinde kullanarak teklifi ekinde idareye sunduğu ve yeni iş kalemi/grubu ile benzerlik gösteren iş kalemlerine/gruplarına ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine/grubuna benzerlik gösteren analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan iş kalemleri/gruplarına ait maliyet analizleriyle kıyaslanarak bulunacak analizler.

ç) Yeni iş kaleminin/grubunun yapılması sırasında tutulacak puantaj la tespit edilecek malzeme miktarları, işçi ve makinelerin çalışma saatleri ile diğer tüm girdiler esas alınarak oluşturulacak analizler. ...”

İdaresinin ilgi yazısında belirtildiği üzere, ihale dokümanları içinde yer alan söz konusu yapım işine ait projede ve İnşaat İşleri Teknik Şartnamesinin son sayfasında;

“ ... Voleybol Salonuna ait çelik taşıyıcı ve çatı malzemeleri ... Voleybol Salonu Yüklenicisi tarafından sökülecek ve söküm kontrolü ... Voleybol Salonu Yüklenicisi tarafından yapılacaktır. Eğer isterse ... Voleybol Salonu Yüklenicisi İdareden ödeme talep etmeden sökümü kendisi yapabilecektir.

Sonrasında ... Voleybol Salonundan sökülen malzemelerin ... Voleybol Salonu İnşaat alanına naklini ... Voleybol Salonu Yüklenicisi yapacaktır.

Nakliyesi yapılan malzemelerin, projede belirtilen yerlere, İdare ve proje müellifi tarafından belirlenecek şekilde montajını ... Voleybol Salonu Yüklenicisi yapacaktır. Yüklenici firma ayrıca ... Voleybol Salonundan gelecek malzeme montajını yaptıktan sonra, kalan alanları projede belirtilen şekilde ve şartnameye uygun olarak İdarenin ve proje müellifinin onayını alarak tamamlayacaktır.

... Voleybol Salonuna ait çelik taşıyıcı, cephe ve çatı malzemelerinin ... Voleybol Salonu İnşaatında kullanılmaması durumunda, 18.233/6 (Mevcut çelik giriş veya aşıklı çatı üzerine arası 6 cm cam yünü dolgulu üst kat 0.70 mm alt kat 0.50 mm trapezoidal alüminyum levhalar ile ısı yalıtımlı çatı örtüsü yapılması), 23.101 (Her çeşit profil, çubuk ve çelik saclarla karkas inşaat yapılması, yerine tespiti), ÖZEL 13 (Seramik dış cephe kaplaması) poz nolu kalemlerin yapımı, projede belirtilen şekilde ve İdare ve müellifin onayı alınarak ... Voleybol Salonu Yüklenicisi tarafından sağlanacaktır. İdare, Yükleniciye bu kalemlerin ödemesini, porsantaj oranları doğrultusunda oranlayıp hesaplayarak yapacaktır.” Hükümleri bulunmaktadır.

Projesinden ve İnşaat İşleri Teknik Şartnamesinden hareketle; ... Voleybol Salonu Yapım İşinde kullanılacak olan, cephe ve çatı malzemelerinin ... Voleybol Salonundan sökülüp, İdare malı olarak karşılanması, kalan alanların işin yüklenicisi tarafından yeni malzeme ile tamamlanmasının, ihale aşamasında öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Ancak, İlgi yazı ve eklerinden; Yüklenicinin, ... Voleybol Salonu İnşaatı işinden sökülen çelik çatı malzemelerin, Nilüfer Voleybol Salonu İnşaatı işinde kullanılmasının teknik açıdan sakıncalı olacağını bildirmesi üzerine, İdare proje müellifinin görüşünü alarak, tüm çatıya yeni malzeme kullanılması kararını almış olduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda; fiyat anlaşmazlığı olan çelik konstrüksiyon elemanlarına ait iş kalemlerinin sözleşmede yer almış olmaları nedeniyle, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 21 inci ve Sözleşmenin 28 inci maddelerine göre, sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave iş kapsamında değerlendirilerek,

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 inci maddesi ikinci fıkrasına göre; Birim fiyatların analizine dayalı olarak tespit edilmesi ile oluşturulacak analizlerin öncelik sırası belirtilmiş olup, bu doğrultuda hareket edilmesi, Şartnamenin amir hükmü gereği olup, bu doğrultuda öncelik sırasında bir bentteki hususlar tüketilmeden bir alt bende geçilememelidir. İşe ait sözleşmenin 14.2 nci maddesinde; “Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir.” Hükümünün de yer alması dikkate alındığında, yeni fiyatların uygulama ayı esas alınarak tespit edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, birim fiyatların tespiti sırasında analizlere dâhil edilecek rayiçlerin yüklenici kârı ve genel gider tutarsız bedelinin konulması ve bu şekilde bulunacak toplam tutara yüklenici kârı ve genel gider ilave edilmesi suretiyle birim fiyatlar oluşturulmalıdır.

Yüksek Fen Kurulunca birim fiyatın tespit edilmesinin istisnai bir durum olduğu, esas olanın, sözleşmesinin eki Yapı İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesinde öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde idare ve yüklenicinin birlikte fiyatı tespit etmesinin icap ettiği hususlarının açık olduğu ve bunun da mümkün bulunduğu değerlendirilmektedir.

4734 ve 4735 sayılı Kanunlar ile ikincil mevzuatları Anahtar Teslimi Götürü Bedel ve Birim Fiyat Tip Sözleşmeleri hükümlerinde; Sözleşmede yer almayan ve sonradan yapılmasına gerek duyulan yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların tespitinde, yaklaşık maliyet ile sözleşme bedeli arasındaki farktan hareketle bulunacak bir oranda fiyatların tenzilatı tabi tutulacağına dair bir husus yer almadığından, sözleşmesinden gelen ve yüklenicinin kabulünü içeren durumlar hariç, bu doğrultuda uygulama yapılmasının uygun olamayacağı düşünülmekle birlikte, yüklenici kârı ve genel giderler de dahil olmak üzere, birim fiyatların taraflarca müştereken üzerinde anlaşma sağlanarak belirlenmesi esas olmalıdır.

İşe ait sözleşme eki, “İnşaat İşleri Özel Teknik Şartnamesi Genel Notlar” bölümünde; “Yapılan ihaleler anahtar teslimi götürü bedel esasına göre olduğundan isteklilerin işi proje ve teknik şartnamelerine uygun şekilde yapılması esastır. Porsantaj tablosu ise sadece ödeme dilimlerini gösterir bir ölçü şeklindedir. Porsantaj tablosunda olsun veya olmasın proje, detay ve mahal listesinde

belirtilen işlerin fen ve sanat kurallarına uygun bir şekilde yüklenici tarafından yapılması zorunludur. Porsantaj tablosunda bulunmayan imalatlardan veya yapılan hatalardan yola çıkılarak ek ödeme talep edilemez. İdare gerekçesini ortaya koyarak, projesinde bulunan bir imalatın yapımından vazgeçebilir. Bu durumda bu imalat karşılığı porsantaj bedeli müteahhide ödenmeyecektir.”

Hükmü bulunmaktadır.

İdarenin ilgi yazısında; “2-a) Eğer sökülerek nakledilen çelik malzemenin kullanılması mümkün olsaydı, ihale ve sözleşme ekinde bulunan projelerde yer aldığı üzere; kumlama, boyama ve antipas işlemlerinin bu çelik konstrüksiyon elemanlarına uygulanması zorunlu olacaktı. Bu nedenle nakledilen çelik malzemenin gerek söküm, gerek nakil ve 1 yıl süre ile açık alanda her türlü dış etkiye maruz kalarak beklediği, gerekse kaynak işlemlerinden dolayı uğrayacağı hasarın giderilmesi için kumlama, antipas ve boyama işlemlerinin anahtar teslimi götürü bedel dâhilinde olması ve bunlardan dolayı yükleniciye ek ödeme yapılmaması gerektiği değerlendirilmektedir.”

İdarenin 28.12 2011 tarih ve 7622 sayılı yazısı ve ekinde yer alan; Nilüfer Voleybol Salonu Çelik Çatı Projesi 3D Görünüşündeki NOTLAR bölümünün 9 uncu maddesinde: “Yerinde kumlama yapılacaktır” ve 10 uncu maddesinde: “Boyadan önce iki kat anti-pas (her seferinde 40 mikron) koruma uygulanacaktır.”

İfadelerinden, ihale ve sözleşme eki projelerde; Sökülerek nakledilen çelik malzemelerin ve/veya yeni çelik malzemenin kullanılması halinde; kumlama, boyama ve antipas işlemleri yapılmasının ön görüldüğü anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki hükümden ve idare yazılarından hareketle, İhaleye esas proje ve İnşaat İşleri Teknik Şartnamesi son sayfasında belirtildiği üzere; İdaresince kumlama ve antipas boya yapılmasının ön görüldüğü anlaşılmakta olup, fiiliyatta da yüklenici tarafından tekniğine uygun olarak yapılmış ise, bedelinin düşülmesinin uygun olmayacağı, yapılmamış ise, ihaleye esas projede öngörülen bedelinin, sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesinin kıyasen kullanılmak suretiyle, birim fiyatının belirlenmesi ve buradan hareketle belirlenecek bedelin, sözleşme bedelinden düşülmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

İşe ait sözleşmenin 6 ncı maddesinde; “Bu sözleşme anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ..... toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.”

Hükmüyle,

“İnşaat İşleri Özel Teknik Şartnamesi”nin 2 nci maddesinde; “İmalatlar; onaylı projelere, proje detaylarına ve teknik şartnamede verilen hususlar ile mahal listesine bağlı olarak yürütülecektir. İmalatlar yapılırken projede belirtilen notlara uyularak gerekli imalatlar yapılacaktır.”

Yine aynı şartnamede; “MSB.661 3cm Renkli Mermer İle Oval Hilton Tipi Lavabo ve Tezgâh Yapılması” imalatına ait birim fiyat tarifinin yapıldığı ve ölçüsünün nasıl alınacağını belirttiği görülmekle birlikte, mahal listesinde; ıslak hacimlerde “3 cm Renkli Mermer ile Hilton Tipi Lavabo ve Tezgâh Yapılması” yer almaktadır.

Bu hükümlere göre; bahis konusu işte yüklenicinin teklifini ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak verdiği ve işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen toplam bedel üzerinden sözleşme akdedilmiştir.

Bu itibarla, “3 cm Renkli Mermer İle Oval Hilton Tipi Lavabo ve Tezgâh Yapılması” iş kaleminin ihaleye esas uygulama projesinde ve mahal listesinde yer aldığı anlaşıldığından, bu iş kalemine ait imalatın sözleşme bedeli kapsamında yapılmasının ön görüldüğünün kabulü gerekmektedir.

IV-KARAR

Konu ön bölümlerde belirtildiği üzere, incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Sözleşmenin eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesi hükümleri çerçevesinde işlem tesis edilmediği ve idarenin mükellefiyetlerini yerine getirmedeği anlaşıldığından;

Konunun, bahis konusu Y.İ.G.Ş.'nin 22 nci maddesinde öngörülen mahiyette oluşmuş bir anlaşmazlık olmadığı, dolayısı ile bu haliyle konunun fiyat anlaşmazlığı olarak mütalaa edilemeyeceğine,

Söz konusu yeni birim fiyatların Y.İ.G.Ş.'inin 22 nci maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda tespit edilmesinin gerektiği. Bu tespit sırasında taraflar arasında bir anlaşmazlık oluşması durumunda. Anlaşmazlık sebebini teşkil eden hususların etraflı gerekçelerini ihtiva edecek şekilde düzenlenecek anlaşmazlık tutanağı ve yeni birim fiyatlara esas olabilecek analizler ile geriye sadece onay işlemi kalmış olan fiyat tespit tutanaklarının gönderilmesi halinde, konunun Kurulumuzca yeniden değerlendirmeye alınarak kesin fiyatın tespit edilmesinin mümkün bulunduğu,

Kumlama ve antipas boya imalatlarının, yüklenici tarafından tekniğine uygun olarak yapılmış ise, bunlara ilişkin bedelin düşülmesinin uygun olmayacağına, ancak yapılmamış ise, bunlara ilişkin birim fiyatların sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesini kıyasen kullanmak suretiyle tespit edilmesi ve buradan hareketle bulunacak bedelin sözleşme bedelinden düşülmesinin yerinde olacağına,

“3 cm Renkli Mermer İle Oval Hilton Tipi Lavabo ve Tezgâh Yapılması” iş kaleminin ihaleye esas uygulama projesinde ve mahal listesinde yer aldığı anlaşıldığından, bu iş kalemine ait imalatın sözleşme bedeli kapsamında yapılmasının gerektiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 20/06/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Görüş istemi
Karar No : 2012/35
Karar Tarihi : 27/06/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediye Başkanlığınca yaptırılmakta olan “ ... İstasyonları İkmal İnşaatı Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

... Başkanlığı, ... sayılı yazıları ile, Kurumlarınca ihale edilerek 14.10.2010 tarihinde karma sözleşmeye bağlandığı belirtilen ... İstasyonları İkmal İnşaatı Yapım işinde hak ediş ödemelerinde her bir iş kaleminden % 10 oranında yapılan kesintiler konusunda yükleniciyle idare arasında ortaya çıkan görüş ayrılığı ile ilgili görüşlerimizin bildirilmesi istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, ilgi yazı ve ekleri ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

İdaresi yazısı ve eklerinde yer alan tarafların görüş ve değerlendirmeleri özet olarak;

Yüklenicinin görüş ve talebi;

İşe ait sözleşmenin 31.2. maddesinde yer alan “*Tamamlanmış ancak kesin hesabı yapıp idareye verilmemiş iş kalemlerine ait miktarların % 90'ı hakedişe dahil edilir ve kesin hesabı yapıp idareye verilmemiş bu iş kalemlerine ait miktarların tamamı ödenmez.*” hükmüne dayanılarak yapımı devam eden tamamlanmamış imalatların % 90'ı hak edişe dahil edilerek % 10'unun içeride tutulduğu, söz konusu hükmün tamamlanmış iş kalemlerini tarif ettiği, tamamlanan ancak kesin hesabı yapıp idareye verilmeyen iş kalemlerinden % 10 kesinti yapılması, henüz devam eden tamamlanmamış iş kalemlerinden kesinti yapılmaması gerektiğine, ilişkin bulunmaktadır.

İdaresinin görüş ve değerlendirmesi;

Bahse konu işe ait sözleşmenin 31.2. maddesi hükmüne istinaden devam eden işlerin hak ediş ödemelerinde her bir iş kaleminden % 10 kesinti yapıldığı, ancak, iş tamamlanıp kesin hesapları yapıldıktan ve onaylandıktan sonra yapılan bu kesinti bedellerinin yükleniciye ödendiği belirtilmektedir.

İşe ait sözleşmede:

“*Madde 31- İşin devamı sırasında kesin hesapların yapılması ve geçici kabul noksanları*”

31.1. Yüklenici, işin birim fiyat teklif alınan kısımlarının kesin hesaplarının zamanında tamamlanmasını teminen işin devamı süresince gerekli elemanı işbaşı bulundurmaya ve her kalem imalatın tamamlanmasını takiben yapı denetim görevlisiyle birlikte hesaplarını hazırlatarak peyderpey tetkik için İdareye vermeye mecburdur.

31.2. Tamamlanmış, ancak kesin hesabı yapıp idareye verilmemiş iş kalemlerine ait miktarların % 90'ı hakedişe dahil edilir ve kesin hesaplar yapıp İdareye verilmemiş bu iş kalemlerine ait miktarların tamamı ödenmez.

31.3. İşin anahtar teslimi götürü bedel teklif alınan kısmında, geçici kabul noksanları için anahtar teslimi götürü bedel teklif alınan kısım bedelinin % 3'üne karşılık gelen kısmı tutulur ve bu

tutar, geçici kabul noksanı bulunmayan işlerde geçici kabul onay tarihinden sonra, geçici kabul noksanı bulunan işlerde ise bu eksikliklerin tamamlanmasını müteakip, geçici kabul onay tarihinden sonra yükleniciye ödenir. Fiyat farkı ödenen işlerde bu tutar, sözleşme tarihinden itibaren aylık TEFE (Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlanan Toptan Eşya Fiyatları İndeksi) üzerinden güncelleştirilmek suretiyle kesilir."

hükümleri yer almaktadır.

İdare ve yüklenici yazılarından; hakedişlerde sözü edilen kesintilerin işin teklif birim fiyatlı kısmı ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Sözleşmenin 31.1. maddesinde, yüklenicinin, işin birim fiyat teklif alınan kısımlarının kesin hesaplarının zamanında tamamlanmasına yönelik olarak, her kalem imalatın tamamlanmasını takiben yapı denetim görevlisi ile birlikte hesaplarını hazırlayarak idareye vermeye mecbur olduğu, 31.2. maddesinde ise, tamamlanmış, ancak kesin hesabı yapıp idareye verilmemiş iş kalemlerine ait miktarların % 90'ının hakedişe dahil edileceği, başka bir deyişle % 10'unun kesileceği ve kesin hesaplar yapıp idareye verilmedikçe bu iş kalemlerine ait miktarların tamamının ödenmeyeceği belirtilmektedir. Bu hükümlerde, iş kalemleri tamamlanana kadar % 10 kesinti yapılmaması gerektiğine dair herhangi bir husus da yer almamaktadır.

Ayrıca yüklenicinin 20 No'lu hak edişe kadar yaklaşık birbuçuk yıldır yapılan, idaresi uygulamasına herhangi bir itirazının olmaması, uygulamanın sözleşme ve ekleri hükümlerine uygun olduğu konusunda tereddütlerinin olmadığına bir göstergesini oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Diğer yandan bu konuda Kamu İhale Kurumuna yapılan müracaatlar üzerine Kurumca yapılan değerlendirmeler sonucu; ilgili Bakanlıklar, Kamu Kurumları, Türkiye Müteahhitler Birliği, Türkiye Resmi Sektör İnş.Müt. İşveren Sendikası ve Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikasının görüşleri de alınmak suretiyle, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin eki olan "Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme"nin 30. Maddesinde, birim fiyat sözleşmelerde düzenlenen hakedişlerde; "tamamlanmış, ancak kesin hesabı idareye verilmemiş imalatlara ait tutarların % 5'i tutulur ve kesin hesaplar idare tarafından onaylanmadıkça bu tutarlar ödenmez." şeklinde düzenleme yapılmış, ayrıca idarelere, bu imalatlara ait tutarların % 5'i karşılığında teminat mektubu alabileceklerine dair alternatif de getirilmiş bulunmaktadır. Ancak bu düzenleme yapılmadan önce ihale edilerek sözleşmeye bağlanan işlerin, kendi sözleşme hükümlerine göre sürdürülmesi gerektiği hususu ise açıktır.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere incelenmiş ve değerlendirilmiş olup buna göre;

... *İkmal İnşaatı Yapım İşinde*; sözleşmenin 31.2. maddesi gereğince tamamlanmış ancak kesin hesabı yapıp idareye verilmemiş iş kalemlerine ait miktarların % 90'ının hakedişe dahil edilmesi, bir başka ifade ile, yapılan iş kalemlerinin miktarlarında, %10 kesinti yapılarak hakedişlere dahil edilmesi ve bu iş kaleminin tamamlanıp kesin hesapları idareye verilmedikçe de, yapılan kesintinin ödenmemesi gerektiğinin değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 27/06/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş istemi
Karar No : 2012/30
Karar Tarihi : 23/05/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan " ... Öğrenci Yurdu İnşaatı" yapım işi ile ilgili olarak görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanun hükümlerine göre ihale edilerek 02/01/2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan " ... Öğrenci Yurdu İnşaatı" yapım işinin yürütülmesi sırasında, yapı denetim heyeti tarafından uygulama projelerinde yapılan incelemede; elektrik tesisatı projelerinde eksiklikler olduğu, asansör projelerinin bulunmadığı, mimari projede ve elektrik mahal listesinde tanımlanan asansörlerin yürürlükte bulunan ilgili Özürlüler Kanunu, Standart ve Genelgelere uygun tasarlanmadığı, projelerin yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine uygun hale getirilmesi için yapılacak proje tadilatları sonucunda iş artışı yapıp yapılamayacağına ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

Bilindiği üzere;

İşe ait Sözleşmenin 27 nci maddesinde, "*Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi*" ne ilişkin hususlarda nasıl hareket edilmesi gerektiği hakkında Yapım İşleri Genel Şartnamesine atıfta bulunmaktadır.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin, "*Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi*" başlıklı 21 inci maddesinde de; "*Yapım sözleşmelerinde, öngörülemez durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan işin;*

a) *Sözleşmeye esas proje içinde kalması,*

b) *İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,*

şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % ..... 10'una kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir."

Hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan,

5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun Geçici 2 nci maddesinde;

"Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özürlülerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir."

İmar Kanununun Ek:1 Maddesinde;

"Fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda, Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standardına uyulması zorunludur."

hükümleri yer almaktadır.

Ayrıca,

TS 8237: Asansörler - Yerleştirme İle İlgili Boyutlar Standardı ile TS 9111: Engelliler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gereklere Standardında;

"Bina içinde kullanılacak olan asansörlerle ilgili gerekli teknik bilgilerin yanında, kabin önünde bulunması gereken sahanlığın ölçü ve niteliği, çağırma düğmelerinin yüksekliği, sesli ve görsel uyarıcılar, kabin için ölçü ve kontrol elemanlarının özelliklerine"

ilişkin hususlara yer verilmiştir.

Bu hüküm ve şartlara rağmen proje müellifinin yürürlükte bulunan bu mevzuata uygun proje tanzim etmediği, anlaşılmaktadır.

Belirtilen tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde;

Bahis konusu işte, insan taşımak için tasarlanmış iki adet asansörde, engellilerin kullanabilmesi için yapılmasına ihtiyaç duyulan ilave işlere ilişkin durumun, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 21 inci maddesinin (a) ve (b) bendleri kapsamında mütalaa edilebileceğinin değerlendirildiğine, buradan hareketle de sözleşme bedelinin %10 iş artışı dahilinde kalması şartıyla, bu iki asansördeki engellilerle ilgili imalatların bahis konusu işe ait sözleşme kapsamında yaptırılacağı sonucuna varılmıştır.

IV- KARAR

Konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Bahis konusu işte, insan taşımak için tasarlanmış iki adet asansörde, engellilerin kullanabilmesi için yapılmasına ihtiyaç duyulan ilave işlere ilişkin durumun, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 21 inci maddesinin (a) ve (b) bendleri kapsamında mütalaa edilebileceğinin değerlendirildiğine, buradan hareketle de sözleşme bedelinin %10 iş artışı dahilinde kalması şartıyla, bu iki asansördeki engellilerle ilgili imalatların bahis konusu işe ait sözleşme kapsamında yaptırılacağına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden 23/05/2012 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş talebi
Karar No : 2012/28
Karar Tarihi : 09/05/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresi tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan " ... Devlet Hastanesi İnşaatı" işi ile ilgili olarak görüş istemidir.

II- KONU

... İl Özel İdaresinin ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek, 24.04.2009 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan " ... Devlet Hastanesi İnşaatı" işinde, yüklenici revize projelerin geç tesliminden kaynaklanan ödeneğin harcanmaması sorununun çözümü için talep edilen süre uzatımına bir (1) yıl sonra olumsuz yanıt verilmesi, dolayısıyla oluşan fiyat farkı mağduriyetlerinin telafisi amacı ile revize iş programının fiili hakedişlere göre düzenlenerek fiyat farklarının yeniden hesaplanması ve % 10 iş artışlarından kaynaklanan süre uzatımlarının fiyat farksız olarak çıkmasından oluşan mağduriyetleri bulunduğu ayrıca, fiyat farkları hazırlanırken Tip İdari Şartnamenin ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (Y.İ.G.Ş) ilgili maddeleri uyarınca uygulama ayındaki ilerleme yüzdelerine göre ve hakediş toplamları ödeneğinin harcanamayan kısmına eşit oluncaya kadar iş programı gerçekleştirilmemiş ayın indeksi uygulanır kriterine uygun olarak hesaplanmaması nedeni ile mağduriyetlerinin oluştuğu ifade edilerek, fiyat farklarının fiili hakedişe göre düzenlenmesi talebi ile konu hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, ilgi yazı ve ekleri ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Revize projelerin geç tesliminden kaynaklanan ödeneğin harcanmaması sorununun çözümü için iş programının revize edilmesi amacı ile talep ettikleri süre uzatımına bir yıl sonra olumsuz yanıt verilmesi, dolayısı ile revize iş programının fiili hakedişlere göre düzenlenerek fiyat farklarının yeniden hesaplanmasını ve % 10 iş artışından kaynaklanan süre uzatımı kararlarının "*fiyat farksız olarak*" çıkması nedeniyle mağduriyetlerinin oluştuğunu,

Ayrıca, fiyat farkları hesaplanırken sözleşmesi eki, Tip İdari Şartnamesinin ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinin ilgili maddeleri uyarınca, "*uygulama ayındaki ilerleme yüzdelerine göre ve hakediş toplamları ödeneğin harcanamayan kısmına eşit oluncaya kadar iş programı gerçekleştirilmemiş ayın indeksi uygulanır*" kriterine uygun olarak hesaplanmaması nedeni ile mağduriyetlerinin oluştuğunu ve 09.05.2006 tarihli 28712 sayılı Sayıştay Temyiz Kurulu kararından hareketle fiyat farklarının fiili hakedişlere göre düzenlenmesine, ilişkin bulunmaktadır.

İdarenin görüşü ve değerlendirmesi;

Vaziyet planı ve iksa projelerinde yapılan revizyonlar nedeni ile yüklenicinin proje onay tarihlerine göre 70 gün süre uzatımı talep ettiği, ancak süre uzatım komisyonu gerek günlük raporlara ve iş programına göre, gerekse prefabrik imalatlar yapılarak deplasesi yapılacak kullanım alanlarının bu takvim süresinde yapılmış olmasından süre uzatımına konu olan tarihler arasında projesine göre yapılması gereken imatlara devam edildiğinin tespitinin yapıldığı, bu nedenle 70 günlük süre uzatımının verilmediği, sadece iş artışı nedeni ile 4 gün süre verildiği, yüklenicinin bu süreye istinaden iş programını revize ettiği ve hakedişleri fiyat farklı olarak aldığı,

İş artış olurları alınarak iş programlarının revize edildiği ödenek tutarına iş artış tutarı eklenerek iş programında ödenek dilimleri tablosunun da değiştirildiği, ayrıca iş programının asıl amacının yüklenici firma tarafından belirli bir disiplin ile işin tamamlanması amacıyla hazırlanan mali

ve fiziki bir plan olduğu, bu plan ile ilgili bir değişiklik yapılması için ille de süre uzatım şartı aranmaması gerektiği,

Yüklenicinin sonradan itirazı olmasına rağmen, şu ana kadar ödenen hakediş ve hakedişe esas evraklarda herhangi bir itirazı kaydı ve anlaşmazlık tutanağı şeklinde bir evrakın bulunmadığı, yüklenicinin tüm hakedişleri itiraz kayıtsız olarak imzalayarak kabul ettiği, bu konu hakkında Y.İ.G.Ş.'nin 39 uncu maddesi uyarınca fiyat farklarının sonradan ödenmeyeceği hakkında Yargıtay kararları bulunduğu,

Yüklenicinin % 10 iş artışından kaynaklanan süre uzatımının fiyat farksız çıkarılması ile mağduriyetlerinin olduğu belirtilmekte olmasına rağmen, hakedişlerin incelendiğinde, iş artışından kaynaklanan fiyat farkını yüklenicinin de imzalayarak kabul ettiği iş programı eki tablolar ile ödeme yapıldığının görüleceği,

İfade edilmektedir.

... Devlet Hastanesi İnşaatı işi ile ilgili olarak, şu ana kadar ödenen 33 adet hakedişe yüklenicinin herhangi bir itirazı olmaksızın imzalayarak kabul ettiği, taraflar arasında herhangi bir anlaşmazlık, tereddüt ve ihtilafın oluşmadığı, ancak fiziki ve nakdi gerçekleşmesi % 95 üzerinde olan bir işte, iş bitim tarihine (26.03.2012) 3 gün kala (23.03.2012 yüklenicinin dilekçe tarihi) uygulama konularında bir ihtilaf varmış gibi, konunun Yüksek Fen Kuruluna intikal ettirilmesi hususu uygun bir talep olarak görülmemektedir.

Diğer taraftan, Sayıştay Temyiz Kurulunun 09.05.2006 tarih ve 28712 sayılı kararı 18.08.2001 tarih ve 24497 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2001/2862 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ilişkin olup, bu karar 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale edilen işlere ait fiyat farkı uygulamalarını kapsadığı ve yüklenicinin yazısında bahsi geçen hususta bu Kararnamenin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan tereddütler üzerine Bakanlığımız Yapı İşleri Genel Müdürlüğünce yayımlanan 2001/2862 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Esaslara Ait Açıklamalardan bir alıntı olup, bu fiyat farkı kararnamesinin 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilen bahis konusu işle bir ilişkisinin olmadığı, dolayısıyla bu işte de bu kararnamenin uygulanmasının mümkün olmayacağı hususu idaresince çok iyi bilinmesine rağmen, bu konudaki gerekli cevabın taraflarınca yükleniciye verilmeyip Kurulumuzdan görüş talep edilmesi hususu anlaşılır görülmemiştir.

Bunun yanı sıra, sözleşmenin yürütülmesi sırasında yüklenici ile idare arasında oluşan anlaşmazlıklar karşısında Yüksek Fen Kurulu görüşünün talep edilmesine ihtiyaç duyulması halinde, görüş talebinin anlaşmazlığın olduğu tarihten itibaren makul bir süre içerisinde ve idare kesin kararının uygulamaya konulmadan önce yapılmasının uygun olacağı, aksi takdirde bu işte olduğu gibi konuyu anlaşmazlık olarak görmeyip uygulamaya devam edilmesi ve çok uzun bir zaman geçtikten sonra da Yüksek Fen Kurulunun görüşünün talep edilmesi durumunun, konunun çözümüne katkı sağlamayacağı gibi yeni bir kısım hukuki ihtilafların oluşmasına da sebebiyet verebileceği değerlendirilmektedir.

Ayrıca, 29/06/2011 tarih ve 644 sayılı Bakanlığımız Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararnamenin Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının görevlerini düzenleyen 16 ncı maddesinden de görüleceği üzere, idarelerin anlaşmazlık olarak görmeyip uygulamaya konulan kararlardan uzun bir süre geçtikten sonra bu işte olduğu gibi geçici kabul aşamasına gelmiş bir zamanda yapılan uygulamaların sözleşme ve eklerine uygun olup olmadığı konusunda Yargı Birlikliği kapsamında bir inceleme yapma gibi Kurulumuzun bir görevi de bulunmamaktadır.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Yüklenicinin 23/03/2012 tarihli dilekçesinde bahsi geçen 09/05/2006 tarih ve 28712 sayılı "Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı" 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale edilen işlerde uygulanacak fiyat farkı ile ilgili 18/08/2001 tarih ve 24497 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2001/2862 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Esaslara ilişkin olup, bu kararın 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek sözleşmeye bağlanan bahis konusu işte uygulanmasına yasal yünden imkan bulunmadığı hususunda, idaresine bilgilendirme yapılmasının uygun olduğuna,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 09/05/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş talebi
Karar No : 2012/27
Karar Tarihi : 18/05/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, birim fiyat sözleşmeye bağlanan " ... Binası Yapım İşi" ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; ... Binası Yapım İşinin 7.784.000.- TL bedelle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 21/b maddesine göre, pazarlık usulü ile ihale edildiği, 08.05.2012 tarihinde yer teslimi yapıldığı ve iş bitim tarihinin 07.07.2012 tarihi olarak belirlendiği, ancak ... nca ilave iş olarak, iş artışı kapsamında, aynı tip ve ebatla (1) adet depo binası yaptırılması talebi üzerine; 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 24 ncü maddesi, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 21 inci maddesine istinaden iş artışının yaptırılıp yaptırılmayacağı hususundaki görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, aşağıda belirtilen şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Adı geçen işin 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek, birim fiyat sözleşmeye bağlandığı anlaşılmaktadır. İşe ait sözleşmenin 8.2 maddesinde, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki öncelik sıralamasının, 1 inci sırasında Yapım İşleri Genel Şartnamesi, 2 inci sırasında İdari Şartname ve 3 üncü sırasında Sözleşme Tasarısı bulunmaktadır.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 21 inci maddesi, İdari Şartnamenin 53 üncü maddesi ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 24 üncü maddesine göre; Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin,

"a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması şartlarıyla, ... birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen işlerde sözleşme bedelinin %20'sine, ... kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde, ilave işi aynı yükleniciye yaptırılabilir." Hükümleri bulunmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen hükümler birlikte değerlendirildiğinde; İhaleye esas uygulama projelerindeki depolara ilave olarak, aynı tip ve ebatla bir adet depo binası yapılması işinin; sözleşmeye esas proje içinde kalan ve idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılması teknik ve ekonomik olarak mümkün olmayan nitelikte bir iş olmadığı, bir başka ifade ile sözleşme muhtevasına yeni iş alma mahiyetinde olduğu, dolayısıyla yukarıda belirtilen kanun, sözleşme ve ekleri hükümleri gereği, %20 iş artışı kapsamında aynı yükleniciye yaptırılma imkânının bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Önceki ihalenin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21/b maddesine göre; pazarlık usulü ile ihale edilerek yaptırılması cihetine gidildiği dikkate alındığında, bahis konusu 1 adet depo binasının da, aynı madde hükmüne göre pazarlık usulü ile ihale edilmesi durumunda bu işin de ilk sözleşme kapsamındaki işle aynı zamanda bitirilmesi mümkün görülmektedir.

IV-KARAR

Konu ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

İhaleye esas uygulama projelerindeki depolara ilave olarak, aynı tip ve ebatta bir adet depo binası yapılması işinin; sözleşmeye esas proje içinde kalan ve idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılması teknik ve ekonomik olarak mümkün olmayan nitelikte bir iş olmadığı, bir başka ifade ile sözleşme muhtevasına yeni iş alma mahiyetinde olduğu, dolayısıyla yukarıda belirtilen kanun, sözleşme ve ekleri hükümleri gereği, %20 iş artışı kapsamında aynı yükleniciye yaptırılma imkânının bulunmadığına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden 18/05/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu: Görüş İstemi
Karar No : 2012/21
Karar Tarihi : 17.04.2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Genel Müdürlüğü ... sayılı yazıları ile idarelerince ... yürütülmekte olan *Pissu ve Yağmursuyu İnşaatı İşi* ile ilgili görüş talebidir.

II-KONU

... Genel Müdürlüğünce 4734 sayılı Kamu ihale Kanununa göre ihale edilerek, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine göre 13.10.2008 tarihinde teklif birim fiyat üzerinden sözleşmeye bağlanan ... *Pissu ve Yağmursuyu Hatları İnşaatı Yapım İşi*'nin tamamlanarak geçici ve kesin kabullerinin yapıldığı, kesin hesapların inceleme aşamasında olduğu,

Teklif birim fiyat cetvelinde yer alan "*TBF.36-İşletme ve uygulama projesi yapımı*"na ait bedelin yükleniciye ödenip ödenemeyeceği ile fiyat farkı hesabına esas olan "*Güncel indeks*"in hangi ayın indeksi olması gerektiği konularında tereddüde düşüldüğü sebebiyle,

Kurulumuz görüşlerinin bildirilmesi istenilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen ilgi yazı ve ekleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

Hakedişlerde fiyat farkı hesabında kullanılan güncel indeks konusunda idaresine 17.09.2007 tarih ve 02/1286 sayılı yazımız ile görüş verilmiş olması dolayısıyla, bu husus kararımızda değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Konu hakkındaki yüklenici talep ve görüşleri;

Yüklenici tarafından idareye yazılan 07.03.2012 tarihli yazıda özetle; taahhütleri altında bulunan söz konusu işin tamamlandığı ve kesin hesapların inceleme aşamasında olduğu ancak, keşif cetveli ve birim fiyat tarifinde T.B.F.36 olarak adı geçen işletme projeleri ile revize uygulama projelerine ait bedellerin ödenmediği, Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.)'nin 12. ve Özel Teknik Şartname'nin 17.2. maddesi gereğince bu bedellerin kendilerine ödenmesine,

İdaresi görüş ve değerlendirmeleri ise;

İdare yazısında özetle; teklif birim fiyat cetvelinde yer alan *T.B.F.36 işletme ve uygulama projesi yapımına* ait birim fiyat tarifi, Y.İ.G.Ş.'nin 12. maddesi ve ... Özel Teknik Şartnamesinin 17.2 maddelerine yer verilerek, bu maddeler arasında bulunan çelişkilerden dolayı söz konusu işe ait bedelin ödenip ödenmeyeceği hususunda tereddüt olduğu sebebiyle, konu hakkında Başkanlığımız görüşlerinin bildirilmesine,

İlişkin bulunmaktadır.

İşe ait sözleşmenin, "*Sözleşmenin Ekleri*" başlıklı 9. maddesinde;

“Madde 9-

9.1. İhale dokümanı, sözleşmenin eki ve ayrılmaz parçası olup, idareyi ve yükleniciyi bağlar. Ancak, sözleşme hükümleri ile ihale dokümanını oluşturan belgelerdeki hükümler arasında çelişki ya da farklılık olması halinde, ihale dokümanında yer alan hükümler esas alınır.

9.2. İhale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki öncelik sıralaması aşağıdaki gibidir:

1- İdari Şartname

2- Sözleşme Tasarısı.

3- Yapım İşleri Genel Şartnamesi

4- Kanalizasyon İnşaatları ... Özel Teknik Şartnamesi,

5- Dolgu Malzemesi Ve Dolgu Yapılması Şartnamesi,

6- Bayındırlık Bakanlığı Birim Fiyat Tarifleri

7- İller Bankası Birim Fiyatları, Birim Fiyat Tarifleri

8- İller Bankası Kanalizasyon İnşaatlarına Ait Özel Teknik Şartname,

9- İşletme Projesi Hazırlanmasına Ait Özel Teknik Şartname,

10- Uygulama Projesi Hazırlanmasına Ait Özel Teknik Şartname,

11- Birim Fiyat Tarifleri,

12- Teklif Birim Fiyat Cetveli,

13- ... Kanalizasyon İşlerine Ait Tip Detaylar,

14- Uygulama Projeleri

15- Standart Formlar,

...”

Hükümleri yer almaktadır.

Sözleşme eki Y.İ.G.Ş.'nin 12. maddesi;

"Madde 12 Birim fiyat esaslı sözleşmelerde, işlerin ön veya kesin projeleri, şartnameler ve diğer belgelerle birlikte, sözleşmenin imzalanması sırasında yükleniciye verilir.

Yapılan arazi ve zemin etütlerinin kesin projenin revize edilmesini gerektirdiği işler ile doğal afet sebebiyle ön veya kesin proje üzerinden ihale edilen işlerde uygulama projesinin idare tarafından hazırlanması veya hazırlatılması esas olup, bunlar, iş programına göre gerekli oldukları zamanlarda, ikişer takım olarak bir yazı ekinde yükleniciye teslim edilir.

Ancak, uygulama projelerinin yüklenici tarafından hazırlanması da istenebilir, bu durumda aşağıdaki esaslar geçerlidir:

Yüklenicinin yapacağı uygulama projeleri, hesaplar vb. sözleşme ve eklerinde belirtilen şartlara, idare tarafından kendisine verilen ön/kesin projelere, talimatlara, esaslara, fen ve sanat kurallarına uygun olarak iş programını aksatmayacak şekilde hazırlanır ve uygulamada gerekli görülecek tüm ölçüleri ve ayrıntıları kapsar. ...

İşlerin geçici kabulü yapıldıktan sonra, uygulama projeleri ister idarece verilmiş, ister yüklenici tarafından hazırlanarak idarece onaylanmış olsun, uygulama sırasında yapılmış değişiklikleri de içeren ve isin bitmiş durumunu gösteren nihai projeler (as-built drawings) yüklenici tarafından bedelsiz olarak hazırlanıp orijinalleri idareye teslim edilir.

Proje hizmeti için yükleniciye, ihale dokümanında öngörülmesi şartıyla birim fiyat üzerinden proje bedeli ödenir."

Hükmüne haizdir.

Kanalizasyon İnşaatları ... Özel Teknik Şartnamesi'nin Proje Hesap Açısı başlıklı 17. maddesinde;

“17.2- Bu işle ilgili kesin projeyi idare verecektir. İdare gerekli gördüğünde projede düzenleme, ilave çıkartma yapabilir veya yükleniciden yeni kesin proje, uygulama projesi veya tadilat projesi yapılmasını isteyebilir. Proje için herhangi bir bedel ödenmeyecektir. Projenin gerektirdiği ek imalatlara itiraz edilemez. Proje tasdikinde idarenin sebebiyet verdiği bir gecikme olursa bu süre, süre uzatımı olarak göz önüne alınabilir.”

Hükmü yer almaktadır.

Bu hükümlerden açıkça anlaşıldığı üzere; işlerin geçici kabulü yapıldıktan sonra, işin bitmiş durumunu gösteren nihai projeler (as-built drawings), yüklenici tarafından bedelsiz olarak hazırlanıp orijinaleri ile birlikte idareye teslim edilecektir. Ancak, uygulama projelerinin yüklenici tarafından hazırlanmasının istenilmesi halinde, bu projelerin sözleşme eki "*Uygulama Projesi Hazırlanmasına Ait Özel Teknik Şartname*" esaslarına göre hazırlanarak idaresince onaylanmasından sonra, uygulama proje hizmeti için yükleniciye, ihale dokümanında öngörülmesi şartıyla birim fiyat üzerinden proje bedeli ödeneceği belirtilmiştir.

“TBF.36-İşletme ve uygulama projesi yapımı” işinin, ihale dokümanı olan teklif birim fiyat cetvelinde yer aldığı, tarifinin bulunduğu, buna göre isteklilerce teklif birim fiyatı verilerek tutarının sözleşme bedeline dahil edildiği görülmektedir.

Y.İ.G.Ş., ... Özel Teknik Şartnamesine göre önceliği olan bir şartname olup bir biriyle çelişen durumlarda öncelik sıralaması gözetilerek, Y.İ.G.Ş hükümlerinin esas alınması gerekli olmaktadır.

IV-KARAR

Konu, önceki bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Nihai projelerin (as-built drawings) yapımı için bir proje bedelinin ödenemeyeceği,

Ancak, bu projelerin dışında ve bunlardan önce ayrıca, uygulama projelerinin yüklenici tarafından hazırlanmasının idaresince istenilmesi ve hazırlanan projelerin de onaylanmış olması durumunda ise, bu uygulama projelerine ait proje bedelinin ihale dokümanında öngörülen birim fiyat üzerinden ödenebileceği,

Hususlarının değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 17.04.2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu: Görüş istemi.
Karar No : 2012/16
Karar Tarihi : 04.04.2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... nın ... sayılı yazıları ile, ‘ ... betonarme prefabrikte depo inşaatı’nda, fiyat farkı verilip verilmeyeceği konusunda görüş istenilmektedir.

II-KONU

... nca, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek 05.01.2011 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan İş’te, 10.01.2011 tarihinde yapılan yer teslimine göre, işin bitim tarihinin 29.07.2011 olarak belirlendiği, ancak idare tarafından yapılması gereken, Kışla İmar Planının hazırlanması, Yapı Ruhsatıyesinin alınması v.b. işlemlerin zaman alması nedeniyle yapım işine devam edilemediği, bu işlemlerin 27.01.2012 tarihinde tamamlana bildiği ifade edilerek, bu gecikmeden dolayı yükleniciye verilen süre uzatımı nedeniyle fiyat farkı verilip verilmeyeceği hususunda görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu ilgi yazı ve ekleri ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

İşe ait sözleşmenin;

“Madde 18 - Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları

...

18.2. İdareden kaynaklanan nedenler

18.2.1. İdarenin, işin sözleşmesinde ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan sözleşmenin ifasına ilişkin yükümlülüklerini Yüklenicinin kusuru olmaksızın yerine getirmemesi (yer teslimi, projelerin onaylanması, iş programının onaylanması, ödenek yetersizliği gibi) ve bu sebeple sorumluluğu Yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi, bu durumun taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması ve Yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş olması halinde, işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre, işin bir kısmına veya tamamına ait süre en az gecikilen süre kadar uzatılır.

Madde 14 - Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları

... 14.2. Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak, mücbir sebepler veya İdarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12 inci maddesi uyarınca fiyat farkı ödenir. Bu durumda, fiyat farkı hesaplanırken temel indeks ve güncel indeks olarak Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo-2: Toptan Eşya Fiyatları İndeks Sayıları Tablosunun “Genel” satırındaki sayı esas alınır.

14.3. Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.”

Denilmektedir.

24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12 inci maddesinde;

“Fiyat Farkı Verilmesi Öngörülmeyen İşler

Madde 12- İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen işlerde, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu Esaslara göre fiyat farkı verilebilir.

Fiyat farkı hesabında temel indeks, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi; güncel indeks ise, hakediş düzenleme tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi ifade eder. Temel indeks ve güncel indeks olarak ise, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından aylık yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo- 2: Toptan Eşya Fiyatları İndeks Sayıları Tablosunun “Genel” satırındaki sayı esas alınır.”

Hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, yüklenicinin herhangi bir kusuru olmaksızın, idarenin kusurundan kaynaklanan nedenlerle işe süre uzatımı verilmesi halinde, bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan işlere belirtilen esaslar çerçevesinde fiyat farkı verilebileceği değerlendirilmektedir.

Yapım işlerinde bu tür sorunların yaşanmaması için, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun “İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar” başlıklı, 62- c) maddesinde belirtilen; “Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz.” Hükmünün göz önünde bulundurulması gerekli olmaktadır. Bu örnekte de görüldüğü üzere, sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen bir işin tamamının fiyat farkı verilebilir hale dönüşmesi gibi bir durumla karşı karşıya kalınmaktadır. Bu hususun idaresince ayrıca değerlendirilmesinde fayda mülhaza edilmektedir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Söz konusu yapım işinde, yüklenicinin herhangi bir kusuru olmaksızın, idarenin kusurundan kaynaklanan nedenlerle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için belirtilen esaslar çerçevesinde fiyat farkı verilebileceğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden 04.04.2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Görüş İstemi
Karar No : 2012/14
Karar Tarihi : 29/02/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... Deposu Yapımı” işi ile ilgili olarak görüş istemidir.

II – KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanun hükümlerine göre ihale edilerek 01/02/2010 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... Deposu Yapımı” işinin yürütülmesi sırasında, iş artışı kapsamında yaptırılan imalatlara fiyat farkı verilmesinde esas alınacak “İndeks Sayıları” hakkında yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

Yüklenicinin görüş ve talebi;

Sözleşmenin 14 üncü maddesinden doğan fiyat farkının hesaplanarak taraflarına ödenmesi taleplerinin, idaresince kesin hesapların yapımı sırasında dikkate alınmasının gerektiği, ancak kesin kabul yapıldıktan sonra yapı denetim görevlileri tarafından tanzim edilen yeni fiyat farkının idaresince onaylanmadığı, bu nedenle mağdur olduklarını belirterek konunun Kurulumuzca değerlendirilmesinin talep edildiğine,

İdarenin görüş ve değerlendirmesi;

Söz konusu işin ihaleden sonra idarelerince yerinin değiştirildiği, bu nedenle uygulama projelerinde değişiklik yapıldığı, proje değişikliğinde geçen süre ile artan ve azalan iş kalemlerine ait süre uzatımı verildiği, uzatılan süre dikkate alınarak revize iş programı yapıldığı, sözleşmesinde belirtildiği şekilde artan iş miktarları ve uzatılan süreye göre fiyat farkı verilebileceği, ancak yüklenicinin işin tamamına temel indeksler dikkate alınarak fiyat farkı verilmesini talep ettiği, bu hususun sözleşmesi ile 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslara uygun olmadığına,

İlişkin bulunmaktadır.

Bilindiği üzere,

İşe ait sözleşmenin “Fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları” başlıklı 14 üncü maddesinde;

14.2. Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak, mücbir sebepler veya İdarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, 24/12/2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12 nci maddesi uyarınca fiyat farkı ödenir. Bu durumda fiyat farkı hesaplanırken temel indeks ve güncel indeks olarak Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo- 2: Toptan Eşya Fiyatları İndeks Sayıları Tablosunun “Genel” satırındaki sayı esas alınır.

14.3. Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.” hükmü,

4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların, “Fiyat Farkı Verilmesi Öngörülmeyen İşler” başlıklı 12 nci maddesinde;

“İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmeyen işlerde, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu madde hükmüne işin idari şartname ve sözleşmesinde yer verilmiş olması şartıyla bu Esaslara göre fiyat farkı verilebilir.

Fiyat farkı hesabında temel indeks, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi; güncel indeks ise, hakediş düzenleme tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeksi ifade eder. Temel indeks ve güncel indeks olarak ise, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından aylık yayımlanan (1994=100) bazlı Tablo- 2: Toptan Eşya Fiyatları İndeks Sayıları Tablosunun “Genel” satırındaki sayı esas alınır.” hükmü,

Yer almaktadır.

Belirtilen hükümler birlikte dikkate alındığında;

Bahis konusu işe ait sözleşmede fiyat farkı verilmesinin öngörülmediği, ancak mücbir sebeplerle ya da idarenin kusuru sonucu süre uzatımı verilerek işin bitim tarihinin uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş gruplarına fiyat farkı verilmesi ön görülerek taahhüt altına alındığı ve tarafları bağladığı hususları açıktır.

Bu itibarla, bahis konusu işte, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu yükleniciye süre verilerek iş bitiminin uzatılması halinde, bu duruma göre yapılacak onaylı revize iş programına göre yalnız uzatılan süredeki iş kalemlerine, “4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların” Fiyat Farkı Verilmesi Öngörülmeyen İşler” başlıklı 12 nci maddesine uygun olmak kaydıyla fiyat farkı verilebileceği ve T₀ temel indeksinin de sözleşmesine göre tanzim olunan onaylı ilk iş programına göre işin bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeks alınmasının gerektiği açıktır.

IV – KARAR

Anahtar teslimi götürü bedel olarak ihale edilerek sözleşmeye bağlanan bahis konusu işle ilgili konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Bahis konusu işte, mücbir sebepler ya da idarenin kusuru sonucu yükleniciye süre verilerek iş bitiminin uzatılması halinde, bu duruma göre yapılacak onaylı revize iş programına göre yalnız uzatılan süredeki iş kalemlerine, “4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların” Fiyat Farkı Verilmesi Öngörülmeyen İşler” başlıklı 12 nci maddesine uygun olmak kaydıyla fiyat farkı verilebileceği ve T₀ temel indeksinin de sözleşmesine göre tanzim olunan onaylı ilk iş programına göre işin bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait indeks alınmasının değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden 29/02/2012 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Kilit Parke İmalatı
Karar No : 2012/10
Karar Tarihi : 25/01/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresi tarafından ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... İlköğretim Okulu 8 Derslikli Ek Bina İnşaatı” yapım işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanun hükümlerine göre ihale edilerek, 15/09/2010 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... İlköğretim Okulu 8 Derslikli Ek Bina İnşaatı” yapım işinin yürütülmesi sırasında yapılan kilit parke taşı kaplama imalatının, sözleşme bedeline dahil olup olmadığı konusunda yüklenici ile aralarında uyumsuzluk olduğu belirtilerek, konuya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, Yüksek Fen Kurulunda, gönderilen bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenmiştir.

İdaresi yazısı ve ekleri incelendiğinde;

İşin geçici kabulünün 15/07/2011 tarihinde ihtilafsız olarak yapıldığı ve 22/07/2011 tarihinde onaylandığı,

Geçici kabule kadar düzenlenen ara hakedişlerde, kilitli parke taşı kaplama imalatının ihaleye esas uygulama projesinde ve teklifinde yer almadığı bu nedenle de bedelinin taraflarına ödenmesi konusunda yüklenicinin hakedişlere bir itirazının olmadığı, geçici kabul tutanağında sözleşme bedelinin 812 000 TL olarak belirtildiği, bu durumda işte herhangi bir iş artışı olmadığı gözüküyor ve yüklenicinin buna bir itirazının bulunmadığı, başka bir ifadeyle geçici kabul tutanağına göre kilitli parke taşı imalatlarının sözleşme bedeline dahil olduğunun görüldüğü,

Ayrıca, sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin geçici hakediş raporları başlıklı 39 uncu maddesinin 4 üncü fıkrasının (e) bendinde “Yüklenicinin geçici hakedişlere itirazı olduğu takdirde, karşı görüşlerinin neler olduğunu ve dayandığı gerçekleri, idareye vereceği ve bir örneğini de hakediş raporuna ekleyeceği dilekçesinde açıklaması ve hakediş raporunun “idareye verilen ..... tarihli dilekçemde yazılı ihtirazı kayıtlı” cümlesini yazarak imzalaması gereklidir. Eğer yüklenicinin, hakediş raporunun imzalanmasından sonra tahakkuk işlemi yapılmaya kadar, yetkililer tarafından hakediş raporunda yapılabilecek düzeltmelere bir itirazı olursa hakedişin kendisine ödendiği tarihten başlamak üzere en çok on gün içinde bu itirazını dilekçe ile idareye bildirmek zorundadır. Yüklenici itirazlarını bu şekilde bildirmediği takdirde hakedişi olduğu gibi kabul etmiş sayılır.” hükmü yer almakta olup, bu madde hükmü gereği yüklenicinin geçici hakediş raporlarına bir itirazının olmadığı, dolayısıyla da hakedişleri olduğu gibi kabul etmiş sayılacağı,

Diğer taraftan, işin yapımı sırasında, kilitli parke taşı imalatlarının sözleşme ve ekleri gereği taahhütlerinde bulunmadığı, bu itibarla bu konuda nasıl hareket etmesi gerektiği hususunda yüklenicinin idaresinden bir talepte bulunmadığı ve idaresince de kendilerine bu konuda yazılı bir talimat verilmediği halde kilitli parke taşı imalatlarını yapmış olması hali dikkate alındığında, bu iş kalemlerinin yapımının sözleşme bedeline dahil olduğu konusunda yüklenicinin bir tereddüdünün bulunmadığının somut olarak gözüküyor,

Bunların yanısıra, idaresi yazısı ekinde yer alan CD deki ihaleye esas projelerden olan vaziyet planında, kilitli parke taşı imalatının yapılacağı mahallin ölçüleri ile birlikte belirtilmiş olduğu, her ne kadar kilitli parkenin kalınlığı belirtilmemiş ise de minimum parke kalınlığının 8 cm olduğu, yapılan kısmın da bu olduğu göz önünde bulundurulduğunda en asgari şartlardaki parke imalatının gerçekleştirildiği, dolayısıyla parke imalatı detaylarının belirtilmemiş olması halinin yüklenici için bir mağduriyet oluşturmadığı,

Hususları anlaşılmaktadır.

IV-KARAR

Konu ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Kilitli parke imalatı yapım bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu, bu nedenle bu imalata dayalı olarak sözleşme bedeli dışında ayrıca ilave bir bedel ödemesi yapılmasının uygun olmayacağına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden 25/01/2012 tarihinde yapılan toplantıda, katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Görüş talebi
Karar No : 2012/9
Karar Tarihi :01/02/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından ihale edilerek, birim fiyat sözleşmeye bağlanan “ ... *Lojmanların Mutfak Dolaplarının ve Temiz Su Tesisatlarının Yenilenmesi*” işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

İdaresinin, ... sayılı yazısında özetle; 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre, ihale edilerek, birim fiyat sözleşmeye bağlanan; “ ... *Lojmanların Mutfak Dolaplarının ve Temiz Su Tesisatlarının Yenilenmesi*” işinde, banyo ve tuvaletlerdeki seramik duvar kaplaması imalatları bünyesinde yapılan, bordür imalatı için, yükleniciye seramik duvar kaplaması birim fiyatı dışında, ayrıca bordür için bedel ödenip ödenmeyeceği konusunda, yüklenici ile aralarında uyumsuzluk olduğu belirtilerek, konu hakkındaki görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III-İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, aşağıda belirtilen şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

İdaresi yazısı ve eklerindeki tarafların görüş ve değerlendirmeleri özetlendiğinde;

Yüklenicinin görüş ve talebi; banyo ve tuvaletlerde yapılan, seramik duvar kaplaması imalatları içerisinde yer alan bordür imalatı bedelinin, 26.006/067A poz numaralı seramik kaplama imalatı birim fiyatına dâhil olmadığını, dolayısıyla bordür bedelinin ayrıca tespit edilmesi ve kendilerine ödenmesinin gerektiğine ilişkin bulunmaktadır.

İdarenin görüş ve değerlendirmesi; ihale dokümanı eki Teknik Şartnamenin 7 nci maddesinin (gg) fıkrası gereğince; “*Banyo ve Tuvalet Duvar Kaplaması için Fayans: Tesisat işleri tamamlandıktan sonra, banyo ve tuvalet duvarlarının tamamı mevcut kaplaması üzerine, mevcut kaplama sökülmeden tırtıklanarak seramik fayans ile kaplanacaktır. Yapılacak seramik fayans kaplama ile yapışmasını sağlayacak uygun seramik yapıştırıcı malzemeler kullanılarak yapıştırılacaktır. Seramik fayans kaplama 20x40 cm ebatlarında rölyef yüzeyli 1. Sınıf parlak malzemeden imal edilmiş TSE belgeli olacaktır. Yüklenici kullanacağı fayanslar için İdareye en az 7 farklı markaya ait katalogu örnek olarak sunacaktır. İdarece seçilecek renk ve desende seramik fayans döşenecektir. Duvar kaplamalarında bordür uygulaması yapılacaktır. Bordürler yatay uygulamalarda banyo ve tuvaletin 4 duvarını tamamen dolanacak şekilde, dikey uygulamalarda 2 sıra olacak şekilde yapılacaktır. Bordür kalınlığı ve deseni İdare tarafından seçilecektir.*” düzenlemesinin yer aldığı,

Ayrıca, sözleşmeye ekli Birim Fiyat Tarifleri dokümanında ve işin Birim Fiyat Teklif Cetvelinde; Seramik duvar kaplaması imalatında, bordür yapılacağına dair bir tanımla, ayrı bir bedel ödeneceğine ilişkin bir düzenleme ve birim fiyat bulunmadığı, teknik şartname gereğince, 26.006/067A poz numaralı seramik duvar kaplaması imalatı bünyesinde yapılması şart koşulan, bordür imalatı bedelinin, birim fiyatın teklif bedeline dâhil olması gerektiğinden dolayı, ayrıca bir bedel ödenmesinin uygun olmayacağı yönündedir.

Bu hususlardan sonra konunun incelenmesine geçilmiştir.

Bahis konusu iş kaleminin tarifi, sözleşmesi eki Birim Fiyat Tarifleri dokümanında, 26.006/067A 20x40 cm ebadında Rölyef Yüzeyli Her Renk ve Desende Seramik Duvar Karosu İle Fugalı Duvar ve Cephe Kaplaması Yapılması (Fayans ve Seramik Yapıştırıcısı İle): Mevcut ince sıva

veya benzeri düz satıh üzerine fayans ve seramik yapıştırıcısının sürülmesi ve özel tarak ile yivlendirilmesi 20x40 cm ebadında rölyef yüzeyli her renk ve desende seramik duvar karolarının duvar yüzeyine projesine uygun olarak minimum 3 mm derz araları bırakılarak kaplanması, derzlerin istenilen renkte derz dolgu malzemesi ile doldurulması, yüzeyin temizlenmesi işidir. (Bayındırlık Bakanlığına ait aynı poz numaralı birim fiyat tarifi ve analizdeki teknik esaslar dâhilinde gerçekleştirilecektir.) şeklinde tanımlanmış olup, gerek bu tanımın içinde ve gerekse, Bakanlığımızın ilgili birim fiyat analizinde bordürle ilgili bir rayiç ve ifade yer almamaktadır.

Belirtilen tarifiñ yanı sıra, ayrıca hangi girdilerin birim fiyatın bedeline dâhil olduğuna ilişkin, sözleşme eki teknik şartnamenin 1 inci maddesinde; “İş bu teknik şartname, aşağıda yazılı şartlar dâhilinde sözleşme konusu işlerin yapılmasını düzenlemek için yapılmıştır.” Denilmekte olup, 4 üncü maddesinde; “Hizmetin gerçekleşmesi için Yüklenici aşağıdaki kalemlerin satın alma bedeli içinde olacağını kabul edecektir.” İfadesiyle, 4 üncü maddenin (k) bendinde; “İşin yapılması ve tamamlanması için gerekli olup, projeler, detay projeler, çizimler ve/veya teknik şartnamelerde gösterilen veya ifade edilen bütün diğer işler, birleşik ve yardımcı işlere ilişkin tüm masraflar Yüklenici tarafından ödenecektir.” şeklinde düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemede vurgulanan; ihaleye esas projeler, detay projeler ve çizimler incelendiğinde, bunlarda bordür imalatı yapılmasının yer almadığı görülmektedir.

Bunların yanı sıra, sözleşme eki teknik şartnamenin 7 nci maddesi (gg) fıkrasında; “Tesisat işleri tamamlandıktan sonra, banyo ve tuvalet duvarlarının tamamı mevcut kaplaması üzerine, mevcut kaplama sökülmeden tırtıklanarak seramik fayans ile kaplanacaktır. Yapılacak seramik fayans kaplama alt katmanı ile yapışmasını sağlayacak uygun seramik yapıştırıcı malzemeler kullanılarak yapılacaktır. Seramik fayans kaplama 20x40 cm ebatlarında rölyef yüzeyli 1. Sınıf parlak malzemeden imal edilmiş TSE belgeli olacaktır. Yüklenici kullanacağı fayanslar için İdareye en az 7 farklı markaya ait katalogu örnek olarak sunacaktır. İdarece seçilecek renk ve desende seramik fayans dönecektir. Duvar kaplamalarında bordür uygulaması yapılacaktır. Bordürler yatay uygulamalarda banyo ve tuvaletin 4 duvarını tamamen dolanacak şekilde, dikey uygulamalarda her bir duvarda 2 sıra olacak şekilde yapılacaktır. Bordür kalınlığı ve deseni İdare tarafından seçilecektir.” hükmü mevcut ise de, bu durumun ihaleye esas proje ve birim fiyat tarifine yansıtılmaması halinin, ihtilafın kaynağını oluşturduğu hususu açıktır.

Diğer taraftan sözleşmenin 6 ncı maddesinde belirtildiği üzere; Yüklenicinin teklifini ihaleye esas proje ve buna ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak verdiği bilinen bir husustur.

Belirtilen tüm bu hususlar ile birlikte, bahis konusu seramik duvar kaplamaları kapsamında yapılan bordür imalatının, ihaleye esas projelerde ve birim fiyat tariflerinde yer almadığı da dikkate alındığında; bordür imalatlarının bedelinin 26.006/067A poz no’lu birim fiyatın bedeline dâhil olmadığı değerlendirilmektedir.

Bunların dışında, bu türlü ihtilaflarla karşılaşılması için, birim fiyat tariflerinde, ölçü şeklinin mutlaka belirtilmesinin gerekli olduğu ile, seramik kaplama miktarının hesabına bordür alanlarının dâhil edilmemesi gerektiği hususlarının hatırlatılmasında yarar görülmektedir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Bahis konusu bordür imalatı bedelinin 26.006/067A poz no’lu birim fiyatın bedeline dâhil olmadığı değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden,01 /02/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu :Fiyat Farkı
Karar No : 2012/6
Karar Tarihi : 01/02/2012

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Rektörlüğü tarafından ihale edilerek, 30.11.2010 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... *Araştırma ve Uygulama Hastanesi (400 Yatak 98.562 m²) İkmal İnşaatı İşİ*”nin fiyat farkı uygulamaları ile ilgili görüş talebidir.

II- KONU

... *Araştırma ve Uygulama Hastanesi (400 Yatak 98.562 m²) İkmal İnşaatı İşİ* ile ilgili olarak düzenlenen hakedişlerin sözleşmesine göre her ay yapılması gerekirken 2-3 ay aralıklarla düzenlendiği, İdaresince hakediş tarihleri arasındaki gün sayısının o hakediş tarihleri arasındaki ayların indeksi alınarak fiyat farkı uygulamasının enterpolasyon sistemi uygulanarak ödemesinin yapıldığı, ancak yüklenici firma ile bu konuda aralarında anlaşmazlık olduğu ifade edilerek, konu ile ilgili görüşümüz istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, aşağıda belirtilen şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

... Rektörlüğü tarafından gönderilen ... sayılı yazı ve eklerinde özetle;

“ ... *Araştırma ve Uygulama Hastanesi (400 Yatak 98.562 m²) İkmal İnşaatı İşİ*”nin 10.11.2010 tarihinde ihale edilerek 30.11.2010 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlandığı ve 01.12.2010 tarihinde yer teslimi yapılarak işe başlandığı,

Sözleşmesine göre hakediş raporlarının her ayın ilk beş iş günü içerisinde düzenlenmeyip daha uzun aralıklarla düzenlendiği,

Yüklenici firmanın iş programındaki aylara göre ayrılan ödenek dilimlerinin üzerinde imalat yaptığı,

İdaresince, hakediş tarihleri arasındaki gün sayısının o hakediş tarihleri arasındaki ayların indeksi alınarak fiyat farkı uygulamasının enterpolasyon sistemi uygulanarak hesaplamasının yapıldığı,

Yüklenici firma tarafından, hakedişlerin itirazı kayıtlı imzalandığı, fiyat farkının hiçbir yerde yazılı olmayan ve sözleşmeye aykırı keyfi bir metotla hesaplandığı ifade edilerek, fiyat farkı hesabının sözleşmeye uygun olarak hesaplanması talebiyle bu uygulamaya itirazda bulunduğu,

Belirtilerek fiyat farkı kararının nasıl uygulanacağı konusunda Kurulumuz görüşünün bildirilmesi talep edilmektedir.

İşe ait Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.)’nin “Geçici hakediş raporları” başlıklı 39 uncu maddesinde;

“... (4) *Hakediş raporlarının düzenlenmesinde aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır:*

a) *Geçici hakediş raporları yüklenicinin başvurusu üzerine, sözleşme veya eklerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça her ayın ilk beş işgünü içinde düzenlenir. ...*

e) *Yüklenicinin geçici hakedişlere itirazı olduğu takdirde, karşı görüşlerinin neler olduğunu ve dayandığı gerçekleri, idareye vereceği ve bir örneğini de hakediş raporuna ekleyeceği dilekçesinde açıklaması ve hakediş raporunun “idareye verilen .....tarihli dilekçemde yazılı ihtirazı kayıtlı” cümlesini yazarak imzalaması gereklidir. Eğer yüklenicinin, hakediş raporunun imzalanmasından sonra tahakkuk işlemi yapılmaya kadar, yetkililer tarafından hakediş raporunda yapılabilecek düzeltmelere bir itirazı olursa hakedişin kendisine ödendiği tarihten başlamak üzere en çok on gün içinde bu itirazını dilekçe ile idareye bildirmek zorundadır. Yüklenici itirazlarını bu şekilde bildirmediği takdirde hakedişi olduğu gibi kabul etmiş sayılır. ...” hükmü yer almaktadır.*

İdaresi yazısı ve ekleri incelendiğinde;

Hakediş raporlarının sözleşmesi gereği yüklenicinin başvurusu üzerine her ayın ilk beş işgünü içinde düzenlenmesi gerekirken, yüklenicinin 2 nci, 3 üncü ve 4 üncü hak edişlerin düzenlenmesi yönünde başvuruda bulunmadığı, dolayısıyla da hakedişin zamanında düzenlenmemesi halinin ihtilafi oluşturduğu,

Yüklenicinin geçici hakedişlere itirazı olduğu takdirde, karşı görüşlerinin neler olduğunu ve dayandığı gerçekleri, idareye vereceği ve bir örneğini de hakediş raporuna ekleyeceği dilekçesinde açıklaması ve hakediş raporunun “*idareye verilen .....tarihli dilekçemde yazılı ihtirazı kayıtlı*” cümlesini yazarak imzalaması gerekirken, hakedişleri “*fiyat farkına itirazım kaydıyla*” cümlesini yazarak imzaladığı ve hakediş raporlarına ekli herhangi bir dilekçesinin olmadığı, 24.05.2011 tarihli ve 33 sayılı dilekçesi ile 2 no.lu hak dışteki fiyat farkına sözlü itirazda bulunduğunu belirterek fiyat farkının sözleşmeye uygun olarak hesaplanmasını talep ettiği ancak, nasıl hesaplanması gerektiği hususunda bir görüş belirtilmediği, dolayısıyla hakediş yapıldığı ifade edilen ihtirazın sözleşmesine göre olması gereken nitelikte bir ihtirazı olmadığı,

Yüklenicinin diğer hakedişlerde idareye verilen ....../.../..... tarih ve ..... sayılı dilekçede yazılı ihtirazı kayıtlı hakedişleri imzaladığına ilişkin bir ihtirazının bulunmadığı ayrıca, yüklenicinin bahis konusu dilekçesine idaresince bir cevap verilip verilmediği hususunda idaresi yazısı ve eklerinde bir bilginin yer almadığı,

Hususları anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere, sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş.’nin Ataşmanlar ve ilgili diğer defterler başlıklı 28. maddesinin birinci paragrafında; “*İşyerlerinde, yapılan işlerin bütün ayrıntılarını günü gününe kayıt altına almak için, örneklerine göre şantiye günlük defteri, röleve ve ataşman defterleri, bunlarla ilgili belgeler yüklenici ile birlikte yapı denetim görevlisi tarafından tutulur. Yüklenici bu defterleri ve ilgili belgeleri imzalamak zorundadır. Bunlardan imzalı birer kopya yükleniciye verilir.*” hükmü mevcut olup, bu hüküm ile birlikte Kamu İhale Kurumunca, 4734 sayılı Kanun kapsamında ihale edilip sözleşmeye bağlanan yapım işlerinin denetim hizmetlerinin yürütülmesi sırasında “*Bayındırlık İşleri Kontrol Yönetmeliği*”nin 4735 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatına aykırı olmayan hükümlerinin idareler tarafından uygulanması prensip olarak benimsenmiş olduğu dikkate alındığında, yapılan işlerin bütün ayrıntılarını günü gününe kayıt altına almak için yapı denetim görevlisi ile yüklenicinin müştereken şantiye defteri, röleve, ataşman, tutanak ve yeşil defterler düzenlenmek zorunda bulunduğu hususu açıktır.

İşin yürütülmesi sırasında tarafların sözleşme ve eklerinde yer alan görev, sorumluluk ve yükümlülüklerini yerine getirmelerinin taahhüdün gereği olduğu, buradan hareketle bu işte de tarafların belirtilen kayıtları ve defterleri tutma görevini yerine getirmiş olmaları gerektiği durumu dikkate alındığında, imalatların fiilen yapıldığı tarihler ile bu tarihlere göre yapılan işlerin bedellerini belirleme imkanı da mevcut bulunmaktadır.

4 - KARAR

Konu, ön bölümde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

a) İşin yapımı sürecinde, tutulması gerekli olan şantiye günlük defteri, röleve ve ataşman defterlerini, tutanak vb. gibi belgelerden imalatların fiilen yapıldığı tarihler ile bu tarihlere göre bedellerini belirleme imkanının bulunduğu,

b) Fiyat farkı konusunda ise, sözleşmesinin “fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması şartları” başlıklı 14 üncü maddesinde ön görülen usul ve esaslar doğrultusunda uygulama yapılmasının gerekli bulunduğu,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden, 01/02/2012 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2011/38
Karar Tarihi : 30/11/2011

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan " ... Kapalı Pazaryeri Yapım İş'i" ile ilgili görüş talebidir.

II- KONU

İdaresi, ... sayılı yazısında özetle; İşe ait sözleşmenin 23 üncü maddesi teknik personel bulundurması bölümünde yer alan, çelik imalat formenine ait teknik personel taahhütnamesini, Yüklenici İdareye vermediği için, hak edişinden ceza kesintisi yaptıklarını. Ancak Yüklenicinin çelik imalat formeni diye ne bir diploma, ne de meslek odası kayıt belgesi bulunmadığından dolayı böyle bir taahhütnameyi İdareye veremediklerini. Bu nedenle ceza kesintisinin uygulanamayacağını ifadesi üzerine, tereddüde düşüldüğü belirtilerek, konu hakkında görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatları çerçevesinde, aşağıda belirtilen şekilde inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Sözleşmenin 23 üncü maddesinde;

"23.1 Yüklenici, 23.3 maddesi uyarınca, bildirdiği teknik personelin, onaylandığının kendisine bildirildiği tarihten itibaren, aşağıda ad ve unvanları belirtilen teknik personeli işyerinde devamlı olarak bulundurmak zorundadır.

Adet Pozisyonu, Mesleki Unvanı, Mesleki Özellikleri

1 İnşaat Mühendisi

1 Makine Mühendisi

1 Çelik İmalat Formeni

3 Sertifikalı Kaynakçı

23.2 Yüklenici, yukarıda adet ve mesleki unvanı belirtilen teknik personeli iş başında bulundurmadığı takdirde; mesleki unvan için TL/Gün. Mühendis bulunmaması halinde günlük 250.-TL. Çelik imalat formeni ve sertifikalı kaynakçı bulunmaması halinde günlük 150.-TL ceza müteakiben düzenlenecek ilk hakedişinden kesilir.

23.3 Yüklenici, yukarıda belirtilen teknik personelin isimleri ile belgelerini (diploma, meslek odası kayıt belgesi, noterden alınan taahhütname) teknik personel bildirimini birlikte yer tesliminin yapıldığı tarihten itibaren beş gün içerisinde İdareye bildirmek zorundadır. İdare, bu personel hakkında gerekli incelemeyi yaptıktan sonra, kabul edip etmediğini on gün içinde Yükleniciye bildirir. İdare tarafından bu süre içerisinde herhangi bir bildirim yapılmadığı takdirde teknik personel bildirimindeki teknik personel kabul edilmiş sayılır.

Yüklenici tarafından bildirilen teknik personelin İdare tarafından kabul edilmemesi halinde, kabul edilmeyen teknik personel yerine yeni bir teknik personel bildirilmesi için Yükleniciye beş gün süre verilir. Yüklenici, verilen süre içerisinde, yeni bir teknik personel bildirmeye mecburdur. Aksi halde, teknik personel için yukarıda öngörülen günlük cezalar uygulanır.

23.5 Yukarıda öngörülen teknik personelin iş başında bulundurulmaması durumunda İdare öngörülen teknik personel iş başına getirilene kadar, herhangi bir ihtaraya gerek kalmaksızın işi durdurabilir."

Hükmü yer almaktadır.

İşe ait sözleşmenin 23 üncü maddesi 23.3 bendinde; Teknik personele ait diploma, meslek odası kayıt belgesi ile noterden alınacak taahhütnamelerden bahsedilmektedir. Yapılan araştırma neticesi; sözleşmede istenilen çelik imalat formeni adı ile ne bir meslek unvanına ve diplomaya, ne de ilgili meslek odasına rastlanılamamıştır. Dolayısı ile olmayan bir meslek unvanı için Noterler tarafından geçerli taahhütname düzenlenemeyeceği tabidir.

Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmenin 23 üncü maddesi 23.1 bendinde, istenilen teknik personellerin; Adet, Pozisyon, Meslek Unvanı ve Meslek Özellikleri belirtilmek suretiyle tertiplenmesinin gerektiği, teknik personel olarak da yürürlükteki yasal mevzuatta, teknik personel sayılan meslek unvanlarının bulunmasının icap ettiği halde, bu hususlara uyulmadığı belirlenmiştir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Yapım işlerine ait tip sözleşmenin 23.1 bendine uygun olarak, istenilen teknik personelin düzenlenmediği, sözleşmenin 23 üncü maddesinde teknik personel olarak taahhütnamesi istenilen çelik imalat formeninin bir mesleki unvan olmadığı, diplomasının ve ilgili meslek odasının bulunmadığı, dolayısı ile olmayan bir mesleki unvan ile noterden taahhütname istenilemeyeceğine, Bu nedenle çelik imalat formeni adı ile taahhütname verilemediğinden dolayı, ceza kesintisi yapılmasının uygun olamayacağının mütalaa edildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16'ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 30/11/2011 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş İstemi
Karar No : 2011/24
Karar Tarihi : 22/09/2011

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... yaptırılmakta olan ... Atıksu Arıtma Tesisi 1. Kademe İnşaatı İşi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

... sayılı yazılarında özetle; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre 03.08.2009 tarihinde ihale edilerek 08.12.2009 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan, bahis konusu işin ihalesinde; isteklilere, ihale dokümanları arasında, dere ıslahı için "L=400 m Baks Menfez" başlığı altında analiz girdilerine esas miktarları da içeren, teklif fiyat ve tutarları yazılacak şekilde analiz formatı verildiği; uygulama projesinde ise, 2+260 Km ile 1+920 Km arasında menfez imalatı yapılacağıın söz konusu olduğu ve menfez uzunluğunun 340 mt'ye karşılık geldiği, bu nedenle, aradaki 60 mt uzunluğunda menfez imalatı bedelinin ödemesinin yapılmadığı, yüklenicinin itirazı üzerine idarede tereddüt hasıl olduğundan bahisle, bu hususta Kurulumuz görüşünün bildirilmesi istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, Kurulumuzda gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşme Türleri" başlıklı 6 ncı maddesinde;

"a) Yapım işlerinde; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme,

...

c) Yapım işlerinde; ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine, mal veya hizmet alımı işlerinde ise işin ayrıntılı özelliklerine dayalı olarak; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme,

... Düzenlenir. ..."

Hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden düzenlenen anahtar teslimi götürü bedel sözleşmenin, birim fiyat sözleşme gibi yorumlanamayacağı, bu mahiyette uygulama yapılamayacağı ve buna yönelik olarak da ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde düzenleme yapılamayacağı hususları açıktır.

İşe ait İdari Şartname'nin "İhaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri" başlıklı 7 nci maddesinde;

"7.1. İsteklilerin ihaleye katılabilmesi için aşağıda sayılan belgeleri teklifleri kapsamında sunmaları gerekir. ...

ğ) Teklif bedelini oluşturan iş kalemleri ve/veya iş gruplarına ait miktarlar ve bunlara ait birim fiyatlar ile bu fiyatlara ilişkin İdarenin tanımladığı yapım şartlarına uygun analizler ve teklif bedelini gösteren hesap cetveli...” hükmü ile,

Sözleşmesi eki “Genel Hükümler, Ödeme ve Ölçüm Esasları”nın “Genel Hükümler” başlığının 17 nci maddesinde;

“Teklif Cetvelindeki her iş kaleminin ve iş grubunun karşısına miktar, teklif fiyat ve tutar yazılacaktır. Yüklenici’nin bir miktar, fiyat ya da tutar belirtmediği İş Kaleminin veya iş grubun maliyetinin, Teklif Cetvelindeki diğer miktar, teklif fiyat ve tutarların kapsamında olduğu kabul edilecektir.” hükmü,

Yer almaktadır.

Ayrıca, 22.08.2009 tarih ve 27327 sayılı ile 20.08.2011 tarih ve 28031 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğlerinde; idarelerce, ihale dokümanları arasında isteklilere (Ek-Y.2)’de yer alan örneğe uygun analiz formatının verilmesi, isteklilerin sunacakları analizlerin de verilen bu formata uygun olması gerektiği ifade edilmekte olup, bu analiz formatı incelendiğinde, sadece girdi cinslerinin belirlendiği, analiz girdilerine ilişkin miktarların ve tutarların ise istekliler tarafından doldurulmasının gerektiği belirtilmektedir.

İdarece ihale dokümanları arasında isteklilere verilen ve buna göre tekliflerini oluşturmaları istenilen analizlerde girdilere esas miktarların da yer aldığı ayrıca, analiz dip notlarında da “Analiz formatındaki birim, miktar ve imalat kalemlerinde değişiklik yapılamaz.” şartına yer verildiği görülmektedir. Bu şekilde bir analiz formatının ihale dokümanları içerisinde verilmiş olmasının yukarıda belirtilen hususlarla örtüşmediği açıktır.

Diğer taraftan, ihale dokümanları arasında yer alan İdari Şartnamenin “Teklif mektubunun şekli ve içeriği” başlıklı 23 üncü maddesinde;

“23.1. Teklif mektupları, ekteki form örneğine uygun şekilde yazılı ve imzalı olarak sunulur.

23.2. Teklif mektubunda;

a) İhale dokümanının tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi,

b) Teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak açıkça yazılması,

c) Kazıntı, silinti, düzeltme bulunmaması,

ç) Türk vatandaşı gerçek kişilerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının, Türkiye’de faaliyet gösteren tüzel kişilerin ise vergi kimlik numarasının belirtilmesi,

d) Teklif mektubunun ad, soyad veya ticaret unvanı yazılmak suretiyle yetkili kişilerce imzalanmış olması,

zorunludur.

23.3. İş ortaklığı olarak teklif veren isteklilerin teklif mektuplarının, ortakların tamamı tarafından veya yetki verdikleri kişiler tarafından imzalanması gerekir.

23.4. Konsorsiyum olarak teklif veren isteklinin teklif mektubunda, konsorsiyum ortaklarının işin uzmanlık gerektiren kısımları için teklif ettikleri bedeller ayrı ayrı yazılacaktır. Konsorsiyum ortakları birden fazla kısma da teklif verebilir. Konsorsiyum ortaklarının işin uzmanlık gerektiren kısımları için teklif ettikleri bedellerin toplamı, konsorsiyumun toplam teklif bedelini oluşturacaktır.”

Hükmü yer almakta olup, bu hükme göre isteklilerin gerek teklif mektubunda ve gerekse diğer ihale dokümanlarında her hangi bir değişiklik yapma imkanlarının söz konusu olmadığı, dolayısı ile tekliflerini ihale dokümanlarına uygun olarak vermekle yükümlü buldukları hususu dikkate alındığında, idare tarafından ihale dokümanları ile birlikte verilen analiz formatındaki miktarlara dayalı olarak isteklilere bir yükümlülük ve sorumluluk yüklenemeyeceği değerlendirilmektedir.

İşe ait Sözleşme’nin “Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ... .. toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır.” hükmü mevcut olup, yüklenici teklifinin bu hükme dayalı olarak verildiği ve bu husus ayrıca sözleşme ile de taahhüt edilmiş bulunmaktadır.

Bunların yanı sıra, geçici hak ediş raporlarına ilişkin ödeme esaslarının yer aldığı, Sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 39 uncu maddesinin 2 nci paragrafında da; *“Anahtar teslimi götürü bedel esasına göre yapılan işlerin bedelleri, ihale dokümanında öngörülen ilerleme yüzdeleri üzerinden sözleşmesinde ve eklerinde yazılı esaslara göre ödenir.”* Hükmü mevcut bulunmaktadır.

Belirtilen tüm bu hususlar birlikte göz önünde tutularak yapılan değerlendirmede; uygulama sırasında ihale dokümanı ile sözleşmesi ekinde yer alan ve işin yapımı sırasında bir tadilata uğramadığı belirtilen kutu menfez imalatına ait uygulama projeleri de dahil olmak üzere ihaleye esas tüm uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine uygun olarak yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelde; kutu menfeze ait uygulama projesine dayalı olarak bir değişiklik yapılmasının uygun olmayacağı görüşüne varılmıştır.

IV-KARAR

Konu ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre; uygulama sırasında ihale dokümanı ile sözleşmesi ekinde yer alan ve işin yapımı sırasında bir tadilata uğramadığı belirtilen kutu menfez imalatına ait uygulama projeleri de dahil olmak üzere ihaleye esas tüm uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine uygun olarak yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelde; kutu menfeze ait uygulama projesine dayalı olarak bir değişiklik yapılmasının uygun olmayacağının değerlendirildiğine,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16/a maddesine istinaden, 22/09/2011 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Anlaşmazlık (Yapım)
Karar No : 2011/18
Karar Tarihi : 08/08/2011

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresi Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü yatırım programında bulunan ... Yapım işinin, 15.12.2009 tarihinde ihalesinin gerçekleştirilerek 14.05.2010 tarihinde yüklenici ile sözleşmesinin imzalandığı ve 15.06.2010 tarihinde işe başlanıldığı, betonarme yangın su deposunun yapımı konusunda ortaya çıkan anlaşmazlıkla ilgili olarak uygulamaya esas görüşümüzün bildirilmesi talebidir.

II- KONU

... İl Özel İdaresi tarafından yaptırılan ... Yapımı işinde; mimari uygulama projesinde bodrum kat planında su deposunun planlandığı, mekanik tesisat elemanları Ek Özel Şartnamesinde su deposu bağlantısına ilişkin detayların açıklandığı, ancak yüklenicinin ihale dokümanı içerisinde betonarme su deposuna ait sistem detayları ve kesitlerinin bulunmadığını bu nedenle ilave iş olduğunu belirttiği, inceleme ve değerlendirme sonucu idarenizce betonarme su deposu yerine paslanmaz çelik su deposu yapılmasına karar verildiği, bahis konusu çelik su deposu için tespit edilen yeni birim fiyatın 2011 yılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Birim fiyatları dikkate alınarak bu işlemin uygulama ayındaki fiyat farkı katsayısına bölünmek suretiyle sözleşme fiyatına dönüştürülerek, toplam iş tutarına dahil edilmek suretiyle fiyat farkına tabi tutulacağını yükleniciye bildirildiği, yüklenicinin bu uygulamayı kabul etmediğinden bahisle;

Betonarme yangın su deposunun sözleşme kapsamında olup olmadığı, betonarme su deposu yerine paslanmaz çelik su deposu yaptırılması halinde bedelinin, sözleşme yılı mı (2009) yoksa uygulama yılı mı (2011) esas alınarak belirleneceği, betonarme su deposu keşfinin paslanmaz çelik su deposu fiyatıyla mukayesesi yapılmalı ise fiyatlandırmanın ne şekilde tesis edilmesi gerektiği hususlarında tereddüde düşülmesi nedeniyle, görüşümüz talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, Yüksek Fen Kurulunda iletilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmiştir.

İşe ait sözleşmenin, ‘Sözleşmenin Türü ve Bedeli’ başlıklı 6. maddesinde, “Bu sözleşme, ihale dokümanlarında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.” hükmü mevcut bulunmaktadır.

Ayrıca, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde; Uygulama projesi : “Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ... ifade eder.” olarak tanımlanmış olup, işe ait uygulama projesinde, yapılacak işlerle ilgili her türlü ayrıntının yer alması gerektiği hususu açıktır.

Anahtar teslim götürü bedel işlerde, öncelikle; uygulama projelerindeki imalat detaylarından hareketle yapım şartları belirlenmekte, metrajlar tespit edilmekte ve bu tespitler mahal listelerine aktarılmaktadır. Mahal listelerinin dayanağı uygulama projeleri olmakta, yüklenicilerin tekliflerini de buna dayalı olarak verdikleri kabul edilmektedir.

Dolayısıyla, anahtar teslimi sözleşmeye bağlanan bir iş kapsamında yapılması öngörülen bir imalatın, ihale dokümanlarından olan uygulama projesinde, mahal listesinde veya varsa teknik şartnamesinde ayrı ayrı birbirleriyle çelişmeden, detayları ve yapım şartlarıyla birlikte açık olarak yer alması, öncelikle istenilen bir husustur. Ancak bir imalata, özellikle sözleşmesi eki uygulama projesinde detaylarıyla yer verilmiş olması hali, o imalatın sözleşme kapsamı dahilinde olduğunun kabulünü gerekli kılmaktadır.

İşe ait mimari uygulama projesi bodrum kat planında betonarme su deposunun hacmi ve yüksekliğine ilişkin detaylar yer almakla birlikte mekanik projeleri sıhhi ve yangın tesisatı akış şeması ve ayrıca mekanik tesisat elemanları Ek Özel Şartnamesinde de su deposu bağlantısına ilişkin gerekli teknik

detayların da bulunduğu görülmektedir. Her ne kadar su deposuna ait detaylarda betonarme teçhizat bulunmamakta ise de, uygulama projesinde bahse konu su deposu için "betonarme" olarak yapılacağı, bu nedenle detaylarda, teçhizatın gösterilme eksikliğinin esas itibariyle tereddüt oluşturacak nitelikte olmadığı dolayısıyla gerekli teçhizatın sözleşmenin götürü bedeli içerisinde yaptırılmasının uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİĞŞ) 'Projelerin Uygulanması' başlıklı 12 nci Maddesinde, " (4) İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje v.b. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir. Yüklenici, işlerin devamı sırasında gerekli görülecek bu değişikliklere uygun olarak işe devam etmek zorundadır. Proje değişiklikleri, ilk projeye göre hazırlanmış malzemenin terk edilmesini veya değiştirilmesini veya başka yerde kullanılmasını gerektirirse, bu yüzden doğacak fazla işçilik ve giderleri idare yükleniciye öder. Proje değişiklikleri işin süresini etkileyecek nitelikte ise yüklenicinin bu husustaki süre talebi de idare tarafından dikkate alınır." hükmü mevcuttur.

Bu hüküme belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedellerinin, yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenmesine ilişkin YİĞŞ'nin sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti başlıklı 22 nci maddesinde yeni birim fiyatın nasıl tespit edileceği açıklanmıştır.

Sözleşmesi ve ekleri hükümlerine göre yeni birim fiyat yapılmasının ortaya çıkması durumunda bu fiyatların, YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda tespit edilmesi, sözleşmesine göre fiyat farkı verilmesi öngörüldüğünden, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslara İlişkin Bakanlar Kurulu Kararının 7 nci maddesinin (h) bendi hükümlerinin kıyasen uygulanarak, hazırlandığı uygulama ayının rayiçlerine ve şartlarına göre tespit edilecek yeni birim fiyatın, uygulama ayı fiyat farkı katsayısına (Pn) bölünerek bulunan fiyatının, iş kaleminin miktarı ile çarpılması ve bulunan tutarın hakedişteki sözleşme birim fiyatları ile yapılan işler sütununa dahil edilerek yeni iş kaleminin sözleşme bazında bedelinin yükleniciye ödenmesi ve bu iş kalemine ait fiyat farkının ise, uygulama ayının indeksleri üzerinden hesaplanarak bulunması gerekli olmaktadır.

Proje değişikliği nedeniyle yapılmasından vazgeçilen iş kalemlerine ait birim fiyatlarının da, YİĞŞ'nin bahse konu madde hükümlerinin kıyasen uygulanması suretiyle tespit edilmesi ve gerekli kesinti işleminin de tespit edilen bu fiyatlara göre yapılması uygun olacaktır.

IV- KARAR

Konu, yukarıda belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;
Betonarme yangın su deposunun sözleşme kapsamında olduğuna,

Sözleşmesi ve ekleri hükümlerine göre gerçekleşecek proje değişikliği sonucu sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin yeni fiyatların YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda tespit edilmesi, işe ait sözleşmede fiyat farkı verilmesi öngörüldüğünden, Bakanlar Kurulu Kararının 7 nci maddesinin (h) bendi hükümlerinin kıyasen uygulanarak, hazırlandığı uygulama ayının rayiçlerine ve şartlarına göre tespit edilecek yeni birim fiyatın, uygulama ayı fiyat farkı katsayısına (Pn) bölünerek bulunan fiyatının, iş kaleminin miktarı ile çarpılması ve bulunan tutarın hakedişteki sözleşme birim fiyatları ile yapılan işler sütununa dahil edilerek yeni iş kaleminin sözleşme bazında bedeli ile bu iş kalemine ait fiyat farkının, uygulama ayının indeksleri üzerinden hesaplanarak yükleniciye ödenmesine,

Proje değişikliği nedeniyle yapılmasından vazgeçilen iş kalemlerine ait birim fiyatların da, YİĞŞ'nin 22 nci maddesi hükümlerinin kıyasen uygulanması suretiyle tespit edilmesi ve gerekli kesinti işleminin tespit edilen bu fiyatlara göre yapılmasına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 08.08.2011 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Karar Konusu : Görüş talebi
Karar No : 2011/16
Karar Tarihi : 08/08/2011

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... ihale edilen ve yapımı devam eden ... İstasyonları arası ikmal inşaatı işine ait O.G. Enerji hatlarının askıya alınması ödemeleriyle ilgili olarak görüş talep edilmektedir.

II- KONU

... sayılı yazısı ile; ... Belediye Başkanlığı'na ihale edilerek 17.08.2010 tarihinde 41.001.858,29 TL götürü bedel + 2.822.020,75 TL teklif birim fiyatlı işler olmak üzere toplam 43.823.879,04 TL üzerinden sözleşmeye bağlanan ... İstasyonları arası ikmal inşaatı işinde ... Belediye Başkanlığı ile Yüklenici ... arasında O.G. Enerji hatlarının askıya alınması işine ait özel A.11 pozuyla ilgili olarak hakediş ödemelerinde anlaşmazlığa düşüldüğü ve anlaşmazlık tutanağı tanzim edildiği belirtilerek Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22. maddesine istinaden konu hakkında görüşümüz istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, ilgili yazı ve ekleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmiştir.

Sözleşme eki teklif cetvelinde “*Özel A.11- O.G. Enerji Hatlarının Askıya Alınması pozu;*

Tarifi : İnşaat alanında bulunan, başka bir güzergaha deplasmanı mümkün olmayan, toprak zemine döşenmiş ve çalışmakta olan bir veya birden fazla kablunun (PVC veya pik boru içinde olduğu gibi); ezilme, gerilme, kopma gibi risklere karşı her türlü taşıyıcı konstrüksiyon kullanılarak güvenli bir şekilde askıya alınacak, inşaat süresince aralıklı olarak sarkma ve gerilmeler kontrol edilerek gerekirse düzeltmeler yapılacaktır.

*Ödeme : Uygulama projesinden ölçülecek metre cinsinden askıya alınan kablo uzunluğu üzerinden yapılacaktır.”*olarak yer almaktadır.

Yüklenici firma, İşin müşavirine, Özel A.11 poz nolu “*O.G. enerji hatlarının askıya alınması*” birim fiyat tarifinin ödeme esasları kısmında belirtilen “*Uygulama projesinden ölçülecek metre cinsinden askıya alınan kablo uzunluğu üzerinden yapılacaktır*” ibaresinin hiçe sayılarak aynı yerden kaç kablo askıya alınırsa alınsın tek bir kablo askıya alınmış gibi bir ödeme yapılmasının kabul edilebilir olmadığını yazı ile belirterek ödemenin askıya alınan her kablunun metresinin ölçülerek yapılmasını talep etmiş, bunun üzerine,

Müşavirin cevabi yazısında Özel A.11 poz nolu “*O.G. Enerji hatlarının askıya alınması*” imalatlarındaki tarifin son derece net olduğunu, ödeme esasları bölümünde ise “*uygulama projesinden ölçülecek metre cinsinden askıya alınan kablo üzerinden yapılacağından söz edildiğini,yani askıya alınan kabloların toplam boyundan ödenmesine yönelik herhangi bir not olmadığını, işin tarifinde de söz edildiği üzere bir veya birden fazla kablunun olduğu gibi askıya alınmasından askıya alınan kablo boyunun tek kablo boyu ifadesi olduğu anlaşıldığını ve “uygulama projesinden ölçülecek metre cinsinden askıya alınan kablo uzunluğu üzerinden yapılacaktır” şeklinde olması gerektiğini, ifadelerden de bunun anlaşıldığını ve söz konusu poz tarifinde “tek” kelimesinin sehven yer almadığını belirterek Özel A.11 poz nolu O.G Enerji hatlarının askıya alınması imalatlarındaki İdarece yapılan ödemenin, yapılan uygulamaya göre ölçülecek metre cinsinden askıya alınan tek kablo uzunluğu üzerinden alınmasının doğru bir uygulama olacağı, görüşünde olduklarını belirtmiştir.*

Çeşitli kesit ve adetlerdeki Orta Gerilim enerji kabloların askıya alınması ile ilgili olarak yapım sırasında tutulan ataşmanlarda kablo adetleri, kablo kesitleri, kablo cinsleri, gergi teli uzunlukları ve askı boyları verilmiş olup askıya alınan kabloların grup olarak uzunluğunun yaklaşık olarak 300 mt civarında olduğu, yükleniciye ait birim fiyat teklif cetvelinin 11. sırasında yer alan Özel A.11 pozunda; söz konusu O.G. Enerji hatlarının grup halinde askıya alınması için 300 metre uzunluk tespit edilmiş ve analizi yapılarak teklif fiyatının oluşturulmuş olduğu görülmektedir.

Teklif Birim fiyatta, inşaat alanında bulunan başka bir güzergaha deplasmanı mümkün olmayan, toprak zemine döşenmiş ve çalışmakta olan bir veya birden fazla kablonun güvenli bir şekilde askıya alınacağı tarif edilmekte ve teklif ekindeki miktar ile ataşmandaki askı boyu toplam miktarı bu tarifi doğrulamaktadır.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Yükleniciye ait birim fiyat teklif cetvelinin 11. sırasında yer alan Özel A.11 pozunda; söz konusu O.G. Enerji hatlarının grup halinde askıya alınması için 300 metre uzunluk tespit edildiği ve analizi yapılarak teklif fiyatı oluşturulduğu,

Özel A.11 pozu adının O.G. Enerji hatlarının askıya alınması olduğu ve enerji hat(lar)ın ibaresinden poz tarifine uygun şekilde bir veya birden fazla kablonun anlaşılması gerektiği,

Yapım sırasında tutulan ataşmanlarda kablo adetleri, kablo kesitleri, kablo cinsleri, gergi teli uzunlukları ve askı boylarının verildiği, askıya alınan kabloların grup olarak uzunluğunun yaklaşık olarak 300 m olarak tespit edildiği, birim fiyat teklif cetvelindeki miktar ile ataşmandaki miktarların birbirleriyle çelişmediği,

hususları göz önüne alındığında;

Ödemelerin, her kablo uzunluğu üzerinden değil fiilen yapılan taşıyıcı konstrüksiyon askı uzunluğu esas alınmak suretiyle yapılmasının uygun olacağına,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16'ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendine istinaden, 08.08.2011 tarihinde yapılan toplantıda katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Fiyat Anlaşmazlığı
Karar No : 2011/3
Karar Tarihi : 02/02/2011

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek birim fiyat sözleşmeye bağlanan “ ... Çevre Yolu Toprak Tesviye, Sanat Yapıları ve Üst Yapı İşleri” yapım işi ile ilgili olarak ortaya çıkan fiyat anlaşmazlığı üzerine uygulamaya ilişkin görüşümüzün bildirilmesi istemine ilişkindir.

II- KONU

... nün ... sayılı yazısında özetle; “ ... Çevre Yolu Toprak Tesviye, Sanat Yapıları ve Üst Yapı İşleri” yapım işinin 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 29.08.2007 tarihinde birim fiyat sözleşmeye bağlandığı,

Daha sonra, projenin revize edilme zorunluluğunun ortaya çıktığını ve revize edilen proje kapsamında “1- Poz no: Özel-3: Poliropilen Örgülü Geotekstil Donatı Malzemesi Temini ve Yerine Döşenmesi 40/40 kn/m² (İşçilik Dahil), 2- Poz no: Özel-4: Poliropilen Örgülü Geotekstil Donatı Malzemesi Temini ve Yerine Döşenmesi 60/60 kn/m² (İşçilik Dahil)”, 3- Poz no: Özel-5:Geotekstil Donatılı Duvar Yapılması İçin Fugalı Beton Blok Temini (İşçilik Dahil) imalat kalemlerinin yaptırılması gereğinin ortaya çıktığını, ancak, sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde fiyatları bulunmaması nedeniyle bu imalatlara ait birim fiyatlarının hazırlanmasının icap ettiğini ve yüklenici ile müşterek hazırlanması sırasında aralarında uyumsuzluğun oluşması üzerine “anlaşmazlık tutanağı”nın düzenlendiği vurgulanarak görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu Kurulumuzca, gönderilen bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenmiştir.

İdaresi tarafından yapılması zorunlu görülen 3 kalem imalata ait yeni birim fiyatlar, idaresinde veya diğer idarelerde bulunmaması üzerine, Ticaret ve Sanayi Odası onaylanmış yerel rayiçler dikkate alınarak fiyat analizlerinin hazırlandığı, Yapım İşleri Genel şartnamesi 23. madde kapsamında, yüklenicinin birim fiyatların tespitinde kullanarak teklifinin ekinde idareye verdiği ve yeni iş kalemi ile benzerlik gösteren iş kalemine ait analizlerle kıyaslama yapıldığı, buna göre ihale aşamasında hazırlanan yaklaşık maliyet cetvelinde bulunan 7510/1A poz nolu prekast beton cephe panelleri yapılması ve montajı iş kalemi idaresince benzer iş olarak değerlendirildiği, 7510/1A poz nolu birim fiyatın keşif bedeli ile yüklenicinin teklif ettiği bedel oranlanarak bulunan bir oranda tenzilat uygulanarak yeni birim fiyatların tespit edildiği, bunun üzerine yüklenicinin yeni birim fiyatların belirtilen şekilde tenzilat tabi tutulamayacağını belirterek fiyatlara itiraz etmesi üzerine anlaşmazlık tutanağının düzenlendiği idaresi yazısından anlaşılmaktadır.

Bahis konusu işin ihale edildiği tarihte yürürlükte bulunan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği (Y.İ.İ.U.Y.)’nin istenecek belgeler başlıklı 34’üncü maddesinde; “Ayrıca, aşırı düşük tekliflerin değerlendirilmesinde ve sözleşmenin uygulanması aşamasında kullanılmak üzere, isteklilerden tekliflerinin ekinde; ..... teklif birim fiyatlı işlerde ise, teklif edilen fiyatlara ilişkin idarenin tanımladığı yapım şartlarına uygun analizler istenebilir.” Hükmüne istinaden, idaresi tarafından idari şartnamenin teklif analizler başlıklı 60’ıncı maddesinde; “İstekliler, birim fiyat teklif mektubunda teklif birim fiyatı oluşturan tüm iş kalemleri için ayrı ayrı olmak üzere alt bileşenleri (malzeme, işçilik, makine giderleri, amortisman, müteahhit kârı ve genel masraflar vb.) ile birlikte detaylı analizi teklif mektubu ekinde İdareye sunmak zorundadır.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Yeni birim fiyatların tespitine ilişkin sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.)'nin 23. Maddesinde;

“Madde 23- a) Doğal afet sebebiyle ön veya kesin proje üzerinden sözleşmeye bağlanan işler ile işin yapımı sırasında arazi ve zemin etütleri gerektirmesi sebebiyle kesin proje üzerinden sözleşmeye bağlanan işlerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği, ancak birim fiyat teklif cetvelinde fiyatı bulunmayan yeni iş kalemlerinin bedelleri,

b) Bu şartnamenin 22 nci maddesine göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri,

Yüklenici ile birlikte aşağıdaki usuller çerçevesinde tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

Yeni birim fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki analizlerden biri kullanılır:

a) Yüklenicinin birim fiyatların tespitinde kullanarak teklifinin ekinde idareye verdiği ve yeni iş kalemi ile benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizler.

c) Yeni iş kaleminin yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları ile işçi ve makinelerin çalışma saatleri esas alınarak oluşturulacak analizler.

İşin niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri uygulanır :

1) Yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler.

2) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.

3) İdarenin veya diğer idarelerin sözleşmeye bağladığı benzer yapım işlerinde ortaya çıkan fiyatlar

4) İdarece kabul edilmek şartı ile uygulama ayına ait Ticaret ve/veya Sanayi Odasının onaylanmış yerel rayiçleri.

Yeni birim fiyat yüklenici ile birlikte yukarıda belirtilen usullerden biri ile tespit edilerek düzenlenen tutanak idarenin onayına sunulur ve otuz gün zarfında idarece onaylanarak geçerli olur. Yeni birim fiyat tespitinde yüklenici ile uyuşmazlık ise, taraflarca anlaşmazlık tutanağı düzenlenir ve anlaşmazlık idare tarafından on gün içerisinde Bayındırlık Kuruluna intikal ettirilir. Bayındırlık Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüklenici, birim fiyat uyuşmazlığı hakkındaki Bayındırlık Kurulunun kararını beklemeden idare tarafından tespit edilmiş fiyat üzerinden işe devam etmek zorundadır.” Hükmü mevcut olup, yeni birim fiyatların bu maddede belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda tespit edilmesi gerekli olmaktadır.

Diğer taraftan, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatları ve birim fiyat tip sözleşmeleri hükümlerinde; sözleşmede yer almayan ve sonradan yapılmasına gerek bulunan imalat kalemlerine ait yeni birim fiyatların belirlenmesi sırasında, sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyet arasındaki farktan hareketle bulunacak bir oranda, fiyatların tenzilatı tabi tutulacağına dair bir husus yer almadığı, dolayısıyla sözleşmesinden gelmeyen ve yüklenicinin kabulünü içermeyen durumlar hariç Sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyetten hareketle, bulunacak bir oranda yeni birim fiyatların tenzilatı tabi tutulması 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatları hükümlerine uygun düşmemektedir.

Bunların yanı sıra, yaklaşık maliyet ihale öncesi idaresi tarafından hazırlanan ve isteklinin hukuken bilgi sahibi olması mümkün olmayan gizli bir belge olduğu ayrıca, sözleşmenin eki de olmadığı hususları göz önünde bulundurulduğunda sözleşme ekleri gibi yükleniciyi bağlayıcı bir yönü de bulunmamaktadır.

Ayrıca, bilindiği üzere birim fiyatlar ile bu birim fiyatın bedelinin hangi girdilere dayalı olarak belirlendiğini ortaya koyan analizi birbirlerinin ayrılmaz parçası olup, analizlerdeki müteahhit kârı ve genel giderler oranı da, işçilik, malzeme, makine, vs. gibi birim fiyatın bedelini belirleyen girdilerin birini oluşturduğu hususunun yeni birim fiyatların tespitinde dikkate alınması önemli bulunmaktadır.

Belirtilen tüm bu hususlar birlikte göz önünde bulundurulduğunda; müteahhit kârı ve genel gider oranının işçilik, malzeme, makine vs. gibi birim fiyatın bedelini belirleyen girdilerden birini oluşturduğu hususu dikkate alınarak, yeni birim fiyatların; Y.İ.İ.U.Y.'nin 34'üncü maddesi ile idari şartnamenin 60'ıncı maddesinde belirtilen hususlar çerçevesinde ve sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş.'nin 23'üncü maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda müteahhitte birlikte tespit edilmesi gerekli olmaktadır.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

- Sözleşmesinden gelmeyen ve yüklenicinin de kabulünü içermeyen durumlar hariç, sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyetten hareketle, bulunacak bir oranda yeni birim fiyatların tenzilatı tabi tutulmasının 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatları hükümlerine uygun düşmediğine,

- Müteahhit kârı ve genel gider oranının birim fiyatın analizinde yer alan malzeme, işçilik, makine vs. gibi fiyatın bedelini oluşturan girdilerden biri olduğu hususu dikkate alınarak bahis konusu işte yeni birim fiyatların; Y.İ.İ.U.Y.'nin 34'üncü ve İdari Şartnamenin 60'ıncı maddesine istinaden yüklenicinin teklifi ekinde verdiği analizler de göz önünde bulundurularak yeni birim fiyatların Y.İ.G.Ş.'nin 23. maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda müteahhitte birlikte idaresince hazırlanmasının mümkün olduğuna, 02/02/2011 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Fiyat Anlaşmazlığı
Karar No : 2011/1
Karar Tarihi : 18/01/2011

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... İl Özel İdaresi Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü tarafından “ ... 208 Yataklı Yurt Binası” yapım işinde değişiklik yapılan imalatların bedellerinin tespiti ile ilgili görüş talep edilmektedir.

II- KONU

... İl Özel İdaresince ihale edilerek 14.05.2010 tarihinde anahtar teslim götürü bedel sözleşmeye bağlanan ... 208 Yataklı Yurt Binası Yapım işinde ... sayılı yazı ile; projesinde ve sözleşmesinde yer alan bir imalattan vazgeçilerek yerine projesinde ve sözleşmesinde yer almayan ancak teknik olarak yapılma zorunluluğu bulunan temel altı su yalıtımı imalatının bedeli üzerinde yüklenici ile anlaşma sağlanamadığı bu nedenle yeni birim fiyatın belirlenerek bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu ilgi yazılar ve ekleri çerçevesinde Yüksek Fen Kurulu’nda incelenmiştir.

Bahis konusu işin imalat esnasında idarece; sözleşmesinde bulunmayan ancak teknik olarak yapılma zorunluluğu bulunan temel altı su yalıtımı imalatının yapımına karar verilmiştir. İdarenin, Yapım İşleri Genel Şartnamesine göre sözleşme dosyasında birim fiyatı bulunmayan işlerin birim fiyat tespitini yapmak için sanayi ve ticaret odasına kayıtlı üç adet firmadan almış olduğu malzeme fiyatlarının aritmetik ortalamasını alarak ve işçilik için yüklenicinin sözleşme ekinde yer alan fiyatlarından yararlanarak hazırlamış olduğu birim fiyata yüklenicinin itiraz ettiği,

Yüklenicinin itirazında, İdarenin almış olduğu faturalardaki fiyatların çok farklılık arz ettiğini bu fiyatı kabul etmediklerini, yeni fiyatın Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22. maddesine göre sözleşme dosyasında mevcut olan ve teklif ekindeki 04.626/2A rayicinin “3mm plastomer esaslı polyester keçe taşıyıcılı örtü” esas alınarak yeni birim fiyata ait analizin hazırlanmasının gerektiğini belirtmekte,

İdaresi ise, 18.466/1 poz nolu yeni fiyatı oluştururken; İdari Şartnamenin 7. Maddesi 1’inci fıkrasının (g) bendi hükmü gereğince yüklenicinin teklifi ekinde verdiği 18.465/1 nolu pozun içerisinde yer alan bileşenlerden koruyucu asfalt emilsiyon, lpg ve işçilik ile ilgili bedellerin aynen kullanılmasına karşın, sadece 3mm plastomer esaslı polyester keçe taşıyıcılı örtü malzemesinin fiyatını piyasadan almak suretiyle hesap yaptığını ve aralarında 3 mm plastomer esaslı polyester keçe taşıyıcılı örtü malzemesinin rayiç fiyatının belirlenmesine ilişkin anlaşmazlığın oluştuğunu ifade ettiği,

Hususları, idaresi yazısı ve eklerinden anlaşılmaktadır.

Ayrıca, idaresi yazısı eklerinden piyasadan aldıklarını belirttiği bahis konusu malzemelere ait fiyatların çok değişken olduğu görülmekte ve bu malzemelerin yürürlükteki standartlarda öngörülen nitelik ve kalitede olup olmadıklarını ortaya koyan belgelere yazı ve ekleri arasında rastlanılmamıştır.

Y.İ.G.Ş. 22.madde 2 nolu fıkrasında yer alan;

“Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır.

a) Yüklenicinin birim fiyatlarının/ teklifinin tespitinde kullanarak teklifi ekinde idareye sunduğu ve yeni iş kalemi/grubu ile benzerlik gösteren iş kalemlerin/gruplarına ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemi/grubuna benzerlik gösteren analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan iş kalemleri/gruplarına ait maliyet analizleriyle kıyaslanarak bulunacak analizler.

ç) Yeni iş kaleminin/grubunun yapılması sırasında tutulacak puantaj ile tespit edilecek malzeme miktarları, işçi ve makinelerin çalışma saatleri ile diğer tüm girdiler esas alınarak oluşturulacak analizler. “

Hükümde yeni birim fiyatlara esas analizlerin öncelik sırası ve nasıl oluşturulacağı belirtilmiş olup, idaresince birim fiyatlar oluştururken bu öncelik sırasına uyulmadığı, ayrıca, yine 22 inci madde de öngörüldüğü üzere taraflarca müştereken tespit edilmesi gerektiği halde idaresince tek taraflı olarak tespit edildiği, görülmektedir.

Diğer taraftan; işe ait İdari Şartnamenin “İhaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlilik kriterleri” başlıklı 7.maddesinin 1.fıkrasının (g) bendinde; “teklif bedelini oluşturan iş kalemleri ve/veya iş gruplarına ait miktarlar ve bunlara ait birim fiyatlar ile bu fiyatlara ilişkin İdarenin tanımladığı yapım şartlarına uygun analizler ve teklif bedelini gösteren hesap cetveli” hükmü de mevcut bulunmaktadır.

Belirtilen hususlar göz önünde bulundurulduğunda, idaresince, yeni iş kalemlerine ait birim fiyatlar ile yapımından vazgeçilen iş kalemlerine ait birim fiyatların tespitinde, sözleşme eki Y.İ.G.Ş'nin 22 nci maddesi hükmü doğrultusunda hareket edilmediği ayrıca, idari şartnamenin belirtilen hükmünün hiç değerlendirmeye alınmadığı sonucuna varılmıştır.

IV– KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş olup, buna göre;

İhaleye esas projede yer almayıp işin yapımı sürecinde yapılma zorunluluğu doğan yeni iş kalemleri birim fiyatlarının Y.İ.G.Ş'nin 22 nci maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda, idari şartnamenin 7 inci maddesinin 1 inci fıkrası (g) bendinde yer alan hüküm de gözetilerek idaresi ve yüklenicisi ile birlikte müştereken tespit edilmesi, yapımından vazgeçilen iş kalemlerine ilişkin birim fiyatların da, 22 nci maddenin kıyasen uygulanarak belirlenmesinin gerektiğine 18/01/2011 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : ... İşyeri ve Konut İnşaatı
Karar No : 2010/85
Karar Tarihi : 15/12/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından yaptırılan ... İşyeri ve Konut Yapımı işi ile ilgili olarak görüş talep edilmektedir.

II- KONU

... sayılı yazısı ile; ... nce 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek 05.06.2008 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan “ ... İşyeri ve Konut Yapımı” işinde, Bölge Müdürlüğü ile yüklenici arasında bir takım anlaşmazlıklar olduğu, anlaşmazlık konularının Genel Müdürlüklerince de incelenerek, çözüm yolları konusunda Bölge Müdürlüğüne talimat verildiği, ancak Bölge Müdürlüğünün konunun bir kez de Kurulumuzda incelenmesini talep etmesi üzerine, Kurulumuz görüşleri istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, ilgi yazı ve ekleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

İşin devamında, iksa delme işlemleri sırasında komşu parselde bulunan Emniyet Müdürlüğü binasının bazı yerlerinde çatlaklar oluşmaya başlaması üzerine yüklenicinin 04.08.2008 tarihli dilekçesinde; işin “*temel ve iksa projesi, temel kazısı uygulamasında proje ile zemin yapısının uyumsuz olduğu ve kazı esnasında çevre yapıların risk altına gireceği kanısı oluşmuştur.*” denilerek mevcut temel, iksa projelerinin ve zemin yapısının idarece yeniden tetkik edilmesi, varsa yanlışlıkların giderilmesi, durum sonuçlanıncaya kadar işi geçici olarak durdurdukları ifade edilmektedir.

Bunun üzerine iş Bölge Müdürlüğünce mahallinde incelenerek 06.08.2008-17.08.2008-18.08.2008 tarihlerinde Bölge Müdürlüğü elemanlarınca raporlar düzenlenmiştir. Bu raporlarda özetle; mini kazık imalatı ve 1. sıra ankraj uygulamalarının tamamlandığı, -3,50 m kotunda kazı yapıldığı, yapılan iksa delme işlemi sırasında komşu parselde bulunan Emniyet Müdürlüğü binasının bazı yerlerinde çatlaklar oluşmaya başladığı, -3,50 m kazı derinliğinde yeraltı su seviyesinin başladığı, devam eden derinlikteki kazı çalışmalarında mini kazıkların oluşmadığı, bazı kazıkların zorlandığı ve bazı kazıkların çatladığının görüldüğü ifade edilerek,

- Yapılan imalatların proje ve teknik şartnamelere göre yapılıp yapılmadığının tespit edilmesi,
  - Yapılmış olan mini kazık iksa sisteminin incelenmesi, gerektiğinde yeniden düzenlenmesi ve güçlendirilmesine yönelik projenin İnşaat Mühendisliği bölümü bulunan Üniversitelerin Zemin Mekaniği konusundaki uzmanlarına incelettirilerek görüşlerinin alınması,
- önerileri getirilmiştir.

Bölge Müdürlüğü 19.08.2008 tarih ve 3055 sayılı yazısı ile; kazıklarda ve ankrajlarda hatalı işçilik imalatları sebebiyle oluşan hasarlar nedeniyle mevcut kazıkların iksa görevi görmeyeceği kanaatinin oluştuğu, mevcut kazıkların da sistemde kullanılabileceği ilave tedbirlerin alınması ve sistemin güçlendirilmesine yönelik mevcut zemin parametrelerine uygun revizyon iksa projesinin yüklenici tarafından hazırlanarak Bölgenin onayına sunulması, 10.09.2008 tarihli yazı ile de hazırlanan revize projelerin, Üniversitelerin Zemin Mekaniği Ana Bilim Dalınca incelenerek onaylatılması ve uygulamanın projeleri onaylayan öğretim elemanlarının danışmanlığında yapılması şartıyla uygun görüldüğü yükleniciye tebliğ edilmiştir.

Bölge Müdürlüğünce istenilen şartlara göre onaylanan ve uygulanan revize projelere göre yapılan imalatlardan bir kısmının, daha önce, sözleşme eki uygulama projesine göre yapılan hatalı imalattan kaynaklanan imalatlar olduğu ileri sürülerek bedelinin ödenmemesi, yüklenicinin ise, revize projeye göre yapılan imalatların bedellerinin kendisine ödenmesini istemesinden doğan anlaşmazlık nedeniyle konunun Bölge Müdürlüğünce ... ne aksettirildiği görülmektedir.

Bunun üzerine, Genel Müdürlük teknik elemanlarınca, sözleşme eki projeye göre yapılan imalatlar ile revize projeye göre yapılan ilave imalatların yerinde incelenmesi ve her iki projeye ilgili hususların da dosya üzerinden incelenmesi sonucu, 28.04.2010 tarihli, toplam 23 sayfa ve 14 adet ekten oluşan bir rapor düzenlenmiş olup, bu raporun sonuç bölümünde özetle;

“1.1. Bölge Müdürlüğünce hizmet alımıyla temin edilen ve kabulü yapılarak uygulama ihalesi ekine konulan mimari, betonarme, mini kazık projelerindeki temel taban kotları birbirinden farklıdır..... idare hizmet alımıyla temin ettiği projelerin yeterli kontrolünü yapmadan uygulama işine ait ihale dokümanı/sözleşme ekine koymuştur.

1.2. Proje ihalesi kapsamında temin edilen “Zemin Etüt Raporu” için gerekli sondaj sayısının ve derinliğinin, yapılacak saha ve laboratuvar deneylerinin şartnamede belirlenmediği, buna bağlı olarak örselenmemiş numune alınmadığı öne sürülerek gerekli laboratuvar deneyleri yapılmadığından (Ø) içsel sürtünme açısı belirlenmemiş ve iksa hesaplarında ampirik olarak 30⁰ alınmıştır. (Kum-çakıl zeminlerde kesme kutusu deneyi yapılarak numune alınabilir.)

...

Sözleşme eki projede hesap hatası bulunmaktadır.

...

Proje ihalesi kapsamında temin edilen Zemin Etüd Raporu sondaj loglarında zemin kum-çakıl olarak belirlendiği, yer altı su seviyesi -3,70 m olarak tespit edildiği halde iksa ve su tutucu sistem olarak 50 cm aralıklı Ø30' luk mini kazık sistemi seçilmesi anlaşılabilir. ... Nitekim revize projede kesişen jet grout kolonları ile zemin akması önlenmiştir. (Revize projede (Ø) içsel sürtünme açısı 30⁰ yerine 4⁰ alınmış ve 50 cm aralıklı Ø30' luk mini kazık yerine 50 cm aralıklı Ø60' luk jet grout yapılması öngörülmüştür.)

...

İdarenin proje hatalarından dolayı proje revizyonuna gitmesi halinde oluşacak farklar tespit edilerek yükleniciye ödenir. Bu nedenlerle ilave keşif artışında ödemesi yapılmayan ve idarenin talebi üzerine Anadolu Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü Jeoteknik Anabilim Dalı Başkanlığınca uygulaması yapılarak tutanağa bağlanan mini kazık arkası 2645,80 m jet grouting kolonunun yapılacak 2. mukayeseli keşifte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yüklenicinin iddia ettiği gibi kazı derinliğinde bir artış olmamıştır.

2.1. ...

Mahallinde yapılan mini kazık imalatlarının hangi oranda oluşmadığının tespiti şu anda imkansızdır. Yapılan dosya incelemesinde de böyle bir tespite rastlanmamıştır. Bu konuda işin kontrollerinin belirleyeceği bir oranda mini kazık imalatı hatalarından dolayı yapılacak 2. mukayeseli keşifte yüklenicisinden düşülmelidir.

2.2. Aynı şekilde ankrajların da oluşmadığı, kuşaklama kirişlerinin betonlarının kırıldığı ve donatılarının açığa çıktığı fotoğraflardan görülmektedir. Ancak bu aşamada hatalı ankraj imalatlarının tespiti imkansızdır. Bu konuda işin kontrollerinin belirleyeceği bir oranda ankraj imalatı hatalarından dolayı yapılacak 2. mukayeseli keşifte yüklenicisinden düşülmelidir.”

hususları belirtilmiştir.

Bu rapor ... nün 10.05.2010 tarih ve 1528 sayılı yazısı ile Bölge Müdürlüğüne gönderilerek “Konunun inceleme raporu çerçevesinde değerlendirilmesi hususunda” gereğinin yapılması talimatı verilmiştir.

Ancak, Bölge Müdürlüğü, kendi görüşleri ile Genel Müdürlük raporu arasında uyumsuzluk olduğundan bahisle konunun Yüksek Fen Kurulunca incelenmesinin uygun olacağını 15.07.2010 tarih ve 2487 sayılı yazısı ile Genel Müdürlüğüne bildirilmiştir.

Ayrıca yüklenicinin 25.06.2010 tarihli dilekçesinde; sözleşme eki uygulama projesinde yapılan değişikliklerden kaynaklanan ilave imalatların tamamının bedelinin ödenmesi talebinin yanı sıra, sözleşmenin 31-e maddesinde, “Yapılmasından vazgeçilen imalatların bedeli pursantaj oranında ödenmez” denmesine rağmen ihale aşamasında taraflarınca verilen fiyatlarla hesaplanmakta olduğu,

Sözleşmenin 15.2. maddesinde, “Yükleniciye fiyat farkı verilmeyecektir. Ancak, mücbir sebepler veya idarenin kusuru nedeniyle isin bitim tarihinin süre uzatımı suretiyle uzatılması halinde, 24.12.2002 tarih ve 5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılacak Olan Yapım, İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esasların 12’nci maddesi uyarınca fiyat farkı ödenir.” denmesine rağmen taraflarınca fiyat farkı verilmediği,

ifade edilerek belirtilen konulardaki mağduriyetlerinin giderilmesi talep edilmektedir.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun “İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar” başlıklı 62. maddesi c) bendinde;

“c) Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz. İhale konusu yapım işinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve mali özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenemediği durumlarda on veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Uygulama projesi bulunan yapım işlerinde anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılması zorunludur.” hükmü yer almaktadır.

Aynı kanunun “Tanımlar” başlıklı 4. maddesinde ise,

“Uygulama projesi: Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi,

İfade eder.” şeklinde tanımlanmıştır.

Genel Müdürlükçe hazırlanan raporda belirtilen hususlardan, ihaleye esas uygulama projesinin, Tanımda belirtilen uygulama projesi niteliğinde olmadığı ve 4734 sayılı Kanunun 62/c maddesi hükümlerine uyulmadan ihaleye çıktığı anlaşılmaktadır.

Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin “Projelerin uygulanması” başlıklı 13. maddesinde;

“Madde 13- (1) Sözleşme konusu işler, idare tarafından yükleniciye verilen veya yüklenici tarafından hazırlanıp idarece onaylanan uygulama projelerine uygun olarak yapılır.

(2) Birim fiyatlı işlerin, onaylı uygulama projesi hazırlanmamış kısımlarına idarenin izni olmadan başlanamaz. Aksine bir davranışın sorumluluğu yükleniciye aittir.

(3) Projelerin zemine uygulanması sırasında meydana gelen hataların sorumluluğu ve hataların neden olduğu zararlar ve giderler yükleniciye ait olup, bunun sonucu olarak meydana gelen hatalı işin bedeli de yükleniciye ödenmez.

(4) İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje v.b. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir. Yüklenici, işlerin devamı sırasında gerekli görülecek bu değişikliklere uygun olarak işe devam etmek zorundadır. Proje değişiklikleri, ilk projeye göre hazırlanmış malzemenin terk edilmesini veya değiştirilmesini veya başka yerde kullanılmasını gerektirirse, bu yüzden doğacak fazla işçilik ve giderleri idare yükleniciye öder. Proje değişiklikleri işin suresini etkileyecek nitelikte ise yüklenicinin bu husustaki süre talebi de idare tarafından dikkate alınır.”

Hükümleri mevcut bulunmaktadır.

Bu hükümlerden; sözleşme konusu işlerin onaylı uygulanması projesine göre yapılması gerektiği,

Yüklenicinin sorumluluğundan kaynaklanan hatalı işlerin bedellerinin yükleniciye ödenemeyeceği,

Hususları açıktır.

Sözleşmelere, 4734 ve 4735 sayılı Kanunlar ve bunların ikincil mevzuatlarına aykırı hükümler konulması (Sözleşmenin 31/e maddesi) durumunda, bu durum tarafların kendi hukuki sorumluluğunda olduğu ve bu nedenle konu hakkında Kurulumuzca bir değerlendirme yapılmasının doğru olmayacağı düşünülmektedir.

İhtilaf konusu olaya ait ihaleye esas uygulama projelerinin hatalı ve yetersiz olduğunun ... nce tespit ve kabul edildiği 20.07.2010 tarih ve 1138 sayılı yazısı ve eklerinden anlaşılmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilen anahtar teslimi götürü bedel işlerde, sözleşme ve ekleri hükümlerine göre, sözleşme kapsamından çıkartılan imalatların birim fiyatları ile, sözleşme kapsamında olmayıp sonradan yaptırılmasına karar verilen imalatlara ait birim fiyatların sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 23. maddesi hükümlerine göre tespit edilmesi gerektiği bilinmektedir.

Fiyat farklarıyla ilgili olarak da işe ait sözleşmenin 15.2. maddesi hükümlerine göre işlem yapılması gerektiği konusunda tereddüt edilecek bir husus bulunmamaktadır.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda;

İhtilaf konusu olaya ait gerek ihaleye esas uygulama projelerinin ve gerekse, yapılan imalatların hatalı olduğunun idaresince tespit ve kabul edilmesi durumunda; onaylı revize uygulama projesinde göre yapılan imalatların bedelinin yükleniciye ödenmesinin,

İhaleye esas projeye göre hatalı olarak yapılan imalatların bedelinin ise ödenmemesinin,

Bedeli kesilecek imalatlara ait birim fiyatların sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş.'nin 23. maddesinin kıyasen uygulanarak bu maddedeki usul ve esaslar doğrultusunda tespit edilmesi gerektiği düşünülmekte ise de, sözleşmede yer alan 31/e maddesiyle ilgili gerekli değerlendirmenin idaresince yapılması, revize uygulama projesine göre yapılacak imalatların yeni birim fiyatlarının da yine Y.İ.G.Ş.'nin 23. maddesindeki usul ve esaslar doğrultusunda tespit edilmesinin,

Fiyat farkları konusunda işe ait sözleşmenin 15.2. maddesi hükümlerine göre işlem yapılmasının,

Değerlendirildiğine, 15/12/2010 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Süre Uzatımı
Karar No : 2010/83
Karar Tarihi : 08/12/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... İl Özel İdaresince 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre ihale edilerek Anahtar Teslimi Götürü Bedel sözleşmeye bağlanan ... *Pansiyonu İşi*'nde ödenek yetersizliği nedeniyle İdarece verilen süreye yüklenicinin itirazı üzerine konu hakkında görüş istemidir.

II- KONU

... İdaresinin ...sayılı yazı ile ... *Pansiyonu İşi* hakkında görüş istenmiştir. Yazı ekinde sözleşme ve ekleri olmadığından ... sayılı yazımız ile sözleşme dosyası istenmiş ve ... sayılı yazı ile istenen belgeler gelmiştir. Yazıda özetle, ... *pansiyon işi* 270 günde bitirilmek üzere 06.01.2009 tarihinde sözleşmeye bağlanmıştır. İşin yapımı esnasında 17.08.2009 tarihinde 7 nolu hakediş 250.923.79 TL olarak düzenlenmiş ancak ödenek yetersizliğinden dolayı 227.532.00 TL tahakkuka bağlanmış ve bakiyesi 23.390.81 TL de 21.10.2009 tarihinde ödenebildiği, bu gecikmeden dolayı 23.11.2009 tarihinde süre uzatımı verildiği ve işin bitiminin 20.12.2009 tarihi olarak belirlendiği, yüklenici 10.05.2010 tarihli dilekçesi ile İdarece verilen bu süreye, sözleşmeye göre çalışılmayan mevsimin atlatılarak 20 gününün 15 Nisan tarihine eklenmesi gerektiği şeklinde itirazı nedeniyle konu hakkındaki görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, gönderilen bilgi ve belgeler çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

Bahis konusu işle ilgili olarak 7 nolu hakediş 17.08.2009 tarihinde 250.923,79 TL olarak düzenlenmiş ancak ödenek yetersizliğinden dolayı 227.532.-TL olarak tahakkuka bağlanmamıştır. Ödenemeyen 23.390,81 TL'lik kısım 21.10.2009 tarihinde tahakkuka bağlanmıştır. Ödenek yetersizliğinden dolayı 71 günlük gecikmenin işin bitim tarihi olan 10.10.2009 tarihine ilave edilerek 20.12.2009 tarihine kadar süre uzatım komisyonu karar vermiş ve bu karar 23.11.2009 tarihinde olura bağlanmıştır.

Yüklenici firma 10.05.2010 tarihli dilekçesi ile verilen süreye itiraz ederek, sözleşmenin 10.1.2 maddesine göre havanın fen noktasında çalışılmaya uygun olmayan günleri atlanılarak süre verilmesini talep etmiştir.

Süre uzatım komisyonunun 28.05.2010 tarihli kararında süre uzatımının çalışılmayan günler içine giren 20 günlük kısmında yapılması gereken imalatların havanın fen noktasından çalışılmayan günlerde yapılabilecek nitelikte imatlardan olması nedeniyle süre uzatımını çalışılmayacak günleri de kapsayacak şekilde verilebileceği değerlendirilmiştir.

İşe ait Sözleşmenin; "*İşe Başlama ve Bitirme Tarihi ve Gecikme Halinde Alınacak Cezalar*" başlıklı 10.1.2 maddesinde "*bu iş yerinde havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmadığı günler 1 Aralık – 15 Nisan tarihleri arasındadır. Ancak işin bitiminde bu devre dikkate alınmaz ve idare yükleniciden teknik şartları yerinde getirerek işi tamamlaması için bu devre içinde çalışmasını isteyebilir.*" Yine 10.1.3 maddesinde "... zorunlu nedenlerle ertesi seneye Sari hale gelen işlerde, çalışmaya uygun olmayan devre ödenek durumuna ve imalat cinsine göre dikkate alınır." ,

"Süre Uzatımı Verilebilecek Haller ve Şartları" başlıklı 19.4. maddesinde; "*İdaresinin bu sözleşmede ve "Yapım İşleri Genel Şartnamesinde sözleşmenin ifasına ilişkin yükümlülüklerini öngörülen sürede*

yerine getirememesi (yer teslimi, projelerin onaylanması, ödenek yetersizliği gibi.) ve bu sebeple sorumluluğu yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi, bu durumun taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması, yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemesi hallerinde, durum idarece incelenerek işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre işin bir kısmına veya tamamına ait süre uzatılır, ancak bu durumda yüklenicinin yirmi gün içinde idareye yazılı olarak bildirimde bulunması şartı aranmaz." 19.5. maddesinde ise "İşin süresi ve süre uzatımıyla ilgili diğer hususlarda Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri uygulanır." denilmektedir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin işin süresi ve sürenin uzatılması başlıklı 30. maddesinde; "... İşin tamamlanması için sözleşmesinde tespit edilen tarih veya süre haricinde başkaca kayıt bulunmayan işlerde, havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan devresi ile resmi tatil günleri göz önünde tutularak iş bitim tarihi veya süresi belirlenmiş sayılacağından, yüklenici, çalışmadığı bu gibi günleri öne sürerek süre uzatılması isteğinde bulunamaz. Ancak süre uzatımlarında, yapılacak işin özelliğine göre çalışılmayacak günler de dikkate alınarak verilecek süre belirlenir."

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin iş programı başlıklı 18. maddesinde "... İşte idarece onaylanan bir süre uzatımı bulunduğu takdirde, yüklenici bu konunun kendine tebliği tarihinden başlamak üzere 7 gün içinde yeni süreye göre revize iş programı düzenleyerek idarenin onayına sunmak zorundadır." hükümleri yer almaktadır.

İşin sözleşmesinde belirtilen süresi içerisinde ödenemeyen 23.390,81 TL.lik hakediş için; işin sözleşme bedeli ve sözleşme süresi dikkate alınarak, bu miktarın işe tesiri oranında, sözleşmesi ve ekleri hükümlerine göre bir süre uzatımı verilmesi gerektiği bilinen bir husustur. Bu şekilde belirlenecek bir süre uzatımının çok cüzi gün sayısına tekabül edeceği ve bu sürenin işin bitim tarihi olan 10 Ekim 2009 tarihine eklenmesi halinde, süre uzatımının hiçbir şekilde çalışılmayan günlere girmeyeceği anlaşılmakta olup, verilen süre uzatımında bu hususlara uyulmadığı görülmektedir.

Diğer yandan, 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilen yapım işlerinde, sözleşme ve ekleri hükümlerine göre verilen süre uzatımlarının bir kısmının veya tamamının çalışılmayan günlere denk gelmesi halinde, bu sürede yapılacak olan imalatların niteliği, bu işlerin çalışılmayan günlere yapılabilecek imatlardan olması durumunda tip sözleşmenin 10.1.2. maddesi hükümleri de dikkate alınarak yükleniciden bu sürede çalışması istenebilecek olup, akdedilen sözleşmede de aynı hükümler mevcut bulunmaktadır.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, zamanında ödenemeyen hakediş miktarı için verilecek süre uzatımının sözleşme ve ekleri hükümlerine göre belirlenmesi ve işin bitim tarihine eklenmesi gerektiğine, bu durumda süre uzatımının cüzi bir süre olabileceği ve çalışılmayan günler kapsamına girmeyeceği, ayrıca süre uzatımı, çalışılmayan günlere rastlarsa dahi bu işlerin çalışılmayacak günlere yapılabilecek imalatlar niteliğinde olması kaydıyla yükleniciden bu sürede çalışılmasının istenebileceğine, 08/12/2010 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş talebi
Karar No : 2010/80
Karar Tarihi : 30/09/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından anahtar teslimi götürü bedel olarak ihale edilen “ ... Hizmet Binaları Yapılması” yapım işi ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

... sayılı yazısında özetle; “ ... Hizmet Binaları Yapılması” yapım işinin 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlandığını, bilahare yüklenici mali acz içine düştüğünü belirterek sözleşmenin fesh edilmesini talep ettiğini, bunun üzerine 4735 sayılı Kanun’un 19 uncu maddesi doğrultusunda sözleşmenin fesh edilerek kesin teminatın gelir kaydedildiğini, fesih öncesine kadar sözleşmenin 30 uncu maddesine istinaden yüklenicinin hakedişinden “geçici kabul noksanları” için tutulan bedelin yükleniciye ödenip ödenemeyeceği, tasfiye onay tarihinin geçici kabul tarihi olarak kabul edilip edilemeyeceği ile yüklenicinin sözleşmenin feshedilmesine kadar ki süreçte yaptığı işlere ilişkin olarak geçici kabul noksanları için yükleniciden tutulan bedelin, tasfiye tarihinden itibaren bir yıllık teminat devresi boyunca teminat olarak emanet hesabında tutulmasında sakınca olup olmadığı hususlarındaki görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, Kurulumuzda gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili mevzuatı çerçevesinde incelenmiştir.

İşe ait sözleşmenin, sözleşmenin feshine ilişkin şartlar başlıklı 27. maddesinde;

“Sözleşmenin idarece veya yüklenici tarafından feshedilmesine ilişkin şartlar ve sözleşmeye ilişkin diğer hususlarda 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ile Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri uygulanır” hükmü yer almaktadır.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun Yüklenicinin sözleşmeyi feshetmesi başlıklı 19. maddesinde;

“Sözleşme yapıldıktan sonra mücbir sebep halleri dışında yüklenicinin mali acz içinde bulunması nedeniyle taahhüdünü yerine getiremeyeceğini gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak bildirmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir” hükmü,

Sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemeler başlıklı 22. maddesinde; *“19 uncu maddeye göre yüklenicinin fesh talebinin idareye intikali, ... tarihi itibarıyla sözleşme feshedilmiş sayılır. Bu tarihleri izleyen yedi gün içinde idare tarafından fesih kararı alınır. Bu karar, karar tarihini izleyen beş gün içinde yükleniciye bildirilir. ....”* hükmü,

Bulunmaktadır.

Aynı hükümler sözleşme tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.)'nin 48. maddesinde de yer almaktadır.

Y.İ.G.Ş.'nin bahis konusu 48. maddesinde fesih durumu ile ilgili olarak yer alan hükümlerden bir bölümü aşağıda belirtilmektedir.

“4735 sayılı Kanunun 19, 20 ve 21 inci maddelerine göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, yükleniciler hakkında 4735 sayılı Kanunun 26 ncı madde hükümlerine göre işlem yapılır. Ayrıca sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir.”

Feshedilen sözleşme konusu işlerin hesabı genel hükümlere göre yapılır ve böylece yüklenicinin idare ile ilişkisi kesilmiş olur. Bunun için de sözleşmenin feshedilmesine ait onay tarihinde işlerin mevcut durumu, idarece görevlendirilecek bir heyet tarafından yüklenici veya vekili ile birlikte tespit edilerek bir “*Durum Tespit Tutanağı*” düzenlenir. Yüklenici veya vekili hazır bulunmadığı takdirde bu husus tutanakta belirtilir.

İdare fesih işleminden sonra işi 4734 sayılı Kanunda öngörülen usullerden herhangi biri ile ihale etmekte serbesttir. Geri kalan işlerin başka bir yükleniciye ihalesinden dolayı, yüklenici hiçbir hak iddiasında bulunamaz.”

...

Gerek sözleşmenin feshedilmesi, gerekse tasfiye halinde kesin hesabın yapılabilmesi için işlerin ve ihzaratın ölçülebilir duruma getirilmesi, teknik zorunluluklar nedeniyle veya yapılmış iş kısımlarının korunmasını sağlamak üzere işlerin belli bir aşamaya kadar yapılması gerekiyorsa, bu husus ayrıntılı olarak tasfiye geçici kabul tutanağında veya sözleşmenin feshedilmesi hali için “*Durum Tespit Tutanağı*”nda belirtilir. İdare, belirli bir süre vererek bu işlerin yapılmasını yükleniciden isteyebilir. Yüklenici bu hususları yerine getirmediği takdirde idare, bu belirli işleri yüklenici hesabına yapar veya yaptırır. Bu işlerin yaptırılması bedeli, sözleşmeye göre yükleniciye ödenecek bedelden fazla olursa aradaki fark yüklenicinin alacaklarından düşülür, alacağı kalmamışsa tasfiye halinde teminatından kesilir, fesih halinde ise genel hükümlere göre işlem yapılır.

Sözleşmenin feshedilmesinden veya tasfiyesinden sonra “*hesap kesme hakedişi*” idarece belirlenecek bir süre içinde yüklenici ile birlikte, 41 inci maddesindeki esaslara göre yapılır. Yüklenici gelmediği veya yetkili bir vekil göndermediği takdirde, idare bu hakedişi tek taraflı olarak yapar ve yüklenicinin bu hususta hiçbir itiraz hakkı olamaz.”

Belirtilen bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere; sözleşmenin feshedilmesine ait onay tarihinde işin mevcut durumu tespit etmek üzere idarece görevlendirilecek bir heyet ile birlikte yüklenici veya vekilinin iştirakiyle mahallinde gerekli inceleme ve tespitler yapılarak “*Durum Tespit Tutanağı*” düzenlenir. Bu tespit tutanağının düzenlenmesi sırasında yapılan işlerin ve ihzaratın ölçülebilir duruma getirilmesi, teknik zorunluluklar nedeniyle veya yapılmış iş kısımlarının korunmasını sağlamak üzere işlerin belli bir aşamaya kadar yapılması gerekiyorsa, bu husus Durum Tespit Tutanağında belirtilir, verilen sürede yüklenici bu hususları yerine getirmediği takdirde idare bu işleri yüklenicinin hesabına yapar veya yaptırır ve bedelini yükleniciden tahsil eder.

Bahis konusu 48 inci maddede tasfiye edilen işlerle ilgili olarak; “*Tasfiye halinde, işin yüklenici tarafından yapılmış kısımları için, tasfiye onay tarihi geçici kabul tarihi sayılmak üzere, geçici kabul, teminat süresi ve bu süredeki bakım sorumluluğu, kesin kabul ve teminatın geri verilmesi hakkında sözleşmesinde bulunan hükümlerle bu Şartnamenin 42, 43, 44, 45 ve 46'ncı maddeleri hükümleri, normal şekilde bitirilmiş işlerde olduğu gibi aynen uygulanır. Ancak işin yapılmış kısmının son hakedişindeki miktarına göre hesaplanacak kesin teminat miktarından fazlası, tasfiye protokolünün imzasından sonra yükleniciye geri verilir.*” hükmü yer almakta olup, bu hükümden de anlaşılacağı üzere, Geçici kabul (Madde 42), Teminat süresi (Madde 43), Teminat sürecindeki bakım ve giderler (Madde 44), Kesin kabul (Madde 45) ve Kesin teminatın iadesine ait şartlar (Madde 46) hükümleri normal şekilde bitirilmiş işlerde olduğu gibi aynen uygulanmakta, 4735 sayılı Kanunun 19 uncu maddesine göre yüklenicinin mali acz içinde bulunması nedeniyle feshedilen işlerde ise belirtilen madde hükümlerinin uygulanması şartnamede ön görülmemektedir.

Gerek feshedilen ve gerekse de tasfiye edilen işlerde fesih ve tasfiye tarihine kadar yapılan işler sözleşmesi ve ekleri ile fen ve sanat kurallarına uygun yapılmış olma şartlarının durum tespiti sırasında geçici kabulde olduğu gibi aranmasının ve belirlenmesinin esas olduğu bilinen bir husustur.

Bu itibarla, bir işte, Y.İ.G.Ş.'nin 48. maddesine uygun olarak eksiksiz şekilde ikmal edilen fesih işlemlerinden sonra, ayrıca bir geçici kabulün yapılması bahis konusu olmadığından, eksiksiz yapılan fesih işleminden sonra, işe ait sözleşmenin geçici kabul noksanları başlıklı 30. maddesinde yer alan; *“Geçici kabul noksanları için sözleşme bedelinin yüzde üç (% 3) ’üne karşılık gelen kısmı tutulur ve bu tutar, geçici kabul noksanı bulunmayan işlerde geçici kabul onay tarihinden sonra, geçici kabul noksanları bulunan işlerde ise bu eksikliklerin tamamlanmasını müteakip, geçici kabul onay tarihinden sonra yükleniciye ödenir. ...”* hükmünün uygulanabilir hale geldiği değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, Y.İ.G.Ş.'nin 46 ncı maddesine göre hesap kesme hakedişinin yüklenici ile birlikte aynı şartnamenin 41 inci maddesindeki esaslara göre yapılması gerekmektedir. Yapılacak bu kesin hakediş raporu ve hesap kesimi sırasında fesihe kadar yapılan işlerle ilgili olarak hesaplanan toplam bedelden yapılan ödemelerin düşülmesi sonucu sözleşmenin 30 uncu maddesine göre yapılan % 3 ’lük kesinti de kendiliğinden iade edilmiş olmaktadır.

Fesih kesin hesabı sonucu yüklenicinin borçlu çıkması halinde bu borcun öncelikle yükleniciden tahsili cihetine gidilmesi ayrıca, fesihten dolayı idarenin uğradığı zarar ve ziyanın yükleniciden rızayen tazmin edilememesi durumunda, bunun bir dava konusu oluşturacağı nedeniyle gerekli davanın da açılması, yüklenicinin fesih kesin hesabı sonucu alacaklı çıkması durumunda ise, davaya konu edilecek zarar ziyana ilişkin bedelin ödeme sırasında göz önünde bulundurulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre; sözleşmesi 4735 sayılı Kamu ihale Sözleşmeleri Kanunu’nun 19 uncu maddesine göre feshedilen bahis konusu işte sözleşmenin Geçici Kabul Noksanları başlıklı 30 uncu maddesi ile ilgili olarak inceleme bölümünde belirtildiği şekilde uygulama yapılmasının uygun olacağının değerlendirildiğine 30/09/2010 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş talebi
Karar No : 2010/79
Karar Tarihi : 30/09/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından ihale edilen “ ... Üniversitesi 1000 Seyircili Kapalı Spor Salonu Yapım İşi” ile ilgili görüş istemidir.

II- KONU

... sayılı yazısında özetle; “ ... Üniversitesi 1000 Seyircili Kapalı Spor Salonu Yapım İşi”nin 4734 sayılı Kanuna göre anahtar teslimi götürü bedel olarak ihale edildiği, ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklif veren ... Ltd. Şti. üzerinde kaldığı ancak, ihaleye iştirak eden ... Ltd.Şti.’nin Kamu İhale Kurumuna yaptığı şikayet başvurusu üzerine Kurulca düzeltici işleme karar verildiği, bunun üzerine yapılan düzeltici işlem sonucu ihalenin ... Ltd.Şti. üzerinde kaldığı ve bu firma ile sözleşme yapılarak işe başlanıldığı, ancak ... Ltd.Şti. tarafından Kamu ihale Kurulu kararının iptal edilmesi için İdare Mahkemesinde dava açıldığı, Ankara 15.İdare Mahkemesince yürütmenin durdurulma kararının verilmesi üzerine, Kamu İhale Kurulunun 26.07.2010 tarih ve 2010/MK/103 sayılı kararıyla daha önce alınmış olan 11.03.2010 tarih ve 2010/04-III-769 sayılı Kurul kararının iptali ile 4734 sayılı Kanunun 54’üncü maddesinin onuncu fıkrasının (c) bendi gereğince, başvurunun reddine karar verildiği ve kararın idarelerine tebliğ edildiği belirtilerek, bu aşamadan sonra belirttikleri bir kısım işlemler konusunda nasıl hareket edilmesi gerektiği hususunda görüşümüzün bildirilmesi talep edilmektedir.

III- İNCELEME

Konu Kurulumuzda, gönderilen bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenmiştir.

• Kamu İhale Kurulunun bahis konusu 26.07.2010 tarih ve 2010/MK-103 sayılı kararından önce imzalanmış olan sözleşmenin fesh mi yoksa tasfiye mi edilmesi gerektiği ile ilgili olarak;

Bilindiği üzere, 22.08.2009 tarih ve 27327 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olan “Kamu İhale Genel Tebliği”nin, ihalenin kurul kararı ile iptalinin hukuki sonuçları başlıklı 25.2. maddesinde yer alan; “4734 sayılı Kanunun 55’inci maddesinde belirtilen hallerde ve sürede kuruma yapılan itirazın şikayet başvuruları üzerine yapılan inceleme sonucunda, anılan Kanunun 54’üncü maddesinin onuncu fıkrasının (a) bendi gereğince ihale işlemleri Kurul tarafından iptal edilen ihalelerde, iptal kararı öncesi imzalanan sözleşmelerin 4735 sayılı Kanun ve genel hükümlere göre tasfiye edilmesi gerekmektedir” hükmü gereği, imzalanmış olan sözleşmenin tasfiye edilmesi icap etmektedir.

• Tasfiye ve hesap kesme hakedişi konusunda;

İşin tasfiyesi ve hesap kesme hakedişinin nasıl yapılacağı ve izlenmesi gerekli sürecin neler olduğu sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinde detaylı olarak düzenlenmiş olup, sözleşmenin tasfiyesine kadar yapılan işlerin bedeli, tasfiye edilen işin sözleşmesi dikkate alınarak belirlenmesi gerekmektedir. Tasfiye kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi işlemleriyle ilgili olarak TÜRK-İNŞA GENEL BAŞKANLIĞINA yazılan 21.02.2008 tarih ve 03/225 sayılı görüş yazımızın bir suretinin, konu ile ilgili olarak yapılacak iş ve işlemler ile değerlendirme sürecinde faydalı olabileceği göz önünde bulundurularak idaresine gönderilmesinde yarar görülmektedir.

• Yeni yüklenici ile hangi bedel üzerinden sözleşme yapılması gerektiği hususu ile ilgili olarak;

4734 ve 4735 sayılı kanunlar ve ikincil mevzuatına göre ihale edilen işlerde, ihale bedeli esas alınarak sözleşme bedelinin belirlendiği ve sözleşmenin aktedildiği ayrıca, yine bu bedel dikkate alınarak teminat, damga vergisi, KİK katkı payı v.s. gibi diğer iş ve işlemler ile uygulamaların yapıldığının yanı sıra porsantaj oranların değiştirilemeyeceği ve cüzi miktarda işin yapılmış olması hususları göz önünde bulundurulduğunda; tasfiye edilen sözleşme kapsamında yapılmış olan imalatların ve miktarlarının kesin olarak tespit edilerek yeni sözleşmede belirtilmesi ayrıca, mükerrer bir ödeme olmaması için belirtilen bu imalatların yeni sözleşme ve ekleri hükümleri doğrultusunda hesaplanacak bedelinin de yükleniciye ödenmeyeceği ve sözleşme bedelinden düşüleceği yönünde ve öncelikle uygulanacağına ilişkin sözleşmede açık bir düzenleme yapılması kaydıyla, yeni yüklenici ile kendi teklifine dayalı olarak ortaya çıkan ihale bedeli üzerinden sözleşme yapılabileceği düşünülmektedir.

• ... Ltd. Şti. ihale teklif bedeli ... Ltd. Şti.'nin verdiği ihale teklif bedelinden daha düşük olduğu, dolayısıyla ilk sözleşme ... Ltd. Şti. ile yapılsaydı, aynı iş için ... Ltd. Şti.'ne ödenecek kesin hakedişten daha az paranın ödenmiş olacağı durumu dikkate alınarak idareleri zararının nasıl telafi edilmesi gerektiği hususundaki idaresi talebi hakkında;

Bazı idari faaliyetler dolayısıyla iş bu olayda olduğu gibi mali yönden kamu idaresi aleyhine olan neticeler ortaya çıkabileceği, ilgililerin bilerek açıkça ve hukuka aykırı davranması ve bazı kasti fiilleri sebebiyle oluşan “kamu zararının” ilgililerine rücu söz konusu olacağına tabii olduğu ancak, yargı veya yetkili kurul kararları gibi ilgililerin uymakla yükümlü olduğu kararların gereğinin yapılması sebebiyle ortaya mali bir kamu zararı çıkması halinde konunun; somut olayın şartları, oluş biçimi ve mevzuatın gerekleri çerçevesinde değerlendirilmesinin gerekli olduğu ve yapılacak bu değerlendirme sonucu bilerek açıkça ve hukuka aykırı davranılması ile kasti fiillerin olmadığına tespit edilmesi durumunda bunun mutlaka ilgililere rücu ettirilmesinin hukuka uygun düşmeyeceği düşünülmekte ise de, konunun hukuki nitelikte olması nedeniyle, hukuk birimlerinden gerekli görüş alındıktan sonra uygulamaya esas olacak kararın idaresince verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

• Tasfiye edilen işin kesin hakediş tutarının hesaplanmasında gelir vergisinin ödenip ödenmeyeceğiyle ilgili olarak;

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

42 nci maddesinin birinci fıkrasında;

“Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat (dekapaj işleri de inşaat işleri sayılır) ve onarma işlerinde kâr veya zarar işin bittiği yıl kati olarak tespit edilir ve tamamı o yılın geliri sayılarak mezkûr yıl beyannamesinde gösterilir” hükmü,

44 üncü maddesinde;

“İnşaat ve onarma işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarih; diğer hallerde işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih bitim tarihi olarak kabul edilir.

Bitim tarihinden sonra bu işlerle ilgili olarak yapılan giderler ve her nam ile olursa olsun elde edilen hasılat, bu giderlerin yapıldığı veya hasılatın elde edildiği yılın kâr veya zararının tespitinde dikkate alınır.” hükmü,

Yer almaktadır.

Diğer taraftan, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 3 numaralı bendinde, bu kanunun 42 nci maddesi kapsamına giren işler dolayısıyla bu işleri yapanlara (kurumlar dahil) ödenen istihkak bedellerinden sorumlularca gelir vergisi tevkifatı yapılması ön görülmektedir.

Belirtilen hükümler birlikte değerlendirildiğinde; tasfiye kesin hakediş raporu ile yükleniciye ödenecek hakediş bedeli, ödendiği yılın hasılatı olarak beyan edileceğinden, bu hakediş bedeli üzerinden % 3 gelir vergisi tevkifatının yapılmaması gerekmektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

a) 26.07.2010 tarih ve 2010/MK/103 sayılı Kamu İhale Kurulu Kararından sonra, gerekli iş ve işlemlerin yapılması ile birlikte sözleşmenin fesih değil tasfiye edilmesinin,

b) Tasfiye edilen işin, tasfiye, kesin hakediş ve hesap kesme hakedişi konusunda gerekli işlemlerin sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinde belirtilen usuller doğrultusunda yapılmasının,

gerektiğine,

c) Sözleşmenin tasfiyesinden sonra, yeni yüklenici ile yapılacak sözleşmede; inceleme bölümünde belirtilen özel düzenlemenin yapılması kaydıyla sözleşme bedeli olarak, yeni yüklenicinin ihale bedelinin esas alınması gerektiğinin değerlendirildiğine,

d) İdaresi yazısının 3. sayfasının (f) maddesinde ifade edilen zararlar ilgili olarak inceleme bölümünde belirtilen şekilde hareket edilmesinin uygun olacağına,

e) Tasfiye kesin hakediş raporu ile yükleniciye ödenecek hakediş bedeli, ödendiği yılın hasılatı olarak beyan edileceğinden, bu hakediş bedeli üzerinden % 3 gelir vergisi tevkifatının yapılmaması gerektiğine,

30/09/2010 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

Ek : 21.02.2008 tarih ve 03/225
sayılı yazı fotokopisi. (4 sh.)

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Yapı Denetimi Kanunu - İmtiyaz hakkı
Karar No : 2010/76
Karar Tarihi : 16/08/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... nün ... sayılı yazısında; hazine adına kayıtlı bir gayrimenkulün, ... Belediyesinin ortak olduğu bir şirkete 49 yıl süre üe üst hakkı tesis edilerek kongre merkezi yapılmak üzere verilmiş olduğu belirtilerek, yapımı devam eden inşaatın Yapı Denetim Kanununa tabi olup olmadığı hususunda görüşümüz talep edilmektedir.

II- KONU

Maliye Hazinesince, ... Belediyesinin ortak olduğu ...'ne hazine adına kayıtlı gayrimenkulün üzerine Kongre Merkezi ve diğer yan üniteler yapılmak üzere 49 yıl süre ile üst hakkı tesis edilerek verilmesi nedeniyle, yapımına devam edilen tesisin Yapı Denetim Kanununa tabi olup olmadığına ilişkindir.

III- İNCELEME

Dosya üzerinde yapılan incelemede;

... Mühendislik Yapı Denetim Ltd.Şti. (Yapı Denetim Firması) ... ile fenni mesullüğünü üstlenmek üzere hizmet sözleşmesi yaptığım, bu sözleşmeye istinaden Belediyesinin söz konusu işin ruhsatım verdiği, buna bağlı olarak şirketin işe başlayarak 1., 2., ve 3. kısımlarının %60 seviyesine getirdiği, ancak bu seviyeye kadar ruhsat eki hizmet sözleşmesi gereği verilmesi gereken ücretin tarafına ödenmesi konusunda Belediyesine müracaatta bulunduğu,

Belediyesinde, Bakanlar Kurulunun 2003/6053 sayılı kararına göre söz konusu şirketin ortağı olarak hak sahibi olduğunu, mal sahibi olan Maliye Hazinesi ile yapı denetim firması arasında konuyla ilgili hizmet sözleşmesinin bulunmadığı, ayrıca adı geçen yapıların kamu yararına yapılmakta olan yapıların 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamında bulunmadığı ve bu yapılar için Bayındırlık ve İskan Müdürlüğüne fenni mesullüğü üstlenecek teknik personelin görevlendirilmesi halinde daha önce verilen ruhsatın yeniden düzenleneceği hususlarının bildirildiği,

Bu yazıya cevaben, Bayındırlık ve İskân Müdürlüğünün inceleme neticesinde, Maliye Hazinesi adına kayıtlı gayrimenkulün Korner A.Ş. lehine 49 yıl süre ile üst hakkı tesis edilmekle tapuya tescilin bulunduğu, diğer taraftan şirketin ortaklığındaki Kamu payının %50'nin altında olduğunun tespit edilmiş olduğu, ayrıca 4734 sayılı Kanunun 2.maddesine göre de bahis konusu şirketin kamu kuruluşu olarak değerlendirilemeyeceği, dolayısıyla söz konusu yapıların 4708 sayılı Kanun hükümlerine göre işlemlerin yürütülmesi gerektiği ve adı geçen şirketin yapı sahibi olarak yapı denetim firmasıyla sözleşme yapmaya yetkili olduğu hususlarını Belediyesine bildirdiği,

Bu kez ... Belediyesi, Medeni Kanunun 722. maddesinin arazi mülkiyetinin üzerindeki yapıyı da kapsadığı ve dolayısıyla 4708 sayılı Yapı Denetim Kanununun 1. maddesine göre kamu yapısı olduğunu belirterek, bu kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği, yine aynı yazıda Tapu Senedine ekli üst hakkı Resmi Senedinin 9. maddesine atıfta bulunarak " Maliye Bakanlığı inşaat aşamasında ve işletme süresince üst hakkı konusu taşınmazların üzerindeki bütün yapı ve tesisleri kontrol etmeye ve ettirmeye yetkilidir. Bu sırada belirtilecek hata ve noksanlıklar Bakanlıkça saptanacak süre ve şartlarla hak lehtarları tarafından tamamlanacaktır." hükmüne göre ... 'nin yapı sahibi olmadığım sadece üst kullanım hakkı sahibi olduğu beyan edilerek, 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu ve Uygulama Yönetmeliğinin uygulanamayacağını belirtildiği,

Belirtilen bu hususlar çerçevesince, 49 yıl süreli üst hakkına istinaden yapılacak olan yapıların kamu yapısı sayılıp sayılmayacağı, üst hakkı sahibinin yapılacak olan yapıların sahibi olarak kabul edilip edilmeyeceği ve buradaki Maliye Bakanlığının denetim yetkisi ile Yapının fenni mesüliyeti konusunda yapıların 4708 sayılı Kanun'un kapsamında olup olmadığı hususlarında tereddüde düşüldüğü, anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere; 4708 sayılı Yapı Denetim Kanununun 1. maddesinde; "*Bu Kanunun amacı; can ve mal güvenliğini teminen, imar plânına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*"

"*Bu Kanun; 3194 sayılı İmar Kanununun 26 ncı maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27 nci maddesinde belirtilen ruhsata tâbi olmayan yapılar ile tek parselde, bodrum katı dışında en çok iki katlı ve toplam ikiyüz metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar hariç, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsar.*"

hükümlerine yer verilmiştir.

Hazineye ait bir gayrimenkul üzerinde 49 yıl süre ile üst hakkı tesis edilerek tapu kütüğüne tescil edilen taşınmazın üzerine inşa edilecek olan yapı ve tesislerin kamuya ait yapı ve tesislerden sayılıp sayılmayacağı ve bu yapı ve tesislerin 4708 sayılı Kanunun öngördüğü denetime tabi olup olmayacağı hususlarının yukarıda zikredilen hükümler ve üst hakkının mahiyeti çerçevesinde değerlendirilmesinin gerekmesi nedeniyle konuyla ilgili hukuki mütalaa için ayrıca, Bakanlığımız Hukuk Müşavirliğinin görüşü alınmıştır.

Buna göre 'üst hakkı'; 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 826'ncı, 828'inci 836'ncı madde hükümlerinde genel hatlarıyla yer almaktadır.

Bu Kanunun 826'ncı maddesinde; "*Bir taşınmaz maliki, üçüncü kişi lehine arazisinin altında veya üstünde yapı yapmak veya mevcut bir yapıyı muhafaza etmek yetkisi veren bir irtifak hakkı kurabilir. Aksi kararlaştırılmış olmadıkça bu hak, devredilebilir ve mirasçılara geçer. Üst hakkı, bağımsız ve sürekli nitelikte ise üst hakkı sahibinin istemi üzerine tapu kütüğüne taşınmaz olarak kaydedilebilir. En az otuz yıl için kurulan üst hakkı, sürekli niteliktedir.*",

828 inci maddesinde; "*Üst hakkı sona erince yapılar, arazi malikine kalır ve arazinin bütünleyici parçası olur. Bağımsız ve sürekli üst hakkı tapu kütüğüne taşınmaz olarak kaydedilmişse, üst hakkı sona erince bu sayfa kapatılır. Taşınmaz olarak kaydedilmiş olan üst hakkı üzerindeki rehin hakları, diğer bütün hak, kısıtlama ve yükümlülükler de sayfanın kapatılmasıyla birlikte sona erer. Bedele ilişkin hükümler saklıdır.*",

836'ncı maddesinde; "*Üst hakkı, bağımsız bir hak olarak en çok yüz yıl için kurulabilir. Üst hakkı, süresinin dörtte üçü dolduktan sonra, kurulması için öngörülen şekle uyularak her zaman en çok yüz yıllık yeni bir süre için uzatılabilir. Bu konuda önceden yapılan taahhüt bağlayıcı değildir.*", hükümleri mevcut bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen hükümler ve hususlar çerçevesince konu değerlendirildiğinde;

Üzerine Kongre Merkezi ve diğer yan üniteler yapılacak arsanın malikinin hazine olduğunda kuşku bulunmamaktadır. 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 826 ncı maddesinde ayrıca; "*Üst hakkı, bağımsız ve sürekli nitelikte ise üst hakkı sahibinin istemi üzerine tapu kütüğüne taşınmaz olarak kaydedilebilir.*" hükmü mevcuttur. Bu arsa, hazine adına yetki kullanan Maliye Bakanlığı tarafından, 49 yıl süreli olarak ve üzerine kullanım amacı belirlenen yapı yapılmak üzere Korner A.Ş, lehine üst hakkı tesis edilerek tapu kütüğüne tescil edilmiştir. Ayrıca yapı ruhsatı da bu şirket adına çıkartılmıştır.

Konuya ilişkin arsa üzerinde tesis edilen üst hakkının tapu kütüğüne taşınmaz olarak kaydedildiği anlaşılmakta olup, bu durumda ... , arsa üzerinde üst hakkı süresi içerisinde malik gibi davranma hakkını kazanmış bulunmaktadır.

Bakanlar Kurulu'nun 2003/6053 sayılı kararı ile Belediyeye, ... 'ye %5 sermaye ile ortak olma hakkı verilmesi söz konusu şirketin kamu hisselerinin yapdan yazışmalarda zikredildiği gibi

%50'nin altında olduğu beyanları da dikkate alındığında, adı geçen şirketin "*kamu kurumu ve kuruluşu*" olarak kabul edilmesi ve yapacağı yapı ve tesislerinin de, "*kamuya ait yapı ve tesislerden*" sayılması, hukuken mümkün olmayacaktır.

Şu halde, üst hakkına istinaden bir özel hukuk tüzelkişisi olan Korner A.Ş. tarafında yaptırılmakta olan yapı ve tesislerin üst hakkı süresince kamuya ait yapı ve tesislerden sayılması,

Bakanlar Kurulu'nun 2003/6053 sayılı kararına göre, söz konusu gayrimenkul üzerinde yapılacak olan yapılar üzerinde ... Belediyesi'nin de hak sahibi olması nedeniyle kamu yararına yapılan yapılar statüsünde değerlendirilerek, bahis konusu yapıların 4708 sayılı Kanun kapsamı dışında tutulması,

uygun görülmemektedir.

Üst hakkının kurulması ve kullanım koşullarını belirleyen Resmi Senette, Maliye Bakanlığınca yapılacak denetimlere ilişkin hükümler yer almıştır. İnşaatın ve İşletmenin Kontrolü başlığı altında yer alan 9. maddesinde "*Maliye Bakanlığı inşaat aşamasında ve işletme süresince üst hakkı konusu taşınmazların üzerindeki bütün yapı ve tesisleri kontrol etmeye veya ettirmeye yetkilidir. Bu sırada belirlenecek hata ve noksanlıklar bakanlıkça saptanacak süre ve şartlarla hak lehdarı tarafından tamamlanacaktır.*" hükmü yer almaktadır.

Bu maddede yer verilen Maliye Bakanlığı denetiminden; sözleşme çerçevesinde, inşaat aşamasında kullanım amacına uygun yapıлып yapılmadığının ve yapının kullanım amacına uygun kullanılıp kullanılmadığının denetiminin kastedildiğinin anlaşılması gerekmekte olup, açıklanan nedenle yapının yapı denetim sorumluluğunun (fenni mesullüğün) Maliye Bakanlığınca üstlenileceği anlamına gelmeyeceği açıktır.

Yapılan yapının imtiyaz sahibinin ... olması nedeniyle de, yapı sahibi olarak yapı denetim firması ile yapılan fenni mesullük sözleşmesinin geçerli olduğu, buna istinaden Belediyesince verilen 07.07.2005 tarih ve 112'nolu ruhsatın yürürlükteki mevzuat çerçevesinde yürütülmesini zorunlu kıldığı değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, Yapı Denetimi Hakkındaki 4708 sayılı Kanunun "*Amaç, kapsam ve tanımlar*" başlıklı 1. maddesi; "*Bu Kanun; 3194 sayılı İmar Kanununun 26 nci maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27 nci maddesinde belirtilen ruhsata tâbi olmayan yapılar ile tek parselde, bodrum katı dışında en çok iki katlı ve toplam ikiyüz metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar hariç, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsar.*" hükmünü taşımaktadır.

Bir özel hukuk tüzel kişiliği olan ve tüm eylem ve işlemlerine ait sorumluluğu özel hukuk hükümlerine tabi olduğu anlaşılan ... nin, üst hakkı nedeniyle malik gibi hareket edeceği Kongre Merkezi ve diğer yan ünite binalarının kamuya ait yapı ve tesisler kapsamında kalmayacağı ve inşaatlarının 4708 sayılı Kanuna göre denetlenmesinin gerektiği açıktır.

IV-KARAR

Yukarıda belirtilen inceleme ve değerlendirmelere göre;

... tarafından bahse konu taşınmaz üzerine 49 yıllık üst hakkına istinaden yaptırılmakta olan yapı ve tesislerin yapı sahibinin üst hakkı süresince adı geçen şirket olduğuna ve yapılan yapıların denetiminin (fenni mesullüğünün) 4708 sayılı Yapı Denetim Kanuna tabi olduğuna,

Kurulumuzun 16.08.2010 tarihinde yapılan toplantısına katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Proje değişikliği ve iş artışı
Karar No : 2010/59
Karar Tarihi : 09/06/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... tarafından “ ... Hastanesi İnşaatı” işi ile ilgili olarak görüş talep edilmektedir.

II-KONU

İdaresi ... sayılı yazılarında özetle; ... Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi İkmal İnşaatı yapım işinin 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek 08.11.2006 tarihinde Anahtar Teslimi Götürü Bedel sözleşmeye bağlandığı ve halen yapımının devam ettiği, mevcut projede; A Blok zemin katında depo olarak görülen bölümün iptal edilerek Radyasyon Onkoloji Merkezi olarak tadil edilmesi, ayrıca bu bloğa ek olarak radyoterapi ile ilgili ünitenin kurulacağı 185 m² lik tek katlı bir ek binanın yapılmasının aynı sözleşme kapsamında yaptırılıp yaptırılmayacağı hususundaki görüşümüzün bildirilmesi istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, Kurulumuzda gönderilen bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenmiştir.

... İlinde kanser vakalarının sık görüldüğü ve İllerinde tedavi için herhangi bir ünite bulunmadığından hastaların, tedavileri için en yakın 180 km uzaklıktaki merkeze gitme durumu ile karşı karşıya kaldıkları, bu nedenle “*Radyasyon Onkoloji Merkezi*” kurulmasının gerekli olduğu, bunun için, yapımı devam eden A Blok zemin katında depo olarak görülen bölümün iptal edilerek Radyasyon Onkoloji Merkezi olarak tadil edilmesi, ayrıca bu bloğa ek olarak radyoterapi ile ilgili ünitenin kurulacağı 185 m² lik tek katlı bir ek binanın yapılmasının Rektörlüklerince uygun bulunduğu idaresi yazısından anlaşılmaktadır.

İşe ait Sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.)’nin;

“*Projelerin uygulanması*” başlıklı 13 üncü maddesinde;

...

"İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje vb. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, işin sözleşme de belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir....",

...

“*Sözleşme kapsamında yaptırılabilir ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi*” başlıklı 22. maddesinde;

...

“*Yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;*

a) *Sözleşmeye esas proje içinde kalması,*

b) *İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,*

Şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin %10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20 'sine

kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir. ...”

Hükümleri yer almaktadır.

Radyoterapi ile ilgili ünitelerin kurulmasının düşünüldüğü 185 m² lik tek katlı binanın ihaleye esas projeden bağımsız ayrı ek bir bina olması, bu ünite ile birlikte A Blok zemin katında depo olarak görülen bölümün iptal edilerek Radyasyon Onkoloji Merkezi olarak tadil edilmesi işinin, ihale öncesi ön görülemeyen bir durum olmadığı ayrıca, bu ünitelerin ihaleye esas proje vb. teknik belgelerde değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu haller ile idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik ve ekonomik olarak mü ... n olmayan niteliklerdeki işlerden olmadığı hususları dikkate alındığında, Sözleşmenin eki Y.İ.G.Ş.'nin 13. ve 22. maddelerine göre mevcut Sözleşme kapsamında yapılamayacağı, yapımlarının ayrı bir ihale konusu olması gerektiği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup,

Buna göre; A Blok zemin katında depo olarak görülen bölümün iptal edilerek, Radyasyon Onkoloji Merkezi olarak tadil edilmesi işi ile ihaleye esas projelere ek olarak Radyoterapi Ünitesi adı altında müstakil bir binanın Sözleşmesi eki Y.İ.G.Ş.'nin 13. ve 22. maddeleri kapsamında mevcut sözleşme kapsamında yaptırılmayacağına, yapımlarının ayrı bir ihale konusu olduğuna, 09/06/2010 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Fiyat anlaşmazlığı
Karar No : 2010/39
Karar Tarihi : 29/04/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Valiliği (Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü) tarafından Fen Lisesi İnşaatı ile ilgili olarak görüş talep edilmektedir.

II- KONU

... Valiliği'nin (Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü) ... sayılı yazısında özetle; İl Milli Eğitim Müdürlüğünce ihale edilerek 540 günde bitirilmek üzere 05.03.2009 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan ... Fen Lisesi İnşaatı İş'i'nde betonarme projede temel sisteminin kirişli radye plak olduğu, işyeri tesliminden sonra yeni deprem yönetmeliğine göre projelerin revize edildiği ve bu projelere göre okul bloku temelinin kazıklı radye temel olarak yapıldığı, ancak işin devamı sırasında hakedişlerde söz konusu temel ile ilgili herhangi bir bedelin ödenmediği, bu nedenle yüklenicinin hakedişleri itiraz kaydı ile imzaladığı belirtilerek yapılması gereken uygulama hususunda görüş bildirilmesi istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, Kurulumuzda gönderilen bilgi ve belgeler ile yürürlükteki ilgili mevzuatı çerçevesinde incelenmiştir.

... Fen Lisesi İnşaatı İş'i; İl Milli Eğitim Müdürlüğünce ihale edilerek 540 günde bitirilmek üzere 05.03.2009 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanmış ve 09.03.2009 tarihinde işyeri teslimi yapılmıştır.

İdare yazısı ve eklerinde;

İhaleden önce düzenlenen Fen Lisesi İnşaatı'nın yapılacağı alana ait 27.08.2008 tarihli Zemin Etüd Raporu'nun sonuç ve öneriler bölümünde; inceleme alanında 9-11 metre derinlikteki kesimde ayrılmış, yarı balçık hale gelmiş, kil-silt, kumdan ibaret bir zeminin bulunduğu, 11 metre derinden sonraki bölümde ise çakıl ve kumdan oluşan denizel alüvyon olduğu belirtilmekte, bu alanda yapılaşma yapılabilmesi için, üstteki seviyenin (10 metrelik seviyenin) hafredildikten sonra vaziyet planındaki kota kadar dolgu işleminin yapılması önerildiği, ancak bu uygulama uygun görülmediğinden ve 2009 yılı yatırım programında yer alan işin ihalesinin bir an önce gerçekleştirilebilmesi için de yeni bir jeolojik ve geoteknik rapor düzenlenmesi beklenmeden ihaleye çıkıldığı,

Ayrıca, yüklenicinin 10.03.2009 tarihli dilekçe ile imalatlara başlayabilmek için işe ait projelerin tasdik edilerek verilmesini istediği, idarenin 20.03.2009 tarih ve 495 sayılı yazısı ile vaziyet planı ve mimari, betonarme, tesisat tatbikat projeleri yükleniciye verilerek sözleşmesi gereği okul ve pansiyon binalarının betonarme tatbikat projelerinin 0,75 kg/cm² zemin emniyet gerilmesine ve yeni deprem yönetmeliğine göre revize edilerek tetkik ve tasdik için idarelerine verilmesini bildirildiği, 25.06.2009 tarihli dilekçe ekinde yüklenici tarafından verilen okul binasına ait betonarme fore kazıklı radye temel projelerinin, idare tarafından tasdik edilerek 05.08.2009 tarih ve 1339 sayılı yazı ile yükleniciye gönderildiği ve okul bloku temelinde bu projelerin uygulandığı,

İşe ait Sözleşme'nin "*Diğer Hususlar*" başlıklı 31 inci maddesinin 960 Öğrencilik 32 Derslikli Okul İnşaatı (MEB200.42R) İçin Özel Şartlar bölümünde; "*Yüklenici çıkabilecek her türlü zemin iyileştirme yöntemlerinin uygulanmasını bedelsiz yapacaktır. Ayrıca zemin yapısı nedeniyle idarenin gerekli görmesi durumunda; statik ve betonarme hesaplar ile üst yapı (Mimari, Betonarme, Tesisat,*

Elektrik vb.) uygulama projelerini ve detaylarını hazırlayacak ve idarenin onayına müteakip ilgili kuruluşlara onaylatılması ile ilgili her türlü işlemi bedelsiz olarak yapacaktır. Yükleniciye proje değişikliğinden dolayı meydana gelen maliyet artışları ile ilgili hiçbir bedel ödenmeyecektir," denildiği,

Bu ibarenin sözleşme eki idari şartnamenin 58 inci maddesinde ve okul binası ile ilgili özel teknik şartnamenin 7 nci maddesinde de yer aldığı,

Diğer taraftan mimari özel teknik şartname ve mahal listesi açıklamaları evrakında (B bölümünün 8.6 maddesi) "*temel zeminine 3.00 metre tuvanan malzemesi ile dolgu yapılacaktır*" ibaresinin yer aldığı,

Yaklaşık maliyete esas metrajlarda okul bloğunun temel kazı derinliğinin 4.90 metre (10.203,270 m3), temel altına yapılan dolgu yüksekliğinin 2.00 metre (4164.000 m3) olarak alındığı,

Okul bloku temelinin ihaleden sonra revize edilerek idarece tasdik edilen projelere (kazıklı radye temel) göre yapıldığı, ancak, isin devamı sırasında ödenen hak edişlerde bu imalatla ilgili herhangi bir bedel ödenmediği, bu nedenle yüklenicinin hak edişleri itiraz kaydı ile imzaladığı,

Bildirilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "*Tanımlar*" başlıklı 4 üncü maddesinde; Uygulama projesi : "*Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi, ... ifade eder.*" olarak tanımlanmıştır. Aynı Kanun'un 62/c maddesine göre de bahis konusu işin uygulama projesi üzerinden anahtar teslimi götürü bedel olarak ihale edilmesi gerektiği ancak, ihaleye esas projenin Kanun'un öngördüğü nitelikte uygulama projesi olmadığına ortaya çıktığı, bu durumda yapılan uygulamanın 62 nci maddeye uygunluk göstermediği anlaşılmaktadır.

Esasen bu tip, proje ve teknik belgelerde değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanması zor olan ve başlangıçta öngörülemeyen imalat kalemlerini barındıran işlerin, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanması problemin ana kaynağını oluşturmaktadır, Bu nedenle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62/c maddesinde değişiklik yapılmış ve bu tip işlerin uygulama projesi yapılabilen kısımları için anahtar teslimi götürü bedel, uygulama projesi yapılamayan kısımlarda ise her bir kalem iş için birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilmesinin önü açılmıştır. Bu değişikliğin idarenizce dikkate alınması ve bu tip ihalelere uygulanmasıyla muhtemel problemlerin önüne geçileceği düşünülmektedir.

Bunun yanı sıra, idare yazısında, sözleşme uygulamalarına yönelik olarak yaklaşık maliyete atfen ifadelerin yer aldığı, halbuki, yaklaşık maliyete ait hesap cetveli ve ekleri, ihale dokümanı ve sözleşme eki olmayıp ihale öncesi idaresi tarafından hazırlanan ve gizliliği olan bir belge olduğu ayrıca, bu hesap ve öngörülerden yüklenicinin haberdar olmasının hukuken mümkün olmadığı, bu nedenle sözleşmenin uygulanması sırasında yapılacak işler bakımından sözleşme ve ekleri gibi yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün de bulunmadığı bilinen bir durumdur.

Sözleşme eki İdari Şartname'nin 58 inci maddesinde, okul binası ile ilgili Özel Teknik Şartname'nin 7 nci maddesinde ve Sözleşme'nin "*Diğer Hususlar*" başlıklı 31 inci maddesinin 960 Öğrencilik 32 Derslikli Okul İnşaatı (MEB200.42R) İçin Özel Şartlar bölümünde yer alan; "*Yüklenici çıkabilecek her türlü zemin iyileştirme yöntemlerinin uygulanmasını bedelsiz yapacaktır. Ayrıca zemin yapısı nedeniyle idarenin gerekli görmesi durumunda; statik ve betonarme hesaplar ile üst yapı (Mimari, Betonarme, Tesisat, Elektrik vb.) uygulama projelerini ve detaylarını hazırlayacak ve idarenin onayına müteakip ilgili kuruluşlara onaylatılması ile ilgili her türlü işlemi bedelsiz olarak yapacaktır. Yükleniciye proje değişikliğinden dolayı meydana gelen maliyet artışları ile ilgili hiçbir bedel ödenmeyecektir,*" şeklindeki düzenlemenin ihale tarihinde yürürlükte olan Tip Sözleşme'nin "*Diğer Hususlar*" başlıklı 31 inci maddesinin 16 no.lu dipnotuna (*idarelerce, bu Tip Sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde, ihale dokümanına, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine ve bunlara ilişkin Kamu İhale Kurumu tarafından yayınlanan Yapım İşleri Genel Şartnamesi ile diğer düzenleyici mevzuata ve emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak ve bu Tip Sözleşme hükümlerinde değişiklik yapmamak veya sonuçlarını ortadan kaldırmamak üzere, işin özelliğine göre sözleşmelerde bu başlık altında bir veya birden fazla maddeyi içerecek şekilde madde numaraları teselsül ettirilerek başka düzenlemelere yer verilebilir.*) uygunluk göstermediği değerlendirilmektedir.

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerin ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen

toplam bedel üzerinden akdedildiği, yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedelin esas alınacağı hususu açıktır.

Bu hususdan anlaşılacağı üzere, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde en temel unsurlardan biri, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listeleridir. Bu itibarla uygulama projelerinin kanundaki tanımına uygun nitelikte olması ve mahal listelerinin de projelere dayalı ve uyumlu olması gerekli bulunmaktadır.

Ancak, yukarıda da belirtildiği üzere, söz konusu sözleşmenin anahtar teslimi götürü bedel bölümüne ait projelerin bir kısmının kanundaki tanımında öngörülen nitelikte uygulama projesi olmadığı ve bu nedenle de projelerde yapılabilecek değişikliklerden bir kısmının meydana getireceği bedel farklılıklarının götürü bedel kapsamında mütalaa edilmesine yönelik olarak sözleşme ve eklerinde özel düzenlemeler yapıldığı ve ihtilafların büyük çoğunluğunun, uygulama projesi niteliği taşımayan bu projelerin değişikliğine bağlı olarak oluştuğu anlaşılmaktadır.

IV-KARAR

Konu ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, bu hususlar da göz önünde bulundurularak, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile sözleşmesi hükümleri çerçevesinde gerekli uygulamanın idaresince yapılmasının uygun olacağına 29/04/2010 tarihinde yapılan toplantıda oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Fiyat anlaşmazlığı
Karar No : 2010/28
Karar Tarihi : 09/04/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... sayılı yazıları ile, ... İşi'nde proje revizyonu nedeniyle oluşan iş artışından dolayı idare ile yüklenici arasında çıkan anlaşmazlık konularında Kurulumuz görüşünü talep etmektedir.

II- KONU

... İşi ihale edilerek 14.12.2007 tarihinde sözleşmeye bağlanmıştır. Sözleşmeye esas projenin revize edildiği, bundan dolayı ilave iş artışı meydana geldiği, iş artışının uygulamalarından dolayı İdare ile yüklenici arasında görüş farklılığı olduğu, bu görüşler tanzim edilen anlaşmazlık tutanağında belirtilerek, uygulamanın nasıl yapılacağı hususundaki görüşümüz istenilmektedir.

III- İNCELEME

... nün, 4734 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "*İstisnalar*" başlıklı 3. maddesinin (i) bendinde sayılan kurumlar arasında olması nedeniyle bu kanun hükümlerine tabi olmadığı ve ihale yönetmeliğinin kurum tarafından düzenlendiği görülmüş olup, bahse konu talep Yüksek Fen Kurulu'nda, ilgi yazı ve ekleri ile ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmiştir.

... İşi, Kuruma ait "*Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Kapsamındaki Kültür Varlıklarının Rölöve, Restorasyon, Restitüsyon Projeleri, Sokak Sağlıklaştırma, Çevre Düzenleme Projeleri ve Bunların Uygulamaları ile Değerlendirme, Muhafaza, Nakil İşleri ve Kazı Çalışmalarına İlişkin Mal ve Hizmet Alımlarına Dair Yönetmelik*"e göre ihale edilerek Anahtar Teslimi Götürü Bedel sözleşmeye bağlanmıştır.

Sözleşme uygulamalarında, kurumca düzenlenen sözleşme eki "*Uygulama İşleri Genel Şartnamesi*" (UİGŞ) esasları geçerli olmaktadır.

Yönetmeliğin 42. maddesinde "*Bu yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde, 04.01.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 05.01.2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhaleleri Sözleşmeleri Kanunu ile ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.*" hükmü mevcut bulunmaktadır.

Revize edilen projenin uygulama aşamasında taraflar arasında, uygulama ile ilgili görüş farklılıkları ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine 15.01.2010 tarihinde taraflar arasında anlaşmazlık tutanağı imzalanmıştır.

Bahse konu restorasyon işine ait anahtar teslimi götürü bedel sözleşmede, öngörülemeyen durumlar veya proje değişikliğinden dolayı iş artışının veya eksilişinin yapılabilmesi ancak; UİGŞ'nin 22. maddesine göre artışa veya eksilişe konu olan işin, öngörülemeyen durumda olması, sözleşmeye esas proje içinde kalması, idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması, proje vb. teknik belgelerinde değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde mümkün olabilmekte ve bu tür değişikliklerden dolayı mukayeseli keşif düzenleme gibi bir uygulama da bulunmamaktadır.

UİGŞ'nin 22. madde hükümleri dahilindeki iş artışında veya eksilişinde, bir iş kalemi veya iş grubuna ait birim fiyatının tespiti ise, aynı şartnamenin 23. maddesinde sıralanan hükümler esas alınarak yapılabilmektedir. Aksi takdirde, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde, 22. madde hükümlerine uymayan iş ve işlemler ile ilgili herhangi bir yeni fiyat tespitinin yapılması da mümkün olamamaktadır.

Diğer taraftan, UİGŞ'nin 23. maddesi hükümlerine göre tespit edilecek bir fiyat içerisindeki "genel gider ve kâr oranı"nın, her iş kalemi veya iş grubunun yapım şartlarına göre farklılık arz eden ve tarafların üzerinde anlaşma sağlayacakları bir unsur olduğu hususu taraflarca dikkate alınmalıdır.

Anlaşmazlık tutanağındaki itiraz konusu 5 adet imalat kalemi ve yüklenicinin tutanaktaki itiraz şerhi ile ilgili 22.01.2010 tarihli dilekçesindeki konularla ilgili olarak;

Birinci sıradaki YFZ.19 Geometrik desenli Nebati Oymalı Fildişi ve Gümüş Kakmalı-Fevkalade Müzeyyen Kündekarı (1.19 x 3.83 m) Ebadında Orijinal Camii Kepengi onarımı ile dördüncü sıradaki YFZ.22 Birinci sınıf meşe kerestesi ile (15 x 3 cm) ebadında Profilli, Çift dişli, Pahlı Arka Yüzeyinde Tesisat Kanal Boşluklu Süpürgelik yapılması ile ilgili olarak idarece yapılan analizlere yüklenicinin itirazı olmadığı görülmüştür.

YFZ.20 Çim ekilmesi (100 m²) imalatına ait analizde idarenin Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Birim Fiyat Poz No: 37.030 "*Çim ekilmesi istenilen alanda belleme, uygulama ve tırmıklama yapılarak 3 çeşit çim tohumu ekilmesi ve ilk suyunun verilmesi imalatı*" pozundan yararlanılarak fiyat tespit ettiği, diğer işlemler için Kültür Bakanlığının K.3925 "*Bahçede mevcut veya İdarenin uygun göreceği en yakın mesafede bulunan toprağın kazılması, arabaya yüklenmesi, iş mahalline getirilmesi, elenmesi, toprak içindeki taş, ot ve yabancı maddeler temizlendikten sonra gösterilen mahallere tabaka tabaka serilmesi, idarece verilecek detay projesine göre düzeltilmesi*" pozu kullanıldığından bu pozdaki analizler için ayrıca bedel ödenmesinin mükerrer olacağı belirtilerek sadece üç çeşit çim tohumu karışımı ekilmesi, gübrenmesi ve sulanmasının analize dahil edildiği, yüklenicinin ise piyasadan almış olduğu faturada alt yapının hazırlanmasının da dahil edildiği görülmüştür.

YFZ.21 Mevcut Klasik Tuğla Döşemedeki Derzlerinin Açılması, Temizlenmesi ve Horasan Derz Harcı ile Derzlerin Yapılması (m²) imalatında; idarece mevcut tuğla döşeme derzlerinin açılarak temizlenmesi ve horasan harcı ile yeniden derz yapılmasında ... nün V.0801 "*Klasik Veya İmitasyon Tuğla ile Döşeme Yapılması İşçiliği*" pozundaki sadece derz açılıp yapılması saat ücretleri kullanılarak analiz yapılmış, malzeme olarak V.0128 "*horasan derz harcı (tuğla tozu)*" kullanılmıştır. Yüklenici ise V.0411 pozundaki "*tuğla duvar ve kemer imalatlarında kullanılan derz yapılması*" işçilik saat ücretlerini kullanarak analiz hazırladığı görülmektedir.

YFZ.23 Birinci sınıf Meşe Ağacından 20 x 20 Kesitinde Lamine Ahşap Gergi Yapılması (mt); İdarenin yaptığı analizde ahşap işçiliği için Bayındırlık Bakanlığı ahşap işçilik pozları, yüklenicinin hazırladığı analizde ise ... nün Tarihi Eser onarımlarında kullanılan ve özellik isteyen imalata ait işçilik pozlarının kullanıldığı görülmüştür.

Yüklenicinin ise;

İş artışı sırasında yaklaşık maliyet listesi oluşturulurken yapıldığı belirtilen hatadan doğan farkların kesilmek istenmesi,

Artışa konu olan iş kalemlerine ait idarece tek taraflı hazırlanmış olan analizlerin 2007 yılı birim fiyat ve rayiçleri esas alınarak düzenlendiği ve bu fiyatlara % 35,5 dolayında tenzilat uygulandığı,

İş artışına konu olan projelerin yeni bir maliyet unsuru olduğu gerekçesi ile bedellerinin ödenmesi gerektiği,

hususlarında itirazı bulunmaktadır.

İhale öncesi tanzim edilen Yapı Yaklaşık Maliyet Hesabında kullanılan metraj ve pursantaj hesaplamalarında yapılan mükerrerlikler nedeniyle ödemeye esas pursantaj oranlarında İdarece değişiklik yapıldığı hususunda:

Adı geçen işin Sözleşmenin Türü ve Bedeli başlıklı 6. maddesinde

"6.1. Bu sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ..... TL toplam bedel üzerinden aktedilmiştir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi (Y.İ.G.Ş.)'nin 23. maddesine göre yeni fiyatların tespitinin ne zaman yapılacağı ve fiyat tespitinde hangi yöntem, analiz ve rayiçlerin kullanılacağı belirlenmiş olup, tarafların yüklenici kârı ve genel giderler dahil işin yapılabilirlik şartlarını da dikkate aldıkları en

ekonomik fiyatları birlikte oluşturmaları ve bunun üzerinde anlaşma sağlamaları esas olmaktadır. Yüklenici açısından 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ve İkincil Mevzuatları Anahtar Teslimi Götürü Bedel ve Birim Fiyat tip sözleşmeleri hükümlerinde; sözleşmede yer almayan ve sonradan yapılmasına gerek duyulan yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların tespitinde, yaklaşık maliyet ve sözleşme bedeli arasındaki farktan hareketle bulunacak bir oranda fiyatların tenzilatı tabi tutulacağına dair bir husus yer almadığından, sözleşmesi ve eklerinde, bu doğrultuda uygulama yapılacağına ilişkin hüküm bulunmayan işlerde yüklenici ile mutabakat sağlanmadan, yukarıda belirtilen şekilde tenzilat uygulaması yapılması uygun olmamaktadır.

İşe ait Y.İ.G.Ş.'nin 11. maddesinde “*Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde yapılacak işlerin uygulama projeleri, şartnameler ve diğer teknik belgelerle birlikte, sözleşmenin imzalanması sırasında yükleniciye verilir.*” hükmü yer almaktadır.

İş artışıyla ilgili imalatlara ait projelerin yapım şartları ve proje bedelleri ile ilgili sözleşme ve eklerinde bir hükmün yer almadığı görülmektedir.

IV-KARAR

İnceleme bölümünde belirtilen hükümler ve değerlendirmelerle ilgili olarak;

Birinci sıradaki YFZ.19 ile dördüncü sıradaki YFZ.22 imalat kalemleri ile ilgili olarak yapılan analizlere yüklenicinin herhangi bir itirazı olmadığından görüş belirtmeye gerek olmadığına,

İkinci sıradaki YFZ.20 imalat kalemi ile ilgili olarak Kültür Bakanlığının K.3925 poz karşılığı bedelin ödenmiş olması nedeni ile ilave iş artışında sadece Bayındırlık ve İskan Bakanlığının 37.030 pozundaki bedelin ödenmesinin uygun olacağına,

Üçüncü sıradaki YFZ.21 imalat kalemi ile ilgili derzlerin açılarak temizlenmesi ve horasan harcı ile yeniden derz yapılması, duvar ve kemer yüzeylerde olmayıp düz yüzeylerde yapılması halinde ... nün V.0801 ve V.0128 pozları analizlerinin ilgili bölümlerinin kullanılmasının uygun olacağına,

Beşinci sıradaki YFZ.23 imalat kalemi ile ilgili yapılacak imalatın mütehassıs usta ve usta yardımcılığı işçiliği gerektirmeyip, normal bir usta ve işçilik gerektiriyor ise Bayındırlık ve İskan Bakanlığının pozlarının kullanılmasının uygun olacağına,

İhale öncesi yapılan metraj ve porsantaj hesaplamalarında yapılan hatalardan dolayı uygulama esnasında sözleşme bedeli üzerinde herhangi bir değişikliğin yapılamayacağı;

Yeni fiyat tespitinde; imalatın yapım şartı, yapım zamanına Y.İ.G.Ş.'nin 23. maddesine göre hareket edilerek yeni fiyat tespitinin yüklenici ile birlikte yapılması gerektiğine, 4734 ve 4735 sayılı kanunlarla ikincil mevzuatlarda anahtar teslimi götürü bedel ve birim fiyat tip sözleşmelerinde ihale tenzilatı ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmadığından tenzilat yapılamayacağına,

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde iş artışı ile ilgili yeni projelerin yapılabilirlik şartları ve fiyata ait herhangi bir hüküm bulunmadığından proje bedeli ile ilgili ödemenin idarenizce değerlendirilmesi gerektiğine,

09/04/2010 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Fiyat anlaşmazlığı
Karar No : 2010/17
Karar Tarihi : 04/03/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

" ... Atıksu ve Yağmursuyu Kanal İnşaatı" işinde ortaya çıkan fiyat anlaşmazlığı üzerine yeni birim fiyatların tespit edilmesi talep edilmektedir.

II-KONU

" ... Atıksu ve Yağmursuyu Kanal İnşaatı" yapım işi, ... tarafından 4734 ve 4735 sayılı kanunlara göre ihale edilerek birim fiyat sözleşmeye bağlanmıştır.

İdaresi ... sayılı yazısında; ihale dokümanları arasında verilen kesin projelerdeki boru çaplarının, hazırlanan uygulama projelerinde kısmen değişikliğe uğraması nedeniyle yeni birim fiyatların tespitine ihtiyaç duyulduğu bu nedenle, yeni birim fiyatların tespiti cihetine gidildiği ancak, bu konuda yüklenici ile aralarında anlaşmazlık olduğu belirtilerek, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİĞŞ) 23 üncü maddesi hükmü gereği Bayındırlık Kurulu kararına ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, Kurulumuzda taleple sınırlı olarak gönderilen bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirilmiş olup;

İşin kesin proje üzerinden ihale edilerek birim fiyat sözleşmeye bağlandığı, ihaleden sonra hazırlanan uygulama projesinde, ihaleye esas projeye göre bir kısmı boru hatlarında ve çaplarında değişiklik olduğu, bu nedenle, ortaya çıkan ve aşağıda poz numarası ve iş kalemi adı belirtilen 5 adet yeni iş kalemine ait birim fiyatların tespiti cihetine gidildiği;

<u>PozNo</u>	<u>İş kaleminin adı</u>
B.200K.3	3,5 1 m ve üzeri 2000 mm Muflu BA boru hattı imalatı (idare malı)
B MB4.K.3	3,51 m ve üzeri 2000 mm borular için komple BA Muayene Bacası İmalatı (İdare Malı)
YDB.140K.3	4,01 m ve üzeri 1400 mm borular için komple BA İtme Bacası İmalatı (Kırmataş dolgu)
YDB. 160K.3	4,01 m ve üzeri 1600 mm borular için komple BA İtme Bacası İmalatı (Kırmataş dolgu)
YDB.160G.3	6,01 m ve üzeri 1600 mm borular için komple BA İtme Bacası İmalatı (Geri dolgu)

Yüklenicinin hazırlanan bu birim fiyatlara itiraz ettiği, bu nedenle, itiraz gerekçelerini de içeren 28.07.2009 tarihli Anlaşmazlık Tutanağı'nın düzenlendiği ve YİĞŞ'nin 23 üncü maddesi hükmü gereği yeni birim fiyatların Bayındırlık Kurulu'nca tespit edilmesinin istendiği,

İdaresi yazısı ve eklerinden anlaşılmaktadır.

4734 sayılı Kanun'un 62/c maddesine istinaden, işin yapılması sırasında arazi ve zemin etüdüleri gerektirmesi sebebiyle kesin proje üzerinden sözleşmeye bağlanan ve muhtemel değişiklikleri içerisinde barındıran bu tip teklif birim fiyatlı işlerde; proje değişiklikleri sebebiyle ortaya çıkabilecek yeni imalatlara ait birim fiyatların tespit edilmesi sırasında, bir kısım ihtilaflarla karşılaşılması için, metre tul gibi götürü bedel niteliği taşıyan ölçü birimine göre teklif birim fiyat istenmemesinin uygun olacağı, bu işte yeni birim fiyat tespiti konusunda oluşan anlaşmazlığın ana sebebinin de götürü bedel niteliğinde teklif birim fiyat istenmesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Daha önceki süreçte, idaresi 18.02.2009 tarih ve 85094 sayılı yazısında; 14 adet yeni iş kalemine ait birim fiyatları aynı usul ve esaslar ile belirleyerek tasdik ettiği ancak, bu fiyatlara yüklememin itiraz etmesi nedeniyle YİGŞ'nin 23 üncü maddesine göre, fiyatların Bayındırlık Kurulunca tespit edilmesini talep etmesi üzerine, konu Kurulumuzda görüşülmüş ve alman 02.03.2009 tarih ve 2009/20 sayılı Yüksek Fen Kurulu Kararında; "*yeni birim fiyatların tespitinde yüklenici ile uyusulamaz ise, anlaşmazlığa konu yeni birim fiyatların tespitine ilişkin tutanaktaki onay öncesi iş ve işlemlerin tamamı ikmal edildikten sonra, taraflarca gerekçelerini de içerecek şekilde anlaşmazlık tutanağının düzenlenmesi ve idaresince de anlaşmazlığın 10 gün içinde Bayındırlık Kuruluna intikal ettirilmesi gerektiği, ancak idaresi, anlaşmazlığı Bayındırlık Kuruluna intikal ettirmeden önce yeni birim fiyatların tespitine ilişkin tutanakları tasdik ettiği ve başvuruyu da tasdikten sonra yaptığı, bu nedenle Y.İ.G.Ş. 'nin 23 üncü maddesine uygun olmayan şekilde işlem tesis edildiğinden konunun Bayındırlık Kuruluna sunulmasının uygun olmadığına*" karar verilmiş ve durum 05.03.2009 tarih ve 412/296 sayılı yazı ile idaresine bildirilmiştir.

Bu aşamadan sonra, bahis konusu 14 adet yeni iş kalemine ait birim fiyatlar konusundaki sürecin ne şekilde işlediğine ilişkin olarak, örneğin yargıya intikal eden bir durumun olup olmadığı, yüklenicinin bu fiyatlara ve fiyatların girdiği hak edişlere bir itirazının bulunup bulunmadığı hususlarında, idaresi yazısı ve eklerinde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

İdaresinin talebi üzerinde yapılan ön inceleme sonucu, idaresine yazılan 03.11.2009 tarih ve 411/1-1353 sayılı yazıda; işle ilgili bir kısım bilgi ve belgeler istenilmiş ve aynı yazıda anlaşmazlığa konu boru hatları ile bacaların kesin proje sınırları içerisinde kalıp kalmadığı, kalıyor ise nerelere rastlandığını gösteren işlenmiş durumdaki kesin projelerin birer suretinin gönderilmesi istenmiş olmasına rağmen buna ilişkin projeler gönderilmemiştir. Yeni fiyat tespiti konusunda bir değerlendirme yapılabilmesi için bu bilgilerin bilinmesine gerek olduğu bilinen bir husustur.

Diğer taraftan, Bayındırlık Kurulunca yeni birim fiyatın tespit edilmesi istisnai bir durum olup, esas olanın yeni birim fiyatların Sözleşmesi eki YİGŞ'nin 23 üncü maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda idaresince yüklenici ile birlikte tespit edilmesidir.

Ayrıca belirtmelidir ki; tarafların, YİGŞ'nin 23 üncü maddesinde öngörülen hususlara riayet etmeksizin ve bu maddede belirtilen mükellefiyetlerini yerine getirmeksizin, "anlaşmazlık oluştuğu"nu kabul edip fiyatların Bayındırlık Kurulunca tespit edilmesi talebinde bulunmalarının, bu maddedeki prosedüre uygun düşmediği hususu da açıktır.

Bahis konusu yeni iş kalemlerine ait birim fiyat tespit zabitleri üzerinde yapılan incelemeler ile yukarıda belirtilen açıklama ve değerlendirmeler dikkate alındığında; talep konusu yeni birim fiyatların Sözleşmesi eki YİGŞ'nin 23 üncü maddesinde öngörülen usul ve esaslara uygun olarak tespit edilmediği değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

Konu ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

Yeni birim fiyatların Bayındırlık Kurulunca tespit edilmesinin istisnai bir durum olduğu, esas olanın Sözleşmesi eki YİGŞ'nin 23 üncü maddesinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda idaresince yüklenici ile birlikte tespit edilmesi gerektiği, ancak, yeni birim fiyatların, bahis konusu maddede öngörülen usul ve esaslara uygun olarak tespit edilmediği,

YİGŞ'nin 23 üncü maddesinde öngörülen hususlara riayet etmeksizin ve bu maddede belirtilen mükellefiyetlerini yerine getirmeksizin, "anlaşmazlık oluştuğu"nu kabul edip fiyatların Bayındırlık Kurulunca tespit edilmesi talebinde bulunulmasının, bu maddedeki prosedüre uygun düşmediği,

Sonucuna varıldığından konunun bu haliyle Bayındırlık Kuruluna sunulmasının uygun olmadığına ve yeni birim fiyatların bahis konusu şartname hükmü doğrultusunda idaresince yüklenici ile birlikte tespit edilmesinin uygun olacağına 04/03/2010 tarihinde yapılan toplantıda oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : ... Raylı Toplu Taşıma Sis. İnş.
Ve Elektro Mekanik İşlerinin Yapımı

Karar No : 2010/5

Karar Tarihi : 13/01/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Başkanlığının ... sayılı yazısı ile, ... Genel Müdürlüğünce ihale edilerek teklif birim fiyat üzerinden sözleşmeye bağlanan “ ... *Raylı Toplu Taşıma Sistemi İnşaat ve Elektro Mekanik İşlerinin Yapımı*” işinde proje değişikliği sonucu aç-kapa sistemi ile yapılan imalatların tünelde yapılmış gibi kabul edilerek tünel zammı, tünel uzunluk zammı ve tünel içi nakliye zammı uygulamalarının yapılıp yapılamayacağı ile ilgili görüşün ... bildirilmesi istenilmektedir.

II – KONU

... Başkanlığınca ... ’nin 2006 yılı hesabına ilişkin yargı raporunun 10. maddesinin yargılanması sonucunda, Yüklenici ... Adi Ortaklığına ihale edilerek 01.08.2002 tarihinde imzalanan sözleşmenin “*Yeni Birim Fiyatların Tespit Esasları*” başlıklı 24 üncü maddesinin 30.11.2004 tarih ve 40470 no.lu idare encümeni kararı ile “*Proje değişikliğinden dolayı aç-kapa bölgesinde (Portal yapılar dahil) ortaya çıkan yeni fiyatlar*” başlıklı (B) fıkrasının eklenmesi suretiyle yüklenici lehine değiştirildiği ve bu değişikliğe dayanarak ödemede bulunulduğunun görüldüğü,

Sözleşme eki Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi (BİGS)’nin “*İş Miktarında Artma veya Eksilme*” başlıklı 19 uncu maddesi hükümlerinin göz önünde bulundurulmasıyla, proje değişikliğinden kaynaklanan ve aç-kapa sistemi ile yapılan imalatların tünelde yapılmış gibi kabul edilerek tünel zammı, tünel uzunluk zammı ve tünel içi nakliye zammı uygulamalarının yapılıp yapılamayacağı hususunda görüşümüzün bildirilmesi istemidir.

III - İNCELEME

... Başkanlığının ... sayılı yazısı ekinde söz konusu işe ait sadece bir kısım proje ve ekleri gönderildiğinden, konu ile ilgili görüşlerimizin belirlenebilmesi açısından diğer bazı belgelerin gönderilmesi ... sayılı yazımız ile istenilmiştir. ... Başkanlığının ... sayılı yazıları ekinde bir klasörle belgeler gönderilmiştir.

Konu, Kurulumuzda istenilen görüşle sınırlı olarak gönderilen belgeler çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

İşe ait sözleşmenin; “*Sözleşmenin yorumu*” başlıklı 30. maddesinde;

“*Aşağıdaki belgeler iş bu sözleşme hükümlerinin yorumlanmasında öncelik sırasına göre dikkate alınacaktır.*

a) *İhale kararı*
b) *İhale sürecinde Teknik Şartname veya Sözleşme Tasarısında İdarece sarıh bir şekilde yapılan değişiklikler*

c) *İhale Şartnamesi, Teknik Şartname, Sözleşme Tasarısı*

d) *Müteahhidin onaylı teklifleri.*” hükmü,

“*Sözleşme ekleri ve öncelik sırası*” başlıklı 31 inci maddesinde;

“*İş bu sözleşmede aksi bir hüküm bulunmadıkça, Sözleşmeyi oluşturan belgelerin öncelik sırası aşağıdaki gibi olacaktır.*

a) *Zeyilnameler (varsa)*

b) *Sözleşme*

c) *İhale şartnamesi*

- d) Teknik şartname
- e) Projeler
- f) Özel birim fiyat tarifleri
- g) Keşif özeti cetvelleri ve icmali
- h) Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi
- i) Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü ve diğer Kamu Kuruluşları 2002 yılı Birim Fiyat Tarifleri ve eki Fiyat Listeleri, Analizleri ve Şartnameleri.”

hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, İhale Şartnamesinin;

“İhalenin yasal dayanağı ve ihale usulü” başlıklı 3 üncü maddesinde;

“İhale konusu iş, 3645 sayılı İ.E.T.T.’nin Kuruluş Kanunu ile, “İl Özel İdareleri, Belediyeler veya Bunlara Bağlı Kurumlar Tarafından İşletilen Elektrik, Havagazı, Tramvay ve Tünel İşletmelerinin Alım ve Satım Esaslarına Dair (25 Haziran 1945 tarih ve) 4768 sayılı Kanununun 3 üncü maddesi uyarınca Tertiplenen Yönetmelik” (madde 4/b) hükümlerine göre ilan ve teklif alma usulü izlenerek ihale edilecektir.” hükmü ile,

“Tekliflerin hazırlanması ve idareye verilmesi” başlıklı 11 inci maddesinin 14 üncü alt bendinde;

“İç zarfta yapımı gerçekleştirilecek olan Sultançiftliği-Edirnekapı Raylı Toplu Taşıma Sistemi İnşaat ve Elektro-Mekanik İşlerin yapımına ilişkin fiyat teklifi bulunacaktır. Fiyatlar USD veya EURO bazında verilecektir. Fiyat teklifinde bulunulurken, işbu ihale şartnamesinin eki olan “Birim Fiyat Tarifleri ve Listeleri” esas alınacaktır.”

hükmü yer almaktadır.

İşin, bu hususları da içerecek şekilde düzenlenen ihale dokümanları üzerinden ihaleye çıkarıldığı ve İdaresi Encümeninin 16.07.2002 tarih ve 38340 sayılı kararı ile ... Adi Ortaklığına 35.052.000 USD bedelle ihale edilerek 01.08.2002 tarihinde sözleşmenin imzalandığı anlaşılmaktadır.

İşin ihaleye cadde tramvayı olarak çıkarıldığı ve hattın tamamının hemzemin olmasının düşünüldüğü, bilahare ... Belediye Başkanlığı ile ... Belediye Başkanlıklarının yazılı taleplerinde belirtilen gerekçeleri nedeniyle Topçular ile Uluyol arasında kalan 2.100 m.lik kesim ve Ulubatlı ile Karadeniz Mahallesi arasında kalan 2360 mt.lik kesimde hattın tünel veya aç-kapa sistemi ile yer altına alınmasının talep edildiği ayrıca, Ulaştırma Dairesi Başkanlığınca da Raylı Sistem Hattı üzerinde kavşak düzenleme çalışmaları yapılacağı yönündeki talebi de göz önünde bulundurularak konunun UKOME'ye intikal ettirildiği ve UKOME'nin 24.09.2004 tarih ve 2004/5-7 nolu kararıyla belirtilen kesimlerdeki hattın tünel veya aç-kapa sistemiyle yer altına alınmasının uygun olarak değerlendirildiği, bu karar çerçevesinde İdare Encümenince bahis konusu kesimlerde hattın aç-kapa sistemi ile yer altına alınmasını ve bir kısım sözleşme şartlarının da revize edilmesine karar verildiği hususları gönderilen belgeler arasında yer alan İdare Encümeninin 30.11.2004 tarih ve 40470 sayılı kararından anlaşılmaktadır.

Bilahare, bahis konusu Encümen Kararına istinaden sözleşmenin “Yeni Birim Fiyatların Tespit Esasları” başlıklı 24. maddesinin revize edilmesi cihetine gidilmiştir.

Daha sonraki süreçte, proje değişikliği sonucu işin sözleşme bedeli içerisinde tamamlanamayacağına ilişkin anlaşılması üzerine İdare Encümeninin 18 Ekim 2005 tarih ve 41292 sayılı kararı ile, ana sözleşmenin % 30'u dahilindeki işlerin, 06.12.2005 tarih ve 41387 sayılı kararı ile de ana sözleşme ve % 30'u dışında kalan 93.376.212 USD'lik işlerin sözleşme eki Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi (BİGS)nin “İş Miktarında Artma veya Eksilme” başlıklı 19 uncu maddesinde belirtilen “... % 30 oranından fazla artış; temel tünel ve benzeri işler ile doğal afetler gibi nedenlerden ileri gelmiş ise, İdarenin isteği, müteahhidin kabulü ve ilgili bakanın veya birinci derecede ita amirinin onayı ile süre hariç aynı sözleşme ve şartname hükümleri çerçevesinde; % 30'u geçen işler de aynı müteahhide yaptırılabilir.” hükmüne istinaden aynı yükleniciye yaptırılmasına karar verilmiştir.

Bilindiği üzere, BİGS'nin 19 uncu maddesi hükmü gereği; yüklenicinin keşif bedelinin %30'una kadar olan değişiklikleri sözleşme ve şartnamesindeki hükümler çerçevesinde (süre hariç)

yapmakla yükümlü olduğu, % 30 oranından fazla işlerin aynı yükleniciye yaptırılmasına karar verilmeden önce ise; idaresince, bu işlerin neler olduğunun, aynı sözleşme ve şartname hükümleri çerçevesinde birim fiyatlarının ve yapım şartlarının (herhangi bir kesinti, ilave bedel zam vs. verilip verilmeyeceğinin) belirlenmesi ve ortaya konulan bu şartlara göre de % 30 dışındaki işleri yapmayı kabul edip etmediğinin yükleniciye yazılı olarak sorulması ve yüklenicinin de ortaya konulan fiyat ve şartlara göre ana sözleşme ve % 30'u dışındaki işleri yapmayı kabul edip etmediğini idareye bildirmesi gerekmektedir.

Ancak, bu aşamada böyle bir işlemin yapılmadığı, % 30 dışı işlerin aynı yükleniciye yaptırılması kararından yaklaşık altı ay sonra yüklenicinin 12.06.2006 tarih ve 1616/SE sayılı yazısı ile "tünel içinde yapılan imalatlara" tünel zamları verilmesini talep etmesi üzerine, tünel zamlarının uygulamaya konulmasından anlaşılmaktadır.

İdaresinin 03.08.2006 tarih ve D.h-1/1052-1236 sayılı onayı ile;

İdare Encümeninin 30.11.2004 tarih ve 40470 sayılı kararıyla yer altına alınmasına ve Aç-kapa sistemiyle yapılmasına karar verilen hattın bu bölgedeki imalatlara ait birim fiyatlar, revize edilen sözleşmenin 24 üncü maddesi doğrultusunda yeniden yapılarak yüklenicisine ödendiği, ayrıca, yüklenicinin 12.06.2006 tarih ve 1616/SE sayılı yazısı ile, tünel içinde yapılan imalatlara çalışma zorluğundan dolayı, tünel uzunluk zammı, tünel zammı ve tünel içinde kazı ve inşaat malzemesinin taşınması zammı verilmesini talep ettiği, "yüklenici taleplerine ilişkin birim fiyat ve zamların TCK'nın uygulamalarından ve birim fiyatlarından örnek alınarak değerlendirilmesini gerektirmiştir." denilerek, zam uygulamaları olura bağlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Bu belirleme sırasında, Karayolları birim fiyatlarındaki 32.007/K poz nolu birim fiyattan faydalanılarak tünel içi nakliye zammı, 32.009/1 poz nolu birim fiyattan faydalanılarak tünel zammı, 32.011 poz nolu birim fiyattan faydalanılarak tünel uzunluk zammı birim fiyatları tespit edilmiştir.

Belirtilen bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde;

Yer altına alınmasına karar verilen tramvay hattı ile ilgili uygulamanın, gerek ilçe belediyeleri ve gerekse de UKOME'ce tünel veya aç-kapa sistemi olarak iki ayrı alternatif sistem olarak önerildiği, idaresince bu sistemlerden 30.11.2004 tarih ve 40470 sayılı İdare Encümeni kararı ile aç-kapa sistemiyle işin yapılmasına karar verildiği görülmekte olup ayrıca, bu husus, sözleşmenin revize edilen 24 üncü maddesine de aç-kapa bölgesi şeklinde yansıtılmıştır.

Buradan, bahis konusu kesimde tramvay hattının yer altına alınmasıyla ilgili uygulamanın tünel şeklinde değil, aç-kapa sistemiyle yapılmasına karar verilmiş olduğu ayrıca, verilen bu karara da yüklenicisinin bir itirazının bulunmadığı hususları anlaşılmaktadır.

Tünel ile aç-kapa olarak adlandırılan sistem arasında, gerek yapım şartları ve gerekse teknik olarak açık şekilde mevcut olan farklılığın, bu Kararla ortaya konulmuş olması önemli olup, bunun sonucu bahis konusu kesimde, tramvay hattının aç-kapa sistemiyle yer altına alınmış olmasına bağlı olarak revize edilen projenin niteliği ve mahiyeti ile projedeki imalatların zorunlu olarak yapılabilme şartları dikkate alındığında, yapılan işin bir tünel işi olmadığı, dolayısıyla burada yapılan imalatların da tünelde yapılmış imalatlar olarak kabul edilemeyeceği hususlarının açık olduğu değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan; yer altına alınan güzergahta yapılan imalatlar için çalışma zorluğundan dolayı, tünel uzunluk zammı, tünel zammı ve tünel içinde kazı ve inşaat malzemesinin taşınması zammı verilmesine yönelik yüklenici talebine istinaden, Karayolları uygulamalarından ve 32.007/K, 32.009/1, 32.009/2 ve 32.011 poz nolu birim fiyatlarından örnek alındığı ifade edilerek uygulanan yeni birim fiyatlarla ilgili olarak, örnek alınan Karayolları uygulamaları ve birim fiyat tarifleri incelendiğinde;

'Birim fiyat tariflerinde taşıma bedelinin ayrıca ödeneceği belirtilenlerin' taşınması zammı olan 32.007/K Pozu birim fiyat tarifine göre; "Tünel içindeki kazı malzemesi ile tünel kemeri, ayak ve ayak temellerine ait inşaat ve imalat malzemeleri için olduğu,

32.009/1 ve 32.009/2 Poz no.lu tünel zammı tarifinin; "Kesiti ....tünellerde, tünelin iki tarafındaki tetler ve açık anolar hariç olmak üzere tünel içinde yapılan tünelin kemer, ayak ve ayak temellerine ait; her türlü beton, demir, kârgir, tecrit iskele, kalıp vs. gibi inşaat ve imalat için tünel zammı" olduğu,

Görölmekte olup, dolayısıyla, bu pozların ve tariflerinin aç-kapa sistemi ile bir ilgisinin bulunmadığı hususları açıktır.

Bunların yanısıra; projesi ile işin yapım şekli ve şartları tıpa tıp bu işle aynı olmamasına rağmen, o tarihte geçerli olan Karayolları Birim Fiyat Tarifleri kitabındaki 2001-2010 poz nolu “*Yeni Avusturya tünel açma yöntemine göre sınıflandırılmış kayada tünel kazısı*” birim fiyatları, bir değerlendirme anlamında incelendiğinde; birim fiyata dahil olmayan masraflar başlığı altında yer alan “*Tetler ve aç-kapa tünel boyu hariç, uzunluğu 300 m.den fazla olan tünellerde uzunluk zammı*” ibaresi ile, aç-kapa tünellerde tünel uzunluk zammının söz konusu olmadığına ortaya konulmuş olduğu, ayrıca, ödeme bölümündeki notların 9. maddesinde de, aç-kapa tünellerde tünel kazısı birim fiyatlarının uygulanamayacağı belirtilmiş bulunmaktadır. Buradan da, aç-kapa sisteminin tünelden çok farklı bir sistem olduğu hususu ayrıca anlaşılmaktadır.

IV- KARAR

Konu hakkında ön bölümde yapılan inceleme, tespit ve değerlendirme sonuçları göz önüne alındığında, işte proje değişikliği sonucu Topçular ile Uluyol ve Ulubatlı ile Karadeniz Mahallesi arasındaki kesimde tramvay hattının aç-kapa sistemi ile yer altına alınması işinin tünel işi ve burada yapılan imalatların da tünel imalatları olmadığı, dolayısıyla, tünel imalatı kabul edilerek bu imalatlara, tünel zammı, tünel uzunluk zammı ve tünel içinde nakliye zammı gibi uygulamaların yapılamayacağı görüşüne; 13/01/2010 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : ... Binası İnşaatı işi
ile ilgili görüş talebi.

Karar No : 2010/4

Karar Tarihi : 06/01/2010

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... Rektörlüğü tarafından “ ... Kampüsü İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Binası İnşaatı İşİ” ile ilgili olarak görüş talep edilmektedir.

II - KONU

İdaresi, ... sayılı yazısında özetle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na göre ihale edilerek anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan “ ... Kampüsü İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Binası İnşaatı İşİ”nin bitirme tarihi olarak belirlenen 22.09.2009 tarihinden başlamak üzere 26.10.2009 tarihine kadar geçici kabul eksikliklerinin tamamlanması için verilen sürede ve bu tarihten sonrası için, gecikme cezası uygulanıp uygulanamayacağı konusunda ve ayrıca yazıları ekinde gönderilen tarihsiz Teknik Rapor’da ayrıntıları açıklanan hususlarda Kurulumuzdan görüş talep edilmektedir.

III - İNCELEME

Konu, Kurulumuzda taleple sınırlı olarak gönderilen bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

A- Gecikme cezası ile ilgili olarak;

- İşe ait sözleşmenin, gecikme halinde alınacak cezalar başlıklı bölümün 10.2.1 maddesinde;

“İdarece verilecek süre uzatımı hariç, iş zamanında bitirilmediği takdirde geçen her takvim günü için yüklenicinin hakedişinden sözleşme bedelinin % 0,05 oranında gecikme cezası kesilir. Günlük gecikme cezasının matrahına o tarihe kadar hesaplanan fiyat farkları da dahil edilir” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümden de anlaşılacağı üzere idarece verilen süre uzatımı hariç, yüklenicinin işi zamanında bitirmemesi halinde, geçen her takvim günü için bu maddede ön görülen gecikme cezasının kendisinden kesilmesi gerekmektedir.

- Diğer taraftan, işin ihale tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)’nin 42. maddesinde, işin geçici kabulünün yapılabilme şartları ile kabulün yapılmasına ilişkin usul ve esaslar belirtilmiştir.

Bu madde hükmüne göre geçici kabulün yapılabilmesi için işin sözleşme ve eklerine uygun olarak tamamlanması ve kabul işlemlerinin yapılmasına engel bir durumun bulunmaması gerekmektedir.

Ayrıca, aynı maddede; “ ... Kabul komisyonunun oluşturulması ve işyerine gönderilebilmesi, yapılan işin kusurlu ve eksik kısımlarının bedelleri toplamının işin sözleşme bedelinin yüzde beşinden fazla olmamasına bağlıdır. Bu oranı geçmeyen kusur ve eksiklikler, aynı zamanda işin idareye teslimine ve kullanılmasına engel olmayacak ve herhangi bir tehlikeye meydan vermeyecek nitelikte olmalıdır ...” .....

ile,

“... Kabul komisyonunun tespit ettiği eksiklikler, belirlenen sürede yüklenici tarafından giderilmezse bu sürenin bitiminden sonra eksikliklerin giderilmesine kadar geçecek her gün için, giderilecek eksikliklerin durumuna göre sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan miktarın

belli bir oranında günlük ceza uygulanır ve geçici kabul tarihi kusur ve eksikliklerin giderilmesi tarihine ertelenir. Ancak bu gecikme otuz günü geçtiği takdirde idare, yüklenici hesabına eksiklerin giderilmesini kendisi yaptırabilir. Bu takdirde de eksikler tamamlanuncaya kadar ceza uygulaması devam eder ve kabul tarihi ertelenir. “

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen sözleşmesinin 10.2.1 maddesi ile sözleşmesi eki YİGŞ'nin 42. maddesindeki hükümlerin sözleşmenin uygulanması esnasında dikkate alınmasının gerektiği bilinen bir husustur.

B- İdaresi yazısı eki bila tarihli Teknik Raporda belirtilen hususlar hakkında:

1- Dış duvarlarda malzeme değişikliği yapılması ile ilgili olarak;

Raporun birinci maddesinde bu konu ile ilgili süreç ve açıklamalara yer verilmiş ve sonuç olarak;

a) Projenin bazı kısımlarında 20 cm gazbeton, bazı kısımlarında ise 13,5 cm tuğla olarak görülen, fakat teknik şartnamede 20 cm gazbeton olarak verilen duvar malzemesinden hangisinin ödemeye esas belgelerde dikkate alınmasının gerektiği ile, imalatlarda 6 cm xps yerine 5 cm ve iç-dış sıvalarla kalınlık 2,5 cm yerine 2 cm olarak tamamlandığından söz konusu imalatlar için mukayeseli keşif yapıp yapılamayacağı hususlarında görüş talep edilmektedir.

Anahtar teslimi götürü bedel olarak ihale edilecek yapım işlerinin, 4734 sayılı Kanundaki tanımına uygun nitelikteki uygulama projesi üzerinden ihale edilmesinin gerektiği ayrıca, idarenin ihaleye esas uygulama projelerinde hangi şartlarda değişiklik yapabileceği hususu, YİGŞ'nin 13. maddesinde, “*İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje v.b. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın iş tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmayı yetkilidir*” şeklinde belirtilmiştir.

Proje değişikliği konusunda, sözleşmesi ve ekleri ile yürürlükteki mevzuatına uygun olarak uygulama yapılmasının gerektiği idaresinin görev ve sorumluluğunda bulunmaktadır. Ayrıca, taraflar arasında mutabakat sağlanarak değişikliğin ve imalatların yapıldığının anlaşıldığı ve bu konuda da bir görüş talep edilmediğinden proje değişikliği ile ilgili bir değerlendirme yapma cihetine gidilmemiştir.

İdaresince yapılan proje değişikliği sonucu, değişiklik öncesi sözleşme ve ekleri hükümlerine göre yapılması gerekli olan iş kalemlerinin birim fiyatlarının YİGŞ'nin 23. maddesinin kıyasen uygulamak suretiyle tespit edilebileceği ayrıca, aynı iş kalemleri yerine proje değişikliği sonucu yapılmasına karar verilen yeni iş kalemlerinin birim fiyatlarının da aynı maddede belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda belirlenebileceği ve bu fiyatlar esas alınarak bulunacak bedellere göre gerekli kesintinin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

b) Dış duvarların yaklaşık maliyet metrajının 1.987,31 m² olarak alındığı fiiliyatta da miktarın 1.163,65 m² olduğu belirtilerek bu durum karşısında mukayeseli keşif yapıp yapılamayacağı konusunda görüş talep edilmektedir.

Anahtar teslimi götürü bedel bir işte yaklaşık maliyetin hazırlanmasında uyulması gerekli olan usul ve esasların neler olduğu Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde belirtilmiş olup, yaklaşık maliyetin belirtilen bu hükümler doğrultusunda gerçekçi biçimde hazırlanması zorunlu bulunmaktadır. Bu itibarla, ilgililer sorumluluklarını da göz önünde bulundurarak, bu konuda gerekli özen ve hassasiyet içerisinde hareket etmeleri icap etmektedir.

Diğer taraftan, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarında mukayeseli keşif uygulaması gibi bir hususun yer almadığı ayrıca, yaklaşık maliyete ait hesap cetveli ve eklerinin ihale dokümanı ve sözleşme eki olmadığı, ihale öncesi idaresi tarafından hazırlanan ve gizliliği olan bir belge olduğu ve bu hesap ve öngörülerden yüklenicinin haberdar olmasının hukuken mümkün olmadığı, bu nedenlerle sözleşmenin uygulanması sırasında, yapılacak işler bakımından sözleşme ve ekleri gibi yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün de bulunmadığı hususları açıktır.

Bu itibarla, yapımından vaz geçilen iş kalemlerinin miktarlarının ihaleye esas uygulama projesi üzerinden hesaplanması uygun olacaktır.

2- Yarısı yıkılan Nihat Sayar Binasının güçlendirme işi ile ilgili olarak;

Bahis konusu raporda, sözleşmesi eki Özel İdari ve Teknik Şartnamesinin İmalatlar başlıklı bölümünün ikinci paragrafında;

“Nihat Sayar Binasının yarısı yıkıldıktan sonra hizmetin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için her türlü tadilat, düzeltme, güçlendirme ve onarım sorumluluğu yükleniciye aittir. Binanın kalan bölümü, en az mevcut halihazır sağlamlık durumu seviyesine getirilecektir. Dış cephesinde; yeni duvar + sıva + ısı mantolaması + dış ve iç duvar yapılacaktır.” hükmünün yer aldığı belirtilmektedir. Diğer taraftan, yüklenici 02.11.2009 tarih ve 2009/283 sayılı dilekçesinde sözleşme ile birlikte tarafına güçlendirmeye ait bir projenin verilmeyeceğini ayrıca, ihaleye esas projeler arasında da güçlendirmeye ait bir projenin bulunmadığını, bu nedenle güçlendirmenin yapılamayacağını açık olduğunu, güçlendirme projesi tarafına verildiği zaman YIGŞ'nin 13. maddesinde belirtilen şartlara göre işi yapacaklarını ifade etmektedir.

Yüklenici tarafından, güçlendirme projesi olmadığı belirtilmesine karşın bahis konusu raporda binanın güçlendirme projesinin hazırlanmış olduğu ifade edilmektedir. Bu itibarla bu çelişkili durumun açıklığa kavuşturulması uygun olacaktır.

Esas itibarıyla güçlendirme işinin uygulama projesi olmadan ihale kapsamına dahil edilerek ihale edilmesi 4734 sayılı Kanuna uygunluk göstermediği ancak, Özel İdari ve Teknik Şartnamede Nihat Sayar Binasının yıkıldıktan sonra kalan bölümüyle ilgili güçlendirme de dahil olmak üzere, belirtilen imalatların sözleşme kapsamında yapılmasının öngörüldüğünün tereddüte mahal vermeyecek ölçüde belirtilmiş olması ile sözleşmenin taraflar arasında imzalanmasıyla tüm hükümlerinin taahhüt altına alınmış olduğu hususları göz önünde bulundurularak, bu şartnamede belirtilen güçlendirme dahil diğer iş kalemlerinin yapım bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu değerlendirilmektedir.

3- Elektrik bağlantısının yapılması ile ilgili olarak;

“Elektrik Tesisatı Teknik Şartnamesi”nin 6 ncı maddesinde; “Binanın elektrik bağlantısı bitişik trafodan her türlü şartlar yerine getirilerek bağlanacaktır.”, 18 inci maddesinde; “Yapılacak olan elektrik tesisatı çalışır halde idareye teslim edilecek” ve 24 üncü maddesinde ise; “Mevcut binanın elektrik kesme işlemleri ve yeni binanın elektrik bağlantı işlemleri elektrik idaresi ile yüklenici tarafından takip edilecek, ancak elektrik güvence ve depozito bedelleri Üniversitemiz tarafından ödenecektir.” hükümleri dikkate alındığında, bu maddelerde belirtilen elektrik işlerinin yapım bedelinin sözleşme bedeline dahil olduğu ve yüklenicinin sorumluluğunda bulunduğu mütalaa edilmektedir.

IV- KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, sözleşme ve ekleri hükümleri yanı sıra yapılan bu tespit ve değerlendirmeler de göz önünde bulundurularak, idaresince gerekli uygulamanın yapılabileceğine 06/01/2010 tarihinde yapılan toplantıda oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Yapı Denetimi
Karar No : 2009/128
Karar Tarihi : 22.12.2009

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının kuruluşu olan ... İnşaat Ticaret A.Ş.'nin 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanun'dan muaf olup olmadığı konusunda görüş talep edilmektedir.

II-KONU

... A.Ş.'nin ... sayılı yazısında özetle; ... Büyükşehir Belediyesi kuruluşu olan ... İnşaat Ticaret A.Ş.'nin ucuz konut üretmek amacıyla faaliyetlerine başladığı, 1986 yılından bu güne kadar konut ürettiği, şirketin %99,95 hissesinin ... Büyükşehir Belediyesi ve %0,04 hissesinin İl Özel İdaresi payı olmak üzere tamamının kamuya ait olduğu, faaliyetlerini 4734 sayılı Kamu ihale Kanunu'na tabi olarak yürüttüğü, şirketin mülkiyetindeki arsalarında yaptığı inşaat işlerinde fenni mesuliyetin şirket tarafından yürütüldüğü, söz konusu şirketle aynı niteliğe sahip durumdaki diğer belediyelerin kuruluşu olan şirketlerin 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'dan muaf olduğu bilgisinin alındığı belirtilerek, anılan şirketin aynı muafiyete tabi olup olmadığı hususunda görüş talep edilmektedir.

III – İNCELEME

Konu genel çerçevede, 3194 sayılı İmar Kanunu, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve ikincil mevzuatları göz önünde bulundurularak, incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Konuyla ilgili mevzuatlarda;

1- 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un;

- “Amaç, kapsam ve tanımlar” başlıklı 1. Maddesinin ikinci fıkrasında;

“Bu kanun; 3194 sayılı İmar Kanununun 26 ncı maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27 nci maddesinde belirtilen ruhsata tabi olmayan yapılar ile tek parselde, bodrum katı dışında en çok iki katlı ve toplam ikiyüz metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar hariç, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsar.”,

- “Yapı denetim kuruluşları ve görevleri” başlıklı 2. Maddesinde;

“ ... Yapı denetim kuruluşları aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür.

a) Proje müelliflerince hazırlanan yapının inşa edileceği arsa veya arazinin zemin ve temel raporları ile uygulama projelerini ilgili mevzuata göre incelemek, proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen uygulama projesi ve hesaplarını kontrol ederek, ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulmadan, ilgili idareye uygunluk görüşünü bildirmek.

b) Yapı denetimini üstlendiğine dair ilgili idareye taahhütname vermek, yapı ruhsatının ilgili bölümünü imzalamak, bu yapıya ilişkin bilgileri yapı ruhsatı düzenleme tarihinden itibaren yedi gün içinde Bakanlığa bildirmek.

c) Yapının, ruhsat ve ekleri ile mevzuata uygun olarak yapılmasını denetlemek.

d) Yapım işlerinde kullanılan malzemeler ile imalatın proje, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmek ve sonuçlarını belgelendirmek, malzemeler ve imalatla ilgili deneyleri yaptırmak.

e) Yapılan tüm denetim hizmetlerine ilişkin belgelerin bir nüshasını ilgili idareye vermek, denetimleri sırasında yapıda kullanılan malzeme ve imalatın teknik şartname ve standartlarına aykırı olduklarını belirledikleri takdirde, durumu bir rapor ile ilgili idareye ve il sanayi ve/veya ticaret müdürlüklerine bildirmek.

f) İş yerinde, iş güvenliği ve işçi sağlığı konusunda gerekli tedbirlerin alınması için yapı müteahhidini yazılı olarak uyarmak, uyarıya uyulmadığı takdirde durumu ilgili bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek.

g) Ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yapılması halinde durumu üç iş günü içinde ilgili idareye bildirmek.

h) Yapının ruhsat eki projelerine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğine dair ilgili idareye rapor vermek.

ı) Zemin, malzeme ve imalata ilişkin deneyleri, şartname ve standartlara uygun olarak laboratuvarlarda yaptırmak." hükmü,

- "Sorumluluklar ve yapılamayacak işler" başlıklı 3. Maddesinde;

"Bu Kanunun uygulanmasında, yapı denetimi kuruluşları imar mevzuatı uyarınca öngörülen fenni mesuliyeti ilgili idareye karşı üstlenir.

Yapı denetim kuruluşları; denetçi mimar ve mühendisler, proje müellifleri, laboratuvar görevlileri ve yapı müteahhidi ile birlikte yapının ruhsat ve eklerine, fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılmış olması nedeniyle ortaya çıkan yapı hasarından dolayı yapı sahibi ve ilgili idareye karşı kusurları oranında sorumludurlar. Bu sorumluluğun süresi; yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren, yapının taşıyıcı sisteminden dolayı on beş yıl taşıyıcı olmayan diğer kısımlarda ise iki yıldır. ...",

2- 3194 sayılı İmar Kanunu'nun;

- "Kamuya ait yapı ve tesislere ruhsat verilmesi" başlıklı 26. Maddesinin birinci fıkrasında;

"Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapılara, imar planlarında o maksada tahsis edilmiş olmak, plan ve mevzuata aykırı olmamak üzere mimari, statik, tesisat ve her türlü fenni mesuliyeti bu kamu kurum ve kuruluşlarınca üstlenilmesi ve mülkiyetin belgelenmesi kaydıyla avan projeye göre ruhsat verilir.",

- "Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği, yapı müteahhitliği ve kayıtlar" başlıklı 28. maddesinin ikinci paragrafında;

"Yapıda inşaat ve tesisat işleri ile kullanılan malzemelerin kamu adına denetimine ilişkin fenni mesuliyet, ruhsat eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlığı haiz meslek mensupları tarafından ayrı ayrı üstlenilmek zorundadır. Fenni mesul mimar ve mühendisler uzmanlık alanlarına göre; yapının, tesisatı ve malzemeleri ile birlikte, bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini denetlemekle görevlidir. Yapı sahibine ve idareye karşı sorumlu olan fenni mesuller, uzmanlık alanına uygun olarak yapıda yetki belgesi olmayan usta çalıştırılması veya şantiye şefi bulundurulmaksızın yapım işinin sürdürülmesi veya yapının mevzuata aykırı yapılması veya istifaları halinde, bu durumları altı iş günü içinde ilgili idareye yazılı olarak bildirmek zorundadır. Aksi takdirde, fenni mesuller kanuni mesuliyetten kurtulamaz. Bildirim üzerine, en geç üç iş günü içinde 32 nci maddeye göre işlem yapılır. ...",

3- 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun;

- "Kapsam" başlıklı 2. Maddesinde;

"Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür.

a) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (mesleki kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.

b) Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri

c) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (mesleki kuruluşlar ve vakıf yüksek Öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

d) (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilenlerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler.

e) 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların yapım ihaleleri.

Ancak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve bu fonun hisselerine kısmen ya da tamamen sahip olduğu bankalar. 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ((e) bendinde belirtilen yapım ihaleleri hariç) ile enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüs, işletme ve şirketler bu Kanun kapsamı dışındadır." hükmü,

- "Danışmanlık hizmetleri" başlıklı 48. Maddesinde;

"Mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, her ölçekte imar planı, imar uygulama, ÇED raporu hazırlanması, plan, yazılım geliştirme, tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolörlük gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetler, danışmanlık hizmet sunucularından alınır. ...",

- "Uygulanmayacak hükümler" başlıklı 68. Maddesinde;

"a) Bu Kanun kapsamında yer alan işlerin ihalelerinde 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu hükümleri uygulanmaz.

b) Diğer kanunların 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet ihale Kanunundan muafiyet tanıyan hükümleri ile bu Kanuna uymayan hükümleri uygulanmaz. ...",

4- 4735 sayılı Kamu ihale Sözleşmeleri Kanununun;

- "Kapsam" başlıklı 2. Maddesinde;

"Bu Kanun, Kamu İhale Kanununa tabi kurum ve kuruluşlar tarafından söz konusu Kanun hükümlerine göre yapılan ihaleler sonucunda düzenlenen sözleşmeleri kapsar." hükmü,

- "Tip sözleşmeler" başlıklı 5. Maddesinde;

"Bu Kanunun uygulanmasında uygulama birliğini sağlamak üzere mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Tip Sözleşmeler Resmi Gazetede yayımlanır.

İdarelerce yapılacak sözleşmeler Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir." hükmü,

- "Görevlilerin ceza sorumluluğu" başlıklı 28. Maddesinde;

"Muayene ve kabul komisyonlarının başkan ve üyeleri, yapı denetim görevlileri ve ihtiyacın karşılarına sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin, görevlerini kanuni gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulduklarının tespiti halinde, haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanır. Ayrıca, fiil veya davranışlarının özelliğine göre haklarında ceza kovuşturulması da yapılır ve hükmolünacak ceza ile birlikte tarafların uğradıkları zarar ve ziyan genel hükümlere göre kendilerine tazmin ettirilir. Bu Kanuna aykırı fiil veya davranışlardan dolayı hüküm giyen idare görevlileri, bu Kanun kapsamına giren işlerde görevlendirilemezler.

Bu Kanun kapsamına giren işlerden dolayı yargı organlarınca herhangi bir ceza verilmiş olanlar, bu Kanun kapsamına giren bütün kamu kurum ve kuruluşlarınca bu Kanunun ve ilgili diğer mevzuatın uygulanması ile görevli ve yetkili kadrolara atanamaz ve görev alamazlar.",

- "Yapı denetim görevlilerinin sorumluluğu" başlıklı 31 inci maddesinde;

"Yapı denetimini yerine getiren idare görevlileri, denetim eksikliği nedeniyle işin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmamasından ortaya çıkan zarar ve ziyandan onbeş yıl süre ile yüklenici ile birlikte müteselsilen sorumludur. Ayrıca haklarında 28 inci madde hükümleri uygulanır.",

- "Danışmanlık hizmeti sunucularının sorumluluğu" başlıklı 32. Maddesinde;

"Danışmanlık hizmetlerinde; tasarım hatası, uygulama yanlışlığı, denetim eksikliği, hatalı yaklaşık maliyet tespiti, işlerin yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılmaması, meslek ahlakına uygun davranılmaması, bilgi ve deneyimin idarenin yararına kullanılmaması ve benzeri nedenlerle meydana gelen zarar ve ziyandan hizmet sunucusu doğrudan, yapı denetimi hizmetinin sunulduğu durumda ise yapım işini üstlenen yüklenici ve alt yüklenicilerle birlikte onbeş yıl süre ile müteselsilen sorumludur.

Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre hizmet sunucusuna ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 27 nci madde hükümleri uygulanır",

- "Uygulanmayacak hükümler" başlıklı 39. Maddesinde;

"a) Kamu ihale Kanununa göre yapılan ihalelere ilişkin düzenlenen sözleşmeler açısından 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu hükümleri uygulanmaz.

b) Diğer kanunların 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet ihale Kanunundan muafiyet tanıyan hükümleri ile bu Kanuna uymayan hükümleri uygulanmaz. ...",

5- Danışmanlık Hizmet Alım İhaleleri Yönetmeliğinin "Danışmanlık Hizmetlerinin Kapsamı" başlıklı 6. Maddesinin 2. fıkrasının (g) bendinde;

"... (g) Yapım işi kontrollüğü ve yapı denetimi ...",

6- Yapım İşleri Genel Şartnamesinin;

"Amaç" başlıklı 1. Maddesinde;

"Bu Genel Şartname, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu ihale Sözleşmeleri Kanunu'na göre sözleşmeye bağlanan yapım işlerinin yürütülmesinde uygulanacak genel esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.",

- "Kapsam" başlıklı 2. Maddesinde;

"Bu Genel Şartname, 4734 sayılı Kamu ihale Kanununa tabi idareler tarafından bu Kanun hükümlerine göre ihalesi yapılan ve 4735 sayılı Kamu ihale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmeye bağlanan yapım işlerini kapsar. ...",

- "Tanımlar" başlıklı 4. Maddesinde;

"... Yapı denetim görevlisi: idare tarafından, işlerin denetimi için görevlendirilecek bir memur veya bir heyeti ve/veya idare dışından bu işleri yapmak üzere görevlendirilen gerçek veya tüzel kişi veya kişileri ifade eder.

- "İşlerin denetimi" başlıklı 14. Maddesinde;

"Sözleşmeye bağlanan her türlü yapım işleri, idare tarafından görevlendirilen yapı denetim görevlisinin denetimi altında, yüklenici tarafından yönetilir ve gerçekleştirilir. ...",

- "Yapı denetim görevlisinin yetkileri" başlıklı 15. Maddesinde;

"Yüklenici bütün işleri yapı denetim görevlisinin, sözleşme ve eklerindeki hükümlere aykırı olmamak şartı ile vereceği talimata göre yapmak zorundadır.

Yüklenici kullanacağı her türlü malzemeyi yapı denetim görevlisine gösterip iş için elverişli olduğunu kabul ettirmeden iş başına getiremez.

Malzemenin teknik şartnamelere uygun olup olmadığını inceleyip gözden geçirmek için yapı denetim görevlisi istediği şekilde deneyler yapabilir ve ister işyerinde, ister özel veya resmi laboratuvarlarda olsun, bu deneylerin giderleri sözleşmesinde başka bir hüküm yoksa yüklenici tarafından karşılanır. Yüklenici, deneylerin işyerinde yapılmasını isterse bunun için gerekli araç ve teçhizatı kendisi temin eder.

Yapı denetim görevlisinin kabul ettiği malzemenin mümkün olanların örnekleri mühürlenerek işin geçici kabulüne kadar saklanır.

Yüklenicinin işyerine getirdiği malzemenin, teknik şartnamesine veya daha önce alınmış mühürlü örneğine uygun ve işe elverişli olmadığı anlaşıldığı takdirde yüklenici, bu konuda kendisine verilen yazılı talimatın tebliği tarihinden başlamak üzere on gün içinde sözkonusu malzemeyi işyerinden kaldırıp uzaklaştırmak zorundadır. Bunu yapmadığı takdirde yapı denetim görevlisi bu malzemeyi, bütün zarar ve giderleri yükleniciye ait olmak üzere işyeri çevresi dışına çıkarmaya yetkilidir.

Yüklenici tarafından fen ve sanat kurallarına aykırı olarak kusurlu yapıldıkları anlaşılan iş kısımlarını yıktırıp yükleniciye yeniden yaptırmak hususunda yapı denetim görevlisi yetkilidir. Yüklenici, bu konuda kendisine yazılı olarak verilen talimat üzerine, belirlenen süre içinde söz konusu iş kısımlarını ayrıca bir bedel istemeksizin yıkıp yeniden yapmak zorundadır. Bu hususta bir gecikme olursa sorumluluğu yükleniciye aittir."

- "Geçici hakediş raporları" başlıklı 39. Maddesinin (4) paragrafının (a) ve (b) bentlerinde;

"Hakediş raporlarının düzenlenmesinde aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır.

a) Geçici hakediş raporları yüklenicinin başvurusu üzerine, sözleşme veya eklerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça her ayın ilk beş işgünü içinde düzenlenir. Yüklenici başvurmadığı takdirde idare, en çok üç ay içinde, tek taraflı olarak hakediş düzenleyebilir. Gelecek yıllara sari olmayan sözleşmelerde yaptırılan işler için, son hakediş raporu bütçe yılının sonuna rastlayan ayın yirminci günü düzenlenir.

b) İşe başlanıldığı tarihten itibaren meydana getirilen işler, yapı denetim görevlisi tarafından yüklenici veya vekili ile birlikte ölçülür ve bulunan miktarlar sözleş deki esaslara uygun olarak hakediş raporuna dahil edilir."

- "Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi" başlıklı 40. Maddesinin 1. Paragrafının (c) bendinde;

"c) Yapı denetim görevlisi, yüklenici veya vekili ile birlikte işin gidişine paralel olarak daha önce hazırlanıp karşılıklı imzalanmış bulunan kesin metraj ve hesaplar ile işin gidişine paralel hazır olmayanları, birlikte tamamlayıp imzalayarak geçici kabul tarihinden başlamak üzere en çok altı ay içinde idareye teslim etmek zorundadır. Bu hesapların yapılması sırasında yüklenici veya vekili tarafından yapılmış ve fakat yapı denetim görevlisince çözüme bağlanamamış itirazlar varsa bunlar da incelenmek üzere hesaplarla birlikte idareye verilecektir."

Hükümleri yer almaktadır.

Bütün bu hükümler dikkate alınarak konu değerlendirildiğinde;

4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu'nun amacı; can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesidir. Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasında; 3194 sayılı imar Kanunu'nun 26 ncı maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27 nci maddesinde belirtilen yapılar hariç tutulmuştur.

3194 sayılı imar Kanunu'nun 26 ncı maddesinin birinci fıkrası, kamuya ait yapı ve tesislere ruhsat verilmesi başlığını taşımakta ve kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapılara imar planlarında o maksada tahsis edilmiş olmak, plan ve mevzuata aykırı olmamak üzere mimari, statik, tesisat ve her türlü fenni mesuliyeti bu kamu kurum ve kuruluşlarınca üstlenilmesi ve mülkiyetin belgelenmesi kaydıyla avan projeye göre ruhsat verileceği belirtilmektedir. Diğer bir ifade ile bu hüküm, kamuya ait yapı ve tesislere avan projeye göre ruhsat verilebilmesi esaslarını düzenlemekte ve bu yapıların her türlü fenni mesuliyetinin bu kamu kurum ve kuruluşlarınca üstlenilmesi kaydını da getirmektedir.

4734 sayılı Kamu ihale Kanunu'na göre ihale edilen ve 4735 sayılı Kamu ihale Sözleşmeleri Kanunu'na göre sözleşmeye bağlanan yapım işlerinin yapı denetim hizmetlerinin nasıl yürütüleceğine ilişkin usul, esas ve sorumluluklar ise, bu Kanunlar ve ikincil mevzuatlarında düzenlenmiştir.

Bu düzenlemelerden hareketle kamu idareleri, 4735 sayılı Kanuna göre sözleşmeye bağladıkları yapım işlerinde yapı denetim hizmetlerini yerine getirmek üzere görevlendirdikleri yapı denetim görevlilerinin görev ve yetkileri arasında, yapım işinin, sözleşmesi ve ekleri hükümleri, uygulama projeleri ile fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmasını temin etmenin yanı sıra,

gerçekleştirilen imalat ve ihzaratın geçici hakediş raporları ile kesin hesap ve kesin hakediş raporunu sözleşme hükümleri çerçevesinde düzenleyip imzalama görevi de bulunmaktadır.

Bu nedenle, işin teknik denetiminin yapılması ile hakedişlerin düzenlenmesi hizmetleri bir bütün olup, bu hizmetlerin bu bütünlük içerisinde yerine getirilmesi zorunlu olduğundan dolayı yapı denetim görevlilerinin hem teknik ve hem de mali yönden görev ve sorumluluklarının bulunduğu, 4708 sayılı Kanunda ise, yapı denetim kuruluşunun hakediş düzenleme ve buna yönelik sorumluluğunun bulunmadığı hususları açıktır.

Diğer taraftan; 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu'nda Yapı Denetim kuruluşlarının sorumluluğunun süresi, yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren, yapının taşıyıcı sisteminden dolayı onbeş yıl, taşıyıcı olmayan diğer kısımlarından dolayı ise iki yıldır. Buna karşın, 4735 sayılı Kanunda ise, denetim eksikliği nedeniyle işin fen ve sanat kurallarına uygun yapılmamasından ortaya çıkan zarar ve ziyandan gerek yapı denetim görevini yürüten idare görevlileri ve gerekse, yapı denetim hizmetinin sunulduğu durumlarda hizmet sunucusu, yapım işini üstlenen yüklenici ve alt yüklenicilerle birlikte onbeş yıl süreyle müteselsilen sorumlu bulunmaktadır.

Yukarıda detaylı olarak belirtildiği üzere, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarına göre yapı denetim hizmetlerini yürütecek yapı denetim görevlilerinin görev, yetki ve sorumlulukları, 3194 sayılı İmar Kanunu'ndaki fenni mesul ile 4708 sayılı Kanun'daki yapı denetim kuruluşlarının görev, yetki ve sorumluluklarıyla aynı düzey ve nitelikte olmadığı gerçeği ortadadır.

Kamu idareleri, 4735 sayılı Kanuna göre sözleşmeye bağladıkları bir yapım işinin yapı denetim hizmetlerini 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile, ikincil mevzuatlarına uygun olarak yerine getirmekle yükümlü olup bu idareler, yapı denetim ve kontrollük gibi görevleri yerine getirecek yeterli sayıda ve nitelikte personele sahip olmamaları hallerinde, bu hizmetleri, danışmanlık hizmet sunucularından Kanunda öngörülen şekilde satın alabilmekte ve sorumluluklarını da paylaşabilmektedirler.

Bunların yanı sıra, diğer kanunların 4734 ve 4735 sayılı kanunlara aykırı hükümlerinin uygulanmayacağı bu kanunlarla hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla, 4734 sayılı Kanun kapsamında bulunan kamu idarelerinin, bu Kanuna göre ihale ettikleri ve 4735 sayılı Kanuna göre de sözleşmeye bağladıkları yapım işlerine ait yapı denetim hizmetlerini, bu kanunlar ile ikincil mevzuatları ve sözleşmeleri hükümlerine uygun olarak yapmakla yükümlü oldukları, bu nedenle de bu hizmetleri, 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu kapsamında yürütemeyecekleri değerlendirilmektedir.

IV-KARAR

Konu, ön bölümlerde belirtildiği üzere detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, buna göre;

4734 sayılı Kanun kapsamında bulunan kamu idarelerince bu Kanuna göre ihale edilen ve 4735 sayılı Kanuna göre de sözleşmeye bağlanan yapım işlerine ait yapı denetim hizmetlerini, bu kanunlar ile ikincil mevzuatları ve sözleşmeleri hükümlerine uygun olarak yapmakla yükümlü oldukları bu nedenle de bu hizmetleri, 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu kapsamında yürütemeyeceklerine, 22/12/2009 tarihinde yapılan toplantıda oy çokluğu ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Görüş talebi
Karar No : 2009/97
Karar Tarihi : 01/09/2009

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I - GİRİŞ

... sayılı yazı ile " ... Binası Restorasyonu" yapımı kapsamındaki iki imalata ait tarif ve bedelleri ile ilgili meydana gelen anlaşmazlık hususunda görüş istemektedir.

II - KONU

Teklif birim fiyat sözleşmeye bağlanan " ... Binası Restorasyonu" yapım işi birim fiyat teklif cetvelinde yer alan V .0817/AI poz nolu "*Mevcut Döşemelik Yonu Taşı ile Düz ve Kavisli Döşeme Yapılması*" ve 26.210/A poz nolu "*Her Kalınlıkta ve Ebatta Andezit Plaklarla Döşeme Kaplama yapılmasına (Orijinaline uygun ebatta)*" ait imalatların uygulanmasında ortaya çıkan anlaşmazlıkla ilgilidir.

III - İNCELEME

Konu Yüksek Fen Kurulunda; gönderilen bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenmiştir.

Anlaşmazlık konusu imalatlara ait yapılan işlemler hakkında detaylı bilgi Devlet Demir Yolları Genel Müdürlüğü Taşınmaz Mallar Dairesi Başkanlığının ... sayılı yazı ve eklerinde verilmekte olup özetle;

Yüklenici; ihale dokümanları arasında 26.210/A ve V.0817/AI pozlarına ait analizlerin yer almaması nedeniyle teklif verirken Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yayımladığı Birim Fiyat Cetvellerinde yer alan 26.210 ve V.0817A pozlarına esas analizler ve Birim Fiyat Tariflerini dikkate aldığını, ancak idarenin, sözleşme eki birim fiyat cetvelindeki iş kaleminin adı ve kısa açıklamaları ile notlar bölümünde belirtilen hususlar doğrultusunda imalatların yapılmasını istediğini bunun da yeni imalat ve yeni fiyat anlamına geldiğini ifade ederek yeni fiyat talep etmekte,

İdare ise; söz konusu imalatların analiz açıklamaları ile ilgili ihale öncesinde yüklenicinin herhangi yazılı bir isteğinin olmadığı ayrıca notlar bölümünde söz konusu imalatlarla ilgili açıkça tariflerin yapıldığı ve yüklenici tarafından imzalandığı bu nedenlerden dolayı yüklenici tarafından ihale sonrası her iki poz için talep edilen fiyatların Birim Fiyat Teklif Cetvelindeki V.0817/AI ve 26.210A pozuna dahil olduğunu belirtmektedir.

Anlaşmazlık konusu imalatlar, ihale dokümanları arasında yer alan teklif cetvelinin '*İş kalemi adı ve kısa açıklaması*' sütununda;

-"*26.210/A Her Kalınlık ve Ebatta Andezit Plaklarla Döşeme Kaplaması Yapılması (Orijinaline uygun eb.)*" ,

-"*V.0817/AI Mevcut döşemelik yonu taşı ile düz ve kavisli döşeme yapılması*"

Olarak yer almıştır.

Birim fiyat teklif cetvelinin '*Not*' bölümünde ise konuyla ilgili olarak;

- *İmalatlar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Kültür Bakanlığı (kb) ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün birim fiyat tariflerine göre yapılacaktır.*

- *V.0817/AI Pozu: Mevcut gar önündeki döşeme taşlarının sökülmesi, yüzeyinin atölyede düzgün hale getirilmesi, ıslah edilmesi yerlerine tekrar mevcuda uygun derzli olarak döşenmesi, inşaat sahasından sökülmesi, atölyeye ve inşaat yerine nakli, her türlü işçilik, araç ve gereç giderleri, yüklenici karı v.s giderler dahildir.*

Hükümleri mevcut bulunmaktadır.

Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere; teklif cetvelinde, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğünün birim fiyatlarına yer verilen imalatlar için, bu fiyatlara ait imalat tariflerinin uygulanması amaçlanmıştır. Teklif cetvelindeki diğer iş kalemlerine ait uygulamanın ise, cetvelde yer verilen iş kalemi adı ve kısa açıklaması ile, eki notlarda yer alan tariflere uygun yapılması gerekmektedir.

Birim fiyat sözleşme; ön ve kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerinde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden düzenlenen sözleşmedir. Dolayısıyla, ise ait birim fiyat teklif cetvelinin 'iş kalemi adı ve kısa açıklaması' sütunundaki, teklif birim fiyat ad ve kısa açıklamaları ile, teklif cetvelinin eki notlarda yer alan tarif ve açıklamaların, sözleşme hükmü niteliğinde olduğu açık olup yüklenicinin, imalatlara ait bu hükümlere uymak zorunluluğu bulunmaktadır.

IV- KARAR

Yukarıda "İnceleme" bölümündeki değerlendirmeler sonucu 26.210/A pozu Her Kalınlık ve Ebatta Andezit Plaklarla Döşeme Kaplaması Yapılması (Orijinaline uygun) ve V.0817/Al poz nolu "Mevcut Döşemelik Yonu Taşı İle Düz ve Kavisli Döşeme Yapılması" imalatlarına ait yüklenici talebinin yerinde olmadığına, Kurulun 01/0912009 tarihinde yapmış olduğu toplantıda oy birliği karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Gecikme Cezası ve
İş Kalemi Değişikliği
Karar No : 2009/77
Karar Tarihi : 02/07/2009

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Genel Müdürlüğünce 24.12.2007 tarihinde sözleşmeye bağlanan ... Güçlendirme İnşaatı işinde, Kısmi Gecikme Cezası ve Beton Sınıfı (Evsafi) değişikliğinden kaynaklanan ihtilaflara ilişkin görüş istenilmektedir.

II - KONU

Sözleşme konusu iş ile ilgili olarak, Kısmi Gecikme Cezalarının uygulanıp uygulanmayacağı, uygulanacak ise hangi bedel üzerinden hesap edileceği ile işin sözleşme eki Teknik Şartnamesinde belirtilen Kendiliğinden Yerleşen Betonun yerine uygulanan kimyasal katkılı beton arasında herhangi bir bedel kesintisi yapıp yapılamayacağı hususlarındaki talebe ilişkindir.

III - İNCELEME

1-) Kısmi Gecikme Cezalarının uygulanıp uygulanmayacağı hususu ile ilgili olarak;

İşe ait sözleşmede;

İşe Başlama ve Bitirme Tarihi ve Gecikme Halinde Alınacak Cezalar başlıklı 10. Madde'sinde;

10.1. *İşe Başlama ve Bitirme Tarihi* :

10.1.1. "Sözleşmenin imzalandığının (Sayıştay tesciline tabi işlerde, tescilin) idare tarafından yüklenicinin kendisine veya tebligat için gösterdiği adrese tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 5 (beş) gün içinde Y.İ.G.Ş. si hükümlerine göre yer teslimi yapılarak işe başlanır. Yüklenici taahhüdün tümünü, işyeri teslim tarihinden itibaren 300 (Üç yüz) takvim günü içinde tamamlayarak geçici kabule hazır hale getirmek zorundadır." hükmü ,

Gecikme Halinde Alınacak Cezalar başlıklı ile 10.2.Madde'sinde;

10.2.1. "İdarece verilen süre uzatımı hariç, iş zamanında bitirilmediği takdirde geçen her takvim günü için yüklenicinin hak edişinden sözleşme bedelinin % 0.06 (onbindealtı) oranında gecikme cezası kesilir. Günlük gecikme cezasına o tarihe kadar hesaplanan fiyat farkları da dahil edilir.",

10.2.2. "İşin muhtelif kısımlarına ait bitirme tarihleri ve bu tarihlerde bitirilmemeleri halinde, sözleşme bedeli içindeki ağırlıkları oranında uygulanacak kısmi gecikme cezaları aşağıda gösterilmiştir.

İşin Kısımları

Kısımlara ait Bitirme Tarihleri

Kısmi Gecikme Cezaları

“ ,

10.2.3. "Kısmi gecikme cezaları ile işin tümüne ait gecikme cezaları, hak edişlerden yükleniciye hiçbir ihtarda bulunmaya ve hüküm almaya gerek kalmaksızın kesilir. Bu cezalar, hak edişlerden karşılanamadığı takdirde ayrıca tahsil edilir." ,

10.2.4. "İşin tümünün süresinde bitmemesi halinde, işin tamamına ilişkin günlük gecikme cezası alınır, ayrıca kısmi gecikme cezası uygulanamaz." hükmü,

Teslim, Muayene ve Kabul İşlemlerine İlişkin Şartlar başlıklı 20. Madde'sinde; "İşin teslim etme ve teslim alma şekil ve şartları ile kısmi kabul, geçici ve kesin kabul işlemleri Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine göre yürütülür." hükmü,

Sözleşmesi eki İdari Şartnamenin, Yapım İşinin Kısmi Kabulü başlıklı 61. Maddesinde; "Sözleşme konusu işte kısmi kabul öngörülmemektedir." hükmü,

Yer almaktadır.

Belirtilen bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde bahis konusu işe ait sözleşme ve eklerinde işin muhtelif kısımlarına ait farklı iş bitirme tarihleri, kısmi kabul ve kısmi gecikme cezası uygulamasının öngörülmediği anlaşılmaktadır.

2-) Beton Sınıfının Değişikliğiyle ilgili olarak;

Öncelikle, taahhüdün sözleşme ve ekleri ile ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde gereği gibi yerine getirilmesinde, sözleşme taraflarının görevli ve sorumlu olduğu açıktır.

Sözleşmesi eki Teknik Şartnamesinde belirtilen Kendiliğinden Yerleşen Beton imalatının, şartnamesinde öngörülenden farklı yaptırılıp yaptırılmadığının idaresince netleştirilmesi ve farklı yaptırıldığına belirlenmesi durumunda, her iki imalata ait iş kalemlerinin sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 23. Madde'sinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda birim fiyatlarının ayrı ayrı tespit edilmesi ve bu tespitler dikkate alınarak işlem yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

IV- KARAR

İnceleme bölümünde açıklanan hususlar göz önünde bulundurulduğunda;

İşe ait sözleşme ve eklerinde işin muhtelif kısımlarına ait farklı iş bitirme tarihleri, kısmi kabul ve kısmi gecikme cezası uygulaması öngörülmediğinden, kısmi gecikme cezası uygulamasının yapılamayacağına,

Sözleşmesi eki Teknik Şartnamesinde belirtilen Kendiliğinden Yerleşen Beton imalatının, şartnamesinde öngörülenden farklı yaptırılıp yaptırılmadığının idaresince netleştirilmesi ve farklı yaptırıldığına belirlenmesi durumunda, her iki imalata ait iş kalemlerinin sözleşmesi eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 23. Madde'sinde öngörülen usul ve esaslar doğrultusunda birim fiyatlarının ayrı ayrı tespit edilmesi ve bu tespitler dikkate alınarak işlem yapılmasının uygun olacağına,

02.07.2009 tarihinde yapılan toplantıda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Su Deposu Bedeli.
Karar No : 2009/18
Karar Tarihi : 18/02/2009

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

1 – GİRİŞ

... sayılı yazıyla, ... Sosyal Tesisleri İnşaatı İşinde yüklenici ile ihtilafa düştüğünden bahisle Bakanlığımız (Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı) görüşünün bildirilmesini talep etmektedir.

2 – KONU

... Sosyal Tesisleri İnşaatının yüklenicilere verilen ihale dosyasında, su deposu ile ilgili olarak yerleşim planında işaretli olduğu, mimari avan projesinin ve mekanik projesinin mevcut olduğu, betonarme projesi olmadığından yüklenici tarafından yapılmak suretiyle inşaatının tamamlandığı, ancak, yüklenicinin teklif dosyası içerisine koyduğu ihale bedeli hesabında ve pursantaj tablosunda su deposuna ait bir hesabın bulunmadığı bildirilerek su deposu için ayrı bir ödemenin yapılıp yapılamayacağı hususunda ortaya çıkan anlaşmazlığın çözümüne yönelik görüşümüz istenilmektedir.

3 – İNCELEME

Konu sözleşme ve ekleri çerçevesinde, Yüksek Fen Kurulu'nda incelenmiştir.

... sayılı yazısında; ... Sosyal Tesisleri İnşaatı İşinin ihale edilerek 01.05.2006 tarihine kadar bitirilmek üzere 01.10.2004 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlandığı, süresi içerisinde bitirilerek geçici kabulünün yapıldığı ve işletmeye açıldığı,

Ayrıca, yüklenicilere verilen ihale dosyasında; yerleşim planında su deposunun gösterildiği, mimari avan projesinin ve mekanik projesinin mevcut olduğu, betonarme projesi olmadığından yüklenici tarafından betonarme projesinin de yapılmak suretiyle inşaatının tamamlandığı, ancak, yüklenicinin teklif dosyası içerisine koyduğu ihale bedeli hesabında ve pursantaj tablosunda su deposuna ait bir hesabın bulunmadığı, bu nedenle su deposu için ayrı bir ödemenin yapılıp yapılamayacağı hususunda tereddüde düşüldüğü

Bildirilmektedir.

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye dayalı işlerin ihalelerinde; ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listeleri esas alınarak tekliflerin oluşturulduğu tereddüde yer vermeyecek kadar açıktır. Yüklenicilerin teklif dosyası içerisinde yer verdikleri ihale bedeli hesapları ve pursantaj tabloları esas alınmak suretiyle hangi iş kalemi veya iş gruplarının yapılacağı veya yapılmayacağı gibi bir usul söz konusu olmayıp, işe ait şartnamelerde de böyle bir uygulama öngörülmemiştir.

İdarenin ihale dokümanı içinde verdiği yerleşim planı, mimari avan projesi ve mekanik projesinden hareketle betonarme su deposunun yapılacağı anlaşılmaktadır. Bu konuda idare ile yüklenici arasındaki yazışmalarda da görüldüğü üzere, betonarme su deposunun yapılıp yapılmayacağı hususunda herhangi bir tereddüt de bulunmamaktadır.

Şöyle ki; yüklenici 26.07.2005 tarihli yazısında; "Yükümlülüğümüz altında yapımı devam eden, TES-İŞ ... Sosyal Eğitim ve Dinlenme Tesislerinde, 3 bölmeli (360x3)= 1080 m3 betonarme su deposu öngörülmüştür. Söz konusu depoların statik projelerinin hazırlanmasına başlanılmadan önce, günümüzde yaygın olarak kullanılan sıcak daldırma galvanizli silindirik modüler su depoları yapmayı öneriyoruz. ... Önerilen bu depoların fiyatları Bayındırlık Bakanlığının pozlarında (105102/2) mevcut olup, yapılmayan imalatlar teklif birim fiyatlarından düşülecektir. Betonarme su deposu yapılacaksa betonarme projesinin yapılması konusunda, diğer alternatifin tercih edilmesi durumunda ise siparişin verilmesi gerekmektedir. Bu konudaki kararınızın tarafımıza bildirilmesi hususunu bilgilerinize arz ederiz." şeklinde talepte bulunmuş,

Buna karşılık idaresi de 28.07.2005 tarihli ve 12002 sayılı yazısında; " ... Sosyal Tesislerinin su deposuna ait B.arme projeleri olmadığı belirtilmektedir. Buna istinaden B.arme su deposu yerine 105102/2 pozundaki çelik depodan yapılmasını önermekteyiz. Bizim depo kapasitemiz 360x3=1080 m3 luk depo olup bunun betonarme yapılması uygun ve çokta ekonomik olmaktadır. B.arme projelerinin tarafınızdan yaptırılması ile sendikamız onayına müteakip sözleşmeye uygun su deposunun yapılmasını rica ederiz," şeklinde cevap vermiştir.

İşe ait Sözleşmenin 6. maddesinde;

"6.1. Bu Sözleşme, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme olup, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için yüklenici tarafından teklif edilen ... TL toplam bedel üzerinden akdedilmiştir.

6.2. Yapılan işlerin bedellerinin ödenmesinde, yüklenicinin teklif ettiği toplam bedel esas alınır."

Denilmektedir.

Buna göre yüklenici tarafından teklif edilen fiyat; anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye dayalı işin betonarme su deposu da dahil tamamı için akdedilen fiyattır.

4 – KARAR

Yukarıda belirtilen incelemeler doğrultusunda; ... Sosyal Tesisleri İnşaatı İş'i ne ait sözleşme eki projelerde yer alan betonarme su deposu yapımının, sözleşme bedeline dahil olduğu, bu nedenle depo için ayrı bir ödeme yapılamayacağına 18/02/2009 tarihinde yapılan toplantıda oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Çelik boru tecridi
Karar No : 2008/96
Karar Tarihi : 24/12/2008

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Başkanlığı ... sayılı yazıları ile, KÖYDES projesi dahilinde ihale edilen " ... İçmesuyu ve Arıtma Tesisi İnşaatı" işinde kullanılan çelik boruların iç kısımlarının epoksi ile kaplanması bedelinin ödenip ödenmeyeceği hususunda tereddüt hasıl olmuştur.

II- KONU

Teklif birim fiyat sözleşmeye bağlanan iş kapsamında, dışı bitüm, içi epoksi ile tecrit edilen çelik boruların kullanıldığından bahisle bahse konu iş kalemine ait sözleşmesinde yer alan birim fiyatlara göre çelik boru içlerinin epoksi ile tecridi için ayrıca bir ödeme yapılıp yapılmayacağı hususunda görüşümüz istenilmektedir.

III- İNCELEME

İhale dokümanlarında yer alan teklif birim fiyatlı işler için teklif mektubu eki *Birim fiyat teklif cetveli*'nde, "iş kalemi no" yerine, 36.067/KH-9.2 /9.3 /9.4 / 9.5 / 9.6 / 10.1 birim fiyat poz numaraları ve adları verilerek isteklilerden teklif alındığı idare yazısından anlaşılmakta ve işe ait teklif mektubu'nun yüklenici tarafından verilmesiyle mektubun 2 inci maddesinde yer alan; "*Teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin miktarının ve mahiyetinin ihale dokümanında yer alan teknik şartnameye ve projelere uygun olduğunu kabul ediyoruz.*" Şartı da, yüklenici tarafından kabul edilmiş olmaktadır.

Tekliflerin, birim fiyat poz numarası ve adı belirtilerek alınması dolayısıyla, bu pozlara ait imalat tarifi, analiz ve teknik şartlar üzerinde, taraflarca mutabık kalınarak sözleşmenin akdedilmiş olduğu görülmektedir.

İşe ait teklif cetvelinde yer alan bahse konu "Poz no: 36.067/KH-9.2 /9.3 /9.4 / 9.5 / 9.6 / 10.1" imalat kalemleri, gerek Bakanlığımızca yayınlanan "*Köye Yönelik Hizmetler (Mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü) İnşaat ve Tesisat Birim Fiyatları*" ve gerekse, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce daha önce yayınlanmış olan "*Boru Birim Fiyat Tarifleri*" ile *Boru Birim Fiyat Analizleri*'nde, "*Tecritli düz uçlu kaynak ağzı açılmış spiral çelik boruların döşenmesi*" başlığıyla yer almış bulunmaktadır. Bu belgelerde yer verilen imalat tarif ve özelliklerine göre, spiral çelik boruların tecritli olması öngörülmekte ve bu tecritin sadece boru iç veya dış yüzeylerinde yapılması gerektiğine dair herhangi bir ifade yer almamaktadır.

IV-KARAR

Konu, idarece gönderilen yazı ve inceleme bölümünde yer verilen hususlar çerçevesinde değerlendirildiğinde; işe ait ihale dokümanları ve sözleşmesinde, çelik boru tecridi ile ilgili aksine bir hüküm olmadığı takdirde, işe ait teklif cetvelinde yer alan "*Poz no: 36.067/KH-9.2 / 9.3 / 9.4 / 9.5 / 9.6 / 10.1 tecritli, düz uçlu kaynak ağzı açılmış spiral çelik boruların döşenmesi*" imalatları kapsamındaki spiral çelik boruların iç ve dış yüzeylerinin tecritli olması ve dolayısıyla, çelik boru içlerinin tecridi ile ilgili ayrıca bir ödeme yapılmaması gerektiği görüşüne, Kurulumuzun 24/12/2008 tarihli oturumunda oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.09.0.YFK.0.00.400.-03/225
Konu : Tasfiye sonrası iş ve işlemler

21 Şubat 2008

TÜRK – İNŞA GENEL BAŞKANLIĞINA
(Türkiye Resmi Sektör Müteahhitleri İşveren Sendikası)
Reşit Galip Cad. Hafta Sk. No:12/8
(06700) GOP/ANKARA

İlgi : 16.01.2008 tarih ve 2008/05 sayılı yazınız

İlgi yazınızda özetle; Türkiye Resmi Sektör Müteahhitleri İşveren Sendikası olarak sektörünüzle ilgili sorunların analizini yapmak üzere tarafların görüşlerine başvurulduğundan bahisle; kamuyla anahtar teslimi götürü bedel sözleşme imzalamış olan müteahhitlerinizin, mevcut sözleşmenin feshi ve tasfiyesi durumunda yapılacak uygulamaların belirsizliğinden dolayı 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ve ilgili mevzuattan kaynaklanan yeni ve önemli bir sorunla karşı karşıya kaldıklarını ifade ederek, çözüme yardımcı olmak üzere konuya açıklık getirilmesi ve sözleşmenin feshi ve tasfiyesi aşamasında yapımı tamamlanan imalat bedellerinin tespiti konusunda mevzuatta net bir hüküm bulunmadığı için uygulamaya yönelik görüşlerimizin bildirilmesi istenilmektedir.

Konu, Yüksek Fen Kurulu'nda ilgi yazı ve ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmiştir.

Fesih sürecine ilişkin görüşlerimiz; aynı konuda Milli Savunma Bakanlığı'na hitaben yazılan ve ekte iletilen 08.02.2008 tarih ve 03/170 sayılı yazımızda belirtildiği şekilde olup, Tasfiye sürecine ilişkin görüşlerimiz ise, aşağıda belirtilmiştir.

4735 sayılı Kanun'un 17 ve 18 inci maddeleri ile 23 üncü maddesine göre mücbir sebep ve ayrıca, sözleşmelerin mahkeme kararlarıyla sona erdirilmesi hallerinde; teminatlar iade edilerek mevcut sözleşmeler tasfiye edilmekte ve 4735 sayılı Kanun, mevcut sözleşme hükümleri, Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin ilgili hükümlerine göre tasfiye iş ve işlemlerinin yapılması gerekli olmaktadır.

YİĞŞ'nin "**Sözleşmenin feshi ve tasfiye durumları**" başlıklı 48 inci maddesinin konuya ilişkin bölümlerinde **tasfiye işlemleriyle ilgili olarak**;

"Tasfiye halinde, işin yüklenici tarafından yapılmış kısımları için, tasfiye onay tarihi geçici kabul tarihi sayılmak üzere, geçici kabul, teminat süresi ve bu süredeki bakım sorumluluğu, kesin kabul ve teminatın geri verilmesi hakkında sözleşmesinde bulunan hükümlerle bu Şartnamenin 42, 43, 44, 45 ve 46 ncı maddeleri hükümleri, normal şekilde bitirilmiş işlerde olduğu gibi aynen uygulanır. Ancak işin yapılmış kısmının ..... hesaplanacak kesin teminat miktarından fazlası, tasfiye protokolününün imzasından sonra yükleniciye geri verilir.

Teminatın kalan kısmının geri verilmesi ise 46 ncı madde esaslarına göre yapılır.

Tasfiye edilmiş işin, kendi teminat süresi içinde veya daha sonra ortaya çıkabilecek kusur ve hataları idarece görevlendirilecek bir komisyon tarafından, yapılacak tebligat üzerine, hazır bulunması halinde yüklenici veya vekili ile birlikte tespit edilir.

Sözleşmenin tasfiyesi halinde yüklenicinin tesis, araç ve makineleri idarece satın alınmak istendiği takdirde yüklenicinin buna razı olması şartı aranır."

"... tasfiye halinde kesin hesabın yapılabilmesi için işlerin ve ihzaratın ölçülebilir duruma getirilmesi, teknik zorunluluklar nedeniyle veya yapılmış iş kısımlarının korunmasını sağlamak üzere işlerin belli bir aşamaya kadar yapılması gerekiyorsa, bu husus ayrıntılı olarak tasfiye geçici kabul tutanağında ....belirtilir.

İdare, belirli bir süre vererek bu işlerin yapılmasını yükleniciden isteyebilir. Yüklenici bu hususları yerine getirmediği takdirde idare, bu belirli işleri yüklenici hesabına yapar veya yaptırır. Bu işlerin yaptırılması bedeli, sözleşmeye göre yükleniciye ödenecek bedelden fazla olursa aradaki fark yüklenicinin alacaklarından düşülür, alacağı kalmamışsa tasfiye halinde teminatından kesilir, fesih halinde ise genel hükümlere göre işlem yapılır.

Sözleşmenin feshedilmesinden veya tasfiyesinden sonra "hesap kesme hakedişi" idarece belirlenecek bir süre içinde yüklenici ile birlikte 41 inci maddesindeki esaslara göre yapılır. Yüklenici gelmediği veya yetkili bir vekil göndermediği takdirde, idare bu hakedişi tek taraflı olarak yapar ve yüklenicinin bu hususta hiç bir itiraz hakkı olamaz."...

Hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Ayrıca; YİĞŞ'nin "**İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması**" başlıklı 9 uncu maddesinin konuyla ilgili bölümünde; "Sözleşmenin feshi veya tasfiye halinde bu sigortalar, iş, yeni yükleniciye ihale edilinceye kadar devam ettirilir ve bu süreye ait sigorta giderleri yüklenici tarafından karşılanır. Ancak bu süre, fesih veya tasfiye olur tarihinden başlamak üzere üç ayı geçemez." hükmü de dikkate alınmalıdır.

Atıf yapılan YİĞŞ'nin "**Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi**" başlıklı 41 inci maddesinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeler için;

"Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde ise, kesin hakediş raporu düzenlenmesine işin geçici kabulü yapıldıktan sonra başlanır ve sözleşme ve eklerinde öngörülen hükümler çerçevesinde kesin hesap işlemleri gerçekleştirilir.

Gerek birim fiyat sözleşmeli işlerde gerekse anahtar teslimi götürü bedel işlerde; yüklenicinin kesin hesaplara itirazı varsa aynı inceleme süresi içinde idareye yazılı olarak bildirmek zorundadır. Böyle yapmadığı takdirde kesin hesapla ilgili bütün belgeleri kayıtsız kabul etmiş sayılır ve bundan sonra bu hususta yapılacak herhangi bir itiraz dikkate alınmaz.

Hesap kesme işleminde, gerçekleştirilen bütün işlerin kesin hakediş raporuna geçirilen bedelinden iş sırasında geçici hakediş raporları ile ödenen miktarlar düşülür. Daha sonra 40 ıncı maddede açıklanan geçici hakediş ödeme usulleri çerçevesinde, hakedişe yapılan ek ve kesintilerden sonra kalan tutar yükleniciye veya vekiline ödenir."

Hükümleri bulunmaktadır.

Konu yukarıda belirtilen hüküm ve şartlar dikkate alınarak değerlendirildiğinde;

Tasfiye süreci ile ilgili olarak;

Öncelikle; kesin hesabın yapılabilmesi için işlerin ölçülebilir duruma getirilmesi, teknik zorunluluklar nedeniyle veya yapılmış iş kısımlarının korunmasını sağlamak üzere işlerin belli bir aşamaya kadar yapılması gerekiyorsa, bu hususların öncelikle ayrıntılı olarak, sözleşmenin tasfiye onay tarihindeki (geçici kabul tarihi) işlerin mevcut durumunun, tasfiye geçici kabul tutanağında belirtilmesi ve belirli bir süre verilerek bu işlerin yapılmasının yükleniciden istenilmesi gerekmektedir.

Ölçülebilir duruma getirme, teknik zorunluluklar veya yapılmış kısımların korunmasına yönelik idare taleplerinin; ölçülü olması, süreçte sıkıntı yaratacak amaç dışı ilave iş niteliğinde olmaması aranan bir husustur. Yükleniciden zorunlu olarak yapması istenilen bu imalatların, tasfiye hali göz önünde alındığında makul bir düzeyde tutulması önemli olmaktadır.

Yükleniciden yapılması istenilen bu işler yerine getirilmediği takdirde, yüklenici hesabına yapma veya yaptırma serbest olmaktadır. Bu işlerin yapım bedeli sözleşmeye göre yükleniciye ödenecek bedelden fazla olursa aradaki fark, hesap kesme işlemi sonucu ortaya çıkabilecek yüklenici alacaklarından düşülmeli, alacağı kalmamışsa teminatından kesilmelidir.

Ayrıca; işe ait sigorta giderlerinin, iş yeni yükleniciye ihale edilinceye kadar, tasfiye olur tarihinden başlamak üzere üç ayı geçmeyecek şekilde mevcut yüklenici tarafından karşılanmasına yönelik YİĞŞ'nin İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması başlıklı 9 uncu maddesindeki hükmün uygulanmasına dikkat edilmelidir.

Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi işlemiyle ilgili olarak;

Bilindiği üzere; YİĞŞ'nin 48 inci maddesine göre sözleşmenin feshi veya tasfiyesinden sonra "hesap kesme hakedişi" nin düzenlenmesinde, aynı şartnamenin "**Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi**" başlıklı 41 inci maddesine atıf yapılması nedeniyle, fesih veya tasfiye sonrası hesap kesme hakedişlerinin aynı yöntem ve esaslara tabi olduğu görülmektedir. Ancak; hesap kesme hakedişlerinin düzenlenmesine ilişkin yöntem ve esasların, normal şekilde sona eren işler gibi hesap kesilmesi

gereken tasfiye ile, farklı şartlara sahip fesih için aynı tutulmuş olmasının, mevzuatımızda bir eksiklik olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu hükümlere göre; kesin hesap ve kesin hakedişi idare ve yüklenici ile birlikte yapılmalı ve hesap kesme hakedişi, tasfiye onay tarihinde yüklenici tarafından gerçekleştirilen ölçülebilir imalatların tespitine ve fiyatlandırılmasına dayandırılmalı ve bütün bu tespitler, işe ait sözleşme ve eki ihale dokümanlarındaki şartlar değiştirilmeden yapılmalıdır.

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerin tasfiye kesin hesabı ve kesin hakedişinin hazırlanması sırasında yapılan işin; işe göre gerçekleşme oranının nasıl tespit edileceği önemli bir husustur. 4735 sayılı Kanunun İlkeler başlıklı 4 üncü maddesinde yer alan “*Bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir..... Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur.*” hükmü gereği, bu oranın tespitinde, tarafların hakları ve yükümlülükleri göz önünde bulundurularak öncelikle akdedilen sözleşme ve eklerindeki esaslar mesnet alınmalıdır.

Bu doğrultuda, sözleşme ve eki ihale dokümanları olan, uygulama projeleri, mahal listesi, genel ve özel teknik şartnameler, varsa açıklamalar ve diğer ekler esas alınarak, yerinde fiilen yapılan tüm imalat metrajları çıkartılmalı ve buna dayalı olarak tüm imalat miktarları belirlenmelidir. Ayrıca, yapılan iş kısımlarına ait imalatların metraj ve miktarları da aynı esaslara dayandırılarak aynı yöntemle tespit edilmelidir. Böylelikle, yapılan ve yapılmayan işlere ait fiziki durum iş kalemi ve metraj bazında ortaya konulmuş olacaktır.

Sözleşme ve eklerinde öngörülen hükümler ile işe ait özel şartlar ve nitelikleri gözetilerek; idarece istenilmiş ve yüklenicinin teklifi ekinde iş kalemlerine ve/veya iş guruplarına ait bileşenler ve bunlara ait fiyatlar verilmiş ise, fiyatların idarece kabul edilebilir olması dikkate alınarak bu fiyatlar, idare ve diğer idarelerdeki fiyatlar ve piyasa rayıçları ile yaklaşık maliyete esas fiyatların birlikte değerlendirilmesi sonucu her bir iş kalemine ait en uygun fiyatların belirlenmesine müteakip, belirlenen bu fiyatların; yukarıda izah edildiği şekilde tespit edilmiş bulunan sözleşme kapsamında yapılacak olan tüm imalatlara ait iş kalemi miktarlarıyla çarpılarak bulunacak bedel ile, yapılan iş kısımlarının da aynı esaslar ve aynı bazda tespit edilecek bedeli arasındaki orandan, tasfiye edilen işe ait gerçekleşme oranı belirlenebilecektir.

Bulunan bu gerçekleşme oranının sözleşme götürü bedeli ile çarpılması suretiyle yapılan işlerin götürü bedel karşılığı belirlenmiş, bu bedel hesap kesme hakedişine yansıtılmak suretiyle tasfiye kesin hesabı yapılmış olacaktır. Yapılan bu kesin hesap sonucunda yüklenici borçlu ise, bu borcun ödenmemesi halinde teminatından karşılanması, bu da yeterli olmaz ise yargı yoluyla tahsili cihetine gidilmelidir.

Diğer taraftan; yüklenicinin, tasfiye geçici kabul tutanağına ve hesap kesme sonucuna itiraz edebileceği ve dava yolunun açık olduğu hususları da dikkate alındığında, belki de hiç itirazla sonuçlanmayabilecek hesap kesme işlemi mümkün iken, idarelerce önemli bir nedene bağlı olmadan bu hesap kesme işleminin yapılmayıp, mahkemelere bırakılmasının doğru ve faydalı olmayacağı açıktır. Ayrıca; kesin hesabın başlangıçta mahkemelere taşınması, doğabilecek muhtemel idare alacağının dava sonucunu beklemesi gibi istenmeyecek bir duruma yol açabileceği gibi, varsa yüklenici alacağının gecikmesi, teminat iadesinin yapılamaması gibi farklı hukuki sonuçları olabilecek süreçlerin yaşanmasını beraberinde getirebilecektir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Oktay ŞENDUR
Bakan a.
Kurul Başkanı

Eki : 08.02.2008 tarih ve 03/170 sayılı yazımız (5 sayfa)

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.09.0.YFK.0.00.400.-03/170
Konu : Fesih sonrası iş ve işlemleri

08 Şubat 2008

MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞINA
(İnşaat Emlak ve Nato Enf. Dairesi Başkanlığı)

İlgi : 16.11.2007 tarih ve 20302 sayılı yazınız ve ekleri

Bakanlığınızca ihalesi gerçekleştirilen yapım işlerinden bazılarında yüklenicilerin 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 20'nci maddesinin (a) veya (b) bentlerinden birine göre hareket etmeleri nedeniyle feshedilmesinin söz konusu olduğu, fesihle ilgili Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 48'inci maddesi hükümleri doğrultusunda işlem yapıldığı, bu işlerde öncelikle işin korunabilir ve ölçülebilir seviyeye getirilmesi için yüklenici nam ve hesabına ihale yapılmasını müteakiben tamamlama ihalesine çıkılmasının gerektiği, ancak bu süreçte çeşitli sıkıntılarla karşılaşıldığından bahisle, yapılacak olan nam ve hesabına ihale ile tamamlama ihalesinin birleştirilip tek bir ihale olarak ihale edilip edilemeyeceği, birleştirilecekse hangi ihale yönteminin uygulanması gerektiği hususu ile fesih kesin hesabının ne şekilde yapılacağına ilişkin görüşlerimizin ivedilikle bildirilmesi istenilmektedir.

Konu, Yüksek Fen Kurulu'nda ilgili mevzuat çerçevesinde ilgi yazı ve eki belgeler de dikkate alınarak incelenmiş olup, görüşlerimiz aşağıda belirtilmiştir.

Mevcut sözleşmenin sona erdirilerek işin feshedilmesi halinde; 4735 sayılı Kanun, mevcut sözleşme hükümleri ve Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin ilgili hükümlerine göre işlem yapılmasının gerekte olduğu bilinmektedir.

4735 sayılı Kanun'un 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23 üncü maddeleri sözleşmenin feshi konularını kapsamakta olup bu konulara ait detaylar YİĞŞ'nde yer almaktadır. Şartnamenin "**Sözleşmenin feshi ve tasfiye durumları**" başlıklı 48 inci maddesinin konuyla ilgili bölümlerinde;

".... Sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir."

"Sözleşmenin feshedilmesi halinde 4735 sayılı Kanunun 20 nci maddesine göre yüklenicinin kesin teminatı: ... Gelir kaydedilir.

".....sözleşmenin feshedildiği tarihten sonra yapılmayan iş miktarına isabet eden teminat tutarı da birinci fıkraya hükmüne göre güncellenerek yükleniciden tahsil edilir."

"Gelir kaydedilen teminatlar, yüklenicinin borcuna mahsup edilemez."

"4735 sayılı Kanunun 19, 20 ve 21 inci maddelerine göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, yükleniciler hakkında 4735 sayılı Kanunun 26 ncı madde hükümlerine göre işlem yapılır. Ayrıca, sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir."

"Feshedilen sözleşme konusu işlerin hesabı genel hükümlere göre yapılır ve böylece yüklenicinin idare ile ilişkisi kesilmiş olur. Bunun için de sözleşmenin feshedilmesine ait onay tarihinde işlerin mevcut durumu, idarece görevlendirilecek bir heyet tarafından yüklenici veya vekili ile birlikte tespit edilerek bir "Durum Tespit Tutanağı" düzenlenir. Yüklenici veya vekili hazır bulunmadığı takdirde bu husus tutanakta belirtilir.

İdare fesih işleminden sonra işi 4734 sayılı Kanunda öngörülen usullerden herhangi biri ile ihale etmekte serbesttir. Geri kalan işlerin başka bir yükleniciye ihalesinden dolayı, yüklenici hiçbir hak iddiasında bulunamaz."

"Gerek sözleşmenin feshedilmesi, gerekse tasfiye halinde kesin hesabın yapılabilmesi için işlerin ve ihzaratın ölçülebilir duruma getirilmesi, teknik zorunluluklar nedeniyle veya yapılmış iş kısımlarının korunmasını sağlamak üzere işlerin belli bir aşamaya kadar yapılması gerekiyorsa, bu husus ayrıntılı olarak tasfiye geçici kabul tutanağında veya sözleşmenin feshedilmesi hali için "Durum Tespit Tutanağı"nda belirtilir. İdare, belirli bir süre vererek bu işlerin yapılmasını yükleniciden isteyebilir. Yüklenici bu hususları yerine getirmedeği takdirde idare, bu belirli işleri yüklenici hesabına yapar veya yaptırır. Bu işlerin yaptırılması bedeli, sözleşmeye göre yükleniciye ödenecek bedelden fazla olursa

aradaki fark yüklenicinin alacaklarından düşülür, alacağı kalmamışsa tasfiye halinde teminatından kesilir, fesih halinde ise genel hükümlere göre işlem yapılır.

Sözleşmenin feshedilmesinden veya tasfiyesinden sonra "hesap kesme hakedişi" idarece belirlenecek bir süre içinde yüklenici ile birlikte 41 inci maddesindeki esaslara göre yapılır. Yüklenici gelmediği veya yetkili bir vekil göndermediği takdirde, idare bu hakedişi tek taraflı olarak yapar ve yüklenicinin bu hususta hiç bir itiraz hakkı olamaz."

Ayrıca; YİĞŞ'nin "**İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması**" başlıklı 9 uncu maddesinin konuyla ilgili bölümünde;

"Sözleşmenin feshi veya tasfiye halinde bu sigortalar, iş, yeni yükleniciye ihale edilinceye kadar devam ettirilir ve bu süreye ait sigorta giderleri yüklenici tarafından karşılanır. Ancak bu süre, fesih veya tasfiye olur tarihinden başlamak üzere üç ayı geçemez."

Hükümleri bulunmaktadır.

Atıf yapılan YİĞŞ'nin "**Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi**" başlıklı 41 inci maddesinde de;

"Birim fiyat esaslı sözleşmelerde, işin geçici kabulü yapıldıktan sonra, kesin hakediş raporunun düzenlenmesine esas olacak kesin metraj ve hesapların tamamlanmasına başlanır. Bunlar biri asıl olmak üzere en az üç suret halinde düzenlenir. Yüklenicinin kesin hakediş raporunun düzenlenmesinde geçici hakediş raporlarındaki rakamlara itibar edilmez ve kesin metraj ve hesaplar sonucunda bulunan miktarlar esas alınır."

"Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde ise, kesin hakediş raporu düzenlenmesine işin geçici kabulü yapıldıktan sonra başlanır ve sözleşme ve eklerinde öngörülen hükümler çerçevesinde kesin hesap işlemleri gerçekleştirilir."

"Gerek birim fiyat sözleşmeli işlerde gerekse anahtar teslimi götürü bedel işlerde; yüklenicinin kesin hesaplara itirazı varsa aynı inceleme süresi içinde idareye yazılı olarak bildirmek zorundadır. Böyle yapmadığı takdirde kesin hesaplara ilgili bütün belgeleri kayıtsız kabul etmiş sayılır ve bundan sonra bu hususta yapılacak herhangi bir itiraz dikkate alınmaz."

"Hesap kesme işleminde, gerçekleştirilen bütün işlerin kesin hakediş raporuna geçirilen bedelinden iş sırasında geçici hakediş raporları ile ödenen miktarlar düşülür. Daha sonra 40 inci maddede açıklanan geçici hakediş ödeme usulleri çerçevesinde, hakedişe yapılan ek ve kesintilerden sonra kalan tutar yükleniciye veya vekiline ödenir."

"Hesap kesme işlemi sonucunda, yüklenici idareye borçlu kaldığı takdirde, borcu genel hükümlere göre tasfiye edilir. Kesin metraj ve hesapların yapılıp onaylanmasına ve kesin hakedişin düzenlenmesine ait yukarıdaki süreler, ancak mücbir sebeplerle, ihale yetkilisinin onayı ile yeteri kadar uzatılabilir. Bu onay yetkisi alt kademelere verilmez."

Esasları yer almaktadır.

İdarelerimizce, akdin feshine karar verilmeden önce, bütün hukuki boyut ve sonuçları değerlendirilerek mevzuatta yer alan fesih şekil ve şartlarının kesin olarak oluştuğunun belirlenmesi ile geçerli ve yeterli kesin delillere dayandırılması gerektiği hususunun bilindiği ve sürecin bu doğrultuda yürütüldüğü kabul edilmektedir.

Konu yukarıda belirtilen şartlar dikkate alınarak değerlendirildiğinde;

i) Fesih süreci ile ilgili olarak;

Öncelikle; kesin hesabın yapılabilmesi için işlerin ölçülebilir duruma getirilmesi, teknik zorunluluklar nedeniyle veya yapılmış iş kısımlarının korunmasını sağlamak üzere işlerin belli bir aşamaya kadar yapılması gerekiyorsa, bu hususların öncelikle ayrıntılı olarak, sözleşmenin feshedilmesine ait onay tarihindeki işlerin mevcut durumunun, idarece görevlendirilecek bir heyet tarafından yüklenici veya vekili ile birlikte tespit edilerek düzenlenecek olan "Durum Tespit Tutanağı"nda belirtilmesi ve belirli bir süre verilerek bu işlerin yapılmasının yükleniciden istenilmesi gerekmekte, bu isteğin yerine getirilmemesi durumunda, idare bu işleri yüklenici hesabına yapma veya yaptırma konusunda serbest olmaktadır. Durum tespit tutanağında yapıldığı belirtilen işlere yüklenicinin bir itirazı olması halinde tarafların kendi irade ve kararlarına bağlı olarak mahkeme kanalıyla durum tespiti yaptırma yoluna gitme haklarının bulunduğu bilinmektedir.

Ancak; ölçülebilir duruma getirme, teknik zorunluluklar veya yapılmış kısımların korunmasına yönelik idare taleplerinin; ölçülü olması, süreçte sıkıntı yaratacak amaç dışı ilave iş niteliğinde olmaması aranan bir husustur. Yükleniciden zorunlu olarak yapması istenilen bu

imalatların, işten el çektilirilmiş olma hali göz önünde alındığında makul bir düzeyde tutulması önemli olmaktadır.

Ölçülebilir duruma getirilen imalatların dışındakilerin, geriye kalan iş kısmının tamamlanmasına yönelik ikmal ihalesi kapsamına alınabileceği sebebiyle; ikmal kapsamında yeni yükleniciye yaptırılabilceği ve eski iş ile yeni ikmal işi arasında bedel yönünden doğabilecek idare zararının eski yükleniciden dava yoluyla tahsili ile yükleniciye herhangi bir nedenle fesih öncesinde yapılan fazla ödemenin tahsilinin mümkün olacağı hususları da düşünöldüğünde, fesih iş ve işlemlerini geciktirebilecek zorlayıcı taleplerden kaçınılması gerektiği açıktır.

Yüklenici bu isteği yerine getirmediği takdirde idare, belirlenen bu işleri yüklenici hesabına yapar veya yaptırır. Bu işlerin yapım bedeli sözleşmeye göre yükleniciye ödenecek bedelden fazla olursa aradaki fark, hesap kesme işlemi sonucu ortaya çıkabilecek yüklenici alacaklarından düşölmeli, alacağı kalmamışsa genel hükümlere göre işlem yapılarak yükleniciden tahsil etmelidir.

Durum Tespit Tutanağında belirtilerek yapılması yükleniciden istenilen ancak yerine getirilmeyen işleri, yüklenici hesabına yapma veya yaptırma ile; fesih sonrasında geriye kalan işlerin ikmaline yani, işin tamamlanmasına yönelik ihalenin, birleştirilerek, tek bir ihaleyle çözüm aranması, hukuken ayrılması gereken fesih öncesi ve sonrası süreçlerin birbirinden ayrılmaması ve dolayısıyla, fesih öncesindeki bir uyuşmazlığın fesih sonrasına da taşınması sonucunu getirecek bu yöntemin, işin tamamlanmasına engel oluşturacağı kanaati taşınmaktadır.

Ayrıca; işe ait sigorta giderlerinin, iş yeni yükleniciye ihale edilinceye kadar, fesih olur tarihinden başlamak üzere üç ayı geçmeyecek şekilde eski yüklenici tarafından karşılanmasına yönelik YİĞŞ'nin İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması başlıklı 9 uncu maddesindeki hükümün uygulanması için tedbir alınmalıdır.

ii) Kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi işlemiyle ilgili olarak;

YİĞŞ'nin 48 inci maddesine göre hesap kesme hakedişinin yüklenici ile birlikte 41 inci maddesindeki esaslara göre yapılmasının hüküm altına alındığı ve ayrıca, 41 inci madde de, kesin hesap işlemlerinin sözleşme ve eklerinde öngörölen hükümler çerçevesinde gerçekleştirilmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir. Yine 48 inci madde de; feshedilen sözleşme konusu işlerin hesabının genel hükümlere göre yapılacağı ve böylece yüklenicinin idare ile ilişkisinin kesilmiş olacağı ifade edilmiştir.

Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde; kesin hesap ve kesin hakedişin idare ve yüklenici ile birlikte yapılması, fesih nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyanın ise, fesih kesin hesabına dayalı olarak genel hükümler çerçevesinde dava yoluyla yükleniciden talep edilmesinin esas olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelere göre hesap kesme hakedişi; feshin başlangıç tarihine kadar yüklenici tarafından gerçekleştirilen imalatların tespitine ve fiyatlandırılmasına dayandırılmalıdır. Bütün bu tespitler, işe ait sözleşme ve eki ihale dokümanlarındaki şartlar değiştirilmeden yapılmalıdır. Bu tip sözleşmelerin fesih kesin hesabı ve kesin hakedişinin hazırlanması sırasında yapılan işin; işe göre gerçekleşme oranının nasıl tespit edileceği önemli bir husustur.

4735 sayılı Kanunun İlkeler başlıklı 4 üncü maddesinde yer alan "*Bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlölöklere sahiptir..... Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur.*" Hükümü gereği, bu oranın tespitinde, tarafların hakları ve yükümlölökleri göz önünde bulundurularak öncelikle akdedilen sözleşme ve eklerindeki esaslar mesnet alınmalıdır.

Bu doğrultuda, sözleşme ve eki ihale dokümanları olan, uygulama projeleri, mahal listesi, genel ve özel teknik şartnameler, varsa açıklamalar ve diğer ekler esas alınarak, yerinde fiilen yapılan tüm imalat metrajları çıkartılmalı ve buna dayalı olarak tüm imalat miktarları belirlenmelidir. Ayrıca, yapılan iş kısımlarına ait imalatların metraj ve miktarları da aynı esaslara dayandırılarak aynı yöntemle tespit edilmelidir. Böylelikle, yapılan ve yapılmayan işlere ait fiziki durum iş kalemi ve metraj bazında ortaya konulmuş olacaktır.

İşe ait özel şartları ve nitelikleri ile sözleşme ve eklerinde öngörölen hükümler dikkate alınarak; yüklenicinin teklifi ekinde iş kalemlerine ve/veya iş guruplarına ait bileşenler ve bunlara ait fiyatlar verilmiş ise fiyatlar arasındaki dengede dikkate alınarak bu fiyatlar, idare ve diğer idarelerdeki fiyatlar, piyasa fiyatları ve yaklaşık maliyete esas fiyatların birlikte değerlendirilmesi sonucu her bir iş kalemine ait en uygun fiyatların belirlenmesine müteakip, belirlenen bu fiyatların; yukarıda izah

edildiği şekilde tespit edilmiş bulunan sözleşme kapsamında yapılacak olan tüm imalatlara ait iş kalemi miktarlarıyla çarpılarak bulunacak bedel ile, yapılan iş kısımlarının da aynı esaslar ve aynı bazda tespit edilecek bedeli arasındaki orandan, feshedilen işe ait gerçekleşme oranı belirlenebilecektir.

Bulunan bu gerçekleşme oranının sözleşme götürü bedeli ile çarpılması suretiyle yapılan işlerin götürü bedel karşılığı belirlenmiş, bu bedel hesap kesme hakedişine yansıtılmak suretiyle fesih kesin hesabı yapılmış olacaktır.

Fesihden dolayı varsa idarenin uğradığı zarar ve ziyan hariç, yapılan bu kesin hesap sonucunda yüklenici borçlu ise, bu borcun tahsili cihetine gidilmesi, alacaklı olması halinde ise, zarar ve ziyanın yükleniciye tazmin ettirilmesi bir dava konusu olması nedeniyle, bu yönde bir davanın açılması ve davaya ilişkin bedelin ödemelerde dikkate alınması gerekecektir.

Fesihden dolayı idarenin uğradığı zarar ve ziyan bedeli hariç kesin hesap ve kesin hakedişin idarelerce belirlenmiş olması, geriye kalan işin tamamlama ihalesinin bir an önce gerçekleştirilmesi için de önemli olmaktadır. 4734 sayılı Kanunun temel ilkeler başlıklı 5 inci maddesindeki "İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur." Hükmü gereği, ikmal sürecinin tamamlanması idarelerin sorumluluğundadır. Bu nedenle, fesih sonrasında geriye kalan işin ihale edilerek yatırımdan beklenen faydanın bir an önce elde edilmesi idarelerimiz için vazgeçilmez bir hedef olmalıdır.

Yüklenicinin hesap kesme sonucuna itirazının her zaman mümkün olduğu ve dava yolunun açık olduğu hususları da dikkate alındığında, belki de hiç itirazla sonuçlanmayabilecek hesap kesme işlemi mümkün iken, bu hesap kesme işleminin idarelerce herhangi bir nedene bağlı olmadan yapılmayıp mahkemelere bırakılmasının faydalı olmayacağı açıktır. Ayrıca; kesin hesabın başlangıçta mahkemelere taşınması, doğabilecek muhtemel idare alacağının dava sonucunu beklemesi gibi istenmeyen bir duruma yol açabilecektir.

Sözleşmelerin feshedilmesi halinde;

- Hesap kesme işlemi sonucunda, yüklenici idareye borçlu kaldığı ve bu borcun tahsil edilememesi halinde tahsilinin,
- Kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksine göre güncellenmek zorunda olduğu, güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki farkın yükleniciden tahsil edilememesi halinde tahsilinin,
- Sözleşmenin feshi nedeniyle varsa idarenin uğradığı zarar ve ziyanın, tamamlama ihalesinin yapılıp sözleşmeye bağlanmasına müteakip hesap edilerek yükleniciye tazmin ettirilmesinin,

İdarece açılacak davalar yoluyla sonuçlandırılması gerekmekte olup bu davaların, fesih sonrasında kalan iş kısımlarının yaptırılmasına yönelik tamamlama ihalelerinin önünde bir engel teşkil etmeyeceği hususu bilinmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Oktay ŞENDUR
Bakan a.
Kurul Başkanı

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : İş programı revizyonu
Karar No : 2007/6
Karar Tarihi : 26/01/2007

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Bakanlığı'nın ... sayılı yazısında, " ... inşaatı" nın idarelerince durdurulduğu, bu nedenle verilen süre uzatımına bağlı olarak yapılacak ödenek dilim değişikliğinde tereddütlerin oluştuğu belirtilerek Başkanlığımız görüşü istenmiştir.

Yapılan ön incelemede yazı ekinde gönderilen belgelerin eksik olduğu anlaşıldığından ... sayılı yazımızla eksikliklerin tamamlanması istenilmiş, ... sayılı yazı ekinde eksik belgeler Başkanlığımıza gönderilmiştir.

II- KONU

Anahtar teslim götürü bedel sözleşmeye bağlanmış olan bahse konu işin yer tesliminin 13 Temmuz 2006 tarihinde yapıldığı, 16 Ağustos 2006 tarihinde iş programının onaylandığı, idareden kaynaklanan nedenlerden dolayı işe başlatılmadığı ve 141 gün işin durdurulduğu, 01 Aralık 2006 tarihinde tekrar işin başlatıldığı, inşaatın durdurulması nedeniyle geçen 141 günlük sürenin süre uzatımı olarak verildiği anlaşılmaktadır. İdaresi; ödenek aktarmasının teklif bedelin verilen gün sayısına bölünerek bulunan günlük harcamaya göre mi yapılması gerektiği, yoksa, onaylı iş programı bulunduğu takdirde, onaylı iş programından hareket edilerek onaylı programdaki iş sürelerinin esas alınması veya iş programı bulunmadığı takdirde, idarece yıl içinde yapılabilecek işin veya işlerin niteliği, miktarı, parasal tutarı v.b. hususlar göz önünde bulundurularak o yıl için kullanılabilecek ödeneğin belirlenmesi şeklinde mi olabileceği hususları ile, ödenek revize işleri ile ilgili konunun bir kez de Başkanlığımızca incelenmesi ve sonucun bildirilmesini istemektedir.

III- İNCELEME

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesi (c) fıkrasında; "*Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılmaz.*" hükmüne rağmen imar işlemleri tamamlanmadan bahse konu işin ihale edildiği anlaşılmakta olup bu husus idaresince değerlendirilmelidir. İmar ve ruhsat işlemleri tamamlanmadan ihale yapılmasının, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmenin ilke ve esaslarına aykırılık teşkil edeceği gibi, bu tip ihtilafların da ortaya çıkmasına yol açacağı bir gerçektir.

Konuyla ilgili mevzuat incelendiğinde; Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİGS), "*İş programı*" başlıklı 18 inci maddesinde, "*Yüklenici, sözleşmenin imzalandığının.....idare tarafından kendisine tebliğ tarihinden itibaren sözleşme veya eklerinde belirlenen süre içinde, idarece verilen örneklere uygun ve sözleşmede belirtilen iş kısımları ve bitirme tarihleri ile yıllık ödeme miktarlarını da dikkate alarak hazırlayacağı; iş kalemlerini, iş gruplarını, aylık imalatı ve iş miktarlarını,..... yıllık ödenek dilimlerini ve bunların aylara dağılımını gösterir ayrıntılı iş programların...hazırlayarak onaylanmak üzere idareye teslim edecektir.*"

...

İdare, iş programının verildiği tarihten başlamak üzere sözleşme veya eklerinde belirlenen süre içinde, iş programını olduğu gibi veya gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak onaylar ve onaylı bir nüshasını yükleniciye verir. İş programları idarenin onayıyla geçerli olur.

...

Yüklenici idarece onaylanmış iş programına aynen uymak zorundadır. Ancak zorunlu hallerde idarenin uygun görüşü ile iş programında değişiklik yapılabilir.

İşte idarece onaylanan bir süre uzatımı bulunduğu takdirde, yüklenici bu hususun kendisine tebliği tarihinden başlamak üzere yedi gün içinde yeni süreye göre revize iş programı düzenleyerek idarenin onayına sunmak zorundadır.” hükümleri ile;

İşe ait anahtar teslim götürü bedel sözleşmenin “İş programı” başlıklı 13 üncü maddesinde; “Yüklenici, sözleşmenin imzalandığının..... idare tarafından kendisine tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde, idarece verilen örneklere uygun ve 10 uncu maddede belirtilen iş kısımları ve bitirme tarihleri ile yıllık ödeme miktarlarını da dikkate alarak hazırlayacağı; iş kalemlerini ve iş gruplarını, aylık imalatı ve iş miktarlarını, yıllık ödenek dilimlerini ve bunların aylara dağılımını gösterir ayrıntılı iş programlarını (en az dört nüsha) hazırlayarak onaylanmak üzere idareye teslim edecektir.

İş programının hazırlanması ve uygulanması ile ilgili diğer hususlarda Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri uygulanır. “

hükmü mevcut bulunmaktadır.

Bu hükümlere istinaden idaresince, ilk iş programının onaylanmış olduğu, bu aşamadan önce işin idarece durdurulmuş olduğu sebebiyle imar işlemlerinin tamamlanması için ilgili kurumlar nezdinde gerekli girişimlerde bulunduğu ve ruhsatın 30.11.2006 tarihinde alınmasını müteakip, işin idarece durdurulduğu ve bu nedenle geçen sürenin YİĞŞ nin 30. maddesine göre süre uzatımı olarak verileceği, 01.12.2006 tarihi itibari ile imalata başlanılmasının ve ivedilikle revize iş programının hazırlanması yönünde yükleniciye talimat verilmiş olduğu dosyası üzerinde yapılan incelemelerden anlaşılmıştır.

Konu yukarıdaki esaslar dahilinde değerlendirildiğinde;

Sözleşme sonrasında, ilk defa veya süre uzatımı nedeniyle hazırlanacak revize iş programlarının; sözleşme ve eklerinde bu konuda aksine bir hüküm yoksa ve tarafların kabul edilebilir gerekçelere dayanan itirazları bulunmuyorsa, sözleşme yılı ödenekleri dikkate alınarak hesaplanacak günlük iş miktarlarına göre iş programının yapılabileceği, ancak bu yöntemin her iş için geçerli ve uygulanabilir olmayabileceği,

İş programlarının; sözleşmesinde yer alan yılı ödenekleri ve imalat türü, nitelikleri ve öncelikleri ile yapılabilirlik süre ve şartlarıyla Müteahhit firmanın iş sırasında kullanmayı düşündüğü yapım tekniği, teknolojik imkanları, kullanılacak ekipmanlar da dikkate alınarak hazırlanabileceği ve bu ilkelere uygun olması halinde onaylanabileceği, revize iş programlarının da yukarıda belirtilen ilkeler ile ortaya çıkan yeni şartlara uygun olarak düzenlenebileceği,

Hususları, konunun çözümünde dikkate alınması gerekli tespitler olmaktadır.

IV- KARAR

... inşaatı işinde ortaya çıkan iş programına yönelik sorunların çözümüne, yukarıda belirtilen sözleşme ve eklerinde yer alan hükümler ile inceleme bölümünde yapılan değerlendirmeler çerçevesinde bakıldığında;

Sözleşme sonrası herhangi bir imalat yapılmadan onaylı iş programında revizyon ihtiyacının ortaya çıkmış olması hususu göz önüne alındığında, başlangıçta belirlenen imalat öncelikleri ve ödenek dağılımına bağlı kalınarak bir revizyonun yapılması esas olmakla birlikte onaylı iş programının, yukarıda zikredilen esaslara uygun dengesinin kurulmamış olması nedeniyle; verilecek süre uzatımına göre yüklenici tarafından hazırlanacak ve idarenin onayına sunulacak iş programı revizyonunda; ortaya çıkan yeni şartlara uygun olarak, onaylı iş programının başlangıç kriterlerindeki ödenek ve imalat öncelikleri göz ardı edilmeden, yeni duruma göre değişen uygulama şartlarına uygun bir yöntemin izlenmesi ve revize iş programı ile ödenek aktarımının yapılabileceğine,

Kurulumuzun 26.01.2007 tarihinde yapılan toplantısında oy çokluğu ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.09.0.YFK.0.00.400-99/427
Konu : Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri

5 Nisan 2007

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞINA

16.07.1985 tarih ve 85/9707 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki olarak 05.08.1985 tarih ve 18883 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "*Mühendislik ve Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi*" nin 3.2. maddesi uyarınca Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Tebliği, Bakanlığımızca her yıl Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle ilgililerin hizmetine sunulmaktadır.

Söz konusu Tebliğ, yine aynı şartnamesi'nin 8. ve 10. maddeleri gereğince, mimari proje hizmet esaslarına göre, ihale edilecek proje bedellerinin hesabında yararlanılmak üzere hazırlanmış olup, bu amaçla kullanılması esastır.

Ancak, anılan tebliğ hazırlanma amacı dışında da örneğin;

-Belediyeler ile ruhsat vermeye yetkili diğer idarelerce, Yapı Ruhsat harçlarının bedelinin hesaplanmasında,

Bakanlığımız SSK Genel Müdürlüğüne, İnşaat işlerinde Sigorta Primlerinin hesabında,

v.b. gibi konularda kullanılmaktadır.

Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Tebliğinin uygulanması aşamasında - amacı dışında kullanıldığı alanlar da dahil olmak üzere - ortaya çıkan tereddüt ve anlaşmazlıkların giderilmesi konusunda Bakanlığımıza yapılan başvurulara gerekli incelemeler yapılmak suretiyle cevap verilmesi sürdürülmekle beraber, bu konunun bir kez daha değerlendirilmesinde yarar görülmüştür.

Konunun son 20 yıllık uygulama dönemine bakıldığında, 16.01.2004 tarih ve 25348 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 1.5.2004 tarihinde yürürlüğe giren "*Sosyal Sigortalar Kanunu Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği*" nin 38 inci maddesi hükmü uyarınca, sigorta primleri hesabında esas alınması öngörülen, anılan Bakanlığımız tebliği, daha önceleri Bakanlığımızca, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu uyarınca yayımlanan tebliğler aracılığı ile Bakanlığımız tebliğine atıf yapılmak suretiyle uygulama yapıldığı görülmektedir.

Gerek tebliğler ve gerekse 2004 yılında yürürlüğe konulan yönetmelik hükümlerine göre, Bakanlığımızca yapılan bu uygulama, Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri tebliğinin amacı dışında uygulanmasından kaynaklanmakta olduğu ve bu uygulamanın bir mecburiyetten değil, bir kabulden doğmuş olduğu kanaati taşınmaktadır.

Bu şekilde, tebliğin amacı dışında kullanılması ile ortaya çıkan, yapı sınıf ve grubunun veya Yapı Yaklaşık Birim Maliyetinin miktarına ilişkin tartışmanın uygun olmadığı değerlendirilmektedir.

Zira; genel olarak, proje müelliflerince veya idarelerce üretilen projelerde, söz konusu tebliğe göre, yapı sınıf ve grubunun belirtilmesi gerektiği gibi, Yapı Ruhsatında da, yapı sınıf ve grubunun belirtilmesi zorunludur.

Bu itibarla; inşaat işlerinde, işyeri bildiriminden önce bu işlemlerin gerçekleştirilmesi ve buna göre herhangi bir sorunun çıkmaması gerektiği düşünülmeyle beraber, projenin yapı sınıf ve grubunun Bakanlığımız tebliğine göre belirlenmesi aşamasında tereddüte veya anlaşmazlığa düşülmesi halinde, çözümün projeye göre hazırlanacak metrajların fiyatlandırılması suretiyle bulunacak toplam yapı maliyetleri esas alınarak, sigorta primlerinin hesaplanması ile sağlanabileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, Bakanlığımız tebliğinin, sigorta primlerinin hesabında kullanılması yasal bir zorunluluk olmadığı cihetle, şayet bu tebliğin uygulamada kolaylık sağlaması amacıyla kullanılması tercih ediliyorsa, inşaatların onaylı projelerinde ve yapı ruhsatlarında belirtilen yapı sınıfı ve grubunun hesaplamalarda yukarıda belirtilen hususlar esas alınmak suretiyle, Bakanlığımızca gerekli düzenlemenin yapılmasıyla, uygulamada ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların ve tereddütlerin giderilmesinin sağlanabileceği düşünülmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Faruk Nafiz ÖZAK
Bakan

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : ... barajı yeni birim fiyatları
Karar No : 2006/57
Karar Tarihi : 06/09/2006

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Belediye Başkanlığı Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, ... sayılı yazıları ile, ... Su Temin Projesi kapsamında 2005 yılında akdedilmiş sözleşme ile yapım çalışmaları devam eden ... Barajında "Memba batardosu önüne yüksek basınçlı alüvyon enjeksiyon yöntemi ile geçirimsizlik perdesi imalatı" yaptırıldığı, bu imalat için yeni birim fiyat oluşturulduğu ancak, bu fiyatlara itiraz olduğundan bahisle, bu konuda görüşümüze başvurmuştur.

II- KONUSU

İdaresince; işe ait teklif birim fiyatlı sözleşmede öngörülmeyen bu imalatın fiyatının tespiti için sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİĞŞ) 23. maddesi uyarınca, Bakanlığımızca hazırlanmış bulunan 16.073 , 16.073/1 ,2 poz nolu analizlerden faydalanıldığı ve "Poz no: KBF 6ZEL-2 Yüksek Basınçlı Alüvyon Enjeksiyon Deliği Açılması, Poz no: KBF 6ZEL-3 Yüksek Basınçlı Alüvyon Enjeksiyonu Yapılması, Poz no: KBF 6ZEL-4 çimento temini ve nakliyesi" yeni birim fiyatlarının idaresince ve yüklenici ile birlikte oluşturularak onaylandığı ve 6 nolu hakediş ile bedellerinin ödendiği,

Ancak yüklenicinin daha sonra, yeni fiyatların oluşturulmasında dikkate alınan Bayındırlık Bakanlığı fiyat analizlerinin Yüksek Basınçlı alüvyon enjeksiyonu deliği delinmesi delgi ve enjeksiyonu işlerini tam olarak kapsamadığı, enjeksiyon ve delgi işleri ödemesinde, delinen formasyonun yarattığı güçlük derecesi, delik çapı, delik derinliği ve konumuna bağlı olarak oluşturulmuş olan DSİ birim fiyatlarının esas alınmasının uygulamada yapılan işi doğru kapsayacağı kanaatinde olduklarını belirterek, "*Yüksek Basınçlı Enjeksiyon Yapılması İçin Sondaj Kuyuları Açılmasına İlişkin Klas Tutanağı*" ile ödemeye esas alınacak DSİ pozları tespit edilmiş iken 6 nolu hakedişte Bayındırlık Bakanlığı pozları ve bu pozlardan türetilmiş, yöntemi ve içeriği açısından imalatlarına uymayan fiyatlar kullanılarak hazırlanan fiyat tutanağının imza altına alındığı, ancak söz konusu tutanağa konuya ilişkin çeşitli zamanlarda yapmış oldukları itirazlarına rağmen konunun çözümlenmediği, idare ile aralarındaki ilişkilerinin zedelenmemesi açısından konunun iyi niyet çerçevesi içerisinde çözümlenebileceğini düşünerek itiraz şerhi koymadıkları, bahse konu Klas Tutanağı çerçevesinde yapılan imalatların incelenerek mağduriyetlerinin giderilmesi ve yeni birim fiyatların bu açıklamalar doğrultusunda düzeltilmesinin talep edildiği,

Yükleniciye verilen cevapta; isin kontrollüğünü üstlenmiş olan DSİ Genel Müdürlüğüne bu konunun sorulduğu, Jet grouting uygulaması ile ilgili olarak DSİ'de analiz ve birim fiyatının bulunmadığının bildirildiği, YİĞŞ'nde belirtilen hükümlere uyulması gerektiği ve şartnamenin 23. maddesi doğrultusunda düzenlenen, Yüksek Basınçlı Alüvyon Enjeksiyon Yöntemi İle Geçirimsizlik Perdesi Yapılması imalatına ait analizin herhangi bir itiraz olmadan karşılıklı imzalanarak onaylandığı, ödemesinin yapıldığı ve herhangi bir yanlışlığın bulunmadığını, birim fiyat tespitine yardımcı olacak zemin cinslerinin ve oranlarının belirlenmesi amacıyla Klas Komisyonunca düzenlenen Klas Tutanağında belirtilen poz numaralarının ödemede esas teşkil etmeyeceği belirtildiğinden bahisle;

Yüklenici firmanın sonradan yapmış olduğu itirazlarının yerinde olup olmadığı, idarece yapılan işlemlerin uygun olup olmadığı, uygun değilse fiyat tespitinin ne şekilde yapılacağı ve fiyatının ne olacağı hususunda görüşlerimizin bildirilmesi istenilmektedir.

III- İNCELEME

Konu, ilgi yazı ve ekleri çerçevesinde incelenmiştir.

Öncelikle; bahse konu 16.072 ve 16.073 nolu "*Her uzunlukta, her çapta ve her açıda jet grouting kolonu enjeksiyon deliği açılması*" pozlarının; DSİ birim fiyatlarında yer alan 7828,7829,7830,7831,7832,7833,7834 ve 7835 nolu "*Her türlü formasyonda karotlu/karotsuz enjeksiyon deliğinin açılması*" pozları ile birebir ilgisinin olmadığı, adından da anlaşılacağı üzere sadece jet grouting kolonu teşkili imalatında enjeksiyon deliği açılması için zemin SPT değerlerine göre kullanılması gerektiği bilinmelidir.

Teknik olarak projelendirilebilir ve uygulanabilir boyutta, düşey ekseninde bir jet grouting kolon teşkili için ihtiyaç olunan enjeksiyon deliğinin; uzunluk, çap ve açısının minimum ve maksimum hangi sınır değerlerinde olabileceğinin analizi doğru yapılmalıdır. Uygulanan ekipman teknolojisi incelendiğinde, analizde yer alan makinenin, kolon teşkili için öngörülebilecek sınır değerlerine göre, her uzunlukta, her çapta ve her açıda delik açabilme yeteneğine sahip olduğu görülecektir.

Bilindiği üzere bu kolonlar, zemin taşıma gücünü arttırmak üzere zemin cinsine ve şartlarına bağlı olarak yüksek basınçla, sadece çimento şerbetinin (Single-Phased method), çimento şerbeti ve basınçlı havanın (Double-Phased method) veya çimento şerbeti, basınçlı hava ve suyun (Triple-Phased method), mevcut zeminin içerisine döner başlık vasıtasıyla ayrı ayrı püskürtülmesiyle teşkil edilebilmektedir. Zemin cinsine bağlı olarak imalat zorlaşmakta olup bu müşkülât, SPT değerlerine göre (10 dan büyük veya küçük zeminler) birim fiyatlara yansıtılmıştır.

16.072/1-2, 16.073/1-2 poz nolu jet grouting kolonu imalatları uygulama tekniği gereği dairesel bir kesitte teşkil edilebilmektedir. Uygulamada da, istenilen zemin emniyetine istinaden, zemin formasyonu ve şartlarına göre hesapla bulunan kolon çapı ve sayısına bağlı olarak projelendirilmekte ve yerinde imal edilen örneklere göre istenilen kesitteki kolonun teşkili için kesin yapım karar verilmektedir. Bu imalatın, diğer enjeksiyon imalatları gibi kullanılan karışımdaki çimentonun ayrı mütalaa edilerek ölçümlendirilmesi ve analizlerin bu doğrultuda yapılması yanlış olacaktır.

Yeni birim fiyatı yapılmak istenilen imalat, baraj in memba batardosu altında 0+270 -0+350 metreler arasında yer alan iri bloklardan müteşekkil geçirimsiz alüvyonun "*yüksek basınçlı alüvyon enjeksiyonu*" yöntemi ile geçirimsiz hale getirilmesi imalatı olup, yaklaşık 25-30 metre yüksekliğinde bir geçirimsizlik perdesi oluşturulması amaçlanmıştır.

İstenilen geçirimsizliği sağlayacak farklı imalat teknikleri ve yöntemlerinin varlığı bilinmekte olup, alternatiflerin idaresince araştırıldığı ve karşılaştırmalı teknik rapora dayalı olarak uygulanan yöntemin seçildiği varsayılmaktadır.

Yeni birim fiyatların oluşturulmasında idaresince uygulanan usul değerlendirildiğinde;

Bahse konu imalata ait onaylı yeni fiyat tutanağı yapılırken, YİĞŞ'nin "*Sözleşmede bulunmayan işlerin birim fiyatının tespiti*" başlıklı 23 üncü maddesinde yer alan, yeni birim fiyatın tespitinde öncelik sırasına göre kullanılacak analiz ve rayiçlerinden; İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizler ve rayiçlerin kullanılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Yüklenicinin ihalede verdiği teklif cetvelinde; bahse konu geçirimsiz perdenin fiyatının kıyaslanarak bulunmasında mesnet alınması gereken, "*Poz no: KBF.E/1 Barajlarda her cins klastaki zeminlerde karotlu ve karotsuz enjeksiyon deliği açılması*" ile "*Poz no: KBF.E/3 Barajlarda kapak, perde, perde bağlantı enjeksiyonu yapılması*" iş kalemlerine ait teklif fiyatları ve bunların teklif analizlerinde de fiyat bileşenleri bulunmaktadır, Bu teklif fiyatlarının dayanağı olarak da; "*Sondaj ve Enjeksiyon Teknik Şartnamesi*" ile "*Su ve Temel Sondaj Kuyuları İnşaatına ait Teknik Şartname-Enjeksiyon Talimatı*" esaslarının, sözleşme ekinde yer aldığı,

Yeni fiyat tutanağı incelendiğinde ise, diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizlerden olduğu kabulüyle Bakanlığımızca yayınlanan

16.073, 16.073/1 ve 16.073/2 poz nolu jet grouting kolonu enjeksiyon deliği açılması ve 0 60 ve 080 cm çapında jet grouting kolonu imalatı yapılmasına ait analizlerden faydalanıldığı görölmektedir.

Yeni fiyat tespitinde, önceliklerin dikkate alınması önemli olup, bunun yanında önemli bulunan diğer bir husus fiilen yerinde yaptırılan imalatın teknik uygulama şartlarını tarif eden bir fiyat tutanağı ve analizinin taraflarca ortaya konulması ve buna göre yeni fiyatın oluşturulmasının sözleşme gereği olduğudur, Yani; yeni fiyatların, fiilen yerinde yaptırılan imalatın teknik uygulama şartlarını karşılayan bir analizle oluşturulması gerekmektedir.

Bakanlığımız birim fiyat analizlerini, tarif ve şartlarını, fiilen yerinde yapılan imalatla kıyas ederek yeni fiyatı buna dayandırmak ve sonrada; bunun yapılan imalatın tam karşılığı olmadığını iddia etmek anlaşılır bulunmamıştır.

IV- KARAR

Her yeni fiyatın yeni bir sözleşme hükmünde olduğu ve dolayısıyla, her yeni imalatın kendi uygulama şartlarında doğru yöntemlerle analiz edilmesi gerektiğinden, taraflarca anlaşmaya varılarak oluşturulan, idaresince tasdik edilerek uygulamaya konulan ve ödemeleri de buna göre gerçekleştirilen bahse konu imalatın analizinde yer alan değerler; analizin düzenlenmesi safhasında ve gerçekleştirilen imalatın özelliğine göre taraflarca anlaşmaya varılarak tespit edilmiş olduğundan yeni fiyat yapılmasına gerek duyulmadığına,

Kurulumuzun 06.09.2006 tarihli oturumunda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : ... Tünel ve Yunus
Havuzu Filt. Yapımı

Karar No : 2006/54

Karar Tarihi : 23/08/2006

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... Müdürlüğü sayılı yazıları ile, "*Tünel Akvaryum Akriliğinin yapımı ve Yunus Havuzunun Filtrasyon Sisteminin Yapımı*" işinin Anahtar Teslimi Götürü Bedel usulde 23.06.2005 tarihinde ihale edildiği, bilahare Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 27.10.2005 gün ve 1025 sayılı kararıyla işin durdurulduğu ve bu nedenle isin tasfiye edildiği, müteahhidin tasfiye durum tespit tutanağını imza etmekten imtina ettiği, kesin hesabın re'sen düzenlendiği, ancak müteahhidin kesin teminatını talep ettiğinden bahisle kesin teminatın iadesi hususunda nasıl bir işlem yapılacağı hakkında görüşümüz talep edilmektedir.

II- KONU

Bahse konu iş, Anahtar Teslimi Götürü Bedel usulde ve 509.000,-USD'lik teklif bedel üzerinden ihale edilerek sözleşmeye bağlanmıştır.

İşin yapıldığı mahallin 1. derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı içinde bulunması, ilgili mercilerden gerekli izin alınmaması sebebiyle Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 27.10.2005 gün ve 1025 sayılı kararıyla işin durdurulduğu, ortaya çıkan yeni durum nedeniyle İdarece işin tasfiye edildiği, müteahhidin, tasfiye durum tespit tutanağını gerekçesiz olarak imza etmekten imtina etmesine rağmen "*kar mahrumiyeti ve masrafların tahsili*" gerekçesiyle idare aleyhine dava açtığı ve bilahare bu iş için vermiş olduğu kesin teminatını talep ettiği, idarenin, kesin teminat iadesinin nasıl olacağı hususunda tereddüde düşmesi üzerine Kurulumuzdan görüş talep etmesi ile ilgilidir.

III- İNCELEME

Konu, idare tarafından kurulumuza sunulan bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenmiştir.

Yapılan incelemede;

- İşe ait sözleşmenin "*Sözleşmenin Ekleri*" başlıklı 9. maddesinin 2. fıkrası,

1) *Yapım İşleri Genel Şartnamesi*,

2) *İdari şartname*,

3) *Sözleşme Tasarısı*,

4) ...

5) ...

6) ... *olarak ihale dokümanları öncelik sırasına sahiptir.* ",

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62. maddesi ile Yapım İşleri Uygulama Yönetmeliği'nin 5. maddesinin (c) fıkraları "*Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılmaz.*",

-Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "*Kesin Teminatın İade Edilmesine Ait Şartlar*" başlıklı 46. maddesi ile Sözleşmenin "*Kesin Teminatın ve Ek Kesin Teminatın Geri Verilmesi*" başlıklı 11. maddesi 4 .fıkrası, "*Taahhüdün sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesinden ve varsa ise ait eksik kusurların giderilerek geçici kabul tutanağının onaylanmasından*

ve yüklenicinin bu işten dolayı idareye herhangi bir borcunun olmadığı tespit edildikten sonra, alınmış olan kesin teminat ve varsa ek kesin teminatın yarısı Sosyal Sigortalar Kurumundan İlişiksiz Belgesi getirilmesi ve Kesin Kabul Tutanağının onaylanmasından sonra kalanı yükleniciye iade edilir. ",

- Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "Sözleşmenin Feshi ve Tasfiye Durumları" başlıklı 48. maddesinin 24. paragrafı "*Tasfiye halinde, işin yüklenici tarafından yapılmış kısımları için, tasfiye onay tarihi geçici kabul tarihi sayılmak üzere, geçici kabul teminat süresi ve bu süredeki bakım sorumluluğu, kesin kabul ve teminatın geri verilmesi hakkında sözleşmesinde bulunan hükümlerle bu şartnamenin 42, 43, 44, 45 ve 46. maddeleri hükümleri, normal şekilde bitirilmiş işlerde olduğu gibi aynen uygulanır. Ancak işin yapılmış kısmının son hakedişindeki miktarına göre hesaplanacak kesin teminat miktarından fazlası, tasfiye protokolünün imzalanmasından sonra yükleniciye geri verilir.*

Teminatından kalan kısmının geri verilmesi ise 46. madde esaslarına göre yapılır. ",

şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Konumuz olan işte; işin yapılacağı alanın 1. derece sit alanı içinde olduğu ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'ndan gerekli uygulama izni alınmadan ihale yapıldığı, izinsiz gerçekleştirilen bu ihalenin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62. maddesi ile Yapım İşleri Uygulama Yönetmeliği 'nin 5. maddesinin (c) fıkralarına aykırı olduğu ve gerekli prosedürün yerine getirilmediği nedeniyle idaresince, bu durumun ayrıca değerlendirilmesinin gerektiği,

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "Sözleşmenin Feshi ve Tasfiye Durumları" başlıklı 48. maddesinin 24. paragrafı hükmüne göre, tasfiye onay tarihinin "*geçici kabul*" onay tarihi olarak kabul edilmesinin gerektiği,

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "*Kesin Hakediş Raporu ve Hesap Kesilmesi*" başlığı altındaki 41. madde hükümlerine göre, geçici kabul onay tarihinden sonraki bir yıl içinde "*Kesin Kabulün*" yapılması ve Tasfiye Kesin Hesabının çıkartılarak tekemmül ettirilmesi gerektiğinden; Tasfiye Kabulü işlemlerinde gerekli prosedürlerin usulünce yerine getirilmiş olması, teminat süresinden az olmamak üzere en az bir yıl içinde tasfiye kesin hesabın tekemmül ettirilmesi ve yukarıda belirtilen Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 46. ve 48. maddelerine ait hükümlerin yerine getirilmiş olması halinde Kesin Teminatın geriye kalan kısmının yükleniciye iade edilebileceği, anlaşılmıştır.

IV- KARAR

... "*Tünel Akvaryum Akriliğinin yapımı ve Yunus Havuzunun Filtrasyon Sisteminin Yapımı*" işinin tasfiyesi nedeniyle, sözleşmesine göre bu iş için verilen Kesin Teminat ve varsa Ek Kesin Teminatın; Tasfiye Kabulü işlemlerinde gerekli prosedürlerin usulünce yerine getirilmiş olması, teminat süresinden az olmamak üzere en az bir yıl içinde tasfiye kesin hesabın tekemmül ettirilmesi ve Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 46. ve 48. maddelerinin yukarıda belirtilen hükümlerinin yerine getirilmiş olması halinde Kesin Teminatın geriye kalan kısmının yükleniciye iade edilebileceğine,

Kurulumuzun 23.08.2006 tarihli oturumunda oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : Süre uzatımı ve ödenek aktarımı
Karar No : 2006/51
Karar Tarihi : 10.08.2006

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

Anahtar teslim götürü bedel sözleşme ile 09.08.2005 tarihinde yer teslimi yapılarak işe başlanılan ve yapım denetimi ... nca yürütülen " ... Hastanesi İnşaatı" işinin uygulama projesinde yapılan değişiklik sebebiyle Süre uzatımı ve ödenek aktarılmasının verilir verilmeyeceğine ilişkin başvurudur.

II-KONU

Yapımın temel sisteminin kayar plakalı deprem izolatörleriyle teşkil edilmesi esas alındığı, ancak, yapılan teknik araştırmalar neticesinde idarece de kabul edilen gerekçelere dayalı olarak, kayar plakalı izolatörler yerine, çelik plakalı kauçuk (Kurşun çekirdeksiz) İzolatörlerin (NRI) kullanılmasına ve ayrıca ilk projedeki kurşun çekirdekli izolatör (LRB) çaplarının arttırılmasına karar verildiği, yüklenici tarafından hazırlanan revize projelerin 16.12.2005 tarihinde idareye sunulduğu, idarece tasarım hesap ve analizlerinde bir takım düzeltmelerin istenildiği ve sonuçta, "*Deprem Yalıtım Sistemi Tasarım ve Analizi*" nin ve proje hesaplarının 07.02.2006 tarihinde onaylandığı ve izolatörlerin yapımı konusunda yetkinliği tespit edilen firmaların üretim programlarının dikkate alınması ve üç firmadan herhangi biri ile sözleşme yapılarak imalata başlanılmasının uygun görüldüğünün yüklenici firmaya bildirildiği, bunun üzerine yüklenici firmanın süre uzatımı ve ödenek aktarımı talebinde bulunduğu, idarece de; "*..... inşaat mahallindeki imalat düzeyi incelendiğinde projeden kaynaklanan bir duraklama olmadığı, mevsim şartları nedeniyle imalata ara verildiğinin anlaşıldığı*" gerekçesiyle süre uzatımı ve ödenek aktarımı talebinin reddedildiğinden bahisle,

... Strateji Geliştirme Başkanlığı, ... sayılı yazıları ile, yapılan proje değişikliği nedeniyle süre uzatımının verilir verilmemesi, verilecek ise bu sürenin tespitinde hangi tarihlerin dikkate alınması gerektiği ve buna karşılık aktarılması gereken ödeneğin miktarının tespiti hususlarında yüklenici ile idare arasında anlaşmazlıklar olduğunu, her iki taraf içinde tereddütlerin giderilmesi bakımından uygulamaya esas görüşümüzün bildirilmesini istemiştir.

III -İNCELEME

Konu ilgi yazı ve ekleri çerçevesinde Yüksek Fen Kurulu'nda incelenmiştir.

Bilindiği üzere; 4734 sayılı Kanunun "*İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar*" başlıklı 62/c maddesinde; uygulama projesi bulunan yapım işlerinin anahtar teslim götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılması zorunlu tutulmuş, ancak, işin yapımı sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerektirmesi sebebiyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan yapım işlerinde (bina işleri hariç) kesin proje ile ihaleye çıkılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Bina İşlerinin; anahtar teslim götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihalesinin zorunlu tutulmasının sebebi, ihale öncesinde ortaya konulan teknik şartların ve uygulama projesinin değişikliğe uğraması ihtimalinin olmayacağı düşüncesidir. Bu işlerin uygulama projelerinin ihale öncesinde yeterli ve güvenilir etütlere dayandırılarak, uygulama sırasında herhangi bir değişikliğe maruz bırakmayacak şekilde hazırlanması Kanun gereği olmaktadır.

Ancak, bahse konu hastane inşaatında, yapının temel sisteminin, sismik izolatörlerle deprem yalıtımı yapılarak oluşturulması ve bu yöntemin işe ait uygulama projesine ve ihale dokümanlarından olan "*Sismik İzolatör Teknik Şartnamesi*" nde yer verilen esaslara göre yapılmasının gerektiği ihale öncesinde ortaya konulmasına rağmen, ihale öncesinde yeterli etüde dayalı bir uygulama projesinin yapılmamış olması, Kanun'un uygulama projesinin değiştirilmemesi ilkesine aykırı şekilde, proje revizyonu ihtiyacının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu husus idaresince hassasiyetle değerlendirilmelidir.

Talep konularıyla ilgili olarak;

İhale dokümanlarından olan Sismik İzolatör Teknik Şartnamesi; Kurşun Çekirdekli Kauçuk İzolatör (LRB) ve Kayar Plakalı İzolatör (SLB) olmak üzere iki kısımdan teşkil edilmiş olup, tarafların karşılıklı görüşmeleri ve yazışmaları çerçevesinde; sismik izolatör sisteminin ikinci bir incelemeden geçirilmesinin, tarafların ortak iradeleriyle gerekli bulunarak kabul edildiği görülmektedir.

Tarafların ortak iradeleriyle gerekli bulunarak ikinci bir incelemeye tabi tutulan sismik izolatörlerde zaruri olarak proje değişikliğine gidilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan teknik araştırmalar neticesinde idarece de kabul edilen gerekçelere dayalı olarak, kayar plakalı izolatörler (SLB) yerine, çelik plakalı kauçuk (kursun çekirdeksiz) izolatörlerin (NRI) kullanılmasına ve ayrıca ilk projedeki kurşun çekirdekli izolatör (LRB) çaplarının artırılmasına taraflarca karar verilmiştir,

Bu kararın, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİGŞ) "*Projelerin Uygulanması*" başlıklı 13 üncü maddesinde yer alan, "idare sözleşme konusu işlerde ile ilgili proje vb. teknik belgelerde değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkansız olduğu hallerde işin sözleşmelerde belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir,..... proje değişiklikleri işin süresini etkileyecek nitelikte ise yüklenicinin bu husustaki süre talebi de idare tarafından dikkate alınır" hükmü doğrultusunda alındığı anlaşılmaktadır.

İşe ait onaylı iş programı incelendiğinde; sismik izolatörlerin, 29.08.2005 tarihi ile 27.09.2005 tarihi arasındaki 30 günlük sürede tamamlanması programlanmış olup, yüklenici firmanın, iş programına göre sismik izolatörlerin yapımına başlanması gereken tarihten hemen bir gün sonra idareye verdiği 29.08.2005 tarihli dilekçesinde; YİGŞ'nin "*İşlerin Denetimi*" başlıklı 15 inci maddesinin dördüncü paragrafına atıf yaparak, sismik izolatörlerden LRB, SCB cinslerine ait şartname ve projelerin incelemelerinin titizlikle yapılmakta olduğunu, bu incelemelerin zaman alacağından dolayı izolatörlerin inceleme süresinin uzatılmasını talep etmiş ve bu talep idarenin, 09.11.2005 tarih ve 7555 sayılı yazısında yer alan, "*izolatörlerin yeni bir imalat türü olması ve hesap yöntemleri konusunda ülkemizde herhangi bir düzenleme bulunmaması nedeniyle sonradan telafisi olmayan bir hataya düşülmemesi için ikinci bir incelemeden geçirilmesinde görüş birliğine varıldığı*" değerlendirilmesiyse kabul edilmiştir.

Yüklenici firmanın izolatörlerle ilgili proje ve teknik şartnameler üzerinde gerekli incelemeyi yaptıktan sonra "*Deprem Yalıtım Sistemi Tasarımı ve Analizi*" ni idareye sunduğu ve ilerleyen aşamalarda, projelerin tasarım hesap ve analizlerinde yapılması önerilen değişikliklerin yapıldığı ve idarenin 07.02.2006 tarih ve 624 sayılı yazısında; Yüklenici firma tarafından sunulan projelerin avan proje olarak kabul edildiği ve uygulama projelerinin çizilmesi gerektiği ifade edilerek 07.02.2006 tarihi itibarı ile projeye onay verildiği anlaşılmaktadır.

İzolatörlerin yeni bir imalat türü olması ve hesap yöntemleri konusunda ülkemizde herhangi bir düzenleme bulunmaması nedeniyle sonradan telafisi olmayan bir hataya düşülmemesine yönelik olarak, idare ve yüklenicinin ortak değerlendirmeleri neticesinde; yapılan ikinci inceleme sonucunda karar verilen değişiklikleri kapsayan nihai proje onayının 07.02.2006 tarihinde gerçekleşmiş olması ve ancak bu tarihten sonra sismik izolatörlerin uygulama projelerinin hazırlanarak imalata başlanılabileceği nedeniyle işin, onaylı iş programına göre yürütülmesi mümkün olmamış ve dolayısıyla, onaylı iş programına göre sismik izolatörlerin yapımına 29.08.2005 tarihinde başlanması gerekirken bu tarih yaklaşık 5 ay gecikme ile ancak 07.02.2006 tarihi olmuştur.

Bütün bu nedenlerle yapılan süre uzatımı ve ödenek aktarımına ilişkin 15.02.2006 tarihli yüklenici talebi, "*inşaat mahallindeki imalat düzeyi incelendiğinde projeden kaynaklanan bir*

duraklama olmadığı, mevsim şartları nedeniyle imalata ara verildiğinin anlaşıldığı" gerekçesiyle, 30.03.2006 tarih ve 2011 sayılı idare yazısı ile reddedilmiş bulunmaktadır.

Sözleşmeye göre çalışılmayan devre 15 Kasım -1 Nisan arasındadır. Yüklenicinin kusuru dışında oluşan ve idarece de kabul edilerek proje revizyonuna gidilen sismik izolatörlerin yapımına iş programına göre başlanması gereken tarih ile proje revizyonunun onay tarihi arasında geçen toplam sürenin hesabında zaten, çalışılmayan devreye giren gün sayısının düşülmesi gerekmekte ve gecikilen süre toplam süreden daha az olmaktadır.

Ayrıca; gecikilen süre içerisinde izolatörlerin yapımına bağlı kalınmaksızın yapılabilecek imalatlar, iş programı ve sözleşme esasları göz önünde bulundurularak idarece tespit edilmeli ve bu imalatların süresi de, nihai süre uzatımı hesabından düşülmelidir.

Bu hesaplama yöntemi ile idarenin ret gerekçeleri karşılanmış olmakta ve hesap sonucu geriye uzatılması zorunlu bir süre kaldığı takdirde bu sürenin yükleniciye süre uzatımı olarak verilmesi zorunlu bulunmaktadır.

Esasen bu zorunluluk; işe ait Sözleşmenin "süre uzatımı verilebilecek haller ve şartlar" başlıklı 19. maddesinin 4 üncü fıkrasında yer alan, "*İdarenin, bu sözleşmede .....sözleşmenin ifasına ilişkin yükümlülüklerini öngörülen sürede yerine getirmemesi (yer teslimi, projelerin onaylanması, ödenek yetersizliği gibi) ve bu sebeple sorumluluğu yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi, bu durumun taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması, yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemesi hallerinde, durum idarece incelenerek işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre işin bir kısmına veya tamamına ait süre uzatılır, ancak bu durumda yüklenicinin 20 gün içinde idareye yazılı olarak bildirimde bulunması şartı aranmaz*" ifadeleriyle hüküm altına alınmıştır.

IV-KARAR

Anlaşmazlık konuları, yukarıda belirttiğiniz tespitler doğrultusunda değerlendirildiğinde sonuç olarak;

Sözleşmenin 19. maddesi ile YİĞŞ'nin 30 uncu maddesinde yer alan; "*Sözleşmesinde belirtilen mücbir sebepler ve/veya idarenin sebebiyet olduğu hallerden dolayı, işte sorumluluğu yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi halinde, durum idarece incelenerek işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre işin bir kısmına veya tamamına ait süre uzatılır*" hükmü gereği, onaylı iş programına göre deprem izolatörlerinin montajı yapılmadan yapılamayacak imalatlar göz önüne alınarak, proje değişikliği sebebiyle yapılması geciken imalatlara ait yapım süresinin süre uzatımı olarak verilmesi,

Verilecek süre uzatımının hesabında; sismik izolatörlerin yapımına başlanması gereken 29.08.2005 tarihi ile proje revizyonu onay tarihi olan 07.02.2006 arasındaki toplam günden, çalışılmayan devrenin dikkate alınması ve çalışılmayan devreye giren gün sayısının düşülmesi, ayrıca, bulunan bu süreden, izolatörlerin yapımına bağlı kalınmaksızın yapılabilecek imalatların yapım süresinin hesaplanarak düşülmesi ve varsa kalan sürenin süre uzatımı olarak dikkate alınması,

Aktarılabilecek ödeneğin hesabında ise; izolatörlerin yapımına bağlı kalınmaksızın yapılabilecek imalatların tutarının hesap edilerek bu tutarın 2005 yılı ödeneği olarak tespit edilmesi ve sözleşmesinde belirtilen 2005 yılı ödeneğinden arta kalan harcanamayan ödeneğin iş sonuna aktarılmasının 11.08.2006 günü yapılan toplantıda oy birliği ile uygun olacağı görüşüne varılmıştır.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : İş kalemi miktarlarının değişmesi
Karar No : 2006/21
Karar Tarihi : 31/05/2006

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I – GİRİŞ

... Belediye Başkanlığı, ... sayılı yazıları ile, Fen İşleri Daire Başkanlıklarınca ihale edilerek sözleşmeye bağlanan ve 03.06.2005 tarihinde yer teslimi yapılarak çalışmalara başlanmış olan “ ... Restorasyonu İnşaati” işinde; birim fiyat cetvelinde fiyatı bulunmayan 4 kalem imalata ait yeni birim fiyatların, Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ) 23. maddesine uygun olarak tespit edildiğinden bahisle, bu yeni birim fiyatların tutarının, sözleşmenin İş Kalem Miktarlarının Değişmesi başlıklı 31. maddesine istinaden sözleşme bedelinin % 1’ini geçmesi durumunda revize birim fiyatın uygulanıp uygulanmayacağı hususunda görüşümüzü talep etmektedir.

II – KONU

Bahse konu iş kapsamında ihale sonrasında ortaya çıkan ihtiyaç nedeniyle, “YFZ-01 Yonutaşı ve tuğla duvar yüzeylerinin Kompresör ile 0,8-1,2 Atm basınçlı micro dereceli ayarla bilimsel yöntemlerle Alüminyum Oksit püskürtülerek temizlenmesi”, “YFZ -02 Yonutaşı ve tuğla yüzeylerini kimyasal maddelerle bilimsel yöntemlerle temizliğinin yapılması”, “YFZ-03 Yonutaşı ve tuğla duvar yüzeylerinin spreyleme yöntemi ile itinalı temizliğinin yapılması”, “YFZ -04 Yonutaşı ve tuğla duvar yüzeylerinin kompresör ile 0,8-1,2 Atm basınçlı micro dereceli ayarla bilimsel yöntemlerle Cam boncuk püskürtülerek temizlenmesi” imalatlarına ait 4 kalem yeni iş kalemleri bedellerinin, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 23. maddesi doğrultusunda tespit edildiği ifade edilmektedir.

İdaresi, bu yeni iş kalemlerin tutarlarının sözleşme bedelinin % 1’ini aştığı sebebiyle iş kaleminin tüm miktarına revize birim fiyatı uygulamak istemekte olup, yüklenici görüşü ise, bu yeni iş kalemlerinin revize birim fiyat kapsamına girmeyeceği yönündedir.

III – İNCELEME

Konu, sözleşme ve ekleri çerçevesinde incelenmiş olup buna göre;

İşe ait sözleşmenin İş Kalemi Miktarlarının Değişmesi başlıklı 31 inci maddesinde; “Sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her hangi bir iş kaleminin miktarında, işin devamı sırasında % 20’yi aşan artışın meydana gelmesi ve bu artışın aynı zamanda sözleşme bedelinin yüzde 1’ini geçmesi halinde, artışın sözleşme bedeli içindeki payı nispetinde ilgili iş kalemine ait birim fiyat aşağıda gösterildiği şekilde revize edilir ve bu iş kaleminin yüzde yirmi artışı aşan kısmına revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılır.” Hükmü mevcut bulunmaktadır.

Buna göre; herhangi bir iş kalemine revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılabilmesi için, bu iş kaleminin, sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alması gerekmektedir.

Sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde, “Poz no: 3926 Duvar ve benzeri yerlerde mermer ve kufeki taş satırların kompresör ile sıcak su püskürtülerek temizlenmesi” imalatına yer verildiği görülmektedir.

Duvar ve satırların, ihale sonrasında ortaya çıkan ihtiyaç nedeniyle, teklif cetvelinde bulunan “...kompresör ile sıcak su püskürtülerek temizlenme” işinde, kullanılan malzeme yönünden tamamen farklı olan, alüminyum oksit, amonyum bikarbonat veya cam boncuk püskürtülerek itina ile temizlenmesine ait olarak yapılan yeni birim fiyatların; sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan 3926 nolu poz ile birebir aynı olmadığı anlaşılmaktadır.

Ancak, yapılan incelemede idaresince, “...birim fiyat cetvelinde fiyatı bulunmayan.....imalatlara ait yeni iş kalemlerinin bedelleri, Yapım İşleri Genel Şartnamesi 23.

maddesi ve ihale şartları doğrultusunda yeni birim fiyatın tespitinde uygulanacak usüllere göre rayiç fiyatlar ihale tarihine uyarlanarak tespit edilmiş ve Ek.1 Başkanlık Makamı onayı ile onaylanmıştır.” denilmesine rağmen, bu yeni birim fiyatlara ait analizlerdeki değerlerin, teklif cetvelinde yer alan benzer 3926 poz nolu iş kalemine ait teklif analiz değerleriyle kıyaslanmadan, 23. madde hükümlerine aykırı şekilde tespit edildiği görülmektedir.

Sözleşmede bulunmayan ilave işlerin bedellerinin birim fiyatının tespitinde izlenilecek yol YİĞŞ'nin 23. maddesinde belirtilmiştir. Bu maddede, sözleşmede bulunmayan ilave işlerin bedellerinin yeni birim fiyatının tespitindeki önceliğin, işin ilan tarihinde geçerli olan sıralamaya göre, (a) bendinde olduğu ve bu bentte belirtilen; “Yüklenicinin birim fiyatların tespitinde kullanarak teklifinin ekinde idareye verdiği ve yeni iş kalemi ile benzerlik gösteren iş kalemlerine ait analizlerle kıyaslanarak bulunan analizler.” hükmü gereği, yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği analizlerin, yeni birim fiyatların tespitinde öncelikle dikkate alınması gerekmektedir.

Yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği herhangi bir teklif analizi olmasa veya analiz istenilmemiş olsa dahi, idarece poz numaraları yazılarak teklif istenilmiş olduğu ve yüklenicinin de teklif cetveline aynı poz numaralarını yazarak bahse konu poz karşılığında teklif fiyatını belirlemiş olduğu sebebiyle, teklif cetvelinin 23. sırasında yer alan “Poz no: 3926 Duvar ve benzeri yerlerde mermer ve kufeki taş satırların kompresör ile sıcak su püskürtülerek temizlenmesi” imalatına ait analiz, teklif analizi olarak değerlendirilmesi mecburiyeti bulunmaktadır.

İdarece onaylanmış olan bahse konu yeni birim fiyatlara ait analizler incelendiğinde ise, teklif cetvelinde yer alan benzer 3926 poz nolu iş kalemine ait teklif analiz değerlerinin ve alt kalemlere verilen teklif rayiçlerinin dikkate alınmadığı ve yonutaşı-tuğla duvar yüzeylerinin, alüminyum oksit, amonyum bikarbonat veya cam boncuk püskürtülerek temizlenme işleminin, sıcak su püskürtülerek temizlenme işleminden tamamen farklı özellik ve teknik şartlarda ve daha fazla bir ekipman ve işçilik gerektirdiği varsayımından hareketle yeni analizlerin oluşturulduğu anlaşılmaktadır.

IV– KARAR

Öncelikle; yeni birim fiyatlara ait analiz değerlerinin, teklif cetvelinde yer alan benzer 3926 poz no'lu iş kalemine ait teklif analiz değerleriyle kıyaslanmadan, YİĞŞ'nin 23. madde hükümlerine aykırı şekilde tespit edilmesinin doğru bir işlem olmadığına, dolayısıyla, fiyatların düzeltilmesi ve yeniden oluşturulması hususunun idaresince değerlendirilmesi gerektiğine,

Görüşümüz istenilen fiyat revizyonu konusunda ise; Bahse konu 4 kalem yeni birim fiyatın sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer almadığı, oysa, herhangi bir iş kalemine revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılabilmesi için bu iş kaleminin, sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde bulunmasının gerekmekte olduğuna,

İhale sonrasında ortaya çıkan ihtiyaç nedeniyle yeni birim fiyatı yapılan, “YFZ-01 Yonutaşı ve tuğla duvar yüzeylerinin Kompresör ile 0,8-1,2 Atm basınçlı micro dereceli ayarla bilimsel yöntemlerle Alüminyum Oksit püskürtülerek temizlenmesi”, “YFZ -02 Yonutaşı ve tuğla yüzeylerini kimyasal maddelerle bilimsel yöntemlerle temizliğinin yapılması”, “YFZ-03 Yonutaşı ve tuğla duvar yüzeylerinin spreyleme yöntemi ile itinalı temizliğinin yapılması”, “YFZ -04 Yonutaşı ve tuğla duvar yüzeylerinin kompresör ile 0,8-1,2 Atm basınçlı micro dereceli ayarla bilimsel yöntemlerle Cam boncuk püskürtülerek temizlenmesi” imalatlarına ait fiyatların işe ait sözleşmenin 31 inci maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceğine ve bu imalat fiyatlarının revize edilmeden uygulanmasına,

Kurulumuzun 31.05.2006 tarihli oturumunda oybirliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.09.0.YFK. 0.00.400.6/2006-6
Konu : Zarar-Ziyan Tazmini

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I-GİRİŞ

... Belediye Başkanlığı, ... sayılı yazılarıyla Kurulumuza müracaat ederek; 2004 yılında ... 29 000 ton müteahhit malı asfalt serilmesi işi ihalesinin yapıldığını, yüklenicinin taahhüdünü işin süresinde bitirmemesi üzerine, ihale dokümanında belirlenen oranda gecikme cezası uygulanarak 20 gün süreli ihtarnameye rağmen işi tamamlayamadığını, bunun üzerine, sözleşme, 4735 sayılı Kanun'un 20. maddesi ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 48. maddesi hükümleri doğrultusunda feshedildiğini ve anılan şartnamenin 48. maddesindeki ".....4735 sayılı Kanunun 19-20-21 maddelerine göre sözleşmenin feshi halinde, kesin teminat güncellenerek gelir kaydedilir. Yükleniciler hakkında 4735 sayılı Kanunun 26. madde hükümlerine göre işlem yapılır. Ayrıca sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir:" hükmüne göre isin kesin teminatının gelir kaydedildiğini, 4735 sayılı Kanun 26. maddesine göre yükleniciye 2 yıl ihalelere katılmaktan yasaklama cezası verildiğini belirtmektedir.

II-KONU

Sözleşmenin feshi nedeniyle idarece yapılan durum tespiti neticesinde yüklenicinin taahhüdü altında sermesi gereken asfalt miktarının 29 000 ton yerine 21 000 ton olduğunun tespit edildiği, serilmeyen 8 000 ton asfaltın, bu günkü fiyatı ile sözleşme fiyatı arasındaki farkı, adı geçen Belediyece idarenin uğradığı zarar-ziyan olarak yükleniciden tahsil edileceği şeklinde yorumlayarak kurulumuzdan; serilmeyen 8 000 ton asfalt işi bedelinin yukarıdaki hüküm çerçevesinde idarenin uğradığı zarar ve ziyan olarak değerlendirilerek yükleniciden tahsil edilip edilemeyeceğinin bildirilmesini istemektedir.

III-İNCELEME

4735 sayılı Kamu İhale sözleşmesi kanununun 19, 20 ve 21 maddelerinde sözleşmelerin hangi hallerde feshedileceği ve 22. madde de sözleşmenin feshine ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, buna paralel olarak da Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 48. maddesi bu hususlara açıklık getirmiştir.

Kanunda yer alan, idarenin sözleşmeyi feshetmesi başlıklı 20. maddesinin (a) bendi "*Yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi veya işi süresinde bitirmemesi üzerine, ihale dokümanında belirlenen oranda gecikme cezası uygulanmak üzere, idarenin en az yirmi gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi,*" hükmü ile,

Maddenin son paragrafında yer alan; "*... ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek genel hükümlere göre tasfiye edilir.*" hükmü çerçevesinde, işe ait sözleşmenin 26 ve 27 inci maddelerine göre taahhüdün yerine getirilmemesi üzerine, 4735 sayılı Kanun ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinin ilgili hükümlerine göre iş idarece feshedilmiştir.

Aynı kanunun 22. maddenin son paragrafında, "*19, 20 ve 21 inci maddelere göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, yükleniciler hakkında 26 ncı madde hükümlerine göre işlem yapılır. Ayrıca, sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir.*" hükmü yer almaktadır.

İdare, serilmeyen 8 000 ton asfaltın, bu hüküm doğrultusunda, bugünkü fiyatı ile sözleşme fiyatı arasındaki farkı, idarenin uğradığı zarar-ziyan olarak yükleniciden tahsil edileceği şeklinde yorumlayarak, Kurulumuzdan; serilmeyen 8 000 ton asfalt işi bedelinin yukarıdaki hüküm çerçevesinde idarenin uğradığı zarar ve ziyanı olarak değerlendirilerek yükleniciden tahsil edilip edilemeyeceğinin bildirilmesini istemektedir.

Bilindiği üzere; Gerek, 4735 sayılı Kanununun 20. maddesi ve gerekse, Yapım İşleri Genel Şartnamesi 48. maddesinde yer alan "*.....kesin teminat varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve*

sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir." hükmünün, fesih sonrası işlemlerde dikkate alınması ve Kanunun 22. maddesinin son paragrafındaki *".....Ayrıca, sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir."* hükmünün yerine getirilmesinde genel hükümlere göre işlem yapılması gerektiği açıktır. Burada, sözleşmenin feshi halinde istenebilecek zarar ve ziyanın kapsamı ve niteliği üzerinde durulmamıştır.

Sözleşmede ve yasada genel hükümlere yapılan atıf dolayısıyla, sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyanın yükleniciye tazmin ettirilmesinde Borçlar Kanununun ilgili maddelerine göre çözüm aranması gerekmektedir. Sözleşene sorumluluğu dolayısıyla bahse konu zarar kavramı müspet veya menfi zarar ayrımına tabi tutulmaktadır.

Bu işin sözleşmesinin idarece feshedildiği sebebiyle, geçersiz olan sözleşmeye tekrar dönülerek taahhüdün yerine getirilmemesinden doğan müspet zararın istenmesi mümkün olmamakta, sözleşme yapılmayıp uğranılmayacak olan zararın, yani kaçırılan fırsat sebebiyle oluşan menfi zararın istenmesi mümkün olmaktadır.

Diğer taraftan, işin feshinde, onay tarihine kadar yapılan işlerle ilgili durum tespit tutanağında belirtmek şartıyla eksikliklerin giderilmesi, işin ölçülebilir hale getirilmesi ve yapılmak üzere bozulmuş ancak fesih nedeniyle yapılamayan kısımların önceki haline getirilmesi için yapılacak her türlü gider yükleniciden talep edilebilmektedir.

IV-KARAR

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde;

Sözleşmeyle yüklenilen fiyatla, bunun yerine getirilmemesi nedeniyle üçüncü kişiye ödenen fiyat arasındaki farkın, yani, ilk ihale bedeli ile son ihale bedeli arasındaki farkın yükleniciden istenemeyeceği, bunun **müspet zarar** niteliğinde olduğu ve bu nedenle, idarece önerildiği şekilde, serilmeyen 8 000 ton asfaltın bu günkü fiyatı ile sözleşme fiyatı arasındaki farkın uğranılan zarar-ziyan olarak hesaplanamayacağına,

Zarar-ziyanın, sözleşmenin yerine getirilmesi güvenine dayanılarak kaçırılmış elverişli fırsatlara göre değerlendirilerek bulunması gerektiği, sözleşmeye konu olan ve yapılmayan 8000 ton asfalt imalatının başka bir yükleniciden ihale tarihinde alma imkanı varsa, o yükleniciye yapılacağı varsayılan ödeme ile sözleşmenin hükümsüzlüğü nedeniyle aynı imalatı yaptırmak için ödemek zorunda kaldığı tutar arasındaki farkın, yani menfi zararın istenebileceğine, idarece uğranılan zararın tayini için ihale şartlarının değiştirilmemesinin gerektiğine,

Ayrıca, menfi zarar kavramı içinde mütalaa edilen diğer zararların da yükleniciden talep edilebileceğine, ancak, bütün bu zararların Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre dava yoluyla tahsil edilmesi gerektiğine,

Kurul'un 30 Mart 2006 tarihli toplantısında oy birliği ile karar verilmiştir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

Karar Konusu : ... Eğt. Mrk. İnş.
Karar No : 2005/11
Karar Tarihi : 26/01/2005

YÜKSEK FEN KURULU KARARI

I- GİRİŞ

... 'nün Yatırım Programında yer alan ... Spor Salonu ve ... Kamp Eğitim Merkezi İnşaatı keşfinin 1993 yılı Birim Fiyatları baz alınarak düzenlendiği, ödenek yetersizliğinden dolayı verilen süre uzatımı ile birlikte işin süresinin 22.11.2004 tarihi olarak belirlendiği, inşaatın bu süre içerisinde bitirilemediği ve gecikme cezasının uygulanmasının gerektiği, ancak gecikme cezasının kesilme yönteminde tereddüte düşüldüğünden bahisle gecikme cezasının işin ihale bedeli üzerinden mi, yoksa mukayeseli keşif artışlı ihale bedeli üzerinden mi hesaplanacağı ile ihale bedelinin 2004 yılı birim fiyatlarıyla güncellenmiş hali üzerinden mi yoksa sözleşme fiyatları üzerinden mi kesileceği hususunda 17.12.2004 gün ve 10116 sayılı yazısıyla görüş istemidir.

II- KONU

Söz konusu işin ihalesinin 3289 sayılı Kanun'a göre hazırlanan ihale yönetmeliğine göre yapıldığı, tahmini keşfinin 1993 yılı birim fiyatlar esas alınarak hazırlandığı, ihalenin 01.03.1994 günü gerçekleştiği ve 23.03.1994 günü de sözleşmeye bağlandığı, sözleşmeye göre işin süresinin bitim tarihinin 01.05.1997 olarak belirlendiği, ancak ödenek yetersizliği ve % 50 oranındaki keşif artışından dolayı bu sürenin verilen süre uzatımlarıyla 22.11.2004 tarihine ötelendiği ve yeni süre sonunda da müteahhidin işi bitirememesinden dolayı gecikme cezasının kesilmesinin gerektiği ve bu gecikme cezasında uygulanacak yöntemin ne olacağı konusudur.

III- İNCELEME

Konu ile ilgili belgeler, ilgili kuruluşun ... sayılı yazısı ekinde alınmıştır. Buna göre;

Bahse konu iş idareye ait "*Merkez Muhasebe ve İhale Yönetmeliği*"nin 1.maddesi (b) fıkrası ile 15.maddesi hükümlerine dayanılarak 1993 yılı birim fiyatlarıyla hazırlanan keşfe göre 1994 yılında ihale edilmiştir.

Aynı yönetmeliğin; "*Sözleşmede Belirtilen İşin Artış ve Eksilişi*" başlığı altındaki 71.madde 1.paragrafında "*Yapım işine ait sözleşmenin uygulanması sırasında keşif ve sözleşmede öngörülmemiş iş artışı veya eksilişi zorunlu hale gelirse müteahhit keşif bedelinin % 30 oranına kadar olan değişikliği, süre hariç sözleşme ve şartnamesindeki hükümler dairesinde yapmakla yükümlüdür*" hükmü ile işe ait sözleşmenin "*İş Miktarında Artma veya Eksilme*" başlıklı 9.maddesinde de, iş miktarındaki artış veya eksilişin nasıl yapılacağı belirtilmektedir.

Yine işe ait "*Yapım İçin Kapalı Teklif Usulü ile İhale Şartnamesi*"nin İşe Başlama ve İş Bitirme Tarihi, Gecikme Halinde Alınacak Cezalar" başlıklı 16. maddesi ile Sözleşme Tasarısı'nın aynı başlıklı 3.maddesi hükümleri gecikme cezasının hangi esaslara göre kesileceği belirlenmiş olup her iki madde hükmünde de "*İdarece verilen süre uzatımı hariç, iş zamanında bitirilemediği takdirde geçen her takvim günü için müteahhidin hakedişinden ihale bedelinin onbinde üçü (% 0,03) tutarında gecikme cezası olarak kesilecektir*" denilmektedir.

Konu; yukarıda bahsi geçen madde hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde sözleşme bedeline esas olan tahmini keşif bedellerinin, Sözleşmenin 9.maddesi ve Yönetmeliğin 71. maddesi hükümlerine göre artırılabilir veya eksiltilebileceği, dolayısı ile keşif bedelinin değişken olduğu, artan veya eksilen keşif bedeline, işe ait indirim oranı uygulandığında ihale bedelinin (sözleşme bedeli) de değişeceği açıktır.

IV- KARAR

Kurulumuzda yapılan değerlendirmede, Sözleşmenin 9.maddesi ve İhale Yönetmeliğinin 71.maddesi hükümlerine göre keşif artışı verilmiş olan bu işte, ihale (sözleşme) bedelinin; artırılmış keşfe indirim oranı uygulanarak belirlenmesi ve gecikme cezasının belirlenen bu bedel üzerinden sözleşme fiyatlarıyla kesilmesi gerektiği görüşüne,

Kurulumuzun 26.01.2005 tarihli oturumuna katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

Nafia Meclisi Kararı

Vekâlet Makamından Meclisimize havale edilen Başmüşavirlik ifadeli 3.3.1955 gün ve 2-A/29 sayılı yazıda:

"Karayolları Umum Müdürlüğünün resmi inşaat ihalelerinin aynı prensiplere göre yapılmasının usul ittihaz edilmesi hususunda Yüksek Makamlarına yazdıkları tezkere üzerine Yüksek emirleriyle Başmüşavir Ferdi Çağın'ın Başkanlığında daire mümessillerinden tereküp eden komisyonun ittihaz ettiği karar laffen takdim kılınmıştır.

Keyfiyetin bir kere de Nafia Meclisince tetkik edilmesi Müşavirliğimizce uygun görülmektedir. Yüksek tasviplerine arz ederim." denilmektedir.

Meskûr yazıya ilişik raporda:

- 1- Bütün resmi inşaat ihalelerinin aynı prensiplere göre yapılması
- 2- Hariçten gelecek makine ve malzeme ve yedek parçaların zamanında ve kolaylıkla temini
- 3- Mukavelelerde mütehavvil fiata tâbi tutulması uygun olacak malzeme neveleri
- 4- Keşiflerin tanziminde nazara alınacak müteahhit kârı ve masarifi umumiye nisbeti
- 5- Bencebi sormayı teşvik kanununun Nafia işlerine de teşmili

Mevzuları tetkik ve tahlil edilmiş bulunmaktadır.

Mezkûr raporda inşaat işlerinden bir kısmı 2490 sayılı kanuna tâbi bulunduğu hâlde diğer bazı inşaat işleri için 2490 sayılı kanun dışında salâhiyetler alınmış olduğu, ezcümle Seyhan barajına 5977 sayılı kanundaki yetki ile 2490 sayılı kanun ile Muhasebeî Umumiye kanununun 83 ve 135 inci maddeleri hükümlerine tâbi tutulmadığı, Hirfanlı-Akçay ve Kemer barajları ihalelerinde de 6200 sayılı kanunun 34 üncü maddesine göre muamele ifa edildiği İstanbul-İzmir, Samsun, Mersin, İskenderun limanları ihalelerinde 5775 sayılı kanundaki salâhiyete müsteniden 2490 sayılı kanunla Muhasebeî Umumiye kanununun 83 üncü maddesinin b fıkrası hükümlerinin tatbik edilmediği ve ayrıca da 6237 sayılı kanuna dayanılarak diğer bütün iskele, rıhtım, mendirek, barınak ve limanlar inşaat, tesisat ve teçhizat ihalelerinde 2490 sayılı kanun ile Muhasebeî Umumiye kanununun 83 ve 135 inci maddeleri dışında muamele ifası mümkün bulunduğu ve keza Hava Meydanları inşaatları hakkında 6095 sayılı kanunla aynı istisnai muamelelere salâhiyet verilmiş olduğu tabirlerle belirtilerek resmî inşaat ihalelerinin aynı prensiplere göre yapılabilmesinin temini için bilûmum inşaata şamil olmak üzere 6200 sayılı kanunun 34 üncü maddesine mütenasır 2490 sayılı artırma, eksiltme ve ihale kanununa ek bir kanun istihsalî lâzımgeleceği izah edilmiştir.

Raporun ikinci maddesinde hariçten getirilmesi icap eden makine yedek parça ve malzemelere muktazî döviz müsa-

adeleri hakkında ihaleden önce Maliye Vekaleti muvafakatinin istihsal, ve mukavelelerde lüzumlu dövizin idare tarafından temin edileceğinin taahhüt edilmesi veyahut ecnebi menşeli mezkur makine ve levazımın idare tarafından temin edilerek müteahhide teslim edilmesi ve idarenin işbu taahhüdünü muayyen müddet zarfında yerine getirememesi halinde mukavelenin tasfiyesi cihetine gidileceğinin mukavelede tasrih edilmesi muvafık olacağı belirtilmiştir.

Raporun üçüncü maddesinde çimento, demir, akaryakıt ve patlayıcı maddelerin fiyat farkına tâbi tutulacağıının mukavelelere dercedilmesi uygun mütalâa edilmiştir.

Raporun dördüncü maddesinde, müteahhitlerin umumî masraflara meyanında gantıye tesis masrafları, gelir vergisi, kurum vergisi, işçi ve iktiyarlık sigortaları, noter harcı ve mukavele masrafları, sermaye ve teminat mektubu gibi kalemler yekûnunun maliyet bedelinin % 15 haddini aşmakta olduğu ve buna % 10 müteahhit kârı ilâvesiyle inşaat birim fiyatlarının maliyet bedellerine % 25 ilâve edilmek suretiyle tamami muvafık olacağı beyandılmıştır.

Raporun beşinci maddesinde ecnebi sermayeyi teşvik kanununa Mafis işlerine de teşmili hususunda bazı mütalâalar seriedilmiştir.

Gereği konuşuldu:

a) Resmî inşaat ihalelerinde aynı prensiplere göre muamele yapılabilmesi için 6200 sayılı kanunun 34 üncü madde-

siné mütenazır olarak 2490 sayılı artırma eksiltme ve ihale kanununa ek bir kanun tasarısının Hukuk Müşavirliğince hazırlanmasının ve takibinin muvafık olacağına söz birliğiyle

b) Taahhüdün ifası için hariçten getirilmesi zaruri ~~muhtemel~~ bulunan makine yedek parça ve malzemeler için her Reislik ve Umum Müdürlüğe lüzumlu döviz müsaadelerinin ihalelerden önce istihsaline çalışılması ve istihsal edilen döviz müsaadeleri hududu dahilinde ihale yapılması ve mukavelelerde idare tarafından temin edilecek döviz miktarının tasrih edilmesi ve mukavele ile temini taahhüt edilen döviz müsaadesinin veya idarece müteahhide aynen teslimi taahhüt edilen malzemenin verilmemesi yüzünden işin gecikmesinin müddet temininde hususunda mücbir sebep sayılması ve bu yüzden işin durmasının mukavelede yazılı müddeti tecavüz etmesi halinde müteahhidin talebi üzerine mukavelelerin tasfiyesine gidilebileceğinin mukavelelere dercedilmesinin muvafık olacağına söz birliğiyle

c) İlişik raporun dördüncü maddesinde yazılı mucip sebeplere binaen inşaat fiyatlarına umumî masraflar ve kâr karşılığı olarak % 25 ilâve edilmesinin muvafık bulunduğu söz birliğiyle

22.3.1955. günkü oturumda karar verilmiştir.

Raporun üçüncü maddesinde bahsedilen çimento, demir, akaryakıt ve patlayıcı maddelere fiyat farkı tanınması hususu, 1955 yılı ihalelerinde mukavelelere dercedilecek fiyat farkları hakkında Vekiller Heyeti kararına arz edilen formülde nazara alınmış bulunmaktadır.

Raporun beşinci maddesinde yazılı ecnebi sermayeyi teşvik kanununun Nafia işlerine teşmili mes'alesinde müteahhitlerin inşaat, makine ve vasıtalarını gümrükten muvakkat tahâl yoluyla geçirmeleri imkânı esasen mevcut olduğundan bu hususta yeni her hangi bir teşebbüse mahâl görülmemekle beraber mevzuunun komisyonca yeniden incelenmesi uygun görülmüştür.

Reis y.
Müs. Y.
Y. Mühendis
Danış. Koper

Üye
Yüksek Fenheyeti
Reisi Y. Mühendis
Ali Talip Güran

Üye
Yüksek Fenheyeti
Üyesi Y. Mühendis
Bedri Ölçer
(Evlunmadi)

Üye
Yüksek Fenheyeti
Üyesi Y. Mimar
Müseyin Kara

Üye
Yüksek Fenheyeti
Üyesi Y. Mühendis
Nezih Devres
(Evlunmadi)

Üye
Yüksek Fenheyeti
Üyesi Y. Mühendis
Kemal Hayırlıoğlu
(Evlunmadi)

Üye
Demiryolları ve Bina-
marlar İnşaatı Re-
isi y.
Y. Mühendis
Sabri Soran

Üye
Yapı ve İmar İşleri
Reisi Y. Mühendis
Salahattin Onat

Üye
Nafia Şirket ve Mües-
seseleri Reisi y.
Y. Mühendis
İnsan Yunusoğlu

Üye
Birinci Hukuk Müşaviri
Muhittin Denizci

6.4.955

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

YÜKSEK FEN KURULU
GENELGELERİ

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

24.09.2018

Sayı : 19644152-010.06.02/1615 - 166191
Konu : Havanın Fen Noktasından Çalışılmaya
Uygun Olmayan Devresi

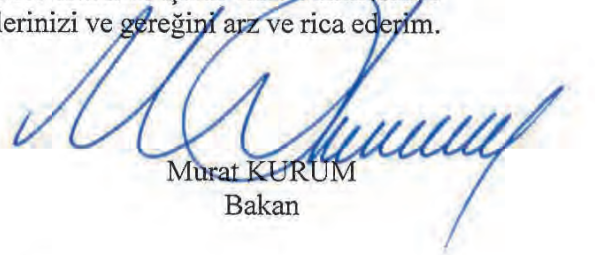
GENELGE
2018/12

Bakanlığımız Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının görevleri, Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı 1 No'lu Kararnamesi'nin Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı başlıklı 112 nci maddesinin (1) No'lu fıkrasında belirtildiği üzere “f) Bakanlığın görev alanı ile ilgili olarak yurtiçinde ve yurtdışında meydana gelen teknik gelişmeleri izlemek, değerlendirmek ve bunlardan faydalı görülenler hakkında teklifte bulunmak” ile “ğ) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak” görevleri bulunmaktadır.

Başkanlığımızın görevlerini yerine getirme sürecinde, 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilen yapım işlerine ait sözleşmelerin uygulamalarında birliktelik sağlamak, uyuşmazlıkları asgari düzeye indirmek, işlerin plânlanan sürede problemsiz olarak ikmalini temin etmek ve gereksiz zaman kayıplarını önlemek maksadıyla; bu güne kadar Bakanlığımız birimleri, kamu kurum ve kuruluşları ile yapım sektörünün diğer paydaşları tarafından Başkanlığımıza intikal eden ihtilaflar göz önünde bulundurularak “Havanın Fen Noktasından Çalışılmaya Uygun Olmayan Devresi”nin güncellenmesine gerek duyulmuştur.

Bu itibarla, Mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nün 07.07.1982 tarihli ve B-06/İh.İşl.Md.Gr.3/99-2/10156-B sayılı yazısıyla yürürlüğe konulan İl ve İlçelerde Çalışılmayan Günler; Ülkemizdeki İl ve İlçe sayısının artması, teknolojiadaki gelişmeler, iklimsel değişimler ile Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınan “Uzun Yıllar Aylık Don Olan Günler Sayısı Ortalaması” verileri esas alınarak güncellenmiş olan “Havanın Fen Noktasından Çalışılmaya Uygun Olmayan Devresi”ne ait liste genelge ekinde yer almaktadır.

01 Ocak 2019 tarihi itibariyle uygulamalarda, güncellenmiş olan “Havanın Fen Noktasından Çalışılmaya Uygun Olmayan Devresi” dikkate alınarak işlem tesis edilmesinde gerekli özen ve hassasiyetin gösterilmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ve rica ederim.

Murat KURUM
Bakan

EKLER :

1- İl ve İlçelerine Ait Havanın Fen Noktasından Çalışılmaya
Uygun Olmayan Devresi Listesi (25 Sayfa)

DAĞITIM:

Gereği :

- Merkez Teşkilatına
- TOKİ Başkanlığına
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne
- İlbank A.Ş. Genel Müdürlüğüne
- 81 İl Valiliğine
(Çevre ve Şehircilik İl Md.lüğü)

Bilgi :

- Cumhurbaşkanlığına
- Bakanlıklara
- Sayıştay Başkanlığına
- Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığına
- 81 İl Valiliğine
(YİKOB, İl Özel İdareleri),
- Çevre ve Şehircilik İl Md.lüğü kanalıyla
(Büyükşehir, İl, İlçe ve Belde Belediye Başkanlıkları)

Adres : M. Kemal Mah.Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bul.) 9. Km. No:278 06530 Çankaya/ANKARA
Tel : (0312) 410 22 62 Fax: (0312) 284 92 03 Elektronik ağ : www.csb.gov.tr e-posta : yfk@csb.gov.tr

İL	İLÇE	HAVANIN FEN NOKTASINDAN ÇALIŞMAYA UYGUN OLMAYAN DEVRESİ
ADANA	ALADAĞ	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
ADANA	CEYHAN	YOK
ADANA	ÇUKUROVA	YOK
ADANA	FEKE	20 ARALIK - 20 OCAK
ADANA	İMAMOĞLU	YOK
ADANA	KARAİSALI	YOK
ADANA	KARATAŞ	YOK
ADANA	KOZAN	YOK
ADANA	POZANTI	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
ADANA	SAİMBEYLİ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ADANA	SARIÇAM	YOK
ADANA	SEYHAN	YOK
ADANA	TUFANBEYLİ	20 KASIM - 10 MART
ADANA	YUMURTALIK	YOK
ADANA	YÜREĞİR	YOK
ADİYAMAN	MERKEZ	15 OCAK - 1 ŞUBAT
ADİYAMAN	BESNİ	15 OCAK - 1 ŞUBAT
ADİYAMAN	ÇELİKHAN	10 ARALIK - 20 ŞUBAT
ADİYAMAN	GERGER	15 OCAK - 1 ŞUBAT
ADİYAMAN	GÖLBAŞI	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
ADİYAMAN	KAHTA	15 OCAK - 1 ŞUBAT
ADİYAMAN	SAMSAT	10 OCAK - 5 ŞUBAT
ADİYAMAN	SİNCİK	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ADİYAMAN	TUT	15 OCAK - 1 ŞUBAT
AFYONKARAHİSAR	MERKEZ	20 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	BAŞMAKÇI	25 KASIM - 20 ŞUBAT
AFYONKARAHİSAR	BAYAT	25 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	BOLVADİN	25 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	ÇAY	25 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	ÇOBANLAR	25 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	DAZKIRI	15 ARALIK - 25 ŞUBAT
AFYONKARAHİSAR	DİNAR	25 ARALIK - 5 MART
AFYONKARAHİSAR	EMİRDAĞ	25 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	EVCİLER	25 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	HOCALAR	25 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	İHSANIYE	25 KASIM - 15 MART

AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	20 ARALIK - 15 MART
AFYONKARAHİSAR	KIZILÖREN	15 ARALIK - 20 ŞUBAT
AFYONKARAHİSAR	SANDIKLI	25 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	SİNANPAŞA	25 KASIM - 10 MART
AFYONKARAHİSAR	SULTANDAĞI	15 ARALIK - 5 MART
AFYONKARAHİSAR	ŞUHUT	25 KASIM - 10 MART
AĞRI	MERKEZ	25 EKİM - 5 NİSAN
AĞRI	DİYADİN	10 KASIM - 10 NİSAN
AĞRI	DOĞUBEYAZIT	15 KASIM - 20 MART
AĞRI	ELEŞKİRT	15 KASIM - 5 NİSAN
AĞRI	HAMUR	10 KASIM - 5 NİSAN
AĞRI	PATNOS	10 KASIM - 5 NİSAN
AĞRI	TAŞLIÇAY	5 KASIM - 5 NİSAN
AĞRI	TUTAK	15 KASIM - 5 NİSAN
AKSARAY	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
AKSARAY	AĞAÇÖREN	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
AKSARAY	ESKİL	20 KASIM - 5 MART
AKSARAY	GÜLAĞAÇ	20 KASIM - 10 MART
AKSARAY	GÜZELYURT	25 KASIM - 5 MART
AKSARAY	ORTAKÖY	15 ARALIK - 5 MART
AKSARAY	SARIYAHŞI	25 KASIM - 5 ŞUBAT
AKSARAY	SULTANHANI	25 KASIM - 5 ŞUBAT
AMASYA	MERKEZ	10 ARALIK - 20 ŞUBAT
AMASYA	GÖYNÜCEK	25 KASIM - 20 ŞUBAT
AMASYA	GÜMÜŞHACIKÖY	5 ARALIK - 20 ŞUBAT
AMASYA	HAMAMÖZÜ	5 ARALIK - 20 ŞUBAT
AMASYA	MERZİFON	10 ARALIK - 5 MART
AMASYA	SULUOVA	25 KASIM - 5 MART
AMASYA	TAŞOVA	20 ARALIK - 15 ŞUBAT
ANKARA	AKYURT	5 ARALIK - 25 ŞUBAT
ANKARA	ALTINDAĞ	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	AYAŞ	25 KASIM - 5 NİSAN
ANKARA	BALA	15 ARALIK - 5 MART
ANKARA	BEYPAZARI	25 ARALIK - 5 MART
ANKARA	ÇAMLIDERE	25 KASIM - 5 NİSAN
ANKARA	ÇANKAYA	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	ÇUBUK	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	ELMADAĞ	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	ETİMESGUT	10 ARALIK - 15 ŞUBAT

5.4

ANKARA	EVREN	25 KASIM - 5 ŞUBAT
ANKARA	GÖLBAŞI	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	GÜDÜL	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	HAYMANA	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	KALECİK	25 KASIM - 20 ŞUBAT
ANKARA	KAHRAMANKAZAN	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	KEÇİÖREN	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	KIZILCAHAMAM	20 KASIM - 15 MART
ANKARA	MAMAK	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	NALLIHAN	20 ARALIK - 5 MART
ANKARA	POLATLI	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	PURSAKLAR	5 ARALIK - 25 ŞUBAT
ANKARA	SİNCAN	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
ANKARA	ŞEREFLİKOÇHİSAR	25 KASIM - 5 MART
ANKARA	YENİMAHALLE	25 KASIM - 5 MART
ANTALYA	AKSEKİ	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
ANTALYA	AKSU	YOK
ANTALYA	ALANYA	YOK
ANTALYA	DEMRE	YOK
ANTALYA	DÖŞEMEALTI	YOK
ANTALYA	ELMALI	20 ARALIK - 10 MART
ANTALYA	FİNİKE	YOK
ANTALYA	GAZİPAŞA	YOK
ANTALYA	GÜNDOĞMUŞ	YOK
ANTALYA	İBRADI	15 OCAK - 5 ŞUBAT
ANTALYA	KAŞ	YOK
ANTALYA	KEMER	YOK
ANTALYA	KEPEZ	YOK
ANTALYA	KONYAALTI	YOK
ANTALYA	KORKUTELİ	20 ARALIK - 5 MART
ANTALYA	KUMLUCA	YOK
ANTALYA	MANAVGAT	YOK
ANTALYA	MURATPAŞA	YOK
ANTALYA	SERİK	YOK
ARDAHAN	MERKEZ	15 EKİM - 15 NİSAN
ARDAHAN	ÇILDIR	20 EKİM - 15 NİSAN
ARDAHAN	DAMAL	15 EKİM - 15 NİSAN
ARDAHAN	GÖLE	1 EKİM - 20 NİSAN
ARDAHAN	HANAK	15 EKİM - 15 NİSAN

ARDAHAN	POSOĞ	10 KASIM - 10 NİSAN
ARTVİN	MERKEZ	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
ARTVİN	ARDANUÇ	10 ARALIK - 10 ŞUBAT
ARTVİN	ARHAVİ	15 OCAK - 1 ŞUBAT
ARTVİN	BORÇKA	10 OCAK - 10 ŞUBAT
ARTVİN	HOPA	15 OCAK - 1 ŞUBAT
ARTVİN	KEMALPAŞA	15 OCAK - 1 ŞUBAT
ARTVİN	MURGUL	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
ARTVİN	ŞAVŞAT	20 KASIM - 5 MART
ARTVİN	YUSUFELİ	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
AYDIN	BOZDOĞAN	20 ARALIK - 10 OCAK
AYDIN	BUHARKENT	YOK
AYDIN	ÇİNE	20 ARALIK - 15 OCAK
AYDIN	DİDİM	YOK
AYDIN	EFELER	YOK
AYDIN	GERMENCİK	YOK
AYDIN	İNCİRLİOVA	20 ARALIK - 10 OCAK
AYDIN	KARACASU	20 ARALIK - 10 OCAK
AYDIN	KARPUZLU	YOK
AYDIN	KOÇARLI	YOK
AYDIN	KÖŞK	YOK
AYDIN	KUŞADASI	YOK
AYDIN	KUYUCAK	YOK
AYDIN	NAZİLLİ	YOK
AYDIN	SÖKE	YOK
AYDIN	SULTANHİSAR	YOK
AYDIN	YENİPAZAR	20 ARALIK - 10 OCAK
BALIKESİR	ALTIEYLÜL	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
BALIKESİR	AYVALIK	YOK
BALIKESİR	BALYA	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
BALIKESİR	BANDIRMA	20 OCAK - 15 ŞUBAT
BALIKESİR	BİGADİÇ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
BALIKESİR	BURHANİYE	YOK
BALIKESİR	DURSUNBEY	25 ARALIK - 5 MART
BALIKESİR	EDREMİT	YOK
BALIKESİR	ERDEK	YOK
BALIKESİR	GÖMEÇ	YOK
BALIKESİR	GÖNEN	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
BALIKESİR	HAVRAN	YOK

5.4

BALIKESİR	İVRİNDİ	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
BALIKESİR	KARESİ	20 ARALIK - 20 OCAK
BALIKESİR	KEPSUT	15 ARALIK - 25 OCAK
BALIKESİR	MANYAS	20 ARALIK - 20 OCAK
BALIKESİR	MARMARA	YOK
BALIKESİR	SAVAŞTEPE	15 ARALIK - 25 OCAK
BALIKESİR	SINDIRGI	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
BALIKESİR	SUSURLUK	20 ARALIK - 15 OCAK
BARTIN	MERKEZ	25 ARALIK - 5 MART
BARTIN	AMASRA	YOK
BARTIN	KURUCAŞİLE	YOK
BARTIN	ULUS	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
BATMAN	MERKEZ	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
BATMAN	BEŞİRİ	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
BATMAN	GERCÜŞ	20 ARALIK - 15 ŞUBAT
BATMAN	HASANKEYF	20 ARALIK - 15 ŞUBAT
BATMAN	KOZLUK	20 ARALIK - 25 OCAK
BATMAN	SASON	20 ARALIK - 1 ŞUBAT
BAYBURT	MERKEZ	15 KASIM - 5 NİSAN
BAYBURT	AYDINTEPE	15 KASIM - 5 NİSAN
BAYBURT	DEMİRÖZÜ	15 KASIM - 5 NİSAN
BİLECİK	MERKEZ	25 ARALIK - 5 MART
BİLECİK	BOZÖYÜK	25 KASIM - 5 MART
BİLECİK	GÖLPAZARI	25 KASIM - 5 MART
BİLECİK	İNHİSAR	15 ARALIK - 20 OCAK
BİLECİK	OSMANELİ	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
BİLECİK	PAZARYERİ	25 ARALIK - 5 MART
BİLECİK	SÖĞÜT	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
BİLECİK	YENİPAZAR	25 KASIM - 5 MART
BİNGÖL	MERKEZ	10 ARALIK - 15 MART
BİNGÖL	ADAKLI	25 KASIM - 10 MART
BİNGÖL	GENÇ	20 KASIM - 10 MART
BİNGÖL	KARLIOVA	10 KASIM - 25 MART
BİNGÖL	KİĞİ	20 KASIM - 15 MART
BİNGÖL	SOLHAN	15 KASIM - 15 MART
BİNGÖL	YAYLADERE	20 KASIM - 10 MART
BİNGÖL	YEDİSU	10 KASIM - 20 MART
BİTLİS	MERKEZ	15 KASIM - 25 MART
BİTLİS	ADİLCEVAZ	20 KASIM - 10 MART

E. 4

BİTLİS	AHLAT	20 KASIM - 15 MART
BİTLİS	GÜROYMAK	20 KASIM - 10 MART
BİTLİS	HİZAN	20 KASIM - 10 MART
BİTLİS	MUTKİ	20 KASIM - 10 MART
BİTLİS	TATVAN	25 KASIM - 25 MART
BOLU	MERKEZ	25 KASIM - 5 NİSAN
BOLU	DÖRTDİVAN	25 KASIM - 5 NİSAN
BOLU	GEREDE	25 KASIM - 5 NİSAN
BOLU	GÖYNÜK	10 ARALIK - 1 MART
BOLU	KIBRISCIK	25 KASIM - 15 MART
BOLU	MENGEN	25 KASIM - 5 NİSAN
BOLU	MUDURNU	25 KASIM - 5 NİSAN
BOLU	SEBEN	25 KASIM - 15 MART
BOLU	YENİÇAĞA	25 KASIM - 5 NİSAN
BURDUR	MERKEZ	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
BURDUR	AĞLASUN	20 ARALIK - 5 MART
BURDUR	ALTINYAYLA	20 ARALIK - 5 MART
BURDUR	BUCAK	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
BURDUR	ÇAVDIR	25 KASIM - 5 MART
BURDUR	ÇELTİKÇİ	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
BURDUR	GÖLHİSAR	25 KASIM - 5 MART
BURDUR	KARAMANLI	20 ARALIK - 5 MART
BURDUR	KEMER	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
BURDUR	TEFENNİ	25 KASIM - 5 MART
BURDUR	YEŞİLOVA	20 ARALIK - 5 MART
BURSA	BÜYÜKORHAN	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
BURSA	GEMLİK	YOK
BURSA	GÜRSU	15 ARALIK - 15 OCAK
BURSA	HARMANCIK	25 KASIM - 5 NİSAN
BURSA	İNEGÖL	25 ARALIK - 5 MART
BURSA	İZNİK	10 OCAK - 1 ŞUBAT
BURSA	KARACABEY	10 OCAK - 1 ŞUBAT
BURSA	KELES	25 KASIM - 5 MART
BURSA	KESTEL	10 OCAK - 1 ŞUBAT
BURSA	MUDANYA	YOK
BURSA	MUSTAFAKEMALPAŞA	20 ARALIK - 10 OCAK
BURSA	NİLÜFER	15 ARALIK - 15 OCAK
BURSA	ORHANELİ	10 ARALIK - 20 OCAK
BURSA	ORHANGAZİ	20 ARALIK - 15 OCAK

5.4

BURSA	OSMANGAZİ	20 KASIM - 5 NİSAN
BURSA	YENİŞEHİR	10 OCAK - 1 ŞUBAT
BURSA	YILDIRIM	10 OCAK - 1 ŞUBAT
ÇANAKKALE	MERKEZ	1 OCAK - 20 OCAK
ÇANAKKALE	AYVACIK	20 ARALIK - 15 OCAK
ÇANAKKALE	BAYRAMIÇ	15 ARALIK - 15 OCAK
ÇANAKKALE	BİGA	25 ARALIK - 20 OCAK
ÇANAKKALE	BOZCAADA	YOK
ÇANAKKALE	ÇAN	15 ARALIK - 15 OCAK
ÇANAKKALE	ECEABAT	1 OCAK - 20 OCAK
ÇANAKKALE	EZİNE	20 ARALIK - 20 OCAK
ÇANAKKALE	GELİBOLU	YOK
ÇANAKKALE	GÖKÇEADA	YOK
ÇANAKKALE	LAPSEKİ	15 OCAK - 5 ŞUBAT
ÇANAKKALE	YENİCE	15 ARALIK - 5 ŞUBAT
ÇANKIRI	MERKEZ	20 KASIM - 10 MART
ÇANKIRI	ATKARACALAR	25 KASIM - 5 NİSAN
ÇANKIRI	BAYRAMÖREN	25 KASIM - 5 NİSAN
ÇANKIRI	ÇERKEŞ	25 EKİM - 5 NİSAN
ÇANKIRI	ELDİVAN	25 KASIM - 5 MART
ÇANKIRI	ILGAZ	25 KASIM - 5 NİSAN
ÇANKIRI	KIZILIRMAK	25 KASIM - 5 MART
ÇANKIRI	KORGUN	25 KASIM - 5 MART
ÇANKIRI	KURŞUNLU	15 KASIM - 20 MART
ÇANKIRI	ORTA	20 KASIM - 5 NİSAN
ÇANKIRI	ŞABANÖZÜ	25 KASIM - 5 MART
ÇANKIRI	YAPRAKLI	15 ARALIK - 10 MART
ÇORUM	MERKEZ	20 KASIM - 10 MART
ÇORUM	ALACA	20 KASIM - 15 MART
ÇORUM	BAYAT	10 ARALIK - 20 ŞUBAT
ÇORUM	BOĞAZKALE	25 KASIM - 15 MART
ÇORUM	DODURGA	10 ARALIK - 20 ŞUBAT
ÇORUM	İSKİLİP	10 ARALIK - 20 ŞUBAT
ÇORUM	KARGI	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
ÇORUM	LAÇİN	10 ARALIK - 20 ŞUBAT
ÇORUM	MECİTÖZÜ	25 KASIM - 15 MART
ÇORUM	OĞUZLAR	15 ARALIK - 20 ŞUBAT
ÇORUM	ORTAKÖY	10 ARALIK - 20 ŞUBAT
ÇORUM	OSMANCIK	15 ARALIK - 15 MART

ÇORUM	SUNGURLU	25 KASIM - 20 ŞUBAT
ÇORUM	UĞURLUDAĞ	10 ARALIK - 20 ŞUBAT
DENİZLİ	ACIPAYAM	25 KASIM - 5 MART
DENİZLİ	BABADAĞ	20 ARALIK - 15 OCAK
DENİZLİ	BAKLAN	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
DENİZLİ	BEKİLLİ	10 ARALIK - 10 ŞUBAT
DENİZLİ	BEYAĞAÇ	25 KASIM - 5 MART
DENİZLİ	BOZKURT	10 ARALIK - 25 OCAK
DENİZLİ	BULDAN	10 OCAK - 1 ŞUBAT
DENİZLİ	ÇAL	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DENİZLİ	ÇAMELİ	20 ARALIK - 10 MART
DENİZLİ	ÇARDAK	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DENİZLİ	ÇİVRİL	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DENİZLİ	GÜNEY	25 ARALIK - 10 ŞUBAT
DENİZLİ	HONAZ	10 OCAK - 1 ŞUBAT
DENİZLİ	KALE	20 ARALIK - 25 OCAK
DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	10 OCAK - 1 ŞUBAT
DENİZLİ	PAMUKKALE	20 ARALIK - 10 OCAK
DENİZLİ	SARAYKÖY	10 OCAK - 1 ŞUBAT
DENİZLİ	SERİNHİSAR	25 KASIM - 5 MART
DENİZLİ	TAVAS	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
DİYARBAKIR	BAĞLAR	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
DİYARBAKIR	BİSMİL	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
DİYARBAKIR	ÇERMİK	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	ÇINAR	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
DİYARBAKIR	ÇÜNGÜŞ	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	DİCLE	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	EĞİL	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	ERGANİ	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	HANİ	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	HAZRO	1 OCAK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	KAYAPINAR	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	KOCAKÖY	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	KULP	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	LİCE	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
DİYARBAKIR	SİLVAN	20 ARALIK - 1 ŞUBAT
DİYARBAKIR	SUR	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DİYARBAKIR	YENİŞEHİR	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
DÜZCE	MERKEZ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT

5-4

DÜZCE	AKÇAKOCA	10 OCAK - 10 ŞUBAT
DÜZCE	CUMAYERİ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
DÜZCE	ÇİLİMLİ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
DÜZCE	GÖLYAKA	15 ARALIK - 5 ŞUBAT
DÜZCE	GÜMÜŞOVA	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
DÜZCE	KAYNAŞLI	15 ARALIK - 5 ŞUBAT
DÜZCE	YIĞILCA	15 ARALIK - 5 ŞUBAT
EDİRNE	MERKEZ	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
EDİRNE	ENEZ	20 ARALIK - 15 OCAK
EDİRNE	HAVSA	15 ARALIK - 20 OCAK
EDİRNE	İPSALA	25 ARALIK - 10 ŞUBAT
EDİRNE	KEŞAN	20 ARALIK - 20 OCAK
EDİRNE	LALAPAŞA	15 ARALIK - 25 OCAK
EDİRNE	MERİÇ	15 ARALIK - 25 OCAK
EDİRNE	SÜLOĞLU	15 ARALIK - 25 OCAK
EDİRNE	UZUNKÖPRÜ	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
ELAZIĞ	MERKEZ	15 ARALIK - 5 MART
ELAZIĞ	AĞIN	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
ELAZIĞ	ALACAKAYA	20 ARALIK - 15 ŞUBAT
ELAZIĞ	ARICAK	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
ELAZIĞ	BASKİL	25 KASIM - 5 MART
ELAZIĞ	KARAKOÇAN	15 KASIM - 10 MART
ELAZIĞ	KEBAN	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
ELAZIĞ	KOVANCILAR	15 ARALIK - 20 ŞUBAT
ELAZIĞ	MADEN	20 ARALIK - 15 ŞUBAT
ELAZIĞ	PALU	15 ARALIK - 5 MART
ELAZIĞ	SİVRİCE	15 ARALIK - 5 MART
ERZİNCAN	MERKEZ	15 KASIM - 20 MART
ERZİNCAN	ÇAYIRLI	10 KASIM - 5 NİSAN
ERZİNCAN	İLİÇ	25 KASIM - 15 ŞUBAT
ERZİNCAN	KEMAH	20 KASIM - 5 MART
ERZİNCAN	KEMALİYE	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
ERZİNCAN	OTLUKBELİ	25 EKİM - 10 NİSAN
ERZİNCAN	REFAHİYE	25 EKİM - 5 NİSAN
ERZİNCAN	TERCAN	15 KASIM - 20 MART
ERZİNCAN	ÜZÜMLÜ	5 ARALIK - 5 MART
ERZURUM	AŞKALE	10 KASIM - 5 NİSAN
ERZURUM	AZİZİYE	15 KASIM - 5 NİSAN
ERZURUM	ÇAT	25 EKİM - 5 NİSAN

5.4

ERZURUM	HINIS	5 KASIM - 5 NİSAN
ERZURUM	HORASAN	25 EKİM - 5 NİSAN
ERZURUM	İSPİR	25 KASIM - 5 NİSAN
ERZURUM	KARAÇOBAN	25 EKİM - 5 NİSAN
ERZURUM	KARAYAZI	25 EKİM - 15 NİSAN
ERZURUM	KÖPRÜKÖY	10 KASIM - 5 NİSAN
ERZURUM	NARMAN	20 KASIM - 15 MART
ERZURUM	OLTU	20 KASIM - 15 MART
ERZURUM	OLUR	20 KASIM - 15 MART
ERZURUM	PALANDÖKEN	15 EKİM - 15 NİSAN
ERZURUM	PASINLER	25 EKİM - 10 NİSAN
ERZURUM	PAZARYOLU	20 KASIM - 15 MART
ERZURUM	ŞENKAYA	10 KASIM - 10 NİSAN
ERZURUM	TEKMAN	20 EKİM - 15 NİSAN
ERZURUM	TORTUM	15 KASIM - 15 MART
ERZURUM	UZUNDERE	10 ARALIK - 5 MART
ERZURUM	YAKUTIYE	20 EKİM - 10 NİSAN
ESKİŞEHİR	ALPU	25 KASIM - 5 MART
ESKİŞEHİR	BEYLİKOVA	25 KASIM - 5 NİSAN
ESKİŞEHİR	ÇIFTELER	25 KASIM - 5 NİSAN
ESKİŞEHİR	GÜNYÜZÜ	25 KASIM - 5 MART
ESKİŞEHİR	HAN	25 ARALIK - 5 MART
ESKİŞEHİR	İNÖNÜ	25 KASIM - 5 MART
ESKİŞEHİR	MAHMUDIYE	25 KASIM - 5 MART
ESKİŞEHİR	MİHALGAZİ	15 ARALIK - 20 OCAK
ESKİŞEHİR	MİHALIÇCIK	25 KASIM - 5 MART
ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	25 KASIM - 5 MART
ESKİŞEHİR	SARICAKAYA	15 ARALIK - 20 OCAK
ESKİŞEHİR	SEYİTGAZİ	25 KASIM - 5 MART
ESKİŞEHİR	SİVRİHİSAR	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	25 KASIM - 5 MART
GAZİANTEP	ARABAN	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
GAZİANTEP	İSLAHİYE	10 OCAK - 1 ŞUBAT
GAZİANTEP	KARKAMIŞ	15 ARALIK - 15 OCAK
GAZİANTEP	NİZİP	1 OCAK - 20 OCAK
GAZİANTEP	NURDAĞI	25 ARALIK - 15 OCAK
GAZİANTEP	OĞUZELİ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	25 ARALIK - 5 ŞUBAT

5.4

GAZİANTEP	YAVUZELİ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
GİRESUN	MERKEZ	YOK
GİRESUN	ALUCRA	25 EKİM - 5 NİSAN
GİRESUN	BULANCAK	YOK
GİRESUN	ÇAMOLUK	20 KASIM - 5 MART
GİRESUN	ÇANAKÇI	20 ARALIK - 15 OCAK
GİRESUN	DERELİ	20 ARALIK - 5 NİSAN
GİRESUN	DOĞANKENT	20 OCAK - 10 ŞUBAT
GİRESUN	ESPIYE	YOK
GİRESUN	EYNESİL	20 ARALIK - 15 OCAK
GİRESUN	GÖRELE	15 OCAK - 1 ŞUBAT
GİRESUN	GÜCE	15 OCAK - 10 ŞUBAT
GİRESUN	KEŞAP	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
GİRESUN	PIRAZİZ	YOK
GİRESUN	ŞEBİNKARAHİSAR	25 KASIM - 10 MART
GİRESUN	TİREBOLU	YOK
GİRESUN	YAĞLIDERE	10 OCAK - 1 ŞUBAT
GÜMÜŞHANE	MERKEZ	20 KASIM - 10 MART
GÜMÜŞHANE	KELKİT	20 KASIM - 5 NİSAN
GÜMÜŞHANE	KÖSE	20 KASIM - 5 NİSAN
GÜMÜŞHANE	KÜRTÜN	15 ARALIK - 15 OCAK
GÜMÜŞHANE	ŞİRAN	15 KASIM - 20 MART
GÜMÜŞHANE	TORUL	5 ARALIK - 15 MART
HAKKARİ	MERKEZ	20 KASIM - 15 MART
HAKKARİ	ÇUKURCA	25 KASIM - 5 MART
HAKKARİ	ŞEMDİNLİ	25 KASIM - 5 MART
HAKKARİ	YÜKSEKOVA	5 KASIM - 5 NİSAN
HATAY	ALTINÖZÜ	YOK
HATAY	ANTAKYA	YOK
HATAY	ARSUZ	YOK
HATAY	BELEN	15 OCAK - 1 ŞUBAT
HATAY	DEFNE	YOK
HATAY	DÖRTYOL	YOK
HATAY	ERZİN	YOK
HATAY	HASSA	YOK
HATAY	İSKENDERUN	YOK
HATAY	KIRIKHAN	YOK
HATAY	KUMLU	YOK
HATAY	PAYAS	YOK

5.4

HATAY	REYHANLI	YOK
HATAY	SAMANDAĞ	YOK
HATAY	YAYLADAĞI	15 OCAK - 1 ŞUBAT
IĞDIR	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
IĞDIR	ARALIK	25 KASIM - 5 MART
IĞDIR	KARAKOYUNLU	25 KASIM - 5 MART
IĞDIR	TUZLUCA	25 KASIM - 5 MART
ISPARTA	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
ISPARTA	AKSU	25 KASIM - 5 MART
ISPARTA	ATABEY	15 ARALIK - 5 MART
ISPARTA	EĞİRDİR	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
ISPARTA	GELENDOST	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
ISPARTA	GÖNEN	25 KASIM - 5 MART
ISPARTA	KEÇİBORLU	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
ISPARTA	SENİRKENT	25 KASIM - 5 MART
ISPARTA	SÜTÇÜLER	10 OCAK - 5 ŞUBAT
ISPARTA	ŞARKIKARAAĞAÇ	25 KASIM - 5 NİSAN
ISPARTA	ULUBORLU	25 KASIM - 5 MART
ISPARTA	YALVAÇ	25 KASIM - 5 MART
ISPARTA	YENİŞARBADEMLİ	20 ARALIK - 5 MART
İSTANBUL	ADALAR	YOK
İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	10 OCAK - 1 ŞUBAT
İSTANBUL	ATAŞEHİR	YOK
İSTANBUL	AVCILAR	YOK
İSTANBUL	BAĞCILAR	YOK
İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	YOK
İSTANBUL	BAKIRKÖY	YOK
İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	YOK
İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	YOK
İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	YOK
İSTANBUL	BEYKOZ	YOK
İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	YOK
İSTANBUL	BEYOĞLU	YOK
İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	YOK
İSTANBUL	ÇATALCA	15 OCAK - 10 ŞUBAT
İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	10 OCAK - 1 ŞUBAT
İSTANBUL	ESENLER	YOK
İSTANBUL	ESENYURT	YOK
İSTANBUL	EYÜP	10 OCAK - 1 ŞUBAT

5.4

İSTANBUL	FATİH	YOK
İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	YOK
İSTANBUL	GÜNGÖREN	YOK
İSTANBUL	KADIKÖY	YOK
İSTANBUL	KAĞITHANE	YOK
İSTANBUL	KARTAL	YOK
İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	YOK
İSTANBUL	MALTEPE	YOK
İSTANBUL	PENDİK	YOK
İSTANBUL	SANCAKTEPE	10 OCAK - 1 ŞUBAT
İSTANBUL	SARIYER	YOK
İSTANBUL	SİLİVRİ	10 OCAK - 1 ŞUBAT
İSTANBUL	SULTANBEYLİ	YOK
İSTANBUL	SULTANGAZİ	YOK
İSTANBUL	ŞİLE	YOK
İSTANBUL	ŞİŞLİ	YOK
İSTANBUL	TUZLA	YOK
İSTANBUL	ÜMRANIYE	10 OCAK - 1 ŞUBAT
İSTANBUL	ÜSKÜDAR	10 OCAK - 1 ŞUBAT
İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	YOK
İZMİR	ALIAĞA	YOK
İZMİR	BALÇOVA	YOK
İZMİR	BAYINDIR	15 ARALIK - 15 OCAK
İZMİR	BAYRAKLI	YOK
İZMİR	BERGAMA	YOK
İZMİR	BEYDAĞ	15 ARALIK - 15 OCAK
İZMİR	BORNOVA	YOK
İZMİR	BUCA	YOK
İZMİR	ÇEŞME	YOK
İZMİR	ÇİĞLİ	YOK
İZMİR	DİKİLİ	YOK
İZMİR	FOÇA	YOK
İZMİR	GAZİEMİR	YOK
İZMİR	GÜZELBAHÇE	YOK
İZMİR	KARABAĞLAR	20 ARALIK - 15 OCAK
İZMİR	KARABURUN	YOK
İZMİR	KARŞIYAKA	YOK
İZMİR	KEMALPAŞA	20 ARALIK - 20 OCAK
İZMİR	KINIK	YOK

S. 4

İZMİR	KİRAZ	YOK
İZMİR	KONAK	YOK
İZMİR	MENDERES	20 ARALIK - 10 OCAK
İZMİR	MENEMEN	YOK
İZMİR	NARLIDERE	YOK
İZMİR	ÖDEMİŞ	10 OCAK - 5 ŞUBAT
İZMİR	SEFERİHİSAR	YOK
İZMİR	SELÇUK	10 OCAK - 1 ŞUBAT
İZMİR	TİRE	15 ARALIK - 10 OCAK
İZMİR	TORBALI	20 ARALIK - 10 OCAK
İZMİR	URLA	YOK
KAHRAMANMARAŞ	AFŞİN	15 KASIM - 10 MART
KAHRAMANMARAŞ	ANDIRIN	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
KAHRAMANMARAŞ	ÇAĞLAYANCERİT	10 KASIM - 20 MART
KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	15 OCAK - 5 ŞUBAT
KAHRAMANMARAŞ	EKİNÖZÜ	25 KASIM - 5 MART
KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	15 KASIM - 10 MART
KAHRAMANMARAŞ	GÖKSUN	15 KASIM - 15 MART
KAHRAMANMARAŞ	NURHAK	10 KASIM - 20 MART
KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	15 OCAK - 5 ŞUBAT
KAHRAMANMARAŞ	PAZARCIK	20 ARALIK - 15 OCAK
KAHRAMANMARAŞ	TÜRKOĞLU	1 OCAK - 15 OCAK
KARABÜK	MERKEZ	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
KARABÜK	EFLANİ	25 KASIM - 5 NİSAN
KARABÜK	ESKİPAZAR	25 KASIM - 5 MART
KARABÜK	OVACIK	25 KASIM - 5 NİSAN
KARABÜK	SAFRANBOLU	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
KARABÜK	YENİCE	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
KARAMAN	MERKEZ	1 ARALIK - 10 MART
KARAMAN	AYRANCI	1 ARALIK - 10 MART
KARAMAN	BAŞYAYLA	1 ARALIK - 10 MART
KARAMAN	ERMENEK	1 OCAK - 5 ŞUBAT
KARAMAN	KAZIMKARABEKİR	1 ARALIK - 10 MART
KARAMAN	SARIVELİLER	1 ARALIK - 10 MART
KARS	MERKEZ	20 EKİM - 15 NİSAN
KARS	AKYAKA	5 KASIM - 10 NİSAN
KARS	ARPAÇAY	20 EKİM - 10 NİSAN
KARS	DİGOR	10 KASIM - 15 MART
KARS	KAĞIZMAN	20 KASIM - 5 MART

S. 4

KARS	SARIKAMIŞ	20 EKİM - 20 NİSAN
KARS	SELİM	20 EKİM - 10 NİSAN
KARS	SUSUZ	10 KASIM - 10 NİSAN
KASTAMONU	MERKEZ	25 KASIM - 15 MART
KASTAMONU	ABANA	YOK
KASTAMONU	AĞLI	20 KASIM - 5 NİSAN
KASTAMONU	ARAÇ	25 KASIM - 5 MART
KASTAMONU	AZDAVAY	25 KASIM - 5 NİSAN
KASTAMONU	BOZKURT	YOK
KASTAMONU	CİDE	YOK
KASTAMONU	ÇATALZEYTİN	YOK
KASTAMONU	DADAY	25 KASIM - 5 NİSAN
KASTAMONU	DEVREKANİ	25 KASIM - 5 NİSAN
KASTAMONU	DOĞANYURT	YOK
KASTAMONU	HANÖNÜ	25 KASIM - 5 MART
KASTAMONU	İHSANGAZİ	25 KASIM - 5 NİSAN
KASTAMONU	İNEBOLU	YOK
KASTAMONU	KÜRE	25 ARALIK - 5 NİSAN
KASTAMONU	PINARBAŞI	25 KASIM - 5 NİSAN
KASTAMONU	SEYDİLER	20 KASIM - 5 NİSAN
KASTAMONU	ŞENPAZAR	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
KASTAMONU	TAŞKÖPRÜ	25 KASIM - 5 MART
KASTAMONU	TOSYA	20 ARALIK - 10 MART
KAYSERİ	AKKIŞLA	20 KASIM - 10 MART
KAYSERİ	BÜNYAN	20 KASIM - 10 MART
KAYSERİ	DEVELİ	25 KASIM - 5 MART
KAYSERİ	FELAHİYE	20 KASIM - 15 MART
KAYSERİ	HACILAR	15 KASIM - 15 MART
KAYSERİ	İNCESU	20 KASIM - 20 ŞUBAT
KAYSERİ	KOCASINAN	15 KASIM - 5 MART
KAYSERİ	MELİKGAZİ	15 KASIM - 15 MART
KAYSERİ	ÖZVATAN	15 KASIM - 15 MART
KAYSERİ	PINARBAŞI	25 EKİM - 5 NİSAN
KAYSERİ	SARIOĞLAN	20 KASIM - 10 MART
KAYSERİ	SARIZ	25 EKİM - 5 NİSAN
KAYSERİ	TALAS	25 KASIM - 5 MART
KAYSERİ	TOMARZA	25 EKİM - 5 NİSAN
KAYSERİ	YAHYALI	25 EKİM - 5 MART
KAYSERİ	YEŞİLHİSAR	15 ARALIK - 15 ŞUBAT

5.4

KİLİS	MERKEZ	YOK
KİLİS	ELBEYLİ	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
KİLİS	MUSABEYLİ	YOK
KİLİS	POLATELİ	10 OCAK - 1 ŞUBAT
KIRIKKALE	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
KIRIKKALE	BAHŞİLİ	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
KIRIKKALE	BALIŞEYH	20 KASIM - 5 MART
KIRIKKALE	ÇELEBİ	20 ARALIK - 5 MART
KIRIKKALE	DELİCE	25 KASIM - 5 MART
KIRIKKALE	KARAKEÇİLİ	10 ARALIK - 5 MART
KIRIKKALE	KESKİN	25 KASIM - 5 MART
KIRIKKALE	SULAKYURT	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
KIRIKKALE	YAHŞİHAN	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
KIRKLARELİ	MERKEZ	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
KIRKLARELİ	BABAESKİ	15 ARALIK - 20 OCAK
KIRKLARELİ	DEMİRKÖY	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
KIRKLARELİ	KOFÇAZ	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
KIRKLARELİ	LÜLEBURGAZ	25 ARALIK - 5 MART
KIRKLARELİ	PEHLİVANKÖY	15 ARALIK - 20 OCAK
KIRKLARELİ	PINARHİSAR	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
KIRKLARELİ	VİZE	20 ARALIK - 25 OCAK
KIRŞEHİR	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
KIRŞEHİR	AKÇAKENT	10 ARALIK - 15 MART
KIRŞEHİR	AKPINAR	25 KASIM - 5 MART
KIRŞEHİR	BOZTEPE	25 KASIM - 5 MART
KIRŞEHİR	ÇİÇEKDAĞI	25 KASIM - 5 MART
KIRŞEHİR	KAMAN	25 KASIM - 5 MART
KIRŞEHİR	MUCUR	25 KASIM - 5 MART
KOCAELİ	BAŞISKELE	YOK
KOCAELİ	ÇAYIROVA	YOK
KOCAELİ	DARICA	YOK
KOCAELİ	DERİNCE	YOK
KOCAELİ	DİLOVASI	YOK
KOCAELİ	GEBZE	YOK
KOCAELİ	GÖLCÜK	YOK
KOCAELİ	İZMİT	YOK
KOCAELİ	KANDIRA	15 ARALIK - 15 OCAK
KOCAELİ	KARAMÜRSEL	YOK
KOCAELİ	KARTEPE	1 OCAK - 20 OCAK

S.4

KOCAELİ	KÖRFEZ	YOK
KONYA	AHIRLI	25 KASIM - 5 MART
KONYA	AKÖREN	25 KASIM - 5 MART
KONYA	AKŞEHİR	20 ARALIK - 5 MART
KONYA	ALTINEKİN	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
KONYA	BEYŞEHİR	25 KASIM - 5 MART
KONYA	BOZKIR	20 KASIM - 5 MART
KONYA	CİHANBEYLİ	15 KASIM - 10 MART
KONYA	ÇELTİK	25 KASIM - 5 MART
KONYA	ÇUMRA	25 KASIM - 5 MART
KONYA	DERBENT	20 ARALIK - 10 MART
KONYA	DEREBUCAK	20 KASIM - 5 MART
KONYA	DOĞANHİSAR	20 ARALIK - 5 MART
KONYA	EMİRGAZİ	25 KASIM - 5 MART
KONYA	EREĞLİ	25 KASIM - 5 MART
KONYA	GÜNEYSINIR	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
KONYA	HADİM	25 KASIM - 5 MART
KONYA	HALKAPINAR	25 KASIM - 5 MART
KONYA	HÜYÜK	20 ARALIK - 5 MART
KONYA	ILGIN	25 KASIM - 5 MART
KONYA	KADINHANI	25 KASIM - 5 MART
KONYA	KARAPINAR	15 KASIM - 10 MART
KONYA	KARATAY	15 KASIM - 10 MART
KONYA	KULU	15 KASIM - 10 MART
KONYA	MERAM	15 ARALIK - 15 ŞUBAT
KONYA	SARAYÖNÜ	25 KASIM - 5 MART
KONYA	SELÇUKLU	25 KASIM - 5 MART
KONYA	SEYDİŞEHİR	20 KASIM - 5 MART
KONYA	TAŞKENT	15 ARALIK - 5 MART
KONYA	TUZLUKÇU	25 KASIM - 5 MART
KONYA	YALIHÜYÜK	10 ARALIK - 20 ŞUBAT
KONYA	YUNAK	20 ARALIK - 5 MART
KÜTAHYA	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
KÜTAHYA	ALTINTAŞ	25 KASIM - 5 NİSAN
KÜTAHYA	ASLANAPA	25 KASIM - 5 NİSAN
KÜTAHYA	ÇAVDARHİSAR	25 KASIM - 5 MART
KÜTAHYA	DOMANIÇ	15 ARALIK - 5 MART
KÜTAHYA	DUMLUPINAR	25 KASIM - 5 MART
KÜTAHYA	EMET	20 ARALIK - 5 MART

S.W

KÜTAHYA	GEDİZ	25 KASIM - 5 MART
KÜTAHYA	HİSARCIK	20 ARALIK - 5 MART
KÜTAHYA	PAZARLAR	25 KASIM - 5 MART
KÜTAHYA	SİMAV	25 KASIM - 5 MART
KÜTAHYA	ŞAPHANE	25 KASIM - 5 MART
KÜTAHYA	TAVŞANLI	25 KASIM - 5 MART
MALATYA	AKÇADAĞ	20 ARALIK - 5 MART
MALATYA	ARAPGİR	20 ARALIK - 5 MART
MALATYA	ARGUVAN	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
MALATYA	BATTALGAZİ	25 KASIM - 5 MART
MALATYA	DARENDE	25 KASIM - 5 MART
MALATYA	DOĞANŞEHİR	20 KASIM - 10 MART
MALATYA	DOĞANYOL	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
MALATYA	HEKİMHAN	25 KASIM - 5 MART
MALATYA	KALE	10 OCAK - 10 ŞUBAT
MALATYA	KULUNCAK	25 KASIM - 5 MART
MALATYA	PÜTÜRGE	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
MALATYA	YAZIHAN	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
MALATYA	YEŞİLYURT	25 KASIM - 5 MART
MANİSA	AHMETLİ	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
MANİSA	AKHİSAR	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
MANİSA	ALAŞEHİR	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
MANİSA	DEMİRCİ	15 OCAK - 15 ŞUBAT
MANİSA	GÖLMARMARA	15 ARALIK - 15 OCAK
MANİSA	GÖRDES	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
MANİSA	KIRKAĞAÇ	20 ARALIK - 15 OCAK
MANİSA	KÖPRÜBAŞI	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
MANİSA	KULA	15 ARALIK - 20 OCAK
MANİSA	SALİHLİ	1 OCAK - 1 ŞUBAT
MANİSA	SARIGÖL	15 ARALIK - 10 OCAK
MANİSA	SARUHANLI	15 ARALIK - 15 OCAK
MANİSA	SELENDİ	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
MANİSA	SOMA	20 ARALIK - 15 OCAK
MANİSA	ŞEHZADELER	1 OCAK - 1 ŞUBAT
MANİSA	TURGUTLU	5 OCAK - 5 ŞUBAT
MANİSA	YUNUSEMRE	1 OCAK - 20 OCAK
MARDİN	ARTUKLU	15 OCAK - 15 ŞUBAT
MARDİN	DARGEÇİT	1 OCAK - 5 ŞUBAT
MARDİN	DERİK	1 OCAK - 5 ŞUBAT

3-4

MARDİN	KIZILTEPE	25 ARALIK - 10 ŞUBAT
MARDİN	MAZIDAĞI	25 ARALIK - 15 ŞUBAT
MARDİN	MİDYAT	25 ARALIK - 15 ŞUBAT
MARDİN	NUSAYBİN	1 OCAK - 1 ŞUBAT
MARDİN	ÖMERLİ	25 ARALIK - 10 ŞUBAT
MARDİN	SAVUR	25 ARALIK - 10 ŞUBAT
MARDİN	YEŞİLLİ	15 OCAK - 10 ŞUBAT
MERSİN	AKDENİZ	YOK
MERSİN	ANAMUR	YOK
MERSİN	AYDINCIK	YOK
MERSİN	BOZYAZI	YOK
MERSİN	ÇAMLIYAYLA	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
MERSİN	ERDEMLİ	YOK
MERSİN	GÜLNAR	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
MERSİN	MEZİTLİ	YOK
MERSİN	MUT	YOK
MERSİN	SİLİFKE	YOK
MERSİN	TARSUS	YOK
MERSİN	TOROSLAR	10 OCAK - 10 ŞUBAT
MERSİN	YENİŞEHİR	YOK
MUĞLA	BODRUM	YOK
MUĞLA	DALAMAN	YOK
MUĞLA	DATÇA	YOK
MUĞLA	FETHİYE	YOK
MUĞLA	KAVAKLIDERE	10 OCAK - 5 ŞUBAT
MUĞLA	KÖYCEĞİZ	YOK
MUĞLA	MARMARİS	YOK
MUĞLA	MENTEŞE	10 OCAK - 5 ŞUBAT
MUĞLA	MİLAS	YOK
MUĞLA	ORTACA	YOK
MUĞLA	SEYDİKEMER	10 OCAK - 5 ŞUBAT
MUĞLA	ULA	YOK
MUĞLA	YATAĞAN	10 OCAK - 5 ŞUBAT
MUŞ	MERKEZ	5 KASIM - 1 NİSAN
MUŞ	BULANIK	5 KASIM - 20 MART
MUŞ	HASKÖY	5 KASIM - 1 NİSAN
MUŞ	KORKUT	20 KASIM - 10 MART
MUŞ	MALAZGİRT	10 KASIM - 5 NİSAN
MUŞ	VARTO	15 KASIM - 5 NİSAN

S. 14

NEVŞEHİR	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
NEVŞEHİR	ACIGÖL	20 KASIM - 5 MART
NEVŞEHİR	AVANOS	25 KASIM - 5 MART
NEVŞEHİR	DERİNKUYU	25 EKİM - 5 NİSAN
NEVŞEHİR	GÜLŞEHİR	25 KASIM - 5 MART
NEVŞEHİR	HACİBEKTAŞ	25 KASIM - 5 MART
NEVŞEHİR	KOZAKLI	25 KASIM - 5 MART
NEVŞEHİR	ÜRGÜP	25 KASIM - 5 MART
NİĞDE	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
NİĞDE	ALTUNHİSAR	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
NİĞDE	BOR	20 KASIM - 10 ŞUBAT
NİĞDE	ÇAMARDI	10 ARALIK - 10 MART
NİĞDE	ÇİFTLİK	25 KASIM - 5 MART
NİĞDE	ULUKIŞLA	20 KASIM - 15 MART
ORDU	AKKUŞ	15 ARALIK - 10 MART
ORDU	ALTINORDU	YOK
ORDU	AYBASTI	25 ARALIK - 5 MART
ORDU	ÇAMAŞ	1 OCAK - 5 ŞUBAT
ORDU	ÇATALPINAR	1 OCAK - 5 ŞUBAT
ORDU	ÇAYBAŞI	1 OCAK - 5 ŞUBAT
ORDU	FATSA	YOK
ORDU	GÖLKÖY	20 ARALIK - 5 MART
ORDU	GÜLYALI	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ORDU	GÜRGENTEPE	20 ARALIK - 5 MART
ORDU	İKİZCE	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ORDU	KABADÜZ	25 KASIM - 5 NİSAN
ORDU	KABATAŞ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ORDU	KORGAN	25 ARALIK - 5 MART
ORDU	KUMRU	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ORDU	MESUDİYE	25 KASIM - 5 NİSAN
ORDU	PERŞEMBE	1 OCAK - 5 ŞUBAT
ORDU	ULUBEY	1 OCAK - 5 ŞUBAT
ORDU	ÜNYE	YOK
OSMANİYE	MERKEZ	YOK
OSMANİYE	BAHÇE	YOK
OSMANİYE	DÜZİÇİ	YOK
OSMANİYE	HASANBEYLİ	YOK
OSMANİYE	KADİRLİ	YOK
OSMANİYE	SUMBAS	YOK

OSMANİYE	TOPRAKKALE	YOK
RİZE	MERKEZ	25 ARALIK - 25 OCAK
RİZE	ARDEŞEN	15 OCAK - 15 ŞUBAT
RİZE	ÇAMLIHEMŞİN	25 KASIM - 15 ŞUBAT
RİZE	ÇAYELİ	10 OCAK - 5 ŞUBAT
RİZE	DEREPAZARI	1 OCAK - 30 OCAK
RİZE	FINDIKLI	YOK
RİZE	GÜNEYSU	1 OCAK - 20 OCAK
RİZE	HEMŞİN	20 ARALIK - 15 OCAK
RİZE	İKİZDERE	20 ARALIK - 10 MART
RİZE	İYİDERE	1 OCAK - 30 OCAK
RİZE	KALKANDERE	5 OCAK - 15 ŞUBAT
RİZE	PAZAR	YOK
SAKARYA	ADAPAZARI	1 OCAK - 20 OCAK
SAKARYA	AKYAZI	25 ARALIK - 25 OCAK
SAKARYA	ARİFİYE	1 OCAK - 20 OCAK
SAKARYA	ERENLER	1 OCAK - 20 OCAK
SAKARYA	FERİZLİ	25 ARALIK - 25 OCAK
SAKARYA	GEYVE	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
SAKARYA	HENDEK	15 ARALIK - 25 OCAK
SAKARYA	KARAPÜRÇEK	1 OCAK - 20 OCAK
SAKARYA	KARASU	YOK
SAKARYA	KAYNARCA	1 OCAK - 20 OCAK
SAKARYA	KOCAALİ	1 OCAK - 20 OCAK
SAKARYA	PAMUKOVA	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
SAKARYA	SAPANCA	1 OCAK - 20 OCAK
SAKARYA	SERDİVAN	1 OCAK - 20 OCAK
SAKARYA	SÖĞÜTLÜ	25 ARALIK - 25 OCAK
SAKARYA	TARAKLI	25 KASIM - 5 MART
SAMSUN	19 MAYIS	YOK
SAMSUN	ALAÇAM	YOK
SAMSUN	ASARCIK	25 ARALIK - 5 MART
SAMSUN	ATAKUM	5 OCAK - 10 ŞUBAT
SAMSUN	AYVACIK	YOK
SAMSUN	BAFRA	YOK
SAMSUN	CANIK	10 OCAK - 10 ŞUBAT
SAMSUN	ÇARŞAMBA	YOK
SAMSUN	HAVZA	25 KASIM - 5 MART
SAMSUN	İLKADIM	5 OCAK - 10 ŞUBAT

E. Y.

SAMSUN	KAVAK	25 ARALIK - 5 MART
SAMSUN	LADİK	25 KASIM - 5 MART
SAMSUN	SALIPAZARI	5 OCAK - 10 ŞUBAT
SAMSUN	TEKKEKÖY	1 OCAK - 20 OCAK
SAMSUN	TERME	YOK
SAMSUN	VEZİRKÖPRÜ	15 ARALIK - 25 OCAK
SAMSUN	YAKAKENT	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
SİİRT	MERKEZ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
SİİRT	BAYKAN	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
SİİRT	ERUH	25 ARALIK - 10 ŞUBAT
SİİRT	KURTALAN	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
SİİRT	PERVARI	15 ARALIK - 20 ŞUBAT
SİİRT	ŞİRVAN	10 OCAK - 10 ŞUBAT
SİİRT	TİLLO	15 ARALIK - 20 ŞUBAT
SİNOP	MERKEZ	YOK
SİNOP	AYANCIK	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
SİNOP	BOYABAT	25 ARALIK - 5 MART
SİNOP	DİKMEN	1 OCAK - 20 OCAK
SİNOP	DURAĞAN	25 KASIM - 5 MART
SİNOP	ERFELEK	5 OCAK - 5 ŞUBAT
SİNOP	GERZE	YOK
SİNOP	SARAYDÜZÜ	25 KASIM - 5 ŞUBAT
SİNOP	TÜRKELİ	YOK
SİVAS	MERKEZ	25 KASIM - 10 MART
SİVAS	AKINCILAR	25 KASIM - 5 MART
SİVAS	ALTINYAYLA	25 EKİM - 5 NİSAN
SİVAS	DİVRİĞİ	25 KASIM - 5 MART
SİVAS	DOĞANŞAR	25 KASIM - 10 MART
SİVAS	GEMEREK	10 KASIM - 10 MART
SİVAS	GÖLOVA	25 KASIM - 5 MART
SİVAS	GÜRÜN	25 KASIM - 5 MART
SİVAS	HAFİK	25 KASIM - 5 NİSAN
SİVAS	İMRANLI	20 EKİM - 10 NİSAN
SİVAS	KANGAL	20 EKİM - 10 NİSAN
SİVAS	KOYULHİSAR	10 ARALIK - 10 ŞUBAT
SİVAS	SUŞEHRİ	25 KASIM - 5 MART
SİVAS	ŞARKIŞLA	25 EKİM - 5 NİSAN
SİVAS	ULAŞ	25 KASIM - 5 NİSAN
SİVAS	YILDIZELİ	25 EKİM - 5 NİSAN

5.4

SİVAS	ZARA	10 KASIM - 15 MART
ŞANLIURFA	AKÇAKALE	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ŞANLIURFA	BİRECİK	20 ARALIK - 20 OCAK
ŞANLIURFA	BOZOVA	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ŞANLIURFA	CEYLANPINAR	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	YOK
ŞANLIURFA	HALFETİ	YOK
ŞANLIURFA	HALİLİYE	YOK
ŞANLIURFA	HARRAN	YOK
ŞANLIURFA	HİLVAN	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
ŞANLIURFA	KARAKÖPRÜ	YOK
ŞANLIURFA	SİVEREK	10 OCAK - 10 ŞUBAT
ŞANLIURFA	SURUÇ	20 ARALIK - 20 OCAK
ŞANLIURFA	VİRANŞEHİR	5 OCAK - 5 ŞUBAT
ŞIRNAK	MERKEZ	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ŞIRNAK	BEYTÜŞŞEBAP	10 ARALIK - 25 ŞUBAT
ŞIRNAK	CİZRE	YOK
ŞIRNAK	GÜÇLÜKONAK	1 OCAK - 20 OCAK
ŞIRNAK	İDİL	1 OCAK - 20 OCAK
ŞIRNAK	SİLOPİ	YOK
ŞIRNAK	ULUDERE	15 ARALIK - 20 ŞUBAT
TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
TEKİRDAĞ	ÇORLU	25 ARALIK - 5 MART
TEKİRDAĞ	ERGENE	25 ARALIK - 5 MART
TEKİRDAĞ	HAYRABOLU	15 ARALIK - 25 OCAK
TEKİRDAĞ	KAPAKLI	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
TEKİRDAĞ	MALKARA	25 ARALIK - 10 ŞUBAT
TEKİRDAĞ	MARMARAEREĞLİSİ	15 ARALIK - 25 OCAK
TEKİRDAĞ	MURATLI	15 ARALIK - 25 OCAK
TEKİRDAĞ	SARAY	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	15 OCAK - 10 ŞUBAT
TEKİRDAĞ	ŞARKÖY	1 OCAK - 15 OCAK
TOKAT	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
TOKAT	ALMUS	25 KASIM - 5 MART
TOKAT	ARTOVA	25 EKİM - 5 NİSAN
TOKAT	BAŞÇİFTLİK	25 KASIM - 5 MART
TOKAT	ERBAA	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
TOKAT	NİKSAR	15 ARALIK - 15 OCAK
TOKAT	PAZAR	20 ARALIK - 15 ŞUBAT

S. 4

TOKAT	REŞADİYE	20 ARALIK - 10 ŞUBAT
TOKAT	SULUSARAY	25 KASIM - 5 NİSAN
TOKAT	TURHAL	25 KASIM - 5 MART
TOKAT	YEŞİLYURT	25 KASIM - 5 MART
TOKAT	ZİLE	25 KASIM - 5 MART
TRABZON	AKÇAABAT	YOK
TRABZON	ARAKLI	YOK
TRABZON	ARSİN	YOK
TRABZON	BEŞİKDÜZÜ	YOK
TRABZON	ÇARŞIBAŞI	YOK
TRABZON	ÇAYKARA	20 ARALIK - 5 MART
TRABZON	DERNEKPAZARI	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
TRABZON	DÜZKÖY	25 ARALIK - 5 MART
TRABZON	HAYRAT	25 ARALIK - 10 ŞUBAT
TRABZON	KÖPRÜBAŞI	25 ARALIK - 5 MART
TRABZON	MAÇKA	25 ARALIK - 5 MART
TRABZON	OF	YOK
TRABZON	ORTAHİSAR	YOK
TRABZON	SÜRMENE	YOK
TRABZON	ŞALPAZARI	25 ARALIK - 5 MART
TRABZON	TONYA	25 KASIM - 5 MART
TRABZON	VAKFIKEBİR	1 OCAK - 1 ŞUBAT
TRABZON	YOMRA	YOK
TUNCELİ	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
TUNCELİ	ÇEMİŞGEZEK	15 ARALIK - 20 ŞUBAT
TUNCELİ	HOZAT	25 KASIM - 10 MART
TUNCELİ	MAZGİRT	25 KASIM - 10 MART
TUNCELİ	NAZİMİYE	5 ARALIK - 5 MART
TUNCELİ	OVACIK	10 KASIM - 20 MART
TUNCELİ	PERTEK	25 KASIM - 10 MART
TUNCELİ	PÜLÜMÜR	10 KASIM - 20 MART
UŞAK	MERKEZ	25 ARALIK - 5 MART
UŞAK	BANAZ	25 ARALIK - 5 MART
UŞAK	EŞME	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
UŞAK	KARAHALLI	10 ARALIK - 10 ŞUBAT
UŞAK	SİVASLI	15 ARALIK - 10 ŞUBAT
UŞAK	ULUBEY	20 ARALIK - 5 ŞUBAT
VAN	BAHÇESARAY	20 KASIM - 15 MART
VAN	BAŞKALE	5 KASIM - 15 NİSAN

5.4

VAN	ÇALDIRAN	25 EKİM - 5 NİSAN
VAN	ÇATAK	25 KASIM - 5 MART
VAN	EDREMİT	20 KASIM - 20 MART
VAN	ERCİŞ	10 KASIM - 25 MART
VAN	GEVAŞ	20 KASIM - 20 MART
VAN	GÜRPINAR	15 KASIM - 10 NİSAN
VAN	İPEKYOLU	15 KASIM - 20 MART
VAN	MURADIYE	15 KASIM - 10 NİSAN
VAN	ÖZALP	15 EKİM - 10 NİSAN
VAN	SARAY	10 KASIM - 10 NİSAN
VAN	TUŞBA	15 KASIM - 20 MART
YALOVA	MERKEZ	YOK
YALOVA	ALTINOVA	YOK
YALOVA	ARMUTLU	1 OCAK - 20 OCAK
YALOVA	ÇINARCIK	YOK
YALOVA	ÇİFTLİKKÖY	YOK
YALOVA	TERMAL	YOK
YOZGAT	MERKEZ	25 KASIM - 5 MART
YOZGAT	AKDAĞMADENİ	25 KASIM - 5 MART
YOZGAT	AYDINCIK	25 KASIM - 5 ŞUBAT
YOZGAT	BOĞAZLIYAN	25 EKİM - 5 NİSAN
YOZGAT	ÇANDIR	25 EKİM - 5 NİSAN
YOZGAT	ÇAYIRALAN	25 KASIM - 5 MART
YOZGAT	ÇEKEREK	10 ARALIK - 15 ŞUBAT
YOZGAT	KADIŞEHRİ	25 KASIM - 5 MART
YOZGAT	SARAYKENT	25 KASIM - 5 MART
YOZGAT	SARIKAYA	25 KASIM - 5 MART
YOZGAT	SORGUN	25 KASIM - 5 MART
YOZGAT	ŞEFAATLİ	25 KASIM - 5 MART
YOZGAT	YENİFAKILI	25 KASIM - 5 MART
YOZGAT	YERKÖY	25 KASIM - 5 MART
ZONGULDAK	MERKEZ	YOK
ZONGULDAK	ALAPLI	15 ARALIK - 20 OCAK
ZONGULDAK	ÇAYCUMA	YOK
ZONGULDAK	DEVREK	25 ARALIK - 5 ŞUBAT
ZONGULDAK	GÖKÇEBEY	20 ARALIK - 20 OCAK
ZONGULDAK	KARADENİZ EREĞLİ	5 OCAK - 5 ŞUBAT
ZONGULDAK	KİLİMLİ	YOK
ZONGULDAK	KOZLU	YOK

Sayı : 19644152-010.06.02/1615
Konu : Yapım işleri hk.

15 Kasım 2013

GENELGE
2013/38

Bakanlığımız Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının görevleri, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinde belirtilmiş olup bu maddenin (1) nolu fıkrasının (a) bendinde yer verildiği üzere; “Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapım ve yapım ile ilgili danışmanlık hizmet işlerine ilişkin olarak akdedilen sözleşmelerin yürütülmesinden doğan yeni fiyat tespiti anlaşmazlıkları hariç olmak üzere diğer anlaşmazlıkları ilgili idarenin talebine istinaden inceleyip karara bağlamak ve yeni fiyat tespiti anlaşmazlıklarında ise tarafları bağlayacak şekilde fiyatı kesin olarak tespit etmek.” görevi bulunmaktadır.

Yüksek Fen Kurulu Başkanlığınca, belirtilen görevleri yerine getirme sürecinde, özellikle kamu kurum ve kuruluşları tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan yapım işlerine ait sözleşmelerin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar ve yeni fiyat tespiti uyuşmazlıklarına ilişkin aldığı kararlar ve oluşturduğu görüşler ile birçok anlaşmazlık sürüncemede kalmadan ve yargıya intikal etmeden çözüme kavuşturulmuş, ayrıca, yol gösterici karar ve görüşleri sayesinde uygulamada birlik ve beraberliğin sağlanması ile işlerin plânlanan sürede hizmete sunulmasında etkili sonuçlar alınmıştır.

4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilen yapım işlerine ait sözleşmelerin uygulamalarında birliktelik sağlamak, uyuşmazlıkları asgari düzeye indirmek, işlerin plânlanan sürede problemsiz olarak ikmalini temin etmek ve gereksiz zaman kayıplarını önlemek amacıyla; bu güne kadar Bakanlığımız birimleri, kamu kurum ve kuruluşları ile yapım sektörünün diğer paydaşları tarafından Yüksek Fen Kurulu Başkanlığına intikal eden ihtilaflar göz önünde tutularak aşağıdaki hususların ana başlıklar halinde belirtilmesine gerek görülmüştür.

1. Sözleşmesinde fiyatı bulunmayan işlerin fiyatının tespitine ilişkin olarak:

1.1. Mevcut ihale ve sözleşme mevzuatımıza göre, sözleşmesinde bulunmayan işlerin fiyatının tespiti Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİGS) 22 nci maddesi doğrultusunda yapılmakta, yeni fiyat tespitinde anlaşmazlık olması halinde, tarafları bağlayacak kesin fiyat Yüksek Fen Kurulu’na tespit edilmektedir.

Bu hüküm gereği Yüksek Fen Kurulu’na intikal eden yeni fiyat tespiti anlaşmazlıklarının başında, bir kısım idarelerce, yeni fiyatın tespiti sırasında işin sözleşme bedeli ile yaklaşık maliyeti arasındaki farktan hareketle bulunan bir oranda fiyatların tenzilata tabi tutulması gerekmektedir.

Bilindiği üzere;

4734 sayılı Kanuna göre ihale edilmeyen ve sözleşmesi ekinde Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesinin (BİGS) yer aldığı yapım işlerinde, fiyatları belli olmayan işlerin fiyat tespitlerinin yapılmasına ilişkin usul ve esasların belirtildiği Şartnamenin 20 nci maddesinde, “*Bu maddede belirtilen usullerle tespit edilen birim fiyatlara, sözleşmesi veya eklerindeki esaslara göre, varsa ihale indirimi uygulanır.*” Hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, aynı Şartname’nin 39 ve 40 ncı maddelerinden anlaşılacağı üzere, birim fiyat esasına göre yaptırılan işlerde sözleşme eki birim fiyat cetvelinde veya keşif özetinde yazılı veya sonradan düzenlenen onaylı yeni fiyatlar üzerinden hesaplanan hakediş tutarından varsa yüklenicinin yaptığı indirimde isabet eden tutarın ayrıca düşülmesi gerekmekte, götürü bedel işlerde ise zaten mevzuatının gereği olarak ihale indirimi bulunmamaktadır.

Bu hükümler çerçevesinde yapılan uygulama sırasında sözleşmesinde ihale indirimi yer alsa dahi fiyatlar indirim tabi tutulmadan tespit edilmekte, ancak, bu fiyatlara dayalı olarak ara veya kesin hakediş raporları düzenlenmesi sırasında varsa ihale indirimi, hakedişlerde dikkate alınmakta, işe ait sözleşmede ihale indirimi yok ise, tabii olarak ihale indiriminin uygulanması söz konusu olmamaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere, sözleşmesinde bir indirim olsa bile, BİGS'ne göre yeni fiyatların taraflarca tespiti sırasında bir indirim girdisine yer verilmemektedir.

Keza, YİGS'nin ödemelerle ilgili geçici hakediş raporları başlıklı 39 ve kesin hakediş raporu ve hesap kesilmesi başlıklı 40 ıncı maddeleri incelendiğinde görüleceği üzere, gerek teklif birim fiyat ve gerekse anahtar teslimi götürü bedel esasına göre yapılan yapım işlerine ait hakedişlerin düzenlenmesine ilişkin usûl ve esaslar içerisinde de, bir indirim oranının uygulanacağına ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Bunun yanı sıra, birim fiyatlara ait girdiler esas itibarıyla malzeme, işçilik, makine ve yüklenici kârı ve genel giderlerden oluşmakta olup bu girdiler arasında, gerek YİGS'nin 22 nci maddesi hükmünde ve gerekse, 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarında, yeni iş kalemlerine ait birim fiyatların tespiti sırasında sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyet arasındaki farktan hareketle bulunacak bir orandaki indirim girdisinin yer aldığına veya yeni fiyatların bu oranda tenzilat tabi tutulacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, YİGS'ne göre fiyat tespit tutanakları; hakediş raporları gibi bir ödeme evrakı olmayıp, o iş kalemine ait fiyatın bahis konusu şartnameye göre maliyet girdileri dikkate alınarak hesaplanan bedelin ne olduğunu ortaya koyan bir belgeden ibarettir. Dolayısıyla, bu yeni birim fiyata dayalı olarak sözleşme ve ekleri hükümlerine uygun şekilde geçici ve kesin hakediş raporlarıyla ödeme yapılması halinin, birim fiyat tespitinden ayrı bir uygulama olduğu hususu açıktır.

Yaklaşık maliyet hesap cetvelinin, ihale öncesinde idare tarafından hazırlanan ve isteklilerin hukuken bilgi sahibi olması mümkün olmayan gizli bir belge olmasının yanı sıra, istekliler tekliflerini, yaklaşık maliyete göre değil, 4735 sayılı Kanunun Sözleşme türleri başlıklı 6 ncı maddesinde belirtildiği üzere götürü bedel işlerde, uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için teklif ettikleri toplam bedel üzerinden; teklif fiyatlı işlerde ise, ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden, vermekte, üzerinde ihale kalan istekli ile de bu teklifine dayalı olarak sözleşme imzalanmaktadır.

4734 ve 4735 sayılı kanunlar ile ikincil mevzuatlarına göre hazırlanan yaklaşık maliyet hesap cetvelinin, 2886 sayılı Kanun kapsamında yapılan ihalelerde hazırlanan keşif özeti gibi ihale dokümanları arasına konularak sözleşme ekinde yer verilmesi gereken bir belge olmadığı da dikkate alındığında, yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün olmadığı konusunda herhangi bir duraksamaya mahal bulunmamaktadır.

2886 sayılı Kanuna göre ihale edilen birim fiyat sözleşmelerde istekliler, idare tarafından hazırlanan keşif özeti üzerinden indirim yapmak suretiyle ihale bedelini oluşturmakta ve yapılan bu tenzilat oranı aynı zamanda ihale dokümanları arasında yer alan birim fiyatlar için de geçerli olmakta, bir başka ifade ile, keşif özeti olmadan teklif verilmesi söz konusu olmamaktadır. 4734 sayılı Kanuna göre ihale edilen birim fiyat sözleşmelerde ise; 2886 sayılı Kanundan farklı olarak istekliler tekliflerini yaklaşık maliyetten bağımsız olarak oluşturmakta olup, birinde keşif bedeli ve ihale bedeli ayrı ayrı yer almakta iken, diğerinde sadece ihale bedeli söz konusu olmaktadır. Bu itibarla, her iki sistemin hukuki durumu ve sonuçları tabii olarak farklılık oluşturmaktadır.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun İlkeler başlıklı 4 üncü maddesinde; *".....Bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir. İhale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu prensiplere aykırı maddelere yer verilemez. Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur."* hükmü mevcut olup, yürürlükteki ihale mevzuatı ile sözleşme ve eklerinde belirtilmemiş bir hususun, varmış gibi kabul edilmek suretiyle bir yorumlama ve uygulama yapılması, bu hüküm ile de bağdaşmamaktadır.

Bütün bu hususlar birlikte dikkate alındığında; YİĞŞ'ne göre yeni birim fiyatların tespiti sırasında, sözleşme bedeli ve yaklaşık maliyetten hareketle bulunacak bir oranda fiyatların tenzilatı tabii tutulmasına ilişkin hüküm bulunan sözleşmelerde, bu doğrultuda uygulama yapılması, ancak, bu Genelgeden sonra ihale edilecek işlerde, bu mahiyette düzenlemelerin yapılmaması, bunun yerine, ihale dokümanları arasında yer alan sözleşme tasarısı ve idari şartnamesinin diğer hususlar bölümünde, yeni fiyat tespitinde yüklenici kârı ve genel gider oranının ne alınacağına ilişkin düzenlemenin yapılması uygun olacaktır. Bu şekilde yapılacak uygulamalar ile muhtemel ihtilaflar da önlenmiş olacaktır.

1.2. Yeni birim fiyatların tespitinde, yüklenici kârı ve genel giderlerin de bir girdi olarak yer alması gerekmekte olup bu girdi kalemine ilişkin oran; sözleşmesinde özel bir düzenleme yok ise, maksimum % 25 oranını aşmamak şartıyla, sözleşmesi ve ekleri hükümlerine uygun olarak bulunacak bir mertebede taraflarca müştereken tespit edilecektir.

1.3. Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatlarının, sözleşmesi eki YİĞŞ'nin 22 nci maddesinde ön görülen usûl ve esaslar ile süreler doğrultusunda analize dayalı olarak tespit edilmesi ve bu çalışmalara zaman kaybedilmeden başlanması,

Birim fiyata esas alınacak analiz konusunda ise, aynı maddenin ikinci fıkrasında belirtilen öncelik sırası dikkate alınarak işlem tesis edilmesi ve bir bentteki husus tüketilmeden sonraki bente geçilmemesi, gerekmektedir.

Bu takdirde anlaşmazlık konusunun, malzeme miktarı ve bedelinden mi, makine cinsi ve saat ücretinden mi, işçilik miktarı ve bedelinden mi veya yüklenici kârı ve genel gider oranından mı kaynaklandığı hususları ortaya konulmuş olacak ve belirsizlik ortadan kalkacaktır.

Bu şekilde yapılacak belirleme sırasında bir anlaşmazlık oluşmuş ise, tarafların, sözleşme ve eklerine dayalı gerekçeli görüş ve değerlendirmeleri ile kendilerine göre olması gereken fiyatları içerecek şekilde anlaşmazlık tutanağının düzenlenmesi ve bununla birlikte, yeni birim fiyat tespitine esas olan ve sadece onay işlemi kalmış fiyat tutanağının, sözleşmesinde ön görülen süre içerisinde Yüksek Fen Kurulu Başkanlığına intikal ettirilmesi mevzuat gereği olup, ayrıca talep yazısı ekinde işe ait sözleşme, idari şartname, özel teknik şartname ile sözleşmesi eki YİĞŞ ve ilgili diğer yazışma ve belgelerin gönderilmesi uygun olacaktır.

1.4. Yeni birim fiyatların tespiti sırasında, YİĞŞ'nde öngörülen usul ve esaslara riayet edilmeden ve bu maddede belirtilen mükellefiyetler taraflarca yerine getirilmeksizin 'anlaşmazlık olduğu' kabul edilerek, fiyatların Yüksek Fen Kurulunca tespit edilmesi talebinde bulunulması Şartnamenin 22 nci maddesine uygun düşmeyecektir.

2. Sözleşmenin yürütülmesi sırasında doğan anlaşmazlıklarla ilgili olarak:

2.1. İhaleye esas uygulama projelerinde değişiklik yapılmasında idarenin yetkisinin sınırsız olmadığı, YİĞŞ'nin 12 nci maddesinde ön görüldüğü üzere, ihaleye esas projede değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkânsız olması ve bu değişikliğin de ihale öncesinde öngörülemez olması ile sınırlı olduğu hususu proje değişikliklerinde dikkate alınmalıdır.

2.2. Birden fazla yılı kapsayan sarî nitelikteki yapım sözleşmelerinin yürütülmesi sırasında problemlerle karşılaşılması için; 31.08.2013 tarih ve 28751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 27.06.2013 tarih ve 2013/5217 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki '4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esaslar'ın yürürlüğe gireceği tarihe kadar ihale edilecek işlerde, 24.12.2002 tarih ve 2002/5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki '4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi yapılacak Yapım İşlerine İlişkin Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslar'a uygun olarak fiyat farkı verileceği,

Yıllara sarî olmayan yapım işlerinde fiyat farkı verilmesi ön görülmüyor ise; mücbir sebepler veya idarenin kusuru nedeniyle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması durumunda, 27.06.2013 tarih ve 2013/5217 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Esaslar'ın yürürlüğe girdiği tarihten sonra ihale edilecek işlerde bu Esasların 9 uncu maddesi; bu Esasların yürürlüğe gireceği tarihe kadar ihale edilecek işlerde de, 24.12.2002 tarih ve 2002/5039 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Esaslar'ın 12 nci maddesine göre fiyat farkı verileceği,

Yönünde, işe ait sözleşmesi ve idari şartnamesinde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Ayrıca, bahis konusu 9 ve 12 inci maddelere göre uygulama yapılması durumunun ortaya çıkması halinde, fiyat farkı hesabında, temel endeks olarak sözleşmesine göre işin ilk bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait endeks, güncel endeks olarak ise revize iş programına göre işin gerçekleşmesi gereken aya ait endeks dikkate alınarak işlem tesis edilmelidir.

2.3. Süre uzatımı belirlenirken; gerekli sürenin yalnız sözleşme süresi ve bedelinden hareketle hesaplanması her zaman doğru sonuç vermemektedir. Bu itibarla, süre uzatımını ilgilendiren sözleşme kapsamındaki imalatlar ile ilave işlere ait imalatların; teknik ve standartlarına uygun olarak asgarî yapılabirlik süreleri ile kullanılacak malzemenin temininde siparişe veya diğer unsurlara bağlı olarak özel bir süre gerektiriyorsa bununla ilgili sürelerin de süre uzatımının belirlenmesi sırasında göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

2.4. Sözleşmesi ve eki YİGS'ne göre yüklenicinin iş başında bulundurması gereken teknik personelle ilgili olarak, şantiye şefi hariç diğer teknik personelin iş programına uygun şekilde işin kendi mesleğine ilişkin kısmının gerçekleştirilmesi sırasında iş yerinde bulundurulmasının gerekli olduğu, teknik personelin tamamının işin başlangıcından sonuna kadar iş yerinde devamlı olarak bulunma yükümlüğünün olmadığı hususları, uygulamada göz önünde bulundurulmalıdır.

2.5. Sözleşme eki birim fiyat cetvelinde yer alan herhangi bir iş kaleminin miktarındaki artmaya dayalı olarak sözleşme ve eklerine uygun şekilde revize birim fiyat uygulaması ortaya çıkması durumunda, revize fiyatın formülüne göre hesaplanmasında, iş kaleminde meydana gelen toplam artış miktarı (A) olarak; uygulama projesindeki, bir başka ifade ile iş kaleminin tamamının ikmal edileceği durumdaki miktarı ile, bu iş kaleminin sözleşmedeki miktarının % 20 fazlası arasındaki farkın, esas alınması gerekmektedir.

3. Sözleşme öncesi süreçle ilgili olarak:

Sözleşmelerin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların bir bölümünün de, sözleşme öncesi ihaleye hazırlık sürecindeki iş ve işlemlerin mevzuata uygun eksiksiz şekilde yapılmamış olmasından kaynaklanması nedeniyle aşağıdaki hususların belirtilmesine gerek görülmüştür.

3.1. Bina işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırılma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve doğal afetlere bağlı olarak acilen ihale edilecek işler hariç, mevzuatı gereği Çevresel Etki Değerlendirme Raporu (ÇED) gerekli olan işlerde, ÇED olumlu belgesi alınmadan ihaleye çıkılmamalıdır.

3.2. Uygulama projesi üzerinden ihale edilen bina işlerine ait arazi ve zemin etütleri, ihale öncesi mevzuatına uygun bir şekilde eksiksiz olarak yapılması ve uygulama projelerinin bu arazi çalışmalarına dayalı olarak gerçek durumu içerecek şekilde hazırlanması gerekmektedir. Ayrıca, zemin etütleri veya binanın çevresindeki yapılaşma veya kazı derinliklerine bağlı destekleme tedbirlerinin alınma zorunluluğu gibi hususlar göz önünde bulundurulurken, kazının; palplanj, fore kazık, diyafram duvar veya benzeri tedbirlerle ancak yapılabileceği söz konusu ise, bu tedbirlere ilişkin uygulama projelerinin de hazırlanarak, etüt raporuyla birlikte ihale dokümanları arasına konulması sağlanmalıdır.

3.3. 4734 sayılı Kanunun ön gördüğü şartlar hariç, birden fazla yılı kapsayan yapım işleri ihalelerinin yılın ilk dokuz ayında sonuçlandırılmasının esas olduğu hususu dikkate alınarak ihale süreci doğru belirlenmelidir.

Ayrıca, birden fazla yılı kapsayan yapım işlerinde ilk yılın ödeneği; sözleşmenin yaklaşık olarak imzalanabileceği tarihe göre, ilk yıldan geriye kalan süre ve işin yapılacağı yerdeki mevsim şartları, yapılabilecek iş kalemleri, iş ünitelerinde aynı anda çalışılabilme imkânı dikkate alınmak suretiyle o yıl için harcanması mümkün olacak ödenek miktarı, tanzim olunacak iş programının ilk yılına ait program dilimiyle uyumlu olacak şekilde ihale öncesinde belirlenerek ihale dokümanlarına yansıtılmalıdır.

İşin yatırım programındaki ödeneğinin müsait olması ve yüklenici ile mutabakata varılması kaydıyla, ilk ve diğer yıllara ait sözleşme ödeneklerinin artırılmasının mümkün bulunduğu hususu uygulama sırasında göz önünde bulundurulmalıdır.

3.4. İhaleye esas uygulama projelerinin, ihale kapsamında yaptırılması ön görülen imalatların tamamını kapsayacak, yapının her türlü ayrıntısını içerecek ve her imalatın ilgili olduğu işe ait proje bölümünde (elektrik işlerinin elektrik projeleri, ısıtma ve soğutma işlerinin mekanik tesisat projelerinde olması gerektiği gibi) projelendirilecek şekilde hazırlanmasına ve tüm projelerin birbiriyle uyumlu olmasına gerekli özen ve hassasiyet gösterilmelidir.

3.5. Doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli sürenin olmaması durumu ile onarım işlerinde uygulama sırasında bir kısım ilave işlerin ortaya çıkabileceğinin muhtemel olması nedeniyle bu işlerin, ön veya kesin proje üzerinden teklif birim fiyat alınmak suretiyle ihale edilebileceğinin mümkün olduğu dikkate alınarak, ihale öncesinde en uygun sözleşme türünün belirlenmesi uygun olacaktır.

3.6. İhale kapsamında, iş ile ilgili olarak içmesuyu, kanalizasyon, yağmursuyu, enerji nakil hattı gibi işlerin yapılması ön görülüyor ise buna ait projeler ilgili idarenin görüşü alınarak hazırlanmalı ve ihale dokümanları arasına konulmalıdır.

Ayrıca, ihale konusu İş'te doğal gaz kullanılması ön görülüyor ise, doğal gazın alınacağı noktanın önceden belirlenmesi için ilgili idareden yazılı müsaade alınmalı ve buna ilişkin belgeler de ihale dokümanları arasına konulmalıdır. Uygulama sırasında mevzuatı gereği doğal gaz bağlantı noktası ve hattında değişiklikler yaşanmasının muhtemel olduğu, bu belirsizliklerin götürü bedel sözleşmelerde sıkıntılara sebep olmaması için doğal gaz hattının gerek proje ve gerekse inşasından dolayı ilave bir bedel ödenmeyeceği yönünde sözleşme ve idari şartnamenin diğer hususlar bölümünde gerekli düzenlemelerin yapılması uygun olup, bu düzenlemeler ile, isteklilerin tekliflerine bu tür ilave maliyet unsurlarını yansıtılabilmeleri imkânı sağlanmış olacaktır.

3.7. İhaleye esas projeler ile bunlara ilişkin mahal listelerinin bire bir uyumlu ve eksiksiz olarak hazırlanması konusunda gerekli hassasiyet gösterilmelidir.

3.8. İhale dokümanları arasındaki sözleşme tasarısı ve idari şartnamenin diğer hususlar bölümünde işin özelliği ve şartlarına bağlı olarak herhangi bir düzenleme yapılması cihetine gidilmesi durumunda bu düzenlemelerin, bu bölümün dipnotunda öngörülen kayıt ve şartlar doğrultusunda ancak yapılabilmesinin mümkün bulunduğu hususu dikkate alınmalıdır.

3.9. İhale konusu işe ait yaklaşık maliyet; Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde ön görülen usul ve esaslar doğrultusunda ihale kapsamındaki işlerin her türlü ayrıntısı dikkate alınarak gerekli inceleme ve piyasa araştırmaları yapılmak suretiyle proje ve buna ilişkin mahal listesi ile uyumlu olacak şekilde doğru ve gerçekçi olarak hazırlanmalıdır.

3.10. Birim fiyat sözleşmelerde iş artışlarına ve bir kısım ihtilaflara sebebiyet verilmemesi için, ihale kapsamında yaptırılması öngörülen iş kalemleri ve miktarlarının, ihaleye esas projeye göre eksiksiz olarak belirlenmesi ve ihale dokümanları arasında yer alacak birim fiyat teklif cetvelinin de buna dayalı olarak düzenlenmesi gerekli bulunmaktadır.

3.11. Anahtar teslimi götürü bedel yapım işlerinde, imalatın teknik kriterleri ve uygulama esasları belirlenirken Bakanlığımız veya diğer idarelerin birim fiyatlarına doğrudan atıfta bulunulmamalı, birim fiyatlara dâhil olan unsurlar gözetilmek suretiyle belirleme yapılmalıdır. Aksi takdirde, başta sözleşme bedeline dâhil giderler olmak üzere birçok konuda ihtilaflara sebebiyet verilmiş olacaktır.

Bu itibarla, birim fiyat tariflerinden de yararlanmak suretiyle iş kapsamındaki imalatların yapımı sırasında uyulması gereken teknik kriterlerin tespiti cihetine gidilmesi ve bu kriterler ve yapım şartlarının, ihale dokümanları arasında yer verilecek olan teknik şartnamede belirtilmesi uygun olacaktır.

3.12. İhale dokümanlarında fiyat farkı verileceği öngörülmesine rağmen bazı hallerde girdilerin ağırlık oranlarını temsil edecek sabit katsayılar ve endeksler dokümanlarda belirtilmemekte ve dolayısıyla, Genel Endeks üzerinden fiyat farkı hesaplanmak zorunda kalınmaktadır. Özellikle, yıllara sarî yapım işlerinin sorunsuz bir şekilde tamamlanması ve beklenmeyen fiyat artışlarının karşılanabilmesi için bu uygulamadan kaçınılmalı ve fiyat farkı verilmesi öngörülen işlerde, ihale dokümanlarına, sabit katsayılar ve endeksler konulmak suretiyle fiyat farkının, Fiyat Farkı Esaslarındaki formüle göre hesaplanmasına imkân sağlanmalıdır. Ancak, bakım ve onarım işleri ile çimento, akaryakıt, demir ve çelik, ahşap gibi temel inşaat malzeme girdilerinin az olduğu işlerde, fiyat farkı için sabit katsayılar ve endekslerle ilgili bir belirleme yapılabilecektir.

4. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından ihale edilerek sözleşmeye bağlanan yapım işlerine ait sözleşmelerin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan uyuşmazlıklar ile yeni fiyat tespiti anlaşmazlıklarına ilişkin olarak Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatına görüş için başvurulması halinde görüş verilme cihetine gidilmemesi, bunun yerine, başvurunun Yüksek Fen Kurulu Başkanlığına yapılmasının gerektiği hususunun ilgili idareye bildirilmesi uygun olacaktır.

5. Yüksek Fen Kurulu Başkanlığına yapılacak başvuruların; '*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının Çalışma Usûl ve Esasları Hakkında Yönetmelik*'in Başvuru usulü başlıklı 14 üncü maddesinde yer alan usûl ve esaslara uygun olarak yapılması, Yargı mercilerine ve Sayıştay'a intikal etmiş olan konular hakkında görüş talebinde bulunulmaması, görüş talep edilen konuda idarelerin Teftiş birimlerince bir inceleme, soruşturma ve tahkikat yapılmış veya yapılmakta ise, bu hususun talep yazısında ayrıca belirtilmesi gerekmektedir.

Yürürlükte bulunan Bakanlığımız Genelgelerinin bu Genelgeye aykırı bölümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Uygulamalarda, yukarıda belirtilen açıklamalar dikkate alınarak işlem tesis edilmesinde gerekli özen ve hassasiyetin gösterilmesi hususunda,

Bilgilerinizi ve gereğini arz ve rica ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

DAĞITIM:

Gereği :

- Merkez Teşkilatına
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne
- İlbank A.Ş. Genel Müdürlüğüne
- 81 İl Valiliğine
(Çevre ve Şehircilik İl Md.lüğü)

Bilgi :

- Başbakanlığa
- Başbakan Yardımcılıklarına
- Bakanlıklara
- Sayıştay Başkanlığına

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

İLGİLİ MEVZUAT

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI KURULUŞ KARARNAMESİ (1 NUMARALI CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ) İLGİLİ SAYFALARI

YÜKSEK FEN KURULU BAŞKANLIĞININ ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

NAFİA VEKALETİNİN TEŞKİLAT VE VAZİFELERİNE DAİR KANUN / YÜKSEK FEN KURULU KURULUŞU (29.05.1934 TARİHLİ R.G.) İLGİLİ SAYFALARI

CUMHURBAŞKANLIĞI TEŞKİLATI HAKKINDA CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

Resmi Gazete Tarih ve Sayısı : 10/07/2018 – 30474
Kararname Numarası: 1

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Görev

MADDE 97 – (1) Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yerleşmeye, çevreye ve yapılaşmaya dair imar, çevre, yapı ve yapım mevzuatını hazırlamak, uygulamaları izlemek ve denetlemek, Bakanlığın görev alanı ile ilgili mesleki hizmetlerin norm ve standartlarını hazırlamak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak ve ilgililerin kayıtlarını tutmak.

b) Çevrenin korunması, iyileştirilmesi ile çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik prensip ve politikalar tespit etmek, standart ve ölçütler geliştirmek, programlar hazırlamak; bu çerçevede eğitim, araştırma, projelendirme, eylem planları ve kirlilik haritalarını oluşturmak, bunların uygulama esaslarını tespit etmek ve izlemek, iklim değişikliği ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

c) Faaliyetleri sonucu alıcı ortamlara katı, sıvı ve gaz halde atık bırakarak kirlilik oluşturan veya oluşturması muhtemel her türlü tesis ve faaliyetin, çevresel etkilerini değerlendirmek; alıcı ortamlar ile ilgili ölçüm ve izleme çalışmalarını yapmak; bahse konu tesis ve faaliyetleri izlemek, izin vermek, denetlemek ve gürültünün kontrol edilmesini sağlamak.

ç) Her tür ve ölçekteki fiziki planlara ve bunların uygulanmasına yönelik temel ilke, strateji ve standartları belirlemek ve bunların uygulanmasını sağlamak, Bakanlar Kurulunca yetkilendirilen alanlar ile merkezi idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, milli güvenliğe dair tesisler, askeri yasak bölgeler, genel sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesislerine ilişkin etütleri, harita, her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini resen yapmak, yaptırmak, onaylamak ve başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarelerce ruhsatlandırma yapılmaması halinde resen ruhsat ve yapı kullanma izni vermek.

d) Mekânsal strateji planlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle hazırlamak ve mahalli idarelerin plan kararlarının bu stratejilere uygunluğunu denetlemek.

e) Milli Savunma Bakanlığının inşaat milli ve NATO alt yapı hizmetleri ile Ulaştırma Bakanlığına bağlı genel müdürlüklere kanunlarla yapım yetkisi verilmiş olan özel ihtisas işleri hariç talepleri halinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait bina ve tesislerin ihtiyaç programlarını hazırlamak, her türlü etüt, proje ve maliyet hesaplarını yapmak veya yaptırmak, onaylamak veya onaylanmasını sağlamak, inşa, güçlendirme, tadil ve esaslı onarımlarını yapmak, yaptırmak ve denetlemek veya denetlenmesini sağlamak.

f) Yapı denetimi sistemini oluşturarak 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile Bakanlığa verilen görevleri yapmak ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan veya yaptırılanlar da dâhil olmak üzere yapıların can ve mal emniyeti ile mevzuata ve tekniğine uygunluk bakımından denetimini yapmak veya yaptırmak, tespit edilen aykırılık ve noksanlıkların giderilmesini istemek ve sağlamak; yapılarda enerji verimliliğini artırıcı düzenlemeleri yapmak, buna ilişkin faaliyetleri yönetmek ve izlemek; yapı malzemelerinin denetimine ve uygunluk değerlendirmesine ilişkin iş ve işlemleri yapmak.

g) Konut sektörüne ilişkin strateji geliştirme ve programlama iş ve işlemlerini yürütmek, yapı kooperatifçiliğinin gelişmesini sağlayacak tedbirleri almak ve 5543 sayılı İskân Kanunu uyarınca Bakanlığa verilen görevleri yapmak.

ğ) Gecekondu, kıyı alanları ve tesisleri ile niteliğinin bozulması nedeniyle orman ve mera dışına çıkarılan alanlar dâhil kentsel ve kırsal alan ve yerleşmelerde yapılacak iyileştirme, yenileme ve dönüşüm uygulamalarında idarelerce uyulacak usul ve esasları belirlemek; Bakanlıkça belirlenen finans ve ticaret merkezleri, fuar ve sergi alanları, eğlence merkezleri, şehirlerin ana giriş düzenlemeleri gibi şehirlerin marka değerini artırmaya ve şehrin gelişmesine katkı sağlayacak özel

proje alanlarına dair her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı ve yapı projelerini yapmak, yaptırmak, onaylamak, kamulaştırma, ruhsat ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesini sağlamak, yapı kullanma izinlerini vermek ve bu alanlarda kat mülkiyeti kurulmasını temin etmek; 2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu ile 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu uyarınca Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan uygulamalara ilişkin her tür ve ölçekte etüt, harita, plan ve parselasyon planlarını yapmak, yaptırmak, onaylamak, ruhsat işlerini gerçekleştirmek, yapı kullanma izinlerini vermek ve bu alanlarda kat mülkiyetinin kurulmasını sağlamak.

h) Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan veya mülkiyeti Hazineye, kamu kurum veya kuruluşlarına veya gerçek kişilere veyahut özel hukuk tüzel kişilerine ait olan taşınmazlar üzerinde kamu veya özel sektör tarafından gerçekleştirilecek olan yatırımlara ilişkin olarak ilgililerince hazırlandığı veya hazırlatıldığı halde yetkili idarece üç ay içinde onaylanmayan etüt, harita, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini ilgililerinin valilikten talep etmesi ve valiliğin Bakanlığa teklifte bulunması üzerine bedeli mukabilinde yapmak, yaptırmak ve onaylamak, başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde yetkili idarece verilmemesi halinde bedeli mukabilinde resen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ile işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermek.

1) Depreme karşı dayanıksız yapılar ile imar mevzuatına, plan, proje ve eklerine aykırı yapıların ve bunların bulunduğu alanların dönüşüm projelerini ve uygulamalarını yapmak veya yaptırmak.

i) 657 sayılı Harita Genel Komutanlığı Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin kurulmasına, kullanılmasına ve geliştirilmesine dair iş ve işlemleri yapmak, yaptırmak, mahalli idarelerin planlama, harita, altyapı ve üstyapıya ilişkin faaliyetleri ile ilgili kent bilgi sistemlerinin kurulması, kullanılması ve Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi ile entegre olmasını desteklemek.

j) Bakanlığın görev alanına giren konularda mahalli idarelerin idari ve teknik kapasitesinin geliştirilmesi için çalışmalarında bulunmak ve bunlara teknik destek sağlamak.

k) Bayındırlık ve iskân işleri ile ilgili şartname, tip sözleşme, yıllık rayiç, birim fiyat, birim fiyatlara ait analiz ve tarifleri hazırlamak ve yayımlamak.

l) Küresel iklim değişikliği ve bununla ilgili gerekli tedbirlerin alınması için plan ve politikaları belirlemek.

m) Bakanlığın görev alanına giren konularda uluslararası çalışmaların izlenmesi ve bunlara katkıda bulunulması amacıyla ulusal düzeyde yapılan hazırlıkları ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde yürütmek.

n) 23/9/1980 tarihli ve 2302 sayılı Atatürk'ün Doğumunun 100 üncü Yılı'nın Kutlanması ve "Atatürk Kültür Merkezi Kurulması" Hakkında Kanununun 3 üncü maddesi ile belirlenen Atatürk Kültür Merkezi alanını iyileştirme, güzelleştirme, yenileme ve ihya etmek amacıyla; Kültür ve Turizm Bakanlığının da görüşü alınarak, bu alan için her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı ile yapı projelerini yapmak, yaptırmak, onaylamak, kamulaştırma ve ruhsatlandırma işlemleri ile diğer iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlamak.

o) Mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek.

ö) Kamu mallarına ilişkin politikaları tespit etmek amacıyla çalışma yapmak, Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazlar ve Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin edinim, yönetim ve elden çıkarılmasına ilişkin işlemleri yürütmek, kamu idarelerinin taşınmazları ile ilgili kayıt ve yönetim esaslarını belirlemek,

p) Kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Bakanlık, birinci fıkranın (h) bendindeki iş ve işlemleri tesis etmeden evvel, bu iş ve işlemleri esasen tesise yetkili olan idarelerin görüşlerini ister. İdareler, bu iş ve işlemlerin yapılmama gerekçelerini etraflıca açıklayarak konu hakkındaki görüşlerini en geç onbeş gün içinde Bakanlığa bildirmek zorundadır.

...

Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

MADDE 112 – (1) Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) **(Değişik: 10/06/2020-64/5 md.)** 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun ek 1 inci maddesi ile verilen görev ve yetkileri yerine getirmek,

b) Çevre ve imar mevzuatının yürütülmesinden doğan anlaşmazlıkları ilgili idarelerin talebine istinaden inceleyip karara bağlamak.

c) Teknik veya fiziki yönden birbirini etkileyen plan ve yapım işleri ile ilgili olarak, kamu kurum ve kuruluşları arasında doğan anlaşmazlıkları, taraf olan idarelerin birlikte talep etmeleri halinde inceleyip karara bağlamak.

ç) Plan, çevre, yapım ve yapıyla ilgili hizmet işlerine ilişkin konularda kamu kurum ve kuruluşları ile yapı kooperatiflerine görüş vermek.

d) Bayındırlık ve iskân işleri ile ilgili şartname, tip sözleşme, yıllık rayiç, birim fiyat, birim fiyatlara ait analiz ve tarifleri hazırlamak ve yayımlamak.

e) Yapı, tesis ve onarım işleri ihalelerinde kullanılan müteahhitlik karneleri ve iş bitirme belgelerinin yıllara ait değerlendirme katsayılarını, mimarlık ve mühendislik hizmet bedellerinin hesabında kullanılacak yapı yaklaşık birim maliyetlerini ve proje ve kontrollük işlerinde uygulanacak fiyat artış oranlarını tespit etmek ve yayımlamak.

f) Bakanlığın görev alanı ile ilgili olarak yurtiçinde ve yurtdışında meydana gelen teknik gelişmeleri izlemek, değerlendirmek ve bunlardan faydalı görülenler hakkında teklifte bulunmak.

g) Bakanlık birimleri arasında teknik konularda uygulama birliği ve koordinasyonu sağlamak.

ğ) **(Ek: 10/06/2020-64/5 md.)** Sözleşme uygulamaları ile ilgili eğitim vermek, ulusal ve uluslararası koordinasyonu sağlamak.

h) **(Ek: 10/06/2020-64/5 md.)** Yapım işlerinde kullanılacak yerli malzemeleri ve üreticilerini destekleyici tedbirleri almak.

1) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Yüksek Fen Kurulu; bir Başkan ve biri hukukçu olmak üzere onyedii üyeden oluşur. Kurul Başkan ve üyelerinin; en az dört yıllık eğitim veren hukuk, mimarlık ve mühendislik fakülteleri ile bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının birinden mezun olmaları gerekir.

(3) Başkan ve üyeler, kendileri ve eşleri ile üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımlarını ilgilendiren kararlarla ilgili toplantı ve oylamaya katılamaz.

(4) Yüksek Fen Kurulu, en az üçte iki çoğunluk ile toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alır; oyların eşitliği halinde, Başkanın taraf olduğu görüş çoğunlukta sayılır. Üyeler çekimser oy kullanamaz. Karşı görüşte olanlar, görüşlerini yazılı olarak karara ekler.

(5) Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

...

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun EK-1 ve EK-2 maddeleri:

Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı

EK MADDE 1- (Ek: 14/2/2020-7221/30 md.)

Bu Kanuna göre düzenlenecek yapım ve yapım ile ilgili danışmanlık hizmet işlerine ilişkin sözleşmelerin uygulanmasında; sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlerin fiyatının tespiti, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki uyumsuzluk, iş programı ihtilafları, fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması, sürenin uzatılması ve ödenek aktarılması, geçici ve kesin kabul işlemleri, gecikme halinde uygulanacak cezalar, yaptırılacak ilave işler ve iş eksilişlerinde sözleşme anlaşmazlıklarını incelemeye Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde yer alan Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı görevli ve yetkilidir.

Sözleşme uygulamalarına yönelik itiraz başvuruları ve anlaşmazlıkların çözümü

EK MADDE 2 - (Ek: 14/2/2020-7221/31 md.) Yüklenici veya idareler, sözleşmenin uygulanmasından kaynaklanan anlaşmazlıklar nedeniyle yargılama veya Sayıştay incelemesine konu edilmemiş olmak şartıyla anlaşmazlığın çözümü için Yüksek Fen Kuruluna başvurabilirler.

Yüklenici itirazları, sözleşmeyi düzenleyen idarelere, kesin kabul aşaması tamamlanıncaya kadar yazılı olarak yapılır. Bu itirazlar, ilgili idareler tarafından en geç otuz gün içinde Yüksek Fen Kuruluna gönderilir. Yüksek Fen Kurulu, itirazları en geç altmış gün içinde bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre inceleyerek karara bağlar ve bu kararlar ilgili idarece uygulanır.”

YÖNETMELİK

Çevre ve Şehircilik Bakanlığında:

**ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI YÜKSEK FEN KURULU
BAŞKANLIĞININ ÇALIŞMA USÛL VE ESASLARI
HAKKINDA YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmelik, Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının çalışma usûl ve esaslarını belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 112 nci maddesinin beşinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Bakan: Çevre ve Şehircilik Bakanını,
  - Bakanlık: Çevre ve Şehircilik Bakanlığını,
  - Başkan: Yüksek Fen Kurulu Başkanını,
  - Başkanlık: Yüksek Fen Kurulu Başkanlığını,
  - Kurul: Yüksek Fen Kurulunu,
  - Üye: Yüksek Fen Kurulu üyesini,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Teşkilat ve Görevler

Teşkilat

MADDE 4 – (1) Kurul; bir Başkan ve biri hukukçu olmak üzere on yedi üyeden oluşur.

Başkanlığın görevleri

MADDE 5 – (1) Başkanlığın görevleri şunlardır:

- Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapım ve yapım ile ilgili danışmanlık hizmet işlerine ilişkin sözleşmelerin uygulanmasında; sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlerin fiyatının tespiti, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki uyumsuzluk, iş programı ihtilafları, fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması, sürenin uzatılması ve ödenek aktarılması, geçici ve kesin kabul işlemleri, gecikme halinde uygulanacak cezalar, yaptırılacak ilave işler ve iş eksikliklerinde sözleşme anlaşmazlıklarını ilgili idarenin talebine istinaden inceleyip karara bağlamak.
- Çevre ve imar mevzuatının yürütülmesinden doğan anlaşmazlıkları ilgili idarelerin talebine istinaden inceleyip karara bağlamak.
- Teknik veya fiziki yönden birbirini etkileyen plân ve yapım işleri ile ilgili olarak, kamu kurum ve kuruluşları arasında doğan anlaşmazlıkları, taraf olan idarelerin birlikte talep etmeleri halinde inceleyip karara bağlamak.
- Yapım ve yapımla ilgili hizmet işleri ile plân ve çevre konularında kamu kurum ve kuruluşları ile yapı kooperatiflerine görüş vermek.
- Bayındırlık ve iskân işleri ile ilgili şartname, tip sözleşme, yıllık rayiç, birim fiyat, birim fiyatlara ait analiz ve tarifleri hazırlamak ve yayımlamak.
- Yapı, tesis ve onarım işleri ihalelerinde kullanılan müteahhitlik karneleri ve iş bitirme belgelerinin yıllara ait değerlendirme katsayılarını, mimarlık ve mühendislik hizmet bedellerinin hesabında kullanılacak yapı yaklaşık birim maliyetlerini ve proje ve kontrollük işlerinde uygulanacak fiyat artış oranlarını tespit etmek ve yayımlamak.
- Bakanlığın görev alanı ile ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında meydana gelen teknik gelişmeleri izlemek, değerlendirmek ve bunlardan faydalı görülenler hakkında teklifte bulunmak.
- Bakanlık birimleri arasında teknik konularda uygulama birliği ve koordinasyonu sağlamak.
- Sözleşme uygulamaları ile ilgili eğitim vermek, ulusal ve uluslararası koordinasyonu sağlamak.
- Yapım işlerinde kullanılacak yerli malzemeleri ve üreticilerini destekleyici tedbirleri almak.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

Başkanın görevleri

MADDE 6 – (1) Başkanın görevleri şunlardır:

- a) Kurul toplantılarına başkanlık etmek.
  - b) Başkanlık görevlerinin usûlüne uygun olarak yürütülmesini sağlamak, uyumlu, verimli ve düzenli olarak çalışılmasını temin etmek.
  - c) Kurul toplantılarının gündem ve zamanını belirlemek, toplantıları idare etmek.
  - ç) Kurul karar ve görüşlerini ilgili idarelerine bildirmek ve gerektiğinde yayımlanmasını sağlamak.
  - d) Başkanlığa ait iş ve işlemler ile incelenmesi gereken konuların dengeli bir şekilde dağıtılmasını ve sonuçlandırılmasını sağlamak.
  - e) Başkanlığın yıllık bütçe teklifi, faaliyet raporları ve ilgili diğer dokümanlarının hazırlanmasını sağlamak.
  - f) Uygulama birliği ve koordinasyonu gerektiren teknik konularla ilgili gereken çalışmaların yapılmasını sağlamak.
  - g) Başkanlığın daha verimli ve etkili hizmet verebilmesi için gerekli olan personel ve diğer ihtiyaçları belirlemek ve buna ilişkin teklifte bulunmak.
  - ğ) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak, yapılmasını sağlamak.
- (2) Başkan, bu görevlerin yerine getirilmesi için gerektiğinde çalışma grupları teşkil edebilir.

Üyelerin görevleri

MADDE 7 – (1) Kurul üyelerinin görevleri şunlardır:

- a) Kurul çalışmaları ile toplantılarına katılmak, gereken katkıyı sağlamak, görüşlerini belirtmek, oyunu kullanmak.
- b) Başkan tarafından incelenmek, araştırılmak ve değerlendirilmek üzere havale edilen başvurular ve konulara ilişkin çalışmaları mevzuatına uygun olarak özenle yapmak, inceleme raporlarını detaylı ve gerekçeli olarak hazırlamak, gerektiğinde Kurula sunmak.
- c) Başkanlığın görevleri ile ilgili konularda inceleme ve araştırmalarda bulunmak, teklifler getirmek, rapor hazırlamak.
- ç) Başkanın vereceği diğer görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurul Toplantıları ve Karar

Kurul toplantılarına davet, toplantı gündemi ve zamanı

MADDE 8 – (1) Kurul; Başkanın daveti üzerine toplanır. Toplantının tarihi ve saati ile gündemi Başkan tarafından belirlenir.

(2) Kurulda görüşülecek konuların üyeler tarafından incelenmesi esas olup görüşülecek konular ile ilgili inceleme ve değerlendirme raporları toplantı tarihinden en az iki gün önce üyelere iletilir.

(3) Toplantı yeter sayısının sağlanamaması halinde izinli üyelere kadarı Başkan tarafından toplantıya çağrılabilir.

(4) Görüşülmeye başlanmış olsa dahi, gündemin tamamı veya bir kısmı Başkan tarafından geri çekilebilir.

(5) Başkan tarafından görüşlerini bildirmeleri istenilen personel haricindeki kişiler toplantılara katılamaz. Ancak Başkan, gündemdeki konu ile ilgili olmak kaydıyla, ilgili taraf veya kuruluş temsilcilerini ve uzmanları dinlemek üzere toplantıya davet edebilir.

Toplantı ve karar nisabı

MADDE 9 – (1) Kurul, en az üçte iki çoğunluk ile toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alır; oyların eşitliği hâlinde Başkanın taraf olduğu görüş çoğunlukta sayılır. Üyeler çekimsiz oy kullanamaz; karşı görüşte olanların karşı oy gerekçeleri yazılı olarak karara eklenir.

(2) İmar mevzuatı ve bu mevzuatın yürütülmesinden doğan anlaşmazlıklar ile ilgili konuların, şehir plâncısı veya mimar olan üyelere en az birinin hazır bulunacağı toplantıda görüşülmesi esastır.

Toplantı ve oylamaya katılmama hâlleri

MADDE 10 – (1) Başkan ve üyelerin bütün toplantılara katılmaları esastır. Ancak üyeler, fiilî ve hukukî engeller sebebiyle katılamayacakları hâllerde, toplantı tarihinden önce yazılı olarak, acil hâllerde yazılı bildirim sonradan yapılmak kaydıyla diğer iletişim vasıtalarıyla mazeretlerini Başkanlığa bildirir veya bildirilmesini sağlar.

(2) Üyeler, kendilerini, eşlerini ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımlarını ilgilendiren kararlarla ilgili toplantı ve oylamaya katılamaz.

Görüşmelerde usûl ve alınacak kararlar

MADDE 11 – (1) Toplantı yeter sayısının bulunduğu belirlendikten sonra toplantı Başkan tarafından açılır ve toplantıya katılanlara ilişkin tutanak düzenlenir.

(2) Gündemdeki konuların sırasıyla müzakeresine başlanır. Görüşülecek konu ile ilgili olarak hazırlanan ve üyelere dağıtılan inceleme ve değerlendirme raporu okunduktan sonra konu hakkında görüşlerini açıklamak isteyen üyelere Başkan tarafından istek sırasına göre söz verilir.

(3) Başkan tarafından, yeterince tartışıldığına kanaat getirilen konular ile ilave değerlendirmeye ihtiyaç olmadığı belirlenen konularda oylamaya geçilir. Oylanacak hususlar, oylamadan önce açıkça belirtilir. Oylamaya geçildikten sonra katılanlara söz verilmez. Başkan oyunu en son kullanır.

(4) Kurulca müzakere edilen konular, mahiyetine göre Kurul Kararı veya Kurul Görüşü olarak karara bağlanır ve ilgili mercilere intikal ettirilir.

(5) Kararlar ve görüşler, müzakere ve oylamalara uygun, şüphe ve tereddüde mahal vermeyecek şekilde gerekçeli olarak yazılır ve imzalanır. Kurul görüşüne dair yazıların Başkanlıktaki nüshasında üyelerin parafeleri bulunur.

(6) Oy birliği sağlanmayan hâllerde, çoğunluk kararına katılmayan üyeler karşı oy gerekçesini ilgisine göre karara ve görüş yazısına ekler.

(7) Kararlarda; karar tarihi ve karar sayısı belirtilir.

Kararların gönderilmesi, arşivlenmesi ve açıklanması

MADDE 12 – (1) Kurul kararları ve görüş yazılarının bir nüshası, var ise karşı oy gerekçeleriyle birlikte Başkanlığın yazısı ile talep sahibi idare veya idarelere gönderilir.

(2) Kurul kararlarının Başkanlık mensupları dışındaki kişiler tarafından incelenmesi Başkanın iznine bağlıdır. 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu hükümleri saklıdır.

(3) Karar örneklerinin aslına uygunluğu Başkan tarafından onaylanır.

(4) Kurul karar ve görüşleri, elektronik ortamda ayrıca arşivlenir. Başkan tarafından uygun görülen kararlar ve görüşler, taraf ve yer adları belli olmayacak şekilde Bakanlığın internet ve intranet sayfalarında yayımlanabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru

Başvuru usûlü

MADDE 13 – (1) Sözleşmelerin yürütülmesi sürecinde oluşan anlaşmazlıklar ile ilgili olarak Başkanlığa yapılacak müracaatlarda aşağıdaki usûl ve esaslara uyulur:

a) 5 inci maddenin birinci fıkrası (a) bendinde belirtilen anlaşmazlık konularına ait başvuruların, iş süreçlerine uygun olarak yapılması esastır.

b) Yüklenici itirazları sözleşmeyi düzenleyen idarelere, kesin kabul aşaması tamamlanıncaya kadar yazılı olarak yapılır. Bu itirazlar, ilgili idareler tarafından en geç otuz gün içinde Başkanlığa gönderilir.

c) İdare talep yazısına, anlaşmazlık konusu işe ait imzalanan sözleşme, ihale dokümanları, görüş sorulan konuya dair gerekçeli dayanakları belirtilen idare görüşü ve yüklenicinin beyan ve itirazları ile diğer bilgi ve belgelerin birer suretleri eklenir.

ç) Sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlerin fiyatının tespiti anlaşmazlıklarında (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen usûl ve esaslara uyulur. Ayrıca uyuşmazlığın sebebini teşkil eden hususlar hakkında taraflarca ileri sürülen gerekçeler ile kendilerine göre olması gereken fiyatları belirtecek şekilde düzenlenmiş anlaşmazlık tutanağı, yüklenici ve idarece ayrı ayrı hazırlanmış ve idarece onaylanmamış fiyat tespit tutanakları ile bunlara ilişkin analiz belgeleri talep yazısına eklenir. Anlaşmazlık tutanağı ve fiyat tespit tutanaklarının, Ek-1 ve Ek-2’de yer alan standart formlara uygun olması zorunludur. Bu bilgi ve belgeler gerektiğinde yükleniciden de istenebilir.

d) Çevre ve imar mevzuatının yürütülmesinden doğan anlaşmazlıklar ile ilgili görüş talep yazılarında, tarafların talebe ilişkin hususlar hakkındaki görüşleri, gerekçeli dayanakları ile birlikte açık olarak belirtilir ve ilgili belgeler talep yazısına eklenir.

e) Teknik veya fizikî yönden birbirini etkileyen plân ve yapım işleri ile ilgili görüş talep yazılarında, ilgili idarî tarafların talebe ilişkin hususlar hakkındaki görüşlerinin, gerekçeli dayanakları ile birlikte açık olarak belirtilmesi ve anlaşmazlığa taraf olan bütün idarelerce talepte bulunulması şarttır.

f) Plân, çevre, yapım ve yapıma dair hizmet işlerine ilişkin konular hakkında kamu kurum ve kuruluşları ile yapı kooperatiflerince görüş talep edilen hâllerde, sözleşmeye bağlı olma şartı aranmaksızın Kurulca görüş verilir. Talebin Kurulda görüşülebilmesi için; talep sahibinin talebe ilişkin hususlara dair görüşleri, gerekçeli dayanakları ile birlikte talep yazısında veya ekindeki belgelerde açık olarak belirtilir ve talep yazısına konu hakkındaki diğer belgeler de eklenir.

(2) Sözleşmelerin yürütülmesi sürecinde oluşan anlaşmazlıklar, gerekli bilgi ve belgelerin eksiksiz olarak Başkanlığa intikal tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Kurulca karara bağlanır. Kurul kararları ilgili idaresince uygulanır.

(3) Yargı mercilerine intikal etmiş veya Sayıştay incelemesine konu olmuş anlaşmazlıklar hakkında idarelerce müracaatta bulunulmaz, bulunulmuş ise Kurul tarafından görüş ve karar verilmez.

(4) Başkanlığın görevleri dışında kalan konular ile ilgili başvurular işleme konulmaz.

Bilgi ve belge istenilmesi

MADDE 14 – (1) Başvuru sırasında bilgi ve belgelerde eksiklik olması hâlinde, eksik bilgi ve belgelerin tamamlanması, Başkanlık yazısı tarihi itibarıyla 20 gün süre verilmek suretiyle talep sahibinden istenir.

(2) İstenilen bilgi ve belgelerin süresi içerisinde gönderilmemesi hâlinde, başvuru ile ilgili belgeler talep sahibine iade edilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 15 – (1) 13/3/2012 tarihli ve 28232 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının Çalışma Usûl ve Esasları Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 16 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Şehircilik Bakanı yürütür.

T.C. Resmî Gazete

Tesis tarihi: 7 Teşrinievvel 1336

İdare ve gazı işleri için
Başvekalet Neşriyat Müdürlüğüne
müracaat olunur.

29 MAYIS 1934

SALI

SAYI: 2713

KANUNLAR

Nafia Vekâletinin teşkilât ve vazifelerine dair kanun

Kanun №: 2443

Kabul tarihi: 26/5/1934

Madde 1 — Nafia Vekâleti Devlet teşkilâtı içinde memleketin imarına ve ticarî, iktisadî inkişafına ve içtimai kaynaşmasına hizmet eden demiryollarını, limanlarını, şose ve köprülerini yapmak ve su işlerini tanzim etmek ve karada, havada münakale ve muhabereye ait Nafia eserleri kurmak, işletmek ve idare etmek ve muasır terakkileri takip ile tatbik, Devlet daire ve müesseselerine ait her türlü bina ve inşaatın ve Türk mimarisinin tarzını tayin ile birlik temin ve fen vasıta ve unsurlarını yetiştirmek umumî ve hususî kanunların tahmil eylediği diğer işleri yapmakta mükellef bir teşekküldür.

Madde 2 — Nafia Vekâleti İcra Vekillerine dahil bulunan bir vekilin emir ve idaresi altında:

- Bir müsteşarlık
- Bir yüksek fen heyeti
- Bir teftiş heyeti
- Bir hususî kalem müdürlüğü

Ve Nafia işlerinin üç idare reisliği, iki umum müdürlük ve iki mühlak umum müdürlük ve yardımcı üç müşavirlik ile altı müdürlük ve bir Yüksek Mühendis Mektebi rektörlüğü ile bir Nafia Fen Mektebi Müdürlüğü tarafından idare olunur.

Reislikler

- 1 - Demiryollar ve limanlar inşaatı
- 2 - Münakalât
- 3 - Şose, köprüler, bina işleri

Umum Müdürlükler

- 1 - Sular
- 2 - Nafia şirket ve müesseseleri

Mülhak Umum Müdürlükler

- 1 - Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme umum Müdürlüğü.
  - 2 - Posta, Telgraf, Telefon İdaresi umum müdürlüğü.
- Bu iki umum müdürlük hususî kanun ve nizamnameleri dairesinde idare olunur.

Müşavirlikler

- 1 - Hukuk müşavirliği
- 2 - Tarife müşavirliği
- 3 - Muhabere ve mürasele müşavirliği

Müdürlükler

- 1 - Zat işleri
- 2 - Malzeme
- 3 - Tercüme, neşriyat ve istastik ve müze
- 4 - Seferberlik şubesi
- 5 - Muhasebe
- 6 - Evrak

Mektepler

- 1 - Yüksek mühendis mektebi
- 2 - Nafia fen mektebi

Madde 3 — Müsteşarlık; vekilin müşavir ve yardımcısı ve vekâlet işlerinin nazımı olup vekâletçe kabul edilmiş olan esasların ve programların takip ve madun kademeler üzerinde tatbikına nezaret ve vekilden alacağı emir ve talimata göre vekil namına hareket eder.

Madde 4 — Nafia Yüksek fen heyeti; tecrübe ve kemalleri ve filen vücutte getirdikleri eserleriyle tanınmış birinci ve ikinci sınıf müşavirlerle birinci sınıf başmühendisler arasından seçilecek üç zattan teşekkül eder. Mimar müşavirler de bu hakka haizdir.

Yüksek fen heyeti, birinci maddede yazıldığı üzere Nafia Vekâletinin mükellef olduğu vazifelerden : bilhassa demiryollar, limanlar, şose ve köprüler, binalar ile sair nafia eserlerine müteallik umumî ve esas programları, inşaat tarz ve üslupları, fen sahasında meydana gelen tekemmülâtın tatbiki icap eden yenilikleri ve fen unsur ve vasıtalarının yetiştirilmesindeki gayeleri memlekete şamil yüksek görüş ve düşünce ile tetkik ve mütealea etmek ve her hangi fennî bir işte son söz söylemek salâhiyetini haizdir.

Madde 5 — Teftiş heyeti: Nafia Vekâletinin emir ve idare ve murakabesi altında bulunan bütün teşekkül ve müesseseleri vekilden alacağı emir ve talimat dairesinde teftişe memurdur.

Teftiş heyetinin vazife ve salâhiyetlerle teftiş usulleri bir nizamname ile tesbit olunur.

Madde 6 — Hususî kalem müdürlüğü: Vekâletin teşrifat, hususî ve mahrem işlerini ve vekilin emredeceği diğer muhabereleleri ve işleri ifa eder.

Madde 7 — Demiryollar ve limanlar inşaat reisliği: Nafia fen mesleğinden yetişmiş bir reisin idaresinde merkezde iki muavinle "Demiryollar inşaatı" ve "Limanlar inşaatı" fen heyetleri ve reişğe merbut tetkik ve muamelât ve istimlak müdürlüklerinden ve taşrada demiryolu inşaat başmüdürlüklerinden mürekkeptir.

Vazifesi: Memleketin bütün demiryollarının muntazam işlemesi için iktiza eden tamir, ilâve, tahkim ve tadil ve tevsi işleriyle yeniden yapılacak hatların inşalarına ait proje ve keşiflerini tanzim, tetkik ve ihzar ile beraber şirkeller vasıtasile yapılacak olan inşaat işleri için dahi icabeden her türlü fennî esasları ve hazırlıkları ve mukavele ve şartnameleri tetkik ve tertip ve muamelelerini temin eder.

Mevcut limanların muntazam işlemesi için icabeden tedbirleri, tamir ve tevsiya muhtaç olanlarla yeniden inşa edilecek olanları ve icabeden mevkiilerde yapılacak olan dalgakıran, rıhtım ve iskelelerin keşiflerini ve projelerini ve inşaatı talip olanların müracaatlarını tetkik ve bunlarla aktolunacak mukavelelerin dahi fennî esas ve hususlarını tesbit ile murakabelelerini yapar.

Madde 8 — Münakalât reisliği: Nafia fen mesleğinden yetişmiş bir reisin idaresinde merkezde bir muavinle demiryollar ve limanlar işletme işleri ve hava ve makineli kara nakliyatını ihtiva eden iki fen heyetinden, bir muamele müdürlüğünden mürekkeptir.

Vazifesi: Memlekette Devlet malı ve imtiyazlı bütün demiryolların, rıhtım, nehir, göl ve hava yollarının, limanların ve iskelelerin (Nakliyatın kolaylaştırılması bakımından) işletme işlerine ait hususları tetkik, tanzim ve murakabe eder.

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umumî Müdürlüğünün 1042 numaralı teşkilât kanunu hükümleri dahilinde olup Nafia Vekâletinin tasdikına arzı lâzımgelen hususların ve imtiyazlı demiryollar ve liman şirketlerinin ve sair muayyen tarifeli nakil vasıtalarının tarifelerini tetkik ve Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme İdaresile olan alâka ve münasebetlerini ve iktisadî tesirlerini takip ve mümasili işlerin tetkik ve neticelerini vekâlete arzeder. Beynelmîl demiryollar ve limanlar teşekküllerile olan mukavele ve münasebetleri takip eder. Şoselerde, iç sularda, hava yollarından işleyecek olan bütün makineli nakil vasıtalarının fennî vasıf ve şartlarını tayin ve seyrü hareketlerini tanzim ederek birbirini besleyecek ve tamamlayacak surette işleyebilmelerini temin ve murakabe ve buna benzer diğer vazifeleri yapar.

Madde 9 — Şoseler, köprüler ve binalar reisliği:

Nafia fen mesleğinden yetişmiş bir reisin idaresinde merkezde bir muavinle şoseler, köprüler ve bina işleriyle iştigal eden üç fen heyeti ve bir muamelât müdürlüğünden ve vilâyetlerde iş hacmine göre lüzumunda takviye edilecek Nafia teşkilâtından mürekkeptir.

Vazifesi: Memleketin idarî, iktisadî, ticarî ve içtimaî mühim merkezlerini, şimendifer istasyonlarını ve limanlarını birbirine bağhyarak şimendifer hatlarını besleyecek iktisadî ve askerî ihtiyaçları temin edecek esaslar dahilinde bir yol şebekesi programı tertip eder, ve her sene umumî ve hususî bütçelerin ayracağı ve Şoseler Kanununun temin edeceği tahsisatın vüsati nisbetinde işbu muayyen program dahilinde iktiza eden yol ve köprüleri sıraya koyarak inşa ve muhafazalarını temin eyler. Memleketin takip edeceği imarî sistemi salâhiyetli yüksek fen heyetinin mütealeaları alındıktan sonra tayin, siklet ve mukavele esaslarını ve hesaplarını memlekette düstür olacak mahiyette talimatnamelerle tanzim ve mimarî birliği gaye ittihaz ederek Devlet daire ve müesseselerine ait her türlü bina ve inşa işlerinin tip itibarile birliğini temin ve fen ve tasarruf esaslarına göre proje ve keşifnamelerini tanzim ve inşalarını idare ve murakabe ile iştigal eder.

Millî Müdafaa Vekâletinin askerî mahiyetteki inşaatı için işbu vekâlet inşaat heyeti fenniyesi, şoseler ve binalar reisliğinin mütealea ve direktiflerini alır.

Hususî idareler ve belediyeler tarafından amme ihtiyacı için inşa ettirilecek olan bina ve yol işlerinin tiplerini dahi tayin ve takip eder. Umumiyette memleket dahilinde yapılacak olan binalarla tesisatta fen ve üslup cihetinden takibi lâzımgelen usulleri ve imar esaslarını gösteren nizamname ve talimatnameleri tertip ve ihzar eder.

Umumî, hususî ve mülhak bütçelerden yapılan şose ve köprülerin inşaat ve tamiratı kabulü hakkında tatbik olunan usullere kıyasen resmî binalar ile "şehir ve kasaba dahili yollar hariç olmak üzere," belediyeler veya sermayesi Devlete ait müesseselerin yaptıracağı köprü ve rıhtım ve binalardan elli bin lirayı tecavüz edenlerinin proje ve keşiflerinin aynı usul üzere tasdikı vekâletçe yapılacak talimatname ile tesbit olunur.

Bu maddenin tatbik tarzı nizamname ile tayin olunur.

Madde 10 — Sular Umum Müdürlüğü:

Nafia fen mesleğinden yetişmiş bir umum müdürün idaresinde merkezde bir umum müdür muavinile, bir inşaat ve bir de rasat ve istikşaf fen heyetleri ve muamelât müdürlüğünden, taşrada Su Mintaka Müdürlüklerinden mürekkeptir.

Vazifesi: Sureti Umumiyyede memleket dahilinde bütün suların vaziyet ve tabiatları hakkında umumî etütler ve rasatlar yapılarak lüzumunda Devlet teşkilâtı dahilinde bulunan diğer rasat merkezlerinden de istifade edilerek alınacak neticelere göre girişilecek su işlerini bir programa bağlamak ve bu program esasları dahilinde sular ve sellerin tahribatından korunulması için su yataklarını düzeltmek veya değiştirmek, bataklıkları kurutarak toprak kazanmak ve su birikintilerine mâni tedbirler almak, fennî şekilde sulama yapmak, büyük suları gemilerin işlemesine müsait hale koymak, mevcut su kuvvetlerinden her hangi bir şekilde istifade etmek, suların mülkiyet hakları ile işletilmeleri, kullanılmaları hususunda hükümler hazırlamak, köy, kasaba ve şehirler için getirilecek içme su tesislerinin proje ve keşiflerinin tetkikile fennî usul ve şartlar dairesinde yapılmalarını murakabe etmek veya mevcut su şebekelerini ihtiyaca göre tanzim etmek, hulâsa: Gerek Devlet, gerek mahallin bütçesile halka ait ve halk kuvvetile yapılması mümkün bilcümle su işlerinin keşif ve brojelerini yapmağa yar-